

Lagasafn handa alþýðu - 3. bindi

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds. Hvorki Alþingi né stjórnvöld standa að gerð skjals þessa.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skrifað inn á bls. 1-21, 66-67, 97-98, 104-118, 120, 160-161, 163-169, 187-214, 227-229, 243, 268, 271-276, 292, 302, 307, 311, og 325-330.

Meiriháttar gallar á bls. 7 og 14.

Minniháttar gallar á bls. 143, 233, og 347.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

LAGASAFN

HANDA

A L Þ Ý Ð U.

ÚTGEFENDUR :

MAGNÚS STEPHENSEN OG JÓN JENSSON
landshöfðingi landritari.

PRÍÐJA BINDI.
(1872—1886).

REYKJAVÍK.
KOSTNAÐARMÆÐUR: BJÖRN JÓNSSON.

ÍSAFOLDARPRENTSMÍÐJA.

1888.

Efnisyfirlit.

	Bls.
<i>Alþingi:</i> Lög $\frac{7}{4}$ 76 um þingsköp handa alþingi Íslendinga	129
Lög $\frac{14}{9}$ 77 um kosningar til alþingis	160
<i>Akureyri:</i> Lög $\frac{9}{10}$ 83 um bæjarstjórn á Akureyri	287
Hafnarreglugj. $\frac{25}{3}$ 85 fyrir Akureyrarkaupstað*	316
<i>Brauð</i> (sjá prestar, prestaköll).	
<i>Dómar, dómsmál:</i> Lög $\frac{12}{7}$ 78 um gjafsóknir	217
Lög $\frac{13}{4}$ 82 um víxilmál og víxilafsagnir	265
Lög $\frac{13}{4}$ 82 um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra rjettarverk	267
Landamerkjalog $\frac{17}{3}$ 82	271
Lög $\frac{16}{12}$ 85 um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar	323
<i>Embætti, embættismenn</i> (sbr. prestar og læknaskipun):	
Kgsúrsk. $\frac{29}{6}$ 72 um laun landshöfðingja, skipun ritara við landshöfðingjaembættið, sameining suðuramtsins og vesturamtsins undir einum amtmanni o. fl.	21
Reglugj. $\frac{13}{2}$ 73, sem hefur inni að halda nákvæmari á- kvarðanir um opinber reikningsskil og heimtingu opinberra gjalda á Íslandi	34
Lög $\frac{15}{10}$ 75 um laun íslenzkra embættismanna o. fl.	76
Lög $\frac{14}{12}$ 77 um laun sýslumanna og bæjarfógeta	181
<i>Erfðir og skipti:</i> Lög $\frac{24}{8}$ 77, er nema úr lögum að skírn sje nauðsynleg sem skilyrði fyrir erfðarjetti	158
Lög $\frac{12}{4}$ 78 um skipti á dánarbúum og fjelagsbúum o. fl.	187
<i>Fátækramálefni</i> (sjá sveitastjórn, sveitamálefni).	
<i>Fiskiveiðar</i> (sbr. veiði): Lög $\frac{12}{11}$ 75 um þorskanetalagnir í Faxaflóa	96
Lög $\frac{17}{12}$ 75 um breyting á tilsk. um fiskiveiðar útlendra við Ísland o. fl. 12. febr. 1872	99
Lög $\frac{14}{12}$ 77 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum	183
Samþykkt $\frac{30}{6}$ 79 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveið-	

*) Að eins fyfirsögnin.

ar á opnum skipum í Seyðisfjarðar og Lodmundarfjarðar flóa, samín samkvæmt lögnum frá 14. desbr. 1877 . . .	219
Samþykkt $\frac{23}{100}$ 81 um hákarlaníðurskurð á opnum skip- um og bátum, er gildir fyrir Rauðasandshrepp norðan Bjargtanga, Tálknafjarðarhrepp, Dalahrepp og Suðurfjarða- hrepp innan Barðastrandarsýslu	242
Viðaukalög $\frac{12}{100}$ 82 við lög 14. desbr. 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum	279
Samþykkt $\frac{9}{100}$ 85 um ýmisleg atriði er snerta fiskiveiðar á opnum skipum, fyrir Rosmhvalaneshrepp innan Skaga, Vatnsleysustrandar, Garða og Bessastadahreppa	316
Lög $\frac{19}{100}$ 86 um friðun á laxi	340
Samþykkt $\frac{10}{100}$ 86 um ýmislegt, er að fiskiveiðum á opn- um skipum lýtur í veiðistöðunum í Stokkseyrarhreppi í Arnessýslu	342
Lög $\frac{4}{100}$ 86 um breyting á lögum um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum 14. des. 1877	345
<i>Hegning</i> (sbr. sakamál): Tílsk. $\frac{5}{100}$ 74 um hegningarvald það, sem stjórn hegningarhússins á Íslandi hefur	56
Lög $\frac{12}{100}$ 84 um horfelli á skepnum	309
<i>Hreppstjórar</i> : Reglugj. $\frac{29}{100}$ 80 fyrir hreppstjóra*	242
Lög $\frac{13}{100}$ 82 um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra rjettarverk	267
<i>Hvalaveiðar</i> : Lög $\frac{19}{100}$ 86 um friðun hvala	342
<i>Ísafjörður</i> : Lög $\frac{11}{100}$ 76 um stofnun barnaskóla á Ísafirði 127	
Lög $\frac{8}{100}$ 83 um bæjarstjórn í Ísafjardarkaupstað	298
Lög $\frac{8}{100}$ 83 um að stofna slökkvilið á Ísafirði	298
Reglugj. $\frac{6}{100}$ 84 um hafnsögu á Ísafirði*	316
Hafnsögutaxti $\frac{9}{100}$ 84 fyrir Ísafjardarkaupstað*	316
<i>Jafnaðarsjóðir</i> : Lög $\frac{2}{100}$ 77 um breyting á gjöldum þeim, er hvíla á jafnaðarsjóðunum	172
<i>Jarðamat</i> : Lög $\frac{18}{100}$ 85 um breyting á mati nokkurra jarða í Rangárvallasýslu*	322
<i>Kaupskapur</i> (sjá verzlun).	
<i>Kaupstaðir</i> (sjá Akureyri, Ísafjörður, Reykjavík).	
<i>Kennsla</i> (sjá skólar).	
<i>Kirkjur</i> (sbr. prestar, prestaköll): Lög $\frac{17}{100}$ 75 um breyting á ákvörðunum þeim, er tilskipun um ráðstafanir til viður- halds á eignum kirkna og prestakalla á Íslandi og því, sem þeim fylgir, 24. júlí 1789, hefur inni að halda	100
Lög $\frac{14}{100}$ 77 um rjettindi Ábæjarkirkju í Skagafirði	183

Lög $^{19}/_9$ 79 um kirkjugjald af húsum	220
Lög $^{27}/_2$ 80 um stjórn safnaðarmála og skipun sóknar- nefnda og hjeradsnefnda	239
Kgsúrsk. $^{17}/_3$ 82 um danskar messur í Reykjavík	275
Lög $^{12}/_5$ 82 um kosningarrjett kvenna	279
Viðaukalög $^{12}/_5$ 82 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safn- aðarmála og skipun sóknarnefnda og hjeradsfunda	279
Lög $^{12}/_5$ 82 um umsjón og fjárhald kirkna	280
Lög $^{19}/_2$ 86 um utanþjóðkirkjumenn	335
<i>Landbúnaður</i> : Augl. $^{17}/_{11}$ 79 (frá landshöfðingja) um það, hvernig leiguliðar á þjóðjörðum eigi að fara til að fá keypt ábýli sín	227
Lög $^{17}/_3$ 82 um bann gegn innflutningi á útlendu kviktje	276
Lög $^{12}/_1$ 84 um bygging, ábúð og úttekt jarða	299
Lög $^{12}/_1$ 84 um norfelli á skepnum	309
<i>Landbanki</i> (sjá peningar, peningaviðskipti).	
<i>Landshöfðingi</i> : Kgsúrsk. $^{29}/_6$ 72 um laun landshöfðingja, skipun ritara við landshöfðingjaembættið, sameining suður- og vesturamtsins undir einum amtmanni o. fl.	21
Augl. $^{22}/_2$ 75 um verkvið landshöfðingja yfir Islandi	71
<i>Laxveiði</i> (sjá fiskiveiðar).	
<i>Læknaskipun, lækningar</i> : Augl. $^9/_{10}$ 75 um að konungsúrsk. 18. sept. 1793, viðvikjandi því, að leggja skuli niður Gufu- nesspítala o. fl., sje úr gildi numinn :	75
Lög $^{15}/_{10}$ 75 um aðra skipun á læknahjeruðunum á Is- landi o. fl.	79
Yfirsetukvennalög $^{17}/_{12}$ 75	97
Lög $^{17}/_{12}$ 75 um móttvarnir gegn því, að bólusótt og hin austurlenzka kólerusótt og aðrar nærmar sóttir flytjist til Islands	101
Lög $^{11}/_2$ 76 um stofnun læknaskóla í Reykjavík	126
Br. landshöfðingja $^{10}/_4$ 76 (til stiptyfirvaldanna) um styrk handa læknaefnum	142
Reglugj. $^9/_8$ 76 fyrir læknaskólann í Reykjavík	143
Yfirsetukvennareglugj. $^{15}/_{11}$ 77 (brot)	172
Lög $^{24}/_{10}$ 79 um viðauka við sóttvarnarlög 17. desbr. 1875	223
Lög $^{29}/_2$ 84, er breyta tilskipun 5. sept. 1794	310
<i>Læknaskóli</i> (sjá skólar).	
<i>Lærði skólinn í Reykjavík</i> (sjá skólar).	

<i>Lög, lagabirting:</i> Lög $24/8$ 77 um birting laga og tilskipana	158
<i>Peningar</i> (peningaviðskipti): Peningalög $23/5$ 73	38
Tilsk. $5/1$ 74 um hlunnindi nokkur fyrir sparisjóði á Is-	
landi	58
Víxillög $13/1$ 82 fyrir Island	247
Lög $13/1$ 82 um víxilmál og víxilafsagnir	265
Lög $18/9$ 85 um stofnun landsbanka	318
<i>Póstmál:</i> Augl. $26/9$ 72 (frá fjárstjórninni og dómsmála-	
stjórninni), sem inni hefur að halda ákvarðanir um sam-	
bandið milli hinna almennu dönsku og hinna sjerstaklega	
íslenzku póstmála innbyrðis	21
Lög $15/10$ 75 um breyting á tilskipun um póstmál á Is-	
landi 26. febr. 1872	83
Augl. $10/3$ 76 (frá innanríkisstjórninni og ráðgjafanum	
fyrir Island) um breytingar á ákvörðunum þeim, sem aug-	
lýsing 26. sept. 1872 hefur inni að halda um burðareyri	
undir sendingar milli hins danska og íslenzka póstum-	
dæmis	125
Lög $10/10$ 79, sem hafa inni að halda viðauka við tilskip-	
un um póstmál á Islandi 26. febr. 1872	223
Augl. $18/5$ 80 (frá innanríkisstjórninni og ráðgjafanum	
fyrir Island) um borgun fyrir brjefspjöld milli hins danska	
og hins íslenzka póstumdæmis	242
Lög $4/11$ 81 um breyting á tilskipun um póstmál 26. febr.	
1872 og lögum 15. oktbr. 1875 um breyting á sömu til-	
skipun	246
Augl. $18/12$ 83 (frá landshöfðingja) um brjefspjöld með	
borguðu svari	299
Augl. $4/6$ 85 um breyting á auglýsing 26. septbr. 1872,	
5. gr., og auglýsingu 10. febr. 1876, 2. gr	316
Augl. $29/10$ 86 um þyngd á böggjum, er senda á milli	
konungsríkisins og Færeyja annars vegar og Islands hins	
vegar	344
<i>Prentsmiðjur:</i> Lög $4/12$ 86 um prentsmiðjur	344
<i>Prestar, prestaköll:</i> Lög $17/12$ 75 um breyting á ákvörðunum	
þeim, er tilskipun um ráðstafanir til viðurhalds á eignum	
kirkna og prestakalla á Islandi og því, sem þeim fylgir,	
24. júlí 1789, hefur inni að halda	100
Lög $27/3$ 80 um skipun prestakalla	230
Lög $27/2$ 80 um eptirlaun presta	238

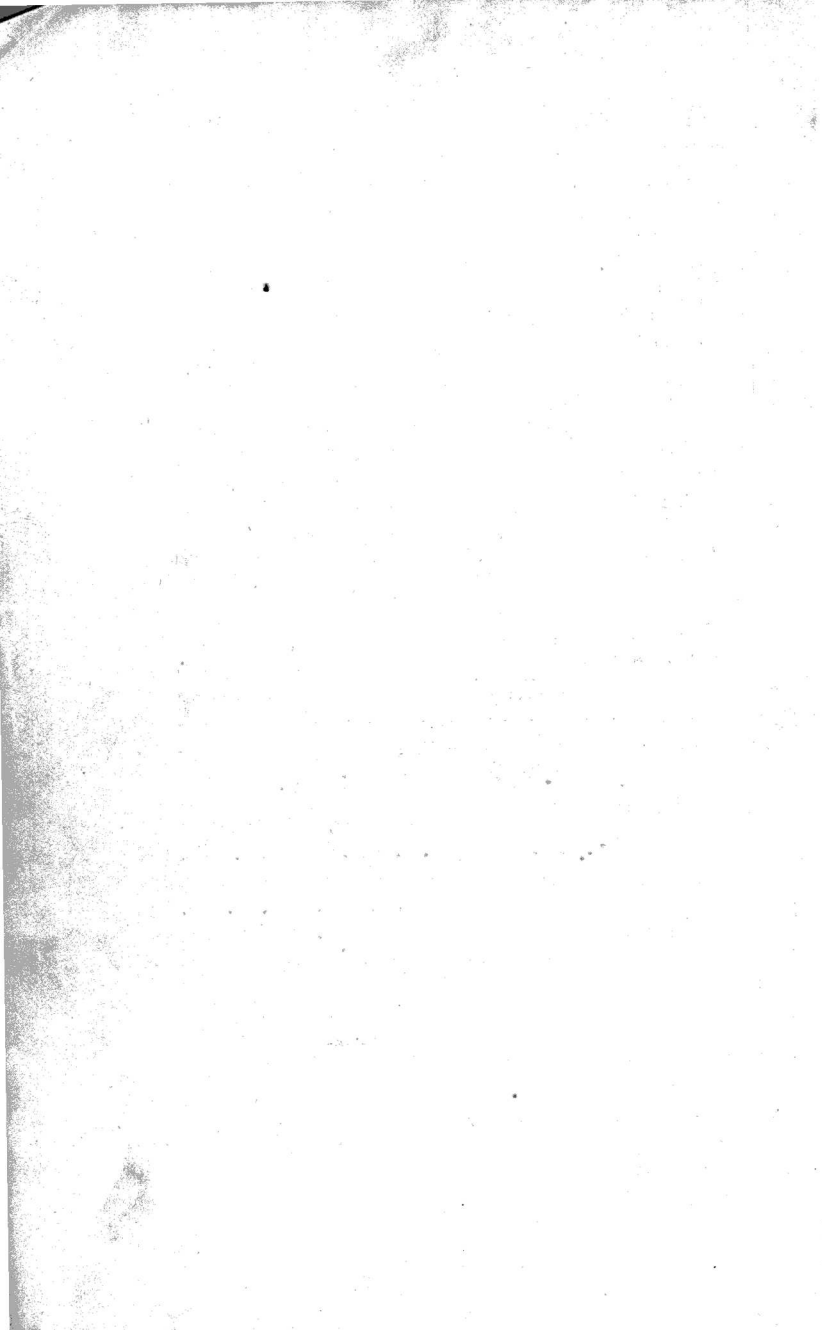
Lög $^{27}/_2$ 80 um stjórn safnaðarmála og skipun sóknar- nefnda og hjeradsnefnda*	239
Lög $^4/_{11}$ 81 um breyting á 1. gr. í lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla	246
Kgsúrsk $^{17}/_3$ 82 um danskar messur í Reykjavík	275
Lög $^{12}/_5$ 82 um leysing á sóknarbandi	277
Lög $^{12}/_5$ 82 um kosningarriðtt kvenna	279
Víðaukalög $^{12}/_5$ 82 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safn- aðarmála og skipun sóknarnefnda og hjeradsnefnda	279
Lög $^{12}/_1$ 84 um breyting á nokkrum brauðum í Eyja- fjarðar og Vesturskaptafells prófastsdæmum	309
Lög $^3/_{10}$ 84 um eptirlaun prestsekkna	310
Endurskóðað brauðamat $^3/_{10}$ 84 á Íslandi	312
Aagl. $^{15}/_{10}$ 84 um rýmkuð á valdi því til að veita brauð, er landshöfðingjanum yfir Íslandi hefur veitt verið með konungsúrskurði 20. febr. 1875	316
Lög $^2/_{11}$ 85 um breytingu á 1. gr. í lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla	322
Lög $^8/_1$ 86 um bluttöku safnaða í veitingu brauða	332
Lög $^{19}/_2$ 86 um utanþjóðkirkjumenn	335
<i>Reykjavík</i> : Samþykkt $^9/_{10}$ 72 um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík	27
Tilsk. $^{14}/_2$ 74 um ábyrgð fyrir eldsvoða í Reykjavíkur- kaupstað o. fl.	59
Reglugj. $^{10}/_{11}$ 74 um ábyrgð Reykjavíkurkaupstaðar fyrir eldsvoða á húsum bæjarins	68
Lög $^{15}/_{10}$ 75 um brunamál í Reykjavík	85
Lög $^{19}/_{10}$ 77 um bæjargjöld í Reykjavíkurkaupstað	170
Lög $^{19}/_9$ 79 um breyting á lögum um bæjargjöld í Reykjavíkurkaupstað 19. oktbr. 1877, 2. gr. a.	221
Hafnarreglugj $^6/_{12}$ 84 fyrir Reykjavíkurkaupstað	316
<i>Sakamál</i> (sbr. hegning): Tilsk. $^5/_1$ 74 um hegningarvald það, sem stjórn hegningarhússins á Íslandi hefur	56
<i>Siglingar, skip, skipströnd</i> : Lög $^{14}/_1$ 76 um skipströnd	104
Lög $^{10}/_{10}$ 79 um vitagjald af skipum	222
Lög $^7/_{11}$ 79 um breyting á eldri lögum um siglingar og verzlun á Íslandi	225
Lög $^{21}/_9$ 83 um breyting á opnu bræfi 27. maí 1859, um að ráða útlenda menn á dönsk skip, sem gjörð eru út frá einhverjum stað á Íslandi	286

Lög ²¹ / ₉ 83 um breyting á 1. gr. 2. lið, í tilskipun handa	
Íslandi um skrásetning skipa 25. júní 1869	286
Hafnarreglugj. ⁶ / ₁₂ 84 fyrir Reykjavíkurkaupstað*	316
Reglugj. ⁶ / ₁₂ 84 um hafnsögu á Isafirði*	316
Hafnsögutaxti ⁶ / ₁₂ 84 fyrir Isafjarðarkaupstað*	316
Hafnarreglugj. ²⁵ / ₃ 85 fyrir Akureyrarkaupstað*	316
<i>Sjóðir</i> (til styrktar og verðlauna): Skipulagsskrá ³ / ₇ 74 fyrir	
styrktarsjóð Jóhannesar Kristjánssonar handa fátækum nám-	
fúsum bændaefnum í Helgastaða, Húsavíkur og Ljósavatns-	
hreppum	63
Skipulagsskrá ¹⁸ / ₇ 74 fyrir styrktarsjóð Örms & Wulffs	65
Skipulagsskrá ⁷ / ₁₁ 74 fyrir styrktarsjóð Christians kon-	
ungs hins níunda í minningu þúsund ára hátíðar Íslands	66
Augl. ⁹ / ₁₀ 75 um að konungsúrskurður 18. septbr. 1793,	
viðvíkjandi því, að leggja skuli niður Gufunesspítala o. fl.,	
sje úr gildi numinn	75
Skipulagsskrá ³¹ / ₇ 78 fyrir styrktarsjóð handa þeim, er	
biða tjón af jarðeldi á Íslandi	218
Reglur ²⁷ / ₄ 82 um „Gjöf Jóns Sigurðssonar“	276
Skipulagsskrá ²⁶ / ₅ 82 styrktarsjóðs Hannesar Árnasonar	
til eflingar heimspekilegum vísindum á Íslandi	281
<i>Skattar og álögur</i> : Reglugj. ¹³ / ₂ 73, sem hefur inni að halda	
nákvæmari ákvarðanir um opinber reikningsskil og heimt-	
ingu opinberra gjalda á Íslandi	34
Lög ¹¹ / ₂ 76 um breyting á tilskipun um gjald á brenni-	
víni og öðrum áfengum drykkjum 26. dag febrúarmán. 1872	127
Lög ¹¹ / ₂ 76 um aðflutningsgjald á tóbaki	128
Lög ²⁴ / ₈ 77 um breyting á tilskipun fyrir Ísland um	
gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum 26. febr.	
1872, 2. gr., að því leyti, er snertir borgun gjaldsins af	
þeim vörum, sem flytjast til landsins með gufuskipum	157
Lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um skatt á ábúd og afnotum jarða og á	
lausafje	173
Lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um húsaskatt	174
Lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um tekjuskatt	175
Lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um skattgjöld á Vestmannaeyjum	183
Lög ¹² / ₇ 78 um lausafjártíund	214
Lög ¹⁹ / ₉ 79 um kirkjugjald af húsum	220
Lög ¹⁰ / ₁₀ 79 um vitagjald af skipum	222
Lög ⁷ / ₁₁ 79 um breyting á lögum um gjald á brennivíni	

og öðrum áfengum drykkjum, dags. 11. febr. 1876, og tilsk.	
26. febr. 1872	226
Kgsúrsk. $\frac{27}{2}$ 80 um verðlagsskrár	241
Lög $\frac{4}{11}$ 81 um útflutningsgjald af fiski og lýsi o. fl.	243
Lög $\frac{13}{1}$ 82 um borgun til breppstjóra og annara, sem gjöra rjettarverk	267
Lög $\frac{18}{9}$ 85 um breyting á mati nokkurra jarða í Rang- árvallasýslu*	322
Lög $\frac{8}{1}$ 86 um lán úr viðlagasjóði til handa sýslufjelög- um til æðarvarpsræktar	334
Lög $\frac{4}{12}$ 86 um breyting á lögum 8. jan. 1886 um lán úr viðlagasjóði til handa sýslufjelögum til æðarvarpsræktar	346
<i>Skólar, uppfræðing</i> : Lög $\frac{11}{2}$ 76 um stofnun læknaskóla í Reykjavík	126
Lög $\frac{11}{2}$ 76 um stofnun barnaskóla á Isafirði	127
Br. landshöfðingja $\frac{10}{4}$ 76 (til stiptyfirv.) um styrk handa læknaefnum	142
Reglugj. $\frac{9}{8}$ 76 fyrir læknaskólann í Reykjavík	143
Augl. $\frac{12}{7}$ 77 (frá ráðgjafanum fyrir Island) um reglugjörð fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík	146
Augl. $\frac{7}{11}$ 79 (frá ráðgj. fyrir Island) um breyting á reglugjörð fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík, 12. júlímán. 1877	227
Lög $\frac{9}{1}$ 80 um uppfræðing barna í skript og reikningi	229
Lög $\frac{4}{11}$ 81 um gagnfræðaskólann á Möðruvöllum	245
Reglugj. $\frac{28}{7}$ 82 fyrir gagnfræðaskólann á Möðruvöllum	283
Augl. $\frac{2}{5}$ 83 (frá ráðgjafanum fyrir Island) um breyting- ar á ákvörðunum reglugjörðar hins lærða skóla í Reykjavík 11. júlí 1877	280
Lög $\frac{8}{11}$ 83 um breyting á 2. og 3. gr. laga 11. febr. 1876 um stofnun læknaskóla í Reykjavík	299
Tilsk. $\frac{4}{12}$ 86 um rjett kvenna til að ganga undir próf við hinn lærða skóla í Reykjavík, prestaskólann og lækna- skólann og til að njóta kennslu á þessum síðartöldu skól- um	346
<i>Sóttvarnir</i> (sjá læknaskipun, lækningar).	
<i>Sparisjóðir</i> (sjá peningar, peningaviðskipti).	
<i>Stjórnarskipun</i> (sbr. alþingi): Stjórnarskrá $\frac{5}{1}$ 74 um hin sjerstaklegu málefni Islands	45
Augl. $\frac{22}{2}$ 75 um verkvið landshöfðingjans yfir Islandi	71

<i>Sveitastjórn, sveitamálefni:</i> Tilsk. $\frac{4}{5}$ 72 um sveitastjórn á Islandi	1
Br. landshöfðingja $\frac{30}{12}$ 73 (til amtm. yfir n. og a. amt- inu) um eptirleitun um styrk handa þurfamönnum hjá ætt- ingjum þeirra	45
Br. landshöfðingja $\frac{17}{11}$ 74 (til amtm. yfir s. og v. amt- inu) um endurgjald á sveitarstyrk	71
Br. landshöfðingja $\frac{15}{1}$ 76 (til amtm. yfir s. og v. amtinu) um endurgjald á veittum sveitarstyrk	125
Br. landshöfðingja $\frac{5}{8}$ 76 (til amtm. yfir s. og v. amtinu) um veitingu húsmennskuleyfis um tiltekinn tíma	143
Br. landshöfðingja $\frac{11}{9}$ 77 (til amtm. yfir s. og v. amtinu) um endurgjald á sveitarstyrk	159
Lög $\frac{14}{12}$ 77 um að skipta þingeyjarsýslu og Skaptafells- sýslu, hvorri um sig, í tvö sýslufjelög	187
Lög $\frac{9}{1}$ 80 um breyting á tilskipun um sveitastjórn á Islandi 4. maí 1872	227
Lög $\frac{12}{5}$ 82 um kosningarrjett kvenna	279
Lög $\frac{16}{12}$ 85 um breyting á 46. gr. í tilskipun um sveita- stjórn á Islandi	331
<i>Sýsluskipting:</i> Lög $\frac{14}{12}$ 77 um að skipta þingeyjarsýslu og Skaptafellssýslu, hvorri um sig, í tvö sýslufjelög	187
<i>Tíund</i> (sjá skattar og álögur).	
<i>Uppfræðing</i> (sjá skólar, uppfæðing).	
<i>Útanþjóðkirkjumenn:</i> Lög $\frac{19}{2}$ 86 um utanþjóðkirkjumenn	335
<i>Útflutningar á mönnum:</i> Lög $\frac{14}{1}$ 76 um tilsjón með flutn- ingum á þeim mönnum, sem flytja sig úr landi í aðrar heimsálfur	118
<i>Útlendir menn, útlönd:</i> Lög $\frac{17}{12}$ 75 um breyting á tilskip- un um fiskiveiðar útlendra við Island o. fl., 12. febr. 1872	99
Lög $\frac{21}{9}$ 83 um breyting á opnu brjefi 27. maí 1859 um að ráða útlenda menn á dönsk skip, sem gjörð eru út frá einhverjum stað á Islandi	286
<i>Vegir, vegabætur:</i> Lög $\frac{15}{10}$ 75 um vegina á Islandi*	85
<i>Veði</i> (sbr. fiskiveiðar): Lög $\frac{17}{3}$ 82 um friðun fugla og hreindýra	275
Lög $\frac{16}{12}$ 85 um selaskot á Breiðafirði	331
Lög $\frac{16}{12}$ 85 um breyting á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra	331
Lög $\frac{19}{2}$ 86 um friðun hvala	342
<i>Verðlagsskrár:</i> Kgsúrsk. $\frac{27}{2}$ 80 um verðlagsskrár	241

<i>Verzlun</i> : Lög ¹⁵ / ₁₀ 75 um löggilding verzlunarstaðar við Blönduós í Húnavatnssýslu	96
Lög ¹² / ₁₁ 75 um löggilding verzlunarstaðar á Vestdals-eyri við Seyðisfjörð	97
Lög ²⁴ / ₈ 77 um löggilding verzlunarstaðar í Þorlákshöfn í Árnessýslu	159
Lög ²⁴ / ₈ 77 um verzlun á Geirseyri við Patreksfjörð	159
Lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um að selja kornvörur og kol eptir vígt	186
Lög ¹⁹ / ₉ 79 um löggiltan verzlunarstað við Jökulsá á Sólheimasandi	221
Lög ²⁴ / ₁₀ 79 um kauptún við Kópaskersvog í Norður-Þingeyjarsýslu	224
Lög ²⁴ / ₁₀ 79 um löggilding verzlunarstaðar á Hornafjarð-árós í Austur-Skaptafellssýslu	224
Lög ⁷ / ₁₁ 79 um breyting á eldri lögum um siglingar og verzlun á Islandi	225
Lög ⁴ / ₁₁ 81 um löggildingu verzlunarstaðar á Hesteyri við Hesteyrarfjörð innan Isafjarðarsýslu	245
Lög ⁴ / ₁₁ 81 um löggilding verzlunarstaðar við Kolbeins-árós í Skagafirði	245
Lög ⁸ / ₁₁ 83 um löggildingu nýrra verzlunarstaða	298
<i>Vestmannaeyjar</i> : Lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um skattgjöld á Vestmanna-eyjum	183
<i>Yfirsetukonur</i> : Yfirsetukvennalög ¹⁷ / ₁₂ 75	97
Yfirsetukvennareglugj. ¹⁵ / ₁₁ 77 (brot)	172
<i>Þjóðjardir</i> : Augl. ¹⁷ / ₁₁ 79 (frá landshöfðingja) um það, hvernig leiguliðar á þjóðjörðum eigi að fara til að fá keypt ábyli sin	227
<i>Æðarvarpsrækt</i> : Lög ⁸ / ₁ 86 um lán úr viðlagasjóði til handa sýslufjelögum til æðarvarpsræktar	334
Lög ⁴ / ₁₂ 86 um breyting á lögum 8. jan. 1886 um lán úr viðlagasjóði til handa sýslufjelögum til æðarvarpsræktar	346

TILSKIPUN um sveitastjórn á Íslandi.

1872

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Eptir að Vjer höfum meðtekið þegnlegt álitsskjal Vors trúa alþingis um frumvarp, sem fyrir það hefur verið lagt, til tilskipunar um sveitastjórn á Íslandi, bjóðum Vjer og skipum fyrir á þessa leið: — 1. gr. Stjórn sveitamálefna í sveitum Íslands skal falin á hendur hreppsnefnd í hverjum hreppi, sýslunefnd í sýslu hverri, og amtsráði í hverju amti. — A. Hreppsnefndir. — 2. gr. Í hreppsnefndinni skulu vera 3, 5 eða 7 menn eptir stærð hreppsins og fólkstölu; þeir skulu kosnir af þeim hreppsþúum, sem samkvæmt því, sem síðar er mælt fyrir, hafa kosningarrjett. — Amtmaður ákveður, áður en kosning fram fer í fyrsta skipti, hve margir hreppsnefndarmenn skuli vera í hverjum einstökum hreppi, eptir að hann um það hefur leitað álits vel metinna manna þar. Ef hreppsnefndin fer þess á leit eða samþykkir það, getur sýslunefndin breytt þeirri tölu nefndarmanna, sem þannig hefur verið sett. — 3. gr. 1. Kosningarrjett og kjörgengi til hreppsnefndar á hver búandi maður í hreppnum, sem hefur óflekkað mannorð, er 25 ára að aldri og er ekki öðrum háður sem hjú, ef hann síðasta árið hefur haft fast aðsetur í hreppnum og goldið til hans þarfa, stendur ekki í skuld fyrir þeginn sveitarstyrk, og er fjár síns ráðandi. — 4. gr. Feður og afkomendur mega ekki sitja í hreppsnefndinni í senn². —

1) Sbr. lög 12. maí 1882, um kosningarrjett kvenna.

2) Þessi ákvörðun snertir eigi tengdir nefndarmanua, ráðgjafabr. 29. sept. 1882.

1872 5. gr. Nefndarmenn eru valdir fyrir 6 ár. Af þeim, 4. maí, sem kosnir eru í fyrsta skipti, skulu, að 3 árum liðnum, 2, 3 eða 4 ganga úr nefndinni, eptir því hvort tala nefndarmanna er 3, 5 eða 7 samkvæmt 2. gr. Geti nefndarmenn ekki komið sjer saman um, hverjir úr skuli ganga, ræður hlutkesti, en hinn hlutinn skal fyrst fara frá að 6 árum liðnum. Samkvæmt þessu fara síðan ávallt hinar tvær deildir nefndarmanna frá 3. hvert ár á víxl. Ef nefndarmaður deyr, eða fer frá sjerlegra orsaka vegna, áður en þau 6 ár eru liðin, er hann var kosinn fyrir, skal sá, er kosinn er í hans stað (sbr. 9. gr., 2. atriði), að eins vera í nefndinni þann tíma af hinum 6 árum, sem enn er eptir. — Þann, sem gengur úr nefndinni, má kjósa á ný; en hafi hann verið í nefndinni í 3 ár eða lengur, er hann ekki skyldur til að taka aptur við kosningu, fyr en að liðinn er jafnlangur tími, og hann hafði verið í nefndinni. Eins skal sá, sem orðinn er sextugur, mega skorast undan kosningu. Sama rjett hefur sá, sem situr í sýslunefnd. — 6. gr. Kosningarnar skulu ávallt — nema þegar aukakosninga við þarf — fara fram á hreppaskilapíngum á vorin, eptir skrá, sem kjörstjórnin býr til; í kjörstjórninni eru í fyrsta skipti hreppstjórinn og tveir búsettir menn í hreppnum, sem hafa kosningarrjett, er sýslumaður til nefnir, en upp frá því oddviti hreppsnefndarinnar og tveir nefndarmenn, sem hún sjálf kys til þess. — Skráin skal liggja öllum til sýnis um 3 vikur á undan kjördegi á þeim stað, sem er hentugur hreppsþúum, eða eptir atvikum á fleiri slíkum stöðum. — Finni nokkur, að einhver er á skránni, sem ekki hefur rjett til þess, eða einhverjum sleppt, sem þar á að standa, skal hann í síðasta lagi á sjálfum kjördeginum koma fram með mótbáru sinnar eða kröfur, sem kjörstjórnin þá leggur úrskurð sinn á, áður en atkvæðagreiðsla byrjar. — 7. gr. Dag og stund, þá kosningar skulu fram fara, skal auglýsa með píngboði um allan hreppinn að minnsta kosti

8 dögum áður. Kosningar skulu fara fram í heyranda hljóði, og hver kjósandi, sem vill nota kosningarrjett sinn, skal sjálfur koma á fund, og skýra munnlega frá, hverja hann kjósi, og skal það jafnóðum ritað í kosningarbókina. Þegar allir kjósendur, sem við eru staddir, hafa átt kost á að greiða atkvæði sín, og þau eru bókuð, skal atkvæðagreiðslu lokið, þó ekki fyr en stund er liðin frá því að kosningargjörðin byrjaði. Formaður kjörstjórnarinnar skal þá lesa greinilega upp öll atkvæði, sem greidd eru, en hinir í kjörstjórninni skulu rita þau upp og telja þau saman. Skal segja þá kjörna hreppsnefndarmenn, sem hafa flest atkvæði, þegar búið er að telja upp. Ef fleiri hafa jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti. — 8. gr. Skorist sá, sem orðinn er fyrir kosningu, á einhvern hátt undan því, að taka við henni, skal kjörstjórnin skera úr því, hvort afsökun hans er gild. Ef kjörstjórnin tekur hana til greina, skal ný kosning fram fara; að öðrum kosti getur sá, sem kjörinn er, borið afsökun sína undir sýslunefndina; samt skal í fyrsta skipti, er kosningar fram fara, sýslumaður einn skera úr málinu. Kjörstjórnin skal skýra sýslunefndinni frá því, hvernig kosningar hafi farið. — Hver sá, sem nokkuð hefur að kæra yfir kosningargjörð þeirri, sem fram hefur farið, eða yfir úrskurðum þeim, sem gefnir hafa verið, verður, ef kæran á að geta komið til greina, að hafa sent skriflega umkvörtun til formanns kjörstjórnarinnar innan 8 daga, eptir að úrskurðurinn er felldur, eða kosningargjörðinni er lokið. Kjörstjórnin skal síðan tafarlaust senda umkvörtunina með álitinu sínu til sýslunefndarinnar, til þess hún leggi úrskurð sinn á málið. Úrskurði sýslunefndin, að kosningin sje ólögmat, skal kjósa á ný. — 9. gr. Missi hreppsnefndarmaður kosningarrjett eða kjörgengi eptir 3. gr., skal hann víkja úr nefndinni. Missi hann að eins um hríð rjettindi þessi, má víkja honum um stundar sakir frá

1872

4. maí.

Sk. 10/12 75 1/2 38

1872 nefndarstörfum. Hinir hreppsnefndarmennirnir eiga að
 4. maj. skera úr ágreiningi þeim, sem kann að verða í þessum
 efnum eða af því, að nefndarmaður brjóti svo mjög á
 móti skyldum sínum, að nauðsyn beri til að víkja hon-
 um úr nefndinni. Þó skal hlutaðeiganda heimilt, að
 skjóta úrskurði nefndarinnar til sýslunefndarinnar. Ef
 hreppsnefndarmaður af annari orsök þykist hafa tilefni
 til að beiðast lausnar úr nefndinni, áður en sá tími, er
 hann var kosinn fyrir, er liðinn, getur hún eða í öllu
 falli sýslunefndin veitt honum það. — Deyi nefndar-
 maður eða gangi úr nefndinni, skal kjósa á ný, nema
 nefndarmenn í einu hljóði komi sjer saman um, að fresta
 megi að skipa annan í hans stað, þangað til almennar
 kosningar fara fram í næsta sinn. — 10. gr. Undir eins
 og kosningu nefndarmanna er lokið samkvæmt því, sem
 greint er hjer að framan, skal hinn elzti af þeim, sem
 kjörnir eru, kveðja hreppsnefndarmennina til fundar, til
 að velja oddvita; hann skal kosinn fyrir fardaga-árið,
 og skal því sá, sem hefur á hendi oddvita störf, á síð-
 asta ársfundi láta velja oddvita fyrir það ár, sem fer í
 hönd. Þó skal þessi kosning á þeim árum, er kjósa
 skal nýja nefndar-deild, og hinn kjörni oddviti fer frá,
 áu þess að verða kosinn aptur, að eins vera til bráða-
 birgða, þangað til nýja hreppsnefndin getur látið hina
 endilegu kosningu fram fara á fyrsta fundi sínum. —
 Sjerhver nefndarmaður er skyldur til, að taka við kos-
 ingu sem oddviti, eða framkvæma önnur sjerstakleg störf,
 sem hreppsnefndin felur honum á hendur. Þó getur sá,
 sem hefur verið oddviti í 3 ár að minnsta kosti, skor-
 azt undan því, að taka við kosningu til þess starfs um
 jafnlangan tíma, og hann hefur verið oddviti. Til þess
 að vera í oddvita stað í forföllum hans, skal kjósa vara-
 oddvita. — Til þess að kosning oddvita og vara-
 oddvita sje gild, útheimtist, að sá, sem kjörinn er, hafi
 fengið yfir helminginn af þeim atkvæðum, sem hinir við-
 stöddu hreppsnefndarmenn hafa greitt. Verði þessum

atkvæðafjöldi ekki náð, skal kjósa á ný. Fái þá ekki **1872**
heldur neinn yfir helming atkvæða, skal fram fara bund- 4. maí
in kosning milli þeirra tveggja, sem við kosninguna á
undan hafa fengið flest atkvæði. Ef atkvæði eru jöfn
við síðari kosninguna, ræður hlutkesti, um hverja tvo
skuli velja, er hin bundna kosning fram fer. Sömuleið-
is skal hlutkesti ráða, þegar atkvæði eru jöfn við hina
bundnu kosningu. — 11. gr. Oddviti skal sjá um, að
nefndarmenn verði kvaddir til fundar; hann skal stjórna
umræðunum, sjá um, að ritað sje í gjörðabókina, og að
ályktanir nefndarinnar verði nákvæmlega bókaðar. Ef
hreppsnefndin ákveður ekki sjerstaklega um einstök mál
eða einstakar greinir mála, að einstökum nefndarmönn-
um skuli falið á hendur, að sjá um brjefagjörð um þessi
efni, eða framkæma einhverjar ályktanir, skal oddviti
gjöra ráðstafanir til, að ályktanir nefndarinnar verði
framkvæmdar, annast brjefagjörð, og sjá um, að reikn-
ingar, sem með þarf, verði samdir, og um aðra bókun.
Sömuleiðis skal hann varðveita allar gjörðabækur nefnd-
arinnar, brjef og önnur skjöl eða skilríki, er snerta þau
mál, sem eru lögð undir hreppsnefndina. — 12. gr.
Hreppsnefndin skal eiga að minnsta kosti 2 fundi með
sjer á ári hverju, vor og haust, og auk þess svo opt,
sem oddviti þykir þörf á, eða þegar annaðhvort helm-
ingur nefndarmanna, eða presturinn eða fátækrastrjórinn
krefjast þess, að því er snertir kennslu- eða fátækramál.
— Hreppsnefndin ákveður sjálf, hvenær og hvar halda
skuli aðalfundi, en aptur á móti skal það vera komið
undir oddvita, að ákveða þetta um aukafundi. Birta
skal fundina, ef því verður við komið, með þingboði,
eða á annan hátt, sem tíðkanlegt er þar í hreppnum;
fundi skal halda í heyranda hljóði. Þó má hreppsnefnd-
in í stöku tilfellum álykta, að ræða einstök mál innan
luktra dyra. — 13. gr. Hreppsnefnd getur enga álykt-
un gjört, nema að minnsta kosti helmingur hennar sje

1872 við staddur. Þegar nefndarmenn eru ekki á eitt sáttir 4. maí. um eitthvert mál, skal farið eptir atkvæðafjölda. Ef jafnmörg eru atkvæði, skal atkvæði oddvita ráða. Fái fleiri jafnmörg atkvæði við kosningar, skal hlutkesti fram fara (sbr. þó 10. gr.). Sjerhver nefndarmaður, sem er ekki hinum samdóma, má heimta, að ágreiningsálit hans verði ritað með fám orðum í gjörðabókina, og skulu allir hreppsnefndarmenn, sem eru við, rita nöfn sín undir hana. — 14. gr. Hreppsnefndirnar skulu eptirleiðis takast á hendur stjórn fátækramála hreppsins samkvæmt því, sem fyrir er mælt í reglugjörð 8. janúar 1834 og seinni tilskipunum, sem gengið hafa út um þetta, með þeim breytingum, sem leiðir af því, sem fyrir skipað er í þessari tilskipun. Hreppsnefndin getur falið á hendur einum eða tveimur fátækrastrjórum eitt ár í senn, að hafa hina nánari tilsjón um framfærslu þurfamanna, og skal hreppsnefndin sjálf kjósa fátækrastrjórana úr sínum flokki. — Þá tilsjón, sem sóknarpresturinn eptir gildiandi lögum á að hafa um uppfóstur og uppeldi barna, skal hann framvegis hafa á hendi, og hvort sem presturinn er í hreppsnefndinni eða ekki, skal hún, þegar hún getur ekki orðið prestinum samdóma um þessi mál, án tillits til atkvæðafjölda taka uppástungu prestsins til greina, að minnsta kosti þangað til úrskurður sýslunefndarinnar fæst um ágreining þann, sem er milli prests-¹⁶⁶ins og hreppsnefndarinnar um þessi mál. — 15. gr.¹⁸² Hreppsnefndirnar skulu hver í sínum hreppi hafa gætur ^{s. 1} um heilbrigðis-ásigkomulaginu í hreppnum, samkvæmt þeim reglum, sem amtsráðið eða landshöfðinginn skipa fyrir um það. — 16. gr.¹ . . . — Hið sama² er og um gjald það, sem fyrir er mælt um í 40. gr. þessarar tilskipunar. — 17. gr. Hreppsnefndin skal takast á hendur skyld-

1) Um afskipti hreppsnefnda af vegamálefnum sjá nú lög um vegi, 10. nóv. 1887.

2) Þ. e. að hreppsnefndin skuli jafna niður og greiða til sýslumanns.

slv. 53. gr.
stjórnarhr.

Rúgfj. 29/4/880
§. 28.

Pl. 18. maí 1787.

ur þær, sem hvílt hafa á hreppstjórum, að sjá um notkun afrijetta, fjallskil, fjárheimtur og ráðstafanir til að eyða refum, og jafna niður gjöldum, sem af því leiðir. Fela má nefndin einum nefndarmanna á hendur að framkvæma það, sem að þessu lýtur. — 18. gr. Hreppsnefndin skal hafa umsjón um þinghús hreppsins og aðrar fasteignir, sem hann á, eða hefur not af (t. d. kristfjárjarðir), og sjá um, að þeim sje haldið í tilhlýðilegu standi. Ef meiri kostnaður útheimtist til þessa, en svo, að hann geti borgazt með hinni venjulegu árlegu niðurfjöfnun, skal nefndin útvega samþykki sýslunefndarinnar til þess. — 19. gr.¹ . . . — 20. gr. Oddviti hreppsnefndarinnar skal einnig vera fjehirðir nefndarinnar og reikningshaldari, nema því að eins að hreppsnefndin feli öðrum nefndarmanni þessi störf á hendur. — Reikningsárið nær frá fardögum til fardaga. Reikningshaldarinn skal fyrir lok júnímán. gjöra reikning um tekjur og útgjöld hreppsins á árinu, sem leið, samkvæmt fyrirmynd þeirri, sem hina árlegu áætlun skal sníða eptir. Öll hreppsnefndin skal síðan rannsaka reikninginn, eða kjósa mann til þess að endurskoða hann. Athugasemdir þær, sem gjörðar eru við reikninginn, ásamt svörum reikningshaldarans og sjálfum reikningnum, skal síðan leggja fram fyrir lok septembermán. hvers árs til sýnis hrepps-
búum í 3 vikur á sama hátt, og mælt er fyrir í 19. gr. um það, að leggja fram niðurfjöfnunina². Í reikningnum skal telja upp allar eigur hreppsins, og rita yfirlit yfir efni hans og skuldir. — Fyrir lok nóvembermán. skal senda sýslunefndinni reikninginn ásamt fylgiskjölum, athugasemdum og svörum; hún skal láta rannsaka reikninginn, og sker úr þeim athugasemdum, sem gjörðar hafa verið við endurskoðun hreppsnefndarinnar, eða þá, er hún sjálf ljet yfirfara reikninginn. — 21. gr. Öll

1872

4. maí.

Hkr. 24/1876

S. 45

Hkr. 22/1883

S. 54.

1) Sbr. lög 9. janúar 1880, 1. og 4. gr.

2) Þ. e. á hentugum stað, sem birtur hefur verið fyrir fram á venjulegan hátt.

1872 hreppsnefndin hefur ábyrgð á, að reikningurinn sje rjettur. Hún skal og ábyrgjast innstæðufje, skuldabrfef og aðrar eigur hreppsins. — Án samþykkis hreppsnefndarinnar má ekki borga nein útgjöld af hreppssjóðnum, sem lög eða tilskipun er ekki fyrir, eða sem sýslunefndin eða amtsráðið hefur ekki samþykkt samkvæmt þessari tilskipun. — 22. gr. Hreppsnefndin skal með hverju móti, sem hún getur, leitast við að koma í veg fyrir húsgang og flakk, og að öðru leyti styðja að því, að góð regla eflist og við haldist í hreppnum. — 23. gr. Þar að auki skal bera undir hreppsnefndina önnur mál, sem snerta sveitina sjálfa, án þess að nefndin eigi að gjöra út um þau, að svo miklu leyti þeim er svo varið, að því verði við komið, til dæmis um stofnun heilbrigðisnefnda, um fyrirkomulag á þeim málefnum, er snerta yfirsetukonur, um varnir gegn hallæri, o. fl., og skal nefndin einnig hafa heimild til þess, að gjöra uppástungur og senda bænarskjöl til stjórnarinnar um allt það, sem getur verið sveitinni til gagns. — Breytingar á hreppaskipun má ekki gjöra án samþykkis nefnda þeirra, sem í hlut eiga, hvort heldur breytingin er fólgin í því, að leggja saman tvo eða fleiri hreppa, eða skipta einum hreppi í tvær eða fleiri sveitir. Bænarskjöl frá hlutaðeigandi hreppsnefnd um þess konar breytingar skal senda sýslunefndinni, sem skal láta álit sitt fylgja með bænarskjalinu, og þar á eftir skal amtmaður taka við því og leggja það undir úrskurð landshöfðingja. — 24. gr. Hreppsnefndin hefur heimild til án milligöngu sýslumanns að halda undirboðsþing á vega-störfum, og viðhaldi á þinghúsum og öðrum eignum hreppsins, og enn fremur á, því, að fá til verk og varning í þarfir sveitarinnar. — 25. gr. Útgjöld til skriffæra, gjörðabóka, til þess að borga undir brjef, og til sendiferða í sveitarþarfir skal endurgjalda oddvitanum eftir reikningi, sem hann gjörir um það. — 26. gr. Samþykki sýslunefndarinnar út-

Skv. 26/5/1876
S. 59.

heimtist til þess, að ályktun hreppsnefndarinnar sje gild **1872**

í þeim greinum, sem nú skal telja: — **1.** til þess á ári **4. maí.**
 því, sem yfir stendur, að hækka upphæðir þær, sem eru *1 hkr. $\frac{15}{12}$ 1879*
 á niðurjöfnunarskránni; — **2.** til þess að sveitin takist *s. 169.*
 á hendur nokkra skuldbinding til langframa, sem ekki
 beinlínis hvílir á henni samkvæmt lögum; — **3.** til þess
 að nokkuð verði borgað úr sveitarsjóðnum fyrir aðstoð
 við sveitarstjórnarstörf, sem einhverjum ber að leysa af
 hendi, af því hann er kjörinn til þess; — **4.** til þess
 að á nokkru ári verði að samtöldu lögð á hreppsþúa
 meiri útgjöld en svo, að nemi þriðjungi fram yfir
 útgjaldaupphæð sama hrepps að meðaltölu um næstu 3
 ár á undan. Upphæð sú, sem eitthvert ár kann verða
 lögð á með samþykki sýslunefndarinnar fram yfir þetta,
 má ekki teljast með, þegar síðar meir á að finna áður-
 greinda meðaltalsupphæð; — **5.** til þess að selja megi
 eða veðsetja fasteignir sveitarinnar, ellegar til þess að
 kaupa nýjar fasteignir handa sveitinni; — **6.** til þess að
 eyða innstæðufje sveitarinnar; — **7.** til þess að taka lán
 handa sveitinni, sem nemi meiru eða sje fyrir lengri
 tíma, en að það verði borgað aptur fyrir lok næsta
 reikningsárs, eða endurnýja slíkt lán eða lengja þann
 tíma, er á að borga það aptur. — **27. gr.** Komist sýslu- *1 hkr. $\frac{15}{12}$ 1879*
 maður af áætlunum þeim og reikningum, sem honum *s. 169.*
 hafa verið sendir, eða á annan hátt að raun um, að *1 hkr. $\frac{26}{6}$ 1882*
 einhver ályktun hreppsnefndarinnar fer fram yfir það, *s. 106.*
 sem hún hefur vald til, eða að öðru leyti er lögum
 gagnstæð, eða miðar til, að gjöra einhverja ráðstöfun,
 sem sveitin getur haft tjón af, eða skorast undan að
 gegna skyldu þeirri, er á sveitinni hvílir, getur hann
 með brjefi til oddvita hreppsnefndarinnar fyrst um sinn
 ónýtt ályktunina, ef ekki er enn búið að framkvæma
 hana, og skal hann þar á eptir, jafnskjótt og því verð-
 ur við komið, senda skýrslu um þetta til amtmannsins;
 sem aptur kemur henni til landshöfðingja, og leggur
 hann úrskurð sinn á málið. Eptirrit af skýrslunni skal

1872 jafnframt sent hreppsnefndinni. — B. Sýslunefndir.¹ —
 4. maí. 28. gr.¹ . . . — 29. gr. Hver hreppur er kjördæmi út
 af fyrir sig og kýs mann til sýslunefndar. Kosningin
 skal fara fram á hinum árlegu manntalsþingum með ó-
 bundinni atkvæðagreiðslu, er kjörstjórnin skipar fyrir
 um. Í kjörstjórninni er sýslumaðurinn og 2 menn, sem
 til þess eru kjörnir í fyrsta skipti af amtmanni, en síð-
 an af sýslunefndinni. — Að lokinni kosningu kveður
 kjörstjórnin upp, hver verði sýslunefndarmaður. — 1 . . .
 — 30. gr. Um kosningarrjett og kjörgengi til sýslu-
 nefndar, og um það, hvernig haga skuli kosningunni,
 gildir að öðru leyti hið sama, sem fyrir er mælt í þessu
 efni að framan um hreppsnefndirnar; sömuleiðis skal
 farið eftir hreppsnefndarkjörskránum, þegar kjósa á í
 sýslunefndirnar (sbr. 3.—7. gr.). — Um það, hvernig
 kosningin fer, skal senda hlutaðeiganda amtmanni skýrslu,
 svo það verði tilkynnt amtsráðinu. — 31. gr. Sýslu-
 nefndin skal skera úr mótmælum gegn lögmæti kos-
 ingarinnar, en til þess þeim verði gaumur gefinn, skal
 bera þau upp skriflega fyrir oddvita nefndarinnar innan
 14 daga frá því, að kosningargjörðinni er lokið. Sýslu-
 nefndin skal sömuleiðis skera úr þeim málum, sem af
 því rísa, þegar einhver beiðist, að ganga úr nefndinni,
 og eins þegar spursmál er um, að víkja einhverjum úr
 nefndinni. Sje hlutaðeigandi óánægður með úrskurð
 nefndarinnar um þessi mál, má hann innan 4 vikna frá
 því, að úrskurðurinn er birtur honum, skjóta honum til
 amtsráðsins, sem þá leggur endilegan úrskurð á málin.
 — 32. gr. Nefndarmenn skal kjósa fyrir 6 ár. Af þeim,
 sem valdir eru í fyrsta skipti, skal meiri hlutinn, ef á
 stöku stendur, en annars helmingurinn ganga úr nefnd-
 inni að 3 árum liðnum, og skal einnig, að því snertir
 sýslunefndirnar, farið eftir því, sem fyrir er mælt í 5.
 gr. um það, hvað lengi hreppsnefndarmenn hafa störf

1) Sbr. lög 9. jan. 1880.

sín á hendi, og um endurkosningar þeirra (svo og um **1872**
 það, nær þeir geti skorazt undan að taka við kosningu). 4. maí.
 — 33. gr.¹ Sýslunefndin skal eiga að minnsta kosti *St. l. 1877*
 einn fund á ári, eptir því, sem oddviti ákveður nákvæm- *S. III*
 ar; þar að auki má hann, ef honum þykir þörf á því,
 kveðja til aukafundar, og hann er skyldur til þess, þeg-
 ar helmingur nefndarmanna heimtar það. — Í fyrsta
 skipti, sem nefndin á fund, ákveður oddviti, hvar hann
 skal haldinn; síðar ályktar nefndin sjálf, hvar fundir
 skuli vera. — Í þóknunarskyni fyrir fæðispeninga og í
 ferðakostnað skulu nefndarmenn fá 1 rd. fyrir hvern
 dag frá því að þeir byrja ferð sína á sýslufund og til
 þess að þeir eru komnir heim aptur, eptir þeim reikn-
 ingi, sem hver þeirra þar um gjörir, og sýslumaður rann-
 sakar, og sem greiðist úr sjóði sýslunnar upp á væntan-
 legt samþykki amtsráðsins. Oddvita skal eptir reikningi
 hans endurgjalda það, sem hann hefur borgað til skrif-
 færa, gjörðabóka, undir brjef, til sendiferða, o. fl., og
 skal öll nefndin ávísar honum fjeð. — 34. gr. Þegar
 gjöra skal einhverja ályktun, skal atkvæðafjöldi ráða, þó
 útheimtist til þessa, að við sje staddur meiri hluti allra
 nefndarmanna. Ef atkvæði eru jöfn, skal atkvæði odd-
 vita ráða. Sjerhver nefndarmaður hefur heimtingu á,
 að ágreiningsálit hans verði ritað með fám orðum í
 gjörðabókina, og skulu allir nefndarmenn, sem við eru,
 rita nöfn sín undir hana, þegar fundi er slitið. — 35. gr.
 Skyldur oddvita með tilliti til þess, að stjórna umræð-
 um nefndarinnar, o. fl., eru hinar sömu, og tilgreindar
 eru viðvíkjandi hreppsnefndunum í 11. gr. — 36. gr.
 Þyki oddvita, að einhver ályktun nefndarinnar fari fram
 yfir það, sem hún hefur vald til, eða að öðru leyti sje
 lögum gagnstæð, eða að hún miði til, að gjöra einhverja
 ráðstöfun, sem sýslufjelagið geti haft tjón af, eða skor-
 ast undan að gegna skyldu, sem hvílir á því, skal hon-

1) Sbr. lög 9. jan. 1880, 3. gr. *1. 9. ág. 1889.*

2 — — *11. júlí 1890.*

1872 um heimilt, að fella ályktunina úr gildi, og skal hann 4. maí. tafarlaust senda amtmanni skýrslu um það. Jafnframt skal hann senda sýslunefndinni eptirrit af skýrslunni. Ef amtmaður er á sömu skoðun um málið og sýslumaður, skal hann leggja það undir úrskurð landshöfðingja. Finnist amtmanni aptur á móti, að eigi að ónýta það, að ályktun nefndarinnar var gjörð ógild, má hann gjöra þetta með úrskurði sínum. — 37. gr. Með næsta pósti eptir fundarhald sýslunefndarinnar, skal oddviti senda amtmanni endurrit af gjörðabókinni, og hefur amtmaður vald til í þeim tilfellum, sem nefnd eru í greininni á undan, að fella úr gildi ályktun nefndarinnar fyrst um sinn með brjefi til oddvita, og skal hann þar á eptir á þann hátt, sem getið er um að framan, leggja málið undir úrskurð landshöfðingja. Jafnframt skal senda sýslunefndinni eptirrit af skýrslunni. — 38. gr. Sýslunefndin sker úr þeim málum og gjörir ráðstafanir þær, sem samkvæmt 2., 8., 9., 14., 18., 21. og 26. gr. þessarar tilskipunar eru faldar henni á hendur með tilliti til hreppsnefndanna, og hefur hún almenna umsjón með því, að hreppsnefndirnar í stjórnarathöfnum sínum hegði sjer eptir þeim boðum, sem fyrir skipuð eru. Virðist sýslunefndinni, að hreppsnefndin hafi látið greiða ólög-mæt útgjöld, eða neitað að borga það, sem hún á að greiða, eða leitt hjá sjer, að framkvæma nokkra aðra ráðstöfun, sem hún er skyld til, eða hún á annan hátt hafi farið fram yfir það, sem hún hefur vald til, skal hún gjöra þær ráðstafanir, sem með þarf í þessu efni, og getur hún, ef nauðsyn ber til þess, beitt þvingunar-sektum, til þess boðum hennar verði fram fylgt, og þar að auki komið fram ábyrgð á hendur hinum einstöku hreppsnefndarmönnum við dómstólana. — Þegar sýslunefndin er búin að leggja úrskurð á reikninga allra hreppsnefndanna, býr hún til formlegt yfirlit yfir efnahag hreppanna og sendir amtmanni það áleiðis til lands-

höfðingja. — 39. gr. Enn fremur stjórnar sýslunefndin **1872**
 öllum sveitarmálefnum sýslunnar, t. a. m.: — 1. . . .¹ **4. maí.**
 Enn fremur skal nefndin hafa umsjón um ferjur í sýslunni, brýr og lendingar, og gjöra ráðstafanir þær, sem með þarf í þessu tilliti; lögferju má ei leggja niður, nema amtsráðið leyfi. — 2. Hún skal semja reglugjörðir *Jb. Kap. 49.*
 um notkun afrjetta, fjallskil, fjárheimtur, ráðstafanir til þess að eyða refum, o. fl. Sömuleiðis skal hún annast um, að nákvæmar fjármarkatöflur fyrir sýsluna verði prentaðar, þegar henni þykir þörf á, og að minnsta kosti einu sinni hvert 10. ár. — 3. Nefndin tekur þátt í hreppstjórakosningu þannig, að hún stingur upp á 3 hæfum mönnum í hvert skipti, er á að velja hreppstjóra, og velur amtmaður þá einn af þeim. Hún stingur upp á, hvort hreppstjórar skuli vera 1 eða 2 í einhverjum hreppi, og leggur amtsráðið síðan á það fullnaðarúrskurð. — 4. Nefndin skal hafa eptirlit með bólusetn-*Kjph. 18. júl. 1821*
 ingum, skipun ljósmæðra² og framkvæmdum hinna sjerstaklegu heilbrigðisnefnda. — 5. Hún skal gjöra ráðstafanir til þess að afstýra hallæri í sýslunni, eptir að hafa leitað álita hlutaðeigandi hreppsnefnda. Ef meira þarf til þess, en að það verði borgað með helmingnum af öllum hinum venjulegu árstekjum sýslunnar (eptir meðaltölu fyrir 3 ár), verður að leita samþykkis amtsráðsins til þess, sem nefndin ræður af. Þegar á liggur, er amtmanni samt heimilt, að samþykkja, að þau útgjöld verði greidd, sem ekki má fresta. — 40. gr. Sýslunefndin skal semja áætlun fyrir hvert reikningsár frá 1. janúarmán. til 31. desembermán. yfir allar tekjur og útgjöld sýslunnar, og jafna því niður, sem þarf til lúkningar gjaldanna. Að því leyti, sem ekki er heimild fyrir greiðslu einstakra gjalda með niðurjöfnun á annan hátt,

1) Um afskipti sýslunefnda af vegamálum sjá nú lög um vegi, 10. nóv. 1887.

2) Sbr. yfirsetukvennalög 17. desbr. 1875.

1872 skal jafna því, sem með þarf, niður á hreppa sýslunnar
 4. maí. eptir samanlagðri tölu allra lausafjórðunda og allra
 jarðarhundraða, eptir hinni nýju jarðabók, í hverjum
 hreppi, eptir rjettri tiltölu. Því, sem hverjum hreppi
 þannig ber að gjalda, skal jafna niður á hreppsþúa eptir
 hinum sömu reglum, sem gilda um önnur útgjöld hrepps-
 ins, og skal oddviti hreppsnefndarinnar greiða sýslu-
 manni gjaldið á næsta manntalsþingi (sbr. 16. gr.). —
 Áætlunina skal semja eptir fyrirmynd, sem amtsráðið á-
 kveður, og í fyrsta skipti eptir fyrirmynd til bráðabirgða,
 sem amtmaður býr til. — 41. gr. Sýslumaður skal
 gjöra árlegan reikning um útgjöld og tekjur sýslunnar,
 og skal senda hann innan janúarmán. loka endurskoð-
 unarmanni, sem nefndin hefur kosið; skal hann aptur
 senda sýslumanni reikninginn fyrir lok febrúarmán. með
 þeim athugasemdum, sem hann hefur fundið ástæðu til
 að gjöra við reikninginn. Síðan skal nefndin yfirfara
 athugasemdirnar ásamt svörum sýslumannsins og reikn-
 inginn með fylgiskjölum, og skal síðan senda amtmanni
 öll hjer að lútandi skjöl; eptir að hann hefur sjálfur
 yfirfarið þau, og heimtað ítarlegri skýrslur, sem honum
 þykir við þurfa, leggur hann reikninginn undir úrskurð
 amtsráðsins á næsta fundi þess. Reikninginn skal semja
 samkvæmt áætlun þeirri, sem nefnd er í næstu grein á
 undan, og skal honum fylgja skrá yfir eignir sýslunnar
 og yfirlitsreikningur um eigur og skuldir hennar. Fyrir
 lok maímán. skal senda hverri hreppsnefnd í sýslunni
 eptirrit af reikningnum, og skal nefndin sjá um, að
 hreppsþúar fái að lesa það. Fyrir það að búa til þessi
 eptirrit, ber sýslumanni í þóknun 24 sk. fyrir hverja ^{Stt.} _{S. 1}
 örk, og skal þetta borgað úr sýslusjóðnum. — 42. gr.
 Öll sýslunefndin hefur ábyrgð á, að reikningurinn sje
 rjettur. Hún ábyrgist einnig innstæðufje, skuldabrief
 og aðrar eigur sýslufjelagsins. — Ekkert gjald má greiða
 úr sýslusjóðnum, nema heimild sje fyrir því í lögum
 eða tilskipun, eða það sje ákveðið af sýslunefndinni eða

1 hbr. 13/879
 S. 95/104
 S. 106.
 1878. S. 137.

amtsráðinu. — 43. gr. Í hinum sömu greinum, er **1872**
staðfesting sýslunefndarinnar samkvæmt 26. gr. út- 4. maí.
heimtist til ályktana hreppsnefndarinnar, útheimtist *St. 1882*
samþykki amtsráðsins til þess, sem sýslunefndin álykt- *s. 101, 160.*
ar. — C. Amtsråd. — 44. gr. Í hverju amtsráði eiga
sæti amtmaðurinn sem forseti og 2 kjörnir menn. Þess-
ir menn skulu kosnir fyrir 6 ár, þannig að annar þeirra
fer frá 3. hvert ár (sbr. 46. gr.). Allar sýslunefndirnar
í amtinu skulu kjósa menn þessa, og skal kosning fram-
fara að tilhlutun amtmannsins í fyrsta skipti, er þær
koma saman, og síðan 3. hvert ár. — 45. gr. Kjörgengi
til amtsráðsins er bundið sömu skilyrðum og kjörgengi
til alþingis, þó þannig að til þess einnig útheimtist fast
aðsetur innan takmarka þess amts,* sem í hlut á. —
46. gr.¹⁾ Kjörstjórn sú, sem fyrir er mælt um í tilsk. 6. jan.
1857, 4. gr., skal, jafnskjótt og búið er að leiðrjetta kjörskrána
til alþingis, senda hlutaðeiganda amtmanni skrá yfir þá, sem
kjörgengir eru til alþingis. Eptir að amtmaður er búinn að
fá allar þessar skrár, skal hann ásamt með 2 mönnum, sem hann
kveður til þess, semja skrá yfir alla kjörgenga menn, sem bú-
fastir eru í amtinu, og skal síðan senda skrá þessa öllum
sýslunefndum amtsins. — Kosning fer þar á eptir fram á
þann hátt, að sjerhver sýslunefndarmaður, sem fundi
er, greiðir atkvæði um helmingi fleiri menn, en kjósa
skal í amtsráðið. Að af lokinni kosningu sendir hver
sýslumaður amtmanni endurrit af kosningargjörðinni, og
skal hann þarnæst ásamt með þeim mönnum, sem
hann kvaddi til, þegar kjörskráin var samin, telja sam-
an atkvæðin, sem greidd eru. Þeir tveir menn, sem
hafa fengið flest atkvæði, eru kjörnir til amtsráðsins, og
þeir 2, sem næst þeim hafa hlotið flest atkvæði, eru
varamenn, sem ganga í amtsráðið í stað hinna í forföll-
um þeirra. Ef 2 eða fleiri hafa fengið jafnmörg atkvæði
við kosninguna, ræður hlutkesti. — Þegar hin fyrstu 3
ár eru liðin, skal ákveðið með hlutkesti, hvor af hinum

1) Sbr. lög 16. desbr. 1885, um breyting á þessari grein.

1872 2 nefndarmönnum, og af hinum 2 varamönnum skuli
 4. maí. fara frá; síðan fara menn þá fyrst frá, er þau 6 ár eru
 liðin, er þeir eru kosnir fyrir. — 47. gr. Um endur-
 kosningar og undanfærslur undan því að taka við
 kosningu, gildir hið sama, sem fyrir mælt er í 5. gr.
 um hreppsnefndirnar. Amtsráðið sker sjálft úr mótmael-
 um gegn lögmæti kosninga, er fram hafa farið, og hvort
 ástæður þær, er sá, sem kjörinn er í ráðið, þykist hafa
 til þess að fara frá, sjeu gildar. Þó skal hlutaðeigandi
 hafa rjett til að skjóta úrskurði amtsráðsins til lands-
 höfðingja. — 48. gr. Amtsráðið skal halda einn fund á
 ári hverju í öndverðum júnímán., eptir því, sem forseti á-
 kveður nákvæmar. Auk þessa getur hann kvatt til aukafund-
 ar, þegar honum þykir brýn nauðsyn til bera. — Amtsráðið
 skal venjulega halda fundi sína á amtmanns-setrinu, ef
 það er innan takmarka amtsins; að öðrum kosti ákveð-
 ur amtmaður stefnustað í sjálfu amtinu. — 49. gr. Þeir,
 sem í amtsráðinu eru, skulu fá fæðispeninga 1 rd. um
 hvern dag, sem þeir vegna amtsráðs-fundarins verða að
 vera frá heimili sínu, og að auki ferðakostnað, eptir
 reikningi, sem amtmaður ávísar þegar búið er að rann-
 saka hann. — 50. gr. Forsetinn stjórnar umræðum
 ráðsins, sjer um að þær ályktanir, sem gjörðar eru,
 verði framkvæmdar, útvegar gjörðabækur ráðsins, o. fl.,
 og varðveitir þær ásamt brjefum ráðsins og öðrum skjöl-
 um þess. Ráðið kys úr sínum flokki skrifara, sem skal
 rita í gjörðabókina, og ásamt með forseta sjá um, að á-
 lyktanir ráðsins verði birtar almenningi samkvæmt 55.
 gr. Það, sem fyrir er mælt í 34. gr. um sýslunefndir,
 skal og gilda um amtsráðið; þó skal amtsráðið vera
 fullskipað til þess fullnaðar-ályktun verði gjörð. — 51. gr.
 Öll útgjöld við amtsráðið skal greiða úr jafnaðarsjóði
 amtsins. — 52. gr. Amtsráðið hefur þessi störf á hendi:
 — 1, Það skal rannsaka og úrskurða alla reikninga
 sýslanna og yfir höfuð með tilliti til yfirstjórnar á sveit-
 armálefnum sýslunnar hafa á hendi það vald, sem getið

er um í 31., 39.—43. gr. hjer að framan. Finni amtsráðið, að sýslunefnd hafi borgað ólögmæt útgjöld, eða skorast undan að greiða útgjöld, sem hún er skyld til, eða látið hjá líða, að gjöra einhverja aðra ráðstöfun, sem henni ber að framkvæma, eða á annan hátt farið fram yfir vald sitt, skal það gjöra þær ráðstafanir, sem með þarf í þessu skyni, og getur það, ef nauðsyn ber til þess, beitt þvingunar-sektum, til þess boðum þess verði fram fylgt, og þar að auki komið fram ábyrgð við dómstólana á hendur sýslunefndarmönnum þeim, sem hafa tekið þátt í þessum ályktunum. — Þegar amtsráðið hefur úrskurðað alla sýslunefndar-reikninga, skal það semja formlegt yfirlit yfir fjárhag sýslanna, eins og hann verður samkvæmt þessum reikningum, og senda það landshöfðingja. — 2. Amtsráðið skal takast á hendur stjórn opinberra stofnana og gjafafjár, sem amtmennirnir einir hingað til hafa stjórnað, að dómsmálasjóðnum undanskildum, nema því að eins að stofnunar-skrárnar eða gjafabréfin eða aðrar sjerstaklegar ákvarðanir sjeu því til fyrirstöðu. Það skal sjá um, að fje stofnana þessara verði ávaxtað eptir þeim reglum, sem gilda um lán fjár þess, sem tilheyrir opinberum stofnunum, gjöra ályktun um, hvernig verja eigi hinum árlegu tekjum samkvæmt því, sem er fyrir mælt um þetta, og skal sjá um, að reikningar, sem á að gjöra fyrir hvert ár, verði endurskoðaðir og sendir til úrskurðar landshöfðingja ásamt með þeim athugasemdum, sem gjörðar hafa verið við þá, og svörum reikningshaldarans. — 3.¹ . . . — 4. Á-lits amtsráðsins skal leita áður en landshöfðingi lætur út ganga nýjar reglugjörðir fyrir hreppstjóra. Sömu leiðis skal leita álits þess, þegar er í ráði að stofna fangelsi í einstökum hjeruðum amtsins, og svo um það, hvernig

1872
4. maí.

hkr. 21/11 1883
S. 124.

1) Um afskipti amtsráðanna af vegagjörðum sjá nú lög um vegi, 10. nóv. 1887.

1872 útvega skuli fje það, sem með þarf til þessa, eða þegar
 4. maí. er í ráði, að gjöra aðrar almennar ráðstafanir, sem út-
 heimta gjöld annaðhvort fyrir amtið eða einstök sýslu-
 fjelög í því, t. d. stofnun landbúnaðarskóla eða fyrir-
 myndarbúa eða þess konar. Þegar búið er að koma á
 fót þesskonar byggingum eða stofnunum, skal amtsráðið
 hafa umsjón um þær, og bera umhyggju fyrir því, að
 þeim sje haldið við, að þær sje hafðar til þess, sem
 ætlað er, og að það fje, sem með þarf til þess, verði
 útvegað eptir þeim ákvörðunum, sem þar um verða sett-
 ar. — 5. Það skal, eptir að hafa leitað álita sýslu-
 nefndanna, íhuga og gjöra uppástungur um það, hvort
 stofna skuli amtsfátækra sjóði, annaðhvort til þess að
 veita einstökum hreppssjóðum eða sýslusjóðum styrk,
 þegar á þarf að halda, eða til þess að greiða kostnaðinn
 við kennslu heyrnar- og málleysingja, og því um líkt,
 og svo um það, hverjar tekjur skuli renna í amtsfátækra-
 sjóði þessa, og hver útgjöld skuli greidd úr þeim. —
53. gr. Amtsráðið skal fyrir hvert ár semja áætlun um
 tekjur og útgjöld jafnaðarsjóðsins; það skal samkvæmt
 henni ákveða, hve mikið jafnaðarsjóðsgjald, sem eins og
 hingað til á að jafna niður á lausafjárhundruðin, skal
 heimtað saman á því ári. Áætlunina skal semja eptir
 fyrirmynd, sem ráðið hefur samþykkt og landshöfðingi
 staðfest, og að öðru leyti eptir skýrslum þeim og reikn-
 ingum, sem amtmaður leggur fram í hvert skipti. —
54. gr. Sýslumenn skulu heimta saman jafnaðarsjóðs-
 gjaldið á hinum árlegu manntalsþingum, og senda það
 ásamt reikningi yfir gjöldin til amtmannanna, sem eru
 reikningshaldarar fyrir jafnaðarsjóðina. Af þeim má ekki
 greiða nein útgjöld, án þess að heimild sje til þess í
 gildandi lögum, eða í ályktunum amtsráðsins. Beri
 nauðsyn til, að greiða nokkurt gjald, sem slík heimild
 ekki er fyrir, á því tímabili, sem er á milli funda amts-
 ráðsins, getur amtmaður upp á samþykki ráðsins á eigin

ábyrgð borgað þetta gjald úr sjóðnum. — Amtmaður **1872** skal fyrir hvert reikningsár, frá 1. janúarmán. til 31. 4. maí. desembermán., semja reikning um tekjur og útgjöld jafnaðarsjóðsins, og senda fyrir lok febrúarmán. eptirrit af honum hinum tveimur, er í amtsráðinu sitja. Þegar amtsráðið næst kemur saman, skal það endurskoða reikninginn, og þar á eptir skal senda hann ásamt með athugasemdum þeim, sem gjörðar hafa verið við endurskoðunina, landshöfðingja innan 4 vikna frá því, að amtsráðsfundi var slitið. Verði hann þess áskynja, þegar hann fer yfir reikninginn, eða á annan hátt, að amtsráðið hafi greitt ólögmat útgjöld, eða neitað að borga þau útgjöld, sem eptir lögum hvíla á amtssveitarfjlaginu, eða á annan hátt farið fram yfir vald sitt, skal hann gjöra þær ráðstafanir, sem með þarf út af þessu, og getur hann, ef nauðsyn ber til þess, beitt þvingunarsektum, til þess boðum hans verði framfylgt, og þar að auki komið fram ábyrgð við dómstólana á hendur þeim úr amtsráðinu, sem tekið hafa þátt í þessum ályktunum. — 55. gr. Amtsráðið skal sjá um, að stutt ágrip af gjörðum ráðsins, áætlun sú, sem það hefur samþykkt, og enn fremur ágrip af hinum árlegu reikningum jafnaðarsjóðsins og þeirra sjóða, sem ráðið hefur stjórn yfir, verði birt á prenti, og útbýtt meðal allra sýslunefnda. — 56. gr. Amtsráðið getur ekki án samþykkis landshöfðingja tekið stærri lán fyrir hönd jafnaðarsjóðsins eða fyrir lengri tíma, en að lánið verði borgað aptur fyrir lok þess árs, sem fer í hönd, nje heldur ráðið yfir innstæðuþje því, sem það hefur umsjón um, eða selt eða veðsett fasteignir amtsins, eða keypt aðrar fasteignir fyrir það. Samþykki landshöfðingja útheimtist einnig til þess, að amtsráðið geti tekizt á hendur nokkra skuldbinding til langframa, sem ekki samkvæmt lögum hvílir á amtssveitarfjlaginu, og til þess að leggja á hærra jafnaðarsjóðsgjald að öllu samtöldu, en að það

1872 nemi fjórða hluta fram yfir það, sem verið hefur að 4. maí. meðaltali á næstliðnum 3 árum. — 57. gr. Finni forseti, að einhver ályktun amtsráðsins gangi út yfir vald þess, eða að öðru leyti sje lögum gagnstæð, eða að hún miði til ráðstöfunar, sem amtið getur haft tjón af; eða til þess, að skorast undan einhverri skyldu, sem hvílir á amtssveitarfjelaginu, getur hann um stund numið ályktunina úr gildi, og skal hann þá tafarlaust skýra landshöfðingja frá þessu, og leggur hann þá úrskurð sinn á málið. Endurrit af þessari skýrslu skal jafnframt leggja fram fyrir amtsráðið. — 58. gr. Á þeim tíma, sem er á milli funda amtsráðsins, skal amtmaður fyrir hönd þess hafa yfirumsjón þá, sem amtsráðinu ber yfir sýslunefndunum. Þær skulu því senda amtmanni öll þau mál, sem leggja skal fyrir amtsráðið, til þess hann geti sjeð um, að skýrslur þær, sem með þarf, verði útvegaðar, og einnig til bráðabirgða gjört þær ráðstafanir, sem eigi má fresta til næsta fundar ráðsins. Jafnskjótt og amtsráðið kemur saman, skal amtmaður skýra því frá þeim bráðabirgða ráðstöfunum, sem hann hefur gjört fyrir hönd ráðsins. — 59. gr. Nú greinir tvö amtsráð á um eitthvert mál, sem bæði eiga hlut að, og skal þá hvort þeirra fyrir sig senda landshöfðingja álit sitt um málið, og leggur hann síðan úrskurð á það. — 60. gr. Eptirleiðis skal Reykjavíkurbær ekki greiða neitt jafnaðarsjóðsgjald, en aptur á mót tekur bærinn sjálfur að sjer þau útgjöld, sem fyrir hann hafa verið goldin úr jafnaðarsjóðnum. — Það skal ákveðið með konungsúrskurði, hvort kaupstaðirnir Akureyri og Ísafjörður í þessu tilliti skuli njóta sama sjálfræðis og Reykjavík, eptir að bæjarstjórn þessara kaupstaða og hlutaðeigandi amtsráði hefur verið gefinn kostur á, að segja álit sitt um það; með sama úrskurði skal einnig ákveðið, í hvaða hlutfalli tjeð sveitarfjelög skuli greiða jafnaðarsjóðsgjald, ef til þess kemur. — 61. gr. Dómsmálastjórnin gjörir

nákvæmari ráðstafanir, til þess að koma þessari tilskip- **1872**
un í verk, svo hún geti öðlazzt fullt gildi svo fljótt sem 4. maí,
verða má. *Br. dómsh. 16. 1873.*

KONUNGSÚRSKURÐUR um laun landshöfðingja, skipun 29. júní.
ritara við landshöfðingjaembættið, sameining suðuramts-
ins og vesturamtsins undir einum amtmanni o. fl.

Landshöfðingjanum yfir Íslandi, sem skal hafa sömu
nafnbótartign og stiptamtmaðurinn yfir Íslandi hingað
til hefur haft, skulu veittir í árleg laun 4000 rd. og auk
þess 1000 rd. til borðfjár, 1200 rd. til skrifstofukostnað-
ar og afnot embættisbústaðar og jarðar, er stiptamtmað-
urinn yfir Íslandi hingað til hefur haft; þó skal hann
vera laus við að greiða vexti og afborganir af bygging-
arskuld þeirri, er nú hvíllir á embættisbústaðnum. —
Frá 1. apríl 1873 skal skipaður ritari við landshöfðingja-
embættið, og skulu laun hans fyrst vera á ári 800 rd.,
en vaxa um 100 rd. fyrir hver 2 embættisár, uns þau
eru orðin 1200 rd. — Frá sama tíma skulu suðuramt
Íslands og vesturamt, sem að öðru leyti skulu framveg-
is eins og hingað til vera tvö sjerstök ömt, lögð und-
ir einn amtmann; skal hann hafa aðsetur í Reykjavík
og ásamt með biskupi hafa á hendi embættisstörf þau,
er á stiptyfirvöldunum hvíla; amtmanni þessum skulu
veitt í árleg laun¹. . . . — — — — —

AUGLÝSING (frá fjárstjórninni og dómsmálastjórninni), 26. sept.
sem inni hefur að halda ákvarðanir um sambandið milli hinna
almennu dönsku og hinna sjerstaklegu íslenzku póstmála
innbyrðis.

Samkvæmt valdi því, sem veitt er fjárhagsstjórninni
og dómsmálastjórninni með konungsúrskurði 25. dag þ. m.,

1) Sjá nú lög 15. okt. 1875, um laun íslenzkra embættis-
manna o. fl., 9. og 14. gr.

1872 eru hjermeð þessar ákvarðanir settar, til þess að koma
 26.sept. í lag sambandinu milli hinna almennu dönsku og hinna
 sjerstaklegu íslenzku póstmála innbyrðis. — 1. gr. —
 Póstumdæmið. — Orðið »danskt póstumdæmi« nær
 yfir hið eiginlega konungsríki Danmörk, svo og Færeyj-
 ar, en eigi Grænland og heldur ekki nýlendurnar; orðið
 »íslenzkt póstumdæmi« á að eins við Ísland. — 2. gr. —
 Póstgufuskipsferðirnar. — Hin danska póst-
 stjórn ákveður ferða-áætlun póstgufuskipsins fyrir hvert
 ár, og tilkynnir hinni íslenzku póststjórn ferða-áætlunina
 í tækan tíma fyrir nýár¹. — Hin íslenzka póststjórn skal,
 ef þess þarf við og skipstjóri krefst þess, láta hinu
 danska póstgufuskipi í tje alla þá aðstoð, sem það kann
 að þurfa, þegar svo ber við, til þess að beina fyrir ferð-
 um þess, sjer í lagi svo það tefjist ekki um of. —
 3. gr. — Póstferðir yfir útlönd. — Að því leyti
 sem flutningsferðum verður á komið milli íslenzkra og
 norskra eða enskra hafna, mun hin danska póststjórn
 hlutast til um, að reynt verði til að nota þessar ferðir,
 til þess að senda með þeim, að svo miklu leyti sem
 unnt er, alls konar póstsendingar, þannig að þær verði
 fluttar gegnum hlutaðeigandi útlönd í lokuðum hirzlum.
 — Kostnaðinn við flutning póstsins á þennan hátt skal
 hin danska póststjórn greiða, ef farið er í stefnuna frá
 Danmörk, en hin íslenzka póststjórn, þegar farið er í
 stefnuna frá Íslandi. — Um burðargjald það, sem greiða
 skal fyrir sendingar, sem fluttar eru þessa leið, og um
 reikningsgjörð fyrir því, skal ákveðið nákvæmar í hvert
 sinn. — 4. gr. — Notkun skipa einstakra
 manna. — Með gufuskipum eða seglskipum, sem eru
 í förum á óákveðnum tíma, skal koma þeim brjefsendingum,
 sem sá, er sendir, sjerstaklega hefur krafið að
 verði fluttar með skipinu (skipabryf). — Borgun þá,
 sem ákveðin er í lögum 7. janúar 1871², 9. gr., og í til-

1) um póstmál í Danmörku.

2) Með samþykki innanríkisstjórnarinnar hefur þó ráðgjafinn
 fyrir Ísland samið um ferða-áætlunina síðan 1880.

skipun 26. febr. 1872, 6. gr., fyrir flutning póstsendinga **1872**
með skipsferð, sem þannig fellur fyrir, skal hin danska **26. sept.**
póststjórn greiða, þegar farið er í stefnuna frá Danmörk,
en hin íslenska, þegar farið er í stefnuna frá Íslandi. —
5. gr.¹ — Póstsendingar. — Til sendinga með póst-
um milli hins danska og hins íslenska póstumdæmis
verður viðtaka veitt: — lausum brjefum, sem
eru: venjuleg brjef og ábyrgðarbrjef, prentað mál,
sýnishorn af varningi og fyrirmynd við fatasnið,
— (allt að 50 kv.² að vikt fyrir hverja sendingu), —
peningabrjefum, allt að 1 þuml. á þykkt, — send-
ingum, sem mótaðir peningar eru í, allt að 16
pundum að vikt, og — böggjum, allt að 5 pundum³
að vikt. Ef senda á böggjum lengra áleiðis með póstum-
um á Íslandi, mega þeir ekki vera lengri en 18 þuml.,
og á hæð eða breidd ekki fram yfir 9 þuml. — Þar að
auki má senda á víxl milli póststofanna og póstaðgreiðslu-
staðanna í hinu danska póstumdæmi að öðru leytinu og
Reykjavíkur hins vegar póstávísanir, og má hver
ávísun vera að upphæð 50 rd. — Samt má senda ávís-
anir á víxl milli Kaupmannahafnar og Reykjavíkur upp á
allt að 100 rd. — 6. gr. — Burðareyrir undir
venjuleg brjef. —⁴ — Ábyrgðar-brjef skulu
vera búin frímerkjum. — 7. gr. — Burðareyrir
undir prentað mál, sýnishorn af varn-
ingi og fyrirmynd við fatasnið. —⁵ Sjeu
frímerki eigi við höfð við sendingar þessar, eða ef á
þær er ritað nokkuð, sem eigi er leyft af hlutaðeigandi
póststjórn, eða ef umbúðirnar, sem eiga að vera svo

1) Sbr. augl. 18. maí 1880 (um brjefspjöld).

2) Prentað mál má vega allt að 4 pund, sjá augl. 4. júní
1885.

3) Breytt með augl. 29. okt. 1886.

4) Sbr. augl. 10. febr. 1876, 1.

5) Sbr. augl. 10. febr. 1876, 2.

1872 lagaðar, að hægt sje að kanna hvað í þeim er, eru með
 26. sept. öðru móti, en hún hefur fyrir lagt, þá fer um borgunina
 eptir því, sem mælt er fyrir um venjuleg brjef, þegar
 frímerki eru ekki við höfð. Þessar sendingar má flytja
 sem ábyrgðar-sendingar. — 8. gr. — Meðmæling. —
¹ — Glatist ábyrgðar-brjefssending í vörzlum póst-
 stjórnnarinnar, skal póststjórnninn í því umdæmi, þar sem
 sendingin var látin á póstin, vera skyld til að greiða
 þeim, er sendi, 10 rd. í skaðabætur, en jafnframt skal
 henni áskilinn rjettur til endurgjalds hjá póststjórnninni
 í því umdæmi, þar sem sannast að sendingin hafi glat-
 azt. — Kröfu til skaðabóta verður að gjöra innan eins
 árs frá þeim degi, er brjefið var látið á póstin; að
 öðrum kosti fellur skylda póststjórnnanna til að greiða
 skaðabætur burt. Með því að segja til kröfu sinnar hjá
 póststjórnninni annaðhvort í því umdæmi, þar sem send-
 ingin var látin á póstin, eða í því umdæmi, sem send-
 ingin átti að fara til, verður komið í veg fyrir að rjett-
 ur til skaðabóta fyrnist. — 9. gr. — Burðareyrir
 undir peningabryef. —² — 10. gr. —
 Burðareyrir undir sendingar, sem mótaðir
 peningar eru í, og böggla. —³ — Undir
 tilvísunarbrjefið, sem ekki má vega meir en 3 kv., greið-
 ist eigi sjerstök borgun. — 11. gr. — Ábyrgð. — Glat-
 st eða skemmist böggulsending, skal hver póststjórnn
 samkvæmt lögum þeim og tilskipunum, sem gilda um
 það í því umdæmi, hafa ábyrgðina af því, allt til þess
 staðar, þar sem póstinum er skilað, það er að segja, svo
 langt sem hún á að sjá um flutninginn, og skal það
 vera ábyrgðarhluti hvernar póststjórnnar um sig, ef em-
 bættismenn hennar eða aðrir, sem að öðru leyti hafa
 póststörf á hendi, gjöra sig seka í svikum, yfirsjón eða

1) Sbr. augl. 10. febr. 1876, 3.

2) Sbr. augl. 10. febr. 1876, 4.

3) Sbr. augl. 10. febr. 1876, 5.

hirðuleysi. — 12. gr. — Burðareyrir undir pósti 1872
 ávísanir. —¹ — Til ávísananna verða að eins 26. sept.
 höfð eyðublöð, sem eru prentuð samkvæmt þeirri fyrir-
 mynd, sem báðar póststjórnirnar koma sjer saman um.
 — 13. gr. — Móttökukvittanir. — Sá, sem send-
 ir ábyrgðar-brjef, peningabrjef, sendingar, sem mótaðir
 peningar eru í, og böggla, má senda með miða til kvitt-
 unar af hálfu viðtakanda fyrir móttöku sendingarinnar,
 og heimta, að þessi miði verði sjer sendur aptur. Fyrir
 hann verður borgað eins og undir venjulegt brjef. —
 14. gr. — Póstfrímerki. — Þegar borgað er undir
 sendingar með frímerkjum, má sá, sem sendir, hafa þau
 póstfrímerki, frímerkja-umslög, brjefspjöld² og frímerkja-
 umbúðir, sem gilda í því umdæmi, sem sendingin fer
 frá. — Sendingar, sem ekki eru búnar frímerkjum svo
 nægir, skal álíta svo sem ekkert væri undir þær borgað,
 en frá borguninni skal dregið verð þeirra frímerkja, sem
 voru látin á sendinguna. — Ef nokkur neitar að borga
 eptirá burðargjald, þá verður það skoðað sem hann
 skorist undan að taka við sendingunni. — Hafi sá, sem
 sendir, við haft of mörg frímerki, verður eigi krafizt
 endurgjalds fyrir það, sem um of er. — 15. gr. —
 Skipting burðargjalds. — Burðareyrir og gjöld
 fyrir allskonar póstsendingar, danskar og íslenzkar, sem
 fluttar eru milli hinna tveggja póstumdæma, falla án
 þess að sjerstaklegur viðskiptareikningur sjé gjörður, til
 póststjórnarinnar í því umdæmi, þar sem burðargjaldið
 er heimtað, að eins með þeim undantekningum, sem nú
 skal sagt: — a. gjaldinu fyrir póstávísanir skal skipta
 jafnt milli beggja póststjórna, — b. aukagjald það, sem
 ákveðið er í 10. gr., undir böggulsendingar, sem fluttar

1) Sbr. augl. 10. febr. 1876, 6.

2) Sbr. augl. 18. maí 1880 (um einföld brjefspjöld) og lands-
 höfðingjaaugl. 18. desbr. 1883 (um brjefspjöld með borguðu
 svári).

1872 eru landveg með íslenzkum póstum, fellur eingöngu til 26. sept. hinnar íslenzku póststjórnar. — 16. gr. — Undanþágur frá burðargjaldi. — Opnar skýrslur, sem eru sendar milli pósthúsanna í hinu danska og hinu íslenzka póstumdæmi, verða fluttar án burðargjalds. Undir allar aðrar brjefsendingar, hverju nafni sem heita, skal aptur á móti greiða venjulegt burðargjald. — 17. gr. — Aðalviðskiptareikningur. — Aðalreikninginn um viðskipti milli hinnar dönsku og hinnar íslenzku póststjórnar skal gjöra út um í póstreikningsmálastofunni í Kaupmannahöfn, og senda landshöfðingjanum í Reykjavík. — Borgunin skal greiða eptir árslok hvert ár — en þó má gjöra athugasemdir við reikningana — og skal það, sem borgað er, koma upp í skuldaviðskiptin milli aðalfjárhirzlunnar í Kaupmannahöfn og hins íslenzka landssjóðs. — 18. gr. — Afgreiðslureglugjörð. — Aðalpóststjórnin og landshöfðinginn yfir Íslandi skulu semja reglugjörðir, til þess ákvörðunum þeim, sem hjer eru gjörðar, verði fram fylgt eins á báðar hliðar.¹ — 19. gr. — Notkun póstgufuskipisins af hálfu póststjórnarinnar á Íslandi. — Með póstgufuskipinu má flytja pótsendingar milli staða á Íslandi, og einnig milli þeirra og annara staða, þar sem gufuskipið kemur við, án þess að hin danska póststjórn fái nokkurt endurgjald fyrir þessi afnot skipsins. — 20. gr.² — Brjefaviðskipti milli Íslands og útlanda. — Ákvörðunum þeim, sem gilda í hinu danska póstumdæmi um brjefaviðskipti milli Danmerkur og útlanda, skal einnig fylgt með tilliti til brjefa, sem send eru yfir Danmörk milli þessara landa og Íslands; skal borga undir þau burðargjald það, sem greið-

1) Samkvæmt þessu er út komin reglugjörð 24. nóvbr. 1872.

2) Um póstviðskipti milli Íslands og utanríkislanda sjá nú augl. 15. apríl 1879, 6. febr. 1880, 14. nóvbr. 1881 og fleiri ákvarðanir.

ist fyrir sendingar milli Danmerkur og Íslands, og að **1872** auki þann burðareyri, sem hið framandi land, er í hlut **26. sept.** á, á tilkall til, eða annað, sem það hefur lagt út. — Fyrir brjefaviðskipti þessi skal eigi gjöra upp neinn reikning að því leyti, er snertir burðargjaldið milli Danmerkur og Íslands; þar á móti skal hið útlenzka burðargjald eða annað, sem lagt hefur verið út, tekið upp í viðskiptareikninginn með fullri upphæð. — Ef hin íslenzka póststjórn æskir þess, að reglulegum póstgöngum verði komið á beinlínis milli Íslands og einhvers framandi lands, skal hún leita til hinnar dönsku póststjórnar, og mælast til, að reynt sje til, að þessu verði komið til leiðar. — 21. gr. Þessar ákvarðanir öðlast gildi 1. dag janúarmán. 1873.

SAMÞYKKT um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík (samin **9. okt.** af bæjarstjórninni **23. sept. 1872** og staðfest af stiptamt-manni **9. okt. s. á.**).

I. Um bæjarstjórn og framkvæmd á bæjarmálefnum. —
 1. gr. Í bæjarstjórn eru 9 menn auk bæjarfógeta. —
 2. gr. Sjerstökum málefnum kaupstaðarins skal stjórn-
 að af föstum nefndum. 1. Fjárhagsnefnd. 2. Fátækranefnd. 3. Skólanefnd. 4. Hafn-
 arnefnd. 5. Byggingarnefnd og 6. Veg-
 nefnd. — Þeir menn, sem kosnir eru í þessar nefnd-
 ir, fara frá 3. hvert ár að afgangnum vanalegum bæjar-
 fulltrúakosningum, og má þá endurkjósa. Fáir þeir
 kosnu menn forföll að gegna starfa sínum, kýs bæjar-
 stjórnin, ef henni þykir þörf til þess, annan mann, er
 gegnir starfinu. Bæjarstjórnin getur heimtað sjerhvert
 mál, er heyrir undir hinar föstu nefndir, til meðferðar,
 og sjálf tekið ákvörðun um það, og er málið þar með
 gengið undan hinnar föstu nefnd. — 3. gr. Í fjárhags-
 nefndinni er bæjarfógeti formaður og 2 menn úr bæjar-
 stjórninni. Nefndin stendur fyrir öllum fjárhag kaup-
 staðarins, undirbýr áætlun, annast reikninga, sjer um

1872 stjórnn fjehirðis á sjóðnum, að hann hegði sjer eptir
 9. okt. erindisbrjefi sínu, færi bækur sínar með reglu, að hann
 byrji og ljúki skattkröfunni á tilteknum tíma, eins og
 fyrir er skipað. Hún veitir því eptirlit, að tekjurnar
 komi inn á rjettum tíma og eins og vera ber, og gengið
 sje eptir óloknum gjöldum, og að fje, sem umfram
 verður áfallandi útgjöldum, sje sett á vöxtu. — Nefnd-
 in skipar fyrir, hvernig reikningsbækur gjaldkerans, eða
 hinna annara, sem hafa umráð yfir fje bæjarins, skulu
 vera lagaðar, leiðbeinir þeim, er hlut eiga að máli í því
 efni, og gætir þess, að hinum settu reglum sje fylgt.
 Svo ber og nefndinni að hafa eptirlit á öllum fjárbyrgð-
 um hjá gjaldkera og öðrum, er hafa fje bæjarins undir
 hendi. — Nefndin ritar í ávísunarbók sína það, sem á-
 vísað er, og skulu í bók þessari vera sjer allir aðal-
 dálkar og liðir áætlunarinnar. Á ávísanirnar skal ætíð
 rita dálka- og liðatal. — Alla reikninga til bæjarsjóðs,
 sem hinum sjerstöku nefndum eða starfsmönnum bæj-
 arins ekki er falið á hendur af nefndinni að láta greiða,
 skal senda nefndinni, sem rannsakar þá, sjer um að
 þeir sjeu nægilega vottaðir, hafi áætlunarheimild, eða
 gilda ákvörðun bæjarstjórnarinnar við að styðjast, og á-
 vísar nefndin þá þar á eptir til greiðslu. — Gjaldkeri
 má eigi greiða neina upphæð úr bæjarsjóði, nema hún
 sje ávísuð af öllum nefndarmönnum. — Ef að einhver í
 nefndinni ekki vill ávísa reikning, á að leggja hann fyr-
 ir bæjarstjórnina, og ákvarðar hún, hvort borgun skuli
 eiga sjer stað eður eigi, og ritar bæjarfógeti þá á ávís-
 unina, ef að greiða skal. — 4. gr. Í fátækranefndinni
 skal vera bæjarfógeti, sem formaður, og þrír bæjarfull-
 trúar. — Nefnd þessi hefur á hendi alla hina sjerstöku
 stjórnn fátækramálanna, sjer um ómaga, þurfamenn,
 greptrun þeirra og lögflutning, annast brjefaskriptir í
 fátækramálum og viðskipti við önnur sveitafjelög, sjer
 um, að tekjur þær, er fátækra sjóðnum bera, komi inn
 og sje tilfærðar. Nefndin hagtærir fje því, sem veitt

er til fátækra, ákveður meðgjafir og semur um þær og **1872**
önnur útgjöld fátækra sjóðsins. Í því skyni á nefndin, 9. okt.
svo opt sem henni þykir þurfa, að afhenda fjárhagsnefnd-
inni skrá yfir umsamin eða áfallin útgjöld til ávísunar
eptir 3. gr. — Nefndin sjer um alla framkvæmd á tilsk.
26. maí 1863, 12. gr., og hefur á hendi alla þá umsjón
með húsmennsku og lausamennsku, sem lögin hafa lagt
á sveitastjórnirnar. — Nefndin ráðstafar og hagtarir
styrk þeim, sem veittur verður börnum fátækra af
Thorkillii-sjóði til uppeldis, og semur alla reikninga þá og
skýrslur, er þar að lúta. — Við alla meðferð á því fje,
er veitt verður úr Thorkillii-sjóði, hefur dómkirkjuprest-
urinn sæti og atkvæði á fundum nefndarinnar, sem og í
öllum öðrum málum, er snerta uppeldi og kennslu fátækra barna. — Til aðstoðar nefndinni má bæjarstjórn-
in kjósa 2 menn sem fátækra stjóra, annan fyrir vestur-
hluta bæjarins og hinn fyrir austurhlutann, skiptan við
Austurvöll. Hjeraðaskipting þessari má breyta með á-
kvörðun bæjarstjórnarinnar. Menn þessir eiga að hafa
sjerstaklega umsjón með fátækum í hjeraði þeirra, gæta
að húshag þeirra, heimilisástæðum, hegðan, hvort kjör
þeirra batna eða vesna, hvort þeir líða skort á mat,
eldivið eða fatnaði o. s. frv., og eiga þeir ætíð að reyna
til að útvega sjer svo nákvæmar skýrslur, sem verða
má, um innflutning þeirra manna, sem annaðhvort hafa
orðið öðrum sveitum að þunga, eða sem að hætt er við,
að ekki geti unnið fyrir sjer í kaupstaðnum. — Fátækra-
stjórnirnar koma á fund fátækranefndarinnar svo opt,
sem hún æskir þess, og skulu þeir ávallt vera á fundi,
þá er ómagar eru upp skrifaðir og rætt um að koma
þeim fyrir. Málefnið heyrir undir atkvæði fátækranefnd-
arinnar. — 5. gr. Skólanefnd skal sett til þess að hafa
umsjón með skólakennslunni og embættisverkum skól-
ans, og eru í henni sóknarpresturinn og tveir menn
aðrir, er bæjarstjórnin kys til þess, af hverjum að

1872 minnsta kosti annar skal vera úr flokki bæjarfulltrúa.
9. okt. Stjórn á tekjum og gjöldum skólans hefur bæjarstjórnin sjálf á hendi, og yfir höfuð alla umsjón með skólasjóði og reikningum. — Nefnd þessi annast þau málefni, er lúta að ætlunarverki skólans um kennslu barna, inn-töku þeirra, skyldu að ganga í skólann, hver börn skuli njóta kennslu ókeypis, burtför úr skólanum, og hefur eptirlit með uppfærðingu og hegðun barnanna, sem og að skólareglunum sje fylgt, og ber nefndinni að gæta allra þeirra starfa við skólamálefni, sem til eru tekin í reglugjörð 27. okt. 1862, og ekki í tilsk. 20. apríl 1872, 14. gr., beinlínis lögð undir bæjarstjórnina. — 6. gr. Í hafnarnefndinni skal bæjarfógeti vera formaður og 2 menn kosnir af bæjarstjórninni, af hverjum að minnsta kosti annar skal vera úr flokki bæjarfulltrúanna, og skulu þeir í öllu hafa umsjón og stjórn hafnarmálefna eptir reglugjörð dags. 15. maí 1856. Gjaldkeri bæjarsjóðs skal einnig vera gjaldkeri hafnarsjóðs. — 7. gr. Í byggingarnefndinni skal bæjarfógeti vera formaður og kys bæjarstjórnin 2 menn úr sínum eigin flokki og 2 aðra bæjarbúa til að vera í henni. — Nefnd þessi skal í öllu gæta þess, sem fyrir er mælt í opnu brjefi 29. maí 1839. Þegar útvísanir eiga stað á blettum til yrkingar eða til húsabygginga á þeim stöðum, sem ekki eru beinlínis ætlaðir til bygginga, svo sem á túnnum, sem leigð eru mót afgjaldi, eða útjörðu, sem ekki er beinlínis ætluð til bygginga eða yrkingar, ber nefndinni að leita úrskurðar bæjarstjórnarinnar um það, hvort slíkar lóðir skuli afstanda til þeirra afnota, og með hverjum kjörum. — 8. gr. Bæjarstjórnin kys 3 menn úr sínum eigin flokki, sem eiga að hafa umsjón með vegum og götum bæjarins. Þeir framkvæma allar þær ráðstafanir, sem bæjarstjórnin ákvarðar um vegagjörðir og endurbót vega. Þeim ber og að hafa alla umsjón og framkvæmdir á hendi um snjómokstur, klaka-högg, rennumokstur og vatnsból bæjarins, allt eptir því,

sem bæjarstjórnin nákvæmar ákveður. — Nefnd þessari **1872**
ber og að hafa umsjón með allri fasteign bæjarins, að 9. okt.
jörðu, túnnum, slægjum, mótaki, torfskurði, húsum og
öllum áhöldum, þangað til sjerstök nefnd verður sett til
þess að gæta þessa¹. — 9. gr. Með sjerstakri ákvörðun
má bæjarstjórnin fela einum eða fleirum úr sínum flokki,
eða öðrum bæjarmönnum, sem til þess eru fúsir, að
framkvæma einstök bæjarmálefni, er fyrir koma, en ein-
ungis þegar brýn nauðsyn ber til þess, mál, sem heyra
undir þær föstu nefndir, sem skipaðar eru í 2. gr., og
þá einungis með samþykki þeirrar nefndar, sem hlut á
að máli. — 10. gr. Framkvæmd málefna þeirra og á-
kvarðana bæjarstjórnarinnar, sem ekki er falin öðrum á
hendur, annast bæjarfógeti, og ber honum að annast
brjefaskriptir bæjarstjórnarinnar og þeirra sjerstöku
nefnda, sem hann er formaður í. — II. *Um starfa*
niðurjöfnunarnefndar og innheimtu bæjargjalda. — 11. gr.
Í niðurjöfnunarnefnd eru 7 menn. Þeir kjósa sjálfir
formann. — 12. gr. Nefndin semur skrá yfir þá, sem
eiga að svara bæjargjaldi eptir efnum og ástandi til
bæjarsjóðs á næsta ári. Á skrá þessa skal taka ekki
einungis þá, sem þegar skráin er samin hafa fast að-
setur í kaupstaðnum, heldur og þá, sem ekki er svo á-
statt fyrir, þegar víska er fyrir því, að þeir í hið minnsta
4 mánuði á næsta ári munu hafa haft aðsetur í kaup-
staðnum. Í sjerstökum dálki skal gjöra athugasemd ef
að álitid er, að einhver jafnframt hafi fasta dvöl annar-
staðar. — 13. gr. Niðurjöfnun bæjargjalda skal lokið
innan útgöngu nóvembermánaðar ár hvert. Nefndinni
ber sjerstaklega að gæta þess, hverjar tekjur greiðand-
inn hafi haft til þess að framfæra sig og sína, vanda-
menn og aðra, er hann vinnur fyrir, til munaðar eður

1) Sbr. samþykkt um afnot jarðarinnar Reykjavíkur, samda
af bæjarstjórninni 2. maí 1873 og staðfesta af landshöfðingja
15. s. m.

1872 gróða eptir öllum efnahag hans og atvinnu, eins og 9. okt. hingað til hefur verið. Hún á og sjerstaklega að hafa tillit til þess, ef að tekjurnar ekki hrökkva til, gæta ásigkomulags tekjanna, heimilisástandna allra og ómagaþunga af vandamönnum. — Til þess að hin áætlaða upphæð gjaldsins eptir efnahag og ástandum náist og ekki rýrist við lækkun bæjargjalda, burtför eða árangurslaust fjárnám o. s. frv., ber nefndinni ávallt að jafna niður 5—10 meira af hundraði, en til er tekið í áætluninni. — 14. gr. Bæjarstjórnin hlutast til um að saminn sje skrá yfir þau gjöld, er greiða skal af föstum lögákveðnum tekjustofnum, svo sem gjald af timbur- og múrhúsum, tolli af óbyggðri kaupstaðarlóð og tómthúsum, og ber þessi skrá að vera til sýnis ásamt niðurfjöfnunarskránni. — 15. gr. Reglur þær, sem ákveðnar eru um aðalniðurfjöfnun, gilda og auka-niðurfjöfnun, sem á að fram fara í síðari hluta júnímánaðar ár hvert. — 16. gr. Öll bæjargjöld, hvort heldur eptir lögákveðnum tekjustofnum, eða efnum og ástandi falla í gjalddaga ár hvert 1. marz og 1. septembermán. með helmingi í hvert skipti, og ber bæjargjaldkera þá að heimta þau. Sje þau eigi greidd innan mánaðar frá gjalddaga, ber þau að heimta með lögtaki. — 17. gr. Eptir að ársreikningur kaupstaðarins er saminn og enn fremur vottaður af fjárhagsnefndinni og hefur legið til sýnis í hinn lögskipaða tíma, ber hann að senda til endurskoðunar innan 15. maí ár hvert, og á endurskoðuninni að vera lokið 15. júlí, útásetningunum að vera svarað innan 1. ágústmán. ár hvert, og reikningurinn með ýtarlegri upplýsingum, andsvörum gjaldkera og áteiknun endurskoðunarmanna að vera sendur bæjarstjórninni innan 15. ágúst. Á svo bæjarstjórnin að leggja úrskurð á og gjöra út um reikningsins útásetningar innan 30. september til lögskipaðrar afgreiðslu. — *III. Um embættis- og starfsmenn kaupstaðarins.* — 18. gr. Til aðstoðar bæjarstjórn og

1872
9. okt.

sem starfsmenn eru: — a. Bæjargjaldkeri, sem annast allar inn- og útborganir bæjarsjóðsins og semur reikning kaupstaðarins samkvæmt erindisbræfi því, er bæjarstjórnin gefur honum. — b. Næturverðir, og skal í hið minnsta annar þeirra vera ávallt, og þess utan auka næturvarzla á vissum tímum. — Sem laun fyrir starfa sinn nýtur bæjargjaldkerinn árlega úr bæjarsjóði 75 rd. og sem hafnargjaldkeri 25 rd. úr hafnarsjóði¹. — Hinum öðrum starfsmönnum verður launað eptir ákvörðun í hinni árlegu áætlun. — Hvort menn þessir geti vænt eptirlauna, ákveður bæjarstjórnin í hvert skipti. — 19. gr. Bæjarstjórnin kys einn mann úr sínum flokki til 3 ára til að taka þátt í heilbrigðisnefndinni, ennfreður einn mann úr sínum eigin flokki í stjórn fiskimannasjóðsins, samt 2 menn ár hvert, sem athuga reikning sparisjóðsins í Reykjavík, og votta, hvort sjóði þessum sje stjórnað eptir settum skilmálum. — IV. *Um ýmisleg kaupstaðarmálefni*. — 20. gr. Bæjarstjórnin getur ákvarðað, að gata eða vegur, sem hefur verið fyrir einstaka menn, verði lögð til almennings afnota. Hún gefur götum og vegum nöfn. Ef að með fyrsta skal gjöra við götur eða vegi, ákvarðar hún, hvort og að hve miklu leyti þeir, sem lóð eiga að, skuli taka þátt í þessum kostnaði og hvernig hann skuli greiða, hvort heldur með greiðslu í peningum eða vinnu. Bæjarstjórninni skal heimilt, ef að slíkum kostnaði skal jafna niður, að veita nokkurn gjaldfrest. Ef að fleiri, sem lóð eiga að, hafa sjerstakan veg, má bæjarstjórnin skipa, að veginum sje haldið greiðfærum. Þar sem ræsar eru eða afrennsli, ræður bæjarstjórnin fyrirkomulagi; en bregði út af því og þetta ekki sje sem henni þykir að vera beri, lætur hún því koma

1) Nú hefur bæjargjaldkeri í þóknun 300 kr. úr bæjarsjóði og 150 kr. úr hafnarsjóði, og 150 kr. fyrir innheimtu brunabótgjalda.

1872 í lag á kostnað þess, er á hlut að. — Þegar lóð þarf að
 9. okt. afhenda til tryggingar fyrir eldsvoða, til nýrra gatna eða
 vega, eða til að færa þá út til breikkunar, eða ef ræsa
 þarf að leggja á lóð annars manns, veitist endurgjald
 eptir opnu brjefi 29. maí 1839, 3. gr. A, eptir ákvörðun
 bæjarstjórnarinnar með samþykki amtsins eða lands-
 höfðingja. En ef svo er, að bæjarstjórnin sjálf ekki
 æskir eptir að meta endurgjaldið og það ekki áður er á-
 kveðið með sjerstökum samningi, má bæjarstjórnin á-
 kveða að endurgjaldið sje metið af tveimur óvilhöllum
 mönnum, er rjetturinn útnefnir til þess, og ef bæjar-
 stjórnin ekki unir mati þeirra, eða sá er hlut á að máli,
 má leggja gjörðina undir yfirmat 4 manna, sem sje til-
 kvaddir á sama hátt. — Kærur manna yfir ákvörðun-
 um bæjarstjórnarinnar eptir þessari grein liggja undir
 úrskurð landshöfðingja eptir 1. aprílmánaðar næsta ár,
 en amtmanns og hlutaðeigandi stjórnarráðs til þess
 tíma.

1873 REGLUGJÖRÐ, sem hefur inni að halda nákvæmari
 13. febr. ákvarðanir um opinber reikningsskil og heimtingu opin-
 berra gjalda á Íslandi.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Til
 þess að koma á betra skipulagi um opinber reiknings-
 skil og heimtingu opinberra gjalda á Íslandi, bjóðum
 Vjer og skipum fyrir á þessa leið: — 1. gr. Árið frá
 nýári til nýárs er reikningsár fyrir gjaldheimtur þær til
 landssjóðsins, sem sýslumönnum og bæjarfógetum og
 umboðsmönnum hins konunglega jarðagóz er trúað fyrir.
 — Breytingin frá reikningsári því, sem nú er, til þess
 það verði talið frá nýári til nýárs, verður á þann hátt,
 að hinn fyrsti reikningur, sem gjöra skal til 31. desbr.,
 nær yfir tímabilið frá 1. apríl til 31. desbr. 1873. —
 2. gr. Reikningana skal gjöra innan loka febrúarmán.
 þess árs, sem í hönd fer, og senda þá í tvennu lagi á-

1) Sbr. reglugj. 25. maí 1878.

samt með tilheyrandi fylgiskjöllum hlutaðeigandi amt- **1873**
manni áleiðis til landshöfðingja með fyrstu pósthferð þar 13. febr.
á eftir. Í sama mund skal senda landfógetanum á Ís-
landi endurrit af reikningunum án fylgiskjala. — 3. gr.
Reikningshaldararnir skulu heimta saman gjöld þau, sem
þeim er trúnað fyrir, er þau koma í gjalddaga, og, ef
þess þarf við, gjöra ráðstafanir til að þau verði tekin
lög taki svo fljótt sem verða má, samkvæmt lögum þeim,
sem um það gilda. — 4. gr. Gjöldin skal borga í jarða-
bókarsjóð Íslands eða aðalfjehirzluna jafnóðum og þau
verða heimt saman, og skal venjulega senda þau með
fyrstu pósthferð, sem fellur fyrir eftir að þau eru greidd
reikningshaldaranum. — Borgunin til aðalfjehirzlunnar
má fram fara með ávísun, sem stýluð er þannig, að
dómsmálastjórnin geti ráðstafað henni, og skal ávísunin
hljóða upp á verzlunarhús í Kaupmannahöfn, sem al-
mennt er álitid áreiðanlegt. Verði ekki gengizt undir að
borga ávísunina þá er hún er sýnd, eða ef hún verður
ekki borguð út í hönd á gjalddegi, skal reikningshaldar-
inn greiða upphæðina í jarðabókarsjóð Íslands með fyrsta
pósti eftir að honum var skýrt frá þessu. — 5. gr. Sjer-
hverri þeirri upphæð, sem borguð er í jarðabókarsjóðinni
eða í aðalfjehirzluna, skal fylgja brjef, annaðhvort til
landfógetans á Íslandi eða dómsmálastjórnarinnar, og
skal í brjefinu telja upp og skýra frá, hverjar tekju-
greinir í hlutaðeiganda reikningi sje ætlað til að verði
borgaðar með þeirri upphæð, sem send er. Um leið
skal senda hlutaðeiganda amtmanni áleiðis til lands-
höfðingja skýrslu um borgunina. — 6. gr. Sje reiknings-
haldarinn ekki búinn að borga allar þær tekjur, sem
taldar eru í reikningnum, skal fortakslaust standa skil
á því, sem þannig stendur eftir, um leið og reikningur-
inn er sendur, nema því að eins að heimild sje til þess
að telja upphæðina með útgjöldum sem útistandandi
skuld um stundarsakir eða fyrir fullt og allt; um borg-

1873 un þessa skal senda skýrslu á sama hátt, og getið er 13. febr. að framan. — 7. gr. Landshöfðinginn skal samkvæmt erindisbrjefi því, sem gefið er út fyrir hann, hafa gætur á, að reikningshaldararnir uppfylli skyldur sínar með tilliti til þess að borga inn gjöldin og gjöra reikningana í tækan tíma, og skal hann gjöra ráðstafanir þær, sem með þarf til þessa. — 8. gr. Ef reikningshaldari gjörir ekki reikning í tækan tíma, eða hann stendur í skuld eptir reikningi þeim, sem fram er kominn, má hann ekki halda áfram að heimta saman opinber gjöld, fyr en hann hefur gjört tilhlýðilegan reikning eða borgað skuld sína. — Þegar þannig er ástatt, skal landshöfðingi annaðhvort víkja hlutaðeiganda frá embætti hans eða sýslu um stundar sakir, eða, ef það kann að pykja hagfelldara í einstöku tilfelli, setja annan mann, til þess fyrst um sinn á kostnað reikningshaldarans, að heimta saman gjöld þau, sem greiða ber á næsta eindaga, t. a. m. skatta og gjöld á næsta manntalsþingi, landskuld á næstu fardögum o. fl. — 9. gr. Eptir að landfógetinn á Íslandi hefur tekið við endurritum þeim af reikningunum, sem getið er um í 2. gr., skal hann rannsaka, hvort upphæðir þær, sem tilgreint er í reikningunum að sjeu borgaðar í jarðabókarsjóðinn, sjeu í raun og veru komnar í sjóðinn, og, ef með þarf, senda landshöfðingja skýrslu um það, sem hann hefur komizt að að á vanti í þessu tilliti. — 10. gr. Umboðsmenn hins konunglega jarðagóz skulu nákvæmlega hegða sjer eptir hinum sjerstaklegu erindisbrjefum, sem þeim eru fengin, er þeir taka við umboðunum, að því leyti, er snertir umboðsstjórn og heimting þeirra gjalda, sem þeim er trúað fyrir, og skil á þeim, bókfærslu o. fl. — 11. gr. Yfir tekjur af lestagjöldum samkvæmt lögum 15. apríl 1854 og af gjöldum þeim, sem fyrir er mælt um í tilskipun 26. febrúar 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, skal reikningshaldarinn halda gjalda-bók, sem hlutaðeigandi amtmaður löggildir, og skal með

fyrstu póstferð á hverju hálfu missiri senda amtmanni **1873**
 áleiðis til landshöfðingja endurrit af henni, sem hefur **13. febr.**
 inni að halda nákvæma skýrslu um gjöld þau, sektir og
 fleira, sem heimt er saman á þeim ársfjórðungi, sem lið-
 inn er. — Endurritið skal þar að auki hafa inni að
 halda nákvæmar upplýsingar um borgun gjaldsins til
 landssjóðsins, og um, hvað mikið sje í sjóði á hverjum
 tíma hjá reikningshaldaranum, en það skal ávallt látið
 vera sjer og eigi saman við fje, sem hann sjálfur á, eða
 er í vörzlum hans, hvort sem einstakir menn eiga það
 eða hið opinbera. — 12. gr. Sýslumennirnir og bæjar-
 fógetarnir skulu halda nákvæmar aðalreikningsbækur og
 gjaldabækur, sem hlutaðeigandi amtmaður löggildir;
 skulu þær vera lagaðar eptir fyrirmyndum þeim, sem
 festar eru við reglugjörð þessa¹, og skal í þær rita allt
 það, sem borgað er til þeirra sem skiptaráðanda, upp-
 boðshaldara og yfirfjárráðanda. Þær skulu hafa inni að
 halda nákvæmar upplýsingar um, hvað er í sjóði á
 hverjum tíma af þessum fjármunum hjá hlutaðeiganda
 embættismanni. — Af gjaldabókinni skal við lok hvers
 missiris (30. júní og 31. desbr.) senda hlutaðeiganda
 amtmanni áleiðis til landshöfðingja fullkomna útskript
 fyrir það missiri, sem liðið er. — Hlutaðeigandi embætt-
 ismenn skulu gæta þess, að einnig fje því, sem hjer
 ræðir um, sje að öllu leyti haldið út af fyrir sig og eigi
 saman við það fje, sem þeir sjálfir eiga, eða er í vörzl-
 um þeirra, hvort sem einstakir menn eiga það eða hið
 opinbera. — 13. gr. Landshöfðinginn og amtmennirnir
 skulu á umsjónarferðum sínum nákvæmlega rannsaka
 bækur þær, sem nefndar eru í 11. og 12. gr., og skulu
 þeir þá einnig láta sýna sjer fje það, sem á að vera í
 sjóði hjá embættismanninum samkvæmt því, sem gjalda-
 bækurnar segja til. — Verði það uppskátt við slíka
 rannsókn, að nokkur embættismaður hafi sem skipta-

1) Fyrirmyndum þessum er sleppt hjer.

1873 ráðandi talsverða peninga í sjóði, skal landshöfðingi eða
 13. febr. hlutaðeigandi amtmaður eptir því, sem á stendur, gjöra
 ráðstafanir til þess, að fje þetta verði ávaxtað á þann
 hátt, sem hagfelldastur er eptir kringumstæðunum.

23. maí.

PENINGALÖG.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Ríkis-
 þingið hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — I. 1. gr. Eptirleiðis skal gull vera
 undirstaðan undir peningareikningi Danmerkur, en jafn-
 framt skal hafa silfur og lakari máltn til smápeninga. —
 2. gr. Tveir aðalpeningar skulu slegnir, og skulu af
 öðrum þeirra 248 ganga á eitt kílogram eða tvö pund
 af skíru gulli, en af hinum 124 á eitt kílogram eða tvö
 pund af skíru gulli. — Tíundi partur af hinum fyr
 nefnda peningi eða tuttugasti partur af hinum síðar-
 nefnda skal vera reikningseining og nefnast króna. Krón-
 an skiptist í 100 aura. — 3. gr. Gullpeningarnir verða
 slegnir úr peningagulli, sem er samsteypa af 90 pörtum
 af skíru gulli og 10 pörtum af eiri. — Fyrir því skal sá
 gullpeningur, sem gildir 10 krónur, vega 4,1803 gram, og
 sá, sem gildir 20 krónur, 8,9606 gram. — Þvermál tíu-
 krónapeningins skal vera 18 millimeter (eitt millimeter
 er sem næst jafnt 0,00319 af dönsku feti), og þvermál
 tuttugukrónapeningins 23 millimeter. — 4. gr. Smá-
 peningarnir verða slegnir sumpart úr silfri, sem er bland-
 að eiri eptir því þungahlutfalli, sem leiðir af því, sem
 ákveðið er fyrir neðan (í 5. gr.) um vikt og efnisgæði
 hvers penings útaf fyrir sig, sumpart úr kopar, sem er
 steypdur úr 95 pörtum af eiri, 4 pörtum af tini og 1
 parti af sínki. — 5. gr. Af silfurpeningum má slá þá,
 sem hjer eru taldir, en þeir skulu að stærð, vikt og
 gæðum vera eins og hjer segir:

1873

23. maí.

	Þvermál.	Vikt alls.	Það sem er í peningnum af skíru silfri.
	milli-meter.	gram.	gram.
a. peningur, sem er jafngildi 2 króna	31	15	12
b. — — — — 1 krónu	25	7,5	6
c. — — — — 50 aura	22	5	3
d. — — — — 40 aura	20	4	2,4
e. — — — — 25 aura	17	2,42	1,452
f. — — — — 10 aura	15	1,45	0,58

6. gr. Af koparpeningum má slá þá, sem hjer eru taldir, en þeir skulu að stærð og vikt vera eins og hjer segir:

	Þvermál.	Úr einu kílogrammi af kopar verða slegnir.
	millimeter.	peningar.
a. peningur, sem er jafngildi 5 aura	27	125
b. — — — — 2 aura	21	250
c. — — — — 1 eyris	16	500

7. gr. Þar sem því eigi verður komið við, að vikt og efnisgæði hvers penings útaf fyrir sig sjeu fullkomlega nákvæm, má ekki skakka um rjetta vikt og efnisgæði meira en hjer segir:

1873

23. maí.

	að því leyti, er snertir vikt,		að því leyti, er snertir efnisgæði,
	þegar einn peningur er prófað- ur;	þegar pen- ingar eru prófaðir í kilogram- tali;	af vikt hvers einstaks penings;
fyrir tuttugukrónapening	0,0015	»	{ 0,0015 af skíru gulli
— tíukrónapening	0,002	»	
— tveggjakrónapening	0,003	»	
— krónu	0,005	»	
— fimmtíuaurapening	»	{ 0,006	{ 0,003 af skíru silfri
— fjörutíuaurapening	»		
— tuttugu-og-fimm- aurapening	»	0,010	
— tíuaurapening	»	0,015	

Þegar slegnir eru peningar úr gulli, verður samt þess að gæta, að viktar-skakkin fyrir hver 10 kílogrömm eða 20 pund af peningagulli sje eigi meiri en 5 grömm. — 8. gr. Á öllum peningunum skal vera framstandandi rönd. Gullpeningarnir og silfurpeningarnir, að undanteknum tuttuguogfimmra og tíuaurapeningnum, skulu vera með rákum á röndinni, en á tuttuguogfimmra- og tíuaurapeningnum og koparpeningunum skal röndin vera sljett. Áskriptin skal greinilega segja til um, hve margar krónur eða hve marga aura peningurinn hafi inni að halda eða gildi. Þar að auki skal hver peningur bera það með sjer, að hann sje mótaður fyrir Danmörku, í hverri peningasmiðju og á hverju ári hann sje gjörður. — Að öðru leyti ákveður konungur mót og áskript peninganna¹. — 9. gr. Peningar þeir, sem slegnir eru eptir því, sem sagt er fyrir að framan, skulu með þeim tak-

1) Sbr. augl. fjárhagsstjórnarinnar 29. desbr. 1873, 6. júní 1874 og 8. apr. 1875.

mörkunum, sem settar eru í 10. gr., vera gjaldgengir **1873**
eptir því verði, sem á þeim stendur, bæði í gjöldum til 23. maí.
ríkissjóðsins og manna á milli, ef eigi hafa þeir orðið
fyrir skemmdum af vondri eða ólöglegri meðferð. — 10.
gr. Af smápeningum skal enginn vera skyldur til að
taka við sem borgun í einu meira en 20 krónum í einn-
arkrónu- og tveggjakrónapeningum, 5 krónum í smærri
silfurpeningum og 1 krónu í koparpeningum. — Samt
skal, þegar greiddir eru skattar og gjöld til ríkis eða til
sveitar, taka hvað mikið sem vera skal í einnar- og
tveggjakrónapeningum. — Þegar gullpeningar af sliti hafa
misst meira en $\frac{1}{2}$ af hundraði af vikt þeirri, sem þeir
áttu að hafa samkvæmt 3. gr., eru þeir eigi framar gjald-
gengir manna á milli, en halda gildi sínu fyrir það
verð, sem á þeim stendur, í gjöldum til ríkissjóðsins,
sænskir eða norskir (sbr. 24. gr.) gullpeningar þó því að
eins, að þeir eigi af sliti hafi misst meira en 2 af hundr-
aði af vikt sinni. — Ríkissjóðurinn tekur þá eigi smápen-
inga sem gilda borgun, þegar þeir eru svo máðir, að eigi
verður sjeð með vissu, hvert ríki hafi látið móta þá, en í
viðskiptum milli allra annara ganga þeir úr gildi jafnskjótt
og mótið er orðið ógreinilegt af sliti. — Peninga, sem eigi
framar eru gildir í gjöldum til hvers sem vera skal, má
aðalfjehirzla ríkisins eigi aptur setja í gang. Heldur
ekki má hún aptur gefa út silfurpeninga, sem vantar á 4
af hundraði eða meira í rjetta vikt. Amtsgjaldstofunnar,
þjóðbankinn og aukadeildir hans skulu skyldar til að
halda aptur og senda til aðalfjehirzlunnar hina máðu
peninga, sem hjer er verið að ræða um, bæði aðalpen-
inga og smápeninga, og skal það falið ríkisstjórninni á
hendur, að koma því til leiðar með samningum, að hið
sama enn fremur verði gjört öðrum einstakra manna
bönkum eða stofnuum að skyldu, þegar það kann að
þykja hagfelld. — Ríkisstjórnin gjörir ráðstafanir til, að
lóð, sem segja til um rjetta vikt, og önnur, sem segja til
um viktarskakkann á gullpeningunum, verði með tilsjón

1873 hins opinbera, löggilt, stimpluð og fáist til kaups fyrir 23. maí. ákveðið verð.—Fjárhagsráðgjafinn hefur vald til að veita endurgjald fyrir peninga, sem hafa orðið fyrir skemmdum af vondri eða ólöglegri meðferð, og fyrir falspeninga, þegar ástæða er til að halda, að sá, sem peningana hefur í höndum, hafi verið grandlaus og ekki sýnt neina óvarkárni, þá er hann tók við hinum skemmdu eða fölsuðu peningum. — 11. gr. Sjerhverjum skal gefinn kostur á, ef því verður við komið, í öllum kaupstöðum, bæði að fá skipti á hverri upphæð sem vera skal af þeim peningum, sem samkvæmt 10. gr. að eins eru gildir í gjöldum til ríkissjóðsins, fyrir jafnmikið af gjaldgengum peningum sömu tegundar, og að fá aðalpeninga fyrir hvað mikið sem vera skal af smápeningum, ef þeirri upphæð verður skipt með 10 krónum. — 12. gr. Ríkisstjórnin annast beinlínis um alla peningagjörð, og má eigi hafa einstaka menn til þess, eða fela einstökum mönnum það á hendur með því að selja það á leigu eða á annan hátt. — Sjerhverjum skal gefinn kostur á að fá aðalpeninga mótaða fyrir gull, sem hann leggur til, gegn því að gjalda $\frac{1}{4}$ af hundraði af verði þeirra peninga, sem mótaðir verða, fyrir að fá slegna tuttugukrónapeninga, og $\frac{1}{3}$ af hundraði fyrir að fá slegna tíukrónapeninga. Að öðru leyti skal eigi greitt neitt sláttugjald. — Ríkisstjórnin ákveður nákvæmar, hve mikið það gull megi vera, sem lagt er til, gæði þess og aðra eiginlegleika. — Smápeningar verða að eins slegnir fyrir hönd ríkissjóðsins. — 13. gr. Reikningseining sú, sem hjer er lögákveðin, skal viðhöfð í öllum reikningum og afgreiðslum ríkisins, þjóðbankans og sveitafjelaganna, þar sem miðað er við innlenda peninga. Hið sama er skylda sjerhverrar stofnunar eða fjelags, sem hefur veitingarbrjef stjórnarinnar, eða samkvæmt lögum eða leyfisbrjefi er aðnjótandi ívilunar á stimpilgjaldi. Brot gegn þessu boði varða 10—200 króna sektum til ríkissjóðsins. Málssókn verður að eins höfðuð eptir beiðni hlutaðeiganda stjórnarvalds, og

skal þá með málið farið sem opinbert lögreglumál. — 14. **1873**
 gr. Á meðan samningur sá, sem gjörður kann að verða 23. maí.
 við konunginn í Svíaríki og Norvegi samkvæmt 24. gr.
 þessara laga, er í gildi, skal um peninga þá, sem slegn-
 ir eru í Svíaríki eða Norvegi samkvæmt samningnum, far-
 ið eptir því, sem ákveðið er í 9.—11. gr. í þessum lög-
 um, og eptir því, sem fyrir mælt er í 11. gr., ennfrem-
 ur í 2 ár eptir að samningurinn er úr gildi genginn. Á
 meðan fyrnefndur samningur er í gildi, skulu þar að
 auki hegningar þær, sem ákveðnar eru í 264. og 266. gr.
 í hinum almennu borgaralegu hegningarlögum, 10. febr-
 úar 1866¹ fyrir afbrot þau, sem fyrir er mælt um í tjeð-
 um greinum með tilliti til eptirmyndunar og fals danskra
 peninga, einnig liggja við, þegar slík afbrot eru drýgd
 með tilliti til hinna sænsku eða norsku (sbr. 24. gr.)
 peninga, sem heimilaðir eru með tjeðum samningi. —
 II. 15. gr. Ríkisstjórninni er veitt vald til að byrja
 þegar í stað á að slá peninga eptir því, sem sagt er að
 framan, og taka til af peningategundum þeim, sem talda-
 ar eru upp í 2., 5. og 6. gr., þær, sem hagfelldast kann
 að þykja að hafa á reiðum höndum. — 16. gr. Konung-
 ur ákveður, frá hvaða tíma gullpeningar þeir, sem slegnir
 eru samkvæmt því, sem sagt er að framan, verði hafðir
 sem gjaldgengir peningar. Verði þetta fyr en hin nýja
 reikningseining er í gildi leidd (17. gr.), skal tíukróna-
 peningurinn á því millibili, sem verður með þessu móti,
 í öllum gjöldum tekinn sem 5 ríkisdalir ríkismyntar,
 og tuttugukrónapeningurinn sem 10 ríkisdalir ríkismynt-
 ar. — 17. gr. Sömuleiðis ákveður konungur, frá hvaða
 tíma hin nýja reikningseining ásamt skipting hennar
 skuli leidd í gildi; samt getur þetta eigi orðið fyr en
 gullpeningar samkvæmt því, sem fyrir er mælt í 16. gr.,

1) Sbr. hinar samsvarandi 266. og 268. gr. í Almennum hegn-
 ingarlögum handa Íslandi, 25. júní 1869.

1873 eru orðnir gjaldgengir, og eigi seinna en 1. janúar 1875¹.
 23. maí. — Frá þeim tíma, sem konungur þannig ákveður, verður hin nýja reikningseining við höfð samkvæmt 13. gr. — Frá sama tíma má eigi slá ríkismynt frammar. — 18. gr. Allar skuldbindingar til gjalda í innlendum peningum, sem gengizt er undir eptir þann tíma, sem getið er um í 17. gr., skal miða við hina nýju peninga, og frá sama tíma skal öllum gjöldum (opinberum eða einstakra manna), sem ákveðin eru í núgildandi ríkismynt, breytt á þann hátt, að þau greiðist í hinum nýju peningum þannig: að fyrir hvern ríkisdal borgist 2 krónur, að fyrir hverja 48 skildinga borgist 1 króna, að fyrir hverja 24 skildinga borgist 50 aurar, að fyrir hverja 12 skildinga borgist 25 aurar, og fyrir minni upphæðir en 12 sk. tvöfalt af aukum við það, sem borga átti í skildingum. — Sje borgun þannig ákveðin, að gjald það, sem greiða á í einu lagi, af því kröfunni er svo varið, fæst með því að margfalda upphæð í núgildandi ríkismynt, eða með því að leggja saman fleiri slíkar upphæðir, skal aðalupphæð gjaldsins reiknuð út eptir hinum fyrri peningareikningi, áður en því verður breytt í hina nýju peninga samkvæmt reglunni að framan. — 19. gr. Ríkisstjórnin og sveitastjórnirnar skulu að öðru leyti sjá svo um, að allir taxtar og aðrar þess konar gjaldákvarðanir, sem þær hafa sett í núgildandi ríkismynt, sjeu lagaðar eptir hinum nýju peningum til þess tíma, er hin nýja reikningseining hefur öðlzt gildi. — 20. gr.² — — — 24. gr. Konungi veitist vald til, að gjöra samning við konunginn í Svíaríki og Norvegi um það, að peningasamningur sá, sem gjörður var 18. desbr. f. á. í Stokkhólmi, verði fyrst um sinn að eins látinn ná til Danmerkur og Svíaríkis, en konunginum í Svíaríki og Norvegi skal þó heimilt að

1) Sbr. augl. fjárhagsstjórnarinnar 6. júní 1874.

2) Þessi grein og næstu 3 greinir innihalda ákvarðanir um stundarsakir, sem eigi hafa neina þýðingu lengur.

ganga einnig að samningnum fyrir hönd Norvegs með **1873** þeim breytingum, sem kunna að virðast hagfelldar, á 23. maí. millibilsfrestum þeim, sem ákveðnir eru í samningnum. — 25. gr. Það, sem fyrir mælt er í greininni á undan um vald það, sem veitt er konungi, öðlast þegar í stað gildi; að öðru leyti öðlast lög þessi gildi á þann hátt, sem þau nákvæmar ákveða, um leið og auglýsing gengur út um það, að samningur, sem gjörður er við Svíaríki samkvæmt 24. gr., sje staðfestur¹. Þegar Norvegur kann að ganga að samningnum, verður það birt með tilskipun.²

BRJEF landshöfðingja (til amtm. yfir n. og a. amt-30. desbr. inu) um eptirleitun um styrk handa þurfamönnum hjá ættingjum þeirra.

Framfærsluhreppur manns færðist undan að endurgjalda dvalarhreppnum veittan sveitarstyrk sakir þess að tengdasonur þurfamannsins hefði átt að annast hann að öllu leyti, en landshöfðingi áleit, að það væri framfærsluhreppur ómagans, sem ætti að ganga eptir styrk hjá ættingjum hans, en eigi dvalarhreppurinn. »Íveruhreppur ómagans verður allt af að hafa beinan og frjálsan aðgang að framfærsluhreppnum.«

STJÓRNARSKRÁ um hin sjerstaklegu málefni Ís- **1874** lands. 5. jan.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Eptir að frumvarp til fyrirkomulags á stjórnarmálefnum Íslands fleirum sinnum höfðu verið lögð fyrir hið íslenska alþingi án þess, að þingið hafði viljað aðhyllast þau, hefur alþingi, sem haldið var á árinu, sem leið, sumpart í þegnlegri bænarskrá, sumpart í þegnlegu ávarpi, er laut að hinu sama, látið í ljósi þá ósk, að Vjer vildum

1) Staðfesting sammingsins við Svíaríki var birt á Íslandi jafnframt peningalögunum með augl. 25. sept. 1873.

2) Noregur gekk að samningnum um peningabreytinguna 16. okt. 1875 (sbr. augl. fjárhagsstjórnarinnar 21. marz s. á.).

1874 gefa Íslandi stjórnarbót að því leyti, er snertir hin sjerstaklegu málefni þess, sjer í lagi á þá leið, að hún gæti öðlazzt gildi á þessu ári, sem minnisvert er fyrir Ísland. — Með því Vjer höfum fundið ástæðu til, að verða við beiðni þeirri, sem þannig er fram komin frá Voru kæra og trúa alþingi, höfum Vjer allramildilegast ályktað með því að leggja til grundvallar frumvörp þau til stjórnskipunarlaga, sem áður hafa verið lögð fyrir alþingi, og einkanlega taka tillit til atriða þeirra, er tekin voru fram í fyr nefndri bænarskrá þingsins, að gefa eptirfylgjandi *Stjórnskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands*. — I. 1. gr. Í öllum þeim málefnum, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu, 2. janúar 1871, 3. gr., varða Ísland sjerstaklega, hefur landið löggjöf sína og stjórn útaf fyrir sig, á þann hátt, að löggjafarvaldið er hjá konungi og alþingi í sameiningu, framkvæmdarvaldið hjá konungi, og dómsvaldið hjá dómendum. — Samkvæmt 2. gr. í tjeðum lögum tekur Ísland aptur á móti engan þátt í löggjafarvaldinu að því leyti, er snertir hin almennu málefni ríkisins, á meðan það ekki hefur fulltrúa á ríkisþinginu, en á hinn bóginn verður þess heldur ekki krafizt á meðan, að Ísland leggi neitt til hinna almennu þarfa ríkisins. — 2. gr. Konungur hefur hið æðsta vald yfir öllum hinum sjerstaklegu málefnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnskrá þessari, og lætur ráðgjafann fyrir Ísland framkvæma það. — Hið æðsta vald á Íslandi innanlands skal á ábyrgð ráðgjafans fengið í hendur landshöfðingja, sem konungur skipar, og hefur aðsetur sitt á Íslandi. Konungur ákvarðar verk svið landshöfðingja¹. — 3. gr. Ráðgjafinn hefur ábyrgð á því, að stjórnskránni sje fylgt. Alþingi kemur fyrir sitt leyti ábyrgð fram á hendur ráðgjafanum eptir þeim reglum, sem nákvæmar verður skipað fyrir um með lögum. — Finni alþingi ástæðu til að bera sig upp und-

1) Sbr. augl. 22. febr. 1875.

an því, hvernig landshöfðingi beitir valdi því, sem hon- **1874**
um er á hendur falið, ákvarðar konungur, er alþingi fer 5. jan.
þess á leit, í hverju einstöku tilfelli, hvort og hvernig
ábyrgð skuli komið fram á hendur honum. — 4. gr.
Konungur veitir öll þess konar embætti, sem hann hef-
ur veitt hingað til. Breytingu má á þessu gjöra með
lagaboði. Engan má skipa embættismann á Íslandi,
nema hann hafi hin almennu rjettindi innborinna manna
og þar á ofan hafi fært sönnur á, að hann hafi fullnægt
því, sem fyrir er mælt í hinum gildandi ákvörðunum
um kunnáttu í máli landsins. Sjerhver embættismaður
skal vinna eið að stjórnarskránni. — Konungur getur
vikið þeim frá embætti, sem hann hefur veitt það. Eptir-
laun embættismanna skulu ákveðin samkvæmt eptir-
launalögunum¹. — Konungur getur flutt embættismenn
úr einu embætti í annað, þó svo, að þeir missi einkis í
af embættistekjum, og að þeim sje gefinn kostur á að
kjósa, hvort þeir vilji heldur embættaskiptin eða þá
lausn frá embætti með eptirlaunum þeim, sem almennar
reglur ákveða. — Með lagaboði má undan skilja ýmsa
embættismannaflokka auk embættismanna þeirra, sem
nefndir eru í 44. grein. — 5. gr. Konungur stefnir
saman reglulegu alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis
konungs má þingið eigi eiga setu lengur en 6 vikur.
Breyta má þessu með lögum. — 6. gr. Konungur get-
ur stefnt alþingi saman til aukafunda, og ræður hann,
hversu langa setu það þá skuli eiga. — 7. gr. Konung-
ur getur frestað fundum hins reglulega alþingis um til-
tekinn tíma, en samt ekki lengur en 4 vikur, nema al-
þingi samþykkist það, og ekki nema einu sinni á ári. —
8. gr. Konungur getur leyst upp alþingi, og skal þá
stofnað til nýrra kosninga áður tveir mánuðir sjeu liðn-
ir frá því það var leyst upp, og alþingi stefnt saman
næsta ár eptir að það var leyst upp. — 9. gr. Kon-

1) Sbr. tilsk. 31. maí 1855.

1874 ungur getur látið leggja fyrir alþingi uppástungur til 5. jan. laga og ályktana. — 10. gr. Samþykkis konungs þarf til þess, að nokkur ályktun alþingis geti fengið laga-gildi. Konungur annast um, að lögin verði birt og að þeim verði fullnægt. Hafi konungur ekki staðfest eitt-hvert lagafrumvarp, sem alþingi hefur fallið á, á undan næsta reglulegu alþingi, er það fallið niður. — 11. gr. Þegar brýna nauðsyn ber til, getur konungur gefið út bráðabirgðalög milli alþinga; eigi mega slík lög samt koma í bága við stjórnarskrána, og ætíð skulu þau lögð fyrir næsta alþingi á eptir. — 12. gr. Konungur náðar menn og veitir almenna uppgjöf á sökum. — 13. gr. Konungur veitir sumpart beinlínis sumpart með því, að fela það hlutaðeigandi stjórnarvöldum á hendur, leyfi þau og undanþágur frá lögum, sem tíðkamt hafa eptir reglum þeim, sem farið hefur verið eptir hingað til. — II. 14. gr. Á alþingi eiga sæti 30 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu. Tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna má breyta með lögum. Bæði kosningar hinna þjóðkjörnu alþingismanna og umboð þeirra, sem kvaddir eru til þingsetu af konungi, gilda venjulega fyrir 6 ára tímabil, og umboð þeirra, sem konungur kveður til, eins fyrir það, þótt þingið kynni að verða leyst upp. Deyi nokkur eða fari frá af þeim, sem kosnir eru eða kvaddir til þingsetu, meðan á kjörtímanum stendur, skal samt að eins kjósa eða kveðja til þingsetu fyrir það tímabil, sem eptir er af kjörtímanum. — 15. gr. Alþingi skiptist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni sitja 12 þingmenn, í neðri deildinni 24. Þó má breyta tölum þessum með lögum. — 16. gr. Hinir konungkjörnu alþingismenn eiga allir sæti í efri þingdeildinni. Hina þingmennina í efri deildinni kys alþingi í heild sinni með óbundnum kosningum úr flokki hinna þjóðkjörnu alþingismanna fyrir allan kjörtímann, í fyrsta sinn, er það kemur saman eptir að

1874

5. jan.

nýjar kosningar hafa farið fram. Verði, meðan á kjörtímanum stendur, nokkurt sæti laust í efri þingdeildinni, sem þjóðkjörnir alþingismenn sitja í, þá ganga báðar þingdeildirnar, þegar búið er að kjósa nýjan alþingismann, saman til þess að velja mann í hið lausa sæti meðal þjóðkjörnu þingmannanna fyrir þann kjörtína, sem eptir er. — 17. gr. Kosningarrjett til alþingis hafa: — a. allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stjettja; þó skulu þeir, sem með sjerstaklegri ákvörðun kynni að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, ekki fyrir það missa kosningarrjett sinn; — b. kaupstaðarborgarar, ef þeir gjalda til sveitar að minnsta kosti 8 kr. (4 rd.) á ári; — c. þurrabúðarmenn, ef þeir gjalda til sveitar að minnsta kosti 12 krónur (6 rd.) á ári; — d. embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbrjef eða þeir eru skipaðir af því yfirvaldi, sem konungur hefur veitt heimild til þessa; — e. þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða embættispróf við prestaskólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sjeu þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir. — Þar að auki getur enginn átt kosningarrjett, nema hann sje orðinn fullra 25 ára að aldri þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sje fjár síns ráðandi og honum sje ekki lagt af sveit eða, hafi hann það sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum hafi verið gefinn hann upp. — 18. gr. Kjörgengur til alþingis er hver sá, sem hefur kosningarrjett samkvæmt því, sem nú var sagt, ef að hann — 1. ekki er þegn annars ríkis eða að öðru leyti er í þjónustu þess; — 2. hefur að minnsta kosti í síðustu 5 ár verið í löndum þeim í norðurálfunni, sem liggja undir Danaveldi; og — 3. sje orðinn fullra 30 ára að aldri þegar kosningin fer fram. — Kjósa má samt

1874 þann mann, sem á heima utan kjördæmis eða hefur
 5. jan. verið þar skemur en eitt ár. — Hinar nákvæmari reglur um kosningarnar verða settar í kosningarlögnum¹. —
 III. 19. gr. Hið reglulega alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár. —
 20. gr. Samkomustaður alþingis er jafnaðarlega í Reykjavík. Þegar sjerstaklega er ástatt, getur konungur skipað fyrir um, að alþingi skuli koma saman á öðrum stað á Íslandi. — 21. gr. Hvor alþingisdeildin um sig á rjett á að stinga upp á lagaboðum og samþykkja þau fyrir sitt leyti; einnig má hvor þingdeildin fyrir sig senda konungi ávörp. — 22. gr. Hvor þingdeildin fyrir sig getur sett nefndir af þingmönnum til þess, meðan þingið stendur yfir, að rannsaka málefni, sem eru árið-andi fyrir almenning. Þingdeildin getur veitt nefndum þessum rjett á að heimta skýrslur, munnlegar og brjeflegar, bæði af embættismönnum og einstökum mönnum. 23. gr. Engan skatt má á leggja, nje breyta, nje af taka nema með lagaboði; ekki má heldur taka lán, er skuldbindi Ísland, nje selja eða með öðru móti láta af hendi neina af jarðareignum landsins, nema slíkt sje með lagaboði ákveðið. — 24. gr. Ekkert gjald má greiða af hendi, nema heimild sje til þess í fjárlögum eða fjáraukalögum. — 25. gr. Fyrir hvert reglulegt alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland fyrir tveggja ára fjárhagstímabilið, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja bæði hið fasta tillag og aukatillagið, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu, 2. janúar 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum almenna ríkissjóði til hinna sjerstaklegu gjalda Íslands, þó þannig að greiða skuli fyrir fram af tillagi þessu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnar Íslands, og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi, eins og þau verða ákveðin af

1) Sbr. lög 14. sept. 1877.

1874

5. jan.

konunginum. — Gjöld, sem ákveðin eru með eldri lögum, tilskipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildum ákvörðunum, skulu, þangað til breyting verður á því gjörð með lögum, bæði í frumvarpinu til fjárlaganna og í þeim sjálfum færð til með þeim upphæðum, sem einu sinni eru ákveðnar, nema krafizt sje sjerstaklega viðbótar fyrir hið einstaka fjárhagstímabil eða hún veitt. — Frumvarpið til fjárlaganna og eins frumvörp til fjárlaganna skal jafnan fyrst leggja fyrir neðri deild alþingis. — 26. gr. Hvor þingdeild kýs yfirskoðunarmann, og skulu þeim veitt laun fyrir starfa sinn. Yfirskoðunmenn þessir eiga að gagnskoða hina árlegu reikninga um tekjur og gjöld landsins, og gæta þess, að tekjur landsins sjeu þar allar taldar og að ekkert hafi verið út goldið án heimildar. Þeir geta krafizt að fá allar skýrslur þær og skjöl, sem þeim þykir þurfa. Síðan skal safna þessum ársreikningum fyrir hvert tveggja ára fjárhagstímabil í einn reikning og leggja hann fyrir alþingi ásamt með athugasemdum yfirskoðunarmanna, og skal því næst samþykkja hann með lagaboði. — 27. gr. Ekkert lagafrumvarp má samþykkja til fullnaðar fyrir en það hefur verið rætt þrisvar sinnum í hvorri þingdeildinni um sig. — 28. gr. Þegar lagafrumvarp er samþykkt í annarhvorri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gjörðar, gengur það aptur til fyrri þingdeildarinnar. Verði hjer aptur gjörðar breytingar, fer frumvarpið að nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir alþingi þá málið til lykta eptir eina umræðu. Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess að gjörð verði fullnaðarályktun á máli, að tveir þriðjungar þingmanna úr hvorri deildinni um sig sjeu á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en

1874 til þess að lagafrumvarp, að undan skildum frumvörpum
 5. jan. til fjárlaga og fjáráukalaga, verði samþykkt í heild sinni,
 þarf aptur á móti að minnsta kosti að tveir þriðjungar
 atkvæða þeirra, sem greidd eru, sjeu með frumvarpinu.
 — 29. gr. Alþingi sker sjálft úr, hvort þingmenn þess
 sjeu löglega kosnir. 30. gr. Sjerhver nýr þingmaður
 skal vinna eið að stjórnarskránni, undir eins og búið er
 að viðurkenna, að kosning hans sje gild. — 31. gr. Al-
 þingismenn eru eingöngu bundnir við sanufæringu sína,
 og eigi við neinar reglur frá kjósendum sínum. — Em-
 bættismenn þeir, sem kosnir verða til alþingis, þurfa
 ekki leyfi stjórnarinnar til þess að þiggja kosninguna,
 en skyldir eru þeir til, án kostnaðar fyrir landssjóðinn,
 að annast um, að embættisstörfum þeirra verði gegnt á
 á þann hátt, sem stjórnin álitur nægja. — 32. gr. Með-
 an alþingi stendur yfir, má ekki taka neinn alþingis-
 mann fastan fyrir skuldir án samþykkis þeirrar deildar,
 er hann situr í, nje heldur setja hann í varðhald eða
 höfða mál á móti honum, nema hann sje staðinn að
 glæp. — Enginn alþingismaður verður krafinn til reikn-
 ingsskapar utan þings fyrir það, sem hann hefur talað á
 þinginu, nema þingdeildin, sem í hlut á, leyfi. — 33. gr.
 Komist sá, sem löglega er kosinn, í einhverjar þær
 kringumstæður, sem svipta kjörgengi, missir hann rjett
 þann, sem kosningunni fylgir. — 34. gr. Landshöfðingj-
 anum skal heimilt vegna embættisstöðu sinnar að sitja
 á alþingi, og á hann rjett á að taka þátt í umræðunum
 eins opt og hann vill, en gæta verður hann þingskapa.
 — Stjórnin getur einnig veitt öðrum manni umboð til
 að vera á þingi við hlið landshöfðingja og að láta því
 í tje skýrslur þær, sem virðast nauðsynlegar. Í forföll-
 um landshöfðingja má veita öðrum umboð til þess að
 semja við þingið. — Atkvæðisrjett hefur landshöfðingiinn
 eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir
 sjeu jafnframt alþingismenn. — 35. gr. Hvor þingdeild-
 in um sig og eins hið sameinaða alþingi kys sjálft for-

seta sinn og varaforseta. — 36. gr. Hvorug þingdeildin **1874** má gjöra ályktun um neitt, nema að minnsta kosti tveir 5. jan.
 þriðjungar þingmanna sjeu á fundi og greiði þar at-
 kvæði. — 37. gr. Heimilt er hverjum alþingismanni að
 bera upp í þeirri þingdeildinni, sem hann á sæti í, sjer-
 hvert opinbert málefni, ef hún leyfir það, og beiðast
 þar um skýrslu. — 38. gr. Hvorug þingdeildin má taka
 við neinu málefni, nema einhver þingdeildarmanna taki
 það að sjer til flutnings. — 39. gr. Þyki þingdeildinni
 ekki ástæða til að gjöra ályktun um eitthvert málefni,
 þá getur hún vísað því til landshöfðingjans eða ráðgjaf-
 ans. — 40. gr. Fundir beggja þingdeildanna og hins
 sameinaða alþingis skulu haldnir í heyranda hljóði. Þó
 getur hlutaðeigandi forseti eða svo margir þingmenn,
 sem tiltekið er í þingsköpunum, krafizt að öllum utan-
 þingsmönnum sje vísað burt, og skal þá þing það, er
 hlut á að máli, skera úr, hvort ræða skuli málefnið í
 heyranda hljóði eða á heimulegum fundi. — 41. gr.
 Þingsköpin handa hinu sameinaða alþingi og báðum
 deildum þess skulu sett með lagaboði¹. — IV. 42. gr.
 Skipun dómssvaldsins verður ei ákveðin nema með laga-
 boði. — 43. gr. Dómendur eiga rjett á að skera úr öll-
 um ágreiningi um embættistakmörk yfirvaldanna. Þó
 getur sá, sem þar um leitar úrskurðar, ekki komið sjer
 hjá að hlýða yfirvaldsboðinu í bráð með því að skjóta
 málinu til dóms. — 44. gr. Dómendur skulu í embætt-
 isverkum sínum fara einungis eptir lögunum. Þeim
 dómendum, sem ekki hafa að auk umboðsstörf á hendi,
 verður ekki vikið úr embætti nema með dómi, og ekki
 verða þeir heldur fluttir í annað embætti á móti vilja
 þeirra, nema þegar svo stendur á, að verið er að koma
 nýrri skipun á dómstólana. Þó má veita þeim dómara,
 sem orðinn er fullra 65 ára gamall, lausn frá embætti,
 en eigi skal hann missa neins í af launum sínum. —

1) Sbr. lög 7. apríl 1876.

1874 V. 45. gr. Hin evangelíska lúterska kirkja skal vera 5. jan. þjóðkirkja á Íslandi, og skal hið opinbera að því leyti styðja hana og vernda. — 46. gr. Landsmenn eiga rjett á að stofna fjelög til að þjóna guði með þeim hætti, sem bezt á við sannfæringu hvers eins, þó má ekki kenna eða fremja neitt, sem er gagnstætt góðu siðferði og allsherjar reglu. — 47. gr. Enginn má neins í missa af borgaralegum og þjóðlegum rjettindum fyrir sakir trúarbragða sinna, nje heldur má nokkur fyrir þá sök skorast undan almenntri fjelagsskyldu. — VI. 48. gr. Sjerhver sá, sem tekinn er fastur, skal leiddur fyrir dómara svo fljótt sem auðið er. Megi þá eigi jafnskjótt láta hann lausan aptur, ber dómaranum svo fljótt sem verður, og í seinasta lagi áður en 3 dagar sjeu liðnir frá því, að sá, sem tekinn er fastur, var leiddur fyrir dómara, að leggja á úrskurð, er byggður sje á tilgreindum ástæðum, um hvort hann skuli settur í varðhald, og megi láta hann lausan móti veði, þá skal ákveðið í úrskurðinum, hvert eða hversu mikið það skuli vera. — Úrskurði þeim, sem dómarrinn kveður upp, má sá, sem í hlut á, þegar skjóta sjer í lagi til æðra dóms. — Engan mann má setja í gæzluvarðhald fyrir yfirsjón, er að eins varðar fjesekt eða einföldu tangelsi. — 49. gr. Heimilið er friðheilagt. Ekki má gjöra húsleit, nje kyrsetja brjef og önnur skjöl og rannsaka þau, nema eptir dómsúrskurði, ef lögin ekki gjöra sjerlega undantekning. — 50. gr. Eignarrjetturinn er friðhelgur. Engan má skylda til að láta af hendi eign sína, nema almenningsþörf krefji; þarf til þess lagaboð og komi fullt verð fyrir. — 51. gr. Öll bönd þau, er hamla frelsi í atvinnuvegum og jafnrjetti manna til atvinnu, og eigi eru byggð á almenningsheillum, skal af taka með lagaboði. — 52. gr. Sá, sem ekki getur sjeð fyrir sjer og sínum, og sje hann ekki skyldu-ómagi annars manns, skal eiga rjett á að fá styrk úr almennum sjóði, en þá skal hann háður vera skyldum þeim, er lögin áskilja. — 53. gr. Hafi

foreldrar eigi efni á að fræða sjálf börn sín eður sjeu **1874**
 börnin munaðarlaus og öreigar, er það skylda hins opin- 5. jan.
 bera að sjá þeim fyrir uppfærðingu og framfæri. —
 54. gr. Hver maður á rjett á að láta í ljósi hugsanir
 sínar á prenti; þó verður hann að ábyrgjast þær fyrir
 dómi. Ritskoðun og aðrar tálmanir fyrir prentfrelsið
 má aldrei innleiða. — 55. gr. Rjett eiga menn á að
 stofna fjelög í sjerhverjum löglegum tilgangi, án þess að
 leyfi þurfi að sækja til þess. Ekkert fjelag má leysa
 upp með stjórnnarráðstöfun. Þó má banna fjelög um
 sinn, en þá verður þegar að höfða mál gegn fjelaginu,
 til þess það verði leyst upp. — 56. gr. Rjett eiga menn
 á að safnast saman vopnlausir. Lögreglustjórnninni er
 heimilt að vera við almennar samkomur. Banna má
 mannfundi undir berum himni, þegar uggvænt þykir, að
 af þeim leiði óspektir. — 57. gr. Sjerhver vopnfær maður
 er skyldur að taka sjálfur þátt í vörn landsins eptir því,
 sem nákvæmar kann að verða fyrir mælt þar um með
 lagaboði. — 58. gr. Rjetti sveitarfjelagauna til að ráða
 sjálf málefnum sínum með umsjón stjórnnarinnar skal
 skipað með lagaboði. — 59. gr. Skattgjalda-málum skal
 koma fyrir með lagaboði. — 60. gr. Öll sjerstakleg
 rjettindi, er lögin hafa bundið við aðal, nafnbætur og
 tign, skulu vera af tekin. — VII. 61. gr. Uppástung-
 ur, hvort heldur er til breytinga eður viðauka á stjórnnar-
 skrá þessari, má bera upp, bæði á reglulegu alþingi og
 auka-alþingi. Nái uppástungan um breytingu á stjórnnar-
 arskránni samþykki beggja þingdeildanna, skal leysa al-
 þingi upp þá þegar og stofna til almennra kosninga af
 nýju. Samþykki hið nýkosna alþingi ályktunina óbreytta,
 og nái hún staðfestingu konungs, þá hefur hún gildi
 sem stjórnnarlög. — 62. gr. Stjórnnarskrá þessi öðlast
 gildi 1. dag ágústmán. 1874, jafnhliða hinum nákvæm-
 ari reglum til bráðabirgða, sem leiðir af þeim ákvörðun-
 um um stundarsakir, sem hjer koma á eptir. — Á-
 kvarðanir um stundarsakir. — 1. þangað til

1874 öðruvísi verður fyrir mælt með lögum, skulu kosningar-
5. jan. lögin 6. janúar 1857, sbr. tilskipun 8. marz 1843, fram-
 vegis gilda um kosningarnar til alþingis að öðru leyti
 en því, sem leiðir af 14., 17. og 18. grein í lögum þess-
 um. — Þeirri tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna, sem
 ákvörðuð er í hinni fyrstu greininni, skal, þangað til öðru-
 vísi verður fyrir mælt með lögum, skipt þannig niður,
 að þær sýslur, er nú skal greina: 1) Gullbringu- og
 Kjósar, 2) Árnes, 3) Rangárvalla, 4) Skaptafells, 5) Ísa-
 fjarðar ásamt Ísafjarðar kaupstað, 6) Húnavatns, 7)
 Skagafjarðar, 8) Eyjafjarðar ásamt Akureyrar kaupstað,
 9) Þingeyjar, 10) Norðurmúla og 11) Suðurmúla sýslur
 kjósa 2 alþingismenn hver, en hinar aðrar sýslur í Ís-
 landi og Reykjavíkur kaupstaður kjósa 1 alþingismann
 hver. — 2. Þangað til lög þau, sem getið er í 3. grein,
 koma út, skal hæstirjettur ríkisins dæma mál þau, er
 alþingi höfðar á hendur ráðgjafanum fyrir Ísland fyrir
 afbrigði gegn stjórnarskránni eptir þeim málfærslu-regl-
 um, sem gilda við tjeðan rjett. — 3. Þangað til að þing-
 sköp hins sameinaða alþingis og beggja deilda þess
 verða ákveðin með lagaboði, áskilur konungur sjer að
 ákveða þingsköpin til bráðabirgða. — 4. Konungur gjör-
 ir ráðstafanir þær, sem með þarf, til þess að stjórnar-
 skránni verði komið fullkomlega í verk einhvern tíma á
 árinu 1875. Áætlun um tekjur og gjöld Íslands á árinu
 1875 staðfestir konungur samkvæmt þeim reglum, sem
 hingað til hefur fylgt verið.

5. jan. TILSKIPUN um hegningarvald það, sem stjórn heg-
 ningarhússins á Íslandi hefur.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Ept-
 ir að Vjer höfum meðtekið þegnlegt álitsskjal Vors trúa
 alþingis um frumvarp, sem fyrir það hefur verið lagt,
 til tilskipunar um hegningarvald það, sem stjórn heg-
 ningarhússins á Íslandi hefur, bjóðum Vjer og skipum
 fyrir á þessa leið: — 1. gr. Landshöfðinginn yfir Ís-

landi getur ákveðið hegningu fyrir minni háttar yfir- **1874**
sjónir, sem fangar þeir, er dæmdir eru í hegningarhúsið 5. jan.
í Reykjavík, verða sekir í, ef hann álitur, að þær verði
afplánaðar með einhverri af refsingum þeim, sem hjer
skulu taldar: — a. harðari hegningarvinnu um allt að
8 vikna tíma; — b. líkamlegri refsingu, allt að 27 högg-
um með hnúta-kaðli, kaðal-enda, eða reyrpriki, þá er
karlmenn eiga í hlut, sem eru eldri en 18 ára; allt að
18 höggum með reyrpriki, sje þeir frá 15 til 18 ára að
aldri, en ef börn eiga í hlut, sem ekki eru eldri en 15
vetra, með allt að 18 vandar-höggum; — c. hegningu
við vatn og brauð, allt að þrisvar sinnum 5 dögum, sem
skal út tekin í kompu sjer, en þess skal samt gætt, sem
fyrir er mælt í hinum almennu hegningarlögum fyrir Ís-
land 25. júní 1869, 23. gr.; — d. fangelsi sjer í kompu,
allt að 6 mánuðum, eptir því, sem atvik eru til, annað-
hvort án þess að þeim seka leyfist, að hafa það, sem
hann hefur unnið sjer inn með aukavinnu, til þess
að fá sjer aðra eða meiri fæðu, en ákveðin er,
eða án þess hann sje látinn vinna, en samt má ekki
beita síðarnefndri hegning lengur í senn en í mesta lagi
4 vikur, og skal líða á milli minnst 1 vika. — 2. gr.
Líkamlegri refsingu má eigi beita, fyr en búið er að
leita álits læknisins um, hvort fanginn geti polað hana,
og skal hún ávallt framkvæmd í viðurvist bæjarfógetans
í Reykjavík, en ekki í augsýn hinum föngunum, nema
landshöfðingi hafi beinlínis ákveðið það. — Sjerhver sá
fangi, sem út tekur slíka refsingu, skal þegar á eptir
settur í kompu einn sjer til næsta dags. — Það er að
öðru leyti vitaskuld, að líkamlegum refsingum verði
venjulega ekki beitt, nema það hafi sýnt sig, að vægari
aðferð, t. a. m. ofanígjöf eða fangelsi í kompu sjer
um tíma, hafi verið árangurslaus. — 3. gr. Álíti lands-
höfðinginn, að afbrotið sje svo saknæmt, að það eigi
verði afplánað með nokkurri af þeim refsingum, sem

1874 nefndar eru í 1. gr., skal málið ganga til dóms og laga
 5. jan. eptir þeim reglum, sem um sakamál gilda, og skal þeim einnig fylgt, ef dómum, sem falla í þessum málum, verður skotið til æðra rjettar. — 4. gr. Bæjarfógetinn í Reykjavík hefur vald til, samkvæmt reglum þeim, sem settar eru í 2. gr., að hegna föngunum fyrir yfirsjónir, er lúta að óreglu, með allt að 9 höggum með reyrpriki eða vendi, eða með fangelsi í kompu sjer allt að 2 sól-arhringum; samt má eigi beita hýðingu með reyrpriki við kvennmenn, sem eru í fangelsi. — 5. gr. Sjerhverja hegning, sem samkvæmt þessari tilskipun er beitt við einhvern fanga, skal færa inn í hegningarbók, sem landshöfðingi löggildir, og skal þar jafnframt skýrt frá afbrotinu.

5. jan. TILSKIPUN um hlunnindi nokkur fyrir sparisjóði á Íslandi¹.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Eptir að Vjer höfum meðtekið þegnlegt álitsskjal Vors trúa alþingis um frumvarp, sem fyrir það hefur verið lagt, til tilskipunar um hlunnindi nokkur fyrir sparisjóði á Íslandi, bjóðum Vjer og skipum fyrir á þessa leið: — Landshöfðinginn yfir Íslandi skal hafa vald til fyrir nákvæmar ákveðið tímabil og með þeim skilyrðum viðvíkjandi reikningsskilum o. fl., sem þörf kann á að þykja, að veita sparisjóðum, sem eru eða kunna að verða stofnaðir þar, og sem svo er komið fyrir, að álíta meg, að næg trygging sje fyrir því, að þeir sjeu fullveðja, hlunnindi þau, sem hjer skulu talin, annaðhvort öll eða

1) Sbr. kgsúrsk. 23. desbr. 1864 I, 3, að því er snertir undanþágu fjár frá kyrsetningu og löghaldi; en að láta selja muni, sem eru að handveði, er hverjum veðhafa nú heimilt, leyfislaust, með þeim hætti, er segir í lögum 4. nóv. 1887, um veð, ef skuld er eigi borguð í gjalddaga eða vextir á ákveðnum tíma.

nokkur af þeim: — 1) að stjórn sjóðsins geti, ef viðskipta- **1874**
 bók, sem látin er af hendi fyrir fje, sem sett er í sjóð- 5. jan.
 inn, glatast, með auglýsingu, sem prentuð sje þrisvar
 sinnum samfleytt í þeim tíðindum, sem birta skal í
 opinberar auglýsingar á Íslandi, innkallað með 6 mán-
 aða fresti hvern þann, sem í höndum kann að hafa við-
 skiptabókina, og ef enginn hefur sagt til sín, áður
 tjeður frestur er liðinn, borgað þeim hlutareiganda,
 sem viðskiptabókina hefur fengið, upphæðina, án þess að
 nokkur annar, sem viðskiptabókin kann að vera afsöluð,
 þar fyrir geti búið kröfu á hendur tjeðum sjóð; — 2) að
 láta megi um stundarsakir fje ómyndugra og opin-
 berra stofnana í sparisjóðinn, til þess það verði ávaxtað
 þar, þangað til því verður komið á leigu gegn veði í
 fasteignum eða á annan lögmætan hátt, og — 3) að
 sparisjóðurinn geti áskilið sjer hærri leigu en 4 af
 hundraði fyrir lán gegn veði í fasteignum. — Í hvert
 skipti, sem landshöfðinginn samkvæmt þessu veitir ís-
 lenzkum sparisjóðum tjeð hlunnindi, skal hann senda
 dómsmálastjórninni skýrslu um það.

TILSKIPUN um ábyrgð fyrir eldsvoða í Reykjavíkur 14. febr.
 kaupstað o. fl.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Ept-
 ir að Vjer höfum meðtekið þegnlegt álitsskjal Vors trúa
 alpingis um frumvarp, sem fyrir það hefur verið lagt,
 til tilskipunar um ábyrgð fyrir eldsvoða í Reykjavíkur
 kaupstað o. fl., og eptir að lög, sem út komin eru í
 dag, hafa veitt hinu almenna brunabótafjelagi kaupstað-
 anna heimild til að taka hús í fyrnefndum kaupstað í
 tjeð brunabótafjelag frá 1. októbermán. 1874, bjóðum
 Vjer og skipum fyrir á þessa leið: — 1. gr. Frá 1.
 októbermán. 1874 skal öllum húsum í Reykjavík, hvort
 sem þau eru eign hins opinbera eða einstakra manna
 — hinum svonefndu bæjum (húsum úr grjóti og torfi),

1874 þó því að eins að eigendurnir æski þess —, haldið í á-
 14. febr. byrgð, með fullu verði þeirra eptir virðingargjörðum
 þeim, sem haldnar verða samkvæmt því, sem fyrir er
 mælt hjer á eptir, þannig að húsin að því leyti, er
 snertir $\frac{2}{3}$ af ábyrgðarverði þeirra, verði tekin í hið al-
 menna brunabótafjelag kaupstaðarhúsa í Danmörku, en
 Reykjavíkur kaupstaður sjálfur taki að sjer ábyrgðina
 fyrir $\frac{1}{3}$ af ábyrgðarverðinu, bæði þegar skaðinn er gjör-
 samlegur og þegar hann að eins snertir nokkurn hluta
 eignarinnar. — 2. gr. Frá sama tíma skulu eigendur
 húsa þeirra, sem tekin eru í ábyrgð, jafnt og aðrir hlut-
 takendur í tjeðu brunabótafjelagi, einn fyrir alla og allir
 fyrir einn takast á hendur skuldbindingar þær, sem hvíla
 á fjelaginu, að tiltölu við upphæðir þær, sem ábyrgð er
 fengin fyrir hjá því. — 3. gr. Að svo miklu leyti, sem
 húsin í Reykjavík samkvæmt því, sem ákveðið er að
 framan, verða tekin upp í hið almenna brunabótafjelag
 kaupstaðarhúsa, skulu allar ákvarðanir um ábyrgð fyrir
 eldsvøða, sem nú eru í gildi eða síðar kunna að verða
 settar viðvíkjandi hinum dönsku kaupstöðum, einnig gilda
 um Reykjavík, þó þannig: — a. að skylda sú, er sam-
 kvæmt því, sem sagt er að framan, og ákvörðunum þeim,
 er nú gilda um hina dönsku kaupstaði, hvílir á húseig-
 endunum, að halda húsum sínum í ábyrgð með fullu
 verði, haldist við, á meðan bærinn stendur í sambandi
 við brunabótafjelagið; — b. að greiddir verði auk hins
 venjulega brunabótagjalds, sem nú er eða síðar kann að
 verða sett, í viðbót 29 aurar (14 sk.) af hverjum 200
 krónum (100 rd.) fyrir hús með þaki úr trje, eða öðru
 efni jafneldfimu, og 16 aurar (8 sk.) af hverjum
 200 krónum (100 rd.) fyrir önnur hús; — c. að greiða
 skuli tillag það til umboðssjóðsins, sem fyrir er mælt
 um í auglýsing 9. apríl 1872, IV., 4. gr., með 12 aurum
 (6 sk.) af hverjum 200 krónum (100 rd.) af ábyrgðar-
 verðinu; — d. að stjórn brunabótafjeldagsins hafi heimild
 til, að láta halda 5. hvert ár á kostnað húseigendanna

almenna skoðunargjörð yfir öllum þeim húsum, sem eru **1874**
í ábyrgð fjelagsins, eptir hinum almennu reglum um 14. febr.
virðingargjörðir, og láta virða upp aptur þau hús, sem
menn álíta að hafi lækkað í verði, til þess fært verði
niður bunabótaverð þeirra. Fyrir að halda skoðunar-
gjörðina og virða húsin að nýju skal borga brunamála-
forstjóranum 3 krónur 33 aura (1 rd. 64 sk.) á dag og
virðingarmönnunum, hverjum fyrir sig, 2 krónur (1 rd.)
á dag, en aukaábyrgðargjald það, sem fyrir er mælt um
í auglýsing 9. apríl 1872, IV., 8. gr., fellur burt; —
e. að bærinn eigi taki þátt í kosningu fulltrúa nje hafi
fulltrúa sjer í fjelaginu, en bæjarstjórnin skuli hafa á
hendi störf þau, er bæinn snerta, sem fulltrúarnir í hin-
um dönsku kaupstöðum gæta. — Reglur þær, sem sett-
ar eru viðvíkjandi hinum dönsku kaupstöðum um það,
að gjöra upp skaðabætur, og um það hvernig þeim skuli
verja, skulu gilda fyrir Reykjavík fyrir allt ábyrgðar-
verð þeirra húsa, sem í hlut eiga. — 4. gr. Áður en
húsin eru tekin í brunabótafjelogið samkvæmt 1. gr.,
skal dómsmálastjórnin sjá um, að haldin verði eptir hin-
um almennu reglum (sbr. 3. gr.) virðingargjörð á öllum
þeim húsum, sem í hlut eiga. Kostnaðinn við gjörðir
þessar, — en fyrir þær skal borga brunamála-forstjóran-
um 6 krónur (3 rd.) á dag, en virðingarmönnunum,
hverjum fyrir sig, 4 krónur (2 rd.) á dag, — skulu hús-
eigendurnir greiða að tiltölu við ábyrgðarverðið, en aptur á
móti skal eigi greiða neitt aukaábyrgðargjald samkvæmt
auglýsing 9. apríl 1872, IV., 8. gr. — 5. gr. Bæjar-
stjórnin skal hafa eptirlit með virðingargjörðum þeim,
sem haldnar verða, til þess að taka hús í ábyrgð; sjerí-
lagi skal bæjarstjórnin, þegar húsin eru virt í fyrsta skipti
samkvæmt 4. gr., láta uppi álit sitt um verð það, sem
sett er á hverja einstaka eign, og verður eigi nokkurt
hús tekið í ábyrgð fyrir meira, en bæjarstjórnin álitur
hæfilegt. — 6. gr. Brunabótagjaldið bæði til hins al-
menna brunabótafjelags kaupstaðarhúsa í Danmörku og

1874 til Reykjavíkur kaupstaðar fyrir þann hluta ábyrgðar-
 14. febr. innar, sem hann tekst á hendur, — að með töldu auka-
 gjaldi því, sem greiða ber, þegar ábyrgð er fengin ann-
 arstaðar fyrir þeirri ábyrgð, sem bærinn tekur að sjer —,
 hvílir á eignum þeim, sem undir ábyrgðinni eru, og
 gengur fyrir öllum öðrum skuldbindingum, sem hvíla á
 húsunum, hvort sem þeim er þinglýst eða ekki, og má
 heimta gjaldið, ef það eigi er greitt á rjettum tíma,
 eptir reglum þeim, sem gilda um lögtak á konunglegum
 sköttum. — 7. gr. Á meðan sambandið við hið almenna
 brunabótafjelag kaupstaðarhúsa helzt, má eigi gjöra
 neina breytingu á ákvörðunum þeim, sem gilda um húsa-
 byggingar í Reykjavíkur kaupstað samkvæmt opnu brjefi
 29. maí 1839, sjerilagi að því, er snertir millibilið milli
 húsanna, nema samið sje um það við fulltrúa bruna-
 bótafjelsins. — 8. gr. Á öll hús í kaupstaðnum, sem
 eiga að vera í ábyrgð, og sem verða byggð af nýju eða
 byggð upp aptur, eptir að þau hafa verið rifin eða hafa
 brunnið, skal leggja eldtraust pak; samt skal lands-
 höfðingi hafa vald til í stöku tilfellum, að leyfa undan-
 þágu frá boði þessu, að því leyti, er snertir útihús og
 önnur þess háttar hús, ef lagt er pappþak á húsið, og
 að því leyti, er snertir önnur hús, fyrir ákveðinn ára-
 fjölda, samt ekki fram yfir 2 ár, eða 5 ár, ef eigandinn
 er efnalaus; í báðum tilfellum skal setja tilhlýðilegt veð
 til tryggingar því, að það verði gjört, sem undir er
 gengiðt. — 9. gr. Það er skylda kaupstaðarins að hafa
 til allt, sem með þarf til að slökkva húsbruna, og við-
 halda því í góðu lagi. Allir bæjarbúar, sem til þess
 verða álitnir hæfir, skulu vera skyldir til að mæta
 tvisvar á ári eptir boði bæjarfógetans, til þess að æfa
 sig í að fara með sprauturnar og önnur slökkvitól. Þeg-
 ar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í
 bænum vera skyldir til að koma til brunans, og gjöra
 allt það, sem þeim verður skipað af þeim, er ræður

fyrir því hvað gjöra skuli til þess að slökkva eldinn, eða **1874**
aðstoðarmanni hans. Bæjarstjórnin skal semja og leggja **14. febr.**
undir samþykki landshöfðingja reglugjörð um það, er
snertir húsbruna í Reykjavík¹. — 10. gr. Fulltrúum
brunabótafjelagsins skal áskilinn rjettur til að breyta
með samþykki dómsmálastjórnarinnar því, sem fyrir er
mælt í 3. gr. b., c. og e., þegar 10 ár eru liðin. —
11. gr. Dómsmálastjórnin gjörir hinar nákvæmari á-
kvarðanir, til þess að setja skipun þessa í verk. —
12. gr. Ef Reykjavíkur kaupstaður gengur úr bruna-
bótafjelinu, — en það verður, þegar það, sem fyrir er
mælt að framan, annaðhvort að öllu eða nokkru leyti
verður úr gildi numið —, hafa húseigendurnir ekkert til-
kall til viðlagasjóðs eða umboðssjóðs brunabótafjelags-
ins. — 13. gr. Hinar nákvæmari reglur bæði um það,
hvað mikið brunabótagjald það skuli vera, sem greiða á
fyrir þann hluta ábyrgðarinnar, sem Reykjavíkur kaup-
staður tekst á hendur, — hjermeð talið aukagjald, þegar
ábyrgð er fengin annarstaðar fyrir þeirri ábyrgð, sem
bærinn tekur að sjer —, og um fyrirkomulagið á við-
skiptum húseigendanna og kaupstaðarins að því leyti, er
snertir skuldbinding þá, sem hann hefur tekizt á hend-
ur, skulu settar með reglugjörð, sem bæjarstjórnin býr
til og landshöfðingi staðfestir².

SKIPULAGSSKRÁ fyrir styrktarsjóð Jóhannesar Krist- **3. júlí.**
jánssonar handa fátækum námfúsum bændaefnum í
Helgastaða-, Húsavíkur- og Ljósavatns-hreppum (samin af
stofnanda sjóðsins 7. febr. 1869, og staðfest af konungi 3. júlí
1874, þannig, að þar sem 5. gr. skrárinnar tilnefnir alþingis-
manninn í Suður-Þingeyjarsýslu sem meðstjórnanda sjóðsins,

1) Sbr. reglugjörð um slökkvilið Reykjavíkurbæjar, staðfesta
af landshöfðingja 31. okt. 1874.

2) Sbr. reglugjörð um ábyrgð Reykjavíkur kaupstaðar fyrir
eldsvoða á húsum bæjarins, staðfesta af landshöfðingja 10. nóv.
1874.

1874 skal það vera komið undir nefndum alþingismanni sjálfum, 3. júlí. hvort hann vill takast það starf á hendur).

1. Sjóður þessi skal nefnast: Styrktarsjóður Jóhannesar Kristjánssonar handa fátækum námfúsum bændaefnum í Helgastaða-, Húsavíkur- og Ljósavatns-hreppum. — 2. Að mjer fráföllnum setjist innstæðan á vöxtu gegn óbundnu og áreiðanlegu fasteignarveði, og ávaxtist þar til sjóðurinn er orðinn 1000 rd. Má eigi taka til vaxtanna, fyrri en sjóðurinn hefur náð þeirri upphæð, sem nú var sagt. — 3. Þá er sjóðurinn hefur náð tjeðri upphæð, sem mjer telst til að verði að 18 til 20 árum liðnum frá andláti mínu, ef vel er á haldið, þá skal fara að verja leigunum, til að styrkja einn eða fleiri námfúsa unga menn af bændastjett, til að afla sjer nauðsynlegrar kunnáttu í búnaði og jarðarrækt. Styrkurinn veitist einungis mönnum í þeim 3 hreppum, sem að framan eru nefndir, og skulu niðjar mínir hafa forgöngurjett, ef til eru, og verðugir finnast til að njóta styrksins. — 4. Verði búnaðarskóla, eða þessleiðis menntastofnun komið á fót hjer í sýslu, skal sjóðurinn leggjast til tjeðrar stofnunar, henni til styrktar og viðgangs. Þó skal sjóðurinn jafnan vera sjerstök stiptun með sjerskildum reikningum, og ágóðanum eður afgiptinni jafnan vera varið á þann hátt, sem ákveðið er í 3. gr. — 5. Sem stjórnendur og umsjónarmenn sjóðsins tilnefni jeg sýslumanninn og hjeraðsprófastinn, samt alþingismanninn fyrir syðra kjördæmi sýslunnar, hverjir sem eru eða verða kunna. Þessir menn hafa á hendi umsjón og ábyrgð sjóðsins undir yfirumsjón amtmannsins í norður- og austurumdæminu, hverjum þeir senda árlega skilagrein um efnahag og meðferð sjóðsins. En þá er úthluta skal styrk þeim, sem að framan er getið, kveðja stjórnendurnir sjer til ráðaneytis hreppstjórana í þeim 3 hreppum, sem áður eru nefndir.

SKIPULAGSSKRÁ fyrir styrktarsjóð Örms & Wulffs, **1874**
 (samin af stofnandanum 17. júlí 1874, en staðfest af konungi 18. júlí.
 18. s. m.).

1. gr. Sjóðurinn heitir Styrktarsjóður Örms & Wulffs.

— 2. gr. Innstæðuna má aldrei skerða, vextirnir leggist fyrst um sinn fyrir, þangað til stofnaður er í norður- og austuramti Íslands búnaðarskóli, og á að kaupa fyrir vexti þá, sem saman er safnað, konungleg skuldabrief, sem leggist til innstæðunnar. Þegar slíkur skóli er stofnaður, skal vöxtunum af innstæðu sjóðsins varið til að styrkja ungan námfúsan mann af bændastjettinni, sem hefur lyst en vantar efni til að sækja slíkan búnaðarskóla, og á það, að því leyti sem við verður komið, að vera í sitt skipti frá hverri sýslu þeirra, sem að ofan eru nefndar¹.

— 3. gr. Fyrst um sinn eiga amtmaðurinn yfir norður- og austurumdæminu og verzlunarstjóri okkar á Húsavík að veita sjóðnum forstöðu, en þegar búnaðarskóli sá, sem nefndur var, er stofnaður, skal stjórn sjóðsins lögð undir forstöðunefnd skólans. — 4. gr. Sje skólinn ekki stofnaður áður en innstæðan með vöxtum hefur náð upphæðinni 2000 rd., skal verja vöxtunum til ferðastyrks handa slíkum unglingi, og um var getið, sem óskar að útvega sjer fyrir utan Ísland nauðsynlega kunnáttu um landbúnað og jarðyrkju, og á hann, til þess að fá styrkinn útborgaðan, að snúa sjer að mönnum þeim, sem fyrst eru nefndir í 3. gr. og eiga að veita gjöfina. Meðmæli hjeraðsprófastsins um, að hlutaðeigandi beiðandi sje hjálparinnar maklegur, ber að útvega. — Þessi ákvörðun fellur úr gildi, undir eins og skólinn er stofnaður í norður- og austurumdæmi Íslands, og skal þá breytt eptir því, sem fyrir er skipað í 2. grein. — 5. gr. Stjórn sjóðsins á að senda árlega til landshöfðingjans yfir Íslandi skilagrein um efni sjóðsins og meðferðina á þeim.

1) Sýslur þær, er „að ofan“ (þ: í gjafabriefinu sjálfu) „eru nefndar“, eru Suðurþingeyjar, Norðurmúla og Suðurmúla sýslur.

1874 SKIPULAGSSKRÁ fyrir styrktarsjóð Christians konungs 7. nóv. hins níunda í minningu þúsundára hátíðar Íslands, (var í fyrstu staðfest af konungi 7. nóvbr. 1874, en er hjer prentuð eins og hún varð við breytingar á 2. grein hennar, er staðfestar voru af konungi 8. júlí 1887.

1. Styrktarsjóðurinn er stofnaður til þess með árlegum heiðursgjöfum sumpart að veita verðlaun þeim af innbúum landsins, er í landbúnaði, hestarækt, iðnaði, fiskiveiðum, sjóferðum eður verzlun hafa sýnt hina mestu og merkilegustu framtakssemi til að auka og bæta atvinnuvegi þessa, sem miklu skiptir landið, sumpart að hvetja aðra til að vinna að framförum landsins og gjörast verðuga hinna sömu verðlauna. — 2. Stofnfje sjóðsins er 8000 krónur, og skal gjöra þær arðberandi með því að kaupa fyrir þær innritunarskýrteini í innritunarbók fjármálaráðgjafans með $3\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum. — Vöxtunum af nefndu fje skal á ári hverju skipt í 2 heiðursgjafir, og skulu þær eptir því, sem landshöfðingi nákvæmar ákveður, vera að stærð annaðhvort 140 kr. hvor, eða 180 kr. önnur þeirra en hin 100 kr. — Nú er eitt hvert ár enginn álitinn verður nefndra heiðursgjafa, og skal þá leggja upphæð gjafar þeirrar eða gjafa, er eigi hefur verið veitt, við stofnfjeð og gjöra hana arðberandi á sama hátt og það. Þá er stofnfjeð fyrir slíkar viðbætur og vöxtu þá, er sparast á ári hverju, er orðið 10000 krónur, skal hvor hinna árlegu heiðursgjafa nema 175 krónum. — Skyldi styrktarsjóðurinn aukast enn þá meira, skal í hvert sinn, er hann hefur náð 2000 kr., ákveða, hvort verja skuli hinum auknu árlegu vöxtum til þess að hækka ársupphæðir hinna nefndu heiðursgjafa eður til þess að stofna fleiri slíkar gjafir. — 3. Í ágústmánuði árs-hvers, í fyrsta sinn 1875, veitir landshöfðinginn yfir Íslandi heiðursgjafir sjóðsins tveimur af þeim íbúum landsins, sem hafa sent honum bónarbrjefum, að tillit verði haft til þeirra við veitingu heiðurs-

1874

7. nóv.

gjafanna á ári því, sem spurning er um. Slíku bónarbrjefi á að fylgja vottorð 2 áreiðanlegra og heiðvirðra manna um það, sem sagt er í bónarbrjefinu, og á að senda bónarbrjefin hlutaðeigandi sýslunefnd áleiðis til landshöfðingja, en nefndin lætur álit sitt fylgja þeim. — Skýrslu um veitingu heiðursgjafanna skal birta í hinum íslenzku stjórnartíðindum og á einnig að prenta í þeim hinn árlega reikning yfir tekjur og gjöld sjóðsins, en landshöfðinginn semur hann. — 4. Þegar veita á heiðursgjafirnar, skal einkum taka tillit til þess, hvort hlutaðeigandi með aðgjörðum þeim, sem verðlauna er beiðzt fyrir, verulega hefur stuðlað til þess að auka og bæta atvinnuvegi landsins, að svo miklu leyti sem þessir snerta landbúnað, hestarækt, iðnað, fiskiveiðar, sjóferðir eða verzlun, en jafnframt á að taka tillit til þess, hvort hlutaðeigandi hefur með tilraunum sínum getað bætt eigin hag sinn, samt á þetta atriði að hafa minni þýðingu en hitt. — Sem dæmi þeirra aðgjörða, er menn geta búizt við að heiðursgjafirnar verði veittar fyrir, skal nefna: — 1. fyrir *landbúnað*, þegar menn með því að byggja upp jarðir, er hingað til hafa legið í eyði, með umfangsmiklum vatnsveitingum, með ágætri og hagfeldri húsaskipun og byggingu á jörðum sínum, með skynsamri hagnýtingu áburðarefna, með ágætri rækt og umönnun á kúm og sauðfje, með vandaðri meðferð á afrakstri þeirra, með því að stofna umfangsmikið mjólkurbú, með því vandlega að velja skepnur til undaneldis, með friðun á æðarvarpi og öðru þvílíku — ekki að eins hafa bætt einstakar jarðir, en einnig veitt öðrum eptirbreytnisvert dæmi. — 2. fyrir *hestarækt*, þegar menn með því, að vera vandir í valinu á skepnum til undaneldis, stuðla til þess að varðveita og bæta eiginlegleika þeirra, sem einkennir hið íslenzka hestakyn. — Skyldi sýningar á graðhestum og merum eður öðrum húsdýrum verða stofnaðar annaðhvort fyrir allt landið eða

1874 mikla hluti þess, og verði þeim hagað svo, að ætla megi
 7. nóv. að þær geti stuðlað til að bæta hestaræktina, getur
 landshöfðinginn varið vöxtum sjóðsins eður partíaf þeim
 fyrir eitt ár í senn, til verðlauna fyrir hin beztu dýr,
 sem verða leidd fram til slíkra sýninga. — 3. fyrir
iðnað, þegar menn verulega bæta iðnaðar-atvinnu þá,
 sem þegar á sjer stað, eður stofna nýja iðnaðarvegi, sem
 stuðla að hinum verklegu framförum landsins, þegar
 menn innleiða betri verkun á einni eða fleiri af aðal-
 vörum landsins. — 4. fyrir *fiskiveiðar*, þegar menn veru-
 lega bæta skip og veiðarfæri, eður meðferðina á sjálfum
 fiskinum og auka-vörum þeim, sem vinnast af honum
 o. s. frv. — 5. fyrir *sjóferðir og verzlun*, þegar menn
 verulega stuðla til þess, að atvinnuvegir þessir bætist á
 Íslandi. — Það, sem hjer segir að framan, er einungis
 til greint sem dæmi, en það er skilmáli fyrir að verða
 aðnjótandi hinna nefndu heiðursgjafa, að hlutaðeigandi
 hafi fast heimili í landinu sjálfu. Heiðursgjafirnar má
 veita ekki að eins einstökum mönnum, heldur einnig
 fjelögum, sem stuðla til þess, að hinir nefndu atvinnu-
 vegir aukist. Fyrir tilraunir einar til þess, sem um er
 getið, má ekki búast við, að heiðursgjafirnar verði veittar,
 fyr en tilraunin hefur náð svo langt, að enginn efi
 er um þýðingu hennar fyrir framför landsins.

10. nóv. REGLUGJÖRÐ um ábyrgð Reykjavíkurkaupstaðar fyrir
 eldsvoða á húsum bæjarins (samþykkt af bæjarstjórninni
 5. nóv. 1874 og staðfest af landshöfðingja samkvæmt 13. gr.
 tilsk. 14. febr. 1874, 10. nóv. s. á.).

1. gr. Samkvæmt 1. gr. tilsk. 14. dag febrúarmán.
 1874 tekur Reykjavíkurkaupstaður að sjer ábyrgð fyrir
 eldsvoða á þriðjungi ábyrgðarverðs timburhúsa og múr-
 húsa kaupstaðarins, og bæja þeirra, sem í ábyrgð eru
 teknir, á móts við brunabótafjelag hinna dönsku kaup-
 staða, eptir sömu virðingu og nefnt fjelag. — 2. gr.
 Öllum húsum bæjarins er að þessum þriðjungi skipt til

ábyrgðar í aðalflokka, og hverjum aðalflokki í ábyrgðar- **1874**
 deildir eptir sömu reglum og gjört er í brunabótafjelagi 10. nóv.
 hinna dönsku kaupstaða samkvæmt auglýsingu dóms-
 málastjórnarinnar 9. dag aprílmán. 1872, IV, 1. og 2. gr.,
 samanborinni við »Vedtægt for Kjöbstædernes almindelige
 Brandforsikkring« 18. dag júlímán. 1874, og reglugjörð
 fyrir brunamálastjórnann í Reykjavík 11. dag ágústmán.
 1874, svo sem nú skal greina. — 3. gr. Húsum þeim,
 sem í ábyrgð eru tekin, skal skipt í 5 flokka eptir því,
 til hvers þau eru notuð, og fer ábyrgðargjaldið eptir
 því: — 1. flokkur: kirkjur og líkhús. 2. flokkur:
 vanaleg hús. Til þeirra teljast öll hús þau, er til íbúð-
 ar eru höfð og vanalegrar atvinnu, nema því að eins,
 að þau sjeu talin í einhverjum öðrum flokki. 3. flokk-
 ur: það eru þau hús, þar sem sú vinna er framin,
 er hætta fyrir eldsvoða þykir búin af. Til þeirra
 teljast: brauðgjörðahús, járnsmiðjur og mylnur, sem
 knúðar eru áfram af hestum, og verksmiðjur. 4. flokk-
 ur: til hans teljast ölgjörðarhús, ediksgjörðarhús, malt-
 suðuhús, biennivínsgjörðarhús, leikhús og skemmtistaðir,
 kalkbrennsluhús, kornmylnur, sem vatnstraumur knýr
 áfram, hús þau, þar sem húsbúnaður er gjörður eða
 þess konar trjesmiðahús. 5. flokkur: til þess flokksins
 teljast þau hús, þar sem einkar-hætt þykir við eldsvoða,
 svo sem vindmylnur. — 4. gr. Í hverjum hinna 4 síð-
 ustu flokkanna skal húsum skipt í 3 ábyrgðardeildir
 eptir því, úr hverju efni þau eru gjörð. — 1. ábyrgðar-
 deild: til hennar eru þau hús talin, sem gjörð eru að
 öllu leyti úr steini eða kalklímdum binding, með hellu-
 þaki eða málmpaki eða öðru óeldfinu þaki. 2. ábyrgð-
 ardeild: til hennar teljast öll hús úr timbri með hellu-
 þaki eða óeldfinu þaki. 3. ábyrgðardeild: til hennar
 skal telja öll þau hús, sem eigi geta átt undir 1. eða
 2. ábyrgðardeild. — 5. gr. Samkvæmt 2. grein skal á-
 byrgðargjaldið reiknað þannig af hverjum 100 krónum:

1874

10. nóv.	1. flokkur	1. ábyrgðard.	2. ábyrgðard.	3. ábyrgðard.
		30 aurar	30 aurar	45 aurar
	2. —	35 —	50 —	65 —
	3. —	40 —	60 —	75 —
	4. —	60 —	80 —	95 —
	5. —	100 —	160 —	175 —

Auk þess skal greiða 6 auru af hverjum 100 krónum ábyrgðarverðsins í innheimtugjald. — 6. gr. Ábyrgðargjald þetta skal greiða allt í einu fyrir heilt ár, frá 1. d. októbermán. til 30. d. septembermán. að báðum dögum meðtöldum, og skal það greitt fyrirfram fyrir hvert næst eptirfarandi ár innan útgöngu septembermánaðar. — 7. gr. Bæjarstjórnin skipar mann til að heimta saman gjald þetta, og greiðir hann það í bæjarsjóð innan 10. dags októbermánaðar ár hvert, og fær hann hæfileg laun fyrir ómak sitt. — 8. gr. Svo lengi bærinn fær endurábyrgð á þeim þriðjungi, sem hann tekur ábyrgð á, skal það fje, sem gjaldast kann umfram slíkt ábyrgðargjald og borgun til innheimtumanns, vera geymt í sjóði sjer og ávaxtast undir umsjón bæjarstjórnarinnar, og eins skal farið með allt ábyrgðargjaldið, ef bærinn tekur að sjer ábyrgðina sjálfur án endurábyrgðar. — 9. gr. Að því er snertir að öðru leyti viðskipti húseigenda og kaupstaðarins viðvíkjandi brunabótum skal farið eptir sömu reglum, og settar eru í auglýsingu dómsmálastjórans 9. d. aprílmán. 1872, III, 6.—8. gr., samborinni við »Vedtægt for Kjøbstædernes almindelige Brandforsikkring«, 18. d. júlímán. 1874, svo sem segir í eptirfarandi greinum. — 10. gr. Þegar virða skal skaðabætur eptir húsbruna, skulu hinir skipuðu virðingarmenn það gjöra, og þá þess gæta: — a) að eigi skal tekinn til greina kostnaður sá, sem burtflutningur rústanna hefur í för með sjer, því að eigandi ber þann kostnað endurgjaldslaut. — b) Svo framarlega sem tjónið getur eiginu 10. hluta af ábyrgðarupphæð húss þess, sem fyrir skemmdum hefur orðið, skal skaðann meta það, sem

viðgjörðin eptir áætlun muni kosta. — 11. gr. Virðing **1874**
húsa til skaðabóta má hlutaðeigandi yfirvald leggja und- 10. nóv.
ir yfirmat, ef húseigandi eða bæjarstjórn æskir þess;
nefnir yfirvaldið til þessa 4 yfirmatsmenn, og skal bruna-
málastjóri vera viðstaddur slíka virðingu, en sá, sem
yfirmats vill beiðast, hvort heldur er eigandi eða bæjar-
stjórn, skal beiðast þess innan þriggja sólarhringa, eptir
að frumvirðingin hefur fram farið, og skal ávallt sitja
við yfirmatið óbreytt. — 12. gr. Húseigandi sá, sem
hús hefur brunnið fyrir, er skyldur að taka leifar hins
brunna húss upp í skaðabætur sínar með því verði, sem
matsmenn meta þær til.

BRJEF landshöfðingja (til amtin. yfir s. og v. amtinu) **17. nóv.**
um endurgjald á sveitarstyrk.

Manni hafði verið lagður sveitarstyrkur af hreppi
þeim, er hann átti dvöl í, í 13 ár samfleytt, meira og
minna, en þá kom það upp, að hann var sveitlægur
annarsstaðar, og krafðist dvalarhreppurinn þá endur-
gjalds frá framfærsluhreppnum á öllum styrk þeim, er
manninum hafði verið veittur nefnd 13 ár. Landshöfð-
ingi áleit, að það bæði eptir hlutarins eðli og 8. og 9.
grein fátækrareglugjörðarinnar væri skylda hvers hrepps,
er legði þurfamanni styrk, að grennslast þegar eptir,
hvar hann væri sveitlægur, og ef það reyndist, að ómag-
inn ætti sveit annarsstaðar, þá að skýra hlutaðeigandi
hreppi þegar frá styrknum og krefjast endurgjalds á hon-
um; en með því að þessa hefði eigi verið gætt af
dvalarhreppnum í þessu tilfelli, án þess framfærslu-
hreppnum yrði gefin nokkur sök á því, skyldi fram-
færsluhreppurinn, sem þegar hafði tekið við manninum
til framfæris, laus við að endurgjalda hinn veitta
styrk.

AUGLÝSING um verksvið landshöfðingjans yfir Íslandi **1875**
(útgefin af ráðgjafanum fyrir Ísland). **22. febr.**

Eptir þegnlegum tillögum stjórnarráðsins fyrir Ís-
land samkvæmt 2. gr. í stjórnarskrá um hin sjerstaklegu
málefni Íslands, 5. janúar f. á., hefur hans hátígn kon-

1875 unginum, með allrahæstum úrskurði 20. þ. m. þóknazt
 22. febr. allramildilegast að fallast á, að setja skuli eptirfylgj-
 andi ákvarðanir, viðvíkjandi verksviði landshöfðingjans
 yfir Íslandi, og skuli þær koma í stað erindisbrjefs þess,
 sem skrásett var fyrir tjeðan embættismann 29. júní 1872.
 — 1. gr. Landshöfðinginn framkvæmir undir yfirum-
 sjón ráðgjafans fyrir Ísland hið æðsta vald yfir hinum
 sjerstaklegu málum Íslands í landinu sjálfu, samkvæmt
 hinum gildandi lögum og tilskipunum og þeim nánari
 ráðstöfunum og fyrirskipunum, sem ráðgjafinn gjörir. —
 2. gr. Landshöfðinginn skal gjöra uppástungu til ráð-
 gjafans fyrir Ísland í öllum sjerstaklegum íslenskum mál-
 um, sem eptir þeim reglum, sem hingað til hafa um það
 gilt, hafa komið, eða eptir nánari ákvörðun kunna að
 koma beinlínis undir úrskurð konungs. — Hið sama er
 um þau mál, er snerta fjárhag Íslands; þó getur ráð-
 gjafinn fyrir Ísland falið landshöfðingja á hendur að
 leggja úrskurð á þau fjárhagsmál, viðvíkjandi hinni inn-
 lendu stjórn Íslands, sem eptir eðli þeirra eru til þess
 fallin, að yfirstjórn landsins gjöri út um þau. — Sömuleið-
 is skal senda ráðgjafanum þau mál, sem eru þess eðlis,
 að semja þurfi um þau við hina ráðgjafana, eða sem
 samkvæmt tilskipun eða sjerstaklegri ákvörðun ráðgjaf-
 ans fyrir Ísland koma beinlínis undir úrskurð hans. —
 3. gr. Landshöfðinginn gjörir uppástungu til stjórnar-
 ráðsins um ný lög og aðrar almennar ráðstafanir í þarfir
 Íslands, sem honum kann að finnast vera ástæða til. — 4. gr.
 Eins og landshöfðingi er milligöngumaður milli stjórnarinn-
 ar og allra embættismanna og embættisþjóna, sem skipaðir
 eru á Íslandi, þannig eru þeir undirgefnir landshöfðingjanum,
 og skal hann hafa umsjón með embættisfærslu þeirra. —
 Landshöfðingi veitir ferðaleyfi öllum íslenskum embættis-
 mönnum. Þegar embætti eru laus, skal hann sjá um,
 að þeim verði þjónað, með því að setja menn í þau um
 tíma, og hefur hann heimild til að víkja frá um stund-
 arsakir öllum embættismönnum, sem skipaðir eru á Ís-

landi; samt skal hann með fyrsta pósti þar á eptir senda **1875** skýrslu til ráðgjafans fyrir Ísland, ásamt þeim upplýs- **22. febr.** ingum, sem með þarf, til þess að úr því verði skorið, hvort höfða skuli lögsókn á hendur þeim, sem í hlut á, eða gjöra skuli aðra ráðstöfun í þessu tilliti.—5. gr. Landshöfðinginn hefur umsjón yfir reikningsmálum Íslands og skal sjer í lagi sjá um, að reikningarnir komi á rjettum tíma frá öllum gjaldheimtumönnunum á Íslandi, og beita þvingun til þess að koma því til leiðar á þann hátt, sem honum þykir við þurfa eða við eiga, annaðhvort með því að leggja á þvingunar-sektir, eða eptir atvikum með því að víkja þeim frá um stundarsakir, sem í hlut á. — 6. gr. Störf þau, sem stiptamtmaður áður hafði með tilliti til þess, að jafna niður alþingiskostnaði (opið brjef 18. júlí 1848), skal landshöfðingi hafa á hendi¹.—7. gr. Landshöfðinginn setur umboðsmenn yfir konungsjarðirnar eptir uppástungu hlutaðeiganda amtmanns, og ákveður, hve mikið umboðsmenn og sýslumenn skuli setja í veð fyrir gjaldheimtum þeim, sem þeim er trúað fyrir. — 8. gr. Landshöfðinginn ákvarðar, hvar hinir íslenzku embættismenn skuli vera búsettir, að svo miklu leyti, sem bústaður þeirra eigi er fast ákveðinn.—9. gr. Yfirstjórn hinna íslenzku póstmála í landinu sjálfu skal landshöfðingi hafa á hendi, og fær hann ráð þess fjár, sem tilfært er á fjárhagsáætlun Íslands, til þess að greiða kostnaðinn við tjeð póstmál. — 10. gr. Mál, sem snerta fiskiveiðar útlendra við Ísland, að því leyti þau eigi eru þess eðlis, að semja þurfi um þau við útlendar þjóðir, svo og mál út af skipströndum, skal landshöfðingi gjöra út um. — 11. gr. Þau störf, sem stiptamtmaður áður hafði með tilliti til skrásetningar og mælinga skipa, skal landshöfðingi hafa á hendi.—12. gr. Landshöfðingi hef-

1) Alþingistollurinn, sem var á lagður með tjeðu opnu brjefi 18. júlí 1848, er af numinn sem sjerstakt gjald til landssjóðs með lögum 11. febr. 1876.

1875 ur vald til þess að leggja fullnaðarúrskurð á sveitarmál, 22. febr. — en hjer er talið með, þegar ágreiningur verður milli fleiri íslenzkra sveitarfjelaga um framfærslu þurfamanna —, að svo miklu leyti, sem lög leyfa, að framkvæmdarvaldið gjöri út um þessi mál. — 13. gr. Allar skýrslur, sem áður voru sendar til stjórnarráðanna fyrir allt landið, skal senda landshöfðingja, og býr hann síðan til á hverju ári eina aðalskýrslu, sem skal lögð fyrir ráðgjafann fyrir Ísland. — 14. gr. Vald það, sem veitt er stiptamtanni samkvæmt hinum almennu hegningarlögum, 25. júní 1869, og tilskipun um byggingu hegningarhúss og fangelsa á Íslandi m. fl., 4. marz 1871, skal landshöfðingji framkvæma. Hann ákveður fyrir hönd hins opinbera, hvort skjóta skuli sakamálum til hæsta rjettar. — 15. gr. Landshöfðinginn framkvæmir vald það, sem stiptamtmaður áður hafði á hendi sem forseti í hinum konunglega íslenzka landsyfirrjetti. Hann veitir gjafsókn fyrir landsyfirrjetti og önnur leyfisbrjef viðvíkjandi málaferlum, sem áður var falið stiptamtanni á hendur að gefa út. — 16. gr.¹ Landshöfðinginn veitir eptir uppástungu biskups öll þau brauð á Íslandi, sem konungur eigi veitir sjálfur, og gefur út veitingarbrjef þau, sem með þarf í þessu tilliti. — 17. gr. Landshöfðinginn gefur út samkvæmt tilskipunum þeim, sem um það gilda, eptirfylgjandi konungleg leyfisbrjef o. s. frv.: — a, leyfisbrjef þau, sem nefnd eru í konungsúrskurði 25. maí 1844, 3., 4. og 5., til þess að ganga í nýtt hjónaband, undantekningar frá D. L. 3—16—8 og leyfisbrjef til hjónaskilnaðar; — b, leyfisbrjef þau til ættleiðingar, sem nefnd eru í konungsúrskurði 13. desbr. 1815, og í konungsúrskurði 23. desbr. 1864, I. 2; — c, uppgjöf þá, eða lækkun á sektum, sem fyrir er mælt um í síðar nefnd-

1) Sbr. augl. 15. okt. 1884 um rýmkun á brauðaveitingarvaldi landshöfðingja, og lög 8. janúar 1886, um hluttöku safnada í veitingu brauða.

um úrskurði I., 1, þó því að eins, að sektin fari ekki fram úr 50 kr.; svo og leyfisbrjef til hjónaskilnaðar samkvæmt tjeðum úrskurði I., 4. og 5. — 18. gr. Ráðgjafinn fyrir Ísland getur fengið landshöfðingja í hendur umráðin yfir allt að helmingi þess fjár, sem ætlað er til óvissra útgjalda fyrir Ísland, sem upp á kunna að koma; samt skal landshöfðingi árlega senda skýrslu til stjórnarráðsins um það, hvernig fjenu hafi verið varið. Þar að auki útbýtir landshöfðingi eptir uppástungu biskups fje því, sem tilfært er á hinni árlegu fjárhagsáætlun Íslands handa fátækum uppgjafaprestum og prestsekkjum. — 19. gr. Landshöfðinginn hefur umsjón yfir hinum íslenska landssjóð (jarðabókarsjóðnum). — 20. gr. Landshöfðinginn skal yfir höfuð gjöra út um þau mál, er snerta hina innlendu stjórn Íslands, með þeim undantekningum, sem nefndar eru í 2. gr. — 21. gr. Í fjarvist landshöfðingja eða forföllum hans, og sömuleiðis ef hann skyldi deyja, skal forstjórinn í hinum konunglega íslenska landsyfirrjetti takast á hendur störf hans, nema stjórnin skipi öðruvísi fyrir um þetta.

1875

22. febr.

AUGLÝSING um að konungsúrskurður 18. sept. 1793, viðvíkjandi því, að leggja skuli niður Gufunes-spítala o. fl., sje úr gildi numinn. 9. okt.

Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðsins hefur hans hátign konunginum þóknazt 7. þ. m. allramildilegast að fallast á, að konungsúrskurður 18. septbr. 1793 viðvíkjandi því, að leggja skuli niður Gufunes-spítala o. fl., skuli úr gildi numinn, þannig, að veitt verði eptirleiðis úr styrktarsjóði þeim, sem stofnaður var með allrahæstum úrskurði 14. marz 1832, samkvæmt reglugjörð þeirri um sjóð þennan, sem allramildilegast var staðfest 7. júní s. á.¹, svo mikið fje til styrktar handa heiðvirðum, öldruðum og fátækum leiguliðum og ekkj-

1) Reglugjörð fyrir sjóð þennan, sem almennt er nú nefndur „styrktarsjóður verðugra og þurfandi konungslandseta og

1875 um á hinu konunglega jarðagózi í Gullbringusýslu og
 9. okt. Mosfellssveit, og ef til kemur annarstaðar í suðuramtinu, sem hinar árlegu tekjur tjeðs styrktarsjóðs hrökkva til, og að landssjóðurinn leggi til það, sem ávantar, ef hinar árlegu tekjur sjóðsins eigi nægja til þess að greitt verði nú sem stendur að öllu leyti styrktarfje það, sem þegar er veitt samkvæmt hinum gildandi reglum.

Lög um laun íslenzkra embættismanna, o. fl.

15. okt. Vjer Chr. l X, o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — I. *Almennar ákvarðanir.* 1. gr. Embættismenn þeir eða sýslunarmenn, sem eptirleiðis verða lögð embættishíbýli, skulu viðhalda þeim á sinn kostnað og greiða skatta þá og álögur, er að lögum hvíla á þeim, sem hafa afnot af húsi. Sje nokkrum embættismanni eður sýslunarmanni lögð embættisjörð, á hann að greiða alla opinbera skatta, sem á jörðinni hvíla. — Þeir, sem þegar hafa að ljeni embættishíbýli eða embættisjarðir, skulu hafa þau með sömu kjörum og þeir hafa haft. — 2. gr. Embættismenn þeir eður sýslunarmenn, sem skipaðir eru með launum, er ákveðin eru í launalögum, skulu skyldir að láta sjer lynda breytingar þær á yfirgripi og ásigkomulagi embættisstarfa þeirra, sem seinna kynni að verða mælt fyrir um, þótt eigi sje neitt áskilið um það í veitingarbrjefum þeirra. — 3. gr. Hafi sami maður tvö embætti eða sýslanir á hendi, og sjerstök laun eru ákveðin handa þeim í launalögum eða fjárlögum, þá

ekkna þeirra, í suðuramtinu“, var staðfest af konungi 7. júní 1833 (ekki 1832), og eiga eptir henni leiguliðar og fyrverandi leiguliðar og leiguliða ekkjur á þjóðjörðum í Gullbringusýslu og Mosfellssveit að ganga fyrir öðrum leiguliðum og leiguliða ekkjum á þjóðjörðum í suðuramtinu til að njóta styrks af sjóðnum. Þar er einnig ákveðið, að styrkshlutirnir skuli vera 20 kr. fyrir leiguliða, og 12 krónur fyrir ekkjur, og jafnmargir leiguliða- og ekkna-hlutirnir.

skal hann missa svo mikils í af laununum samanlögðum, **1875**
sem svari helmingnum af minni laununum, eða, ef laun- 15. okt.
in eru jafnhá, $\frac{1}{4}$ af laununum samanlögðum. Ef embætt-
ismaður gegnir embætti með föstum launum og embætti
eður sýslan, sem óvissar tekjur eru lagðar að nokkru
eða öllu leyti, þá skal leggja tekjurnar af hinu síðar-
nefnda embætti eða sýslan, eins og þær hafa verið að
meðaltali um hin síðustu 5 ár, til grundvallar, þegar
reiknuð skal upphæð þess, sem hann skal missa í. — 4.
gr. Sjerhver embættismaður eða sýslunarmaður er skyldur
að gegna um stundarsakir þeirri þjónustu, sem er sam-
fara þeirri stöðu, er æðri er en staða sjálfs hans í sömu
stjórnargrein, án þess að eiga tilkall til þeirra hærri
launa, sem eru lögð slíkri stöðu. — Sje embættismaður
eða sýslunarmaður settur í annað embætti, og verði hann
af þeirri sök að láta af að gegna sínu eigin embætti eða
sýslan, má auk endurgjalds fyrir ferðakostnað veita hon-
um öll launin, sem lögð eru embættinu eða sýslaninni,
með því móti, að hann láti af hendi laun þau, sem lögð
eru embætti eða sýslan sjálfs hans. Gegni hann apt-
ur á móti báðum stöðunum í einu, skal auk launa þeirra,
sem lögð eru embætti sjálfs hans eða sýslan, veita hon-
um þóknun, sem þó ekki má fara fram úr helmingnum
af launum þeim, sem lögð eru því embætti eða sýslan,
sem hann ásamt er settur í. Sjeu því embætti lagðar
óvissar tekjur, skal fara eptir því, sem fyrir er sagt í
niðurlaginu á 3. gr. — Nú er maður, sem eigi er í em-
bættisstöðu, settur í embætti eða sýslan, og nýtur hann
þá launa þeirra allra, er embætti því eða sýslan fylgja.
Þó skal sá, sem biðlaun hefur eða eptirlaun, missa jafnmikils í
og þeim nemur. — 5. gr. Metorðaskattur greiðist eigi af
þeirri tign, sem er samfara embætti eða sýslan. Hafi em-
bættismaður eða sýslunarmaður tign, sem bundin er við
nafnbót, orðumark eða hirðmannspjónustu, skal að eins
greiða metorðaskatt af þeirri tign, að svo miklu leyti,
sem hann við hana kemst í æðri tignarflokk, en þann,

1875 er embættið eða sýslanin heyrir til. Veitingarbrjefagjöld 15. okt. falla burtu eptirleiðis. — 6. gr. Allir þeir embættismenn og sýslunarmenn, sem árlega er lagt fje úr landssjóði til endurgjalds skrifstofukostnaðar, eru skyldir að senda stjórnarráðinu við lok hvers reikningsárs greinilega skýrslu um þau skrifstofugjöld, sem þeir hafa haft það ár. — 7. gr. Því, sem einhverjum samkvæmt fyrri launa-ákvörðunum hefur verið lagt meira í tekjur, en lagt er embætti því eða sýslan, sem hann hefur á hendi, í þessum eða öðrum launa-lögum, heldur hann sem viðbót, er honum sje veitt fyrir sjálfan hann.—Launaviðbót sú um stundarsakir og eptir embættisaldri, sem hingað til hefur verið lögð þeim íslenzku embættismönnum, sem nefndir eru í þessum lögum, fellur burtu frá þeim tíma, er lögin öðlast gildi. — Þeir embættismenn, sem eptir eldri ákvörðunum hafa aðgang til að fá hærri embættislaun, en ákveðin eru í lögum þessum, skulu einkis í missa við þau. — II. *Laun o. fl.* 8. gr. Biskupi skal veita í árleg laun 7000 kr.—9. gr. Amtmanninum yfir suður- og vesturamtinu og amtmanninum yfir norður- og austuramtinu skal veita í árleg laun 6000 kr. hvorum fyrir sig. 10. gr. Forstjóra landsyfrrjettarins skal veita í árleg laun 5800 kr. — Öðrum dómendum í landsyfrrjettinum skal veita í árleg laun 4000 kr. hvorum fyrir sig. — 11. gr. Landfógetanum skal veita í árleg laun 4000 kr. — 12. gr. Póstmeistarannum skal veita í árleg laun 1700 kr.¹ — 13. gr. Forstöðumanni prestaskólans skal veita í árleg laun 4,600 kr.—Fyrsta kennara við prestaskólann skal veita í árleg laun 2,400 kr. — Öðrum kennara við prestaskólann skal veita í árleg laun 2,000 kr.—Forstöðumanni hins lærða skóla skal auk leigulauss bústaðar veita í árleg laun 4200 kr. — Yfirkennara lærða skólans skal veita í árleg laun 3200 kr. — Fyrsta og öðrum kennara

1) Eptir fjárlögum (fyrir 1888 og 1889), 12. gr. 1, a, eru laun póstméistarans 2400 kr. á ári.

við lærða skólann skal veita í árleg laun 2400 kr., hvor- **1875**
 um fyrir sig. — Þriðja og fjórða kennara við lærða skól- 15. okt.
 ann skal veita í árleg laun 2000 kr., hvorum fyrir sig.
 14. gr. Til endurgjalds fyrir skrifstofukostnað skal veita
 á ári: biskupi 1000 kr., amtmanninum yfir suður- og
 vesturamtinu 1400 kr., amtmanninum yfir norður- og
 austuramtinu 1000 kr., landfógetanum 1000 kr., póst-
 meistarannum 600 kr.¹—15. gr. Lög þessi öðlast gildi 1.
 janúar 1876, og verður frá þeim tíma eigi farið eptir
 þeim ákvörðunum, sem lög 21. janúar 1857 um skrifstofu-
 peninga handa amtmönnunum og landfógetanum á Ís-
 landi, og lög 19. janúar 1863, um launaviðbót handa
 ýmsum embættismönnum á Íslandi, hafa inni að halda.

Lög um aðra skipun á læknaþjérfunum á Íslandi, 15. okt.
 og fleira.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Á Íslandi skulu vera 20
 læknaþjérfu² þau, er nú skal greina: — 1. Reykjavíkur-
 sókn, Kjósarsýsla og Garðaprestakall í Gullbringusýslu.
 2. Hinn annar hluti Gullbringusýslu. 3. Borgarfjarðar-
 og Mýrasýsla. 4. Snæfellsness, Hnappadals og Dala-
 sýsla og Flateyjarsókn í Barðastrandarsýslu. 5. Barðas-
 strandarsýsla, að undanskilinni Flateyjarsókn, Garpsdals
 og Staðar prestaköllum. 6. Ísafjarðarsýsla. 7. Stranda-
 sýsla og Garpsdals og Staðar prestaköll í Barðastrand-

1) Endurgjald fyrir skrifstofukostnað póstmeistarans er í
 fjárlögunum (fyrir 1888 og 1889), 12. gr. 3, a, ákveðið 1000 kr.
 á ári.

2) Auk þess er í fjárlögunum (1888 og 1889, 11. gr. 2.) veittur
 árlegur styrkur (1000 kr.) til 5 aukalækna á þessum stöðum:
 a) í Dalasýslu og Bæjarhreppi í Strandarsýslu; b) á Seyðisfirði ásamt
 með Mjóafirði, Lodmundarfirði og Borgarfirði; c) á Skipa-
 skaga á Akranesi með 4 syðstu hreppum Borgarfjarðarsýslu;
 d) í Dyrhólahreppi og Eystri og Vestri Eyjafjallahreppum; e) í
 Dýrafirði ásamt Önundarfirði, Súgandafirði og Arnarfirði.

1875 arsýslu. 8.¹ Húnavatnssýsla fyrir vestan Blöndu. 15. okt. 9.¹ Húnavatnssýsla fyrir austan Blöndu, og Skagafjarðarsýsla, að fráskildum Fells, Barðs og Knappstaða prestaköllum. 10. Þau 3 prestaköll í Skagafjarðarsýslu, er nú voru nefnd, og Hvanneyrar, Kvíabekkjjar og Miðgarða prestaköll í Eyjafjarðarsýslu. 11. Hinn annar hluti Eyjafjarðarsýslu og Svalbarðssókn, Laufás, Höfða og Háls prestaköll í Þingeyjarsýslu. 12. Hinn annar hluti Þingeyjarsýslu, að undanskildum Svalbarðs og Sauðaness prestaköllum. 13. Þau tvö prestaköll í Þingeyjarsýslu, sem nú voru talin, og Skeggjastaða og Hofs prestaköll í Norðurmúlasýslu. 14. Öll önnur prestaköll í Norðurmúlasýslu og Vallaness og Hallormstaðar prestaköll í Suðurmúlasýslu. 15. Hinn annar hluti Suðurmúlasýslu suður að Berufirði. 16. Hofsprestaköll í Suðurmúlasýslu og öll Austurskaptafellssýsla. 17. Vesturskaptafellssýsla. 18. Rangárvallasýsla. 19. Árnessýsla. 20. Vestmannaeyjar. — Landshöfðinginn getur gjört breytingar á takmörkunum milli hinna einstöku hjeraða, þegar hlutaðeigandi sýslunefndir hafa komið sjer saman um það. — 2. gr. Í sjerhvert læknaumdæmi skal skipa hjeraðslækni, sem er skyldur til að setjast að á þeim stað í hjeraðinu, sem landshöfðingi ákveður, eptir að búið er að leita álits hlutaðeigandi sýslunefndar um það². — Þeir hjeraðslæknar, sem nú skal telja, skulu

1) Með landshöfðingjabrjefi 16. okt. 1877 var sú breyting gjörð á takmörkunum milli 8. og 9. læknishjeraðs, frá 1. jan. 1878, að 8. læknishjerað skyldi eptirleiðis taka yfir alla Húnavatnssýslu, að fráskildum Bólstaðarhlíðarhreppi, er fylgja skyldi sem áður 9. læknishjeraði.

2) Samkvæmt þessu hefur verið svo ákveðið með landshöfðingjabrjefum 16. okt. 1877. 24. jan. 1878 og 20. júní s. á., að hjeraðslæknar í eptirnefndum læknishjeruðum skyldu hafa aðsetur þar, er nú skal sagt:

í 2. læknishjeraði: í Vogum, Njarðvík eða Keflavík.

- 3. — í Stafholtstungnahreppi í Mýrasýslu, eða í Andakílshreppi í Borgarfjarðarsýslu.

- 5. — í Barðastrandarhreppi.

- 7. — fyrst um sinn á Bæ í Reykhólasveit.

- 8. — fyrst um sinn annaðhvort í Sveinsstaðahreppi eða utarlega í Víðidal.

vera búsettir á þeim stöðum, sem getið er við hvern 1875
 þeirra útaf fyrir sig: — 1, hjeraðslæknirinn í 1. læknis- 15. okt.
 hjeraði, í Reykjavík; 2, hjeraðslæknirinn í 4. læknishjer-
 aði, í Stykkishólmi; 3, hjeraðslæknirinn í 6. læknishjer-
 aði, í Ísafjarðarkaupstað; 4, hjeraðslæknirinn í 11. læknis-
 hjeraði, í Akureyrarkaupstað; 5, hjeraðslæknirinn í 15.
 læknishjeraði, á Eskifirði. — Þessir læknar, svo og lækn-
 irinn á Vestmannaeyjum, eru skyldir til, þegar komið
 verður upp á þessum stöðum sjúkrahúsum, þar sem tek-
 ið er við mönnum, sem veikir eru af kóleru eða þess
 konar sóttum, að takast á hendur umsjónina með hús-
 um þessum án sjerstakrar þóknunar. — 3. gr. Sjer-
 hverjum af hjeraðslæknum þeim, sem nefndir eru í 2 gr.
 1—5, skal veita í árleg laun 1,900 kr., en hverjum
 hinna 1,500 kr. Launin skulu greidd úr landssjóði. —
 Að svo miklu leyti hjeraðslæknar þeir, sem nú eru skip-
 aðir í föst embætti, hafa meira í laun (að meðtöldum
 húsaleigustyrk og embættisjörð) en þeim bæri samkvæmt
 lögum þessum, skal fara eptir því, sem fyrir er mælt í
 hinum almennu launalögum, dagsettum í dag, I. 7. gr.,
 þannig, að meðalupphæðin fyrir 5 síðustu árin verði
 lögð til grundvallar þegar reikna skal út tekj-
 urnar af embættisjörðinni. — Þegar læknisembætti
 losnar, skal embættisjörðin lögð til landssjóðsins. —
 Þangað til smásaman er búið að skipa hjeraðslækna í

í 9. læknishjeraði: vestan Hjeraðsvatna, á svæðinu frá Sauðár-
 krók fram að Viðimýri, að Vallhólmi með-
 töldum.

- 13. — í verzlunarstaðnum Vopnafirði.
- 17. — fyrst um sinn í Kleifahreppi.
- 18. — í Fljótshlíðarhreppi vestanverðum, eða í
 Hvolhreppi, eða í Rangárvallahreppi.
- 19. — annaðhvort um miðbik sýslunnar (sunnan
 til í Grímsnesi eða ofan til í Flóa), eða á
 verzlunarstaðnum Eyrarbakka.

1875**15. okt.**

hin nýju embætti, skal læknahjeraðaskipting sú, sem nú er, haldast, að því leyti er snertir þau embætti. — 4. gr. Fyrir ferðalög og störf lækna í þarfir hins opinbera ber þeim endurgjald eptir reglum þeim, er gilt hafa hingað til. — Þegar lækni er vitjað og hann þarf að takast ferð á hendur til einhvers sjúklings, ber að borga honum 4 kr. í fæðispeninga fyrir hvern heilan dag, sem hann er að heiman og að því skapi fyrir part úr degi. Sömuleiðis skal sá, er hans vitjar, annaðhvort leggja honum til reiðhest, ef landveg skal farið, eður bát og menn, ef á sjó þarf að fara; en leggi læknirinn sjer sjálfur til hest eða ferju, skal endurgjalda honum það eptir því, sem tíðkast í hverju byggðarlagi. — Búi læknirinn í kaupstað eða hverfi, sem eigi nær lengra en 0,1 úr mílu frá heimili hans, ber honum fyrir hverja vitjun sjúkra þar á staðnum 35 aurar, nema öðruvísi hafi verið um samið, t. d. viss þóknun á ári. Fyrir ferð lækni fram á hafskip, sem liggur á höfn, skal greiða 4 kr.¹ — Hver, sem leitar ráða til lækni heima hjá honum, án þess að sækja hann, skal greiða honum 25 aura. — Fyrir að skera í fingurmein og minni ígerðir, binda um á eptir og gefa varúðarreglur, ber að greiða lækni 75 aura; sje sjúklingurinn undir umsjón lækni, verður borgunin að fara eptir því, sem þeim um semur. — Fyrir ýms önnur verk lækna skal borga eins og hjer segir:

Fyrir að kippa í lið	2 kr. » a.
— — binda um beinbrot	3 — » -
— — stinga á manni	2 — » -
— — ná þvagi af manni	1 — » -
— — taka af fingur eða tá	2 — » -

1) Sbr. þó lög 17. desbr. 1875, um móttarnir gegn því að bólusótt og hin austurlenzka kólerusótt og aðrar næmar sóttir flytjist til Íslands, 6. gr., og lög 14. jan. 1876, um tilsjón með flutningum á þeim mönnum, sem flytja sig úr landi í aðrar heimsálfur, 9. gr.

Fyrir að taka af stærri lim..... 4—8 kr. » a. **1875**

— — ná barni með tögum 4 — » - 15. okt.

— — hjálpa sængurkonu með eintómum
höndum 2—4 — » -

— — draga út tönn » — 60 -

Fyrir önnur verk lækna skal borga eptir tiltölu meira
eða minna, eptir því, sem verkið er meira eða minna.
— 5. gr. Þessi lög öðlast gildi 1. dag janúarmán.
1876.

Lög um breyting á tilskipun um póstmál á Íslandi, 15. okt.
26. febr. 1872.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi
hefur fallið á lög þessi, og Vjer staðfest þau með sam-
þykki Voru: — 1. gr. Burðareyris er fyrir sjerhverjar
þær sendingar, sem getið er um í 2. gr. tilskipunar 26.
febr. 1872: — a) Undir laus brjef: 1. venjuleg brjef,
þegar höfð eru frímerki,

ef þau vega allt að 3 kvintum 10 aurar.

— — — yfir 3 kv. að 25 kv. 20 —

— — — — 25 kv. að 50 kv. 30 —

Sjeu eigi höfð frímerki, verður burðareyris tvöfaldur við
það, sem hjer er ákveðið; — 2. undir prentað mál í
krossbandi eða einbrugðnu bandi, eða aðrar sendingar,
sem nafngreindar eru í 2. gr. nefndrar tilskipunar, staflíð
a. 2., helmingur brjefburðareyris þess, sem getið var, ef frí-
merki eru viðhöfð, en þó eigi minna en 10 aurar undir hverja
sendingu¹. — Sjeu frímerki eigi viðhöfð við sendingar þess-
ar, eða ef á þær er ritað nokkuð, sem eigi er leyft af
póststjórninni, eða ef umbúðirnar, sem eiga að vera svo lag-
aðar, að hægt sje að kanna, hvað í þeim er, eru með
öðru móti, en hún hefur fyrir lagt, þá fer um borgunina eptir
því, sem fyrir er mælt um almenn brjef, þegar frímerki

1) Sbr. lög 4. nóv. 1881, 3. gr.

1875 eru ekki viðhöfð. — 3. 20 aurar greiðast ennfremur fyrir 15. okt. ir að takast á hendur ábyrgð hvernar sendingar, sem nafngreind er í 1. og 2.; — b) Undir peningabrjef: Burðareyrir eptir vikt, eins og ákveðið er í a. 1., og að auki 5 aurar í ábyrgðargjald fyrir hverjar 100 kr. eða minni upphæð þeirra peninga, er til færðir eru utan á brjefinu. — Sje þess krafizt, að peningar, sem sendir eru, sjeu taldir á pósthúsinu, skal fyrir það greiða 2 aura af hverjum 100 kr. og minni upphæð, allt að 500 kr., en 1 eyri af hverjum 100 kr. eða minni upphæð, sem fram yfir er. — c) Undir böggla¹: 30 aura fyrir hvert pund, sem böggullinn vegur; telst þá partur úr pundi sem heilt sje. Sje verð til greint, greiðist ennfremur ábyrgðargjald það, sem fyrir er mælt í staflíð b. Sjeu í bögglinum gjaldgengir peningar, peninga ígildi, skulda-brjef, þeim nýt, er í höndum hefur, eða aðrir þvílíkir pappírar, og sje beiðzt tölu á því fje, þá fer um þær sendingar, sem um peningabrjef. Undir tilvísunarbrjef þarf eigi sjer í lagi að borga. — Sje miði láttinn fylgja brjefum, sem falin eru á hendur, peningabrjefum eða bögglum, til kvittunar af hálfu viðtakanda, verður undir hann að borga sem almennt brjef. — Um móttöku þeirra sendinga, sem nefndar eru í a. 3. og b. og c., skulu póstembættismenn láta í tje skriflega viðurkenningu móti 5 aura borgun; þó skal sá, er sendir, eigi þurfa að borga fyrir þessa viðurkenningu, ef hann hefur póstkvittunarbók með sjer, sem ritað er í nafn móttökumanns sendingarinnar, verð hennar og vikt, svo að viðkomandi póstembættismaður eigi þurfi annað en rita nafn sitt. Fyrir sendingar þær, sem nefndar eru í a. 1. og 2., verður ekki krafizt viðurkenningar. — 5 aura skal greiða fyrir hvað eina af því, sem hjer er nefnt: fyrir að leggja til lakk til innsiglis á sending, fyrir að setja á merki, sem þörf er á, fyrir umbúðir peningabrjefs, fyrir

1) Sbr. lög 4. nóv. 1881, 2. og 3. gr.

utanáskript eða tilvísunarbrjef, en þó má sú borgun samtals eigi fara fram yfir flutningseyri sendingarinnar. — 1875 15. okt.
 Þegar þær sendingar, sem eigi hafa komizt úr vörzlum póststjórnarinnar, verða sendar aptur frá þeim stað, er þær áttu að fara til, eða þeim verður komið lengri veg, gjaldast í aukagjald fyrir þann flutning 2 aurar fyrir hverjar 100 kr., ef peningar eru sendir, og 10 aurar fyrir hvert pund í böggjum, og þó aldrei minna en 10 aurar. Aðrar sendingar eru því aukagjaldi undanskildar. — Það sem goldið er, eptir því sem tiltekið er í þessari grein, fyrir að telja peninga, fyrir lakk til innsiglis á sendingu, fyrir að setja á merki, og fyrir lausar kvittanir, o. s. frv., fellur til hlutaðeigandi póstþjóna. — 2. gr. Á pósthúsum má panta dagblöð og tímarit, og setur póststjórnin þær reglur, er hjer þarf við að hafa. — Taki póststjórnin að sjer flutning á ritum þessum, er burðareyri 1 eyrir fyrir hver tvö númer, og skal reikna þetta eptir meðaltölu á því, sem ætlazt má til að komi út á því tímabili, sem áskriptin er miðuð við; þó skal 10 aura greiða að minnsta kosti fyrir sending á þeim númerum, sem út eru komin á einum ársfjórðungi. — Fyrir að panta blöðin og fyrir borgunarheimtur og reikningsskil, sem því eru sameinuð, greiðist 8 af hundræði af verði blaðsins fyrir áskrifendur á þeim stað, þar sem það er gefið út. — 3. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. ágúst 1876, en aptur nemast úr gildi 8. og 9. gr. í tilskipun um póstmál á Íslandi, 26. febr. 1872.

Lög um vegina á Íslandi.

15. okt.

Lög þessi og tilskipun 15. marz 1861 eru úr gildi num-in með lögum um vegi, 10. nóv. 1887, 29. gr.

Lög um brunamál í Reykjavík.

15. okt.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Hver og einn er skyldur til

1875 að fara varlega með eld eða ljós, eða hvað annað, sem 15. okt. valdið getur eldsvoða, eða stuðlað til þess, að hann komi upp. Allir húsbændur og húsmæður skulu hafa eptirlit með, að börn þeirra, vinnuhjú eða annað heimilisfólk þeirra, eða aðrir, sem í þeirra þjónustu fást við einhver störf í húsinu, hegði sjer svo í þessu tilliti, að eigi verði að fundið. Það skal að endingu einnig vera skylda húseiganda, að hafa gætur á því, þegar leiguliðar þeirra eða þeir, sem búa í húsum þeirra, vanrækja það, sem að framan er fyrir mælt, og skulu þeir svo sem unnt er koma í veg fyrir eða hindra það. — 2. gr. Það skal með öllu bannað: — að leggja eldfima hluti, svo sem hamp, hör, hey og hálm og því um líkt við eldstór eða upp við reykháfa, sem ganga upp úr eldstóm; — að reykja tóbak eða bera kerti eða lampa, sem kveikt hefur verið á og eigi er byrgður í öruggu ljós-keri, glæður, eða annan eld, sem eigi er geymdur í lokuðum járnkassa, um fjós, fjár- eða hesthús, heyhlöður, lopt eða um aðra staði, þar sem mikið er fyrirbyggjandi af hálm, lokarspónum eða öðrum hlutum jafn eldfimum; — að geyma í húsum ösku og annað, sem fellur frá eldstóm, annaðhvort óblandað eða blandað sorpi, og öðru því um líku, nema það sje í kerum úr málmi, steini eða leiri, eða að snara því út, fyrr en hellt hefur verið á það vatni eður með öðru móti komizt hjá allri hættu fyrir því, að í því kvikni; — að hleypa úr skotvopnum nálægt húsum, heystökkum, móhlöðum eða öðru jafn eldfimu; — að kveikja skotelda og tendra blys eða bikhringa, án leyfis lögreglustjórnarinnar; — að kveikja í sorphaugum af eldfimum úrgangi eða öðrum eldfimum hlutum, án leyfis lögreglustjórnarinnar. — 3. gr. Að nota eldstór, sem fluttar verða úr einum stað í annan og hafðar eru um stundarsakir, á götu og opinberu svæði eður vegi, er að eins leyft með því móti, að þeim varúðarreglum sje fylgt, sem settar verða með reglu-

gjörð þeirri, sem bæjarstjórnin semur, sbr. 16. gr. Hið **1875** sama er um lýsis- og tölgarbræðslu og tjöru- og bikgjörð, 15. okt. þegar það er gjört undir beru lopti. Í húsum inni má eigi hafa slíkt um hönd á náttarþeli, heldur eingöngu á daginn, og verður þá að viðhafa tilbærilega varúð. — 4. gr. Að því leyti er snertir reykháfa, ofna og arin, sem eptirleiðis verða upp settir, skulu þær reglur gilda, sem hjer segir: — Reykháfar skulu hlaðnir upp rammbyggilega úr tígulsteinum eða grjóti og kalki, og vera hvervetna að minnsta kosti á þykkt við hálfan tígulstein. Þar sem reykháfurinn gengur gegnum bitana og borð, sem lögð eru undir bita, skal að minnsta kosti vera $8\frac{1}{2}$ þumlungur milli þeirrar hliðar hans, sem inn veit, og alls viðarins, og má heldur eigi þilja reykháfinn eða klæða hann borðum, eða láta utan um hann veggfóður, sem límt er utan á lista. Reykháfurinn skal hlaðinn annaðhvort frá grundvelli, eða liggja á hvolfi milli tveggja steinveggja, og má með engu móti liggja á bitunum. — Ofna og arin má eigi setja nær timbrinu en að 8 þumlungar sjeu á milli; skulu þeir standa á undirstöðu, sem hlaðin sje eingöngu úr kalkbundnum steini, eða járn; sje neðst í ofninum grind og því ösku-draghvolf í undirstöðunni, og sje ofninn settur á járnundirstöðu, sem er hol innan, skal rjett undir öskudraghvolfið, og að minnsta kosti 2 þuml. frá, setja járnþynnu á gólfíð, sem fellur að öllu leyti að undirstöðunni innanverðri. Af gólfinu fyrir framan eldstóna skal að minnsta kosti 12 þumlunga rúm vera þakið einhverju efni, sem eigi sje eldfimt, og að minnsta kosti 6 þumlunga rúm til hliðanna og fyrir aptan eldstóna. Pípur úr ofnum og kamínum skulu ganga inn í steinhlaðna reykháfa, og má eigi vera skemmra milli ofnpípnanna og loptsins eða viðarins, en 8 þumlungar. Lokaðar eldstór, sem elda má í (komfúr), má setja á bita, þegar lagt er undir tvöfalt lag af tígulsteinum, sem lagðir eru á flathliðina þannig, að samfestingarnar á neðri steinunum sjeu þaktar af efri stein-

1875 unum, og járnungjörð sett í kring, eða annað, sem sje
15. okt. jafnöruggt. Að öðru leyti gildir hið sama um þær, sem
um ofna og arin. — Brunamálanefndin getur veitt til-
slökun í því, sem fyrir er mælt í þessari grein, þegar
hún kemst að raun um, að gjörð sje einhver önnur ráð-
stöfun, sem hamlar eldsvoða. — 5. gr. Sjerhver hús-
eigandi hefur ábyrgð á því, að öllum eldstóm í húsum
þeirra, og reykháfum, sem úr þeim ganga, sje hald-
ið í tilhlýðilegu standi. Leiguliði tekur þátt í þessari á-
byrgð ásamt eigandanum, þegar hann eigi í tækan tíma
hefur skýrt eigandanum frá einhverjum annmarka, sem
honum er kunnugt um, eða brunamálanefndinni, ef
nauðsyn krefur. — Hvað opt hreinsa skuli reykháfa,
skal ákveðið af bæjarstjórninni, eptir að hún hefur borið
sig saman um það við brunamálanefndina. Sóturum
(reykháfa-hreinsöndum) þeim, sem bæjarstjórnin ræður
til þess, ber að sjá um hreinsunina fyrir það kaup, sem
bæjarstjórnin ákveður með gjaldaskrá, og má, ef þörf
gjörist, taka það lögtaki. Brunamálanefndin ákveður
hinar nákvæmari reglur um störf sólara. — Sótari hef-
ur ábyrgð á því, hvernig hreinsað sje, en það skal vera
ábyrgðarhluti eigandans, ef hann tálmar fyrir hreinsun-
inni, eða með ósönnum skýrslum veldur því, að reyk-
háfar eigi verði hreinsaðir á þeim tímum, sem ákveðið
er. — Að hreinsa reykháfa með því að brenna innan
úr þeim, er eigi leyft, nema brunamálanefndin leggi á
samþykki sitt, og skal þá gæta þeirra varúðarreglna,
sem henni finnst ástæða til að skipa fyrir um. — Að
hreinsaðar sjeu ofnpípur og reykháfar, sem liggja úr
eldstóm, hefur sá ábyrgðina á, sem býr í þeim húsum,
er reykháfurinn heyrir til. — 6. gr. Eldivið, steinkol, mó
og annað eldsneyti má eigi leggja upp fyrir utan hús,
þegar brunamálanefndin álítur, að hætt sje við, að af
því geti hlotizt eldsvoði. Mikið af við og borðum má
að eins hafa fyrir utan hús, á þeim stöðum, þar sem

brunamálanefndinni þykir henta, og að öðru leyti skal **1875**
 þeirra skilyrða gætt, sem sett verða í reglugjörð bæjar- 15. okt.
 stjórnarinnar. — 7. gr. Sjerhver sá, sem í húsi hefur
 forða af púðri, skal vera skyldur til að geyma það í
 lokuðu íláti úr pjátri eða eiri, og geyma það upp undir
 paki fyrir ofan efstu bitana. Skoteldar skulu varðveittir
 á sama hátt. — Samt skal það vera leyft, að hafa allt
 að 4 pd. af púðri í búð, eða því herbergi, þar sem not-
 að er púður við einhverja iðn, en þar skal það sömuleiðis
 varðveitt í lokuðum kerum úr pjátri eða eiri. Þeir sem
 verzla með púður, skulu tvisvar sinnum á ári skýra
 slökkviliðsstjóranum frá þeirri verzlun, og skal hann
 halda sjerstaka bók um það, og tvisvar sinnum á ári
 grennslast eptir, hvort púðrið sje geymt á þann hátt,
 sem að framan er fyrir mælt, og senda lögreglustjóra
 ritaða skýrslu um það. Sjerhver sá, sem flytur sjóleiðis
 púður til bæjarins, skal, áður en því er skipað upp,
 senda brunamálanefndinni ritaða tilkynningu um það,
 og skal nefndin sjá um að fylgt sje þeim varúðarreglum,
 sem þörf er á, þá er púðrinu er skipað upp. — Verði skot-
 baðmull, nítroglyserin, dýnamít og þess konar sprengi-
 efni, flutt til bæjarins, má eigi skipa því upp nema með
 leyfi brunamálanefndarinnar, og skal hún í hverju ein-
 stöku tilfelli ákveða, hvernig því skuli skipað upp og
 hvernig það skuli geymt. — 8. gr. Birgðir af steinolíu
 (petroleum), terpentínu og kamfínu og þess konar lýs-
 ingar-vökvum, hvort heldur það er um stundarsakir eða
 að staðaldri, má að eins hafa á þeim stöðum, þar sem
 brunamálanefndin álitur að eigi geti hlotizt af þeim sjer-
 stök hætta fyrir eldsvoða. — Þetta gildir samt ekki um
 minni birgðir en 20 tonn (3,500 potta), þegar þær eru
 geymdar í jörð undir húsum, sem enginn býr í, og skulu
 þar að auki verzlunarmenn og verksmiðir hafa leyfi til
 að geyma allt að því 800 potta af fyrnefndum efnum í
 trje-ílátum eða flöskum í sölubúðum og smiðjum, sem
 eigi liggi ofanjarðar og sje undir húsum, en allt að því

1875 200 potta af hinum sömu efnum í sölu- og smíðahúsum, 15. okt. sem sjeu ofanjarðar. — Um allar birgðir skal gæta þeirra varúðarreglna, sem sagt er fyrir um í reglugjörð þeirri, sem getið er að framan, og þar að auki getur brunamálanefndin, þegar sjerstaklega til hagar, skipað fyrir um enn ítarlegri varúðarreglur. — 9. gr. Sjerhver sá, sem flytur efni þau, sem getið er um í 7. og 8. gr. til Reykjavíkur, skal láta meðfylgja ritaða tilkynning um, hverjum þau sjeu ætluð, og skal tilkynning þessi send brunamálanefndinni, áður en það verður leyft að skipa þeim upp. — 10. gr. Stærri birgðir af áfengum drykkjum, tjöru og brenndu en óbleyttu kalki, eru háðar tilsjón brunamálanefndarinnar, og eru þeir, sem hafa birgðir af tjeðum hlutum, skyldir til að hlýða þeim reglum, sem brunamálanefndin finnur ástæðu til að setja, með tilliti til þess staðar, þar sem þær eru geymdar, stærðar þeirra og þeirra varúðarreglna, sem gæta ber. — 11. gr. Til þess að byggja verksmiðjur, sem mjög hætt er við að eldsvoði geti komið upp í, á lóð kaupstaðarins, og hafa í þeim iðnað, útheimtist leyfi landshöfðingja, og skal það vera bundið því skilyrði, að þeim varúðarreglum sje fylgt, bæði með tilliti til byggingar verkstaðarins og notkunar hans, sem brunamálanefndin álitur nauðsynlegar til þess að koma í veg fyrir hættu fyrir eldsvoða. Hinar sömu reglur gilda, þegar verksmiðjur þessar eru fluttar og byggðar upp aptur, svo og þegar byggt er við þær, og viðbót þessi að álitu brunamálanefndarinnar er þess eðlis, að hún í meira lagi gjöri verksmiðjuna brunahættari en áður. — Hvenær sem brunamálanefndinni þykir þess við þurfa, má láta menn, sem vit hafa á, rannsaka tjeðar smiðjur. — Brunamálanefndin gjörir út um það, hvort verksmiðja eða einhver atvinnuvegur komi undir þessa grein. — 12. gr. Smiðjur trjesmiða, stólasmiða, laggara og handiðnamanna, sem fást við trjesmiði, skulu vera aðgreindar frá íveruhíbýlum, sem eru áföst við þær, með veggjum, sem eru stein-

hlaðnir eða reyrlagðir og dregnir kalkhimnu, og þegar 1875
íveruhíbyli eru upp yfir eða undir þess konar smiðjum 15. okt.
skulu loptin í smíðahúsinu eða í herbergjunum, sem
undir eru, vera gipsuð. — Úr þess konar smíðahúsum
skulu spænir af því, sem smíðað er daglega, fluttir burt
á hverjum degi og látnir á óhultan og afvikinn stað, þar
sem eigi er farið með eld eða ljós.—Hinar nánari reglur
til að koma í veg fyrir hættu af bruna í tjeðum
smiðjum, einkum með tilliti til þess, að koma þar fyrir
eldstó, og notkun smiðjanna, svo og um geymslu á trjá-
viði þeim, sem til þeirra heyrir, skulu ákveðnar í fyr-
nefndri reglugjörð. Um fyrirkomulag á smiðjum skulu
hinar nákvæmari reglur ákveðnar í reglugjörð þeirri, sem
bæjarstjórnin semur. — 13. gr. Verksmiðjur, þar sem
eldur er hafður, t. a. m. brauðgjörðarhús og ölgjörðar-
hús o. s. frv., og allar þesskonar minniháttar smiðjur,
sem, ef stærri væru, yrðu taldar með þeim smíðahús-
um, sem eru injög brunahætt, t. a. m. tólgarbræðsluhús
og kertasteypuhús, og önnur þvílík hús, eru háð tilsjón
brunamálanefndarinnar, og skal það vera skylt með til-
liti til þeirra, að fylgja bæði hinum almennu varúðar-
reglum, sem ákveðnar verða í nefndri reglugjörð, og hin-
um sjerstaklegu reglum, sem brunamálanefndin ákítur
nauðsynlegar, til þess að koma í veg fyrir brunahættu.
Í nýjum bakaraofnum skulu ávallt vera tvöföld hvolf. —
14. gr. Kirkjur, leikhús, gripasýningarhús, skemmtistað-
ir og önnur hús, þar sem margmenni kemur saman í
stór húsakynni, eru háð sjerstaklegri tilsjón brunamála-
nefndarinnar. Brunamálanefndin getur sjer í lagi kraf-
izt þess, að nógu margir útgangar sjeu á þess konar
húsum, og að þeim fylgi slökkvitól þau, sem þörf er á
við bruna, svo og, að þar eptir kringumstæðunum sje
haldinn brunavörður, þegar húsin eru notuð, allt á kostnað
eigandans.—15. gr. Allir húseigendur, sem hafa hús
sín í ábyrgð kaupstaðarins fyrir eldsvoða, eru skyldir
til, auk þeirra slökkvitóla, sem til fengin eru og sem

1875 haldið er við á kostnað kaupstaðarins, að útvega á eig-
 15. okt. inn kostnað slökkvitól þau, sem hjer skal getið, og ávallt
 halda þeim í tilhlýðilegu standi: Eigendur húsa eða
 margbygginga, sem fengin er ábyrgð fyrir,
 er nemur 10,000 kr. og þar framyfir 1 brunastiga, 1
 brunakrókstjaka, 5 brunaskjólur.

—	8,000	—	allt að 10,000 kr.	5	—
—	6,000	—	—	8,000	— 4 —
—	4,000	—	—	6,000	— 3 —
—	2,000	—	—	4,000	— 2 —
minni en	2,000	—		1	—

— Áhöld þessi skulu ávallt fylgja eigninni, og má eigi
 taka þau fjárnámi út af fyrir sig, hvorki fyrir skatta nje
 aðra skuld.—Hinar nánari reglur um, að útvega slökkvi-
 tól þessi og halda þeim við, verða ákveðnar í nefndri
 reglugjörð.—16. gr. Reglugjörð sú, sem getið er í lögum
 þessum, og sem þar að auki skal taka upp í nákvæmari
 ákvarðanir um það, hverjir sitja eigi í brunamálanefnd-
 inni, og um verkahring hennar, skal samin af bæjar-
 stjórninni, og send landshöfðingja til samþykktar¹. Virð-
 ist honum ísjárvert, að samþykkja reglugjörðina eða ein-
 stök atriði í henni, skal hann, áður en hann leggur úr-
 skurð á málið, semja um málið við bæjarstjórnina, og
 reyna til að koma sjer saman við hana um breytingar
 þær, er hann álitur nauðsynlegar. Engin sú ákvörðun
 er hefur kostnaðarauka fyrir bæjarsjóðinn í för með sjer,
 verður tekin upp í reglugjörðina, sje bæjarstjórnin henni
 mótfallin. Þykist bæjarstjórnin hafa ástæðu til, að kæra
 yfir úrskurði landshöfðingja, getur hún borið málið upp
 fyrir ráðgjafanum fyrir Ísland.—17. gr. Reglugjörðin skal
 prentuð á kostnað kaupstaðarins og birt almenningi
 samkvæmt reglum þeim, sem landshöfðingi setur í því

1) Samkvæmt þessari grein var samin af bæjarstjórninni 31.
 ág. 1876 og staðfest af landshöfðingja 26. okt. s. á. reglugjörð
 um brunamál í Reykjavík.

tilliti.—Breytingar á reglugjörðinni og viðaukar við hana **1875**
 skulu gjörðir og birtir á sama hátt og hin upphaflega 15. okt.
 reglugjörð. — 18. gr. Það er skylda hvers og eins, sem
 verður var við, að eldsvoði sje að koma upp, að hefja
 upp viðvörunarkall. Eigandi húss þess, sem eldur kem-
 ur upp í, og sje hann eigi við staddur, hlutaðeigandi
 leiguliðar eða heimilismenn, skulu, hið fyrsta unnt er,
 annast um, að slökkviliðs-stjóranum og lögreglustjóran-
 um verði sagt til um brunann. — 19. gr. Hver og einn
 skal, þá er bruni kemur upp í húsi hans eða hóbýlum, auk
 þess þegar í stað að gjöra þá, sem þar búa, vara við,
 reyna til með öllu móti, sem í hans valdi stendur, að
 slökkva eldinn þegar í stað, en samt má eigi af þessari
 sök láta það hjá líða, að segja til um brunann, eins og
 fyrir er mælt í næstu grein á undan.—20. gr. Sjerhver
 er skyldur til, þegar eldsvoða ber að höndum, að leyfa
 slökkviliðinu að komast að húsi sínu og lóð sinni með
 sprautur og önnur áhöld, og láta sjer það lynda, að
 það verði gjört með því, að brjóta niður og ryðja því
 burt, sem til fyrirstöðu er. — Eigi heldur getur neinn
 bannað það, að bygging sem hann á, verði rifin, ef
 brunamálanefndin eða, þegar brýn nauðsyn ber til, sá,
 sem stendur fyrir því að slökkva brunann, álítur það
 nauðsynlegt, til þess að stöðva útbreiðslu eldsins. — 21.
 gr. Það tjón, sem hlýzt af ráðstöfunum þeim, sem getið
 er í greininni á undan, verður skoðað sem brunatjón, og
 svo framarlega sem hlutir, er brunabótaábyrgð eigi er feng-
 in fyrir, verða fyrir því, skal brunastjórnin greiða skaða-
 bætur fyrir.—Sá, sem vill krefjast skaðabóta hjá bruna-
 stjórninni fyrir slíkt tjón, skal, svo fljótt auðið er, og í síð-
 asta lagi innan 8 daga frá því, að bruninn varð, bera
 upp kröfur sínar fyrir bæjarfógeta, sem þar á eptir sjer
 um, að upphæð skaðabótanna verði ákveðin, að svo
 miklu leyti sem unnt er í sambandi við virðingargjörðir
 þær, sem fram fara, til þess að meta brunatjónið á eign-

1875 um þeim, sem ábyrgð fyrir eldsvoða er fengin fyrir, og 15. okt. að öðrum kosti með því, að láta tvo menn, sem sjerstaklega þar til verða kvaddir, meta skaðann. — Þeir menn, sem til þessa eru kvaddir, fá í fæðispeninga 4 kr. hvor; standi gjörðin lengur yfir en 8 klukkustundir, fá þeir fæðispeninga fyrir 2 daga; skulu þeir greiddir af brunastjórninni. — 22. gr. Það er skylda hvers og eins, þegar eldsvoði verður, að láta þá aðstoð í tje, til þess að slökkva eldinn, sem hann getur, ef slökkviliðs-stjórnin krefst þess, hvort heldur með því, að hann sjálfur leggur verk til, eður hann lætur af hendi við slökkviliðs-stjórnina vatnsforða, slökkvitól, hesta, vagna eða aðra hluti. Fyrir þær skemmdir, sem áhöld þau og hlutir, sem notaðir hafa verið, kynnu að verða fyrir við það, getur hlutaðeigandi heimtað skaðabætur af slökkviliðs-stjórninni. — 23. gr. Enginn má við eldsvoða undir nokkru yfirskyni ryðjast inn fyrir verði þá, sem settir eru til þess, að bægja óviðriðnum mönnum frá þeim stað, þar sem bruninn er, eða skorast undan að hlýða fyrir mælum lögreglustjórnarinnar eða slökkviliðsstjórnarinnar um það, að víkja burtu frá svæði því, sem þannig er innibyrgt. Sjerhver sá, sem verður brotlegur í því, skal þegar tekinn fastur. — 24. gr. Enginn má við eldsvoða, nema slökkviliðsstjórnin leyfi það, kasta hlutum út úr húsum eða gluggum ofan á stræti, torg eða í húsgarða, þar sem slökkviliðið er við starf sitt, eða menn fyrir. — 25. gr. Með húsum þeim, sem eru svo skammt frá brunanum, að hætt sje við, að eldurinn læsi sig í þau, eða neistaffug ná til, skal eigandinn eða sá, sem kemur í hans stað, vera skyldur að hafa nákvæmt eptirlit, og skal hann þar að auki gjöra allt, sem í hans valdi stendur, til þess að koma í veg fyrir að kvikni í húsunum, og sömuleiðis í tækan tíma skýra slökkviliðsstjórninni frá, ef hætta vofir yfir. — 26. gr. Enginn getur meinað brunamálanefndinni eða þeim, sem eru út sendir af henni, inngöngu á lóð sína eða í hús sitt, þegar þeir

koma til þess að halda rannsóknir, til þess að sjá um, **1875**
að því verði fylgt, sem fyrirskipað er í lögum þessum, 15. okt.
og er sjerhver húseigandi skyldur til að sýna fram
slökkvitól þau, sem eiga að fylgja eigninni, þegar þess
verður krafizt af brunamálanefndinni eða þeim, sem hún
hefur útsent.—27. gr. Skipanir þær og forboð þau, sem
útganga frá brunamálanefndinni, til þess því verði full-
nægt, sem mælt er fyrir um í lögum þessum, skulu, þegar
þess verður krafizt af þeim, er skipunin eða forboðið á
við, vera byggð á áliti, sem rök sjeu leidd að um það,
hvernig kringumstæðunum á þeim stað er varið, hvort
þær sjeu þannig, að hætt sje við eldsvoða, og hvort
naðsyn sje til, að gjöra breytingu á því, og skal þá
einnig eptir því, sem á stendur, skýrt frá, hvernig það
skuli gjört. — Úrskurði brunamálanefndarinnar má bera
undir landshöfðingja, en enginn getur með því að bera
sig upp við landshöfðingja, komið sjer hjá að hlýða úr-
skurði brunamálanefndarinnar í bráð. — 28. gr. Með af-
brot gegn lögum þessum, að svo miklu leyti sem þau
eigi koma undir hin almennu hegningarlög, svo og brot
gegn reglugjörðinni um brunamál kaupstaðarins, og þeim
skipunum og forboðum, sem út gengin eru frá bruna-
málanefndinni, skal farið sem opinber lögreglumál, og
liggja sektir við, sem sjeu allt að því 200 krónur, eða
einfalt fangelsi í allt að því 2 mánuði. Sektirnar renna
í sjóð kaupstaðarins.—29. gr. Í þeim málum, sem haf-
in verða gegn einhverjum út af því, að hann eigi hafi
hlýðnast skipunum eða forboðum brunamálanefndarinnar,
skal með dóminum beita þeirri venjulegu þvingun, sem
lög leyfa. Áliti brunamálanefndin, að eitthvað sje
eptir ásigkomulagi sínu svo brunahætt, að gjöra skuli
breytingu á því þegar í stað, til þess almenningi eigi
sje nein hætta búin af því, og ef sá, sem hlut á að
máli, eigi þegar í stað hlýðnast því, sem honum verður
lagt fyrir í því tilliti, skal lögreglustjórnin skyld til, ept-

1875 ir beiðni brunamálanefndarinnar og á hennar ábyrgð, að
 15. okt. gjöra þær ráðstafanir, sem með þarf, með því að beita beinlín-
 is valdi sínu.—30. gr. Landshöfðingi skal hafa heimild til,
 að gjöra breytingar þær á þeim reglum, sem snerta lög-
 reglustjórn á brunamálum, og viðauka þá við þær, sem
 reynslan sýnir að þörf sje á, og skal þá í hvert skipti
 gefa út um það almenna auglýsingu.—31. gr. Lög þessi
 öðlast gildi 1. janúar 1876.

15. okt. Lög um löggildingu verzlunarstaðar við Blönduós í
 Húnavatnssýslu.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — Frá 1. janúar 1876 skal vera lög-
 gildur verzlunarstaður við Blönduós í Húnavatnssýslu,
 og skal því leyft frá þeim tíma að byggja þar sölubúðir
 og hafa þar fasta verzlun með þeim skilmálum, er segir
 í opnu brjefi 28. desbr. 1836, og mega einnig innlendir
 og útlendir lausakaupmenn koma þangað til verzlunar
 þegar þess er gætt, sem um það efni er ákveðið í nefndu
 lagaboði og í lögum 15. apríl 1854, 3. gr.

12. nóv. Lög um þorskanetalagnir í Faxaflóa.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau
 með samþykki Voru: — 1. gr. Hvergi má leggja þorska-
 net í Faxaflóa fyrir 14. dag marzmán. á ári hverju. —
 2. gr. Brjóti nokkur móti 1. grein, skulu net og affli upp-
 tæk, og skal sá, sem upp tekur, eiga aflann, en net og
 flár, kúlur, dufl og duflfæri skal selja við opinbert upp-
 boð, og rennur andvirðið í sjóð þess hrepps, sem sá býr
 í, er brotlegur hefur orðið gegn þessum lögum.

Lög um löggilding verzlunarstaðar á Vestdalseyri við Seyðisfjörð. 1875
12. nóv.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Vestdalseyri við Seyðisfjörð í Norð-urmúlasýslu skal vera löggildur verzlunarstaður frá 1. janúar 1876.

YFIRSETUKVENNALÖG.

17. des.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Sjerhverri sýslu landsins skal skipt í yfirsetukvennaumdæmi; ákveður amtsráðið, hversu mörg þau skuli vera í hverri sýslu, og hvað stór ummáls, eptir tillögum sýslunefndarinnar. — Í hvert slíkt umdæmi skal, svo fljótt sem verða má, setja eina yfirsetukonu, og skal hún hafa bústað í því umdæmi þar, sem sýslunefndinni þykir henta. — Hver kaupstaður skal þar að auki hafa eina eða fleiri yfirsetukonur út af fyrir sig, eptir því sem bæjarstjórnin ákveður. — 2. gr. Yfirsetukonur þessar skulu hafa tekið próf í yfirsetufræði, og skipar amtmaður þær eptir tillögum sýslunefndar eða bæjarstjórnar þeirrar, er hlut á að máli. — 3. gr. Í Reykjavík skulu yfirsetukonurnar, hver fyrir sig, hafa 100 kr. í laun á ári; í hinum kaupstöðum og í Vestmannaeyjum 60 kr., en í sveitum 40 kr. — Eptir tíu ára góða þjónustu í sveit má sýslunefndin þar að auki veita allt að 20 kr. viðbót á ári, og skal þessi ákvörðun einnig ná til þeirra yfirsetukvenna, sem nú eru. — Álíti sýslunefndin, að eigi sje næg ástæða til að veita launaviðbót eptir aldri, skal bera málið upp fyrir amtsráðinu, og leggur það þá málið undir úrskurð landshöfðingja. — Sýslunefndin má, ef henni þykir ástæða vera til þess, veita hæfileg eptirlaun þeirri yfirsetukonu,

apr. 10
13. apr
1894.

1875 sem fengið hefur lausn frá starfa sínum fyrir sakir elli
 17. des. eður sjúkleika. — 4. gr. Kostnað þann, sem gengur til
 launa og eptirlauna handa yfirsetukonum, skal greiða úr
 sýslusjóði, eða bæjarsjóði þeim, er hlut á að máli. Kostnaðinn við kennslu yfirsetukvenna, að meðtöldum ferða-
 kostnaði þeirra til kennslustaðarins, og þaðan aptur til
 átt Haga þeirra, og sómuleiðis kostnaðinn til að útvega
 þeim einu sinni nauðsynleg áhöld, skal greiða úr lands-
 sjóði, með þeirri upphæð, er landshöfðingi samþykkir. —
 5. gr. Engin getur orðið skipuð yfirsetukona, nema hún
 hafi notið kennslu og gengið undir próf, annaðhvort á
 hinni konunglegu fæðingarstofnun í Kaupmannahöfn, eða
 hjá landlækninum í Reykjavík¹, eða hjeraðslækninum á
 Stykkishólmi, Ísafirði, Akureyri eða Eskifirði, og skal
 hún hafa fengið skýrteini um, að hún hafi tekið prófið.
 — Yfirsetukonurnar í Reykjavík skulu hafa notið kennslu
 á hinni konunglegu fæðingarstofnun. — 6. gr. Yfirsetu-
 konurnar eru skyldar til að láta tafarlaust aðstoð sína í
 tje hverri sængurkonu, er æskir þess í umdæmi þeirra.
 Yfirsetukonan hefur rjett til að fá sanngjarna þóknun
 fyrir yfirsetu og aðhjúkrun hjá hverjum þeim, sem not-
 ar aðstoð hennar, og að auki fararbeina ókeypis að
 heiman frá sjer og heim aptur. Þiggi sængurkona styrk
 af sveit, eða sje svo fátæk, að hún geti eigi borgað yfir-
 setukonu þeirri, er yfir henni situr, skal sveitin skyld
 til að greiða yfirsetukonunni, auk ókeypis fararbeina, 3 kr.
 í þóknun. — Nú hefur einhver yfirsetukona forföll, og
 er þá yfirsetukonan í næstu sveit eða umdæmi skyld til
 að sitja yfir sængurkonum þeim, sem leita aðstoðar
 hennar, ef hún má því við koma án þess að vanrækja
 sitt eigið umdæmi. — 7. gr. Yfirsetukonurnar eru undir
 umsjón landlæknis og hjeraðslækna, að því er snertir
 framkvæmdir skylduverka þeirra, og skulu þær samvizku-

1) Hjá landlækninum fer kennslan fram tvisvar á ári og byrj-
 ar 1. apríl og 1. okt., sbr. landsh.br. 15. des. 1884.

1875
17. des.

samlega breyta eptir hinni almennu yfirsetukvenna-reglugjörð, sem landlæknirinn býr til og landshöfðinginn samþykkir¹. — 8. gr. Brjóti nokkur yfirsetukona gegn því, sem henni er gjört að skyldu með lögum þessum og yfirsetukvenna-reglugjörðinni, skal hún sæta sektum, sem renna í landssjóð, nema þyngri hegning liggi við afbroti hennar að lögum. Verði hún sek af nýju, og eru miklar sakir til, einkum ef hún optar en einu sinni hefur skorazt undan að vitja sængurkonu tafarlaust, og að forfallalaus, skal henni vikið frá. Ef einhver yfirsetukona ljóstar upp því, sem einhver kona hefir trúað henni fyrir, sem yfirsetukonu, um hagi sína, skal henni þegar vikið frá sýslu sinni. — 9. gr. Þegar lærð yfirsetukona eigi fæst í eitthvert umdæmi, má sýslunefndin með lækni ráði setja þar til bráðabirgða yfirsetukonu, þó ólærð sje, ef hún er reynd að dugnaði, og veita henni laun, eins og fyrir er mælt í lögum þessum. — 10. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. dag ágústmán. 1876.

Lög um breyting á tilskipun um fiskiveiðar útlendra 17. des. við Ísland o. fl., 12. febrúar 1872.

Vj er Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Þegar útlent fiskiskip leitar í neyð sinni hafnar á Íslandi, og skipverjar vilja eður þurfa að hafa einhver viðskipti við landsmenn, þá skal skipstjóri tilkynna það lögreglustjóra eða hreppstjóra þeim, sem þar er yfirboðinn, áður en sólarhringur er liðinn frá því, er skipið varpaði akkerum. Skal lögreglustjóri, eða hreppstjóri fyrir hans hönd, skoða skjöl skipsins og gæta þess vandlega, að skipverjar á slíkum skipum brjóti eigi gegn verzlunarlögum eða skattalögum landsins, eða fari kringum þau, enda gjöra þegar í stað rannsóknir í því

1) Sbr. yfirsetukvennareglugjörð (staðfesta) 15. nóv. 1877.

1875 efni, ef hann hyggur nauðsyn til bera. — Fyrir að skoða
 17. des. skjöl skipsins skal greiða lögreglustjóra eða hreppstjóra 10 aura af hverjum tonn, er skipið rúmar, ef skipið hefur eigi fyrri komið á íslenzka höfn og sýnt skjöl sín í þeirri fiskiferð að landinu, ella 5 aura af tonn. Skal rita á skipverjaskrána vottorð um, að skjölin hafi verið sýnd, og lögboðið gjald greitt fyrir skoðun þeirra. — Þegar hreppstjóri skoðar skipaskjölin fyrir hönd lögreglustjórans, skal gjaldinu skipt jafnt milli þeirra. — Leiti fiskiskip á höfn til þess að fá læknishjálp við sótt, sem upp er komin meðal skipverja, skal fara eptir skipunum þeim, er gilda um sóttvarnir. — Nú leitar útlent fiskiskip á höfn fyrir sakir ísa eða illviðra, enda gengur enginn skipverja á land, eður hefur nein viðskipti við landsmenn; er skip það undanþegið þeirri skyldu að sýna skjöl sín, þótt það liggi um akkeri, til þess, er því er hættulaust að láta út aptur. — 2. gr. Brot gegn því, er fyrir er mælt í lögum þessum, varða 10—200 króna sektum, eptir málavöxtum. — 3. gr. Þessi lög koma í staðinn fyrir 3. gr. í tilskipun um fiskiveiðar útlendra við Ísland o. fl. 12. febrúar 1872, og er grein sú hjer með numin úr gildi.

17. des. Lög um breytingar á ákvörðunum þeim, er tilskipun um ráðstafanir til viðurhalds á eignum kirkna og prestakalla á Íslandi og því, sem þeim fylgir, 24. júlí 1789, hefur inni að halda.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Þegar úttektir þær á brauðum, sem getið er um í tilskipun um ráðstafanir til viðurhalds á eignum kirkna og prestakalla á Íslandi og því, sem þeim fylgir, 24. júlí 1789, fara fram, skal það vera undir prófastinum komið, hvort og að hve miklu leyti gjörðin skuli ná til ljensjarðanna og kirkjujarðanna;

pó skal presturinn, sem við tekur, hafa rjett á að heimta, **1875**
 að úttekt sje gjörð, enda þótt prófasti virðist hún óþörf, 17. des.
 en þá skal hann einsamall greiða kostnaðinn, sem af
 því ris, nema því að eins, að presturinn, sem fer frá,
 hafi vanhirt að gjöra tilhlýðilegan skriflegan samning um
 bygging á jörðinni, enda þótt honum hafi verið gjört það
 að skyldu, eða ef sú raun verður á, að kirkjujörð sje
 leigð þeim ábúanda, sem eigi sje fullveðja fyrir ábúð
 jarðarinnar. — Þegar taka skal út ljensjörð eða kirkju-
 jörð, sem er í öðru prófastsdæmi, skal prófastur skýra
 biskupi frá því, og skal hann þá fela prófastinum í því
 prófastsdæmi, þar sem jörðin er, að framkvæma gjörð-
 ina. — 2. gr. Fyrir tjeðar úttektir skal auk ferðakostnaðar
 eptir reikningi ennfremur gjalda prófasti í fæðispeninga 3 kr. um hvern dag, sem hann gjörðarinnar
 vegna er fjærverandi frá heimili sínu. Skoðunarmönnum
 þeim, eða yfirskoðunarmönnum, sem nefndir eru í
 tilsk. 24. júlí 1789, 3. og 4. gr., skal borga 2 kr. hverjum
 um hvern dag, sem þeir eru við gjörðina¹. Þegar
 til taka á fæðispeningana og ákveða endurgjaldið fyrir
 ferðakostnaðinn, skal fara eptir því, sem fyrir er mælt
 í aukatekjureglugjörð fyrir rjettarins þjóna á Íslandi,
 10. septbr. 1830, 15. og 16. gr. — Fyrnefndan kostnað
 skal greiða á þann hátt, sem ákveðið er í 6. gr. áður-
 nefndrar tilskipunar, þannig, að presturinn, sem fer frá,
 og presturinn, sem tekur við, borgi sinn helminginn hvor,
 en samt með þeirri tilbreytingu, er leiðir af því, sem
 fyrir er mælt í 1. gr. hjer að framan.

Lög um mótvarnir gegn því, að bólusótt og hin 17. des.
 austurlenzka kólerusótt og aðrar næmar sóttir flytjist til
 Íslands².

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-

1) Sbr. lög 13. jan. 1882, 8. gr. (landsh.br. 25. ágúst 1882).

2) Sbr. lög 24. okt. 1879, um viðauka við lög þessi.

1875 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 17. des. samþykki Voru: — 1. gr. Þegar skip kemur til Íslands frá einhverjum þeim stað, sem samkvæmt auglýsing ráðgjafans fyrir Ísland er álitinn sýktur annaðhvort af bólusótt eða hinni austurlenzku kólerusótt, þá má eigi setja neinn mann (hvorki farþega eða skipverja) í land af því skipi, fyr en hlutaðeigandi hjeraðslæknir eða einhver annar löggildur læknir hefur rannsakað það eptir tilhlutun heilbrigðisstjórnarinnar. Öll skip, sem koma til Íslands frá slíkum stöðum, skulu, áður en hafðar eru samgöngur við land á öðrum stöðum, koma við á einhverri af þeim höfnum, sem hjer skulu nefndar: Reykjavík, Vestmannaeyjum, Stykkishólmi, Ísafirði, Akureyri eða Eskifirði, til þess þau verði rannsökuð, eins og sagt er. — Hið sama er og um skip — þar með einnig talin fiskiskip —, sem koma frá öðrum stöðum, ef á þeim eru menn, sem eru veikir af bólusótt eða kóleru, eða hafa verið það einhvern tíma á leiðinni, eða lík manna, sem dánir eru af sóttum þessum. — Nú kemur mislingasótt eða skarlagssótt, eða aðrar næmar sóttir upp á skipi á ferð þess til Íslands, og skal það fyrst leita hafnar á einhverjum hinna 6 ofangreindu staða. — 2. gr. Fáa landshöfðinginn yfir Íslandi, áður en slík auglýsing ráðgjafans fyrir Ísland, sem nefnd er í greininni á undan, er komin til hans, með öðru móti vitneskju um, að einhver höfn í útlöndum sje sýkt annaðhvort af bólusótt eða hinni austurlenzku kóleru, skal hann hafa vald til að gefa út fyrir hönd ráðgjafans samsvarandi auglýsing, sem hafi sama gildi og væri hún komin frá ráðgjafanum. Á sama hátt skal honum heimilt að gefa út auglýsing um, að landfarsóttin sje hætt, ef hann hefur áreiðanlega vissu um, að tjeðar landfarsóttir gangi eigi lengur í höfnum þeim, sem sagðar voru áður sýktar. Í hvert skipti, sem landshöfðingi notar vald það, sem honum er veitt samkvæmt því, sem sagt er að framan, skal hann svo fljótt sem auðið er senda skýrslu um það til ráðgjaf-

ans. — 3. gr. Á skipum þeim, sem nefnd eru í 1. gr., **1875**
skal, áður en þau sigla inn á höfnina, draga grænt¹ 17. des.
flagg upp í topp í stóru siglunni, eða hvítt, ef grænt
flagg ekki er til á skipinu. — 4. gr. Verði sú raun á
við læknisrannsóknina, að á skipinu sjeu grunsöm veik-
indi (menn veikir eða dánir), eða að þau hafi gjört vart
við sig á leiðinni, eða að heilbrigðisástand skipsins yfir
höfuð sje svo, að hætt sje við, að sýkin flytjist í land,
skal heilbrigðisstjórnin, áður en nokkrum verði leyft að
fara í land af skipinu, gjöra þær ráðstafanir, sem með
þarf, til umönnunar þeim sjúku og til þess að þeir
dánun verði fluttir úr skipinu, og það verði hreinsað, og
skal skipið látið vera aðskilið frá öðrum skipum þangað
til þessar ráðstafanir eru gjörðar. — 5. gr. Í hvert
skipti og um svo langan tíma, sem ráðgjafinn fyrir Ís-
land, eða fyrir hans hönd landshöfðinginn álitur það
nauðsynlegt, skal í fyrnefndum kaupstöðum og verzlun-
arstöðum vera til reiðu hæfilegt hús, þar sem tekið
verður við mönnum, sem komnir eru að sjóleiðis og eru
veikir af bólusótt eða kóleru, og hjúkrað að þeim á hag-
anlegan hátt. Hlutaðeigandi amtmaður skal sjá um, að
hús þetta verði útvegað og svo húsgögn þau, sem með
þarf, og skal hann á undan semja um það við sveita-
stjórnir þær, sem í hlut eiga, og stjórn læknasjóðsins
íslenzka (eða ef til kemur við landshöfðingja) nema
kringumstæðurnar heimti, að ráð verði tekin þegar í
stað. — 6. gr. Fyrir rannsókn þá, sem nefnd er í 1.
grein, skal greiða læknum í þóknun 4 kr. fyrir skip,
sem að rúmmáli eru allt að 60 tons, 6 kr. fyrir skip allt
að 100 tons, og 10 kr. fyrir skip yfir 100 tons. Þóknunin
til læknis og borgunin fyrir flutning hans út á
skipið og í land aptur, og kostnaðurinn við lækningar á
þeim sjúklingum, sem fluttir voru í land, fæði þeirra og

1) Sbr. augl. 30. des. 1887, um að menn hafi gulan lit á
sóttvarnar-veifum.

1875 aðhjúkrun, greptrunarkostnaður, ef svo stendur á, og 17. des. útgjöld við að hreinsa skipið, skal allt greitt af skipinu, og skal skipið vera að veði fyrir borguninni, og áður en nokkur af þeim, sem á því eru, verður settur í land, setja trygging fyrir því, að gjöld þau, sem hvíla á skipinu, verði greidd. Að því leyti, er snertir herskip, skal greiða gjaldið til læknisins af landssjóðnum. — Öll önnur útgjöld til framkvæmdar lögum þessum, og sjer í lagi kostnaðinn við að útvega hús það, sem nefnt er í 5. gr., og þau húsgögn, sem til þess þarf, skal greiða úr landssjóði. — 7. gr. Fyrir afbrot gegn 1. og 3. grein og ákvörðunum þeim, sem heilbrigðisstjórnin gjörir samkvæmt 4. grein, skulu koma sektir, sem sjeu allt að 200 kr., að svo miklu leyti sem þyngri hegning ekki liggur við samkvæmt almennum lögum. Sektir þessar renna í landssjóð. Með mál, sem rísa af afbrotum gegn lögum þessum, skal farið sem opinber lögreglumál.

1876

14. jan.

Lög um skipströnd.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki voru: — 1. gr. Hver sem verður var við, að hafskip sje í hættu, eða strandað góz reki á land, er skyldur að gjöra allt það, sem í hans valdi stendur, til þess að bjarga mönnum og gózi, enda skal hann tafarlaust skýra hreppstjóra frá óförum þeim, sem orðið hafa, eða óttast má. — 2. gr. Nú verður skipreiði, og skal hreppstjóri tafarlaust skýra lögreglustjóra frá. Til þess má hafa skyndiboða, og greiðist honum borgun af gózi því, sem bjargað verður. Lögreglustjóri skal skýra ámtmanni frá skipbroti með fyrstu ferð. — 3. gr. Skyldur er lögreglustjóri að fara þegar í stað þangað, sem skipreiði hefur orðið, og skipa fyrir um björgun; skal hann og vera einlægt við, meðan verið er að bjarga, og bóki

hann allt það, er gjörist. — Nú getur lögreglustjóri eigi **1876**
farið regna sjúkleika, eða embættisanna, og skal hann **14. jan.**
 þegar í stað senda mann í umboði sínu, er framkvæmi
 störf þau, er honum ber að leysa af hendi, þangað til
 hann sjálfur getur komið; enda ábyrgist hann það, er
 umboðsmaður hans gjörir. — Hreppstjóri er skyldur að
 gjöra, fyrir hönd lögreglustjóra, allar þær ráðstafanir,
 sem kostur er á, til þess að bjarga hinu strandaða skipi,
 mönnum eða gózi, þangað til lögreglustjóri eða umboðs-
 maður hans kemur til. Slíkt er og skylda annara, sem
 við eru staddir, þar til hreppstjóri kemur; en ávallt skal
 gæta þess, að ekkert sje gjört, er varni valdsmanni, þá
 er hann kemur, að rannsaka málið, og fá vissu fyrir,
 að engu sje spillt eða týnt. — 4. gr. Nú rekur brot af
skipi, sem orðið hefur fyrir tjóni annarstaðar, eða nokk-
 uð af farmi þess, og skal hreppstjóri skýra lögreglu-
 stjóra frá því hið fyrsta, en eigi má hafa skyndiboð til
þess, nema stórt vogrek sje á land rekið, svo auðsætt
 sje, að það geti borið kostnað þann, er þar af leiði.
 Lögreglustjóri ákveður, hvort nauðsyn beri til, að hann
 fari sjálfur á rekafjöru, en að öðrum kosti segir hann
 fyrir um það, hvernig fara skuli með vogrekið. Hrepp-
 stjóri skal gjöra þær ráðstafanir, sem nauðsynlegar eru,
 til að bjarga vogrekunum, þangað til sýslumaður kemur,
 eða tilkynnir fyrirskipanir sínar. Sýslumaður skal með
 næstu pósthferð skýra amtmanni frá vogrekum. — 5. gr.
 Nú er skipstjóri eða annar, sem er í hans stað, við stadd-
ur, og má enginn, undir því yfirskeyni, að veita honum
 hjálp, bjarga nokkru móti vilja hans. En ef hjálpar er
 leitað, annaðhvort með merki eða á annan hátt, skal
 hún mótmælalaust í tje látin. Þó verður það enn að
vera undir skipstjóra komið, hvort hann vilji semja um
björgun við einstaka menn (8. gr.), eða fela valdsmanni
 að annast um hana. Sömuleiðis geta riettir eigendur,
 hvenær sem vera skal, látið afhenda sjer skip það og
 góz, sem bjargað er, ef þeir eða umboðsmenn þeirra

1876 annaðhvort ná samkomulagi við hlutaðeigendur um bjarg-
 14. jan. laun og kostnað, eða ef lögreglustjóri álitur, að nægilegt
 sje boðið, og nægt veð verður sett til tryggingar því, að
 það verði goldið jafnskiðt sem hlutaðeigendur vilja taka
 við því. — 6. gr. Skyldir eru allir verkfærir alpýðn-
menn að vinna að björgun, þegar hreppstjóri eða lög-
 reglustjóri kveður þá til þess. Nú er maður hjú ann-
 ars manns, og skal húsbóndi skyldur að ljá hann, er
 hann er þar til kvaddur. Svo skulu og þeir, sem eiga
 báta, hesta og áhöld, sem á þarf að halda við björgun-
 ina, vera skyldir að láta það allt í tje, er þeir eru
 kvaddir til þess. — 7. gr. Sje hvorki skipstjórnarmaður
nje stýrimaður með hinu strandaða skipi eða gózi og
 hafi heldur enginn annar umboð eigenda til þess að sjá
 um hagsmuni þeirra, svo og ef hlutaðeigendur fela yfir-
 valdinu að annast um björgunina (sbr. 5. gr.), skal lög-
reglustjóri ákveða borgun þá, sem eptir sanngirni ber
þeim, sem björguðu, fyrir ómak þeirra og fyrirhöfn;
 samt skal þeim, sem hlut eiga í strandinu, og eru við
 eða koma að, heimilt að skjóta ákvörðun lögreglustjóra
 um þetta undir úrslit hlutaðeigandi amtmanns. — Þeg-
 ar ákveða skal bjarglaun, skal líta á sjerstök atvik, sem
 hafa gjört mönnum hægra eða örðugra fyrir að bjarga.
 Veita skal öllum bjargendum hæfileg daglaun eptir atvikum
 fyrir þann tíma, sem þeir eru við björgun samkvæmt tilhlut-
 un valdsmanns eða annara, sem hlut eiga að máli. Þannig
 skal líta á það, ef þeir verða að missa arðsamrar atvinnu,
 svo sem sjóróðra eða heyvinnu. Hækka má daglaun
 þeirra bjargenda, sem annaðhvort hafa gengið mjög vel
fram, eða stofnað sjer í hættu; enda má og veita hrepp-
stjórum, eða þeim, sem valdsmaður felur á hendur um-
 sjón við björgun, hærri laun, er sambjóði atorku þeirra
 og dugnaði, en þó eigi meiri en tvöföld við daglaun
 þau, sem vant er að veita bjargendum. Auk daglauna
 skal einnig veita bjargendum endurgjald fyrir kostnað
 þann, sem þeir hafa haft við björgunina; svo skal og

greiða þeim, er ljeð hafa báta, hesta, kaðla og önnur **1876**
 áhöld til björgunar, hæfilega borgun, og skal ákveða 14. jan.
 hana á sama hátt sem bjarglaunin. Skipbrotsmenn
 sjálfir skulu ávallt láta af hendi til björgunar báta þá,
 kaðla og önnur áhöld, sem skipinu fylgja. — Lögreglu-
 stjóra er heimilt að semja um björgun á skipi og gózi,
 án þess að miða borgunina við daglaun; þó mega bjarg-
 launin eigi vera meiri en þriðjungur andvirðis þess, er
 bjargað er. Eigi má gjöra samninginn án samþykkis
 skipstjóra, eiganda eða annara, sem að rjettu eiga hlut
 að máli, ef þeir eru við. — 8. gr. Þegar skipstjóri, eða
 umboðsmaður hans, semur um björgun, skal gjöra samn-
 inginn eða gangast undir hann í viðurvist lögreglustjóra,
 og skal lögreglustjóri leiða athygli skipstjóra, eða um-
 boðsmanns hans, að því, að hann eigi þurfi að ganga
 að afarkostum, með því að lög gefi kost á björgun fyrir
 sanngjörn laun. Svo skal og lögreglustjóri með berum
 orðum vara þann við, sem hlut á að máli, þegar laun,
 sem samið er um, eru ósanngjörn. Nú á það ríki, sem
 skipstjóri er úr, eða ábyrgðarfjelag, umboðsmann í grennd
 við strandið, og skal skýra skipstjóra frá því, svo hann
 geti sótt hann að ráðum, áður en samningur er gjörður.
 — Þegar skipstjóri eða sá, sem er í hans stað, síðan
 lýsir yfir því, að hann vilji, að samningurinn verði stað-
 festur, skal gjöra samninginn að fullu og öllu, og rita á
hann vottorð lögreglustjóra um það, sem þannig hefur
 fram farið, og verður þá samningurinn skuldbindandi að
 lögum. Sje björgunarsamningur gjörður, og þessa eigi
 gætt, getur skipstjóri, eða hver annar, sem á að gæta
 hagsmuna eiganda, mótmælt borgun þeirri, sem ákveðin
 er í samningnum, og heimtað, að hún verði ákveðin á
 þann hátt, sem fyrir er mælt í 7. gr. — Eigi má fresta
björgun, þótt mönnum komi eigi saman um bjarglaunin,
 og skal tafarlaust láta í tje þá hjálp, sem kostur er á,
 enda skal þá ákveða bjarglaunin samkvæmt 7. gr., ef
 eigi verði síðan gjörður samningur. — 9. gr. Nú hefur

1876 eigi verið gjörður neinn löglegur samningur um björgun,
 14. jan. og skal þá valdsmaður sjá um, að allt sem gjört verður
 til að bjarga skipshöfninni, skipi og gózi, sje unnið svo
 fljótt, sem verða má, og á þann hátt, sem best hentar
 eptir atvikum. Sjeu líkur til að skipinu verði komið
 af grunni og það gjört hæffært, skal valdsmaður og
 bjargendur kosta kapps um, að svo megi verða. Verði
 þessu eigi viðkomið, skal fyrst og fremst bjarga öllum
 skipaskjöllum og varðveita þau. Af gózi skal einkum
 fyrst bjarga því, sem mest er vert. Muni þá, sem bjarg-
 að verður, skal flytja þangað, er eigi sje hætt við, að
 þá taki út. Til þess að varðveita gózið, getur valds-
 maður heimtað, að látin sjeu í tje hús einstakra manna,
 sem annaðhvort eru auð eða þeir mega án vera og eigi
 geta skemmzt við slíka notkun. Ef mönnum semur eigi
 um húsaleigu, skal ákveða hana á sama hátt, sem ann-
 an bjargkostnað (7. gr.). Ef bjargað góz eigi verður
 varðveitt á þenna hátt, skal setja áreiðanlegan vörð,
 til þess því eigi verði stolið eða spillt. Þegar ráða skal
 varðmenn, verður þó að sýna tilhlýðilega sparsemi, eins
 og við sjerhverja aðra ráðstöfun, sem til björgunar
 kemur. — 10. gr. Ef skipbrotsmenn geta eigi sjálfir
 útvegað sjer við saנגjörnu verði húsnæði, mat og aðr-
 ar nauðsynjar, þar á meðal hæfilega aðhjúkrun á sjúk-
um, skal valdsmaður hlutast til um, að þeim verði
 komið fyrir og útvegað það, sem þeir við þurfa, við
 saנגjörnu verði, og kveður hann á um það. Valds-
 maður sjer um greptrun dáiinna skipverja, og skal gjöra
 hana með svo mikilli sparsemi, sem verða má, ef ekki
 er annað fyrir höndum til þess, en það, sem bjargað
 hefur verið, og skipstjóri og aðrir, sem hlut eiga að máli,
 ekki heimta, að útförin sje gjörð nokkuð viðhafnarmeiri,
 enda greiði þeir sjálfir kostnaðaraukann við hana. —
 Svo skal og valdsmaður sjá um, að skipbrotsmönnum
 veitist fararþeini heimleiðis, er þeir mega frá strandi

hverfa, og þeir hafa eigi sjálfir fararbeina. Geti skip- 1876
brotsmenn eigi þegar komið heim, annaðhvort vegna 14. jan.
 árstíma eða, fyrir aðrar sakir, og eigi er þar í nánd um-
 boðsmaður hinnar útlendu þjóðar, sem þeir eru af, nje
 nokkur sá, er geti tekið þá að sjer, skal lögreglustjóri
 sjá um, að þeim verði komið fyrir í bráð. Ef það, sem
þjargað er, hrökkur eigi fyrir öllum kostnaði, má eptir
 ósk lögreglustjóra greiða það, sem á vantar, úr landssjóði til
bráðabirgða mót endurgjaldi frá rjettum hlutaðeigendum.
 — 11. gr. Strandbókin, sem lögreglustjóri skal rita í
 samkvæmt 3. gr., skal bera með sjer dag og stund,
 er honum var skýrt frá strandinu, hver hafi fært
 honum fregn um það, og dag og klukkustund, er hann
 samkvæmt henni hafi komið til strandsins. Svo skal og
 þar skýra frá, hvar skipið og gózið var, og frá ásigkomulagi
 þess, þegar hann kom að, hvort skipstjóri, skipverjar
 eða farþegar hafi verið á skipi, og skal greina nöfn
 þeirra. Próf skal og halda yfir þeim, sem hlut eiga að
máli, og bóka, hve nær og hvar fyrst varð vart við
strandið, og hvað því hafi valdið; og enn allt annað,
 sem getur leitt í ljós aðgjörðir þeirra, sem hlut eiga að
 máli, eða það, hver skipið eigi og hvað um mennina
 hafi orðið, sem á skipinu voru, o. s. frv. Enn skal bóka
skýrslu um, hverjar ráðstafanir gjörðar hafa verið, til þess
að bjarga, áður en lögreglustjóri kom til, t. a. m. hve
 margir menn hafi verið fengnir til að bjarga og halda
 vörð, hverjir bátar og önnur áhöld hafi verið við höfð
 o. s. frv. Svo skal og bóka ályktanir þær, sem lög-
 reglustjóri gjörir, til þess að koma björgun við eða halda
 henni áfram. Skrifa skal og upp allt það góz, sem
þjargað er, og skýra frá því svo nákvæmlega, sem unnt
 er. Að endingu skal getið alls þess í strandbókinni, sem
 fram fer og annaðhvort getur haft áhrif á rjettindi eig-
 enda og bjargenda sín á milli, eða orðið ábyrgðarhluti
 einhvers. — Lögreglustjóri skal hafa svo nákvæmt eptir-
 lit, sem verða má, með því, að flutt verði burt það,

Ráðgjfr.
 17. Septr 1876
 (bls. 121.)

1876 sem bjargað er, því fengin geymsla og það varðveitt 14. jan. eptir ráðstöfun hans. Leiki grunur á, að nokkuð hafi glatazt af því, sem bjargað er, eða sætt illri meðferð, skal rita bráðabirgða rannsóknir um þetta í strandbókina. Í hana skal einnig rita skýrslu um það, sem fram hefur farið til fullnustu því, sem fyrirskipað er í 8. gr., og, ef gjörður er björgunarsamningur, skal geta þess. — 12. gr. Hafa má hina venjulegu lögreglubók til gjörða þeirra, sem að framan eru nefndar, en sje hún eigi við, má búa til sjerstaka bók til afnota við einstakt strand. Í bók þessa skal lögreglustjóri sjálfur rita blaðsíðutal, gegnum-draga hana og innsigla, og skal síðan senda amtmanni hana, til þess hann rannsaki hana og riti á hana vottorð sitt. — Í hvert skipti, sem hætt er að bóka, skal eigi að eins lögreglustjóri rita nafn sitt undir hið bókaða, heldur einnig skipstjóri, hreppstjóri og tveir hinir helztu af bjargendum. Svo skulu og einnig vottar þeir skrifa undir, sem verið hafa viðstaddir við rannsóknir þær, sem gjörðar hafa verið, til þess að komast fyrir afbrot þau, sem orðið hafa. Ef lögreglustjóri og skipstjóri, eða sá, sem er fyrir hans hönd, ekki geta skilið hvor annan, skal, ef því verður við komið, hafa tvo lögfasta votta, sem kunni mál þeirra, og skulu þeir vera túlkar, enda riti þeir nöfn sín undir bókina. Bókina skal lesa upp greinilega, svo öllum hlutaðeigöndum gefist kostur á að heyra, áður en skrifað er undir hana. — Strandgjörðina má eigi leiða til lykta, fyr en búið er að spyrja alla, sem hlut eiga að máli, hvort þeir viti af nokkru, sem óbjargað sje, og lögreglustjórinn sjálfur hefur ritað vottorð sitt í bókina um, að hann hafi ekki getað fundið neitt annað, sem bjarga skyldi, en það, sem nefnt er í gjörðinni. — 13. gr. Lögreglustjóri hefur rjett til, að vísa burt öllum þeim mönnum, sem enga hlutdeild eiga í björgun eða gæzlu á hinu strandaða gózi, og að öðru leyti eru óviðriðnir strandið. Svo skal hann og vísa burt þeim bjargendum,

sem gjöra sig óhæfa til þess starfs sökum ofdrykkju, óspekta eða ótrúmennsku. Taka skal þá fasta, sem eigi vilja fara með góðu, er þeim er vísað burt, enda skal slíkur mótþrói varða þeim ábyrgð (sbr. 29. gr. c.). Lög-reglustjóri sker úr öllum þrætum, sem rísa af framkvæmdunum við björgunina, og skal hann síðar bóka úrskurð þann, sem hann kveður upp munnlega. — 14. gr. Lögreglustjóri skal sjá um, að matvæli þau og drykkjarföng, sem skemmt hafa, og, ef til vill, kynnu að vera skaðvæn fyrir heilsu manna, verði rannsökuð, annaðhvort af næsta hjeraðslækni, eða, ef hann getur ekki komið, af tveimur mönnum, sem vit hafa á. Skulu þeir þá láta uppi álit sitt um, hvort nota megí vörurnar að eins með tilteknum sjerstaklegum skilyrðum, eða hafa þær til einhverra sjerstakra afnota, án þess að skaði hljótist af; og, ef svo er, má að eins selja vörurnar með því skilyrði, að það verði gjört kaupöndum að skyldu, að verja þeim ekki til annars. Skal lögreglustjóri sjá um, að þessu verði hlýtt, og sje brotið gegn því, skal hegna þeim, sem hlut eiga að máli, með því að gjöra vörurnar upptækar og eptir atvikum með hæfilegri sekt, sem rennur í landssjóð. Verði vörurnar ekki gjörðar upptækar, skal dæma þann, sem hlut á að máli, í sekt, er að því skapi sje meiri, og fellur hún til landssjóðs. Nú eru vörur svo spilltar, að heilsu manna sje hættu búin, ef nýttar eru, og skal ónýta þær undir umsjón lögreglustjóra sjálfs, eða eptir boði hans með umsjón tveggja áreiðanlegra manna, sem hann skipar til þess. — 15. gr. Nú er grunsemd um, að þæm sótt flytjist inn í landið með skipbrotsmönnum, eða strönduðu gózi, og skal lögreglustjóri sjá um, að farið sje eptir lögum þeim og reglum, sem sett eru um sóttvarnir. — 16. gr. Sjeu vínföng eða aðrar vörur, sem toll skal af greiða að lögum, meðal þess, sem bjargað er, skal lögreglustjóri sjá um, að tollur verði goldinn af þeim. — 17. gr. Sje annaðhvort,

1876

14. jan.

1876 að góz, sem bjargað er, skemmist, ef það er geymt, eða
 14. jan. líkindi sjeu til, að það annara hluta vegna falli svo
 mjög í verði, ef geymt er, eða geymslan hafi svo mik-
 inn kostnað í för með sjer, að það sje óhagur fyrir þá,
 sem hlut eiga að máli, að gózið sje geymt, skal selja
 það við opinbert uppboð svo fljótt sem verða má.—Svo
 má og selja við aukauppboð nokkurn hluta af því, sem
 bjargað er, til þess að útvega það fje, sem til útgjalda
 þarf, er eigi verður frestað, ef eigi fæst fje að láni, eða
 að eins með svo miklum afarkostum, að öllum hlutað-
 eigendum sje það meiri hagur, að fjeð verði útvegað
 með slíku uppboði. Skal helzt taka til þess þær vörur,
 sem mestur kostnaður yrði við að geyma. — Jafnskiótt
 sem búíð er að bjarga, skal selja allt bjargað góz á upp-
 boðsþingi, nema sá, sem komið hefur fram með heimild-
 ir sínar fyrir því, að hann að rjettu eigi hlut að máli,
 heimti, að sjer sje fengið það í hendur með þeim skil-
 yrðum, sem ákveðin eru í 5. gr., og skal ávallt leita at-
 kvæða hans um það. — 18. gr. Lögreglustjóri skal gjöra
 allar þær ráðstafanir, sem þörf er á, til þess að halda
 uppboðið, og skal gjöra þær þannig, að vænta megí, að
 gózið verði selt við sem mestu verði; enda skal líta á
 atvik öll í hvert skipti. Hann skal þannig sjá um, að
 uppboðið verði vandlega birt þeim, sem í grennd búa, og
 í sveitum þeim, sem vænta má að uppboðsþingið verði
 sótt frá. Sje um mikið góz eða skip að ræða, skal
 birta uppboðið á verzlunarstöðum þeim, sem í grennd eru.
 Lögreglustjóri skal enn fremur semja uppboðsskilmálana,
 og skulu þeir vera svo, að þeir fæli engan frá kaupí.
 Eigi má leggja neinn þann kostnað á kaupendur, að
 ekki sje nákvæmlega skýrt frá, hve mikill sje. Svo skal
 og sétja gjaldfrestinn eins og venja er í hverju lögsagn-
 arumdæmi, og má hann eigi vera skemmri en 14 dagar.
 Rjett er að lögreglustjóri annist um gjaldheimtu, ella
 feli hana öðrum skilvísnum manni, nema eigandi eða
 umboðsmaður hans kjósi annan gjaldheimtumann. Eigi

1876

14. jan.

má gjaldheimtumaður heimta meira en 4% að launum, en hálfu minna, ef galdið er þegar við hamarshögg.—Lögreglustjóri skal leita atkvæðis skipstjóra, eður umboðsmanns eiganda eður annara hlutaðeigenda, um það, hve nær uppboð skuli halda, um birtingu uppboðsins og uppboðsskilmála. Skal lögreglustjóri taka atkvæði þetta til greina sem mest má verða eptir atvikum, og einkum gæta þess, hvernig það geti farið saman við hag hlutaðeigenda, t. a. m. þeirra er bjarga. — Þessa skal og valdsmaður gæta ávallt í úrskurðum sínum, sem framast má verða, þegar skipbrot verða.—19. gr. Elgi það ríki, sem hið strandaða skip er frá, umboðsmann á landi hjer, skal hann, ef enginn annar er við, sem hefur fullt umboð fyrir alla, sem hlut eiga að máli, hafa heimild til að vera sjálfur viðstaddur, eða fulltrúi hans, þegar verið er að bjarga, til þess að gæta þar gagns hlutaðeigenda, og láta í ljós álit sitt um ráðstafanir þær, sem kynnu að vera hagfelldar í því efni. — Sama rjett á sá, sem sannar heimildir sínar til þess að vera erindsreki strandbótafjelags þess, sem tekið hefur hið strandaða skip eða góz í ábyrgð. — 20. gr. Jafnskjótt og uppboð er haldið á því, sem bjargað er, skal lögreglustjóri þegar semja reikning um strandið, og leggja hann fram í aukarjetti, svo hlutaðeigendum gjörist kostur á, að kveða upp álit sitt um hann. Skal síðan tafarlaust, og áður uppboðsandvirði sje greitt, senda amtmanni reikning þenna tvírtaðan með fylgiskjölum til endurskoðunar og úrskurðar. Senda skal og eptirrit af sölubókinni, sjóferðaprófinu, gjörðabókinni um strandið og björgunina, svo og skipaskjöl þau, sem bjargað er, og önnur þess konar skjöl. — Amtmaður skal, er hann hefur lagt úrskurð á strandreikninginn, senda hann hlutaðeigandi umboðsmanni, ef skipið er frá ríki því, er á slíkan umboðsmann hjer á landi, eða útgjörðarmanninum, eða öðrum,

1876 sem eptir löglega gjörðum skiptapajöfnuði verða álitnir
 14. jan. rjettir aðilar, og eigi þeir heimili á Íslandi eða í Dan-
 mörku; en landshöfðingja ella beina leið, ásamt öllum
 skjölum um strandið, sem nefnd eru að framan, og skal
 amtmaður jafnframt skýra frá, hve nær vænta megi, að
 hann geti sent andvirði skipbrotsgózins, að kostnaði frá
dregnum. Skal amtmaður setja lögreglustjóra frest til
 þess að gjöra skil eptir reikningi þeim, er hann hefur
 gjört. Sje frestur sá að öllum jafnaði eigi lengri en 4
vikur frá eindaga uppboðsgjaldsins; og skal amtmaður
 hafa gætur á, að eigi dragist greiðslan lengur, en hann
 hefur ákveðið.—21. gr. Lögreglustjóri eða umboðsmað-
 ur hans skal hafa 6 kr. í fæðispeninga hvern þann dag,
 sem hann strandsins vegna þarf að vera fjarverandi frá
 heimili sínu, að uppboðsdögunum einum undanskildum.
 Borgun þessi skal vera þriðjungi hærri (9 kr.) þá daga,
 sem hann verður að vera viðstaddur á fjörunni, til þess
 að skipa fyrir um björgun, lengur en 8 stundir; en þar
 með má þó eigi telja þann tíma, er hann ver til undir-
 búnings strandbókarinnar o. s. frv. Þar að auki skal
 greiða lögreglustjóra, eða umboðsmanni hans, ferðakostnað
að að heiman og heim, eins og fyrir er mælt í reglu-
 gjörð 10. september 1830, 16. gr. — Lögreglustjóri fær 8
kr. fyrir sjóferðapróf það, sem halda skal, þegar lifandi
 menn fylgja skipi eða gózi, til skýrslu um, hvernig
 strandið hafi að borið og hvað því hafi valdið, svo og
fyrir próf það, er taka skal og senda amtmanni, þegar
allir skipverjar hafa týnzt, til nákvæmari skýrslu um
 atvik við skipbrotið. Lögreglustjóri skal án sjerstaks
 gjalds framkvæma og rita í strandbókina aðrar gjörðir,
 er að strandinu lúta, og skipbrotsmenn eða aðrir, sem
 hlut eiga að máli, álíta nauðsynlegar; en jafnskjótt sem
 bjarggjörðin er til lykta leidd og bókuð, og lögreglustjóri
 er farinn frá strandinu, skal greiða borgun fyrir gjörðir þær,
 sem síðar kunna að verða heimtaðar samkvæmt reglu-

gjörð 10. september 1830. Þar að auki skal amtmaður **1876**
hafa gætur á, að lögreglustjórinn haldi eigi að nauð- 14. jan.
synjalausu aukarjett í þessum málum, eða greini í sund-
ur gjörðir þær, sem snerta sama strandið, ef þær að
lögum verða framkvæmdar í einu lagi.—Lögreglustjórinn
á gjald það, sem ákveðið er í reglugjörð 10. september
1830 fyrir uppboð og eptirrit þau, sem senda skal amt-
manni. — 22. gr. Verði skipi eða gózi bjargað, án þess
skipstjóri eða nokkur annar, er gengur í hans stað, sje
með, og ef enginn hefur gefið sig fram, sá er sannar
fyllilega heimildir sínar til þess, sem bjargað er, skal
amtmaður tafarlaust birta strandið í frjettablöðum, og
skýra jafnframt nákvæmlega frá, hvar og hve nær björg-
unin hafi orðið, og frá einkennum skipsins og gózins og
því öðru, er geti gjört það einkennilegt; þar að auk skal
amtmaður skora á eigendur, að segja til sín innan árs og
dags frá síðustu auglýsingu, sanna heimildir sínar til
þess, sem strandað er, og taka við því eða andvirði þess,
eptir ávísun hans, gegn því að borga kostnaðinn.—Aug-
lýsinguna skal birta þrisvar sinnum samfleytt í frjettablöð-
um þeim á Íslandi, sem opinberar auglýsingar á að birta í,
og ef andvirði þess, sem bjargað er, að frádregnum kostnaði,
nemur 400 kr. eða meira, einnig í frjettablaði Berlinga.
Svo skal og senda umboðsmönnum annara ríkja, sem
settir eru á Íslandi, eptirrit af auglýsingunni. — Þessi
grein tekur að eins til vogreka þeirra, sem 1. gr. í opnu
brjefi 4. maí 1778 ræðir um, en ekki þeirra vogreka,
sem getið er um í 2. og 3. gr. sama brjefs (sbr. opið
brjef 2. apríl 1853, og kansallíbrjef 26. ágúst 1809). —
23. gr. Þegar einhver helgar sjer það, sem bjargað er,
skal amtmaður prófa sannanir þær, er hann leiðir að
eignarrjetti sínum. Rjett er, að amtmaður skjóti málinu
til úrskurðar landshöfðingja, ef vafasamt er, og má lands-
höfðingi, þó sönnuninni sje í einhverju ábótavant, leggja
þann úrskurð á eptir ár og dag, að gózið komi í eigu

1876 þess, sem kallað hefur til þess, enda sje mjög mikil lík-
 14. jan. indi til þess, að hann sje rjettur eigandi. Fyr má eigi
 selja gózið í hendur tilkallsmanni þeim, er lögsönnun
 vantar fyrir eign sinni, nema hann setji fullt veð fyrir
 því, að gózinu verði skilað aptur, ef annar kemur, er
 helgi sjer það að lögum. Ef tilkallsmanni þykir sem
amtmaður hafi borið rjett sinn fyrir borð, má hann
 skjóta málinu fyrir landshöfðingja, og skal hann leggja
 úrskurð á það. Rjett er og, að tilkallsmaður skjóti máli
 sínu til dóms. — 24. gr. Góz það, sem enginn helgar
 sjer innan þess frests, sem nú var greindur, rennur í
 landssjóð, og skal landshöfðingi sjá um, að fje það greið-
 ist. Nú ber það að, að ástæða sje til að greiða aptur fje
 þetta úr landssjóði, og leggur þá konungur úrskurð á
 málið. — 25. gr. Nú finnur maður mannlaust skip á sjó,
eða skipsbrot, og skal hann flytja það til lands, og þeg-
 ar í stað segja hreppstjóra til. Fer þá um björgun og
 sölu á skipi og gózi, sem fyr var sagt. Finnist skip á
hafi úti, ber finnendum fyrir flutning þess til lands þriðj-
ungur andvirðis að fráðregnum öllum kostnaði við björg-
 un og sölu; en finnist það á fjörðum, víkum eður skammt
 frá landi, einn fimmtungur. Nú þykir finnendum eigi
 laun þessi nægilegt endurgjald fyrir starf sitt, og eiga
 þeir kost á að gefa reikning fyrir það, sem lögreglustjóri
 úrskurðar. Ef andvirði vogreka hrökkur eigi fyrir kostn-
 aði öllum, taka finnendur og bjargendur hlut í þeim
 halla að rjetttri tiltölu. — 26. gr. Ályktanir lögreglustjóra
 liggja undir rannsókn og úrskurð amtmanns, og skal
 hann sjálfur, ef sjerleg þörf gjörist, koma á strandið. —
 Amtmaður skal, auk ferðakostnaðar, sem landshöfðingi
 ákveður í hvert skipti eptir atvikum, fá að fæðispening-
 um 8 kr. hvern dag, sem hann dvelst við strand og fer
 heiman og heim. Þetta gjald greiðist á sama hátt sem
 annar kostnaður við strönd. — 27. gr. Rjett er að bera
 úrskurði amtmanna í strandmálum undir landshöfðingja,
 ef nokkur þeirra, er hlut eiga að máli, heimtar það; en

verði veruleg rjettarpræta af skipstrandi, t. d. um það, **1876**
hve mikil bjarglaun megi heimta samkvæmt því, sem 14. jan.
fyrir er mælt í 25. gr., eða um rjettargildi bjargsam-
ninga, eða um þýðingu þeirra, mega slík mál ganga til
dóms og laga. — 28. gr. Enginn embættismaður, sem
gæta á hags skipbrotsmanna, má í sínu umdæmi eiga
hlut í nokkrum bjargsamningi, eða þiggja gjafir eða
þóknun af skipbrotsmönnum, bjargendum eða öðrum
viðkomendum, að launum fyrir frammistöðu sína í strand-
málum. Þessir embættismenn mega eigi heldur eiga
þátt í öðrum fyrirtækjum einstakra manna, sem eru í
sambandi við strandmál, að þeir verði grunaðir um hlut-
drægni. Enginn nefndra embættismanna má kaupa á
uppbóðspingum strandað góz. Embættismenn og þar á
meðal hreppstjórar, sem hafa umboð lögreglustjóra, sæti
hegningu samkvæmt hegningarlögum 25. júní 1869, 13.
kap., fyrir afbrot gegn því, sem fyrir er mælt í grein
þessari. — 29. gr. a. Sá, sem vanrækir það, sem hon-
um er gjört að skyldu í 1. og 2. grein laga þessara,
skal sæta 10 til 100 króna sektum, eða fangelsishegn-
ingu eða meiri sektum eptir atvikum, ef hann hefur
gjört sig valdan að óafsakanlegu hirðuleysi um líf og
heilsu manna. — b. Sama hegning liggur við, ef ein-
hver gegn því, sem fyrir er mælt í 3. gr., beitir einræði
við björgun og varnar þannig valdsmanni, að hafa nauð-
synlegt eptirlit á því, sem bjargað er. — c. Nú sýnir
maður mótþróa, hirðuleysi eða óhlýðni við björgun, og
skal hann eptir málavöxtum sæta sektum eða fangelsi,
nema önnur lög leggi meiri hegningu við. Enda er rjett
að færa niður eptir atvikum bjarglaun þau, sem hinum
seka ella hefðu borið, eða svipta hann þeim að öllu. —
Hafi hreppstjóri eða annar, sem sjerstökum skyldum á
að gegna við björgun, gjörzt sekur í afbrotum þeim, sem
nefnd eru í a—c, skal hann þar að auki hafa fyrirgjört
sýslu sinni eptir málavöxtum. — Mál, sem rísa af af-
brotum þeim, sem þessi grein ræðir um, eru lögreglu-

1876 mál, ef afbrot heyra ekki undir ákvarðanir hinna
 14. jan. almennu hegningarlaga.—Sektir renna í landssjóð.—30.
gr. Lög þessi, er leggja skal út á enska og frakkneska
 tungu, skal hver lögreglustjóri og hreppstjóri í þeim
 hjeruðum, þar sem skipströnd geta að borið, hafa í vörzl-
 um sínum, bæði nokkur exemplör af lögunum sjálfum og
 þýðingum þeirra.

14. jan. LÖG um tilsjón með flutningum á þeim mönnum,
 sem flytja sig úr landi í aðrar heimsálfur.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru:—*Um útflutningastjóra.* 1. gr. Enginn
 má koma fram sem útflutningastjóri, nema hann hafi
 fengið sjerstaklegt leyfi til þess. Sjerhver sá verður á-
 litinn útflutningastjóri, sem á sjálfs síns eða annara kostnað
 tekst á hendur að annast um flutning útfara í aðrar
 heimsálfur. Engir aðrir en þeir, sem eru löggildir út-
 flutningastjórar og umboðsmenn þeirra, mega gjöra samn-
 inga við útfara um slíkan flutning, eða bjóða fram milli-
 göngu sína, til þess að gjöra slíka samninga. Samt
 skulu þessi lög eigi eiga við flutninga beina leið frá höfn-
 um á Íslandi, ef útfarar þeir, sem vilja fara þaðan með
 einhverju skipi, eru allir frá sama heimili og þar hjá eigi
 fleiri en 10.—2. gr. Leyfi það, sem með þarf samkvæmt
 1. gr., verður að eins veitt mönnum, sem hafa óflekkað
 mannorð og eru orðnir fulltíða og sem eru bú-
 settir á Íslandi og hafa haft þar fast heimili í 5 ár.
 Samt getur landshöfðingi veitt undanþágur frá því, sem
 ákveðið er um þá tímalengd, er þeir skuli hafa verið
 heimilisfastir á Íslandi. Sje leyfið vanbrúkað, einkan-
 lega til þess að tæla menn til útflutnings með ósönnum
 fortölum, getur yfirvald það, sem hefur veitt leyfið,
 tekið það aptur, hvenær sem vera skal. — Umboð til
 þess að koma fram fyrir hönd útflutningastjóra verður
 eigi veitt neinum, sem ekki fullnægir skilyrðum þeim,

sem eptir því, sem sagt er að framan, útheimtast að **1876**
því leyti, er snertir útflutningastjóran sjálfan. Útflut- 14. jan.
ningastjórinn hefur að öllu leyti ábyrgð á afbrotum um-
boðsmannsins gegn lögum þessum.— *Um flutninga beina*
leið. 3. gr. Landshöfðinginn einn getur veitt leyfi til
þess að flytja útfara frá Íslandi beina leið í aðrar heimsálf-
ur. Beiðninni um slíkt leyfi skal fylgja nákvæm skýrsla
um nafn skipsins, sem á að hafa til flutningsins, tegund
þess, stærð og fyrirkomulag, og um það, hvað marga
útfara megi taka á skipið. Áður en leyfið er veitt, get-
ur landshöfðingi sett þau skilyrði og heimað það veð,
sem hann álitur nauðsynlegt til tryggingar útförunum.
—Landshöfðinginn skýrir lögreglustjóranum á þeim stað,
er honum er sagt, að skipið eigi að leggja frá, frá leyf-
inu og þeim skilyrðum, sem það er bundið. Án skrif-
legs samþykkis lögreglustjórans má eigi afgreiða skipið
til útsiglingar. Áður en samþykkið er veitt, skal lög-
reglustjóri ganga úr skugga um, að skilyrðunum sje ná-
kvæmlega fullnægt, og að þeir útfarar, sem tekið er við
á skipið, hafi löggilda samninga. — *Um flutninga, sem*
eigi ganga beina leið. 4. gr. Leyfi til þess að takast
á hendur flutning útfara yfir hafnir í Norðurálfunni
veitir lögreglustjórinn á þeim stað, þar sem sá er bú-
settur, er sækir um leyfið. — Sá, sem sækist eptir slíku
leyfi, skal segja til, hvort hann ætli að reka erindi fyr-
ir sjálfan sig eða í umboði annara; sje svo, skal hann
sýna fram umboðsskrá sína frá útflutningafjelagi því
eða skips-útgjörðarmönnum, sem hann kemur fram fyrir,
og fá lögreglustjóra í hendur eitt exemplar af fjelags-
lögunum eða þeim reglum, er almenningi hefur verið
skýrt frá, að þeir ætli að fylgja.—5. gr. Áður en leyfið
er veitt, verður sá, sem í hlut á, að setja veð eptir ná-
kvæmari ákvörðun lögreglustjóra, sem sje að minnsta
kosti 6,000 kr. og allt að því 20,000 kr., annaðhvort á
þá leið, að annar maður, sem þykir áreiðanlegur, ábyrg-
ist eins og hann sjálfur ætti í hlut, eða með því að láta

1876 af hendi skuldabréf sem geymslufje. Þegar tiltaka skal
 14. jan. upphæðina, skal sjerstaklega tekið tillit til þess, hvort
 erindsrekinns ætlar að fá leyfi til að flytja útfara lengra
 áleiðis, en til þess staðar, þar sem lenda á skipinu í
 annari heimsálfu, og ef svo er, má eigi tiltaka minni
 upphæð en 14,000 kr. Veðið er til tryggingar fyrir öll-
 um þeim skyldum, sem erindsrekinns bakar sjer gagn-
 vart útförum, eða ef brotið er gegn því, sem fyrir er
 mælt í lögum þessum, og hvernig sem á stendur verður
 veðið eigi heimtað aptur, fyr en eitt ár er liðið frá því,
 að erindsrekinns hætti við þessi störf. — Í hvert skipti,
 sem lögreglustjóri veitir slíkt leyfi, skal hann skýra lands-
 höfðingja frá því og frá, hvernig veði því, sem sett er,
 er varið, og svo upphæð þess, og má leggja undir úr-
 skurð hans allar þær spurningar, sem snerta veiting á
 leyfi því, sem verið er að ræða um. — Bæði landshöf-
 ingi og lögreglustjórinn geta hve nær sem vera skal
 krafizt þess, að veð það, sem sett er, verði fært upp í
 hina hæstu upphæð, sem getið var að framan. — 6. gr.
 Ætli útflutningastjóri að hafa um hönd störf þessi ann-
 arstaðar en þar, sem hann er búsettur, skal skýra þeim
 lögreglustjóra frá því, sem hefur veitt leyfið, og skal þar
 að auki sýna það lögreglustjórnum á þeim stöðum, þar
 sem áformað er að nota það. — Umboð handa öðrum
 til þess að koma fram fyrir hönd erindsrekans skal vera
 skriflegt, og eptir að lögreglustjórinn, sem veitt hefur er-
 indsrekanum leyfið, hefur ritað vottorð sitt á umboðs-
 skrána, skal hún sýnd lögreglustjóranum á sjerhverjum
 þeim stað, þar sem hana á að nota. — 7. gr. Öll skip,
 að hinu konunglega póstgufuskipti einu undanteknu,
 er fluttir eru á útfarar frá höfnum á Íslandi til hafna í
 Norðurálfunni, skulu vera undirgefin umsjón lögreglu-
 stjórnaarinnar, og má eigi taka útfara á skip, fyr en lög-
 reglustjórinn á þeim stað, er skipið leggur út frá¹, hefur

1) þ. e. til útlanda, sbr. landsh.br. 8. nóv. 1887. *146r 28. júní 1876. (bls 68, B)*

gefið skriflegt leyfi til þess.—Áður en leyfi þetta verður veitt, skal lögreglustjóri ganga úr skugga um, að skipið sje hentugt til þess augnamiðs, sem til er ætlaðt, sumpart með því að láta menn, sem vit hafa á, undir sinni tilsögn halda skoðunargjörð, sumpart með því að rannsaka skoðunarskírteini þau, sem gefin eru út á þeim stað, þar sem skipið á heima, en skírteini þessi gilda þó eigi lengur en eitt ár frá því, að þau eru gefin út. — Í leyfinu skal nákvæmar tiltekið, hvað marga útfara megi taka á skipið, og má setja þar þær nákvæmari reglur, sem nauðsyn þykir á að segja fyrir um að því leyti, er snertir tilhlýðilega meðferð á útförunum. — Útflutningastjóri sá, er í hlut á, tekur þátt í ábyrgðinni á því, að enginn útfari, sem hann hefur tekið að sjer að flytja, verði látinn ganga á nokkurt skip, sem ákvörðun sú, sem hjer er sett, á við, fyr en leyfi það, sem með þarf handa skipinu, er útvegað. — 8. gr. Áður en útflutningaskip leggur af stað frá Íslandi, skulu bæði skipverjar og farþegar rannsakaðir af lækni, er lögreglustjórinn fær til þess; skal hann ganga úr skugga um, að hvorugir sje veikir af neinni næmri sótt, er valda má faraldri, og enginn af farþegjunum svo sjúkur eður heilsutæpur, að álíta megi, að hann sje ekki ferðafær. Útflutningastjóri skal ábyrgjast, að allir menn á skipinu gefi sig fram til læknis-rannsókna. — 9. gr. Fyrir tilsjón með útflutningum skal lögreglustjóra og lækni greiðast 20 kr. hvorum, fyrir hvert útflutninga-skip, er þeir skoða, en þurfi þeir að verja lengri tíma en einum degi til þessa, þá skulu þeim þar að auki greiðast 6 kr. um hvern dag. Hin sömu daglaun bera skoðunarmönnum þeim, er lögreglustjóri kveður til að gjöra skoðunina með sjer, og skal útflutningastjóri greiða kostnað þann allan, er af skoðunargjörðinni leiðir, og fá í hendur hlutaðeigandi lögreglustjóra. — 10. gr. Rúm það, er hverjum farþegja á útflutningaskipi er ætlað, má eigi minna vera en 12 □ fet, ef það er á

1876

14. jan.

1876 efri miðpiljum, eður í lypting á efstu piljum, og eigi
 14. jan. minna en 30 □ fet, sje það á neðri miðpiljum (Banjer-
 dæk). Skal þetta rúm autt af öllu öðru en rekkjum
 farpegja, fötum þeirra og öðru, er þeir nauðsynlega þurfa
 að hafa við hönd á ferðinni. Sjerstök svefnherbergi
 skulu höfð fyrir ógiptar konur, og önnur fyrir ókvænta
 menn, og skal það ekki haft saman. Sje skipið fermt
 kaupvöru jafnframt og það flytur fólk, skal að minnsta
 kosti vera 6 feta bil frá yfirborði farmsins til yfirpilja
 farpegjarúmsins. — 11. gr. Rúm það, er farpegjum er
 áskilið í næstu grein hjer á undan, skal vera svo, að
 það veiti farpegja nóg lopt og birtu, svo og nóga hlífð
 fyrir vætu og kulda. Ekki má skip, er fólk flytur, taka
 til flutnings jafnframt nema þá vöru, er illur þefur er
 af, eður hættu getur valdið fyrir heilsu farpegja, heldur
 ekki þúður nje eldspýtur þær, er af brennisteini eru
 gjörvar, nema hið minnsta sem þörf er á fyrir sjálfa skip-
 verja. — 12. gr. Ekki skal á útfara skipum búa til
 rekkjupall fyrir fleiri en 3 fullorðna menn til að sofa eður
 hvílast í. Rekkja handa hverjum fullorðnum manni skal
 eigi minni vera að innanrúmi en 5,75 fets á lengd og 1,5
 fets á breidd. Eigi skal hafa rekkjupalla hvern nær
 öðrum en svo, að í millum hverrar raðar sje tveggja
 feta breitt gangrúm. Ekki skal hafa fleiri en tvo rekkju-
 palla hvorn yfir öðrum, og skal tveggja feta bil vera frá
 botni hins neðra rekkjupalls upp að botni hins efra, og
 sömuleiðis frá botni hans upp undir piljur tvö fet. Ætla
 skal $\frac{1}{3}$ af öllum rekkjum farpegja fyrir sjúka menn, og
 skal bilið milli botnanna í þeim vera þrjú fet, og eins
 frá botni hinnar efri rekkjunnar upp undir piljur; upp
 að botni þeirrar rekkjunnar, sem neðar er, skal vera 4
 þumlunga bil frá piljum. Það segir sig sjálft, að jafn-
 mörg þurfa rekkjustæði og fullorðnir menn eru með
 skipinu. Rjett er að telja hvern þann fullorðinn, sem
 er 14 ára og þaðan af eldri, tvö börn frá 1—14 ára jöfn

einum fullorðnum. Börn yngri en árgömul teljast ekki. **1876**

— *Almennar ákvarðanir.* 13. gr. Útflutningastjóri skal **14. jan.**

gjöra skriflegan samning við sjerhvern útfara. Skal í samningi þessum skýrt frá því, frá hverjum stað og til hvers staðar útfarinn skuli fluttur, og svo frá kaupi því, sem greitt er eða greiða skal fyrir flutninginn; en auk þessa skal samningurinn hafa inni að halda nákvæma og ýtarlega skýrslu: 1., um tölu þeirra manna, sem fluttir skulu samkvæmt samningi þessum, fullt nafn þeirra, aldur, heimili þeirra hingað til, svo og stjett þeirra; — 2., um leiðina, fargögn, og nær útfarinn eigi að leggja af stað á leið til þeirrar hafnar, þaðan sem ferðin hefst til annarar heimsálfu, um hvort hann verði fluttur ofan skips eða undir þiljum, og um það, hvernig sjeð verði um, að útfaranum verði komið fyrir, og um viðurværi hans á sjálfri ferðinni, á þeim stöðum, er koma skal við á á leiðinni, og þeim stað, er leggja skal út frá; — 3., um skipsútgjörðarmenn þá eða fjelag það, sem tekur að sjer flutninginn frá Norðurálfunni, og að svo miklu leyti, sem unnt er, um nafn á skipi því, sem skal haft til flutningsins, en að minnsta kosti hvort það sje seglskip eða gufuskip, hvar í skipinu útfaranum skuli komið fyrir, og um hvenær leggja eigi af stað frá Norðurálfunni; — 4., um það, hvort sá, sem tekur að sjer flutninginn, einnig takist á hendur að veita útfaranum fæði á leiðinni, og ef svo er, að hve miklu leyti; skal ávallt áskilið, að fæðið sje látið til tilbúið; — 5., um það, hvort greiða skuli sjerstaka borgun fyrir flutning á munum útfarans bæði til þess staðar, er leggja skal út frá, og þaðan til hinnar heimsálfunnar, og 6., um það, hvernig sjeð sje um flutning útfarans lengra áleiðis, ef til þess skyldi koma, að skipinu hlekkist á og komist ekki alla leiðina. — Verði útfari fluttur beina leið frá Íslandi til Englands, til þess hann verði fluttur þaðan lengra áleiðis, og verði eigi landsettur í þeirri höfn á Englandi, er hann að síðustu skal fara frá, skal í samningnum gjört þeim, sem flytur

1876 útfarann, að skyldu, að flytja hann lengra áleiðis til
 14. jan. þeirrar hafnar, þar sem hann á að ganga á skip, áður en dagur sje liðið frá því að tollrannsókn á útfaranum er lokið á þeim stað, þar sem hann var settur á land, eða að minnsta kosti með hinni fyrstu venjulegu járnbrautarferð, sem fellur til þaðan eptir að tollrannsóknin er á enda. — Sje svo ákveðið í samningnum, að útfarar skuli vinna af sjer flutningskaup það, sem samið er um, allt eða að nokkru leyti, þegar þeir eru komnir í aðra heimsálfu, er samningurinn ógildur, og sjerhver samningur, sem gjörður er um þetta við útfarann á annan hátt, skal eigi vera skuldbindandi fyrir hann, og bakar útflutningastjóranum hina mestu sekt, sem til tekin er í 15. gr. — Erindsrekin skal fá hlutaðeiganda lögreglustjóra í hendur samninginn, sem skal vera ritaður á íslenzku og útlagður á ensku, ásamt með endurriti af honum. Eptir að lögreglustjórinn er genginn úr skugga um, að samningurinn fullnægi þeim ákvörðunum, sem þessi grein hefur inni að halda, sendir hann útfaranum frumritið, eptir að hann hefur ritað á það vottorð sitt. — Ákvörðunum í þessari grein má breyta, og setja ítarlegri reglur um innihald samninga þeirra, sem gjörðir eru milli útfara og erindsreka, með konunglegri tilskipun. — 14. gr. Hafi útfari nokkra kærú að fram bera yfir því, að samningurinn hafi verið rofinn, skal það tafarlaust tilkynnt hinum næsta danska verzlunarfulltrúa erlendis. Verði eigi sätzt á málið fyrir milli-göngu verzlunarfulltrúans, skal hann, eptir að hafa leitað nákvæmra upplýsinga, senda skýrslu um það, og skal landshöfðinginn á Íslandi þar eptir gjöra út um málið, þannig, að útflutningastjóri er bundinn við þann úrskurð innan takmarka veðs þess, sem sett er, og svo framarlega sem ákveðið er í úrskurðinum, að erindsrekin skuli greiða skaðabætur, sjer landshöfðingi um, að þær einnig verði goldnar af veðinu, að svo miklu sem það

hrökkur til. — 15. gr. Mál, sem rísa af því, að brotið **1876**
 er gegn lögum þessum, skal fara með sem opinber lög- **14. jan.**
 reglumál, og ef harðari hegning eigi liggur við sam-
 kvæmt almennum lögum, varðar það 20—2000
 króna sektum; þó má hækka hegninguna fyrir afbrot
 gegn 1. grein þannig, að beitt verði einföldu fangelsi í
 2 mánuði eða öðru fangelsi, í samsvarandi tíma. Sekt-
 innar renna í landssjóð.

BRJEF landshöfðingja (til amtm. yfir s. og v. amt- **15. jan.**
 inu) um endurgjald á veittum sveitarstyrk.

Manni var veittur sveitarstyrkur þar sem hann
 dvaldi, og átti hann þó skepnur, búsaðöld og fjenaðar-
 og geymsluhús, alls um 300 rd. virði. Framfærslu-
 hreppur mannsins var skyldaður til að endurgjalda styrk-
 inn, af því að hann var álitinn hafa verið nauðsynlegur
 til þess að maðurinn, sem var búandi og átti fyrir
 mörgum ómögum að sjá, eigi flosnaði upp frá búi og
 yrði með hyski sínu sveit sinni því þyngri ómagi.

AUGLÝSING (frá innanríkisstjórninni og ráðgjafanum fyrir **10. febr.**
 Ísland) um breyting á ákvörðunum þeim, sem auglýsing
 26. sept. 1872 hefur inni að halda um burðareyri und-
 ir sendingar milli hins danska og íslenzka póstum-
 dæmis.

Í stað póstgjalda þeirra, sem fyrir er mælt um í
 auglýsingu 26. septbr. 1872, 6.—10. gr. og 12. gr., skal
 frá 1. ágúst 1876 borga undir sendingar milli hins
 danska og íslenzka póstumdæmis burðareyri þann, sem
 hjer er sagt: — 1. Undir venjuleg brjef (auglýsing 26.
 sept. 1872, 6. gr.), þegar höfð eru frímerki:

ef brjefin vega allt að 3 kvintum 16 aura

— — yfir 3 kv. allt að 25 kv. 30 —

— — — 25 — — — 50 — 50 —

Sjeu eigi höfð frímerki, verður burðareyri tvöfaldur við
 það, sem hjer er ákveðið. — 2.¹ Undir prentað mál í

1) Sbr. augl. 4. júní 1885.

1876 10. febr. krossbandi eða einbrugðnu bandi, sýnishorn af varningi eða fyrirmynd við fatasnið (auglýsing 1872, 7. gr.), ef frímerki eru við höfð, 16 aura fyrir hverja sendingu, er vegur allt að 25 kv., og 25 aura, ef hún vegur meira, allt að 50 kv. — 3. Auk venjulegs burðareyris greiðast ennfreður 16 aurar fyrirfram fyrir að takast á hendur ábyrgð sendinga þeirra, sem getið er í 1. og 2. — 4. Undir peningabryf (auglýsing 1872, 9. gr.) skal burðareyris goldinn eptir vikt, eins og ákveðið er að framan í 1., og að auki 25 aurar í ábyrgðargjald fyrir hverjar 200 kr. eða minni upphæð þeirra peninga, er til eru greindir utan á bryfinu. — 5. Burðareyris fyrir böggla (auglýsing 1872, 10. gr.) skal vera: aðalburðareyris 25 aurar undir hvern böggul og í viðbót 10 aurar fyrir hvert pund, sem böggullinn vegur. — Undir böggla, sem senda á lengra áleiðis með póstum á Íslandi, eða koma lengra að með þeim, skal gjalda að auki 30 aura fyrir hvert pund. Partur úr pundi telst sem heilt pund. Ef verð er til greint, skal ennfreður greiða í ábyrgðargjald 25 aura fyrir hverjar 200 kr. eða minni upphæð af verði því, sem tilgreint er. — 6. Burðareyris undir peninga, sem sendir eru með póstaðvísun, skal vera 20 aurar fyrir hverjar 30 kr. eða minni upphæð, samt eigi meir en 80 aurar. — Að öðru leyti skal það haldast, sem ákveðið er í auglýsingu 26. sept. 1872.

11. febr. Lög um stofnun læknaskóla í Reykjavík.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Í Reykjavík skal stofnaður læknaskóli, og skal forstöðumaður hans jafnframt vera landlæknir. — 2. gr. Forstöðumaðurinn skal sem forstöðumaður og jafnframt landlæknir hafa 4800¹ kr. í laun á ári hverju. — 3. gr. Skipaður skal og einn fast-

1) Sbr. lög 8. nóv. 1883, 1. gr.

ur kennari og hefur hann 1800¹ kr. að launum. — **1876**
 4. gr. Auk þess skal hjeraðslæknirinn í Reykjavík skyld- **II. febr.**
 ur að gegna læknakennslu í einni eða fleirum vísinda-
 greinum, og skal hann fyrir þenna starfa hafa 800 kr.
 í árlega þóknun. — 5. gr. Ráðgjafinn fyrir Ísland sem-
 ur reglugjörð fyrir skólann². — 6. gr. Það er skilyrði
 fyrir því, að þeir, sem útskrifast úr þessum skóla, geti
 orðið hjeraðslæknar, að þeir hafi hinn ákveðna tíma
 gengið á fæðingarstofnunina í Kaupmannahöfn, og að
 minnsta kosti eitt missiri á spítalana þar³.

Lög um stofnun barnaskóla á Ísafirði.

II. febr.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Á Ísafirði skal stofna skóla,
 sem öll börn þau, sem þar eiga heima, geti notið þeir-
 ar kennslu í, er þykir nauðsynleg fyrir menntaða menn
 yfir höfuð. — Svo má og fyrir hæfilega borgun taka í
 þenna skóla önnur börn, þegar því verður við komið án
 þess hin missi í. Kostnaðinn til skóla þessa skal greiða
 úr bæjarsjóði, að svo miklu leyti sem kennslukaup barn-
 anna og aðrar tekjur skólans ekki hrökkva til. — 2. gr.
 Landshöfðingjanum yfir Íslandi skal falið á hendur með
 ráði biskupsins, amtmannsins í vesturamtinu og bæjar-
 stjórnarinnar á Ísafirði, að skipa fyrir um fyrirkomulag
 skóla þessa og skyldur bæjarmanna við hann⁴.

Lög um breyting á tilskipun um gjald á brenni- **II. febr.**
 víni og öðrum áfengum drykkjum 26. dag febrúarmán.
 1872.

1) Sbr. lög 8. nóv. 1883, 2. gr.

2) Sbr. reglugjörð 9. ágúst 1876.

3) Um styrk til þessa handa læknaefnunum, sjá landsh.br.
 10. apríl 1876.

4) Reglugjörð fyrir barnaskólann á Ísafirði var útgefin sam-
 kvæmt þessu af landshöfðingja 15. nóv. 1877.

1876 Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr.¹ . . . — 2. gr. Á tollskrám þeim og vöruskrám, sem skip eiga að hafa með sjer, samkvæmt lögum 15. dag aprílmán. 1854, sbr. við tilskipun 26. dag febrúarmán. 1872, 2. gr., skal ávallt tilgreint, hversu styrkt brennivínið eða vínandinn sje, og sje það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi borga hæsta gjald, nema því að eins, að hann á sinn kostnað láti rannsaka það, er til Íslands kemur, og fái vottorð hlutaðeigandi lögreglustjóra um styrkleik brennivínsins. — 3. gr. Verði sú raun á, þegar vínföng eru flutt til Íslands, að nokkuð af þeim hafi á leiðinni skemmzt, lekið niður, eða með einhverju móti farið forgörðum, skal ekkert gjald greiða af því, sem farizt hefur, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði lögreglustjóra, að tollskráin eða vöruskráin telji meira en í land er flutt. — 4. gr. Hjer með er úr lögum numin 1. gr. tilskipunar handa Íslandi um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, dagsett 26. febrúarmán. 1872. — 5. gr. Lög þessi öðlast gildi undir eins og þau eru löglega birt.

II. febr. Lög um aðflutningsgjald á tóbaki.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Af hverju pundi tóbaks hvort heldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjóli) skulu goldnir 10 aurar. — 2. gr. Af hverjum 100 vindlum skulu goldnir 25 aurar. — 3. gr. Á vöruskrám skal til greint, hverskonar og hve mikið tóbak sje flutt með hverju skipi, og skal þess utan hver sá, sem frá útlöndum fær tóbak til flutt, skyldur til upp á æru og samvizku að segja til, hvort og hve mikið af tóbaki eður vindlum hann með hverri ferð frá útlöndum hefur með-

1) Sbr. lög 7. nóv. 1879.

tekið, og skal hann jafnframt greiða innflutningsgjaldið. **1876**
 Gjaldið rennur í landssjóð. Gjaldheimtumenn fá 2 af **11. febr.**
 hundraði í innheimtulaun. — 4. gr. Verði nokkur upp-
 vís að því, að hafa leynt sannleikanum í þessu efni, skal
 hann sæta sektum frá 200 til 2000 króna. — 5. gr.
 Þeim, sem fyrstur með sannindum uppljóstrar broti gegn
 þessum lögum, skal greitt allt að helmingi af upphæð
 sektarinnar, verði hinn sakfelldi uppvís að brotinu. Hinn
 hluti sektarinnar renni í landssjóð.

Lög um pingsköp handa alþingi Íslendinga.

7. apríl.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — *I. Prófun kjörbrjefa, eiður, forsetar,*
váraförsetar, skrifarar, kosning þjóðkjörinna alþingis-
manna í efri þingdeildina, setning þingdeildanna. 1. gr.
 Í hvert sinn er alþingi kemur saman eptir nýjar kos-
 ingar, skal elzti þingmaðurinn stjórna umræðum þings-
 ins, þangað til forseti hins sameinaða alþingis er kosinn.
 Til þess að prófa kjörbrjefin ganga þingmenn eptir hlut-
 kesti í þrjár deildir, sem, að svo miklu leyti sem unnt
 er, sjeu jafnstórar. Fyrsta deildin fær annari deildinni,
 önnur deild þriðju deild, og þriðja deild fyrstu deild
 kjörbrjef þeirra þingmanna, sem eru í hverri þeirra
 um sig. Sjerhver deild rannsakar kjörbrjef þau,
 sem hún þannig hefur tekið við, gjörir uppástungur sín-
 ar til þingsins um kosningar þær, sem kjörbrjefin hljóða
 um, og kys framsögumann. — Uppástungurnar má bera
 upp án nokkurs fyrirvara og munnlega; þingið getur
 með atkvæðagreiðslu um þær gjört ályktun um kosning-
 arnar á sama fundi og uppástungurnar eru bornar upp.
 Ályktun um gildi eða ógildi kosningar skal gjörð með
 því að greiða atkvæði með og á móti því, að hún sje
 viðurkennd sem gild (29. gr. stjórnarskrárinnar). —
 2. gr. Eptir að hinir nýju þingmenn þar næst hafa
 Lagasafn III.

1876 unnið eið að stjórnarskránni (30. gr. stjórnarskrárinnar),
7. apríl. skal kjósa forseta og undir stjórn hans varaforseta og
2 skrifara fyrir hið sameinaða alþingi. Kosningin gildir
fyrir allan þingtímann það ár. — Til þess að verða kos-
inn forseti útheimtist meir en helmingur atkvæða; verði
þessum atkvæðafjölda eigi náð við fyrstu atkvæðagreiðslu,
skal kosið á ný óbundnum kosningum. Verði þá heldur
eigi náð þeim atkvæðafjölda, sem með þarf, skal að eins
kjósa um þá tvo þingmenn, sem flest höfðu atkvæði við
aðra kosningu; hafi fleiri hlotið jafnmörg atkvæði við þá
kosningu, skal hlutkesti ráða, um hverja tvo skuli kjósa.
Fái þeir báðir við hina bundnu kosningu jafnmörg at-
kvæði, skal hlutkesti sömuleiðis ráða, hvor þeirra eigi
að vera forseti. Eptir sömu reglu skal farið þegar
kjósa á varaforseta, en er skrifararnir verða kosnir, skal
atkvæðafjöldi ráða. — 3. gr. Síðan skal kjósa óbundn-
um kosningum hina 6 þjóðkjörnu alþingismenn, sem
eiga að hafa sæti í efri deild þingsins (16. gr. stjórnar-
skrárinnar). Allir alþingismennirnir taka þátt í þeirri
kosningu. Þeir eru rjett kjörnir í efri deild þingsins,
sem flest fá atkvæði. Hafi tveir eður fleiri jafnmörg
atkvæði, skal hlutkesti ráða. Sömuleiðis skal kjósa nefnd
til þess að prófa þau kjörbrjef, sem fyrst koma fram
eptir að hinni almennu prófun er lokið (1. gr.), og svo
til þess að rannsaka kosningar, sem þingið hefur frestað
að viðurkenna gildar, eða kærur, sem snerta kosningar,
sem þegar eru teknar gildar. Í nefnd þessari sitja 5
menn, 3 kjörnir af hinu sameinaða alþingi eptir þeim
reglum, sem gilda um nefndar-kosningar, og forsetar
beggja deildanna. Láti nefndin uppi skriflega uppástungu,
eða leggi hún til, að kosningin verði álitin ógild, skulu
uppástungur nefndar þessarar ræddar eptir reglunum fyrir
2. umræðu lagafrumvarpa (sbr. 13. gr.); en að öðrum kosti
gildir hið sama og ákveðið er í 1. gr. um uppástungur
deildanna. — 4. gr. Þar á eptir eru settar hinar tvær

deildir þingsins. Í hvorri deildinni fyrir sig gengst elzti **1876**
þingmaðurinn fyrir kosningu forseta deildarinnar, sem 7. apríl.
síðan skal sjá um kosningu varaforseta og 2 skrifara. —
Við kosningar þessar skal fylgja þeim reglum, sem sett-
ar eru í 2. gr. um hinar samsvarandi kosningar í hinu sam-
einaða alþingi, og gilda þær sömuleiðis fyrir allan þing-
tímann í það skipti. — 5. gr. Forseti stjórnar umræð-
unum í hvorri deild, og sjer um, að allt fari fram í
góðri reglu. Hann tekur við öllum skýrslum til deildar-
innar, og annast um afgreiðslu þeirra mála, er frá deild-
inni eiga að fara. Vilji hann taka nokkurn frekari þátt
í umræðunum, en fylgir af stöðu hans sem forseta,
verður hann á meðan að víkja úr forseta-sæti fyrir vara-
forsetanum. Forsetinn tekur eigi þátt í neinni atkvæða-
greiðslu. — Forsetar beggja deildanna standa í samein-
ingu fyrir reikningum alþingis, en samt getur forseti
þeirrar deildarinnar, sem í hlut á, ávísað því fje, sem
þingmönnum ber í daglaun og ferðakostnað. Þeir ráða
menn, sem þörf er á, til þingstarfa, og ákveða laun
þeirra. Sömuleiðis standa þeir í sameiningu fyrir út-
gáfu alþingistíðindanna, ráða útsölumann þeirra og ann-
ast um tilsjónina með skjalasafni alþingis, bókasafni
þess og geymslu á alþingistíðindunum. — Að endingu
hafa báðir deildar-forsetar milli þinga vald til fyrir hönd
deildanna, að gjöra þær ráðstafanir, sem með þarf, við-
víkjandi hinni innri skipun deildarinnar. — 6. gr. Í
forföllum forseta gengur varaforseti í öllu tilliti í hans
stað. — 7. gr. Skrifararnir halda undir tilsjón forset-
ans stutta bók, þar sem ritað er efni umræðanna, og
úrslit þeirra; hún skal lesin upp við byrjun næsta fund-
ar á eptir, og skulu síðan forsetinn og annar skrifarinn
rita nöfn sín undir í hana. Ennfremur telja þeir sam-
an atkvæði við atkvæðagreiðslurnar, eptir að þeir sjálfir
fyrst hafa greitt atkvæði sín. Sömuleiðis sjá þeir und-
ir tilsjón forsetans um skrásetning ályktana deildarinn-

1876 ar, og ritar forsetinn og annar skrifarinn nöfn sín undir 7. apríl. þær. Störfum skal skipt milli þeirra eptir samkomulagi við forsetann. — 8. gr. Reglurnar að framan (5.—7. gr.) gilda einnig um forsetann, varaforsetann og skrifarana í hinu sameinaða alþingi, þegar deildirnar ganga saman í eina málstofu, annaðhvort samkvæmt 16. og 28. gr. stjórnarskrárinnar, eða til þess að prófa kjörbrjef, sbr. 3. gr. að framan. — *II. Nefndir.* 9. gr. Hvor þingdeildin fyrir sig getur sett bæði stöðugar nefndir, sem málum af einhverri tiltekinni tegund skal vísað til, og nefndir í einstökum málum, sem þó einnig seinna má vísa til nýjum málum, þegar efn þeirra stendur í sambandi við eða er skylt fyrra málinu. Nefndin getur sjálf bætt tveim þingmönnum við tölu nefndarmanna, ef deildin samþykkir það. Á hverju stigi, sem málið er til umræðu, má setja nefnd, eða vísa málinu til rannsóknar nefndar, sem þegar er sett. Verði þetta gjört, þá er umræður þegar eru byrjaðar, skal síðan fresta þeim. Tala nefndarmanna skal ávallt standa á stöku. — 10. gr. Nefndin kýs jafnskjött og hún er komin saman forseta og skrifara, og á þeim tíma, er henni þykir það hentugt, framsögumann. Nefndin lætur uppi álit, sem skal prentað og útbýtt, og má eigi ræða það í deildinni, fyr en að minnsta kosti einn dagur er liðinn frá því það var gjört. — *III. Lagafrumvörp.* 11. gr. Lagafrumvörp skulu vera samin í lagaformi. Þau skulu, hvort heldur sem þau koma frá stjórninni eða frá þingmanni í deildinni eða frá hinni deildinni, lögð fyrir á fundi og vera prentuð og þeim útbýtt 1 degi fyr en þau verða tekin til fyrstu umræðu. Ekkert lagafrumvarp má samþykkja til fullnaðar, fyr en það hefur verið rætt þrisvar sinnum í hvorri þingdeildinni um sig (27. gr. stjórnarskrárinnar). — 12. gr. Við fyrstu umræðu skal ræða frumvarpið í heild sinni. Eptir að búið er að ræða frumvarpið á þenna hátt, skal leita atkvæða um, hvort það skuli ganga til annarar umræðu. — 13. gr. Við aðra

umræðu, sem eigi má eiga sjer stað fyr en 2 dagar **1876**
eru liðnir frá því að fyrstu umræðu var lokið, skal ræða 7. apríl.
hinar einstöku greinir lagafrumvarpsins með þar til heyr-
andi breytingaruppástungum í þeim köflum, sem forseta
þykja við eiga. Jafnskjótt og búið er að ræða hvern
kaffa, skal gengið til atkvæða um greinirnar í honum
og þar til heyrandi breytingaruppástungur. Að endingu
skal gjört út um það með atkvæðagreiðslu, hvort frum-
varpið í því formi, sem það nú er í, skuli koma til
þriðju umræðu. — 14. gr. Við þriðju umræðu, sem
eigi má fram fara fyr en 2 dagar eru liðnir frá því að
lokið er annari umræðu, og eigi gjöra við hana breyt-
ingaratkvæði af öðrum en nefndinni, meiri eða minni
hluta í nefndinni, landshöfðingja eða að minnsta kosti
3 þingmönnum í efri deildinni og 6 í neðri deildinni,
skal ræða breytingaratkvæðin, þær greinir, er breyting-
aratkvæðin eru gjörð við, og lagafrumvarpið sem heild í
einu lagi eða í köflum eptir ákvörðun forseta, og greiða
atkvæði um breytingaratkvæðin. Eptir að því næst
annar skrifarinn með tilsjón forsetans hefur skrásett
lagafrumvarpið samkvæmt öllum þeim atkvæðagreiðslum,
sem fram hafa farið áður, skal lesa það upp, að svo
miklu leyti sem forseta þykir þörf á, og að endingu setja
það undir atkvæði í heild sinni. — Enginn má við neina
umræðu taka til máls optar en tvisvar í sama máli,
nema framsögumaður og landshöfðingi. Þó er ávallt
heimilt að biðja sjer hljóðs um fyrirkomulag á atkvæða-
greiðslu, um gæzlu þingskapa, og til að hreinsa sig und-
an áburði. — 15. gr. Þegar lagafrumvarp er samþykkt
á þenna hátt í þeirri deild, þar sem það fyrst er borið
upp, sendir deildarforsetinn það í því formi, er það er
samþykkt í, forseta hinnar deildarinnar, og mælist til,
að hann leggi það fyrir deildina (28. gr. stjórnarskrár-
innar). — Við umræðurnar um frumvarpið í þessari
deild skal fylgja hinum sömu reglum og settar eru að
framan viðvíkjandi umræðunum um það í þeirri deild,

1876 þar sem það fyrst er borið upp. — 16. gr. Verði frum-
7. apríl. varpið á þenna hátt óbreytt samþykkt í hinni þing-
deildinni, sendir forseti deildarinnar það landshöfðingja.
— 17. gr. Ef deildin aptur á móti gjörir breytingar á
frumvarpi því, sem henni hefur verið sent, skal senda
það aptur eins og því hefur verið breytt, til þeirrar
deildar, þar sem það fyrst er borið upp (28. gr. stjórn-
arskrárinnar). Ef málið áður hefur verið rætt í nefnd,
sendir forsetinn í þessari deild nefndinni þegar í stað
frumvarp það, sem hann hefur tekið við. Eptir að
frumvarpið í því formi, sem það hefur fengið í hinni
deildinni og álit nefndarinnar um það er prentað og
því hefur verið útbýtt 2 dögum áður, skal taka það til
umræðu á þann hátt, sem fyrirskipaður er um 3.
umræðu lagafrumvarps (14. gr.), en þó er hverj-
um þingmanni heimilt að gjöra breytingaruppá-
stungur. Ef deildin fellst á frumvarpið í því
formi, sem samþykkt er í hinni deildinni, sendir
forseti deildarinnar landshöfðingja það. En gjöri deild-
in breytingar á því, sendir forsetinn það í hinu nýja
formi þess hinni deildinni (28. gr. stjórnarskrárinnar). —
18. gr. Fallist þessi deild eptir umræðu, samkvæmt
þeim reglum, sem settar eru í 17. gr., á frumvarpið í
því formi, sem það nú hefur, skal forsetinn senda lands-
höfðingja það. En verði því breytt, sendir forseti
deildarinnar forseta hins sameinaða alþingis frumvarpið
og mælist til, að hann leggi það fyrir hið sameinaða
alþingi (28. gr. stjórnarskrárinnar). — 19. gr. Forseti
hins sameinaða alþingis kallar síðan saman báðar deild-
ir þingsins og leggur frumvarpið fyrir til einnar umræðu
í hinu sameinaða þingi í því formi, sem það hefur feng-
ið við síðustu atkvæðagreiðslu, eptir að búið er að prenta
það og því hefur verið útbýtt 2 dögum áður. Við þessa
umræðu er hverjum þingmanni heimilt, að gjöra breyt-
ingaratkvæði, og skal með tilliti til þeirra fylgja þeim

reglum, sem settar eru í 23. gr. Eptir að búið er að **1876** ræða þau og frumvarpið sjálft í heild sinni, lætur for- 7. apríl. seti ganga til atkvæða. Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess að gjörð verði fullnaðar-ályktun á máli, að tveir þriðjungar þingmanna úr hvorri deildinni um sig sjeu á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku máls-atriði, en til þess að lagafrumvarp verði samþykkt í heild sinni, þarf aptur á móti að minnsta kosti að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, sjeu með frumvarpinu. Til þess að frumvarp til fjárlaga og fjáráukalaga verði samþykkt, útheimtist samt að eins atkvæðafjöldi (28. gr. stjórnarskrárinnar). — Verði frumvarpið samþykkt, skal forseti hins sameinaða alþingis senda landshöfðingja það; að öðrum kosti fellur það niður. — IV. *Frumvarp til stjórnarskipunarlag*a. 20. gr. Lagafrumvörp, sem hafa inni að halda breytingar á stjórnarskránni eða viðbót við hana, skulu í fyrirsögninni vera nefnd sem frumvörp til stjórnarskipunarlag; sjeu þau eigi nefnd svo, vísar forseti þeim frá. Breytingaratkvæði, sem hafa inni að halda breytingar á stjórnarskránni eða viðbót við hana, verða að eins gjörð við frumvörp til stjórnarskipunarlag; verði þau gjörð við önnur frumvörp, vísar forseti þeim frá. — V. *Álit yfirskoðunarmanna*. 21. gr. Til þess að ræða álit yfirskoðunarmanna (26. gr. stjórnarskrárinnar), sem skal lagt fyrir neðri deildina fyrst, skal í deildinni setja þriggja manna nefnd. — Uppástungur frá þessari nefnd skulu koma tvisvar sinnum til umræðu eptir reglunum um aðra og þriðju umræðu. Hið sama gildir, ef efri deildin setur nefnd í málinu um álit yfirskoðunarmannanna; að öðrum kosti skal deildin útkljá málið í einni umræðu. — VI. *Aðrar sjerstakar uppástungur*. 22. gr. Aðrar sjerstakar uppástungur en lagafrumvörp skulu vera samdar í ályktunarformi og skal sagt til þeirra á fundi. Þingdeildin ályktar þá á öðrum fundi eptir uppá-

1876 stungu forsetans, hvernig ræða skuli uppástunguna. 7. apríl. Samt má eigi útkljá neina uppástungu á sama fundi og gjörð er ályktun um, hvernig skuli ræða hana. — VII. *Breytingaratkvæði og breytingar við þau.* 23. gr. Breytingaratkvæði við þau lagafrumvörp og þær uppástungur, sem eru til umræðu, skulu vera prentuð og þeim útbýtt daginn áður en þau eru rædd á fundi. Ef stungið er upp á að skipta atkvæðagreiðslunni um laga grein, er það skoðað sem breytingaratkvæði (sbr. 36. gr.). Breytingar við breytingaratkvæði má hver bera upp við byrjun þess fundar, þá er þau skulu tekin til umræðu; þó skulu þær þá vera prentaðar og þeim þegar útbýtt. Nefndin getur einnig borið upp breytingaratkvæði með jafnstuttum fresti, en aðrir einungis þegar þingdeildin samþykkir það. Til þess að bera upp breytingar við breytingaratkvæði þarf aldrei fleiri en einn þingmann (sbr. 14. gr.). — VIII. *Fyrirspurnir.* 24. gr. Æski einhver alþingismaður að bera upp í annari hvorri þingdeildinni opinbert málefni, og beiðast þar um skýrslu landshöfðingja (37. gr. stjórnarskrárinnar), skal þetta gjört með fyrirspurn, sem fengin sje forseta, og skal hún vera skrifleg og greinilega samin. Skýrir forseti síðan frá fyrirspurninni á fundi, og sker deildin umræðulaust á öðrum fundi úr, hvort gjöra megi fyrirspurnina. Verði það samþykkt, sendir forseti landshöfðingjanum fyrirspurnina, og verður hún svo borin upp og rædd á fundi þar á eptir. Við þessa umræðu má eigi gjöra neina ályktun. — IX. *Apturköllun, frávisun, um að taka fyrir næsta málið á dagskránni.* 25. gr. Bæði stjórnarfrumvörp og frumvörp frá þingmönnum deildarinnar má kalla aptur á hverju stigi sem umræðurnar eru, en hver annar þingmaður, sem vill, getur þá jafnskjótt tekið þau upp aptur. Hið sama gildir og um uppástungur og breytingaratkvæði. — 26. gr. Þegar fyrirspurn, uppástunga eða breytingaratkvæði eru borin upp og útlistuð, er sjerhverjum þingmanni heimilt að krefjast þess, að þeim

sje vísað frá. Kröfuna skal koma fram með áður en **1876** nokkur annar en sá, sem gjörir uppástunguna, eða ber 7. apríl. upp fyrirspurnina, hefur talað. Þingdeildin sker þá umræðulaust úr því, hvort henni skuli vísað frá. Meðan á umræðunum stendur, má einnig gjöra uppástungu, sem byggð sje á ástæðum, um, að taka skuli fyrir hið næsta mál á dagskránni, en samt skal þessi uppástunga vera skriflega tilkynnt forsetanum fyrirfram.—X. *Utanþingsmálefni*. 27. gr. Hvorug þingdeildin má taka við neinu málefni, nema einhver þingdeildarmanna taki það að sjer til flutnings (38. gr. stjórnarskrárinnar).—Hjer með skulu talðar bænarskrár, ávörp, kærur og þess konar málaleitanir frá utanþingsmönnum. Sje þess konar málefni stílað til þingsins í heild þess, skal það afhent þeirri deildinni, er sá þingmaður á sæti í, sem hefur tekið það að sjer til flutnings. Sjerhvert málefni skal, eptir að forseti hefur á fundi skýrt frá því, afhent nefnd þeirri, sem sá, er tekið hefur málefnið að sjer til flutnings, heimtar að það sje fengið, svo framarlega sem slík nefnd er sett. Um sjerhvert málefni, sem vísað er til nefndar, skal út af fyrir sig eða í sambandi við önnur málefni, sem vísað er til hlutaðeigandi nefndar, látið uppi álit og skýrt frá, hvort nefndin finni ástæðu til að gjöra uppástungu um það til þingdeildarinnar eður ekki. Uppástungurnar verða ræddar í eitt skipti eptir þeim reglum, sem gilda um aðra umræðu lagafrumvarps. Um þau málefni, sem nefndin eigi finnur ástæðu til að gjöra uppástungu um, svo og um málefni, sem eigi er vísað til neinnar nefndar, má bera upp uppástungur í þingdeildinni, og verða þær ræddar á sama hátt og nefndaruppástungur um málefni. Frá ávörpum eða þess konar málaleitunum skal sagt á fundi í þingdeildinni, og annast síðan forseti um, að þær verði lagðar fram á lestrarsaliun undir tilsjón skrifaranna. Ef forsetinn eða sá, sem tekið hefur þær að sjer til flutnings, æskir, að þær verði lesnar upp, skal umræðulaust leita atkvæða um það á öðrum

1876 fundi seinna, en samt má að eins leyfa að lesa þær 7. apríl. upp, ef $\frac{3}{4}$ hlutar af þeim þingmönnum, sem eru við, samþykkja það.—Þyki þingdeildinni ekki ástæða til, að gjöra ályktun um eitthvert málefni, getur hún vísað því til landshöfðingjans eða ráðgjafans (39. gr. stjórnarskrárinnar). — XI. *Umræðurnar, dagskráin.* 28. gr. Sjerhver þingmaður, sem hefur óskað að taka til máls, og fengið leyfi til þess, skal standa upp frá sæti sínu og mæla þaðan, og skal hann ávallt víkja ræðu sinni til forsetans. Enginn má ávarpa annan þingmann eða nefna hann nafni. 29. gr. Enga ræðu má halda á þann hátt, að skrifað mál sje lesið upp. Þessi regla gildir samt eigi um forsetann nje fulltrúa stjórnarinnar.—30. gr. Forseti gefur venjulega þingmönnum færi á að taka til máls í þeirri röð, er þeir beiðast þess; samt getur hann gjört undantekning frá þessu með tilliti til fram-sögumannsins, svo og til þess, að ræður með og á móti þeirri uppástungu, sem verið er að ræða, skiptist á, eða til þess að láta þingmann gjöra stutta leiðrjettingu eða athuga-semd, sem snertir sjálfan hann.—Landshöfðinginn eða að-stoðarmaður hans eiga rjett á að biðja sjer hljóðs eins opt og þeir vilja, en gæta verða þeir þingskapa (34. gr. stjórnarskrárinnar). — 31. gr. Sjerhver þingmaður er skyldur til að gefa sig undir úrskurð forsetans að því leyti, er snertir viðhald á góðri reglu. Ef þingmaður tvisvar á sama fundi hefur verið áminntur, getur forseti stungið upp á því við þingið, að honum sje alveg synjað þess, að taka til máls á þeim fundi. Skyldi almennari óregla koma upp, er það skylda forsetans að gjöra hlje á fundarhaldinu um stund, eða, ef nauðsyn er til, slíta fundinum alveg.—32. gr. Það þykir koma í bága við góða reglu, að þingmenn gjöri góðan eða illan róm að einhverju.—33. gr. Þyki forseta, að umræðurnar dragist úr hófi fram, getur hann stungið upp á, að þeim verði lokið, og gjörir þingið út um það umræðulaust. Sömuileiðis geta 4 þingmenn í efri deildinni og 8 í neðri deildinni kraf-

izt þess, að greidd sjeu atkvæði um það, hvort umræð- **1876**
 um skuli lokið. Nöfn þessara þingmanna skulu rituð í gjörða- 7. april.
 bókinu og lesin upp.—34. gr. Forsetinn ákveður við lok
 hvers fundar dagskrá fyrir næsta fund deildarinnar.
 Þó má ákveða hana eptir ályktun deildarinnar, þegar 4
 í efri og 8 í neðri deildinni krefjast þess skriflega, og
 gjöra uppástungu um tiltekna dagskrá. Slíka kröfu og
 uppástungu skal, ef farið er fram á, að tiltekið mál sje
 látið ganga út af dagskránni, afhenda forsetanum sama dag
 og dagskráin er sett; að svo miklu leyti, sem farið er fram
 á, að tiltekið mál skuli tekið á dagskrána, skal það til-
 kynnt þinginu við lok þess fundar, innan hvers eða á
 hverjum uppástungan er afhent. Um uppástunguna
 skal, án þess að umræður fari fram, greiða atkvæði við
 byrjun næsta fundar. Sje hún felld, er þar með sam-
 þykkt dagskrá sú, sem forsetinn hefur sett. Þegar dag-
 skrá eigi er sett með ályktun þingsins, getur forseti breytt
 röðinni á þeim málum, sem eru á dagskránni, og látið
 mál, sem eru á dagskránni, ganga úr, ef hann skýrir
 þinginu frá þeim ástæðum, sem hann hefur til þess; en
 hann getur að eins látið taka fyrir mál, sem eigi er sett
 á dagskrána, þegar það er samþykkt samkvæmt 43. gr.
 — XII. *Atkvæðagreiðsla.* 35. gr. Hvorug þingdeildin
 má gjöra ályktun um neitt mál, nema að minnsta kosti
 2 þriðjungar þingmanna sje á fundi og greiði atkvæði.
 Skyldur er hver þingmaður að vera við staddur, þegar at-
 kvæði eru greidd, nema hann hafi lögmæt forföll, eða farar-
 leyfi (42. gr.). Nú greiðir þingmaður ekki atkvæði, að
 við höfðu nafnakalli, og er hann þá skyldur að leiða rök
 að því, hvers vegna hann ekki greiðir atkvæði. Ber
 forseti þá undir þing eða þingdeild, hvort ástæður þing-
 mannsins skuli gildar taka. Ef þing eða þingdeild ó-
 gildir ástæður þessar, skal svo álíta sem þingmaðurinn
 hafi greitt atkvæði með meiri hlutanum. Sama á sjer
 stað, ef hann skorast undan að gjöra grein fyrir aðferð
 sinni. Þó er honum heimilt að láta bóka málavöxtu.

1876 Afl ræður við atkvæðagreiðslur, nema þar um öðruvísi
 7. apríl. sje ákveðið í stjórnarskránni og þingsköpunum. — 36.
 gr. Það er á valdi forseta, hvernig hann skiptir atkvæða-
 greiðslunni og í hverri röð og innbyrðis sambandi hún
 fer fram; þó getur þingdeildin, ef 4 í efri og 8 í neðri
 deildinni krefjast þess, breytt ákvörðun forseta, eptir að
 einn af uppástungumönnum og forseti hvor um sig hafa
 tekið einu sinni til máls. Þó má þingmaður heimta, að
 atkvæðagreiðslunni um breytingaratkvæði sje skipt. Til-
 mæli um það skulu vera komin fram, áður en umræð-
 urnar byrja (sbr. 23. gr.). — 37. gr. Forseti hefur í
 öllum tilfellum, er hann hefur ástæðu til að halda, að
 allir sjeu á einu máli, vald til að lýsa því yfir, að gjört
 sje út um eitthvert atriði, sem kemur undir atkvæði,
 án atkvæðagreiðslu, ef enginn krefst þess, að hún fari
 fram; þó skal undantekið, er lagafrumvarp eða önnur
 sjerstök uppástunga verður samþykkt til fullnaðar. Að
 öðru leyti fer atkvæðagreiðsla jafnaðarlega fram á þann
 hátt, að þeir þingmenn, sem sitja í sætum þeim, sem
 ákveðin eru handa þingmönnum, standi upp; á þenna
 hátt skal atkvæði greiða bæði með og á móti; skrifar-
 arnir telja atkvæðin. Forseta er samt heimilt að láta
 atkvæðagreiðslu fara fram með nafnakalli, annaðhvort
 þegar í stað, eða eptir að atkvæðagreiðsla hefur fram
 farið á venjulegan hátt, ef honum virðist efasamt,
 samkvæmt skýrslum skrifaranna, hvernig hún hafi
 fallið. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deildinni og
 6 í neðri deildinni krafizt þess áður en atkvæðagreiðsla
 byrjar, að greidd sjeu atkvæði um eitt eða fleiri atriði með
 nafnakalli. Nöfn þeirra þingmanna, sem heimta nafna-
 kall, skulu lesin upp.—*XIII. Kosningar.* 38. gr. Kosningar
 fara fram eptir atkvæðafjölda, á þann hátt, sem ákveðið er
 í 2. gr.; þó nægir einn þriðjungur þeirra atkvæða, sem greidd
 eru, til þess að verða kosinn í nefndir þær, sem deild-
 irnar setja. Sjerhver kjörmiði, sem fleiri eða færri nöfn
 standa á, en greiða skal atkvæði um, eða sem hefur

inni að halda nafn, sem eigi er nógu greinilega tiltekið **1876**
eða ekki á við, er ógildur. — XIV. *Um það, hvort fundir* 7. april.
skuli fram fara í heyrandá hljóði, prentun umræðanna. —

39. gr. Fundir beggja þingdeildanna og hins sameinaða alþingis skulu haldnir í heyrandá hljóði. Þó getur hlutaðeigandi forseti eða 4 þingmenn í efri deildinni og 8 í neðri deildinni krafizt, að öllum utanþingsmönnum sje vísað burt, og skal þá þing það, er hlut á að máli, skera úr, hvort ræða skuli málefnið í heyrandá hljóði eða á heimulegum fundi (40. gr. stjórnarskrárinnar). —

40. gr. Hlutaðeigandi forseti skipar fyrir um það, hvernig mönnum verði gefinn kostur á að koma á fundi þá, sem haldnir eru í heyrandá hljóði. Áheyrendurnir eru skyldir að vera kyrrir og hljóðir. Brjóti nokkur á móti þessu, getur forseti látið vísa þeim burtu, og, ef þörf er á, öllum áheyrendum. — 41. gr. Bæði umræður þingdeildanna og hins sameinaða alþingis verða prentaðar í tíðindum, sem til þess eru ætluð. — XV. *Burtfararleyfi.*

42. gr. Sje þingmaður forfallaður að koma annaðhvort á fundi hins sameinaða alþingis eða þingdeildanna, er hann skyldur til að skýra hlutaðeiganda forseta frá föllum sínum í tækan tíma. Burtfararleyfi af þingi getur hlutaðeigandi forseti veitt um 2 daga, ef nauðsyn krefur; fyrir lengri tíma þarf til þess samþykki hlutaðeigandi þingdeildar. — XVI. *Afbrigði frá þingsköpunum.*

43. gr. Eptir uppástungu forsetans eða skriflegri uppástungu frá 4 þingmönnum í efri deild og 8 í neðri deild má, svo framarlega sem landshöfðingi aðhyllist uppástunguna, bregða út af þingsköpum þessum, nema því að eins að það sje komið undir ákvörðunum í stjórnarskránni, ef $\frac{3}{4}$ hlutar af þeim, sem greiða atkvæði, eru ásáttir um það. — 44. gr. Það, sem fyrir er mælt í 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 36., 37., 38., 39., 40., 42. og 43. gr. að framan um þingdeildirnar, gildir einnig um hið sameinaða alþingi, þegar það gengur í eina málstofu í þeim tilfellum, sem getið er í 8. gr. að framan, að svo

1876 miklu leyti, sem það getur átt við um umræður þess.
 7. apríl. Þar sem í tjeðum greinum er miðað við ákveðna tölu þingdeildarmanna, skal í hinu sameinaða alþingi koma 12 í staðinn fyrir 8 í neðri og 4 í efri deildinni, og 9 í staðinn fyrir 6 og 3.

10. apríl. BRJEF landshöfðingja (til stiptsyfirv.) um styrk handa læknaefnum.

Með brjefi þessu skýrði landshöfðingi frá, að kirkju- og kennslustjórnin hefði kveðið svo á:—1., að styrkur sá, er veita má af stúdentasjóðnum (communitet) læknaefnum, er menntazt hafa á Íslandi, verði eptirleiðis greiddur þeim beinlínis úr þessum sjóði, í mánaðarskömmtum, frá þeim degi, er þau sanna, að þau hafi byrjað á námi því, sem styrkurinn er ætlaður til.—2., að styrkurinn sje veittur til þess, að þau taki þátt í æfingum í sjúkra-meðferð (clinisk cursus) á fæðingastofnuninni, og til þess, að þau kynni sjer sjúkrahús og lyfjabúðir þar í staðnum, og stendur á sama, á hverju af þessu fyrst er byrjað.—3., að upphæð mánaðarstyrksins sje ákveðin til 50 kr., sem greiðist fyrirfram hinn 1. dag í hverjum mánuði og ekki nema fyrir 1 mánuð í senn.—4., að styrkurinn, ef nægilegt fje er veitt til þess og ákvörðun fjárveitingarinnar leyfir það, venjulega veitist af háskólaráðinu fyrir 8 mánuði, en geti þó fengizt fyrir lengri tíma, eptir tillögum umsjónarmanns og með ofanefndu skilyrði.—5., að háskólaráðið setji umsjónarmann (ephorus), sem líti eptir að læknaefnin noti dvöl sína í Kaupmannahöfn eins og til er ætlazt, og að öðru leyti aðstoði þau með ráðum og leiðbeiningu, beiðist, að fenginni vissu fyrir að hlutaðeigendur einatt gæti þess, sem til er ætlazt af þeim, útborgunar mánaðarstyrksins handa þeim frá gjaldkera háskólans, og sendi háskólaráðinu tillögur sínar, þegar svo stendur á, að styrksins er beðizt um lengri tíma en hina venjulegu 8 mánuði og hann er orðinn þess vísari, að nægilegt fje sje fyrir hendi.—Jafnframt gat landshöfðingi þess í brjefinu, að læknaefni, er fara hjeðan til Kaupmannahafnar til að leita sjer hinnar lögboðnu kennslu á fæðingarstofnuninni, muni samkvæmt fyrirmælum ráðgjafans eptirleiðis að eins fá ávísað hjer af styrki þeim, sem ákveðinn er með konungsúr-

skurði frá 21. oktbr. 1871¹, 150 kr. til að standast **1876**
 kostnaðinn við þessa ferð, en að þau eigi von á að fá ^{10. apríl.}
 áþekkan ferðastyrk útborgaðan í Kaupmannahöfn, er
 þau að loknu námi fara heim aptur.

BRJEF landshöfðingja (til amtm. yfir s. og v. amt- 5. ágúst.
 inu) um veitingu húsmennskuleyfis um tiltekinn tíma.

Með brjefi þessu úrskurðaði landshöfðingi, að það
 væri ólöglegt, að binda húsmennskuleyfi við víst tímabil,
 og að sveitarstjórn eigi gæti síðar vísað þeim manni
 burt aptur úr hreppnum, er hún einu sinni hefði veitt
 húsmennskuleyfi, þó að eins um tiltekinn tíma væri.

REGLUGJÖRÐ fyrir læknaskólann í Reykjavík.

9. ágúst.

1. gr. Það er tilgangur læknaskólans í Reykjavík, að
 fræða svo þá, sem á hann ganga, í vísindalegum og
 verklegum efnum, að þeir geti orðið nytsamir læknar.—
 2. gr. Lestrar-áætlun skólans er miðuð við 4 ár, en
 samt verður síðasta árinu að mestu leyti varið til þess
 að rifja upp aptur það, sem kennt hefur verið á hinum
 3 undangangandi árum, og til verklegra æfinga. Kennslu-
 greinirnar eru:—Líkiskurðarfræði (anatomia), líffærafræði
 (fysiologia), efnafræði, grasafræði, lyfjafræði², almenn
 veikindafræði (pathologia) og lækningafræði (therapia),
 sjerstakleg kírurgísk veikindafræði og lækningafræði, sjer-
 stakleg medicínsk veikindafræði og lækningafræði, laga-

1) Með þessum konungsúrskurði var ákveðið meðal annars,
 að veittur skyldi hverjum læknisfræðingi, er útlærður væri á
 Íslandi og færi til Kaupmannahafnar til að njóta þar fyrir-
 skipaðrar kennslu, 300 rd. styrkur, sem greiða skyldi úr hinum
 íslenska læknasjóði (landssjóði), ef kostnaðurinn yrði eigi greiddur
 á annan hátt.

2) Samkvæmt ráðgjafarbrjefi 28. sept. 1883 eiga lærisveinar
 læknaskólans þar að auki að hafa verklegar æfingar í meðala-
 tilbúningi nokkrar stundir í viku hverri síðasta námsárið, hjá
 lyfsalanum í Reykjavík, en sú kennslugrein á þó eigi að hafa
 nein áhrif á einkunn þá, er læknaefnin hljóta við burtfarar-
 prófið frá skólanum.

1876 leg læknisfræði (*medicina forensis*), heilbrigðisfræði og yfir-
 9. ágúst. setufræði. — Við kennsluna skal sjer í lagi leiða athygli
 að þeim atvikum, sem einkennileg eru fyrir Ísland. —
 Þangað til sjúkrahúsið í Reykjavík er komið í það horf,
 að þar koma fyrir svo margs konar sjúkdómar, að það
 þykir nægja til kennslunnar, er það skylda allra kenn-
 aranna, að gefa þeim, sem á skólann ganga, að svo
 miklu leyti, sem unnt er, kost á að æfa sig eins og
 með þarf í að þekkja og lækna sjúkdóma, með því að
 sýna þeim þau tilfelli, sem koma fyrir við læknastörf
 þeirra utan spítala, ef engin sjerstök vandkvæði eru því
 til fyrirstöðu. — Við hinar verklegu æfingar í líkskurði
 má hafa skrokka af dýrum, ef manna-lík eigi fást til
 þess. — 3. gr. Þeir, sem vilja komast á læknaskólann,
 verða að hafa tekið burtfararpróf við hinn lærða skóla í
 Reykjavík. — 4. gr. Áður en lærisveinum verður leyft að
 ganga undir burtfararpróf við læknaskólann, verða þeir
 að hafa lokið af prófi því í sálarfræði og hugsunarfræði
 við prestaskólann, sem fyrirskipað er með allrahæstum
 úrskurði 30. júní 1871. — 5. gr. Bæði forstöðumaður
 læknaskólans og hinir kennararnir skulu hafa nákvæmt
 eptirlit með siðferði lærisveina. Gjöri lærisveinar sig
 seka í ofnautn áfengra drykkja eða annari óreglu, skal
 forstöðumaður áminna þá alvarlega, og ef slík áminning
 hefur verið ítrekuð þrisvar sinnum, en orðið árangurs-
 laus, skal þeim, sem í hlut á, vísað burt úr skólanum.
 6. gr. Skólaárið byrjar 1. dag októberm. og endar 30.
 dag júním.; er þá sumarleyfi um 3 mánuði, júlí, ágúst
 og september. Ári þessu skal skipta í 2 hluti, og nær
 hinn fyrri fram í miðjan febrúarm., en hinn síðari til
 júním. loka. Í byrjun hvers skólamissiris semur for-
 stöðumaður lestrartöflur, sem tilsjónarmenn skólans sam-
 þykkja; lestrartöflur þessar skulu sýna, hvernig kennsl-
 unni miðar áfram, bæði yfir höfuð og í hverri einstakri
 vísindagrein. — 7. gr. Þegar sjerstaklega er ástatt, til
 dæmis þegar almenn landfarsótt gengur og opt kemur

fyrir, að lík verða krufin eða fást til skurðar sökum **1876**
þess að fleiri deyja en venjulega, skal forstöðumanni 9. ágúst.
heimilt að gjöra þær breytingar á lestrartöflunni, sem
kringumstæðurnar útheimta, til þess lærisveinar geti haft
sem mest gagn af þeirri reynslu, sem þeim býðst dag-
lega. — 8. gr. Til þess að hafa vakandi auga með iðni
og framförum lærisveina, skulu kennararnir halda próf
að minnsta kosti tvisvar sinnum á skólamissiri; ekki skulu
samt gefnar einstakar einkunnir við próf þessi, en kenn-
ararnir skulu áminna þá, sem tómlátir eru. — 9. gr.
Prófsgreinirnar við burtfararpróf eru: — a) skriflegar
prófsgreinir: 1. Kirúrgía. 2. Medicína. 3. Lagaleg lækn-
isfræði. b) munnlegar prófsgreinir: 4. Líkskurðarfræði.
5. Líffærafræði. 6. Efnafraði. 7. Grasafræði og lyfja-
fræði. 8. Kirúrgía. 9. Medicína. 10. Almenn veikinda-
fræði. 11. Yfirsetufræði. 12. Heilbrigðisfræði. c) verk-
legar prófsgreinir: 13. Líkskurður. 14. Kírórgískar ó-
peratiónir. 15.—16. Klinik (2 prófsgreinir). — Skriflegu
og munnlegu prófin skulu tekin í júnímán.; hin verklegu
prófin skal aptur á móti taka einhvern tíma á síðasta
kennsluárinu, þegar þau tilföng eru fyrir hendi, sem á
þarf að halda við prófið. — 10. gr. Við burtfararprófið
skal gefa einstakar einkunnir fyrir hverja af hinum 16
prófsgreinum, sem nefndar voru að framan. Þessar ein-
kunnir verða gefnar: afbragðsvel, jafnt 8 tröppum, dável,
jafnt 7 tröppum, vel, jafnt 5 tröppum, sæmilega, jafnt
1 tröppu, laklega, jafnt ÷ 7 tröppum, illa, jafnt ÷ 23
tröppum. Aðaleinkunnin skal ákveðin eptir tölugildi
hinna einstöku einkunna samtals, þannig, að til fyrstu
afbragðs-einkunnar þurfi 120 tröppur, til fyrstu einkunn-
ar 96 tröppur, til annarar einkunnar 64 tröppur og til
þriðju einkunnar 32 tröppur. Sá, sem í tveimur kennslu-
greinum fær laklega, getur eigi náð fyrstu einkunn,
þótt hann hafi tröppufjöldann til þess, og fái nokkur
illa í einhverri kennslugrein, getur hann alls eigi stað-

1876 izt prófið. — 11. gr. Lyfsalinn í Reykjavík og kennar-
9. ágúst. inn í náttúrusögu við lærða skólann skulu tilkvaddir
sem prófdómendur í efnafræði, lyfjafræði og grasafraði;
í öllum hinum öðrum prófsgreinum skal tilkvaddur einn
af næstu hjeraðslæknum sem prófdómandi ásamt með
einum kennara skólans.

1877 AUGLÝSING (frá ráðgjafanum fyrir Ísland) um reglu-
12. júlí. gjörð fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík.

Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðsins hefur
hans hátign konunginum þóknast 11. þ. m. allramildi-
legast að staðfesta eptirfylgjandi reglugjörð fyrir hinn
lærða skóla í Reykjavík. — 1. gr. Það er ætlunarverk
hins lærða skóla, að veita lærisveinum þeim, er í hann
ganga, almenna menntun, og jafnframt, með því að
efla þekkingu þeirra og glæða sálargáfurnar, gjöra þá
færa um að njóta kennslu við æðri menntunarstofnanir,
svo sem við prestaskólann eða háskólann. — 2.¹ gr.
Skólalærisveinum skal skipta í fimm bekki; skulu
þeir vera 1 ár í hverjum af 4 hinum fyrstu bekkjunum,
en 2 ár í hinum fimmta, og ljúka þeir þá af öllu skóla-
námi sínu á 6 árum. — 3. gr. Áður en nokkur kemst
í skólann, verður hann að sýna vitnisburð um það, að
siðferði hans sje óspillt. — Til þess að piltur verði tek-
inn í neðsta bekk, útheimtist: — 1. að hann sje eigi
yngri en 12 ára og eigi eldri en 18 ára, og að hann sje
bólusettur, og skal hann því afhenda skólastjóra skírnar-
og bólusettingarvottorð, áður en honum leyfist að ganga
undir inntökuþrófið; — 2. að hann gangi undir próf, er
sýni, a. að hann sje læs og skrifandi og riti móðurmál
sitt stórlýtalaust, b. að hann geti lagt út dönsku á ís-
lenzku úr lesnum kafla, sem sje að minnsta kosti 100
blaðsíður í 8 blaða broti, c. að hann hafi numið aðal-

1) Sbr. augl. 7. nóv. 1879.

atriði hinnar latínsku mállýsingar, og geti lagt út latínu **1877**
 á íslenzku úr lesnum kafla, sem svarar hjer um bil 100 12. júlí.
 blaðsíðum í 8 blaða broti, d. að hann hafi numið yfir-
 lit yfir alla landafræðina, e. að hann hafi numið yfir-
 lit yfir helztu viðburði í veraldarsögunni og ágrip af Ís-
 lands sögu, f. að hann hafi numið hinar svo nefndu
 fjórar aðalgreinir talnafræðinnar í heilu og brotnu. —
 Vilji einhver piltur setjast ofar en í neðsta bekk, fær hann
 það með því skilyrði, að hann sje eigi eldri en svo, að aldur
 hans samsvari aldursákvörðunum þeim, er getið var, og að
 hann gangi undir próf í öllum þeim lærdómsgreinum, er
 lærisveinar skólans taka próf í, áður en þeir flytjast upp
 í þann bekk, er hann vill setjast í, og hafi numið svo
 mikið í þessum lærdómsgreinum, sem útheimtist til þess
 að flytjast upp í bekkinn. — Ef eldri piltur en tiltekið
 er hjer að framan vill komast í skóla, geta yfirstjórnendur
 skólans leyft það, ef skólastjóri mælir með því. — 4. gr.
 Kennslugreinirnar eru þessar: — 1. Íslenzka. Hana skal
 kenna í öllum bekkjum skólans, og skal haga kennsl-
 unni svo, að piltum lærist að tala og rita móðurmál sitt
 hreint, rjett og lipurt; skulu þeir og smásaman kynnast
 bókmenntasögu Íslands og hinum helztu ritum þess. Í
 allri tungumálakennslu skal hafa íslenzkuna til að gjöra
 piltum skýrar og skiljanlegar hinar almennu málfræðis-
 legu hugmyndir, og skal heimfæra þær upp á íslenzk-
 una. Í efri bekkjunum skal hinum skriflegu iðkunum í
 íslenzku vera þannig hagað, að piltar læri af þeim að
 setja fram hugsanir sínar skýrt og greinilega. — 2. Danska.
 Hana á að kenna í öllum bekkjum. Eiga piltar að verða
 leiknir í því, að þýða dönsku og rita hana rjett. Þar
 að auki skulu þeir kynnast hinum helztu atriðum í bók-
 menntasögu Danmerkur. — 3. Enska. Hana skal kenna
 piltum frá því þeir koma í skóla og þar til er þeir fara
 úr 4. bekk; eiga þeir þá að hafa náð þeirri kunnáttu í
 henni, að þeir skilji og geti nokkurn veginn þýtt hverja

1877 enska bók almenns efnis í óbundinni ræðu. — 4¹. Frakkneska. Hana skal kenna í öllum bekkjum, þannig, að piltarnir verði færir um að þýða hverja frakkneska bók almenns efnis í óbundinni ræðu. — 5.¹ Þýzka. Hana skal að eins kenna í efsta bekk. — 6. Latína. Hana skal kenna í öllum bekkjum. Piltar eiga að kynnst hinum beztu af hinum latínsku rithöfundum, og skulu því lesa hæfilega mikið í þeim, bæði í bundinni og óbundinni ræðu, þannig að nokkuð sje lesið nákvæmlega og nokkuð hraðlesið; (það er lesa skal, verður tiltekið í 13. gr. hér á eftir). Skulu piltar ná svo mikilli kunnáttu í henni, að þeir geti skilið og þýtt hvern algengan latínskan rithöfund í óbundinni ræðu. Í fjórum fyrstu bekkjum skólans skulu lærisveinar iðkaðir í latínskum stíl, í þeim tilgangi, að þeir læri því betur að skilja málið. — 7. Gríska. Kennsla í henni skal byrja í öðrum bekk og halda áfram gegnum allan skólann. Hve mikið skuli lesa í henni, verður tekið fram í 13. gr. — Jafnframt hinni mállegu kennslu í latínu og grísku skal kenna piltum stutt yfirlit yfir bókmenntasögu Grikkja og Rómverja, og yfir stjórnarskipun beggja þjóðanna, svo og yfir goðafræðina, og skal til þess hafa stuttar prentaðar kennslubækur. — 8. Trúarbrögðin. Þau skal kenna í öllum bekkjum; samt skal kennslan 2 síðustu árin helzt fólgin í uppfræðslu án þess piltum sje sett neitt fyrir, og skal þá lesa úrvalda kafla af heilagri ritningu á íslenzku; samhliða því skal fræða pilta um hina merkilegustu viðburði í sögu kristinnar kirkju, og þá taka sjerstakt tillit til hinna symbólsku bóka þjóðkirkjunnar og til þess, hvernig þær hafa orðið til. — 9. Sagnafræði. Hana skal kenna í öllum bekkjum, þannig, að piltum sje eigi ofboðið með nöfnum og ártölum, sízt í hinum ómerkari köflum sögunnar, en að þeir fái ljósa þekkingu á merkisviðburðunum og á menntunar-

1) Sbr. augl. 2. maí 1863.

ástandi þjóðanna. — Sögu Íslands skal kenna nákvæm- **1877**
ar en sögu annara landa. — 10. Landafraði. Kennsla 12. júlí.
í henni byrjar í neðsta bekk, og skal lokið í 4. bekk. —
11. Stærðafraði og reikningslist. Talnafræði skal byrja
að kenna í neðsta bekk og halda því áfram um fjóra
neðstu bekki skólans, þannig að kenna skal: samlagn-
ing, frádragning, margföldun og deiling, að hefja upp í veldi,
rótarútdrátt með útlistun á pösítívum, negatívum, heilum
og brotnum, ratióñölum og irratiónölum, reellum og
imagerum stærðum, er geta fyrir komið í þessum
reikningstegundum, aðalsetningarnar um eiginlegleika
talnanna, tugabrot, próportiúnir og prógressiúnir, lóga-
rithma og verklega notkun þeirra, og þar með samsett-
an rentureikning; líkingar fyrsta og annars stigs, hinar
fyr nefndu bæði með einni og fleirum ókunnum stærð-
um. — Kennsla í rúmmálsfræði skal byrja í neðsta bekk
með útlistun á hinum fyrstu hugmyndum rúmmálsfræð-
innar, sem sje byggð á skoðun líkamlegra mynda, á
þann hátt, að piltar með því einnig fái svo ljósa hug-
mynd um skipting líkama, flata og lína eptir myndun-
arhætti þeirra og ásigkomulagi, sem fengizt getur án
rúmmálsfræðislegra sannana, með rannsókn, sem sje
fólgin í því, að gjöra tilraunir með líkamlegar myndir.
Síðan skal kenna svo mikið í flatamálsfræði, sem hing-
að til hefur verið vant, þangað til farið er úr 4. bekk.
— Kennslan í reikningslist skal vera samfara kennsl-
unni í stærðafraði, þannig, að gefin sjeu verkefni, sem
gjöri skiljanlega notkun stærðafraðinnar í lífinu; í kennslu
þessari skal einnig fólgin flatamæling og pykkvamæling;
flatamælingin skal byggð á setningum flatamálsfræðinn-
ar, en við pykkvamælinguna skal eigi við hafa stærða-
færðislegar sannanir. — 12.¹ Eðlisfræði. Hana skal
kenna í 3. og 4. og 5. bekk. Kennslan skal vera svo
löguð, að piltar fái hugmynd um þær höfuðsjónir, er

1) Sbr. augl. 2. maí 1883.

1877 sýna má með tilraunum, lögmálið fyrir þeim og sam-
 12. júlí. band þeirra. Í efsta bekk skal að auki kenna stjörnu-
 fræði ásamt með stuttum stærðafræðislegum inngangi. —
 13.¹ Náttúrusaga. Hana skal kenna í 4 neðstu bekkjunum; skal það vera mark og mið þeirrar kennslu, eigi svo að telja upp fyrir piltum ættir og tegundir eða lýsa hverju einu smásmuglega, heldur miklu fremur, að þeir fái yfirlit yfir eðli og einkenni aðalflokka steina, grasa og dýra, og ættir og tegundir að eins nefndar þessu til skýringar og skilningsauka; skal gjöra þetta piltum ljóst með því, að kenna þeim að þekkja helztu steina, grös og dýr, sem eru í landinu sjálfu. — 14. Söng skal kenna í öllum bekkjum. — 15. Leikfimi, þar á meðal glímur, skal kenna í öllum bekkjum utan skólatímanna. — 16. Teiknun skal kenna í 3 neðstu bekkjunum. — 17.¹ Skript skal kenna í 2 neðstu bekkjunum. — 5. gr. Skólastjóri skal laga svo kennslunni í hverjum einstökum bekk, að piltar hafi á undan burtfararprófinu eigi að eins lesið allt, sem heimtað er til burtfararprófs, heldur og fengið tíma til að lesa það upp, og skal hann þó sjá svo um, að aldrei verði meira á þá lagt en þeir fá yfir komizt. Skólastjóri skal sjá um, að við kennsluna verði viðhafðar prentaðar kennslubækur, að svo miklu leyti sem unnt er. Vilji skólastjóri innleiða nýjar kennslubækur, skal hann til þess hafa leyfi yfirstjórnenda skólans. — 6. gr. Skólastjóri skal á hverju ári semja lestöflu, er skal sýna, hve mörgum tímum á viku hverri sje varið til að kenna hverja námsgrein; skal hann senda hana yfirstjórnendum skólans áður en kennslan byrjar hvert ár, að þeir samþykki hana óbreytta eða með þeim breytingum, er þeim kunna að þykja nauðsynlegar; skal skólastjóri, er hann semur töflu þessa, gæta þess, að kennslutímar í öllum námsgreinum til samans, að leikfimi einni undanskildri, verði aldrei fleiri en 36 á viku hverri. Skal

1) Sbr. augl. 2. maí 1883.

hann og, að því leyti unnt er, haga kennslunni svo, að **1877**
piltar í 5. bekk, einkum síðara árið, geti fengið meiri 12. júlí.
tíma til frjálslegs og samanhagandi lesturs utan kennslu-
tímanna. — 7. gr.¹ Skólaárið byrjar 15. dag september-
mánaðar og endar 14. dag júnímánaðar. — 8. gr. Þessi
skulu vera lögboðin leyfi: — 1. Jólaleyfið, er nær frá
24. degi desembermán. til 2. dags janúarmán.; beri 3.
janúar upp á laugardag eða sunnudag, þá skal byrja
kennsluna næsta mánudag á eptir. — 2. Páskaleyfi, er
nær frá miðvikudegi fyrir skírdag og til þriðja í páskum,
að báðum þeim dögum meðtöldum. — 3. Hvítasunnuleyfi,
er nær frá laugardegi fyrir hvítasunnu og til næsta
þriðjudags á eptir, að báðum þeim dögum meðtöldum. —
4.¹ Sumarleyfi, er nær frá 15. degi júnímán. til 14. dags
septembermán. — 5. Síðari hluti fimmtudagsins fyrir hinn
almenna bænadag og sumardagurinn fyrsti. Auk þessa
má skólastjóri gefa piltum leyfi hálfan dag í mánuði
hverjum, en þó svo, að leyfi þau beri ekki öll upp á
sama vikudag. — 9. gr. Árspróf skal halda við lok
hvers skólaárs fyrri hluta júnímánaðar rjett á undan
sumarleyfinu; skal það halda í heyranda hljóði, og við
það skal þess gæta, er nú skal greina: — 1. Bjóða skal
mönnum með skólaboðsriti að hlusta á próf þetta. —
2. Reyna skal lærisveina í öllum þeim námsgreinum,
sem kenndar eru í hverjum bekk. Tveir prófdómendur
skulu vera við prófið í hverri námsgrein, auk þess kenn-
ara, er reynir; skal annar prófdómanda vera einhver
kennara skólans, en hinn skal vera einhver fræðimaður
utan skóla, er skólastjóri býður til þess. Yfirstjórnend-
ur skólans skulu, þegar tækifæri gefst, vera staddir við
prófið. — 3. Enginn getur tekið þátt í prófdóminum í
nokkurri námsgrein, nema því að eins að hann hlýði á
allt prófið í henni frá upphafi til enda í þeim bekk. —
4. Jafnskjótt og prófinu er lokið í einhverri námsgrein,

1) Sbr. augl. 7. nóv. 1879.

1877 kveður hver prófdómandanna fyrir sig, og sömuleiðis sá
12. júlí. kennari, er reynir, upp einhverja af þeim einkunnum, sem til verða teknar í 15. gr. hjer á eptir, og úr þessum þremur einkunnum skal 'gjöra eina einkunn fyrir kunnáttu hvers lærisveins í hverri námsgrein fyrir sig. — 5. Til þess að geta flutzt úr einum bekk í annan þarf pilturinn að minnsta kosti að fá þá tölu-upphæð í ársprófinu, er samsvarar lægsta vitnisburði til burtfararprófs. — Hafa má og miðsvetrarpróf hjer um bil um miðju skólaársins. Skal það vera svo yfirgripsmikið og svo lagað, sem skólastjóra, eptir samkomulagi við hina kennarana, þykir hentast til að efla framfarir lærisveinna, og til þess að hafa megi eptirlit með upplestri þeirra. — 10. gr. Árspróf eða aðalpróf úr 4. bekk skólans skal haldið á þessa leið: — 1. Í íslenzku skal prófið að eins vera skriflegt, og því hagað svo, að lagt sje fyrir lærisveina skriflegt verkefni, þannig lagað, að lærisveinar við úrlausn þess geti notað eitthvert það efni, sem þeim er kunnugt. — 2. Í dönsku skal prófið vera tvöfalt: a. skriflegt, þannig, að piltar snúi hæfilega langri grein úr íslenzku á dönsku, b. munnlegt, þannig, að þeir sjeu látnir þýða tvo ólesna kafla í dönskum rithöfundum, annan í bundinni ræðu, hinn í óbundinni. — 3. Í trúarbrögðunum skal prófið að eins vera munnlegt, þannig, að lærisveinar sjeu reyndir bæði í trúar- og siðalærdóminum og í biflúsögu. — 4. Í ensku skal prófið vera munnlegt, og skal reyna lærisveina á tveim stöðum í ólesnum rithöfundum í óbundinni ræðu. — 5.¹ Í frakknesku skal prófið vera munnlegt, og skal sumpart reyna lærisveina í tilteknum lesnum kafla, sem sje að minnsta kosti 100 blaðsíður í 8 blaða broti, sumpart í ólesnum rithöfundi í óbundinni ræðu, og í málfræðinni svo sem með þarf. — 6. Í latínu skal prófið sumpart vera munnlegt, og skal reynt í því, sem farið hefur verið yfir á

1) Sbr. augl. 2. maí 1883.

síðasta ári, sumpart skriflegt, og fólgið í auðveldum stíl, **1877**
 sem eigi fer út fyrir hinar helztu reglur í orðaskipunar- 12. júlí.
 fræðinni og hina almennustu orðaþekkingu; má eigi hafa
 orðabók við stílinn. — 7. Í grísku og 8. sagnafræði skal
 að eins reynt í því, sem farið hefur verið yfir á síðasta
 ári. — 9. Í landafræði skal reyna í öllu því, sem lesið
 hefur verið. — 10. Í stærðafræði er prófið bæði munn-
 legt og skriflegt; skal leggja fyrir lærisveina verkefni í
 verklegum reikningi og talnafræði, og samkynja verkefni,
 viðvíkjandi einfaldri rúmmálsfræðislegri konstrúktion eða
 einhverri setningu rúmmálsfræðinnar, sem hægt sje að
 heimfæra það upp á, sem lesið hefur verið. Sömuleiðis
 skal halda munnlegt próf í rúmmálsfræði og talnafræði.
 — 11.¹ Í eðlisfræði og 12. náttúrusögu skal reynt í öllu
 því, sem farið hefur verið yfir. — 11. gr. Til þess að
 lærisveinar verði fluttir upp úr 4. bekk í 5. bekk þurfa þeir
 að minnsta kosti að fá $18\frac{1}{2}$ stig í þessum 5 námsgreinum:
 ensku, landafræði, talnafræði (munnlegri og skriflegri),
 rúmmálsfræði (munnlegri og skriflegri) og náttúrusögu,
 og í öllum námsgreinum samtöldum svo mörg stig, sem
 heimtuð eru samkvæmt 9. gr. við uppflutning úr hinum
 neðri bekkjum. — 12. gr. Lærisveinn sá, sem staðizt
 hefur árspróf 4. bekkjar samkvæmt 11. gr., skal hafa
 rjett til að ganga undir burtfararpróf eptir tveggja ára
 veru í 5. bekk. Sama rjett hefur og lærisveinn sá, sem
 fer úr skóla eptir að hafa lokið ársprófinu í 4. bekk og
 fundizt hæfur til uppflutnings í 5. bekk. En mæli sjer-
 stök atvik með því, og skólastjóri sje því meðmæltur,
 getur yfirstjórn skólans leyft efnilegum lærisveini að
 ganga undir burtfararpróf að einu ári liðnu eptir að
 hann stóðst árspróf 4. bekkjar. — Fari piltur úr skóla,
 sem eigi hefur staðizt ársprófið í 4. bekk eður álitizt
 hæfur til uppflutnings í 5. bekk, fær hann eigi að ganga
 undir burtfararpróf fyrri en að minnsta kosti tveim ár-

4) Sbr. augl. 2: maí 1883.

1877 um síðar, en hann hefur staðizt árspróf 4. bekkjar. —
 12. júlí. Lærisveini, sem lært hefur utan skóla, skal leyft að ganga undir árspróf 4. bekkjar með lærisveinum skólans, og standist hann það, má hann ganga undir burtfararpróf að tveim árum liðnum¹. — 13. gr. Við burtfararprófið úr skóla skal reyna í þessum námsgreinum þannig: — 1. Íslenzku. Í henni skal prófið að eins vera skriflegt, og því hagað svo, að lögð sjeu fyrir lærisveinana 2 skrifleg verkefni, annað almenns efnis, en hitt þannig lagað, að lærisveinar við úrlausn þess geti notað einhverja þá námsgrein, er þeir hafa numið í skólanum. — 2. Dönsku. Í henni skal prófið sumpart vera skriflegt og í því fólgið, að snúa íslenzku á dönsku, sumpart munnlegt, og því hagað á þá leið, að lærisveinar þýði tvo kafla í ólesnum dönskum rithöfundi, bæði í óbundinni og bundinni ræðu. — 3. Frakknesku. Í henni skal prófið að eins vera munnlegt, og skal reyna lærisveina í tveimur ólesnum stöðum í óbundinni ræðu. — 4.² Þýzku. Í henni skal prófið vera munnlegt, og skal reyna lærisveina í því, sem farið hefur verið yfir. — 5.² Latínu. Í henni skal prófið vera sumpart skriflegt, þannig, að lærisveinar þýði grein úr ólesnum latínskum rithöfundi; sumpart munnlegt, þannig, að reynt sje 1., í einhverju af því, sem lesið hefur verið nákvæmar í latínu frá því lærisveinninn kom upp í 2. bekk, sem að minnsta kosti skal vera þetta eður það, er því jafngildir: 3 bækur í Livíusi, 100 kapítular í ræðum Cicerós, rit hans um skyldurnar, brjef Horatii með Ars poetica, 2 bækur af Óðum hans og 3 bækur í Æneis Virgils, svo og í því, sem hraðlesið hefur verið, sem að minnsta kosti sje svo mikið, að það svari tveim bókum í Livíusi, og 1000 versum af Óvídíus, og 2., í einhverjum ólesnum latínskum rithöfundi í óbundinni ræðu. — 6. Grísku. Í

1) Sbr. augl. 4. desbr. 1886.

2) Sbr. augl. 2. maí 1883.

henni skal reynt í því, sem farið hefur verið yfir í þrem- **1877**
ur efstu bekkjunum, sem minnst má vera það, er þessu **12. júlí.**
svarar: í óbundinni ræðu 170 kapítular í Herodót, 2 bæk-
ur í Anabasis Xenophontis og 2 bækur í hans Memora-
bilibus; í bundinni ræðu 6—8 bækur af Hómer, eða að
minnsta kosti 3000 vers, og í hraðlesnu 1 bók í Me-
morabilibus, og 1000 vers í Hómer.—7. Trúarbrögð. Í
þeim skal prófið að eins vera munnlegt. — 8. Í sagna-
fræði skal prófið að eins vera munnlegt. — 9. Í eðlis-
fræði og stjörnufræði er prófið munnlegt, og skal reyna
lærisveina í öllu, sem yfir er farið. — 14. gr. Burtfarar-
prófið skal halda síðari hluta júnímánaðar. Geti yfir-
stjórnendur skólans eigi komið því við að vera sjálfir
prófdómendur, skulu þeir nefna til þess tvo menn, sem
til þess þykja hæfir.—Yfirstjórnendur skólans taka ann-
aðhvort sjálfir til hin skriflegu verkefni, eða fela það
prófsfulltrúunum, og skulu þau á undan prófinu sendast
innsigluð til skólastjóra. — Skólastjóri skal skipa 2 af
kennurum skólans til að hafa eptirlit með lærisveinum
meðan þeir leysa af hendi hin skriflegu verkefni, og skal
hvorugur þeirra vera kennarinn í þeirri námsgrein, sem
verkefnið er tekið úr. — Við hið munnlega próf skulu
prófdómendur vera tveir í hverri námsgrein, auk þess
kennara, er prófar; skal annar þeirra vera einn af kenn-
urum skólans, en hinn annar af prófsfulltrúunum. Prófs-
fulltrúinn tekur til kaffa þá, er reyna skal í.—Þeir, sem
í einhverri námsgrein dæma um hið munnlega próf,
skulu og dæma um hið skriflega próf í hinni sömu náms-
grein. Um hinar íslenzku ritgjörðir dæma, auk kenn-
arans í íslenzku í 5. bekk, annar prófsfulltrúanna og
einhver af kennurum skólans. — 15. gr. Við burtfarar-
prófið skal gefa þessar sjerstöku einkunnir:—Fyrir hvora
um sig af hinum íslenzku ritgjörðum, dönsku, þýzku,
frakknesku, latínu munnlega í lesnu, í ólesnu, í skrif-
legri þýðingu, grísku, sagnafræði, trúarfræði og eðlis-
fræði, ásamt stjörnufræði, skal gefa eina einkunn, sem

1877 tvöfaldast í grísku og sagnafræði; verða það alls 14 ein-
 12. júlí. kunnir. — Hinar sjerstöku einkunnir eru: ágætlega, dá-
 vel, vel, laklega, illa, afarilla, er jafngilda tölunum 6, 5
 4, 3, 2, 1. Við þessar einkunnir má bæta + eða ÷, er
 hækkar eður lækkar einkunnina um $\frac{1}{3}$; verður þá ágæt-
 lega ÷ = $5\frac{2}{3}$, dável + = $5\frac{1}{3}$, dável ÷ = $4\frac{2}{3}$, vel + = $4\frac{1}{3}$
 o. s. frv. Hærri einkunn en 6 og lægri einkunn en 1
 gefst ekki. Ef önnur brot koma fyrir en $\frac{1}{3}$, þá er hin-
 ar sjerstöku einkunnir prófdómenda eru saman lagðar,
 gjöra menn það, sem nær $\frac{1}{6}$ eða þar yfir, að $\frac{1}{3}$, en kasta
 burtu því, sem minna er en $\frac{1}{6}$. — Þá, er aðaleinkunnina
 skal draga út úr hinum einstöku einkunnum, skal við
 hafa annan mælikvarða; gildir þá ágætlega = 8, dável =
 7, vel = 5, laklega = 1, illa = ÷ 7 og afarilla = ÷ 23,
 og ef brot eru í einkunninni, skal reikna þau þannig:
 ágætlega ÷ = $7\frac{2}{3}$, dável + = $7\frac{1}{3}$, dável ÷ = $6\frac{1}{3}$, vel +
 = $5\frac{2}{3}$, vel ÷ = $3\frac{2}{3}$, laklega + = $2\frac{1}{3}$, laklega ÷ = ÷ $1\frac{2}{3}$,
 illa + = ÷ $4\frac{1}{3}$, illa ÷ = ÷ $12\frac{1}{3}$, afarilla + = ÷ $17\frac{2}{3}$. —
 Við burtfararprófið þarf til fyrstu ágætiseinkunnar 105
 stig, til fyrstu einkunnar 84 stig, til annarar einkunnar
 63 stig, til þriðju einkunnar 42 stig, og skal þá reikna $\frac{1}{2}$
 stig eður meira sem heilt, en kasta burtu brotum, sem
 eru minni en $\frac{1}{2}$. Nái einhver eigi 42 stigum í prófinu,
 skal svo álíta, sem hann eigi hafi staðizt prófið. — Í burt-
 fararvottorðið skal setja hinar einstöku einkunnir, hvort
 sem þær eru í heilum tölum eður heilum og brotnum, og
 síðan aðaleinkunnina, sem dregin er út úr hinum ein-
 stöku einkunnum. — 16. gr. Skólastjóri skal sjá um, að
 skrifaðar sjeu í dagbækur hinar daglegu einkunnir læri-
 sveina í hverri námsgrein. Í sjerstaka bók skal rita ein-
 kunnir þeirra við ársprófið, og enn í sjerstaka bók ein-
 kunnir þeirra við burtfararprófið. Loks skal rita í bók
 sjer það, sem gjört er eða af ráðið á fundum kennar-
 anna; í hana skal og rita við lok hvers skólaárs dóm
 kennaranna um iðni, hegðun og framfarir lærisveina. Að
 loknu hverju ársprófi og burtfararprófi skal skólastjóri

senda stiptsyfirvöldunum skýrslu um þau eptir prófbókunum. — 17. gr. Hverjum þeim lærisveini, sem staðizt **1877**
hefur burtfararpróf, skal gefa vottorð um það á íslenzku, **12. júl.**
með því sniði, er hingað til hefur verið.—18. gr. Jafn-
skjótt og verða má, skal innleiða gagnfræðiskennslu við
skólann; skal ráðgjafinn fyrir Ísland gjöra hinar ná-
kvæmari ráðstafanir til þessa.—19. gr. Kennsluna sam-
kvæmt hinni nýju skólareglugjörð skal innleiða í 1. og
2. bekk við byrjun skólaársins 1877—78; og síðan í efri
bekkina jafnótt og hlutaðeigandi lærisveinar flytjast í
þá, þannig, að aðalprófið úr 4. bekk verði haldið í fyrsta
skipti í júní 1880.—Upp frá þessu verða lærisveinar eigi
reyndir í latínskum stíl við burtfararpróf úr skólanum,
og skal prófið í latínu við burtfararprófið haldið á þann
hátt, sem fyrir er sagt um í 13. gr. 5. Kennslustund-
unum í latínu í efsta bekk, sem nú er, skal fækka frá
10 til 7 á viku, og skal, þangað til hið nýja kennslufyr-
irkomulag er alveg komið á í þessum bekk, hafa þær 3
stundir, sem losna við þetta, til kennslu í ensku og
frakknesku, sem verða skyldunámsgreinar, án þess þó
að einkunnin við próf í þeim sje talin með aðaleinkunn-
inni.

Lög um breyting á tilskipun fyrir Ísland um gjald **24. ágúst.**
á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, 26. febr. 1872,
2. gr., að því leyti, er snertir borgun gjaldsins af þeim
vörum, sem flytjast til landsins með gufuskipum.

Vjer Chr. l X., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru:—Þegar vörur, sem gjald skal greiða af
samkvæmt tilskipun fyrir Ísland, um gjald á brennivíni og
öðrum áfengum drykkjum, 26. febrúar 1872, sbr. lög 11. febr.
1876, verða fluttar á íslenzka höfn á gufuskipi, skal um
borgun gjaldsins farið eptir því, sem fyrir er mælt í 4.
gr. tjeðrar tilskipunar, en samt skal hlutaðeigandi skip-

1877 stjórnarmaður auk þeirra hleðsluskjala, sem sagt er fyrir-
 24. ágúst. ir um í nefndri grein, senda lögreglustjóranum vöruskrá
 eða tollskrá skipsins til eptirlits.

24. ágúst. Lög um birting laga og tilskipana.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt : Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru : — 1. gr. Frá 1. ágúst 1878 skal þing-
 lýsing sú á lögum og tilskipunum fyrir Ísland, sem nú
 er í gildi, vera aftekin, og frá sama tíma skal birting
 sú á lögum og tilskipunum, hvort heldur þær eru kon-
 unglegar eða útgefnar af stjórnarráðunum (en þar með
 e ru talin opin brjef, auglýsingar, reglugjörðir, erindis-
 brjef og samþykktir o. s. frv.), sem á sjer stað í stjórn-
 artíðindunum fyrir Ísland (deildinni A), vera skuldbind-
 andi fyrir alla. Að svo miklu leyti sem eigi er sagt
 sjerstaklega fyrir um það í sjálfum lögnum eða tilskip-
 ununum, hve nær þau skuli öðlast gildi, þá verður það
 þann dag, þegar 12 vikur eru liðnar frá þeim degi, er
 það tölublað kom út af stjórnartíðindunum (deildinni B),
 er það er birt í, að lögin eða tilskipunin sje út komin.
 Á sjerhverju tölublaði skal tilgreindur sá dagur, er það
 kemur út.—2. gr. Hreppstjórar skulu lesa upp á kirkju-
 fundum eða hreppaskilapíngum lög þau og tilskipanir,
 sem getið er í 1. gr., án þess þó að þetta skuli vera
 skilyrði fyrir því, að þau sjeu skuldbindandi; en um birt-
 ing þeirra tilskipana, sem yfirvöld á Íslandi sjálfu sam-
 kvæmt lögum geta gefið út, skulu þær reglur haldast,
 sem hingað til hafa gilt.

24. ágúst. Lög, er nema úr lögum að skírn sje nauðsynleg
 sem skilyrði fyrir erfðarjetti.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt : Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru : — 1. gr. Ákvörðun sú, sem N. L. 5—

2—30 og 31, sbr. tilskipun 4. júní 1828, hafa inni að **1877** halda um það, að skírnin skuli vera skilyrði fyrir erfðarjetti, 24. ágúst skal úr lögum numin. — 2. gr. Þessum lögum verður eigi beitt, þegar gjöra skal út um það, hvort maður eigi erfðatilkall eptir menn, sem þegar eru látnir, eða erfðatilkall, sem byggist á erfðarjetti manna, sem þegar eru dánir.

Lög um löggildingu verzlunarstaðar í Þorlákshöfn í 24. ágúst. Árnessýslu.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:—Þorlákshöfn í Árnessýslu skal vera löggildur verzlunarstaður frá 20. júní 1878.

Lög um verzlun á Geirseyri við Patreksfjörð.

24. ágúst.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:—Það skal hjer eptir leyft vera, að reka verzlun á Geirseyri við Patreksfjörð, þannig, að Geirseyri og hinn eldri verzlunarstaður Vatneyri sjeu að álíta sem einn löggiltur verzlunarstaður.

BRJEF landshöfðingja (til amtm. yfir s. og v. amt- 11. sept. inu) um endurgjald á sveitarstyrk.

Þurfamaður var lagður á sjúkrahús í októbermánuði eptir áskorun hjeraðslæknis og að ráðstöfun íveruhreppsins, en í febrúar næst á eptir var framfærsluhrepp mannsins tilkynnt ráðstöfunin og endurgjalds krafizt fyrir legukostnaðinn. Landshöfðingi kvað svo á í úrskurðinum, að með því að sveitarstjórnin, þar sem fátæklingurinn er sveitlægur, eigi eptir grundvallarreglum fátækralaganna að ráða því, hver framfærsla honum skuli veitt, og sveitarstjórnin þar, sem fátæklingurinn dvelur, megi að eins veita honum bráðabirgðahjálp, og með því að ofanefndur dráttur á tilkynningunni í þessu tilfelli yrði eigi rjettlættur, þá gæti dvalarhreppurinn eigi átt heimtingu á að fá endurgoldið meira af sjúkrahúslegukostnað-

1877 inum en ætla mætti að eigi hefði orðið með neinu móti
 11. sept. hjá komizt, þótt tilkynning hefði verið gjörð þegar í stað.

14. sept. Lög um kosningar til alþingis.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — *Kosningarrjettur og kjörgengi*. 1. gr. Með þeim takmörkunum, sem nákvæmar eru teknar fram hjer á eptir (1.—5. gr.), hafa kosningarrjett til alþingis: — a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stjettu; þó skulu þeir, sem með sjerstaklegri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, ekki fyrir það missa kosningarrjett sinn; — b, kaupstaðarborgarar, ef þeir gjalda til sveitar að minnsta kosti 8 kr. á ári; — c, þurraþúðarmenn, ef þeir gjalda til sveitar að minnsta kosti 12 kr. á ári; — d, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbrjef, eða þeir eru skipaðir af því yfirvaldi, sem konungur hefur veitt heimild til þessa; — e, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann eða embættispróf við presta-skólann í Reykjavík eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sjeu þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir. — Þar að auki getur enginn átt kosningarrjett, nema hann sje orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram.—2. gr. Enginn getur átt kosningarrjett, nema hann hafi óflekkað mannorð, en sá verður eigi talinn að hafa óflekkað mannorð, sem sekur er orðinn að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, nema því að eins, að hann hafi fengið uppreist æru sinnar, samkvæmt tilskipun 12. marz 1870. —3. gr. Enginn getur átt kosningarrjett, sem eigi er fjársíns ráðandi, eða sem orðinn er gjaldþrota.—4. gr. Enginn getur átt kosningarrjett, sem þiggur af sveit eða hefur þegið sveitarstyrk, nema hann sje annaðhvort

endurgoldinn, eða honum hafi verið gefinn hann upp. **1877**
— 5. gr. Enginn getur átt kosningarrjett, nema hann, **14. sept.**
þá er kosningin fer fram, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár. Sá, sem hefur fast aðsetur á fleiri stöðum, segir sjálfur til, á hverjum staðnum hann vilji neyta kosningarrjettar síns. — 6. gr. Kjörgengur til alþingis er hver sá, sem hefur kosningarrjett samkvæmt greinunum að framan, ef hann: 1. ekki er þegn annars ríkis, eða í þjónustu þess; 2. hefur að minnsta kosti í síðustu fimm ár verið í löndum þeim í norðurlálfunni, sem liggja undir Danaveldi, og 3. er orðinn fullra 30 ára að aldri, þegar kosningin fer fram. — Kjósa má samt þann mann, sem á heima utan kjördæmis, eða hefur verið þar skemur en eitt ár. — Kjörskrár. 7. gr. Hlut-
aðeigandi hreppsnefnd, eða bæjarstjórn, skal semja og halda kjörskrár yfir þá menn í hverjum hreppi eða bæ, sem kosningarrjett hafa. — 8. gr. Á kjörskrárnar skal setja í sjerstaka dálka fullt nafn kjósanda, aldur þeirra, stjett og heimili, og skal á skránum vera rúm, þar sem rituð verður atkvæðagreiðsla kjósanda. Á hverri kjörskrá skal raða niður nöfnum kjósanda eptir stafaröð.
— 9. gr. Kjörskrárnar skulu samdar einu sinni á ári hverju; skulu þær kjörskrár lagðar til grundvallar, sem þá eru í gildi, en þeir kjósendur úr felldir, sem síðan eru dánir, eða hafa flutzt burtu eða misst kosningarrjett sinn (2., 4. og 5. gr.), og þeim bætt við, sem síðan hafa öðlazzt kosningarrjett eða sem fyrir 1. júlímán. fullnægja þeim skilyrðum, sem sett eru um aldur og heimili. Ennfremur skulu þeir, sem að vísu enn þá ekki hafa fullnægt þeim skilyrðum, sem síðast var getið, en sem vænta má að muni fullnægja þeim einhvern tíma á því ári, er kjörskrárnar skulu gilda fyrir, teknir upp á skrá sjer, og skal um leið tilgreina þann dag í árinu, er þeir annaðhvort verða fullra 25 ára að aldri, eða hafa verið heimilisfastir í kjördæminu eitt ár. — 10. gr.

1877 Kjörskrárnar skulu leiðrjettar í marzmánuði ár hvert.

14. sept. Efasemdum þeim, sem þá kunna að koma fram, skal hlutaðeigandi hreppsnefnd eða bæjarstjórn skera úr, þá er búið er að fá skýringar um málið. — 11. gr. Frá 1. til 21. apríl, að báðum þessum dögum meðtöldum, skulu kjörskrárnar liggja öllum til sýnis á þeim stað, sem er hentugur fyrir hrepps- eða bæjarbúa eða eptir atvikum á fleiri slíkum stöðum. Staðfest eptirrit af skránum má hafa til þess að leggja fram. Hvenær og hvar skrárnar verða lagðar fram, skal birta að minnsta kosti með 14 daga fyrirvara við kirkjufund eða á annan þann hátt, sem vant er að birta almennar auglýsingar þar á staðnum. — 12. gr. Áður en 8 dagar eru liðnir frá þeim tíma, er kjörskrárnar hafa legið til sýnis, skal hver sá, er ætlar, að sjer sje ranglega sleppt á skránni, eða að einhver sje þar, sem eigi hafi rjett til þess að standa þar, bera upp fyrir oddvita hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórnar tilmæli sín um, að verða tekinn upp á skrárnar, eða kröfu sína um, að nafn hins verði dregið út, og skulu tilfærðar ástæður þær, sem krafan er byggð á. — 13. gr. Aðfinningum þeim við kjörskrárnar, sem þannig eru komnar fram, skal hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórn skera úr á opinberum fundi, sem skal haldinn áður en 3 næstu vikur eru liðnar. Til þess fundar skulu með 8 daga fyrirvara kvaddir bæði þeir, sem fram hafa komið með aðfinningar, og þeir, sem mælt er á móti, og skal hinum síðarnefndu um leið skýrt frá, hver mótmæli sjeu komin fram gegn þeim. Samkvæmt þeim skjölum, sem málspartarnir leggja fram, og framburði þeirra vitna, sem þeir leiða, skal leggja úrskurð á ágreining þann, sem fram er kominn, og hann ritaður með fám orðum í hina venjulegu gjörðabók hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórnar. Þegar búið er að leiðrjetta kjörskrárnar samkvæmt þessu, skal oddviti hlutaðeigandi sveitar- eða

bæjarstjórnar rita nafn sitt undir þær. Eptir þetta verð- **1877**
ur á því ári engin breyting gjörð á kjörskránum, nema **14. sept.**
dómur sje á undan genginn (16. gr.). — 14. gr. Þá er
búið er að leiðrjetta kjörskrárnar, skulu þær alstaðar
nema í Reykjavík samdar í tvennu lagi, og skal oddviti
hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórnar tafarlaust senda
aðra skrána oddvita þeirrar sýslunefndar, sem í hlut á.
Hann skal fyrir 1. dag júlímán. skýra hlutaðeigandi
amtmanni frá, hvort hann hafi tekið við öllum kjörskrán-
um, en ef svo er ekki, hverjar vanti. Amtmaður skal
þá sjá um, að þær skrár, sem vantar, verði útvegaðar
tafarlaust, og beita hæfilegum þvingunarsektum, ef á
þarf að halda.—Í Reykjavík skal oddviti bæjarstjórnar-
innar fyrir þann tíma, sem getið var, skýra amtmannin-
um yfir suðuramtinu frá, hvort búið er að leiðrjetta
kjörskrána. — 15. gr. Verði það uppvíst, að kjörskrárn-
ar sjeu eigi leiðrjettar á lögskipaðan hátt, skal skýra
landshöfðingja frá því, og skal þá þegar ákveðið, hvort
höfða skuli lögsókn, og skal amtmaður þar að auki skipa
hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórn, að gjöra tafar-
laust þær ráðstafanir, sem fyrirskipaðar eru í lögunum,
og leggja við hæfilega þvingunarsekt, ef á þarf að halda.
Amtmaður skal, þegar svo á stendur, hafa vald til að
stytta hvern þann frest, sem ákveðinn er í lögunum. —
16. gr. Sá, sem er óánægður með úrskurð þann, er synj-
ar honum kosningarrjettar, má heimta að sjer verði
fengið eptirrit af úrskurðinum kauplaust, og getur hann
látið málið ganga til dóms og laga. Mál út af þessu skal
farið með sem gestarjettarmál. Málspartarnir eru fyrir
undirrjetti undanþegnir því, að greiða rjettargjöld, og
skal hið opinbera skipa mann fyrir hönd sveitar- eða
bæjarstjórnarinnar, sem stefnt er. Verði það dæmt, að
sá sem í hlut á, eigi kosningarrjett, skal taka hann upp
á kjörskrána jafnskjótt og hann leggur fram eptirrit af
dóminum. — 17. gr. Kjörskrárnar gilda frá 1. júlí til

1877 30. júní árið eftir. Samkvæmt þessum skráum skulu
 14. sept. allar kosningar til alþingis fram fara á því ári, þó þann-
 ig, að þess verði gætt, að þeir menn, sem á aukaskránni
 eru, (9. gr.), að eins hafa rjett til þess að greiða at-
 kvæði, ef þeir fyrir kosningardaginn hafa fullnægt þeim
 skilyrðum, sem sett eru um aldur og heimili. Ef kosn-
 ing kemur fyrir fleiri sinnum á árinu, skal eptirrit af
 skránum, sem staðfest sje af hlutaðeigandi sveitar- eða
 bæjarstjórn, vera til reiðu til afnota við hina nýju kosn-
 ingu. — Kjördæmi og kjörstjórnir. 18. gr. Sjerhver sýsla
 á landinu skal vera eitt kjördæmi, að undanteknum
 Skaptafells og Þingeyjar sýslum, sem hvorri um sig skal
 skipt í 2 sjerstök kjördæmi, með þeim takmörkum, sem
 hingað til hafa verið. Kaupstaðurinn Reykjavík með
 því nágrenni, sem heyrir undir lögsagnarumdæmi bæjar-
 ins, skal vera kjördæmi fyrir sig. — Tölu hinna þjóð-
 kjörnu alþingismanna, sem ákveðin er í stjórnarskrá
 um hin sjerstaklegu málefni Íslands, 5. janúar 1874, 14.
 gr., skal skipt niður á þann hátt, að tveir alþingismenn
 sjeu kosnir í sjerhverju af kjördæmum þeim, sem hjer
 skulu talin: Gullbringu- og Kjósarsýslu, Árnessýslu,
 Rangárvallasýslu, Ísafjarðarsýslu ásamt Ísafjarðarkaup-
 stað, Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu, Eyjafjarðar-
 sýslu ásamt Akureyrarkaupstað, Norðurmúlasýslu og
 Suðurmúlasýslu, en í hverju hinna kjördæmanna, sem
 eru hin 2 kjördæmi í Skaptafells og Þingeyjar sýslum,
 hvorri um sig, Vestmannaeyjasýsla, Reykjavíkurkaup-
 staður, Borgarfjarðarsýsla, Mýrasýsla, Snæfellsness- og
 Hnappadalssýsla, Dalasýsla, Barðastrandarsýsla og
 Strandasýsla, skal kjósa einn alþingismann. — 19. gr.
 Fyrir hvert kjördæmi skal setja kjörstjórn. Skal í Reykja-
 vík oddviti bæjarstjórnarinnar vera oddviti kjörstjórnar-
 innar, og skulu að auki vera í henni 2 menn, sem bæjarstjórn-
 in kveður til, 1 úr sínum flokki og 1 úr flokki kjósanda í kaup-
 staðnum; en í hinum kjördæmunum er sýslumaður oddviti
 kjörstjórnarinnar, og eru í henni að auki 1 af sýslunefnd-

armönnum, og 1 af kjósendum, sem sýslunefndin kys. **1877**
 — 20. gr. Oddviti kjörstjórnarinnar stendur fyrir öllum **14. sept.**
 undirbúningi undir sjálfa kosninguna og sjer um, að
 kjörskrárnar sjeu við á kjörþinginu. — 21. gr. Kjör-
 stjórnin heldur kjörbók, þar sem bókað skal, að fram hafi
 verið lagðar kjörskrárnar og þau brjef, sem til hennar
 eru komin. Í kjörbókina skal rita það helzta af því,
 sem fram fer á kjörþinginu, en þar með skal þó eigi
 telja ræður þær, sem haldnar verða. Kjörstjórnin skal
 rita nöfn sín undir kjörbókina, og skal í Reykjavík bæj-
 arstjórnin geyma hana, en annarstaðar sýslunefndirnar.
 — Í síðasta lagi 8 dögum eptir kosninguna skal oddviti
 kjörstjórnarinnar senda landshöfðingja staðfest eptirrit
 af því, sem ritað er í kjörbókina um kosningu þá, sem
 fram hefur farið. Landshöfðingi fær síðan alþingi, er
 það kemur saman, eptirrit þetta, ásamt þeim skýrslum,
 sem honum hefur þótt ástæða til að útvega. — Þing-
mannnaefni. 22. gr. Enginn, sem ekki mætir sjálfur á
 kjörfundi, hvort heldur hann á heimili innan kjördæmis
 eða utan, getur orðið fyrir kosningu, þegar kjósa á al-
 þingismenn, nema einn eða fleiri af kjósendum í kjör-
 dæminu í síðasta lagi fyrir náttmál kvöldinu fyrir þann
 dag, er kosningin skal fram fara, hafi skriflega skýrt
 oddvita kjörstjórnarinnar frá að hann taki við kosningu,
 og lýsi því yfir, að þeir vilji mæla fram með honum til
 þeirrar kosningar, sem til stendur, og skal þar með
 fylgja skrifleg yfirlýsing frá þeim, sem í hlut á, um, að
 hann sje fús til þess að taka á móti kosningunni og að
 hann eigi hafi látið bjóða sig fram til kosningar í nokkru
 öðru kjördæmi, sem eigi hafi þá þegar hafnað framboði
 hans. — Nú vilja nokkrir kjósendur kjósa til alþingis-
 manns einhvern þeirra, sem á kjörþingi eru; skal hann
þá gefa kost á sjer, áður en kosning byrjar, svo að odd-
viti kjörstjórnarinnar viti, að hann vill við kosningu taka,
 og geti boðið hann fram.—23. gr. Það er eigi nauðsyn-
 legt, að kjörgengi þingmannnaefna sje sönnuð fyrir kjör-

1877 stjórninni. Komi fram við kosninguna mótmæli gegn
 14. sept. kjörgengi þeirra, getur kjörstjórnin að vísu eigi bannað
 umræður um það, en heldur ekki fyrir þá sök skorast
 undan, að bjóða þá fram til kosningar. Alþingi fellir úr-
 skurð um kjörgengi þeirra, sem kosnir eru.—24. gr. Verði það
 uppvíst, að eitthvert þingmannsefni hafi gefið kost á sjer í
 fleirum en einu kjördæmi, er sú kosning eða þær kosningar
 ógildar, sem hann kann að verða fyrir, nema því að eins,
 að skilyrði því, sem sett er í 22. grein, sje fullnægt. —
Kosningarnar. 25. gr. Hinar almennu kosningar á þjóð-
 kjörnum alþingismönnum eiga venjulega fram að fara 6.
 hvert ár. — Þegar slíkar kosningar eiga fram að fara,
 annaðhvort fyrir þá sök, að kjörtíminn er á enda, eða
 vegna þess, að alþingi er rofið, verður gefið út um það
 opið brjef, þar sem konungur skipar fyrir, að kosningarnar
 skuli fram fara.—Kosningarnar skulu venjulega haldnar
 í septembermán. árið áður en alþingi skal koma saman.
 — 26. gr. Kjörtíminn fyrir allar kosningar skal talinn
 frá 1. september, ef ákveðið er samkvæmt greininni á
 undan, að kosningarnar skuli fram fara á þeim mánuði,
 en ef það kynni að verða ákveðið, að kosningarnar skuli
 fram fara á öðrum tíma árs, skal nákvæmar sagt fyrir um
 það í fyrnefndu opnu brjefi, frá hvaða degi kjörtíminn
 skuli talinn.—27. gr. Ef kjósa þarf einstakan þjóðkjör-
 inn alþingismann, gildir hin nýja kosning fyrir svo lang-
 an tíma, sem sá átti eptir, er frá fór. — Þegar einstakar
 kosningar skulu fram fara, gjörir landshöfðinginn fyrir-
 skipun um það.—28. gr. Kosningarnar framfara í kjör-
 dæmi hverju á kjörþingi, og má hver koma þar, er
 vill. — 29. gr. Kjörþing skal halda á þeim þingstað,
 sem næstur er miðju kjördæminu, en sje hann óhentug-
 ur, þá á öðrum stað, sem amtmaður tiltekur eptir upp-
 ástungu sýslunefndarinnar. — 30. gr. Oddviti kjörstjórn-
 arinnar skal tiltaka dag og klukkustund, er kjörþingið
 skal haldið, og auglýsa með 4 vikna fyrirvara á kirkju-
 fundum, eða á annan venjulegan hátt, kjörþingisstaðinn

og nær kjörþingið skal haldið. — 31. gr. Oddviti kjörstjórnarinnar setur kjörþingið, og er hann hefur lesið upp hið konunglega opna brjef, eða þann úrskurð landshöfðingja, er fyrirskipar kosninguna, leiðir hann athygli kjósendanna að því, hver tilgangurinn sje með kosninguna, og hve mikilsvarðandi hún sje. Hann nefnir síðan nöfn þess eða þeirra þingmannaefna, sem boðið hafa sig fram, og svo þeirra kjósenda, sem mæla fram með kosningu þeirra, og skorar á þá, að ganga fram og kannast við meðmælingu sína. Sjeu þeir eigi komnir á fund og hafi eigi tjáð forföll, sem kjörstjórnin álitur gild, eða ef þeir skorast undan að standa við hina skriflegu meðmæling sína, verður hún eigi tekin til greina, og ef þannig má álíta, að einhver af þeim, sem gefið hafa til kynna, að þeir tækju við kosningu, hafi eigi lengur meðmæling til kosningar frá neinum kjósenda í kjördæminu, getur hann eigi orðið boðinn fram til kosningar. — Kjósendur þeir, sem eru á fundi og standa þar við meðmæling sína með einhverju þingmanusefni, eiga rjett á að taka til máls, og hið sama er um þau þingmannaefni, sem boðnir eru fram til kosningar. Að öðru leyti má bjóða þingmannsefni fram til kosningar, þótt eigi sje hann sjálfur á kjörþingi. Enn fremur er sjerhverjum kjósenda, sem er við staddur, heimilt að leggja spurningar fyrir þá kjósendur, sem mæla fram með einhverjum til kosningar, og eins fyrir þingmannaefni þau, sem eru á fundinum, og er þeim sömuleiðis heimilt að svara spurningunum. Samt má eigi bera upp neina slíka spurningu fyrir en meðmælendunum og þeim þingmannaefnum, sem eru við staddir, hefur verið gefinn kostur á að taka til máls. Kjósendur þeir, er mæla fram með einhverjum til kosningar, og þingmannaefni, skulu látnir taka til orða eptir upphafsstaf í nöfnum þingmannaefnanna. — Oddviti stýrir umræðunum, og skal sjá um, að bæði þær og öll kosningin fari fram í góðri reglu. Enginn af kjörstjórunum má tala með eða móti kosningu nokkurs þingmannsefnis

1877

14. sept.

1877 — Oddviti slítur umræðunum, þegar honum þykir það
 14. sept. við eiga, og skorar hann síðan á kjósendur að ganga
 til kosningar með því að gefa atkvæði sitt einum, eða í
 þeim kjördæmum, þar sem kjósa skal 2 alþingismenn,
 tveimur af þeim þingmannaefnum, sem boðnir hafa ver-
 ið fram til kosningar. Þótt eigi sjeu fleiri þingmanna-
 efni en kjósa skal í kjördæminu, skal atkvæðagreiðsla
 samt fram fara (sbr. 34. gr.). — 32. gr. Kjörstjórnin á-
 kveður, í hvaða röð hrepparnir kjósa; kjósendur úr hverj-
 um hreppi greiða atkvæði eptir stafaröð á kjörskránni.
 Enginn getur neytt kosningarrjettar síns, nema hann
 sjálfur komi á kjörþing. — 33. gr. Oddviti kjörstjórnar-
 innar á eigi þátt í því, að taka við atkvæðum. Einn
 af hinum, sem í kjörstjórninni eru, ritar, eptir að hann
 hefur kannast við kjósendurna, nafn þess, eða í þeim
 kjördæmum, þar sem kjósa skal 2 alþingismenn, nöfn
 þeirra tveggja þingmannaefna, sem kjósandi greiðir at-
 kvæði sitt, við hliðina á hans eigin nafni í sjálfri kjör-
 skránni. Annar úr kjörstjórninni ritar á sjerstaka at-
 kvæðaskrá nafn kjósanda við hliðina á nafni þess eða
 þeirra þingmannaefna, sem hann hefur gefið atkvæði
 sitt. Áður en kjósandinn gengur frá, skal lesa upp fyr-
 ir honum bæði hans eigið nafn, og þess eða þeirra nöfn,
 sem hann hefur kosið, til tryggingar því, að rjett sje
 ritað á báðar skrárnar, og að því beri saman hverju við
 annað. — Þegar engir fleiri kjósendur gefa sig fram, til
 þess að greiða atkvæði, skal oddviti hátt og snjallt skora
 á þá kjósendur, sem eigi hafa greitt atkvæði, að gjöra
 það, og skal hann um leið setja stuttan frest til þess,
 en frestur þessi má samt ekki, hvernig sem á stendur,
 vera skemmri en svo, að 2 klukkustundir liði frá því,
 að kosningargjörðin byrjaði, og þótt sá frestur sje lið-
 inn, skal eigi atkvæðagreiðslu lokið, meðan kjósendur
 gefa sig fram til hennar, án þess að hlje verði á. — Þeg-
 ar engir fleiri kjósendur æskja að taka þátt í kosning-
 unni, samkvæmt því, sem sagt er, færa kjörstjórnir

(ef þeir hafa kosningarrjett), inn atkvæði sjálfra sín, og **1877**
rita nöfn sín bæði undir kjörskrána og atkvæðaskrána, 14. sept.
og er þá atkvæðagreiðslu lokið. — 34. gr. Eptir að búíð
er að bera saman kjörskrárnar og atkvæðaskrána, skal
telja saman atkvæði. Sá, eða þeir tveir í þeim kjör-
dæmum, þar sem kjósa skal 2 alþingismenn, sem hlotið
hafa flest atkvæði, eru þá kosnir alþingismenn fyrir
kjördæmið. Samt er enginn rjett kjörinn alþingismaður,
nema hann hafi hlotið meira en helming þeirra atkvæða,
sem greidd eru. Hljóti enginn, eða, eptir því sem á
stendur, einungis annar þeirra, sem boðnir eru fram til
kosningar, svo mörg atkvæði, skal aptur kjósa óbundn-
um kosningum; fái þá enn enginn þann atkvæðafjölda,
sem með þarf, skal kjósa enn á ný, en að eins milli
þeirra tveggja — eða, ef kjósa skal tvo, milli þeirra fjöggra—,
sem við hina seinni kosningu höfðu flest atkvæði.
Sje svo, að fleiri hafi við aðra kosningu fengið jafnmörg
atkvæði, skal hlutkesti ráða, hvor þeirra geti orðið boð-
inn fram til hinnar bundnu kosningar. Sömuleiðis skal
hlutkesti ráða, ef atkvæði eru jöfn við þriðju kosningu.
— 35. gr. Í kjörbókinni skal bóka, hvernig kosningin
hafi farið, og skal oddviti kjörstjórnarinnar lýsa því yfir
fyrir þingheiminum; sömuleiðis skal hann, svo fljótt sem
verða má, tilkynna kosninguna þeim, sem kjörinn er,
sje hann eigi við staddur. Atkvæðaskrárnar skal leggja
við kjörbókina, og skal öll kjörstjórnin rita nöfn sín
undir hana. — 36. gr. Kjörstjórnin fær hverjum þjóð-
kjörnum alþingismanni kosningarbrjef; skal það samið
samkvæmt fyrirmynd, sem stjórnarráðið fyrir Ísland segir
fyrir um, og skal kjörstjórnin rita undir það nöfn sín.
— *Kostnaður, ábyrgð og um það, hvenær lögin skuli*
öðlast gildi. 37. gr. Alþingismenn fá í endurgjald 6
krónur um hvern dag, bæði fyrir þann tíma, sem þeir
purfa til ferðarinnar til alþingis og frá því, og fyrir þann
tíma, sem þeir eru á alþingi. Sömuleiðis fá þeir endur-

1877 goldinn ferðakostnað eptir reikningi, sem nefnd, kosin af 14. sept. hinu sameinaða alþingi, úrskurðar og forseti í hlutað-eigandi þingdeild ávísar. Þessi útgjöld greiðast úr lands-sjóðnum. — 38. gr. Annarstaðar en í Reykjavík mega kjörstjórnir reikna sjer fæðispeninga og endurgjald fyrir ferðakostnað, samkvæmt tilskipun um sveitastjórn á Íslandi, 4. maí 1872, 33. gr., þannig, að útgjöldin greiðist úr sýslusjóðnum. Ef annar kostnaður verður við kosningarnar, t. a. m. til prentunar kjörskrána, til auglýsinga, o. fl., skal einnig greiða hann úr sýslusjóðnum. Í Reykjavík skal greiða útgjöld þau, sem síðast voru nefnd, úr sjóði bæjarins. — 39. gr. Vanræki nokkur störf þau, sem honum eru á hendur falin með lögum þessum, skal hann sæta 10—200 kr. sektum, ef þyngri hegning eigi liggur við samkvæmt lögum. — 40. gr. Lög þessi öðlast gildi við lok kjörtíma þeirra alþingis-manna, sem nú eru. En ef nýjar almennar kosningar fara fram fyrir sökum þess, að alþingi sje rofið, skulu þær fram fara eptir lögum þessum. — Frá sama tíma falla þær ákvarðanir úr gildi, sem tilsk. 8. marz 1843 og tilsk. 6. janúar 1857 hafa inni að halda um kosningar til alþingis, og sömuleiðis opið brjef 6. júlí 1848, um kostnað við kosningar til alþingis.

19. okt. Lög um bæjargjöld í Reykjavíkurborg.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Fje það, er útheimtist til þess að standa straum af útgjöldum Reykjavíkurborgar til bæjarparfa, skal, að svo miklu leyti, sem hin- ar sjerstöku tekjur kaupstaðarins eigi hrökkva til, fengið með því að leggja lóðargjald á fasteignir í lögsagnar- umdæmi kaupstaðarins, og þar næst einnig með því, að leggja skatt á kaupstaðarbúa sjálfa, stofnanir og arðsöm fyrirtæki. — 2. gr. Lóðargjald, sem kemur í staðinn fyrir húsaskatt þann og lóðargjöld, sem ákveðin eru með

reglugjörð 27. nóvbr. 1846 og opnu brjefi 26. september **1877**
1860, skal greiða: a. af öllum húsum í lögsagnarum- 19. okt.
dæmi kaupstaðarins, hvort sem þau eru byggð úr steini,
timbri, torfi¹ eða hverju sem helst öðru efni, og hvort
sem þau eru ætluð til íveru eða til annars, með 3 aur-
um af hverri ferhyrningsalin af flatarrúmi undir húsinu;
og b. af hverri ferhyrningsalin óbyggðar lóðar úr sjálfri
landareign Reykjavíkur kaupstaðar, sem er í haldi ein-
stakra manna eða stofnana, skal á ári hverju greiða $\frac{1}{4}$
eyris til bæjarsjóðs. Undanskyldar gjaldi þessu eru all-
ar þær lóðir, sem greitt er af árgjald eða annað gjald
eptir samningi við bæjarstjórnina, svo og túnblettir þeir
eða svæði, er bæjarstjórnin hefir veitt stofnunum eða
ýmsum mönnum án eptirgjalds að staðaldri, eða um til-
tekið árábil. Skal með slíkar lóðir eða lóðarparta farið
eptir því, sem samningur eða heimild er til. — Dóm-
kirkjan er undanþegin lóðargjaldi. — 3. gr. Í gjaldi því,
sem nefnt er í 1. gr. og ætlað er til að standast útgjöld
bæjarins, að því leyti sjerstaklegar tekjur hans og lóð-
argjöldin eigi hrökkva til, eru fólgin útsvörin eptir efn-
um og ástandi samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í
kaupstaðnum Reykjavík, 20. apríl 1872, 22. gr., og gjald
á föstum verzlunum og öðrum arðsömum stofnunum og
fyrirtækjum í kaupstaðnum, er sjeu rekin að minnsta
kosti um 4 mánuði á gjaldárinu, þó eigendur þeirra eigi
hafi þar fast aðsetur. Á þessa stofna skal gjald lagt, er
samsvari útsvarinu eptir efnun og ástandi, samkvæmt
því, er hæfa virðist eptir árlegri veltu og arði, án þess
að tillit sje tekið til annara tekja eða eigna þess, sem í
hlut á. — 4. gr. Um niðurjöfnun þessara gjalda, ef til
þess kemur, borgun og gjaldheimtur, skal farið eptir
reglunum í tilskipun 20. apríl 1872. — 5. gr. Þessi lög
öðlast gildi 1. janúar 1878.

1) Sbr. lög 19. sept. 1879.

1877 Lög um breytingu á gjöldum þeim, er hvíla á jafnaðarsjóðunum.
2. nóv. aðarsjóðunum.

Vjer Chr. I X., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Kostnaðinn til viðhalds fanga-húsa þeirra, sem þegar eru byggð, eða byggð kunna að verða hjer eptir, og sem greiða ber úr jafnaðarsjóðum amtanna og bæjarsjóði Reykjavíkur eptir tilsk. 4. marz 1871 um byggingu hegningarhúss og fangelsa á Íslandi, skal eptirleiðis greiða úr landssjóði.¹ — 2. gr. Kostnaður til sakamála og lögreglumála skal að því leyti, sem hann ber að greiða úr opinberum sjóði, greiðast hjer eptir úr landssjóði. — 3. gr. Sá kostnaður, sem leiðir af ermbættisskoðunarferðum landshöfðingja, biskups og landlæknis, skal og greiðast úr landssjóði. — 4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1878, og eru þá afnumdar allar eldri laga ákvarðanir um greiðslu gjalda þessara, sem koma í bága við lög þessi.

15. nóv. YFIRSETUKVENNAREGLUGJÖRD (samin af landlækni 15. nóvbr. 1877 og staðfest af landshöfðingja s. d.). [Brot].

— — — 16. gr. Minnstá þóknun fyrir að sitja yfir konu skal vera 3 kr., auk ókeypis fararbeina. Þurfi yfirsetukona að vera hjá sængurkonu lengur en 1 dag eða sem því svarar, ber henni 1 kr. fyrir hvern dag, sem fram yfir er, auk fæðis. Fyrir að setja stólpípu, taka blóð, o. s. frv., bera henni 25 aurar í hvert skipti. Þiggi sængurkonan af sveit eða sje svo fátæk, að hún geti ekki borgað yfirsetukonunni, er sveitin skyld að greiða henni auk fararbeina 3 kr. þóknun. — — —

1) Kostnaðinn til „notkunar“ fangelsanna ber aptur á móti enn sem fyr að greiða úr jafnaðarsjóðunum og bæjarsjóði Reykjavíkur samkvæmt 6. gr. ofangreindrar tilskipunar.

Lög um skatt á ábúð og afnotum jarða og á lausafje. **1877**
14. des.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Öll manntalsbókargjöld þau, sem nú eru, skulu af numin; en þau eru: skattur, gjaf-tollur, konungstíund, lögmannstollur og manntalsfiskur. — 2. gr. Af öllum jörðum, sem metnar eru til dýrleika, hvort heldur eru bændaeygnir, eignir kirkna eða presta-kalla, þjóðeygnir, eignir fátækra eða stofnana, eða hverju nafni sem nefnast, skal sá, er á jörðunni býr eða hefur hana til afnota, greiða $\frac{2}{5}$ álnar á landsvísu af hundraði hverju. — 3. gr. Af hverju lausafjárhundraði, sem telja ber fram til tíundar, skal sá, er fram á að telja, greiða eina alin á landsvísu. — 4. gr. Skattur þessi rennur í landssjóð, og skal goldinn sýslumönnum og bæjarfógetum á manntalsþingum ár hvert; frá honum veitast engar undanþágur, hvorki tilteknum stjettum nje eignum. — 5. gr. Gjaldið skal greitt í peningum eptir meðal-verði allra meðalverða í hvers árs verðlagsskrá. Bresti gjaldanda peninga, getur hann greitt gjaldið í innskript hjá kaupmönnum þeim, er hlutaðeigandi sýslumaður tekur gilda, eða í landaurum þeim, er nú skal greina: sauð-fjenaði, hvítri ull, smjöri, fiski og dún eptir því verði, sem sett er á aura þessa í verðlagsskrá ár hvert, enda sje það verð eigi hærra en gangverð á gjalddaga. — 6. gr. Fyrir gjaldi þessu má gjöra fjárnám hjá gjaldanda samkvæmt opnu brjefi 2. apríl 1841¹, og hefur það í tvö ár frá gjalddaga forgöngurjett þann, sem skattgjöld til landssjóðs hafa samkvæmt lögum. — 7. gr. Gjald þetta skal krafði í fyrsta sinn á manntalsþingum árið 1879.

1) nú lögum 16. desbr. 1885

1877

Lög um húsaskatt.

14. des.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Af öllum húseignum í kaupstöðum og verzlunarstöðum landsins, sem eru fullra 500 kr. virði, skal greiða skatt til landssjóðs, $1\frac{1}{2}$ krónu af hverjum 1000 krónum virðingarverðs þeirra. Sama skatt skal og greiða af öðrum húsum, sem eru fullra 500 króna virði, þótt eigi standi þau í kaupstað eða verzlunarstað, ef þau eru eigi notuð við ábúð á jörð þeirri, er metin sje til dýrleika. Hvíli þinglýstar veðskuldir á húsi, skulu þær dregnar frá virðingarverði þess, og skatturinn lagður á það, sem eptir er. — Upphæð sú, sem skatturinn er greiddur af, skal ávallt deilanleg með 500; það, sem þar er fram yfir, skal eigi koma til greina skattinum til bækkunar. + 2. gr. Undanþegnar þessu gjaldi eru kirkjur allar, skólar, sjúkrahús, og öll önnur hús, sem eru þjóðeign eða til opinberra þarfa. Ef ágreiningur verður um það, hvort slíkt hús er undanþegið skattinum eða ekki, sker landshöfðingi úr. + 3. gr. Á húseignir í Reykjavík, sem virtar eru samkvæmt tilsk. 14. dag febrúarmán. 1874, 4. og 5. gr., skal leggja skattinn eptir þeirri virðingu. Allar aðrar húseignir, er skatturinn nær til, skal meta eptir tilhlutun yfirvaldsins og samkvæmt reglugjörð, sem landshöfðinginn semur um það efni.¹ + 4. gr. Fyrir virðingar þessar bera hverjum virðingarmanni 3 kr. hvern þann dag, sem þeir eru að virðingunni, og greiðist það fje úr landssjóði, eins og hver annar kostnaður, sem virðingargjörðir þessar hafa í för með sjer. + 5. gr. Fyrir húsaskatti þessum má gjöra fjárnám hjá greiðanda samkvæmt opnu bríefi 2. dag aprílmán. 1841,² og hefur hann í tvö ár frá gjalddaga forgöngurjett þann, sem skattgjöld til lands-

1) Sbr. reglugjörð 18. maí 1878.

2) nú lögum 16. desbr. 1885.

sjóðsins hafa að lögum. + Skattur af húsum skal um **1877**
tveggja ára bil frá gjalddaga ganga fyrir öllum veðkröfum 14. des.
í hlutaðeigandi húsi. + 6. gr. Gjald þetta skulu sýslu-
menn og bæjarfógetar heimta á manntalsþingum ár hvert,
í fyrsta skipti árið 1879.

Lög um tekjuskatt.

14. des.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — *I. Um tekjuskatt af eign.* 1. gr. Af
öllum árstekjum af jarðeign, hvort heldur eru landskuld,
leigur af innstæðukúgildum, arður af hlunnindum eða
annað, skal eigandinn greiða tekjuskatt, 1 krónu af hverj-
um 25 krónum, sem tekjurnar nema í peningum eða
landaurum eptir verðlagsskrárverði á hverri landaura-
tegund um sig. Frá árstekjunum skal dreginn umboðs-
kostnaður, sem eigandi það ár hefur borgað, og leigur af
þinglesnum veðskuldum í jörðu. — Nú býr eigandi sjálf-
ur á jörðunni eða hefur afnot hennar, og skal þá jörðin
metin til afgjalds af nefnd þeirri, sem skipuð verður
samkvæmt 11. gr. laga þessara. — 2. gr. Einn af hverj-
um tuttugu og fimm af árstekjum sínum skulu þeir og
greiða, sem hafa tekjur af fje sínu, hvort heldur það er
arður af skuldabrfefum, hlutabrfefum eða öðrum arðber-
andi höfuðstóli, eða leigur af útistandandi skuldum, og
það jafnt hvort brjef er fyrir skuldinni eða eigi. Hið
sama er um arð af öðru lausafje, sem á leigu er sett.
— 3. gr. Undanþegnir þessum tekjuskatti eru þeir, er
árstekjur þeirra eptir 1. og 2. gr. samanlagðar eigi nema
50 krónum. Tekju-upphæðin í krónum skal ávallt deil-
anleg með 25; það, sem þar er fram yfir, skal eigi koma
til greina skattinum til hækkunar. — *II. Um tekjuskatt
af atvinnu.* 4. gr. Af allri atvinnu skal greiða tekju-
skatt þannig: af hinum fyrstu 1000 krónum, sem tekj-
urnar nema, skal engan skatt greiða; af því, sem tekj-
urnar nema yfir 1000 krónur og að 2000 kr. fullum,

1877 skal greiða 1 af hundraði í tekjuskatt; af því, sem 14. des. tekjurnar nema yfir 2000 krónur og að 3000 kr., skal greiða $1\frac{1}{2}$ af hundraði; af því, sem tekjurnar nema yfir 3000 krónur og að 4000 kr., 2 af hundraði; og svo framvegis þannig, að skatturinn eykst um hálfan af hundraði á hverju þúsundi, sem tekjurnar hækka, allt að 4 af hundraði, sem greiðist af því, sem tekjurnar nema yfir 7000 krónur. — Tekju-upphæðin skal ávallt deilingleg með 50; það, sem þar er fram yfir, skal eigi koma til greina skattinum til hækkunar. — 5. gr. Sem tekjur af atvinnu, er skatt skal af greiða, teljast: tekjur af verzlun, sjóferðum, iðnaði, veitingasölu, handiðn og hverjum öðrum bjargræðisvegi; ennfremur tekjur af embættum og sýslunum, t. a. m. föst laun, aukatekjur, landaurar eða hlunnindi, og af biðlaunum, lífeyri, eptirlaunum og þess konar styrktarfje, svo og tekjur af alls konar vinnu, andlegri eða líkamlegri. — Sá, sem fæst við landbúnað eða hefur sjávarútveg, skal eigi greiða skatt þenna af tekjum þeim, sem renna beinlínis til hans af bjargræðisvegum þessum. — *III. Almennar ákvarðanir.* 6. gr. Skatturinn skal á lagður eptir tekjum gjaldanda næsta ár á undan niðurfjöfnuninni. — 7. gr. Af tekjunum skal greiða skatt, til hvers sem þeim svo er varið, hvort heldur maður hefur þær sjer og vandamönnum sínum til viðurværis og nauðsynja, nytsemdar eða munaðar, til þess að færa út bú sitt eða atvinnuveg, eða til þess að afla sjer fjár, — þar með talinn lífeyrir eða lífsfje handa einhverjum eptir sinn dag, eða því um líkt, — til gjafa, eða hvers annars, sem vera skal. — Frá öllum tekjum af atvinnu skal dreginn sá kostnaður, er varið hefur verið til að reka hana; með kostnaði þessum skal samt eigi telja það, sem maður hefur varið sjer og vandamönnum sínum til viðurværis og nauðsynja, enda þótt vandamenn þessir með vinnu sinni hafi hjálpað til að afla fjáris, nema því að eins, að nokkur af þeim að

staðaldri starfi að þeim verkum, sem laun eru goldin **1877**
 fyrir. — Frá tekjum af embættislaunum má telja skrif- 14. des.
 stofukostnað; svo má og færa til útgjalda eptirlaun og
 aðrar kvaðir, er á embættinu liggja. Endurgjald það,
 er sá, sem fjærverandi er frá heimili sínu í opinberar
 þarfir, fær í fæðispeninga og fyrir ferðakostnað, verður
 eigi talið með tekjum, er skatt skal greiða af. — Af
 þeim tekjum, sem fást á þann hátt, að maður eyðir
 höfuðstóli sínum eða tekur lán, skal eigi greiða skatt, en
 það verður eigi talið frá tekjum, sem haft er til þess að
 borga skuld. — 8. gr. Hver búsettur maður á Íslandi,
 sem tekjur hefur, þær er skattskyldar eru eptir undan-
 farandi greinum, skal greiða tekjuskatt, hvort heldur er
 karl eða kona, ungur eða gamall, og hverrar stjettar
 sem hann er. Þeir, sem eru í foreldrahúsum eða á fram-
 færi, og enga atvinnu hafa, greiða að eins skatt af þeim
 tekjum, sem þeir hafa auk uppeldis hjá foreldrunum eða
 þess, sem útheimtist til framfæris þeim og menningar.
 Hlutaþjelög, verzlunarþjelög og önnur slík þjelög og stofn-
 anir skulu talin sem sjerstæðir gjaldendur, að svo miklu
 leyti, sem arðurinn allur ekki rennur til einstakra manna,
 sem búsettir eru á Íslandi. — 9. gr. Undanþegnir öllum
 tekjuskatti eru: landesjóðurinn og aðrir þeir sjóðir, sem
 fjárlögin ná til; kirkjur, að því er snertir portiónstekjur
 þeirra, öll sveitarþjelög, þjelög og sjóðir, sem stofnaðir
 eru til almennra þarfa, sparisjóðir, sem eigi eru eign
 einstakra manna.¹ — 10. gr. Nú dvelur maður um
 stundarsakir í öðru landi, en bregður eigi heimili sínu á
 Íslandi, og skal hann þá gjalda skatt eins og hann væri
 í landinu. — Nú er maður eigi búsettur á Íslandi, en
 hefur tekjur af jarðeign eða atvinnu eða sýslu, sem þar
 er rekin, og skal hann þá greiða skatt af tekjum þess-

1) Sbr. einnig lög um stofnun landsbanka, 18. sept. 1885,
 18. gr., og lög um Söfnunarsjóð Íslands, 10. febr. 1888, 6. gr. d.

1877 um, og tilnefna fyrir hlutaðeigandi sýslumanni eða bæjar-
14. des. fógeta mann þar í sýslunni eða kaupstaðnum, sem greiði skattgjald hans. — Sömuleiðis skal sá, sem eigi hefur aðsetur á Íslandi, en hefur laun, eptirlaun, biðlaun eða styrk úr landssjóði Íslands, greiða skatt af þessum tekjum, og skal ráðgjafinn fyrir Ísland sjá um, að tekjuskattinum af þessu sje haldið aptur. — Landshöfðinginn sker úr því, hvort útlendir menn, er dvelja um stundarsakir á Íslandi, og ekki reka þar neina atvinnu, sjeu skattskyldir. — 11. gr. Skrár um tekjur þeirra, sem skatt eiga að greiða, skulu samdar af skattanefndum, sem til þess verða skipaðar, ein í hverjum hrepp og kaupstað. — Í skattanefnd hverri sitja 3 menn, í kaupstöðunum formaður bæjarstjórnarinnar eða bæjarfulltrúanna og 2 bæjarfulltrúar, er bæjarstjórnin til þess kýs, en í sveitum hreppstjórnin, eða, þar sem fleiri eru hreppstjórar en einn, sá þeirra, er sýslumaður til þess nefnir, og 2 menn, sem hreppsnefndin kýs úr sínum flokki. Auk þess skal á sama hátt kjósa einn varanefndarmann, sem tekur sæti í nefndinni í forföllum einhvers af nefndarmönnum, og má hann vera utan hreppsnefndar, ef hreppsnefndarmenn eru eigi fleiri en þrír. Sá, sem kosinn er í skattanefnd, hefur þann starfa á hendi 3 ár í senn, en eigi er hann skyldur að taka aptur móti kosningu, fyr en að jafn-löngum tíma liðnum. — Formaður bæjarstjórnarinnar eða bæjarfulltrúanna í kaupstöðum og hreppstjórnin í sveitunum er formaður skattanefndarinnar. Í forföllum formannsins kýs skattanefndin sjálf formann til að stjórna fundunum um stundarsakir. — 12. gr. Allir embættismenn og aðrir, er einhver störf hafa á hendi í þarfir hins opinbera, svo og stjórnendur stofnana og fjelaga, eru skyldir að láta skattanefndunum í tje allar þær skýrslur, er þær beiðast og með þurfa, svo sem skýrslur um embættislaun, um skuldabréf og hlutabréf, er eigandi er tilgreindur

að, um þinglesnar veðskuldir og annað því um líkt. **1877**
Tregðist einhver við að gefa slíka skýrslu, sker lands- 14. des.
höfðingi úr, hvort hann er til þess skyldur eða eigi, og
getur landshöfðingi lagt daglegar sektir við, ef eigi er
hlýtt. — 13. gr. Á hreppastefnum á haustum og í kaup-
stöðum á fundi, sem haldinn skal í októbermánuði ár
hvert, skulu hreppsþúar eða kaupstaðarþúar gefa skatta-
nefndum skýrslu um tekjur sínar. Þyki skattanefndinni
tortryggileg skýrsla einhvers, getur hún krafizt sannana
og skýrteina, er henni þykir þurfa, og ákveður síðan tekju-
upphæðina. Nú er einhver sá, er enga skýrslu gefur,
og skal þá nefndin kveða á um tekjur hans eptir því,
sem hún veit rjettast og sannast. — 14. gr. Þá er
skattanefndin hefur kveðið á um tekju-upphæð hvers
eins, skal hún semja skrá yfir alla þá, sem tekjuskatt
eiga að greiða, og skal þar tilgreint: fullt nafn og heimili
gjaldanda, upphæð hvern tekjugreinar um sig, hver
kostnaður á liggi, er til afdráttar kemur eptir lögum
þessum, og hvort gjaldandi hafi sjálfur skýrt frá tekjum
sínum eða ekki. — 15. gr. Þá er skrár þessar eru full-
gjörðar, skulu þær lagðar fram í hreppnum á stað, sem
er hentugur hreppsþúum, og sem birtur hefur verið á
kirkjufundi, og í kaupstöðunum í bæjarþingstofunni, eigi
síðar en 1. dag nóvembermán., og liggja þar til sýnis til
15. dags þess mánaðar. — 16. gr. Nú er einhver óá-
nægður með ákvörðun skattanefndarinnar um tekjur hans,
og skal hann bera upp kærú sína brjeflega fyrir formanni
skattanefndarinnar fyrir 15. dag nóvembermán., en hann
skal kalla nefndarmenn til fundar ásamt kæranda, og
skal úrskurður felldur um kærúna innan 1. dags des-
embermán. — 17. gr. Skattanefndirnar skulu senda
sýslumanni eða bæjarfógeta skrárnar yfir gjaldskyldar
tekjur í hrepp sínum eða kaupstaðnum, leiðrjettar eptir
úrskurðum þeim, er felldir kunna að hafa verið sam-
kvæmt 16. gr., og skulu þær það gjört hafa fyrir nýár.

1877 — 18. gr. Úrskurði skattanefndarinnar má skjóta til 14. des. hlutaðeigandi yfirskattanefndar, og skal það gjört brjeflega til formanns hennar og ástæður færðar fyrir kærinni. Sje kæran eigi komin til formanns yfirskattanefndarinnar fyrir nýár, verður henni eigi sinnt. — 19. gr. Í hverju sýslunefndarumdæmi og kaupstað skal skipuð yfirskattanefnd. Í kaupstöðum skipar landshöfðingi menn í yfirskattanefndina eptir uppástungu hlutaðeigandi bæjarstjórnar, en í sveitum skulu í henni sitja sýslumaður, og er hann formaður, og 2 menn, er sýslunefndin kys. Á sama hátt skal og kjósa varanefndarmann, er tekur sæti í nefndinni í forföllum eins af nefndarmönnum. — Hver sá, sem kjörgengur er í sýslunefnd eða bæjarstjórn, er skyldur að taka á móti kosningu í yfirskattanefnd og hafa þau störf á hendi í 3 ár í senn. Eigi er hann skyldur að taka við endurkosningu, fyr en jafnlangur tími er liðinn frá því að starfstími hans var á enda. — Eigi má sami maður sitja í skattanefnd og yfirskattanefnd. — 20. gr. Yfirskattanefndin sker úr öllum kærum yfir úrskurðum skattanefndanna í því umdæmi, sem hún er skipuð yfir, og skal hún hafa lagt úrskurð á þær innan febrúarmánaðarloka. Yfirskattanefndin skýrir tafarlaust bæði hlutaðeigandi skattanefnd og kæranda frá úrskurði sínum, og er því máli þar með ráðið til lykta. En formaður leiðrjettir tekjuskrárnar eptir úrskurðum yfirskattanefndarinnar og semur síðan eptir þeim skrá yfir tekjuskatt þann, er greiða ber í sýslunni eða kaupstaðnum eptir lögum þessum. — 21. gr. Þeir, sem sitja í yfirskattanefnd, skulu fá sömu þóknun fyrir störf sín, sem sýslunefndarmenn hafa samkvæmt tilsk. 4. dag maímán. 1872, 33. gr., og greiðist sá kostnaður úr landssjóði. — 22. gr. Nú er sá, er kærir yfir ákvörðun skattanefndar um tekjur hans, sjálfur í þeirri skattanefnd eða í yfirskattanefndinni, og skal varanefndarmaður þá taka sæti í nefndinni, er úrskurður er felldur um kærana. — 23. gr. Skattinn skal greiða í pen-

ingum, og heimta sýslumenn og bæjarfógetar hann á **1877**
 manntalsþingum. — 24. gr. Fyrir tekjuskattinum má **14. des.**
 gjöra fjárnám hjá gjaldanda samkvæmt opnu brjefi 2.
 dag aprilmán. 1841,¹ og hefur hann í tvö ár frá gjald-
 daga forgöngurjett þann, sem skattgjöld til landssjóðs
 hafa að lögum. — Tekjuskattur af jarðeign skal um
 tveggja ára bil frá gjalddaga ganga fyrir öllum veðkröf-
 um í hlutaðeigandi jörð. — 25. gr. Sá, sem móti betri
 vitund skýrir rangt frá tekjum sínum til skattanefndar
 eða yfirs kattanefndar, skal greiða í landssjóð sekt, er
 sje fimmföld við gjald það, sem undan er dregið. Kom-
 ist undandrátturinn eigi fyrir upp en eptir lát skattgreið-
 anda við skipti á búi hans, skal af búinu greiða tvöfalt
 gjald við það, sem undan var dregið. — 26. gr. Lands-
 höfðinginn semur reglugjörðir fyrir skattanefndir og yfir-
 skattanefndir, og fyrirmyndir fyrir skráð skattanefnd-
 anna.² — Verði ágreiningur um skattskyldu sjóðs eða
 fjelags samkvæmt 9. gr., leggur landshöfðingi úrskurð á
 málið. — 27. gr. Skatt þann, sem ræðir um í lögum
 þessum, skal greiða í fyrsta sinn á manntalsþingum árið
 1879.

Lög um laun sýslumanna og bæjarfógeta.

14. des.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Sýslumönnum og bæjarfóget-
 um skulu veitt ákveðin laun úr landssjóði, svo sem segir
 í lögum þessum. Aptur á móti renna afdráttarlaust í
 landssjóðinn tekjur þær, sem embættismenn þessir hafa
 hingað til að launum haft, hvort heldur eru manntals-
 bókgjöld eða skattur sá, sem í þeirra stað kemur,
 tekjur af ljensjörðum, umboðslaun og aukatekjur, nema
 þær, sem undan skildar eru í 2. gr. laga þessara. —

1) Sbr. nú lög 16. desbr. 1885.

2) Sbr. reglugjörð 15. maí 1878.

1877 2. gr. Sýslumenn og bæjarfógetar skulu halda óskertum
 14. des. gjöldum þeim, sem þeim bera fyrir innheimtu aðflutningsgjalds á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, samkvæmt tilsk. 26. dag febrúar 1872, 10. gr., sbr. lög 11. febr. 1876, og á tóbaki samkvæmt lögum 11. dag febrúar 1876, 3. gr., svo og gjöldunum fyrir eptirlit með útlendum fiskiskipum samkvæmt lögum 17. desbr. 1875.

— 3. gr. Lögþingisskrifaralaun og lögrjettumannalaun þau, sem sýslumenn hafa hingað til greitt til landssjóðs, skulu af numin. Svo skal og af numinn hundraðsfiskur sá á Vestmannaeyjum, sem goldinn er sýslumanninum þar á eyjunum.

— 4. gr. Sýslum landsins skal skipt í fjóra flokka. Laun sýslumanna í sýslum þeim, sem teljast til 1. flokks, eru 3500 kr. árlega; í sýslum þeim, sem teljast til 2. flokks, 3000 kr.; í sýslum þeim, sem teljast til 3. flokks, 2500 kr., og í 4. flokki 2000 kr. Í 1. flokki eru: 1. Árnessýsla. 2. Húnavatnssýsla. 3. Mýra- og Borgarfjarðarsýsla. 4. Þingeyjarsýsla. Í 2. flokki eru: 1. Skaptafellssýsla. 2. Rangárvallasýsla. 3. Gullbringu- og Kjósarsýsla. 4. Snæfellsness- og Hnappadalssýsla. 5. Ísafjarðarsýsla. 6. Skagafjarðarsýsla. 7. Eyjafjarðarsýsla. 8. Norður-Múlasýsla. Í 3. flokki eru: 1. Dala-sýsla. 2. Barðastrandarsýsla. 3. Strandasýsla. 4. Suður-Múlasýsla. Í 4. flokki er: Vestmannaeyjasýsla.

— 5. gr. Bæjarfógetinn í Reykjavík hefur að launum 3000 kr. árlega, og að auki 1000 kr. í skrifstofukostnað.¹ Bæjarfógetarnir á Ísafirði og Akureyri hafa hvor í laun 500 krónur árlega.

— 6. gr. Ráðgjafinn fyrir Ísland gjörir ráðstafanir þær, sem nauðsyn ber til, lögum þessum til framkvæmdar.

— 7. gr. Hinar almennu ákvarðanir í lögum um laun embættismanna m. fl. 15. dag októbermánaðar 1875, 1.—7. gr., skulu einnig ná til sýslumanna og bæjarfógeta, að því leyti, er snertir 7. gr. tjeðra laga,

1) Eptir fjárlögunum (1888 og 1889) 10. gr. B. 2. er skrifstofufjöld 1400 kr. á ári.

þannig, að tekjur þær, sem þeir hafa haft hingað til, **1877**
 sjeu taldar eptir því, sem þær hafa verið að meðaltali **14. des.**
 um 5 ára bilið 1871—75, og verður hvorki tekið af laun-
 um þeirra nje þau aukin, meðan þeir eru í sama em-
 bætti.¹ — 8. gr. Lög þessi öðlast gildi 6. dag júnímán.
 1878.

Lög um skattgjöld á Vestmannaeyjum.

14. des.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallið á lög þessi, og Vjer staðfest þau með
 samþykki Vöru: — 1. gr. Frá 1. degi janúarmán. 1879
 skal fiskitíund til prests á Vestmannaeyjum falla úr
 gildi. — 2. gr. Hina sömu skatta og gjöld bæði af fast-
 eign og lausafje, sem annarstaðar á landinu, skal greiða
 á Vestmannaeyjum til landssjóðs, kirkju, prests og fá-
 tækra. — Frá tíundargjaldi af fasteign veitist engin
 undanþága af þeirri ástæðu, að tíund hefur eigi verið
 að undanfögnu greidd af jörðum þar. — 3. gr. Dags-
 verk til prests skal greiða á sama hátt sem annarstaðar
 og heytoll. Skal hann gjalda eptir verðlagsskrá, ef
 prestur æskir þess. — 4. gr.² . . .

Lög um rjettindi Ábæjarkirkju í Skagafirði.

14. des.

Með lögum þessum er ákveðið, að nefnd kirkja skuli frá
 6. júní 1878 njóta sömu rjettinda og aðrar kirkjur á landinu,
 þannig, að henni skuli borga tíund, ljóstolla og legkaup sem
 öðrum kirkjum, og að sjóður hennar einnig skuli gæta sömu
 skyldna og aðrir kirkjusjóðir.

Lög um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opn- **14. des.**
 um skipum.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-

1) Undantekning frá þessu hefur þó verið gjörð með lögum
 24. okt. 1879 og 8. nóv. 1883, en eptir þeim fengu sýslumenn-
 irnir í Strandasýslu og Þingeyjarsýslu, þó eigi væru orðin
 embættismannaskipti þar, 2500 kr. og 3500 kr. í árleg laun.

2) Þessi grein hefur enga þýðingu lengur.

1877 þingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 14. desbr. samþykki Voru: — 1. gr. Sýslunefndunum veitist
 vald til að gjöra samþykktir um ýmisleg atriði, er snerta
 fiskiveiðar á opnum skipum, á þann hátt og með þeim
 takmörkunum og skilyrðum, er segir í lögum þessum¹. —
 2. gr. Þegar sýslunefnd virðist nauðsynlegt eða hag-
 fellt, að gjöra samþykkt annaðhvort fyrir alla sýsluna,
 eða fyrir nokkurn hluta hennar, skal hún kveðja til al-
 menns fundar í hjerði því, sem ætlazt er til að sam-
 þykktin nái yfir, og eiga atkvæðisrjett á þeim fundi
 allir menn í hjerðinu, þeir er kosningarrjett hafa til
 alþingis. Sýslunefndin ákveður fundarstað og fundardag
 með nægum fyrirvara, en sýslumaður skal vera fundar-
 stjóri, eða einhver hinna kosnu nefndarmanna, ef nefnd-
 in svo ákveður. Ef fundarstjóri verður að takast ferð á
 hendur til fundarstaðarins, fær hann 2 kr. á dag í dag-
 peninga, og ferðakostnað að auki eptir reikningi, er

1) Samkvæmt þessu hafa gjörðar verið þessar samþykktir,
 eru enn í gildi:

Samþykkt 30. júní 1879 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar
 á opnum skipum í Seyðisfjarðar- og Lóðmundarfjarðar-
 arflóa.

— 23. maí 1881, um hákarlaníðurskurð á opnum skipum
 og bátum, er gildir fyrir Raudasandshrepp norðan
 Bjargtanga, Tálknafjarðarhrepp, Dalahrepp og Suður-
 fjarðahrepp innan Barðastrandarsýslu.

— 9. júní 1885 og 11. jan. 1888, um ýmisleg atriði, er
 snerta fiskiveiðar á opnum skipum fyrir Rosmhvala-
 neshrepp innan Skaga, Vatnsleysustrandar, Garða og
 Bessastaðahreppa.

— 10. júlí 1886, um ýmislegt er að fiskiveiðum á opnum
 skipum lýtur í veiðistöðunum í Stokkseyrarhreppi í
 Árnessýslu.

— 11. okt. 1887, um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar
 á opnum skipum á svæðinu frá Geirhólma að Öskubak
 innan Ísafjarðarsýslu.

sýslunefndin úrskurðar, og greiðist sá kostnaður úr sýslu- **1877**
 sjóði. — 3. gr. Nú er kaupstaður innan takmarka hjer- 14. desbr.
 aðs þess, sem samþykkt á að ná yfir, og ganga þá 3
 menn, er bæjarstjórnin til þess kýs úr sínum flokki, inn
 í sýslunefndina, ávallt þegar ræða skal um samþykktir
 þær, er lög þessi hljóða um, og boðar sýslumaður þá á
 fundi sýslunefndarinnar, þegar slík mál koma fyrir; eiga
 þeir þá atkvæði um allt það, er samþykktina snertir, á
 sama hátt og sýslunefndarmenn. — Kaupstaðarbúar sækja
 sameiginlega með sýslubúum fundi þá, sem um er rætt
 í 2. gr., og greiða með þeim atkvæði um samþykktir. —
 4. gr. Sýslunefndin ber undir álit og atkvæði funda
 þeirra, sem um er rætt í 2. gr., frumvörp til samþykktar
 þeirra, er hún vill koma á. — Nú hafa fundarmenn fall-
 izt á frumvarp nefndarinnar með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra, er
 greidd hafa verið, og skal þá sýslunefndin senda amt-
 manni frumvarpið til staðfestingar. En ef breytingar-
 uppástungur hafa verið gjörðar við frumvarpið á fundin-
 um og samþykktar með $\frac{2}{3}$ atkvæða, setur sýslunefndin
 þær inn í frumvarpið, ef henni þykja þær á rökum byggð-
 ar og sendir þær síðan amtmanni eins og fyr segir. En
 álíti sýslunefndin, að breytingaruppástungurnar ekki eigi
 að takast til greina, ber hún það að nýju undir atkvæði
 hjeraðsmanna, hvort þeir æski að frumvarpið sje stað-
 fest án þessara breytinga, og ef fundurinn þá fellst á
 frumvarpið með $\frac{2}{3}$ atkvæða, ber að senda það amtmanni
 til staðfestingar. — Það frumvarp eða breytingaratkvæði
 við frumvarp, sem eigi hefur verið samþykkt með $\frac{2}{3}$ at-
 kvæða á hjeraðsfundi, er fallið, og má eigi koma fram
 í nýju frumvarpi sýslunefndar fyrri en að ári liðnu. —
 5. gr. Nú virðist amtmanni ákvarðanir í samþykkt, er
 honum hefur verið send til staðfestingar, ganga of nærri
 rjetti manna eða þröngva um of atvinnufrelsi, eða að
 þær á einhvern hátt koma í bága við lög eða grundvall-
 arreglur laganna, og synjar hann þá um staðfesting sína,
 en gefa skal hann sýslunefndinni til kynna ástæðurnar

1877 fyrir neitun sinni. Að öðrum kosti staðfestir hann sam-
 14. desbr. þykktina, fyrirskipar um birting hennar, og ákveður, hve
 nær hún skuli öðlast gildi, og er hún upp frá því skuld-
 bindandi fyrir alla þá, sem í því hjeraði stunda fiski-
 veiðar á opnum skipum, hvort sem þeir eiga heima í
 hjeraðinu eða eru aðkomandi. Samþykkt þeirri, er amt-
 maðurinn hefur staðfest, má eigi breyta á annan hátt,
 en með þeirri aðferð, er hún var stofnuð. — Amtmaður
 hlutast til um, að samþykktirnar sjeu prentaðar í Stjórn-
 artíðindunum, deildinni B. — 6. gr. Í samþykktum
 þessum má ákveða um þau atriði, sem áriðandi eru fyrir
 fiskiveiðar á opnum skipum í því hjeraði, er samþykktin
 nær yfir, svo sem um það, hver veiðarfæri og beitu skuli
 hafa við fiskiveiðar, á hverjum stað og hverjum árstíma,
 og eins um það, hvort fiskilóðir og net megi að fær-
 veðri og forfallalaust og af ásettu ráði liggja í sjó yfir
 nóttu; og hvernig lóða- og netalögnum skuli haga til
 þess, að fiskigöngum eigi sje varnað um skör fram eða
 handfæraveiði sje spillt. Svo má og með samþykkt setja
 reglur fyrir niðurburði fyrir fisk og slægingu á sjó. —
 Með samþykkt má og banna niðurskurð á hákarli á op-
 num skipum um skemmri eða lengri tína árs. — Í sam-
 þykkt skal ávallt ítarlega ákveða um eptirlit það, er
 þarf til þess, að hennar sje gætt, og hvernig kostnað
 við það skal greiða. — 7. gr.¹ — 8. gr. Með af-
 brot gegn samþykktunum skal fara sem opinber lögreglu-
 mál.

14. desbr. Lög um að selja kornvörur og kol eptir vigt.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefir fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru. — 1. gr. Allir kaupmenn og kaupfjelög,
 er reka verzlun hjer á landi, skulu, hvort sem verzlun
 þeirra fram fer á sjó eða landi, selja eptir vigt kornvöru

1) Sbr. lög 12. maí 1882 og 4. desbr. 1886.

alla og kol, nema kaupandi æski mælis. — 2. gr. Brot **1877**
 gegn 1. gr. varða 5—50 kr. sektum, er renna í lands- **14. desbr.**
 sjóð. — 3. gr. Með mál út af lögum þessum skal farið
 sem opinber lögreglumál.

Lög um að skipta Þingeyjarsýslu og Skaptafellsýslu, **14. desbr.**
 hvorri um sig, í tvö sýslufjelög.

Lög um skipti á dánarbúum og fjelagsbúum, o. fl. **1878**

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al- **12. apríl**
 þingi hefir fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — Fyrsti þáttur. — *Um tilkynning*
andlátsins og hin almennu skilyrði fyrir því, að skipta-
ráðandi skipti dánarbúi. — 1. kapítuli. — 1. gr. Þegar
 maður deyr, skal tafarlaust, eða að minnsta kosti svo
 fljótt sem unnt er, tilkynna það skiptaráðanda eða hrepp-
 stjóra, en hann gefur ókeypis vottorð um tilkynninguna,
 þegar þess er krafizt. Hafi látið verið tilkynnt hrepp-
 stjóra, skal hann þegar skýra skiptaráðanda frá því. —
 Ef annað hjóna er eptir á lífi og viðstatt, er það skylda
 þess, að tilkynna látið, ella erfingja þeirra, sem komnir
 eru til lögaldurs, ef viðstaddir eru; en að öðrum kosti
 er það skylda þess, er hinn framliðni var til húsa hjá,
 eða heimilismanna hans, þeirra sem til lögaldurs eru
 komnir. — Eigi má prestur jarða lík fyrri, en honum
 hefir verið sýnt vottorð skiptaráðanda eða hreppstjóra
 um tilkynningu látsins. Þó má út af þessu bregða, ef
 eigi hefir verið unnt að tilkynna látið; en þegar svo er,
 skal presturinn tafarlaust skýra hreppstjóra frá látinu og
 greptruninni. — 2. gr. Ef vanrækt er að tilkynna lát,
 svo sem mælt er fyrir í 1. gr., varðar það sekt, allt að
 100 kr., er rennur í landssjóð, og skal sækja mál það
 sem opinbert lögreglumál. Hin sama sekt liggur við, ef
 prestur vanrækir skyldur þær, er honum ber að gæta
 eptir sömu grein. — 3. gr. Lát má tilkynna bæði skrif-
 lega og munnlega, og skal þá, ef unnt er, tilgreina, hvar

1878 hinn framliðni hafi átt heimili eða dvöl, hverjir erf-
12. apríl ingjar hans sjeu, og hvar fjármunir hans sjeu niður
 komnir. — Það er skylda þess, sem skýrir frá látnu, og
 annara, er hafa eigur hins dána í vörzlum sínum, að
 gæta þeirra vandlega, þangað til skiptaráðandi ráðstafar
 þeim. — 4. gr. Rjett er, að einn erfingja krefjist þess, að
 skiptaráðandi skipti búi, þótt allir hinir sjeu á það sáttir, að
 skipta sjálfir. Þar á móti geta hvorki þeir, er eiga gjafir,
 nje þeir, er eiga skuldir að heimta í búinu, krafizt opin-
 berra skipta. — 5. gr. Skiptaráðandi tekur dánarbú til
 skipta, hvort sem erfingjar æskja þess eða ekki: — a)
 þegar einhver erfingjanna eigi er kominn til lögaldurs,
 þá er skipti byrja; — b) þegar einhver erfingjanna er
 sviptur fjárforræði, þá er skiptin byrja. En ef það er
 kvæntur maður, er býr saman við konu sína, og þau eiga
 fjelagsbú saman, þá má fjárhaldsmaður hans ásamt kon-
 unni taka þátt í erfingjaskiptum fyrir hönd þess, er
 sviptur hefur verið fjárforræði; — c) þegar einhver
 erfingjanna er erlendis, þá er skipti byrja, eða eigi er
 kunnugt, hvar hann er, og hann hefur eigi veitt öðrum
 manni umboð til að gæta hags síns við skiptin. Nú er eigi
 kunnugt, hvar erfingi er niður kominn, og engin víska
 fyrir, að hann hafi lifað arfleifanda, og mega erfingjar
 samt sjálfir skipta með sjer, ef fimm ár eru liðin frá því,
 er síðast spurðist til hans. — Skiptaráðandi skal og
 taka til skipta dánarbú eptir gjaldheimtumenn og reikn-
 ingshaldara, þegar hið opinbera eða ómyndugir eiga for-
 göngurjett eða lögboðinn veðrjett í eignum þeirra, og má
 þá eigi selja erfingjunum búið í hendur fyrri, en sjeð
 hefur verið borgið kröfum hins opinbera eða hinna ó-
 myndugu. — 6. gr. Hvort sem erfingjar æskja þess eða
 ekki, skal skiptaráðandi enn fremur taka til skipta dán-
 arbú þau, er hinn látni hefur löglega ákveðið að þannig
 skuli skipta. Jafnvel þó arfleifandi láti eptir sig arf-
 gengt afkvæmi, skal honum heimilt að ákveða með gjörn-
 ingi, í því formi sem fyrir skipað er um arfleiðsluskrár,

að búinu skuli skipt af skiptaráðanda, eða tilnefndum **1878**
skiptaforstjórum, er eigi hafi dómsvald. Sömu ákvörð- 12. apríl
un getur það hjóna, er eptir lifir og situr í óskiptu búi,
gjört um allt fjelagsbúið. — 7. gr. Nú hafa erfingjar
sjálfir tekið bú til skipta, og kemur eigi til opinberra
skipta, þó slík breyting verði á, meðan á skiptum stend-
ur, að skiptaráðandi hefði átt að skipta búi, ef þannig
hefði verið ástatt frá fyrstu. — 8. gr. Ef erfingjar, er
sjálfir skipta, verða missáttir, er hverjum þeirra heimilt
að krefjast, að skiptaráðanda sje selt búið í hendur til
skipta samkvæmt því, sem fyrir er mælt um dánarbú,
þegar gengist er við arfi og skuldum. — 9. gr. Nú hefir
skiptaráðandi byrjað á skiptum, en nauðsyn til opinberra
skipta hefur horfið, áður en skiptum er lokið, og geta
erfingjar þá krafist, að búið sje fengið sjer í hendur, ef
þeir allir eru á eitt sáttir um það. Til þessa þarf þó
samþykki skuldheimtumanna þeirra, er hafa gefið sig
fram, nema skuldir þeirra sjeu þeim borgaðar, eða þeir
fái fulla tryggingu fyrir greiðslu skuldanna á gjalddaga.
Ef innköllun til skuldheimtumanna hefur verið út gefin,
má eigi selja erfingjum bú í hendur fyrri, en innköllun-
arfresturinn er liðinn. — Sama er og um skilyrðin fyrir
því, að það hjóna, sem eptir lifir og má sitja í óskiptu
búi, geti heimtað búið sjer fram selt til frjálsra umráða.
10. gr. Þegar ætla má eptir því, sem fram er komið,
þegar látið er tilkynnt, að dánarfje sje eigi meira en
fyrir útfararkostnaði, má skiptaráðandi þá þegar selja
það þeim í hendur, sem kostar útförina. — Nú hygg-
ur skiptaráðandi, eptir því sem honum er þannig kunn-
ugt orðið, að dánarfjeð nemi eigi 200 krónum, og hrökkvi
þó fyrir skuldum, og fara þá eigi fram opinber skipti,
þó annars bæri nauðsyn til þess eptir fyrir mælum 5. gr.
a—c, ef einn eða fleiri af erfingjum eru myndugir, og
bæði þeir og fjárhaldsmenn hinna ómyndugu lýsa því
yfir þá þegar, að þeir gangist við arfi og skuldum. —
Ákvarðanirnar í 76.—79. gr. ná eigi til þessara búa. —

1878 11. gr. Að öðru leyti ber að fara eptir því, sem fyrir **12. apríl** er mælt í 7. kapitula laga þessara, um það, hvers erfingjum ber að gæta, þá er þeir vilja neyta rjettar síns til að skipta sjálfir búi, og um það, hver skilríki þurfi af þeirra hálfu í þessu efni.

Annar þáttur. — Um opinber skipti. — 2. kapítuli. — Um byrjun og fyrstu aðgjörðir á opinberum skiptum. — 12. gr. Þegar skilyrðin fyrir opinberum skiptum eiga sjer stað, og lög þessi ákveða eigi öðruvísi, þá skal skiptaráðandi byrja skiptagjörð eins fljótt og því verður við komið, eptir að látið hefur verið tilkynnt honum, eða honum á annan hátt hefur orðið það kunnugt, og tekur hann þá eigur búsin undir umsjón sína, annaðhvort með því að innsigla þær, eða á annan hagkvæman hátt; svo ber honum og að sjá um, að þeir munir búsin, sem eru í öðrum lögsagnarumdæmum, verði annaðhvort innsiglaðir, eða að skiptaráðandinn þar taki þá undir sína umsjón. — Að svo miklu leyti, sem því verður við komið, ber skiptaráðanda að sjá um, að bókað sje nafn eiganda og ritað á skuldabréf þau, er finnast í búinu, og bera með sjer að vera handhafa-eign. Verði skiptaráðandi þess vísari, að hinn framliðni hafi átt fje á skuldastöðum, ber honum að gjöra um það þá ráðstöfun, sem þörf er á. — Þessi gjörð skiptaráðanda nær eigi til þeirra muna, sem ætla má að sjeu annara eign, og þeir þegar geta heimtað sjer selda í hendur. — 13. gr. Nú eru skilyrðin fyrir því, að það hjóna, sem eptir lifir, megi sitja í óskiptu búi, eða að erfingjar megi taka bú til skipta án íhlutunar skiptaráðanda, að vísu eigi fyrir hendi, þá er látið er tilkynnt, en þó þykir mega sjá fyrir, að þeim verði fullnægt innan skamms tíma, og má skiptaráðandi þá fresta gjörðinni um hríð, nema honum þyki hætt við, að eigum búsin sje spillt, eða að þær misfarist. — 14. gr. Skiptaráðanda ber, sem fyrst eptir að hann hefur tekið við búinu, að rannsaka, hverjir eigi arf og gjafir að taka, svo og tilkynna þeim látið

hverjum um sig, ef á þarf að halda; ber honum að **1878**
gjöra það á þann hátt, sem honum þykir bezt við eiga **12. apríl**
eptir því sem á stendur, og má hann til þess hafa hand-
falið brjef. Sje einhver erfingja eða gjaftökumanna ó-
myndugur, á skiptaráðandi að sjá um, að honum sje
skipaður fjárhaldsmaður sem fyrst, ef það ekki þegar
hefur verið gjört. Nú er erfingi fjarstaddur og ókunn-
ugt um verustað hans, eða hann er í þeirri fjarlægð, að
eigi þykir mega fresta skiptum þangað til ráðstöfun hans
er fengin, enda mætir enginn með umboð af hans hálfu,
og ber skiptaráðanda einnig að sjá um, að honum sje
skipaður fjárhaldsmaður, og hefur hann í öllum grein-
um sömu rjettindi og skyldur og er háður sama eptir-
liti, sem fjárhaldsmenn ómyndugra. — 15. gr. Jafn-
snemma þessu, eða svo fljótt, sem því verður við komið,
ber skiptaráðanda að láta upp skrifa og virða dánar-
búið; svo skal og tilgreina kröfur og skuldir búsin, eptir
því sem þá er kunnugt, nema haganlegra þyki að fresta
þessu, þangað til farið hefur verið yfir reikningsbækur
búsins og skjöl þess, en það ber skiptaráðanda að gjöra
sem fyrst, þó svo, að erfingjunum gefist kostur á að
vera viðstaddir. — 16. gr. Gjörðir þær, sem nú hafa
verið nefndar, framkvæmir skiptaráðandi eða hreppstjóri
fyrir hans hönd með tveimur vottum, er virða skulu
eignir búsins og leggja eið við; en ef sjerstakrar þekk-
ingar þarf við, tilnefnir skiptaráðandi virðingarmenn,
sem til þess eru hæfir. Skiptaráðandi lætur vottana
vinna eið að virðingunni á skiptafundi, ef þess er kraf-
izt, áður skiptum er lokið. Þegar hreppstjóri fram-
kvæmir gjörðir þessar, ritar hann þær í bók, er skipta-
ráðandi löggildir, og sendir honum eptirrit sem fyrst,
eptir að gjörðinni er lokið. — Þegar gjörðir þessar eiga
fram að fara, skal kalla til erfingja og þá, er til gjafa
eiga að telja, ef því verður við komið, án þess að það
valdi drætti. Annaðhvort við lok uppskriftarinnar, eða

1878 á skiptasamkomu, er haldin sje sem fyrst þar á eptir, **12. apríl** ber skiptaráðanda að fá tillögur erfingjanna um ráðstafanir þær á búinu, sem eigi má fresta, og ráða síðan af, hvað gjöra skuli; svo skal hann og skora á þá að lýsa yfir, hvort þeir vilji taka að sjer ábyrgð á skuldum hins framliðna eða ekki. Sama er og um hreppstjóra, þegar hann skrifar upp bú. Veita má erfingjum stuttan umhugsunarfrest til þessarar yfirlýsingar. Nú er erfingi ómyndugur eða fjarstaddur, og hefur honum verið skipaður fjárhaldsmaður eptir 14. gr., og lýsir fjárhaldsmaður því þá yfir fyrir hönd erfingja, hvort hann taki ábyrgð á skuldum. Rjett er að skiptaráðandi varni því, að fjárhaldsmaður gangist við arfi og skuldum, þótt hann vilji, ef skiptaráðandi álitur, að erfingi bíði tjón af því. — 17. gr. Nú hafa erfingjar, sem verið hafa viðstaddir gjörð þá, sem um er getið í næstu grein á undan, lýst því yfir, að þeir takist á hendur ábyrgð á skuldum búsins, eða að minnsta kosti eigi skorast undan slíkri ábyrgð, en sumir erfingja eru fjarstaddir og hafa eigi látið í ljósi vilja sinn, og ber skiptaráðanda þá tafarlaust að kveðja á skiptafund alla þá, er til arfs og gjafa eiga að telja í búinu. — Þegar þeir, er arf eða gjafir eiga að taka, allir eru innanlands og skiptaráðanda er kunnugt um heimili þeirra eða verustaði, skal hann gjöra þeim aðvart hverjum fyrir sig, annaðhvort með handföldu brjefi, eða á annan hátt, er honum þykir við eiga. — Nú er eigi kunnugt um alla þá, er arf eða gjafir eiga að taka, eða hvort þeir sjeu innanlands, eða hvar þeir sjeu, og skal boða þá á skiptafund með auglýsingu, sem tvisvar sinnum sje birt í blöðum þeim, sem ætluð eru til almennra auglýsinga. — Skiptaráðandi tiltekur boðunarfrestinn eptir atvikum. — 18. gr. Á skiptafundi þeim, sem um er rætt í 17. gr., ber skiptaráðanda að skýra erfingjum og gjaftökumönnum frá efnahag búsins, að því leyti kunnugt er; síðan skal hann skora á erfingja að lýsa yfir, hvort þeir vilji taka

að sjer ábyrgð á skuldum hins dána eða ekki. — Nú **1878**
fæst eigi á fundum þeim, sem um er rætt í 16. og 17. **12. apríl**
grein, yfirlýsing af hálfu allra erfingja um, að þeir vilji
taka að sjer ábyrgð á skuldum búsins, og skal þá fara
með búið svo sem segir í 3. kap. laga þessara, þannig,
að ábyrgð á skuldum þess nái eigi lengra, en efni þess
hrökkva til. — 3. kaþítuli. — Um skipti á dánarbúum,
þegar erfingjar taka eigi að sjer ábyrgð á skuldum. —
I. Almennar ákvarðanir. — 19. gr. Nú hafa erfingjar
eigi gengist við arfi og skuldum, og ber skiptaráðanda
þá að fara sem mest eptir tillögum skuldheimtumanna
um meðferð á búinu, þangað til skuldir þeirra hafa verið
þeim goldnar, eða þeir hafa fengið tryggingu fyrir
greiðslu þeirra; en upp frá því ber að telja erfingjana
rjetta umráðamenn búsins. — Ef nauðsyn ber til að
láta af hendi fjármuni úr búinu, eða gjöra aðra samn-
inga í þarfir þess, áður en útgjört er um það eptir fyrir-
mælum 16. og 17. greinar, hvort erfingjar gangist við
arfi og skuldum eða ekki, þá er skiptaráðanda þetta
heimilt; en gæta skal hann þess, að rjettur skuldheimtu-
manna sje í engu skertur. — 20. gr. Þegar erfingjar
gangast eigi við arfi og skuldum, skal tafarlaust gefa
út innköllun til skuldheimtumanna, og taka það með
berum orðum fram í henni, að erfingjar hafi eigi tekið
að sjer ábyrgð á skuldum búsins, sbr. þó 42. gr. — Á-
kvæði eldri laga um, að skiptaráðanda beri sjerstaklega
að skýra sumum skuldheimtumönnum eða öðrum frá
skiptum, skulu standa óbreytt. — 21. gr. Í innköllun
til skuldheimtumanna skal og með sama fyrirvara skora
á þá, er arf og gjafir eiga að taka, ef eigi er þegar
kunnugt, hverjir þeir eru og hvar þeir eru, að gefa sig
fram; en eigi hafa þeir misst rjettar síns, þó þeir eigi
gefi sig fram eptir innkölluninni. Annarar eða frekari
innköllunar til erfingja þarf eigi við, og þegar innköllun
til skuldheimtumanna löglega hefur verið sleppt (sbr. 42.

1878 gr.), þarf skiptaráðandi eigi að biða með skipti á búinu
12. apríl lengur, en annara orsaka vegna er nauðsynlegt.—**22. gr.**
 Ef ekki eru líkindi til, að hinn framliðni hafi átt skulda-
 skipti erlendis eða eigi þar erfingja, er innköllunarfrest-
 urinn 6 mánuðir, en ella 12 mánuðir, og ber frest þennan
 ávallt að telja frá síðasta birtingardegi; en inn-
 köllunina ber að birta á þann hátt, er segir í opnu brjefi
 4. jan. 1861, 2. gr. Rjett er að skiptaráðandi þar að
 auki birti innköllun á annan hagkvæman hátt, ef hon-
 um þykir við eiga. — Nú verður síðar sú raun á, að
 hinn framliðni hafi staðið í skuldum erlendis, og skal
 eigi fyrir þá sök gefa út nýja innköllun, en erlendir
 skuldheimtumenn geta heimtað, að kröfur þeirra sjeu
 teknar til greina, ef þeir að eins gefa sig fram, áður 12
 mánuðir eru liðnir frá síðasta birtingardegi innköllunar-
 innar. Ef slíkir skuldheimtumenn gefa sig fram, áður
 en úthlutunargjörðin hefur verið samín, má skiptaráð-
 andi, ef þörf gjörist, breyta því, sem gjört hefur verið
 við skiptin. En ef þeir gefa sig eigi fram fyr en skipt-
 um er lokið, verður að áfrýja skiptagjörðinni til breyt-
 ingar, og ber þá, er skipti fara fram á ný, að taka til
 greina skuldir þær, sem lýst hefur verið innan 12 mán-
 aða frá síðasta birtingardegi innköllunarinnar. — Um
 fyrningu skulda eptir innköllun fer eptir eldri lögum. —
23. gr. Halda skal skiptafundi í búum svo opt, sem
 þurfa þykir, og boðar skiptaráðandi til þeirra á þann
 hátt, sem bezt á við á hverjum stað. Svo ákveður
 hann og fyrirvara, stund og stað. — **24. gr.** Um mál-
 efni þau, sem til umræðu koma á skiptafundi, og um
 meðferð búsins, skal fara eptir tillögum fundarmanna
 þeirra, er atkvæðisrjett hafa (19. gr.); þó má skiptaráð-
 andi hafna tillögum fjárhaldsmanns, ef hann ætlar, að
 þær sjeu skjólstæðing hans í óhag. Meðan innköllunar-
 fresturinn eigi er liðinn, á skiptaráðandi eigi heldur að
 taka til greina ályktanir þær, er gætu komið í bága við

hag skuldheimtumanna, er eigi hafa enn gefið sig fram, **1878**
eða skerða rjettindi nokkurs manns. — Nú greinir fund- 12. apríl
armenn á, og sker skiptaráðandi úr ágreiningi þeirra,
og ber honum, svo sem unnt er, að taka tillögur þeirra
til greina, en þó má hann ráða ágreiningnum til lykta
á annan hátt, en tillögurnar hafa orðið, og fara eptir
því, er hann ætlar haganlegast fyrir alla hlutaðeigendur,
einkum þá, sem ómyndugir eru og fjarstaddir, nema
öðruvísi sje ákveðið í lögum þessum. — 25. gr. Nú
sækir maður eigi skiptafund, er honum hefur verið lög-
lega boðaður, og hefur hann þá fyrirgjört rjetti sínum
til að mótmæla ályktunum þeim, er þar hafa gjörðar
verið um stjórn búsins; en eigi hefur hann fyrir þá sök
afsalað sjer neinum rjetti eða kröfu. — 26. gr. Nú kem-
ur enginn þeirra á skiptafund, er atkvæðisrjett hafa um
málefni búsins, og gjörir skiptaráðandi út um málefni
þau, er til umræðu áttu að koma á þeim fundi, á þann
hátt, er hann ætlar best henta. Þó ber skiptaráðanda,
ef um áriðandi málefni er að gjöra og því verður við
komið, að kveðja til fundar af nýju, áður en því sje
ráðið til lykta. — 27. gr. Þegar selja á fjármuni bús,
skal það gjört á almennu uppboðsþingi, er fram fer sam-
kvæmt fyrirmælum laganna um nauðungaruppboð. Selja
má þó fjármuni án uppboðs, ef meiri hluti þeirra, er
koma á fund og atkvæðisrjett hafa, samþykkir, og skipta-
ráðandi er á sama máli, og þess hefur þar að auki gætt
verið, sem fyrir er mælt í fyrra kafla 24. gr., sbr. 25. gr.
Sama er og, ef skiptaráðandi ræður af að selja muni,
sem hætt er við að skemmist eða rýrni í verði, ef þeir
eru geymdir. — 28. gr. Ríkisskuldabryf, skuldabryf láns-
fjelaga, hlutabryf í bönkum og í járnbrautum og önnur
slík ígildisskjöl, sem gangverð hafa innanríkis, skal selja
eptir gangverði, nema skuldheimtumenn eða erfingjar
vilji láta leggja sjer þau út eptir gangverði. — Nú á bú
skuldakröfur, sem eigi eru þess eðlis, að þær verði lagð-

1878 út skuldheimtumönnum eða erfingjum með fullri upphæð
 12. apríl þeirra, en eigi þykir tiltækilegt að kosta málssókn fyrir
 þeirra sakir, annaðhvort af því að krafan sje óvís, eða
 vegna tafar þeirrar, er hlytist af málssókninni, eða ann-
 ara orsaka vegna, og skulu þær þá seldar á uppboðs-
 þingi, nema erfingjar eða skuldheimtumenn vilji láta
 leggja sjer þær út eptir tiltölu, eða einn þeirra eða fleiri
 bjóðist til að taka þær fyrir ákveðið verð, og hinir sam-
 þykki. — 29. gr. Skiptaráðandi sjer um, að fjármunir
 búsin sjeu seldir, jafnskjótt og haganlegt þykir; eiga
 skuldheimtumenn, meðan greiðslu á skuldum þeirra eigi
 er borgið, rjett á að heimta, að sem bráðast verði að
 því undið, og þarf eigi að bíða eptir því, að innköllun-
 arfresturinn sje liðinn. Nú er greiðslu skulda lokið, og
 er það þá komið undir erfingjum eða úrskurði skiptaráð-
 anda, eptir grundvallarreglum 50. gr., sbr. 46., 48., 59.
 og 62. gr., hvort og hvenær selja skuli fjármunina. —
30. gr. Skiptaráðandi framkvæmir öll þau störf, er lúta
 að meðferð búsin; en krefja má hann þess, að inn-
 heimtumaður sje fenginn, og skal hann kosinn með at-
 kvæðafjölda á skiptafundi, sem kvatt hefur verið til, af
 þeim, er þar eiga atkvæðisrjett; en skiptaráðandi sjer
 um, að sá, sem kosinn er, setji veð eða aðra ábyrgð, ef
 þurfa þykir. — 31. gr. Þegar selja á lausafje búsin á
 uppbóðsþingi, semur innheimtumaður frumvarp til sölu-
 skilmála og ber undir skiptaráðanda. Ræður hann, hver
 boð skuli taka gild, og ábyrgist sem sína skuld, að upp-
 boðsandvirði verði greitt skiptaráðanda innan 6 vikna,
 frá því gjaldfrestur sá er liðinn, sem settur er í upp-
 boðsskilmálunum. Svo má skiptaráðandi og fela inn-
 heimtumanni á hendur að heimta inn skuldir búsin, og
 skal hann þá greiða skiptaráðanda það fje, jafnskjótt
 sem það heimtist. — Þóknun innheimtumanns fyrir
 starfa hans skal ákveða með samningi, eða með úrskurði
 skiptaráðanda, ef eigi hefur verið um samið. — 32. gr.
 Meðan á skiptum stendur, er skiptaráðanda heimilt að

Op. br. 3/6/18.

neyta þeirrar aðstoðar, er hann kynni þurfa til að gegna þeim störfum í búinu, sem hann eigi sjálfur að lögum er skyldur að gegna, svo sem er málaflutningur, stjórn og umsjón á fasteignum, rannsókn á bókum og skjölum, svo og að ljúka við fyrirtæki, er hinn framliðni hefur byrjað á. — Þóknun þeirra, sem hafa störf á hendi í þarfir búsins, ákveður skiptaráðandi, ef ágreiningur verður um. — II. Um stöðu skuldheimtumanna. — 33. gr. Upp frá því, er dánarbú er tekið til opinberra skipta, skal bera upp fyrir skiptaráðanda allar kröfur á hendur hinum framliðna og til eptirlátinna muna hans. — Nú hefur málssókn verið hafin gegn hinum framliðna og stefna verið honum löglega birt, og er þá rjett, að því máli sje haldið áfram gegn búinu til dóms á því varnarþingi, þar sem það var löglega höfðað. — 34. gr. Þegar dánarbú er tekið til opinberra skipta, fellur kyrrsetning á munum þess úr gildi, og eigi má frammar kyrrsetja muni þess nje gjöra fjárnám í því og halda nauðungaruppboð til greiðslu skuldakröfum. En eigi breytist fyrir þá sök í neinu rjettur þeirra, sem fyrir lát hins dána hafa gjört fjárnám í eigum hans, eða fengið fjármuni setta í löggæmslu. Rjett er og, að menn selji muni, sem eru til tryggingar og selja má án undanfarandi lögsóknar, svo sem er um þá, er hafa handselt veð, eða veð samkvæmt tilskipun um fjárforráð ómyndugra 18. febr. 1847, 10. gr.¹, eða hið opinbera samkvæmt lögum 15. apríl 1854, 9. gr., og tilsk. 26. febr. 1872, 7. gr. — 35. gr. Skiptaráðandi ákveður og úrskurðar, hvernig fara skuli með búið og úthluta því, hann sker úr, hvort kröfur gegn búinu verði teknar til greina eða ekki, sbr. þó 33. grein. Þar á móti getur hann eigi skyldað neinn til að greiða búinu fje, eða leysa verk af hendi fyrir það, eða að öðru leyti lagt dóm á kröfur búsins gegn öðrum. Nú hefur verið lýst til skuldar í búinu, en búið hefur skuldakröfu á móti, og úrskurðar skiptaráðandi þá, að hve

1) Sbr. lög um veð 4. nóv. 1887, 1. og 3. gr.

1878 miklu leyti hún megi koma upp í skuldina. Ef heimt-
 12. apríl að er, að fram seldir sjeu munir úr búinu eða afsalaðir, má skiptaráðandi binda það því skilyrði, að efndar sjeu við búið skuldbindingar þær, er þar af leiða. Nú hefur tje verið greitt úr búinu gegn ábyrgðar-kvittun, og sker skiptaráðandi þá einnig úr, hvort það skuli aptur goldið að nokkru eða öllu sökum nýrra sannana eða atvika. — 36. gr. Hver, sem á til skuldar eða annarar kröfu að telja í búi, skýri frá því á skiptafundi eða í brjefi til skiptaráðanda, er lætur í tje vottorð um það, ef þess er krafið, og getur þess í skiptabókinni eða annari bók, sem til þess er ætluð. — Sá, er segir til skuldar á þenna hátt, verður aðnjótandi allra þeirra rjettinda, sem kæra til sáttanefndar eða málshöfðun hefur í för með sjer, að því er snertir borgun á vöxtum, riptingu á skuldaþyrningu og fleira þess konar. — 37. gr. Þegar innköllunar-frestur til skuldheimtumanna er liðinn, ber skiptaráðanda innan mánaðar að semja skrá um skuldir þær, sem sagt hefur verið til, og raða þeim niður, ef þess gjörist þörf; síðan leggur hann fram skrána á skiptafundi, sem löglega hefur verið boðaður, ásamt skýrteinum skuldheimtumanna. Á fundi þessum ber að yfirskoða skrána ásamt athugasemdum skiptaráðanda um hana, og skora á hlutaðeigendur að láta í ljósi álit sitt um skuldakröfurnar. Nú vefengja þeir skuld eða halda því fram, að hún sje ekki á rjettum stað í skuldaröðinni, og skulu þeir þá bera upp mótmæli sín á fundinum, eða í síðasta lagi áður fjórar vikur eru liðnar frá fundardegi, og þar eptir fram fylgja þeim tafarlaust. Skuld, sem eigi hefur verið mótmælt innan þess tíma, ber að telja samþykkt. Á fundi þeim, sem hjer er um rætt, skal einnig, ef verða má, leggja fram yfirlit yfir fjárhag búins. — 38. gr. Nú er skuldakröfu mótmælt, og skal þá skiptaráðandi leita um sættir, en ef sættum eigi verður á komið, leggur hann úrskurð á, hvort taka skuli kröfuna til greina að nokkru eða öllu leyti, og skal fara með

það mál eptir rjettarfarsreglum þeim, sem í gildi eru. **1878**
 Á sama hátt skal ráða til lykta ágreiningi um forgöngurjett **12. apríl**
 skulda, og hverjum öðrum ágreiningi um úthlutun búsin.
 Skiptaráðandi útvegar búinu talsmann í slíkum málum,
 ef þurfa þykir. — 39. gr. Eigi má leggja úrskurði skipta-
 ráðanda til grundvallar fyrir meðferð búsin, fyr en á-
 frýjunarfrestur er liðinn, án þess áfrýjað hafi verið (96.
 gr.), nema málspartar lýsi því yfir, að þeir uni úrskurð-
 inum, eða honum eigi verði áfrýjað að lögum. — Nú er
 úrskurði áfrýjað, og honum breytt eða hann ónýttur, og
 skal þá taka það til greina við skiptin, og, ef þörf gjör-
 ist, breyta því, sem gjört hefur verið, ef skiptum eigi er
 lokið; en sje skiptum lokið, verður þeim í engu breytt,
 nema úthlutunargjörðinni sje áfrýjað. — Sama er um
 yfirjettardóma, sem kveðnir hafa verið upp, er úrskurði
 skiptaráðanda hefur verið áfrýjað. — 40. gr. Nú vill
 einhver þeirra, er atkvæðisrjett hafa í búinu, áfrýja
 skiptaúrskurði eða dómi, enda hafi hann ei í því máli
 verið mótpartur búsin, en búíð vill una úrslitum máls-
 ins, og er honum það heimilt, nema málspartar hafi sín
 á milli gjört samning um ágreiningsefnið, eða málskotið
 geti valdið missi rjettinda, er úrskurðurinn eða dómur-
 inn heimilar búinu. — 41. gr. Hafi búinu græðzt fje við
 málskotið, eiga áfrýendurnir rjett á að krefja þess, að
 búíð endurgjaldi þeim það, er þeir hafa til kostað, þó
 eigi fram yfir það, er búinu hefur græðzt. Ef skiptum
 er lokið, þegar fullnaðardómur er uppkveðinn, fá áfrý-
 endur kostnað sinn borgaðan af því, er græðzt hefur.
 Með það, sem umfram kann að verða, skal fara á þann
 hátt, er segir í 45. gr. — III. Um lok skipta. — 42. gr.
 Ef eigur búsin nema eigi meiru en útfararkostnaði, má
 skiptaráðandi láta þær upp í útfararkostnaðinn og lúka
 þær með skiptunum. Nú verður eigi meira afgangs útfararkostnaði,
 en þarf til greiðslu á kröfum skuldheimtu-
 manna, þeirra er forgöngurjett hafa, og má skiptaráð-
 andi leggja þeim út fjármuni búsin eptir skuldaröð rjetttri,

1878 og lúka þar með skiptunum. — 43. gr. Þegar liðnar eru **12. apríl** þær 4 vikur, sem getið er um í 37. gr., frá því skuldafirlit hefur verið lagt fram, ber skiptaráðanda, ef fje er fyrir hendi, að greiða skuldheimtumönnum skuldir þeirra. — 44. gr. Nú er fje umfram, þá er skuldum er lokið, og ber skiptaráðandanum að skipta því meðal erfingja og gjaftökumanna, þá er eigur búins eru saman komnar og innheimtar. — 45. gr. Eigi þarf að fresta skiptalokum sökum skuldbindinga, sem bundnar eru óvísu skilyrðum, en þegar svo langt er komið, að búinu fyrir annara hluta sakir má skipta, skal taka frá það, sem þurfa kann til að fullnægja þessum skuldbindingum. Ef síðar verður sú raun á, að eigi þarf alls þess, sem frá hefur verið tekið, til að fullnægja skuldbindingunum, skal því, sem umfram er, skipt milli erfingja og gjaftökumanna. — Svo má og lúka skiptum, þótt hinn framliðni hafi átt arf í óskiptu búi, eða aðra kröfu, sem óvís er að upphæð og standa verður ógreidd um óákveðinn tíma, en þegar þar að kemur, skulu skiptin tekin fyrir af nýju. — 46. gr. Hver erfingja á heimtingu á, að arfahluti hans sje lagður honum út eptir virðingu, og hið sama er um búshluta þess hjóna, er eptir lifir; en sje erfingi ófulltíða, og fjárhaldsmaður hans vilji neyta þessa rjettar fyrir hans hönd, þarf til þess samþykki skiptaráðanda. Ef fleiri en einn erfingja krefja þess, að hinn sami hlutur sje þeim út lagður, skal hlutkesti ráða, en það hjóna, sem eptir lifir, gengur ávallt fyrir. — Um rjett þess hjóna, sem eptir lifir, gagnvart erfingjum til að halda öllu búinu, eða meiru af búinu en nemur búshluta þess og erfðahluta, skal fara eptir því, sem fyrir er mælt í 59. og 62. gr. laga þessara. — 47. gr. Þegar leggja á út eptir virðingu alla fjármuni búins eða nokkra þeirra, og hlutaðeigendur ekki vilja una við virðinguna, er hverjum þeirra heimilt að heimta nýja virðingu á þeim hlutum, er hann eigi álitur rjett virta. Kveður þá skiptaráðandi menn til að virða af

nýju, og gjörir áður viðvart öllum hlutaðeigendum. Þegar **1878**
 ar virðingargjörð er lokið, skal vinna eið að henni fyrir **12. apríl**
 skiptaráðanda, ef krafið er. — **48. gr.** Eigi má, nema
 með samþykki landshöfðingja, leggja ófulltíðaerfingja út
 erlend skuldabréf, sem eigi ganga kaupum og sölum
 innanríkis, eða eru þeim annmörkum bundin, að erfitt
 er að fá vitneskju um gjalddaga, er þeim er sagt upp,
 eða vextir af þeim eru greiddir utanríkis. — **49. gr.**
 Skiptum ber að lúka á skiptafundi, ef því verður við
 komið, og ef allir hlutaðeigendur lýsa því yfir, að þeir
 uni við þau, á úthlutun þegar fram að fara. — Ef skipt-
 um af einhverjum orsökum ekki verður lokið á skipta-
 fundi, en allt að öðru leyti er undir búið, ber skipta-
 ráðanda að taka búíð til fullnaðarskipta, og, áður sex
 vikur eru liðnar, semja frumvarp til úthlutunargjörðar.
 Að því búnu kveður hann hlutaðeigendur af nýju á fund,
 og ef þeir þá eigi allir lýsa því yfir, að þeir fallist á
 frumvarpið, eða eigi allir koma á fundinn, skal frum-
 varpið vera enn tvær vikur til sýnis hjá skiptaráðanda,
 og verða þeir, er mótmæli vilja hefja, að koma fram með
 þau áður sá tími er liðinn. Virðist skiptaráðanda aðfinning
 við frumvarpið til greina takandi, leiðrjettir hann frum-
 varpið, en að öðrum kosti, eða hafi engin mótmæli fram
 komið í tækan tíma, verður frumvarpið óbreytt að fullnaðarskiptum,
 er eigi verður breytt, nema þeim sje áfrýjað. Ef allir hlutaðeigendur eigi hafa lýst því yfir, að
 þeir uni við skiptin, má úthlutun eigi fram fara, fyr en
 áfrýjunarfrestur (96. gr.) er liðinn og hafi eigi verið á-
 frýjað. — **4. kapítuli.** — Um skipti á dánarbúum, þegar
gengizt er við arfi og ábyrgð skulda. — **50. gr.** Þegar
 gengizt er við arfi og ábyrgð skulda, ber að haga skipt-
 um á búinu eptir því, sem fulltíða erfingjum og fjár-
 haldsmönnum þeirra, sem ófulltíða eru og fjarstaddir,
 um semur; þó má skiptaráðandi neita, að samþykkja
 tillögur fjárhaldsmanns, ef hann hyggur, að þær sjeu
 skjólstæðing hans í óhag. — Nú eru erfingjar ósam-

1878 þykkir, eða koma eigi á skiptafund, þegar gjöra skal út
 12. apríl um eitthvert málefni, og skal þá skiptaráðandi gjöra út
 um málið, og meta tillögur þær, sem fram hafa komið, og
 líta á hag allra hlutaðeiganda, einkum þeirra, sem ó-
 fulltíða eru eða fjarstaddir. — 51. gr. Við skipti á þess-
 um búum þarf eigi að gefa út innköllun til skuldheimtu-
 manna, þegar allir erfingjar eru fulltíða og viðstaddir, nema
 einhver erfingjakrefji þess; en sje einhver þeirra ófulltíða eða
 fjarstaddur, skal gefa út innköllun, nema skiptaráðanda
 þyki þess eigi þörf. — Eigi má skipta búinu með erf-
 ingjum nema með samþykki skuldheimtumanna þeirra,
 er gefið hafa sig fram, eða ef skuldheimtumenn hafa
 fengið skuldir sínar goldnar eða tryggingu fyrir greiðslu
 þeirra á gjalddaga. Hafi innköllun verið útgefin, má
 eigi skipta, fyrri en innköllunarfresturinn er liðinn. —
52. gr. Eptir að skiptum er lokið, ábyrgjast erfingjar,
 einn sem allir og allir sem einn, skuldir þær, sem lýst
 hefur verið og búið krafið um, áður en skipti fóru fram.
 Skuldir þær, sem búið ekki hefur verið krafið um, en
 ekki eru fyrir þá sök gengnar úr gildi, ábyrgjast erf-
 ingjar að tiltölu við arftökurjett, nema þeir eptir samn-
 ingi sjeu skuldbundnir einn sem allir og allir sem einn,
 eða hinn framliðni hafi átt að gjöra skil fyrir konungs-
 fje, ómyndugrafje, fátækrafje eða kirknafje, en erfingjar
 hafi skipt með sjer án þess að gjöra reikningsskil fyrir.
 — 53. gr. Þegar gengizt er við arfi og ábyrgð skulda,
 má kyrrsetja eigur búans, svo og taka þær fjárnámi og
 selja við nauðungaruppboð, ef lögboðin skilyrði eru fyrir
 því. Nú hafa eigur búans verið kyrrsettar, áður en erf-
 ingjar tóku að sjer skulda-ábyrgð, og fer þá um kyrr-
 setninguna sem hún aldrei hefði misst gildi sitt. — 54. gr.
 Nú vill skuldheimtumaður hins framliðna öðlast fjárnáms-
 rjett fyrir skuld sinni, og má hann þá hefja málssókn á
 hendur erfingjunum á varnarþingi því, er skipti fara
 fram. — Rjett er að stefna til erfingjanna sje birt fyrir
 skiptaráðanda einum, og að stefnufresturinn sje ákveð-

inn eptir heimili hans, að við bættum 4 vikum, en skylt **1878**
er skiptaráðanda að gjöra erfingjum aðvart um stefnuna. **12. apríl**
— 55. gr. Að öðru leyti skal fara með bú þessi á þann hátt,
er segir í 3. kap., nema öðruvísi sje ákveðið í lögum þessum.
— 5. kapituli. — Um skipti á dánarbúum, þegar það hjóna,
er eptir lifir, ábyrgist skuldir. — 56. gr. Þegar það hjóna,
sem eptir lifir, ábyrgist skuldir búsins, enda sje búinu
eigi skipt sem protabúi, skal gæta þess, sem segir hjer
á eptir, hvort sem erfingjar eru útarfar eða afkvæmi
hins látna; en ábyrgist það eigi skuldir, fer um skiptin,
sem hjer á undan segir. — 57. gr. Þegar skipta á með
erfingjum hins framliðna, og því hjóna, sem eptir lifir og
ábyrgist skuldir, ber skiptaráðanda að sjá um, að því sje
sem minnst tálmun gjör í afnotum búsins. — Nú þykir
mjög hætt við, að það hjóna, sem eptir lifir, muni fara
illa með eigur búsins, meðan á skiptum stendur, og má
skiptaráðandi annaðhvort ótilkvaddur, eða eptir áskorun
erfingja eða fjárhaldsmanna, svipta það forráðum búsins
og fá þau í hendur vönduðum manni, sem á að gæta
búsins sem fjárhaldsmaður þess, meðan á skiptum stendur.
— Ráðstöfun þessa skal birta á þingum, og einnig
auglýsa hana í blöðum eða á kirkjufundum, ef þurfa
þykir. — 58. gr. Hið eptirlifandi hjóna til greinir,
hverjir erfingjar sjeu, en skiptaráðandi sjer um, að þeim
verði tilkynnt skiptin samkvæmt 14. og 23. gr. Ef erfingi
eða gjaftökumaður er fjarstaddur, og ókunnugt um veru-
stað hans, eða hann er í þeirri fjarlægð, að eigi þykir
mega draga skiptin fyrir hans sakir, enda mætir enginn
með umboð af hans hálfu, annast skiptaráðandi um, að
fjárhaldsmaður verði kvaddur til að gæta hagsmuna hans
við skiptin. — 59. gr. Skiptin skal byggja á framtölu
hins eptirlifanda á eigum og skuldum búsins, ef erfingj-
ar og fjárhaldsmenn taka hana gilda, og skiptaráðanda
eigi þykir ástæða til að rengja hana fyrir hönd ófulltíða
eða fjarstaddra erfingja, og þótt framtalan þyki ekki í
alla staði rjett, ber samt eigi að selja fjármuni búins,

1878 heldur láta virða þá af óvilhöllum mönnum samkvæmt
 12. apríl 47. gr. Eigi þarf heldur að rannsaka, hvort skuldir þær,
 sem fram hafa verið taldar, sjeu sannar, fremur en
 skiptaráðanda þykir nægja, svo sem að þær sjeu bornar
 undir skuldheimtumenn o. s. frv. — Hið eptirlifandi
 hjóna má halda öllu búinu eða nokkru af því, hvort sem
 eru fasteignir, skip eða aðrir munir, þó meira nemi en
 búshluta þess og arfi, enda skuldbindi það sig til, ef til
 kemur, að greiða samerfingjum sínum í peningum það,
 sem umfram er. — 60. gr. Nú er fje umfram skuldir
 eptir framtölu hins eptirlifanda, og þarf eigi fyrir þá sök
 að gefa út innköllun til skuldheimtumanna, nema búið
 verði síðar tekið til skipta sem þotabú. — Þótt erfingjar
 taki við arfi eða andvirði arfs eptir það hjóna, sem dáið
 er, lendir eigi á þeim nein ábyrgð á skuldum búsins.
 En hafi hið eptirlifandi úthlutað eða greitt erfingjum
 hins framliðna meira en þeim ber að rjettu, og þannig
 gjört á hluta skuldheimtumanna sinna, geta skuldheimtu-
 mennirnir krafist þess, að því sje aptur skilað, ef sú
 verður raun á, að bú hins eptirlifanda hrökkvi eigi fyrir
 skuldum. Ef skuldheimtumenn þá rengja framtölu hins
 eptirlifandi hjóna, sem farið hefir verið eptir við úthlut-
 unina, geta þeir heimtað, að hið eptirlifandi vinni eið
 að henni. — 61. gr. Þótt hið eptirlifandi hjóna skipti
 með erfingjum hins framliðna á þennan hátt, geta skuld-
 heimtumenn fjelagsbúsins eins fyrir það fylgt fram rjetti
 sínum gagnvart hinu eptirlifanda. — Þegar hið eptirlif-
 andi hjóna hefir verið svipt búsför ráðum samkvæmt 57.
 gr., annast fjárhaldsmaður um, að skuldir búsins verði
 greiddar, eins og þegar maður annars er sviptur búsför-
 ráðum. — 62. gr. Nú skipta börn eða barnabörn hins
 framliðna með foreldri því, afa eða ömmu, sem eptir lifir,
 eða börn og barnabörn skipta eptir lát hins eptirlifandi
 með stjúpforeldri, eða með stjúpa eða stjúpmömmu, og
 mega þá erfðahlutir hinna ómyndugu standa inni hjá
 því hjóna, sem eptir lifir, gegn veði í gjörvöllu búinu

1878

12. apríl

eptir þinglýstu ágrípi af skiptagjörð, ef arfur barna eða barnabarna eigi verður greiddur af hendi, án þess að selja verði það af lausafje eða fasteignum búsins, sem hið eptirlifandi með þarf til atvinnu sinnar eða til daglegra nauðsynja. — 6. kap. Um skipti á fjelagsbúi, þegar hjón skilja. — 63. gr. Þegar hjón skipta fjelagsbúi í lifanda lífi með aðstoð skiptaráðanda, sjer hann um, að búsafnot þess hjóna, er eptir býr, bíði eigi af því meiri tálmun, en brýn nauðsyn krefur til þess, að hag hins verði borgið. Ef mjög þykir ugðvænt, að það hjóna, sem eptir býr, muni fara illa með fjármuni búsins, má skiptaráðandi annaðhvort ótilkvaddur eða eptir áskorun hins hjónanna svipta það hjóna, er eptir býr, búsför ráðum samkvæmt 57. gr., þar til skiptum er lokið. — 64. gr. Muni búsins skal skrifa upp og virða á vanalegan hátt, og ef málspartar eigi heimta hluta sinn úr búinu lagðan sjer út eptir virðingu, hvort heldur í fasteign eða lausafje, skal selja fjármunina samkvæmt 27. og 28. gr. Nú verða málspartar eigi ásáttir um, hvernig úthluta skuli, og gengur sá fyrir, er fært hefur inn í búið þann hlut, sem ágreiningur er um, ella ræður hlutkesti. — 65. gr. Ef kona rengir framtölu mannsins á skuldum búsins, leggur skiptaráðandi úrskurð á, hvort taka skuli til greina við skiptin þær kröfur, sem rengdar eru. — 66. gr. Ef maðurinn fargar eigum búsins eða heimtir inn útistandandi skuldir þess, eptir að hann hefur skilið við konu sína að fullu og öllu eða að borði og sæng, ber honum að gjöra skiptaráðanda skil fyrir því, er honum hefur greitt verið. — 67. gr. Eigi skal gefa út innköllun til skuldheimtumanna, nema maðurinn æski þess. Konan hefur eigi ábyrgð á skuldum búsins, þó hún taki við því, sem henni er lagt út í búshluta hennar. Um það, hvort henni sje skylt að láta það aptur af hendi við skuldheimtumenn, skal farið eptir því, sem fyrir er mælt í 2. lið 60. gr. — 68. gr. Þótt hjón skipti með sjer búi, geta skuldheimtumenn engu að síður fylgt fram rjetti

1878 sínum gagnvart manningum, eins og skipti ekki stæðu
 12. apríl yfir. Ef það hjóna, sem eptir býr, hefur verið svipt
 bússforráðum eptir 57. og 63. gr., annast fjárhaldsmaður
 um, að skuldir bússins verði greiddar, eins og þegar maður
 annars er sviptur fjárhaldsforráðum. — 69. gr. Nú hefur
 konan ábyrgð á nokkrum hluta af skuldburðum fjelagsbús-
 ins, og skal þá fara eptir því, sem fyrir er mælt í 65.,
 67. og 68. gr., með þeim breytingum, sem þörf er á.

Þriðji þáttur. — Um erfingjaskipti. — 7. kapítuli. —
70. gr. Ef erfingjar vilja sjálfir skipta búi án íhlutunar
 skiptaráðanda, enda sje það leyfilegt eptir því, sem að
 framan segir, ber þeim að skýra skiptaráðanda frá því,
 og láta honum í tje skilríki þau, er honum þykja nauð-
 synleg. Þó ber eigi að heimta af lögörfum sannanir fyrir
 skýrslu þeirra um skyldugleika við arfleifanda, nema
 skiptaráðanda þyki ástæða til að rengja sögusögn þeirra,
 og getur hann þá krafist þess, að þeir útvegi skýrslur
 henni til styrkingar. Ef farið er fram á, að þau skil-
 yrði sjeu fyrir hendi, er heimila að ganga fram hjá manni
 við skiptin, sem arf ætti að taka, ef hann hefði lifað
 arfleifanda, þá ber skiptaráðanda að prófa skirteinin
 fyrir því og leggja síðan úrskurð á; og ef erfingjum þá
 veitist leyfi til að skipta sjálfir, býður hann þeim að
 gefa sem fyrst út innköllun til erfingja (22. gr.) með
 þeim fyrirvara, er hann sjálfur ákveður. Ef erfingjar
 vilja leiða vitni um málsatriði þau, er skýra þarf, áður
 en þeim verði veitt skiptaleyfi, má skiptaráðandi taka
 móti framburði vitnanna og láta þau vinna eið að hon-
 um, ef þurfa þykir. — 71. gr. Nú fara erfingjar þess
 eigi á leit, að skipta sjálfir, eða láta eigi í tje skýrslur
 þær, er skiptaráðandi krefst, eða gefa eigi út innköllun
 til erfingja innan þess tíma, er skiptaráðandi hefur á-
 kveðið, sbr. 3. málsgrein í næstu grein á undan, og skal
 fara með búið, svo sem segir um opinber skipti. En ef
 skiptaráðanda þykja næg skilríki vera fram komin fyrir
 því, að selja megi erfingjunum búið í hendur, byrjar

hann eigi á skiptum. Nú gefa sig síðar fram fleiri erfingjar, og geta þeir þá krafið þess, að búið sje tekið til opinberra skipta; þó ber þeim áður að sanna að fullu arftökurjett sinn, ef hinir erfingjarnir vilja eigi við hann kannast. — 72. gr. Skiptaráðandi má eptir tilmælum erfingja þeirra, sem mætt hafa, skora á fulltíða erfingja, sem eigi hafa mætt, ef kunnugt er um bústað þeirra, að lýsa yfir, hvort þeir æski opinberra skipta, og skal með berum orðum taka fram í áskoruninni, að ef þeir lýsi eigi yfir vilja sínum um þetta, þá verði það skilið á þann hátt, að þeir vilji skipta búinu með hinum erfingjunum. Nú koma þeir eigi á skiptafund, og senda eigi annan mann með umboð sitt, og skipar skiptaráðandi vandaðan mann til að gæta hagsmuna þeirra við erfingjaskiptin, og skýrir þeim síðan frá. Nú kemur erfingi síðar sjálfur á skiptafund, eða sendir mann með umboð sitt, og lýkur þá umboði þess, er skiptaráðandi skipaði. — 73. gr. Þegar svo er ástatt, sem segir í þriðju málsgrein 70. gr., má eigi lúka skiptum, fyr en innköllunarfresturinn er liðinn, nema erfingi, sá er gengið hefur verið fram hjá, hafi látið mæta fyrir sína hönd við skiptin. En ef út af því er brugðið, ábyrgist hinir erfingjarnir honum, allir sem einn og einn sem allir, tjón það og skaða, er hann bíður af því. — 74. gr. Nú hefir bú verið skrifað upp og virt, eða framtala hins eptirlifandi hjóna á eignum og skuldum búsins hefur reynzt rjett samkvæmt 59. gr., og fulltíða erfingjar og fjárhaldsmenn ófulltíða og fjarstæddra erfingja allir samt beiðist þess, að búið verði selt sjer í hendur til umráða og skipta, og má skiptaráðandi veita þeim það, hvort sem búið er stórt eða lítið, nema sjerstök lög hamli eða lögmæt ráðstöfun hins framliðna, enda virðist skiptaráðanda, eptir efnahag búsins, högum erfingja og öðrum atvikum, að hag þeirra, sem ófulltíða eru eða fjarstæddir, sje engin hætta búin af því. Ef skiptaráðanda þykir þörf á því, getur hann áður leitað álits sveitarstjórnar eða áreiðanlegra og kunnugra

1878

12. apríl

1878 manna. Þó má því að eins selja búið erfingjunum í
 12. apríl hendur, að skuldheimtumenn þeir samþykki, er gefið hafa
 sig fram, nema skuldir þeirra sjeu þeim borgaðar eða þeir
 fái tryggingu fyrir greiðslu þeirra á gjalddaga, og hafi verið
 gefin út innköllun til skuldheimtumanna, verður innköll-
 unarfresturinn að vera liðinn. — Þegar bú þannig er selt
 erfingjum í hendur, skulu fulltíða erfingjar ábyrgjast hin-
 um, sem ófulltíða eru eða fjarstaddir, að farið sje eptir
 fyrimælum 77. gr., og að skilað verði aptur því, sem út-
 hlutað hefur verið, ef skiptaráðandi ákveður svo sam-
 kvæmt 79. gr. — Ákvæði þessarar greinar eiga ekki við,
 þar sem erfingjar allir eru ófulltíða eða fjarstaddir. —
75. gr. Nú kemur erfingjum eigi saman um skiptin, og
 geta þeir, ef þeir verða ásáttir um það, borið ágreining-
 inn undir skiptaráðanda þann, er búinu hefði átt að
 skipta, ef opinber skipti hefðu fram farið, og sker hann
 úr eptir rjettarfarsreglum í skiptamálum, en leita skal hann
 fyrst um sættir. — 76. gr. Nú er búi skipt án íhlutunar
 skiptaráðanda, þótt erfingjar ekki sjeu allir fulltíða eða
 sjeu ekki innanlands (sbr. 5. gr. b., 7. gr. og 74. gr.), og
 skal þá lúka skiptum, ef unnt er, áður en ár er liðið frá
 láti arfleifanda. Við erfingjaskipti er það undir erfingjum
 komið, hvort gefa skuli út innköllun til skuldheimtu-
 manna; en í búum þeim, sem um er rætt í þessari grein,
 skal þó gefa út innköllun til skuldheimtumanna, ef lík-
 indi eru til, að hinn framliðni hafi átt óvanaleg skulda-
 skipti út af verzlun eða öðru þesskonar. — 77. gr. Í
 þeim búum, sem um er rætt í 76. gr., ber eigi að leggja
 út annað en peninga í erfðahlut ófulltíða erfingja og
 fjarstaddra, nema skiptaráðandi samþykki, eða þannig
 sje ástatt, sem um er getið í 62. gr. Þegar þeim er skipt,
 skal rita á eitt skjal skrá yfir eigur og skuldir búans,
 útreikning á erfðahlutum, og hvað hverjum hafi verið lagt
 út í hans hluta. Skjali þessu skulu fylgja skírteini um,
 að fjárhaldsmenn hafi tekið við fjármunum þeim, er skjól-
 stæðingum þeirra hafa hlotnast; rita erfingjar og fjár-

haldsmenn nöfn sín undir skjalið, og skal síðan senda **1878** skiptaráðanda það sem fyrst til endurskoðunar. Nú þykir **12. apríl** skiptaráðanda ekkert athugavert við skiptin, að því er snertir hagsmuni ófulltíða og fjarstaddra erfingja, og ritar hann þá samþykki sitt á skjalið, og færir það síðan inn í skiptabókina eða lætur eptirrit af því fylgja henni. Að öðrum kosti boðar hann alla erfingja og fjárhaldsmenn á fund með sjer, á þann hátt sem segir í 17. gr., og skorar á þá að gjöra betur grein fyrir skiptunum, og ef til kemur, leiðrjetta þau samkvæmt aðfinningum hans; en ef þeir skorast undan því, getur skiptaráðandi ónýtt skiptin með úrskurði sínum, og þá þegar tekið búið til skipta samkvæmt fyrir- mælum laga þessara um skipti á dánarbúum, þegar tekið er við arfi og skuldum. — Þegar svo stendur á, sem um er getið í 62. gr., skal þinglýsa útdrátti úr skjali því, sem um er rætt í þessari grein, og skal hann þinglesinn á sama hátt og fyrir sama gjald, sem útdráttur úr skipta- gjörð. — 78. gr. Ef erfingjar eigi lúka skiptum innan árs, og hafa eigi nægar afsakanir fyrir sig að bera, getur skiptaráðandi einnig tekið búið til skipta á þann hátt, er segir í 77. gr. — 79. gr. Nú tekur skiptaráðandi bú til skipta, og úthlutar því samkvæmt fyrir- mælum undan- farandi greina, og eru erfingjar þá skyldir að skila aptur fjármunum þeim, er þeim kunna að hafa verið úthlutaðir, ef skiptaráðanda þykir það nauðsynlegt til þess að skipt- in verði leiðrjett. — 80. gr. Um rjettindi hjóna, erfingja, gjafstöfumanna og skuldheimtumanna við skipti á búum þeim, sem skipt er án íhlutunar skiptaráðanda, fer að öðru leyti eptir ákvæðum eldri laga og fyrir- mælum þessara laga, að því leyti sem þau eiga við.

Fjórði þáttur. — Um skiptingu á dánarbúum, sem eigi hrökkva fyrir skuldum. — 8. kapítuli. — A. Almenn á- kvörðun. — 81. gr. Um skipti á dánarbúum, sem eigi hrökkva fyrir skuldum, skal fara eptir því, sem fyrir er mælt í 2. og 3. kapítula laga þessara, með þeim breyt-

1878 ingum, sem nauðsynlegar eru, og þeim ákvörðunum, sem
 12. apríl hjer fara á eptir, um niðurröðun skulda.—B. Um niðurröðun
 skulda.—I. Um niðurröðun skulda þeirra, er lúkast eiga úr
 búinu sem heild.—82. gr. Á undan öllum öðrum skuldum
 búsins ganga : — a. Útfararkostnaður hins framliðna eptir
 reikningi úrskurðuðum af skiptaráðanda. — b. Skipta-
 kostnaður, það er gjöld, sem rísa af skiptunum sjálfum
 og löglegum samningum, sem skiptaráðandi eða aðrir
 umráðamenn búsins gjöra vegna skiptanna. — c. Skipta-
 laun. — Kröfur þær, sem nefndar eru í staflíð a og b
 ganga fyrir skiptalaunum (staflíð c). — 83. gr. Næstar
 þessum kröfum ganga þær, er nú skal greina og í þess-
 ari röð : — a. Skuldir, sem rísa af því, að hinn fram-
 liðni hefur haft undir höndum fje landsins, kirkna,
 sveitarfjelaga, stofnana, ómyndugra, eða annara einstakra
 manna, annaðhvort sem embættismaður, sýslunarmaður,
 eða í umboði af hálfu hins opinbera. — b. Þessu næst
 ganga jafnhliða hverjar öðrum þær kröfur, er nú skal
 greina. — 1. Leiga af hífýlum og öðru húsrúmi, þó
 eigi fyrir lengri tíma en eitt ár á undan síðasta fardegi
 fyrir lát hins framliðna. — 2. Landskuld, leigur af inn-
 stæðukúgildum, og önnur jarðarafgjöld. — 3. Skattar
 og gjöld til landssjóðs, sveitarfjelaga, prests og kirkju,
 þó eigi fyrir lengri tíma en 2 ár á undan síðasta
 gjalddaga fyrir lát hins framliðna. — 4. Ofanálág á
 jarðir, jarðarhús og innstæðu, er jörðu fylgir, eptir lög-
 legri úttektargjörð. — 5. Kaup og matarverð vinnu-
 hjúa og annara þjónustumanna fyrir eitt ár, svo og kaup
 daglaunamanna og sveina, og kennslupilta hjá iðnaðar-
 mönnum fyrir vinnu síðasta árið.—c. Næstar þær á eptir
 koma skuldir til lyfsölumanna og lækna fyrir læknislyf,
 gjald til lækna fyrir lækningar og ferðir og til yfirsetu-
 kvenna, og fyrir hjúkrun í veikindum, fyrir það ár, sem
 yfir stendur, og næsta ár á undan. — 84. gr. Næstar á
 eptir skuldum þeim, sem nefndar eru í 83. gr., koma
 þær skuldir, sem tryggðar eru með veðrjetti í öllu lausa-

fje búsin, hvort sem veðrjetturinn er lögákveðinn eða **1878** byggður á samningi¹, og gengur hin eldri veðskuldin fyrir 12. apríl hinni yngri. — 85. gr. Þegar lokið er öllum þeim skuldum, sem til greindar eru í 82.—84. gr., skal verja því, sem eptir er af fje búsin, til greiðslu allra annara skulda þess að rjettri tiltölu við upphæð hverrar skuldar. Gjafir, sem eigi hafa verið af hendi leystar fyrir lát hins framliðna, verða eigi heimtaðar úr búinu, nema skuldheimtumenn biði engan halla af greiðslu þeirra. — II. Um rjett þeirra skuldheimtumanna, er hafa tryggingu fyrir greiðslu skulda sinna í einstökum hlutum eða rjettindum, sem eru eign búsin, — 86. gr. Um hlutfallið milli skuldheimtumanna, er kröfur þeirra veita þeim umráð yfir eða forgöngurjett í einstökum hlutum eða rjettindum, sem eru eign búsin, skal fara eptir því, sem lög ákveða; þó skal þess einnig gætt, sem hjer á eptir segir. — 87. gr. Þá fjármuni búsin, sem veðbundnir eru, skal selja á löglegan hátt eptir ráðstöfun skiptaráðanda, hvort sem veðrjetturinn er lögákveðinn eða byggður á samningi; síðan skal greiða veðhafanda skuld hans af andvirði veðsins, en afgangurinn rennur saman við aðrar tekjur búsin. Sama er, ef skuldheimtumaður hefur önnur rjettindi í einstökum hlutum búsin til tryggingar fyrir kröfu sinni. — 88. gr. Fyrir kröfum þeim, sem nefndar eru í 87. gr., ganga: — a. Útfararkostnaður (82. gr. a.). — b. Skiptakostnaður og skiptalaun (82. gr. b og c), að því leyti, sem gjöld þessi að öllu eða nokkru snerta hina veðbundnu hluti eða rjettindi. — 89. gr. Skuldir þær, sem nefndar eru í 83. gr., ganga fyrir sjálfsvörzluveði í einstökum lausum aum, er veðrjetturinn er byggður á samningi.

Fimmti þáttur. — Viðaukagreinir. — 9. kapituli. — 90. gr. Um skipti á öðrum búum en dánarbúum, t. a. m. samlagsbúum, er hrökkva fyrir skuldum, fer sem um opinber skipti á dánarbúum, með þeim breytingum, sem

1) Sbr. lög um veð, 4. nóv. 1887, 4. gr.

1878 leiða af eðli þeirra. Svo skal einnig við skipti á prota-
 12. apríl búum, sem ekki eru dánarbú, fara eptir fyrirmælum 8.
 kap., sem og öðrum ákvörðunum í lögum þessum, með
 þeim breytingum, sem nauðsynlegar eru. — 91. gr. Ept-
 ir að lög þessi hafa öðlzt gildi, má eigi skipa skipta-
 nefndarmenn nje veita skiptastjórum, sem tilnefndir eru
 í erfðaskrá, dómsvald. — Til þess að skiptaforstjórar án
 dómsvalds geti tekið bú til skipta, þurfa þeir að hafa
 löggilding yfirvalds. — Amtmaður veitir umboðið, þegar
 skiptaforstjórar eru tilnefndir í löglegri erfðaskrá, enda
 sje því að öðru leyti ekkert til fyrirstöðu, og menn þeir,
 er tilnefndir hafa verið, áreiðanlegir og fullveðja. Þar
 á móti veitir landshöfðingi umboðið, þegar beðið er um
 að skipa skiptaforstjóra, sem eigi eru tilnefndir í löglegri
 erfðaskrá, og þegar skiptaforstjóri, sem tilnefndur er í
 löglegri erfðaskrá, er fallinn frá, eða getur eða vill eigi
 skipa búinu, og enginn annar hefur verið tilnefndur í
 erfðaskránni til að ganga í hans stað. Skiptaforstjórum
 ber að haga sjer eptir lögum þessum, en að öðru leyti
 fer um skyldur þeirra og störf eptir þeim reglum, sem
 nú eru í gildi.¹ — 92. gr. Nú er hafin lögsókn til arfs
 eða gjafar úr dánarbúi eða mál höfðað gegn erfingjum
 til greiðslu skulda hins framliðna, og má höfða slík mál
 á því varnarþingi, er hinn framliðni átti á dánardægri.
 — 93. gr. Þegar lögsókn er hafin til þess, að erfingi
 eða skuldheimtumaður skili aptur því, er honum hefur
 verið úthlutað við opinber skipti, af því að sú úthlutun
 síðar reynist röng, þá má höfða það mál í þeirri þinghá,
 er skiptin fara fram. — 94. gr. Mál þau, sem um er
 rætt í 54., 92. og 93. gr., má kæra fyrir sáttanefnd í
 þeirri þinghá, þar sem hefja má lögsókn eptir fyrirmæl-
 um nefndra greina; þó skal veita þeim, er búa utan
 sáttaumdæmisins, að minnsta kosti fjöggra vikna frest á
 undan sáttaumleitun. — 95. gr. Um það, hver sje rjett-
 ur skiptaráðandi, fer eptir gildandi lögum.² En ef is-

1) Op. br. 14. júní 1771 o. fl. 2) Sjá einkum tilsk. 21. júní 1793.

lenzkur maður, sem eigi á fast heimili á Íslandi, deyr **1878**
erlendis, og búi hans eigi er skipt þar, ákveður lands- **12. apríl**
höfðingi, hver skiptaráðandi á Íslandi skuli skipta búinu.
— 96. gr. Skiptagjörð verður að áfrýja innan 12 vikna,
frá því skiptum er lokið (49. gr.). — Úrskurðum, sem
upp eru kveðnir, meðan á skiptunum stendur, má á-
frýja út af fyrir sig, og skal það þá gjört innan 12 vikna,
frá því úrskurðurinn var kveðinn upp. Hið sama er um
aðrar ályktanir skiptaráðanda. Þó skal eigi að síður
halda skiptunum áfram, en skiptaráðanda ber að sjá um,
að þau raski eigi rjetti áfrýjanda, meðan á áfrýjuninni
stendur. — Eigi skal veita uppreist, úr því ár og dagur
er liðinn, frá því áfrýjunarfrestur var á enda. — 97. gr.
Nú heldur skiptaráðandi eigi tilhlýðilega áfram skiptum
á búi, og skal þá amtmaður áminna hann, en ef sú á-
minning verður árangurslaus, má landshöfðingi skipa
annan mann til að skipta búinu í hans stað. Skal skipta-
ráðandi þá tafarlaust selja búið í hendur þeim, er skip-
aður hefur verið; ella skal vikja honum frá embætti um
stundarsakir og lögsækja hann til að hafa fyrirgjört em-
bætti sínu; þar að auki skal hann sæta sektum og bæta
skuldheimtumönnum og erfingjum skaða þann, er þeir
hafa beðið af vanhirðingu hans. Skiptaráðandi greiðir
þeim, er skipaður hefur verið, þóknun fyrir starfa hans,
en landshöfðingi tiltekur upphæð hennar. — Nú er búi
skipt af skiptaforstjórum, er tilnefndir hafa verið í erfða-
skrá, og það kært, að skipti dragist um of, og skal þá
fyrst gefa skiptaforstjórum kost á að svara kærinni; en
reynist hún síðan á rökum byggð, má landshöfðingi skipa
svo fyrir, að búið verði selt í hendur skiptaráðanda
þeim, er skiptin bera undir. — 98. gr. Að því leyti er
skiptaráðendur hafa undir höndum fjármuni dánarbúa og
protabúa, ber þeim að gjöra reikningsskil á sama hátt
og hingað til; svo skulu og haldast óbreytt ákvæði lag-
anna um eptirlit með því, að skipti sjeu eigi dregin um
skör fram, um endurskoðun skipta, og um eptirlit með

1878 fjárforráðum ómyndugra. — Með konunglegri tilskipun
 12. apríl má setja nákvæmari ákvæði um þessi atriði, svo og um
 það, hverri þvingun skuli beita, ef eigi er hlýtt.—99. gr. Skiptaráðandi veitir leyfi til, að sitja í óskiptu búi; þó á sá, er um leyfið biður, kost á, að skjóta úrskurði skiptaráðanda undir háyfirvaldið. — 100. gr. Ef embættismaður er skyldaður til, að greiða skaðabætur fyrir aðgjörðir sínar við skipti, eða fyrir skort á eptirliti með þeim, hvort sem er í dánarbúum, protabúum eða öðrum búum, ábyrgist landssjóðurinn greiðslu skaðabótanna, ef þær fást eigi hjá embættismanninum eða úr búi hans. — 101. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúarmán. 1879, og ná þau ekki einungis til þeirra búa, sem eptir það verða tekin til skipta, heldur ber skiptaráðendum einnig upp frá því að hegða sjer eptir þeim við skipti á eldri búum, sem þá eigi eru leidd til lykta, að því leyti, sem því eptir atvikum verður við komið.

12. júlí. Lög um lausafjártíund.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Hver maður, hvort heldur er karl eða kona, búandi eða búlaus, sem á 60 álna eða hálft hundrað í tíundbæru lausafje, skal tíunda það á hverju ári. Skal hann á vorhreppaskilum telja fram fyrir hreppstjóra eða bæjarstjóra lausafje það, er hann átti, eða hafði undir hendi í fardögum, og skal það framtal rita í sveitarbókina. En á hausthreppaskilum skal telja frá það, sem hefur farizt um sumarið af því, er fram var talið um vorið, og einuig þann pening, sem þeginn er undan tíund í lögum þessum. — 2. gr. Fjenaður skal lagður í tíund, sem hjer segir:

1 kýr leigufær	1 hundra.
2 kýr eða 2 kvígur mylkar, sem eigi eru leigufærar	1 —
3 geldneyti tvævetur eða geldar kvígur . . .	1 —

2 naut eldri	1 hundr.	1878
6 ær með lömbum leigufærar	1 —	12. júlí,
15 lambsgotur	1 —	
10 sauðir þrjævetrir eða eldri	1 —	
12 sauðir tvævetrir eða geldar ær	1 —	
24 gemlingar	1 —	
3 hestar eða hryssur fimm vetra eða eldri	1 —	
4 tryppi tveggja til fjöggra vetra	1 —	

Fella skal úr tíund sjöunda hluta fjenaðarins. — 3. gr. Skip og báta, sem ganga til fiskiveiða, skal leggja í tíund, sem hjer segir:

1 pilskip	3 hundr.
1 áttæringur eða stærri skip	1½ —
1 sexæringur eða feræringur	1 —
1 tveggjamannafar	½ —

Veiðigögn fylgja skipi hverju í tíund. — 4. gr. Menn skulu eiga með sjer tvenn hreppaskilapíng ár hvert, hin fyrri á vorin 12. til 24. dag júnímánaðar, en hin síðari á haustin 1. til 20. dag októbermánaðar. Skyldur er hver búandi-maður að mæta á hreppaskilapíngi því, er hann á sókn að, til að telja fram tíundbært lausafje sitt, hjúa sinna og annara, sem á hans vegum eru, ef þeir eigi mæta sjálfir. Hver sem ekki mætir á hreppaskilapíngi, eða lætur fullveðja mann mæta fyrir sig, og er honum það sjálfrátt, verður sekur um 1 krónu. Hreppstjórar skulu kveðja til hreppaskilapínga í tækan tíma með píngboði, sem berist um allan hreppinn. Hver, sem tefur boðburð að nauðsynjalausu, eða fellir niður, verður sekur um 3 krónur. Sektir eptir þessari grein renna í sveitarsjóð. — 5. gr. Hver maður skal telja fram lausafje sitt til tíundar, eins og það er til. Þyki hreppstjóra eða bæjarstjóra framtala einhvers tortryggileg, eða að eigi sje rjett skýrt frá vanhöldum, getur hann gjört hlutaðeiganda tíund, er hann álitur hæfilega. Sama er og, ef einhver eigi mætir á hreppaskilapíngi, eða

1878 segir ekki til tíundar sinnar, þá skal hreppstjóri gjöra 12. júlí. honum tíund, eptir því sem næst verður komið um fjáreign hans. Allar skýrslur um tíund ritar hreppstjóri eða bæjarstjóri í sveitarbókina. — 6. gr. Hafi einhverjum verið gjörð tíund, eptir því sem segir í 5. gr., á hann þann kost, að sanna tíund sína með eiði. Þann eið skal hann vinna fyrir sýslumanni, eigi síðar en á næsta manntalsþingi, eptir að tíundin var gjörð. Heimilt er og sýslumanni að gjöra rjettarrannsókn um tíundarframtal manna, ef þess þykir þurfa við. — 7. gr. Sá, er verður sannur að röngu tíundarframtali, verður sekur um 10 til 100 krónur, og gjaldi að auki tíundir og önnur lögboðin gjöld af því, er hann dró undan. Sektir þessar renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð. — 8. gr. Föst innstæðu-kúgildi skal eigi tíunda, og er tíund af þeim fólgin í jarðartíundinni. Þar sem eigi er fast-ákveðið innstæðu-kúgildatal á jörðum, er heimilt að telja eitt kúgildi á hverjum 5 hundruðum, en eigi fleiri. Allan annan leigupening skal tíunda; skal telja hann sjer í tíundarskýrslunum, og leiguliði greiða tíund af honum sem sínu fje. — 9. gr. Eigi ómyndugir tíundbært fje, skal það og tíunda. Skal sá, er geymir fjárins, eða hefur það í vörzlum sínum, telja það fram til tíundar. — 10. gr. Heimil er samtíund foreldrum og niðjum, ef þeir eiga bú saman, en öðrum eigi, nema allir tíundatakendur leyfi. Ef tveir menn eða fleiri eiga fje saman, skal sá þeirra, er þeir verða ásáttir um, telja fram til tíundar fyrir þá báða eða alla. — 11. gr. Fje skal fram telja til tíundar í þeirri þinghá, sem eigandi á lögheimili, en ef það er leigufje, þá þar, sem leiguliði á lögheimili. Nú hefur einhver tvær eða fleiri jarðir undir bú sitt, og liggur sín í hverjum hreppi, kirkjusókn eða sýslu, og er hann þá skyldur að telja þann pening þar fram til tíundar, er hann fram fleytist. — 12. gr. Þangað til öðruvísi verður ákveðið með lögum, skal greiða níu tíundu hluti álmar í tíund af hverju lausafjárhundraði. Tíund

af fimm hundruðum eða meira lausafje skiptist í þrjá **1878** jafna hluti; fellur einn hluti til fátækra í þeirri þinghá, 12. júlí. sem tíundandi á lögheimili í, annar til kirkju þeirrar, er hann á sókn að, og hinn þriðji til hlutaðeigandi sóknarprests. Öreigatíund, eða tíund af minna fje en fimm hundruðum, fellur óskipt til fátækra. — 13. gr. Fátækra-tíund skal greiðast til sveitarsjóðs þess, er hlut á að máli, innan loka þess árs, sem tíundin er gjörð. Í fátækra-tíund eru allir sömu aurar gjaldgengir sem í hin almennu gjöld til landssjóðs. — 14. gr. Eindagi á prests- og kirkjutíund er sumardagur hinn fyrsti, næst á eptir að tíundin er gjörð. Sömu aurar eru gjaldgengir í prests- og kirkjutíund sem í fátækra-tíund. — 15. gr. Fyrir tíundum má gjöra fjárnám hjá gjaldanda samkvæmt opnu bræfi 2. apríl 1841¹, og hafa þær í tvö ár frá gjalddaga hinn sama forgöngurjett, sem skattgjöld til landssjóðs-ins hafa að lögum. — 16. gr. Rjett er, að amtmaður ákveði sektir þær, sem um er rætt í 7. gr., nema sá, er hlut á að máli, kjósi heldur, að málinu sje vísað til dóms. Nú er málinu vísað til dóms, og skal þá fara með það sem almennt lögreglumál.

Lög um gjafsóknir.

12. júlí.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Gjafsóknir fyrir hjeradsdómi, annarstaðar en í Reykjavík, veitir amtmaðurinn í því amti, þar sem málið er höfðað. — Fyrir yfirdómi og bæjarþingsrjetti Reykjavíkur veitir landshöfðingi gjafsókn. — 2. gr. Gjafsókn má veita: 1. Snauðum mönnum, sem fátæktarvottorð hafa frá hlutaðeigandi sveitarstjórn og sóknarpresti. 2. Kirkjum, spítölum og stofnunum, sem ætlaðar eru fátækum til frámfærslu. 3. Embættismönnum, sem boðið er að höfða mál. — 3. gr. Þá

1) Sbr. lög 16. desbr. 1835.

1878 er beiðzt er gjafsóknar, kemur málstaður beiðanda til 12. júlí. álita. — 4. gr. Gjafsókn nær eigi að eins til aðalmálsins, heldur og til vitnaleiðslu og annara dómstarfa, sem af því leiðir. — 5. gr. Kostnaður af gjafsóknarmálum, sem eptir fullnaðardómi á að greiðast af almannafje, lúkist úr landssjóði.

31. júlí. SKIPULAGSSKRÁ fyrir styrktarsjóð handa þeim, er biða tjón af jarðeldi á Íslandi. — Skrá þessi var samin af landshöfðingja 4. marz 1878, og staðfest af konungi 31. júlí s. á. með þeim breytingum, að í 1. gr. eptir orðið „ríkis-skuldabryf“ sje viðbætt, að þeim skuli varið í innritunarskýrteini, sem hljóði upp á nafn sjóðsins, að í niðurlagi 1. atriðis 2. greinar sje gjörð sú ákvörðun, að ekki megi haggja við innstæðufjenu, nema þar til sje fengið samþykki ráðgjafans fyrir Ísland, og að í niðurlagi 2. atriðis sömu greinar sje því við bætt, að svo framrlega sem ekki hefur verið af hálfu viðkomandi gefanda gjörð ákvörðun um, hvernig verja skuli einhverri upphæð, sem sjóðnum hefur gefizt, skuli því máli skotið undir úrlausn fyrnefnds ráðgjafa.

1. Af gjöfum þeim, er safnast hafa með frjálsum samskotum út af eldsuppkomum á Íslandi vorið 1875, er 16,500 króna upphæð í 4% arðberandi ríkisskuldabryfjum lögð í styrktarsjóð, og er ætlunarverk hans að vera til aðstoðar þeim, sem eptirleiðis kynnu að biða tjón af jarðeldi hjer á landi. — 2. Innstæðufje styrktarsjóðsins eru hinar ofangreindu 16,500 kr., og er helmingurinn af þeim, eða 8,250 kr., eingöngu ætlaður til að ljetta neyð eða bæta tjón af jarðeldi, sem Norður- og Suðurmúlasýslurnar síðar meir kynnu að verða fyrir, en verja má hinum helmingnum meðfram til þess að ljetta undir viðlíka neyð og tjón í öðrum hjeruðum Íslands. — Að því er snertir upphæðir þær, sem auk hins nefnda innstæðufjár kynnu að verða lagðar við styrktarsjóðinn, verða gefendurnir í hverju einstöku tilfelli að gjöra ákvörðun um, hvernig verja eigi innstæðufjenu sjálfu, og

skal stjórn styrktarsjóðsins skyld að hegða sjer eptir **1878**
 slíkri ákvörðun. — Innstæðufje sjóðsins sem og vextir **31. júlí.**
 þeir, sem ekki eru útborgaðir á hverju reikningsári,
 skulu ávaxtaðir eptir reglum þeim, er settar eru um fje
 opinberra stofnana. — 3. Vöxtum sjóðsins skal eingöngu
 varið í þarfir beggja Múlasýslnanna, einkanlega til að
 efla jarðrækt og önnur almenn fyrirtæki; nákvæmari á-
 kvörðun um þetta gjörir landshöfðinginn yfir Íslandi, og
 er stjórn styrktarsjóðsins falin honum á hendur, en áður
 ber honum að leita um það álita bæði amtsráðsins í
 norður- og austuramtinu og sýslunefndanna í Norður-
 og Suðurmúlasýslum. — 4. Landshöfðingi semur á ári
 hverju reikning yfir tekjur og gjöld styrktarsjóðsins, og
 annast um, að reikningurinn verði prentaður í deildinni
 B. Stjórnartíðindanna.

SAMFYKKT um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á **1879**
 opnum skipum í Seyðisfjarðar og Loðmundarfjarðar flóa, **30. júní.**
 samin samkvæmt lögunum frá 14. desbr. 1877.

1. Frá því um júl og til 20. júní á sumrin má eng-
 inn leggja lóðir utar í sjó en að línu þeirri, er liggur
 frá Stapa (milli Skálanestanga og Þórisvogs) að sunnan
 í Róðrarsker (við svokallaðan Landsenda við norðanverð-
 an Loðmundarfjörð) að norðan eptir sjónhendingu. —
 2. Frá 20. júní til jóla má leggja lóðir allt að línu
 þeirri, er dregin verður sjónhending frá Jötnatanga (sem
 er næsti tangi fyrir utan Brandsurð, en innan Voga-
 hnúðu) að sunnan í Máfabrík (utan við innri Álptavík)
 að norðan. Allir mega brúka þá beitu, er þeir helzt
 vilja og geta fengið. — 3. Enginn má afhöfða eða slægja
 fisk á sjó, og ekki mega skip, sem liggja fyrir akkeri og
 stunda fiski á bátum, gjöra það nema við land. Nú
 kemur bátur með afhöfðaðan eða slægðan fisk eða hvort-
 tveggja heim, og skulu þá menn þeir, sem á bátnum
 eru, sýna glögg skilríki fyrir því, — ef krafizt verður, —
 að þeir hafi gjört það á landi, en geti þeir það ekki, þá

1879 ber að álita, að þeir hafi gjört það á sjó. — 4. Nú brýtt-
 30. júní. ur einhver á móti ákvörðunum í framanskrifuðum grein-
 um, og varðar það frá 1—100 króna sekt eptir mála-
 vöxtum. — Helmingur sektarinnar rennur í sveitarsjóð
 þar, sem brotið er framið, en hinn helmingur tilfellur
 þeim, er kemur brotinu upp. — 5. Útgjörðarmaður báta,
 en skipstjórinn hvað þilskipin snertir, hefur að öllu leyti
 ábyrgðina af því, ef sjómenn hans brjóta á móti sam-
 þykkt þessari, en aptur á móti eru þeir einn fyrir alla
 og allir fyrir einn skyldir að endurgjalda honum allt það
 tjón, er þeir með þessu móti hafa orsakað honum. —
 6. Það er skylda allra þeirra, er á opnum skipum stunda
 fiskiveiðar í Seyðisfjarðar og Loðmundarfjarðar flóa, að
 hafa eptirlit með, að ekki sje brotið gegn samþykkt
 þessari, og innan þriggja sólarhringa að tilkynna það
 hlutaðeigandi hreppstjóra eða sýslumanni, ef brot hefur
 verið framið á móti ákvörðunum í henni. — Verði nokk-
 ur sannur að því, að hafa ekki komið upp eða sagt frá
 þess konar yfirsjón, er hann sekur um 1—20 króna sekt
 eptir málavöxtum, og rennur helmingur sektarinnar í
 sveitarsjóð, en hinn helmingur tilfellur uppljóstrarmann-
 inum. — Heimilt er öllum að fiska með handfæri hvar
 og hvenær er vera skal, þó svo, að ekki sje brotin
 3. grein.

19. sept. Lög um kirkjugjald af húsum.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Af öllum húsum skal greiða
 gjald til hlutaðeigandi kirkju, 5 auro af hverjum 100
 krónum í virðingarverði húsanna, hvort sem þau eru
 einstakra manna eign eða þjóðeign, ef þau eru eigi notuð
 við ábúð á jörð þeirri, er metin sje til dýrleika. Þó er
 kirkjan sjálf undanþegin gjaldi þessu. — 2. gr. Gjald
 þetta skal húsráðandi greiða, hvort sem hann er eigandi

eða leiguliði. Af húsum, sem til almennrar notkunar **1879** eru höfð, greiðir eigandi gjaldið. — 3. gr. Á hús þau í 19. sept. Reykjavíkurkaupstað, sem eru í ábyrgð fyrir bruna, skal jafna gjaldinu niður eptir virðingargjörð þeirri, sem haldin hefur verið samkvæmt tilsk. 14. febr. 1874, 4. og 5. gr., en á hin húsin í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins eptir þeirri virðingu, sem þegar hefur farið þar fram. Öll önnur hús skal virða eptir þeim reglum, sem landshöfðinginn setur¹, og skal gjaldið lagt á þau samkvæmt þeirri virðingargjörð. — 4. gr. Gjaldið skal greiða kirkjuhaldara innan loka hvers reikningsárs, og hefur það sama forgöngurjett og lögtaksrjett, sem önnur gjöld til almenningsparfa. — 5. gr. Gjald eptir þessum lögum skal í fyrsta skipti heimta saman í fardögum 1881.

Lög um löggiltan verzlunarstað við Jökulsá á Sól- 19. sept. heimasandi.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Við Jökulsá á Sólheimasandi skal vera löggiltur verzlunarstaður frá 1. janúar 1880.

Lög um breyting á lögum um bæjargjöld í Reykja- 19. sept. víkurkaupstað 19. oktbr. 1877, 2. gr. a.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Lóðargjald það, sem ákveðið er í lögum um bæjargjöld í Reykjavíkurkaupstað 19. okt. 1877, 2. gr. a., að gjalda skuli af öllum húsum í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins, 3 aurar af hverri ferhyrningsalin af flatarrúmi undir húsinu, skal fært niður í 2 aura fyrir hverja ferhyrningsalin, að því leyti, er snertir torfbyggingar þær, sem voru til 1. janúar 1878. — 2. gr. Gjaldlækkun sú, sem ákveðin er í 1. gr., nær eigi til þeirra torfbygginga, sem á tímabilinu frá 1. janúar 1878 til þess lög þessi öðlast gildi kynnu að hafa fengið aðal

1) Sbr. Reglur 28. sept. 1

- 1879** aðgjörð, eða ef veruleg breyting hefur verið á þeim gjörð,
 19. sept. svo fellur og gjaldlækkunin burt, ef torfbygging hefur fengið slíka aðgjörð, eða henni hefur verið breytt á þann hátt, sem sagt var, eptir að lög þessi hafa öðlast gildi. — 3. gr. Byggingarnefnd Reykjavíkurkaupstaðar sker úr því í hvert skipti, hvort aðgjörð eða breyting á torfbyggingu verði álitin aðalaðgjörð eða veruleg breyting. — 4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1880.

10. okt. Lög um vitagjald af skipum.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Fyrir hvert það skip, að undanskildum herskipum og skemmtiskútum, er fer fram hjá Reykjanesi við Faxaflóa, og leggst í höfn einhverstaðar á Íslandi, skal greiða í vitagjald 20 aura fyrir hverja smálest (ton) af rúmmáli skipsins, ef það leitar hafnar í Faxaflóa milli Reykjaness og Öndverðarness, en 15 aura, ef það leggur til hafnar annarstaðar á Íslandi, og er gjaldið hið sama, hvort heldur það fer fram hjá vitanum að eins aðra leiðina eða fram og aptur. Þó skulu öll íslensk fiskiskip vera undanþegin gjaldi þessu, þegar þau eru á fiskiveiðaferðum. Gjaldið skal greitt á þeirri höfn, er skipið kemur fyrst á eptir að það hefur siglt fram hjá vitanum. Ráðgjafi Íslands hefur heimild til að semja við stjórnir annara ríkja um vitagjald fyrir fiskiskip þau, er þaðan eru gjörð út til fiskiveiða við strendur Íslands. — 2. gr. Gjald þetta rennur í lands-sjóð, og skal lögreglustjóri eða umboðsmaður hans heimta það ásamt öðrum skipagjöldum gegn lögmætri kvittun. Skyldur er skipstjóri að sýna lögreglustjóra eða umboðsmanni hans dagbók skipsins. — 3. gr. Brot gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, varða 10—100 kr. sektum eptir málavöxtum. — 4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. dag janúarm. 1880. — 5. gr. Með lögum þessum

eru lög um vitagjald af skipum, dagsett 12. dag apríl. **1879**
1878, úr gildi numin. 10. okt.

Lög, sem hafa inni að halda viðauka við tilskipun 10. okt.
um póstmál á Íslandi 26. febr. 1872.¹

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — Til sendinga með póstum á Íslandi
verður viðtaka veitt brjefspjöldum. Til þeirra verða
höfð eyðublöð, sem fást á öllum pósthúsum í landinu.
Burðareyrir undir hvert brjefspjald er 5 aurar, og skulu
þau vera búin frímerkjum.

Lög um viðauka við sóttvarnarlög 17. desbr. 1875. 24. okt.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — 1. gr. Ákvarðanir þær, sem lög 17.
desbr. 1875, um mótvarnir gegn því, að bólusótt og hin
austurlenzka kólerusótt og aðrar næmar sóttir flytjist
til Íslands, hafa inni að halda, skulu ná til allra skipa,
sem koma frá löndum, þar sem gengur pestkynjaður
sjúkdómur eða einhver önnur hættuleg næm sótt, enda
þótt slíkur sjúkdómur gangi ekki í þeirri höfn, sem skip-
ið hefur lagt frá. — 2. gr. Ráðgjafanum og landshöfð-
ingja (sbr. 2. gr. laga 17. des. 1875) veitist vald til að skipa
svo fyrir með auglýsingu, að menn, sem koma til Íslands
frá löndum, þar sem gengur pestkynjaður sjúkdómur,
skuli, til þess að þeim verði leyft að koma í land, hafa
meðferðis leiðarbrjef, sem hinn danski verzlunarfulltrúi
á þeim stað, sem hlutaðeigandi hefur lagt frá, eða ef
enginn verzlunarfulltrúi er á staðnum, yfirvaldið þar
hefur ritað á vottorð um, að hlutaðeigandi hafi eigi ver-
ið á þeim stað, sem sýktur sje af pest, svo marga daga

1) Sbr. um brjefspjöld með borguðu svari landsh.augl. 18.
desbr. 1883.

1879 áður en hann fór af stað, sem til tekið er í auglýsing-
 24. okt. unni. — 3. gr. Ef nauðsyn þykir til bera, veitist ráð-
 gjafa Íslands og landshöfðingja vald til þess, annaðhvort
 að gefa út bann gegn því, að flutt sje til landsins frá
 útlöndum nokkuð það, sem uggvænt þykir að pestnæmt
 sje, svo sem varningur, fatnaður og farangur ferðamanna,
 dýr og fleira, eða að láta aðflutning slíkra hluta vera
 þeim skilyrðum bundinn, að þeim varúðarreglum sje
 fylgt, sem tjeð stjórnarvöld nákvæmar kveða á um, svo
 og vald til þess, að gjöra sjerstakar fyrirskipanir til
 þess, að hafa megi nauðsynlegt eptirlit með því, að eigi
 sje brotið á móti banni því og öðrum ákvörðunum, sem
 gjörðar eru eptir lögum þessum og lögum 17. desember
 1875. — 4. gr. Brot gegn lögum þessum varða hegning
 þeirri, sem ákveðin er í lögum 17. desbr. 1875, 7. gr.,
 ef eigi liggur þyngri hegning við eptir 293. gr. hegning-
 arlaganna. — Varningur og hvað helzt annað, er menn
 reyna til að flytja til landsins eða fá flutt gegn flutn-
 ingsbanni, skal upptækt vera, og á landssjóður andvirði
 þess, ef eigi ber að eyða því sökum sóttnæmis. — 5. gr.
 Þessi lög öðlast gildi þann dag, er þau eru birt í stjórn-
 artíðindunum, og falla þá úr gildi bráðabirgðalög 21. febr.
 1879 og 4. apríl s. á.

24. okt. Lög um kaupþún við Kópaskersvog í Norður-Þing-
 eyjarsýslu.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — Við Kópaskersvog í Norður-Þingeyj-
 arsýslu skal vera löggildur verzlunarstaður frá 1. júní
 1880.

24. okt. Lög um löggilding verzlunarstaðar á Hornafjarðarós
 í Austur-Skaptafellssýslu.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-

þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með 1879
 samþykki Voru: — Hornafjarðarós í Austur-Skáptafells- 24. okt.
 sýslu skal vera löggildur verzlunarstaður frá 1. júní
 1880.

Lög um breyting á eldri lögum um siglingar og verzl- 7. nóv.
 un á Íslandi.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Leiðarbrjef verzlunarskipa og
 lestagjald það, sem ákveðið er með lögum 15. apríl 1854,
 skal af numið. — 2. gr. Rjett eiga menn í kaupstöðum
 og löggiltum kauptúnnum á því, að verzla, ef leyst er
 til þess borgarabrjef hjá sýslumanni eða bæjarfógeta og
 greitt er fyrir 50 kr., er renna í sýslusjóð eða bæjarsjóð.
 Borgarabrjef gildir að eins fyrir kauptún það, sem leyfi
 er fengið til að verzla í. — Til þess að geta fengið
 borgarabrjef, þarf eigi að hafa vörubirgðir þær, sem opið
 brjef 28. desbr. 1836, 6. gr., og tilsk. 13. júní 1787,
 2. káp., 12. gr., áskilja. — 3. gr. Heimilt skal kaup-
 mönnum þeim, er reka fasta verzlun hjer á landi, að
 verzla á skipum hvar sem þeir vilja, án alls tímatak-
 marks; þó skulu þeir á einhverju löggiltu kauptúni vera
 búnir að fullnægja ákvæðum laganna um tollgreiðslu og
 sóttvarnir. En eigi mega þeir þó selja vínföng nje á-
 fenga drykki annarsstaðar en á löggiltum kauptúnnum. —
 4. gr.¹ Utanríkisskip þurfa eigi að koma fyrst á
 nokkurn af hinum sex verzlunarstöðum, sem fyrir er
 mælt í 2. gr. laga 15. apríl 1854; þó skal þess gætt,
 sem fyrirskipað er um tollgreiðslu og sóttvarnir. — 5. gr.
 Rjett er hverjum þeim búanda, er sýslunefnd hans telur til
 þess hæfan, að verzla með allan varning, nema vínföng
 og áfenga drykki, en til þess skal hann leysa leyfisbrjef,

1) Sbr. lög um verzlun lausakaupmanna, 2. desbr. 1887, 4. gr.
 Lagasafn III.

1879 er sýslumaður veitir, og greiða 50 kr., er renna í sýslu-
 7. nóv. sjóð. Þó hefur sýslunefnd vald til að neita um slíkt leyfi, þar sem hún álítur slíka verzlun óþarfa, eða hætt við að hún verði vanbrúkuð. — 6. gr. Brot gegn 3. og 4. gr. varða allt að 2000 kr. sektum, og gegn 2. og 5. gr. allt að 100 kr. til landssjóðs. Nemi brot gegn lögum þessum þyngri hegningu að lögum, skal og með dómi ákveða, að hinn seki hafi fyrirgjört rjetti sínum til verzlunar. Með brot gegn lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál. — 7. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1880.

7. nóv. Lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, dags. 11. febr. 1876, og tilsk. 26. febr. 1872.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Hjer eptir skal greiða aðflutningsgjald af allskonar öli, sem til Íslands er flutt, 5 aura fyrir hvern pott. — Af brennivíni eða vínanda skal greiða af hverjum potti:

með 8° styrkleika eða minna . . . 30 aura.

yfir 8° og allt að 12° styrkleika . . . 45 —

yfir 12° styrkleika 60 —

Af rauðavíni og messuvíni skal greiða 15 aura af hverjum potti, í hverju ílát, sem það er flutt. — Af öllum öðrum vínföngum skal greiða 45 aura af hverjum potti, ef þau eru flutt í ílátum, stærri en svo, að þau rúmi 2 merkur, en sjeu þau flutt í minni ílátum, skal greiða sama gjald af hverjum 3 pelum sem af potti í stærri ílátum. — Gjald þetta rennur í landssjóð. — 2. gr. Gjaldið greiðist annaðhvort í peningum út í hönd eða með ávísun, er borgast við framvísun (»Sigt«), og hljóðar upp á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, er reikningshaldari tekur gilt. — 3. gr. Hjer með er úr lögum

numin 1. gr. laga, sem dagsett eru 11. febr. 1876, um **1879**
breyting á tilskipun um gjald af brennivíni og öðrum 7. nóv.
áfengum drykkjum 26. febr. 1872. — 4. gr. Lög þessi
öðlast gildi 1. d. janúarmán. 1880.

AUGLÝSING (frá ráðgj. fyrir Ísland) um breyting á 7. nóv.
reglug. fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík, 12. júlím. 1877.

Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðsins hefur
hans hátign konunginum þóknazt 1. þ. m. allramildi-
legast að fallast á: að lærisveinum í hinum lærða skóla
í Reykjavík sje eptirleiðis skipt í 6 bekki, svo að þeir
sjeu eitt ár í hverjum bekk, og að skólaárið frá næsta
ári byrji 1. oktbr. og endi 30. júní ár hvert.

AUGLÝSING (frá landshöfðingja) um það, hvernig leigu- 17. nóv.
liðar á þjóðjörðum eigi að að fara til að fá keypt ábýli sín.

Samkvæmt ályktun alþingis um sölu á þjóðeignum
er hjer með gjört heyrum kunnugt, að ef leiguliði á
þjóðeign óskar að fá ábýlisjörð sína keypta, þá beri
honum að tilkynna það sýslumanni sínum brjeflega, með
ósk um, að hann leiti álits hlutaðeigandi umboðsmanns
eða hreppstjóra, ef hann sjálfur er umboðsmaður, að
hann þar næst leggi málið svo fljótt, sem kostur er á,
fyrir sýslunefndina til þess, að hún gefi ítarlega skýrslu
um eignina, og kveði á um hæfilega verðhæð hennar, og
að síðustu sendi málið með skýrslum þeim, er þannig
eru fengnar, til landshöfðingja, svo hann geti lagt það
fyrir alþingi með skýrslum þeim öllum, sem hæfa
þykir.

Lög um breyting á tilskipun um sveitarstjórn á Ís- **1880**
landi 4. maí 1872. 9. jan.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — 1. gr. Hreppsnefndin í hverjum

1880 hreppi skal á ári hverju gjöra áætlun um allar tekjur 9. jan. og útgjöld hreppsins, og að því leyti sem fátækrafundin og aðrar tekjur hreppsins ekki hrökkva fyrir útgjöldum, jafna niður því, sem vantar, á alla þá, sem eiga lögheimili í hreppnum, eptir efnum og ástandi. Áætlunina skal semja eptir fyrirmynd, sem sýslunefndin hefur til bóúð, og skal hún liggja á hentugum stað, sem birtur hefur verið fyrir fram á venjulegan hátt, hreppsþúum til sýnis 3 vikur á undan reikningsárinu. Um leið og áætlunin er lögð fram, skal senda sýslunefndinni eptirrit af henni. + Niðurjöfnun hreppsgjaldanna eptir efnum og ástandi skal gjörð á tímabilinu frá 1. til 20. október. Niðurjöfnunarskráin skal liggja hreppsþúum til sýnis í 4 vikur frá því, er niðurjöfnuninni er lokið, á sama stað og áætlunin. Innan þess tíma skal bera brjeflega upp aðfinningar við niðurjöfnunina fyrir oddvita hreppsnefndarinnar, en hann skal kveðja nefndina til fundar hið fyrsta því verður við komið, og leggja umkvartanirnar fyrir hana til úrskurðar. Sjerhverjum er heimilt, sem sveitartillagi er jafnað niður á, að bera sig upp um það, hvernig skatturinn er lagður á aðra, og um það, að einhverjum hafi verið sleppt við niðurjöfnunina. + Áður en nefndin leggur úrskurð sinn á nokkra umkvörtun, skal gefa bæði kæranda og þeim, sem kært er yfir, tækifæri til á nefndarfundi, sem hann sje kvaddur til með 4 daga fresti, að segja álit sitt um umkvörtun þá, sem upp hefur verið borin, en það má einnig gjöra skriflega. Úrskurði þeim, sem hreppsnefndin leggur á umkvörtun þá, sem upp er borin fyrir henni, má innan þriggja vikna frá því, að hann var birtur hlutaðeiganda, skjóta til sýslunefndarinnar, sem leggur endilegan úrskurð á málið á næsta fundi sínum. Eindagi á sveitargjöldum er 31. desembermán., nema hreppsnefndin gefi lengri frest. — Enginn sá, er gjald á að greiða, getur með því að skjóta gjaldsálögunni undir úrskurð sýslunefndarinnar, komið hjá þeirri skyldu, að greiða það, þegar ein-

dagi þess er kominn. Ef sýslunefndin breytir álögunni, **1880**
 skal endurgjalda það, sem gjaldþegninn hefur greitt **9. jan.**
 fram yfir það, sem honum bar, með því að borga hon-
 um það aptur, eða láta það ganga upp í þann hluta
 sveitartillags hans, sem greiða á næst þar á eptir. —
2. gr. Í hverri sýslunefnd skal vera einn kjörinn maður
 úr hverjum hreppi sýslufjelagsins, auk sýslumanns, sem
 er oddviti nefndarinnar. Þegar skera á úr þeim málum,
 sem snerta uppfóstur og uppeldi barna, og um er rætt
 í 2. kafla 14. greinar í tilskipun um sveitarstjórn á Ís-
 landi 4. maí 1872, skal þar að auki hlutaðeigandi próf-
 astur sitja í nefndinni og hafa atkvæði. — Í Vestmanna-
 eyjasýslu er sýslumaðurinn, sóknarpresturinn og þrír
 kjörnir menn í nefndinni. — 3. gr. Ef sýslunefnd álit-
 ur haganlegt að fela einum eða fleiri úr sínum flokki á
 hendur, að starfa að einhverju málefni til undirbúnings
 milli funda, getur hún veitt hæfilega þóknun fyrir þann
 starfa. — 4. gr. Með lögum þessum eru felldar úr gildi
 19. og 28. gr., svo og þriðji kafli 29. greinar í lögum
 um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872.

Lög um uppfræðing barra í skript og reikningi. **9. jan.**

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Auk þeirrar uppfræðsluskyldu,
 sem prestar hafa, skulu þeir sjá um, að öll börn, sem
 til þess eru hæf að álitu prests og meðhjálpara, læri að
 skrifa og reikna. — 2. gr. Reikningskennsla skal að
 minnsta kosti ná yfir samlagning, frádragning, margföld-
 un og deiling í heilum tölum og tugabrotum. — 3. gr.
 Rita skal prestur árlega í húsvitjunarbókina álit sitt um
 kunnáttu hvers barns í skript og reikningi, sem og um
 hæfilegleika þess til bóknáms, og skal prófastur á skoð-
 unarferðum sínum hafa nákvæmt eptirlit með, að slíkt
 sje gjört. — 4. gr. Komist prestur að raun um, að ung-

1880 9. jan. língar á einhverju heimili njóti eigi fullnægjandi uppfræðingar í þessu tilliti, annaðhvort fyrir hirðuleysi eða móttþróa húsbænda, ber honum í sameiningu við hreppsnefndina eða bæjarstjórnina, að gjöra ráðstöfun til, að þeim verði, um svo langan tíma, sem með þarf, komið fyrir á öðru heimili í sókninni, eða fyrir utan hana, þar sem þeir geta fengið hina nauðsynlegu tilsögn. Kostnaðinn, sem af þessu leiðir, eru foreldrar eða fósturforeldrar skyldir að greiða, en borga má hann fyrirfram úr sveitarsjóði, og getur hreppsnefndin heimt hann endurgoldinn af þeim, er uppfóstursskyldan hvílir á. Kostnað þennan má taka lögtaki. Fyrir börn, sem eru á sveit, skal borga kostnaðinn úr sveitarsjóði.

27. febr.

Lög um skipun prestakalla.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. grein. — Á Íslandi skulu vera þau prestaköll, er nú skal greina: — *Norðurmúlaprófastsdæmi*. 1. Skeggjastaðir: Skeggjastaðasókn. Þessu brauði leggjast 300 kr. 2. Hof í Vopnafirði: Hofssókn. Frá þessu brauði greiðast 700 kr. 3. Hofteigur: Hofteigssókn. 4. Kirkjubær í Tungu: Kirkjubæjarsókn. 5. Hjaltastaður: Hjaltastaðar og Eyðasóknir. 6. Valþjófsstaður: Valþjófsstaðar og Ássóknir. Frá þessu brauði leggjast 500 kr. 7. Desjarmýri: Desjarmýrarsókn, Njarðvíkur og Húsavíkursókn. Þessu brauði leggjast 300 kr. — *Suðurmúlaprófastsdæmi*. 8. Dvergasteinn: Dvergasteinssókn og Klyppsstaðarsókn. 9. Fjörður í Mjóafirði: Fjarðarsókn. Þessu brauði leggjast 800 kr. 10. Vallanes: Vallaness, Hallormsstaðar og Þingmúlasóknir. Frá þessum sameinuðu brauðum leggjast 1000 kr. 11. Skorrastaður: Skorrastaðarsókn. 12. Hólmar í Reyðarfirði: Hólmasókn. Frá þessu brauði greiðast 600 kr. 13. Kolfreyjustaður: Kolfreyjustaðarsókn. 14. Stöð í Stöðvarfirði: Stöðvarsókn. Þessu brauði leggjast 500 kr. 15. Hey-

dalir : Heydalasókn. Frá þessu brauði greiðast 300 kr. **1880**
 16. Berufjörður : Berufjarðar og Berunessóknir. 17. Hof 27. febr.
 í Álptafirði : Hofs og Hálssóknir. — *Austurskaptafells-
 prófastsdæmi*. 18. Stafafell í Lóni : Stafafellssókn. 19.
 Bjarnanes : Bjarnaness og Hoffellssóknir og Einholts-
 sókn. 20. Kálfafellsstaður : Kálfafellssókn í Hornafirði.
 Þessu brauði leggjast 200 kr. 21. Sandfell í Öräfum :
 Sandfells og Hofssóknir. Þessu brauði leggjast 500 kr.
 — *Vesturskaptafellsprófastsdæmi*. 22. Kirkjubæjarklaust-
 ur : Prestsbakka og Kálfafellssóknir. — 23. Ásar í Skapt-
 ártungu : Ása og Búlandssóknir. Þessu brauði leggjast
 700 kr. 24.¹ Þykkvábæjarklaustur : Þykkvabæjar og
 Langholtssóknir. 25. Mýrdalsþing : Dyrhóla, Sólheima,
 Reynis og Höfðabrekкусóknir. — *Rangárvallaprófasts-
 dæmi*. 26. Eyvindarhólar : Skóga, Eyvindarhóla og Steina-
 sóknir. 27. Holt undir Eyjafjöllum : Holtssókn og Stóra-
 dalssókn. Frá þessu brauði greiðast 100 kr. 28. Breiða-
 bólstalur í Fljótshlíð : Breiðabólstaðarsókn og Eyvind-
 armúla og Teigssóknir. Frá þessu brauði greiðast 700 kr.
 29. Landeyjaping : Kross, Voðmúlastaða og Siglufík-
 sóknir. 30.² Oddi : Oddasókn og Stórolfshvols og Keldna-
 sóknir. Frá þessu brauði greiðast 700 kr. 31. Stóru-
 vellir : Stóruvalla³, Skarðs og Klofasóknir. Þessu brauði
 leggjast 300 kr. 32. Holtaping : Marteinstungu, Haga
 og Árbæjarsóknir. Þessu brauði leggjast 200 kr. 33.
 Kálfholt : Kálfhólts, Áss og Hofssóknir. 34. Vestmanna-
 eyjar : Ofanleytissókn. Þegar prestaskipti verða í brauði
 þessu, verður tillagið til brauðs þessa að eins 600 kr. —
Arnessprófastsdæmi. 35. Stórinúpur og Hrepphólar : Stóra-
 núps og Hrepphólasóknir. 36. Hruni : Hruna og Tungu-

1) Sbr. lög 12. jan. 1884.

2) Sbr. lög 2. nóv. 1885.

3) Stóruvallasókn var með landsh.br. 11. maí 1886 skipt upp
 á milli Skarðs, Árbæjar og Marteinstungusókna, sbr. einnig
 landsh.br. 20. okt. 1887.

1880 fellssóknir. 37. Ólafsvellir: Ólafsvallasókn og Skálholts-
 27. febr. sókn. 38. Torfastaðir: Torfastaða, Haukadals og Bræðra-
 tungusóknir og Úthlíðarsókn. 39.¹ Mosfell: Mosfells-
 sókn og Miðdalssókn. Fasteignir hins fyrveranda Mið-
 dals prestakalls leggjast til þessa brauðs. 40.¹ Klaust-
 urhólar: Klausturhóla og Búrfellssóknir og Úlfjótswatns-
 sókn. 41.¹ Þingvellir: Þingvallasókn. 42. Hraungerði:
 Hraungerðis, Hróarsholts og Laugardælasóknir. 43.
 Gaulverjabær: Gaulverjabæjar og Villingaholtssóknir.
 44. Stokkseyri: Stokkseyrar og Kaldaðarnessóknir. 45.
 Arnarbæli: Arnarbælis, Hjalla og Reykjasóknir. 46.
 Selvogsping: Selvogssókn og Krýsuvíkursókn. Þessu
 brauði leggjast 500 kr. — *Kjalarnessprófastsdæmi*. 47.
 Staður í Grindavík: Staðarsókn. Þessu brauði leggjast
 300 kr. 48. Útskálar: Útskála, Kirkjuvogs og Hvals-
 nessóknir. 49. Kálfatjörn: Kálfatjarnar og Njarðvíkur-
 sóknir. 50. Garðar á Álptanesi: Garða og Bessastaða-
 sóknir. 51. Reykjavík: Reykjavíkursókn. Af gjaldi því,
 sem þessu brauði er lagt úr landssjóði, falla að minnsta
 kosti 800 kr. niður við næstu prestaskipti. 52. Mosfell:
 Mosfells² og Gufunessóknir² og Brautarholtssókn.
 Hálf jörðin Móar leggst til þessa prestakalls og sömu-
 leiðis skuldabréf, er til heyrði hinu fyrveranda Kjalar-
 nespinga prestakalli, að upphæð 162 kr. 71 eyrir. 53.
 Reynivellir: Reynivallasókn og Saurbæjarsókn. Hálf
 jörðin Móar leggst til þessa prestakalls. — *Borganfjarð-
 arprófastsdæmi*. 54. Saurbær á Hvalfjarðarströnd: Saur-
 bæjarsókn, Leirársókn og Melasókn³. Frá þessu presta-
 kalli greiðast 300 kr. 55. Garðar á Akranesi: Garða-
 sókn. 56. Hestping: Hvanneyrar og Bæjarsóknir. Til
 þessa prestakalls leggjast 200 kr. 57. Lundur: Lundar

1) Sbr. landsh.br. 27. maí 1887.

2) Með landsh.br. 21. sept. 1886 var fallizt á, að kirkjurnar á Mosfelli og Gufunesi væru lagðar niður, og ein kirkja í stað þeirra byggð að Lágafelli.

3) Sameinuð Leirársókn samkv. landsh.br. 23. maí 1885.

og Fitjasóknir. Til þessa prestakalls leggjast 300 kr. **1880**
 58. Reykholt : Reykholtssóknir. — *Mýráprófastsdæmi*. 27. febr.
 59. Gilsbakki : Gilsbakka og Síðumúlasóknir.
 60. Hvammur í Norðurárdal : Hvamms og Norðtungusóknir. Þessu brauði leggjast 200 kr. 61. Stafholt : Stafholts og Hjarðarholtssóknir. 62. Borg : Borgar, Álptaness og Álptatungusóknir. 63. Staðarhraun : Staðarhrauns, Akra, Hjörtseyjar og Hítardalssóknir¹. Frá þessu prestakalli greiðast 500 kr. — *Snæfellsnessprófastsdæmi*. 64. Miklaholt : Miklaholts og Rauðamels, Kolbeinsstaðar og Krossholtssóknir². Frá brauði þessu greiðast 400 kr. 65. Staðastaður : Staðastaðar, Búða og Knararsóknir. Frá þessu brauði leggjast 300 kr. 66. Nesþing : Ingjaldshóls og Fróðársóknir, og Einarslóns og Laugarbrekkusóknir. 67. Setberg : Setbergssókn. 68. Helgafell : Helgafells, Bjarnarhafnar og Stykkishólmsóknir. 69. Breiðabólstaður á Skógarströnd : Breiðabólstaðar og Narfeyrarsóknir. — *Dalaprófastsdæmi*. 70. Suðurdalþing : Sauðafells, Snóksdals og Stórvatnshornsóknir. 71. Hjarðarholt í Laxárdal : Hjarðarholts, Hvamms og Ásgarðssóknir³. Kirkjujarðir, ítök og hlunnindi Hvamms prestakalls og innstæða þess leggjast til þessa brauðs. Frá þessu brauði greiðast 700 kr. 72. Staðarfellsping : Staðarfells og Dagverðarnessóknir. Til þessa brauðs leggjast 600 kr. 73. Saurbæjar og Skarðsping : Skarðs, Staðarhóls og Hvolssóknir. Fasteignir hins fyrveranda Skarðspinga brauðs leggjast til þessa prestakalls. Frá þessu brauði greiðast 150 kr. — *Barðastrandarprófastsdæmi*. 74. Staður á Reykjanesi : Staðar og Reykhólasóknir. Frá þessu brauði greiðast 400 kr.

1) Hítardalssókn er samkv. landsh.br. 29. sept. 1884 sameinuð Staðarhraunssókn.

2) Krossholtssókn hefur samkv. landsh.br. 13. febr. 1882 verið skipt á milli Akra og Kolbeinsstaðasókna.

3) Ásgarðssókn er samkv. landsh.br. 27. apríl 1882 sameinuð Hvammsókn.

1880 75.¹ Garpsdalur : Garpsdalssókn. 76. Gufudalur : Gufu-
 27. febr dalssókn. Þessu brauði leggjast 200 kr. 77. Flatey :
 Flateyjar og Múlasóknir. Þessu brauði leggjast 500 kr.
 78. Brjámslækur : Brjámslækjar og Hagasóknir. Þessu
 brauði leggjast 200 kr. 79. Sauðlauksdalur : Sauðlauks-
 dals, Breiðuvíkur og Saurbæjarsóknir. 80. Selárdalur :
 Selárdals og Stóralaugadalssóknir. 81. Otrardalur : Otr-
 ardalssókn. Þessu brauði leggjast 400 kr. — *Vesturisa-
 fjarðarþrófastsdæmi*. 82. Rafnseyri : Rafnseyrarsókn og
 Álptamýrarsókn. 83. Sandar : Sanda og Hraunssóknir.
 Brauði þessu leggjast 200 kr. 84. Dýrafjarðarþing : Mýra,
 Núps og Sæbólssóknir. 85. Holt í Önundarfirði : Holts
 og Kirkjubólssóknir. Við brauð þetta leggst Staður í
 Sígandafirði. — *Norðurisafjarðarþrófastsdæmi*. 86. Eyri
 við Skutulsfjörð : Eyrarsókn í Skutulsfirði og Hólssókn í
 Bolungarvík. 87.¹ Ögurþing : Ögur og Eyrarsóknir. Jörð-
 in Hvítanes kaupist fyrir fje úr landssjóði, og sje leigu-
 laus ljensfjörð prestsins. 88.¹ Vatnsfjörður : Vatnsfjarð-
 arsókn. Frá þessu brauði greiðast 100 kr. 89. Kirkju-
 bólþing og Staður á Snæfjallaströnd : Kirkjubólssókn og
 Unaðsdalssókn á Snæfjallaströnd. Þessu brauði leggjast
 200kr. 90. Staður í Grunnavík : Staðarsókn. Þessu brauði
 leggjast 400 kr. 91. Staður í Aðalvík : Staðarsókn. Þessu
 brauði leggjast 600 kr. — *Strandaprófastsdæmi*. 92. Ár-
 nes : Árnessókn. 93. Staður í Steingrímsfirði : Staðar
 og Kaldrananessóknir. 94.² Tröllatunga : Tröllatungu og
 Fellssóknir. Þessu brauði leggjast 200 kr. 95.² Prests-
 bakki : Prestsbakka og Óspakseyrarsóknir. — *Húnavatns-
 prófastsdæmi*. 96.² Staður í Hrútafirði : Staðarsókn og
 Núpssókn. Þessu brauði leggjast 200 kr. Prestssetur í
 þessu brauði skal vera að Húki, er leggst til þessa presta-
 kalls. 97.² Melstaður : Melstaðar og Kirkjuhvamms-
 sóknir og hin núverandi Staðarbakkasókn, sem sameinast

1) Sbr. lög 4. nóv. 1881.

2) Sbr. lög 2. nóv. 1885.

við Melstaðarsókn. Kirkjujarðir, ítök, hlunnindi og inn- **1880**
 stæða Staðarbakka prestakalls, nema jörðin Húkur, leggst 27. febr.
 til þessa brauðs. Frá brauðinu greiðast 1000 kr. 98.
 Tjörn á Vatnsnesi: Tjarnarsókn og Vesturhópshólasókn.
 Þessu brauði leggjast 300 kr. 99. Breiðabólstaður í Vest-
 urhópi: Breiðabólstaðar og Víðidalstungusóknir. 100.¹
 Þingeyrar: Þingeyrasókn og Undirfellssókn, með hinni
 núverandi Grímstungusókn². Frá þessu brauði greiðast
 500 kr. 101.¹ Hjaltabakki: Hjaltabakkasókn og Holta-
 staðasókn. 102. Auðkúla: Auðkúlu og Svínavatnssóknir.
 103. Bergstaðir: Bergstaða og Bólstaðarhliðarsóknir. Hin
 núverandi Blöndudalshólasókn³ skal sameinast við Berg-
 staðasókn. Jarðir Blöndudalshóla prestakalls leggjast til
 Bergstaða. 104.¹ Höskuldsstaðir: Höskuldsstaðasókn.
 105. Hof: Hofs og Spákonufellssóknir. Þessu brauði
 leggjast 300 kr. — *Skagafjarðarprófastsdæmi*. 106.
 Hvammur: Hvamms og Ketusóknir. Þessu brauði leggj-
 ast 400 kr. 107. Ríp: Rípursókn. Brauði þessu leggjast
 300 kr. 108. Glaumbær: Glaumbæjar og Víðimýrarsóknir.
 109. Reynistaður: Reynistaðar, Fagraness og Sjávar-
 borgarsóknir. Frá þessu brauði leggjast 300 kr. 110.
 Mælifell: Mælifells og Reykjasóknir. 111. Goðdalir:
 Goðdala og Ábæjarsóknir. Brauði þessu leggjast 100 kr.
 112. Miklibær í Blönduhlíð: Miklabæjar, Silfrastaða og
 Flugumýrarsóknir. 113. Viðvík: Viðvíkur, Hóla og Hof-
 staðasóknir. 114. Hof og Miklibær í Óslandshlíð: Hofs
 og Miklabæjarsóknir. Tillag það, er Knappstaðabrauð
 hefur haft af Eiríksens kollektu, leggst til þessa brauðs.
 115. Fell: Fells og Höfðasóknir. Þessu brauði leggjast
 400 kr. 116. Barð: Barðs og Holtssóknir og Knappstaða-
 sókn í Stíflu. Frá brauði þessu greiðast 100 kr.— *Fylja*-

1) Sbr. lög 4. nóv. 1881.

2) Lögð til Undirfellssóknar samkvæmt landsh.br. 5. sept. 1881.

3) Skipt upp samkv. landsh.br. 23. jan. 1882 milli Bergstaða, Bólstaðarhliðar og Svínavatnssókna.

1880 *fjarðarprófastsdæmi*. 117. Miðgarðar í Grímsey. Þessu 27. febr. brauði leggjast 200 kr. 118. Hvanneyri: Hvanneyrar-sókn. Þessu brauði leggjast 300 kr. 119. Kvíabekkur. Þessu brauði leggjast 200 kr. 120. Tjörn í Svarfaðardal: Tjarnar, Upsa og Urðasóknir. 121. Vellir: Vallasókn og Stærtaárskógssókn. Frá þessu brauði greiðast 200 kr. 122.¹ Möðruvellir: Möðruvalla og Glæsibæjarsóknir, með fasteignum þeirra brauða, og ytri hluti Lögmannshlíðar-sóknar. Frá þessu brauði greiðast 200 kr. 123. Bægisá: Bægisár, Bakka og Myrkársóknir. 124.¹ Akureyri: Akureyrar og Kaupangssóknir, og fremri hluti Lögmannshlíðarsóknar. 125.¹ Grundarþing: Grundar, Munkaþverár og Miklagarðssóknir. 126.¹ Saurbær: Saurbæjar, Hóla og Möðruvallasóknir. — *Suðurlþingeyjarprófastsdæmi*. 127. Laufás: Laufássókn og Svalbarðssókn. Frá þessu brauði greiðast 400 kr. 128. Höfði: Höfða² og Grýtubakka-sóknir². Þessu brauði leggjast 100 kr. 129. Þönglabakki: Þönglabakka og Flateyjarsóknir. Þessu brauði leggjast 500 kr. 130. Háls: Háls, Illugastaða og Draflastaðasóknir. 131. Þóroddsstaðir: Þóroddsstaða og Ljósa-vatnssóknir. Þessu brauði leggjast 200 kr. 132. Lundarbrekka: Lundarbrekkusókn. Þessu brauði leggjast 300 kr. 133. Skútustaðir: Skútustaða og Reykjahlíðar-sóknir. Þessu brauði leggjast 200 kr. Svo gefist og brauðinu upp sú skuld, sem það er í við landssjóð. 134. Grenjaðarstaðir: Grenjaðarstaðasókn og Nessókn. Hin núverandi Múlasókn skal sameinast við Grenjaðarstaðasókn. Frá þessu brauði greiðast 1700 kr. 135. Helgastaðir: Einarstaðasókn og Þverársókn. 136. Húsavík: Húsavíkurokn. Þessu brauði leggjast 200 kr. — *Norðurlþingeyjarprófastsdæmi*. 137. Skinnastaðir: Skinnastaðasókn og Garðs-

1) Sbr. lög 12. jan. 1884.

2) Með kgsúrsk. 13. desbr. 1880 var fallizt á, að lagðar væru niður kirkjurnar á Höfða og Grýtubakka, og í þeirra stað byggð ný kirkja á Svæði.

sókn í Kelduhverfi. Þessu brauði leggjast 200 kr. 138. **1880**
 Fjallaping: Viðirhóls og Möðrudalssóknir á Fjöllum. 27. febr.
 Þessu brauði leggjast 600 kr. 139. Presthólar: Prest-
 hóla og Ásmundarstaðasóknir. Þessu brauði leggjast
 300 kr. 140. Svalbarð: Svalbarðssókn. 141. Sauðanes:
 Sauðanessókn. Frá þessu brauði greiðast 500 kr. — 2.
 gr. Stjórnin hlutast til um, að þær breytingar, sem að
 ofan eru ákveðnar um brauðaskipun, komist á svo fljótt,
 sem því verður við komið, eptir því sem brauðin losna.
 — 3. gr. Gjald það, sem greiða skal frá einu presta-
 kalli til annars, skal sem mest greiða með fasteignum eða
 afgjaldi fasteigna, og þar sem því verður eigi við komið,
 í peningum¹. — 4. gr. Nú vilja söfnuðir breyta skipun
 sókna eður brauða, og hjeraðsfundur samþykkir, þá er
 rjett, að landshöfðingi með ráði biskups staðfesti breyt-
 inguna. Ef hjeraðsfundur samþykkir tillögu um breyt-
 ing á takmörkum sókna eða brauða, svo og ef hann
 samþykkir, að kirkju megi niður leggja, færa úr stað eða
 upp taka, þá er landshöfðingja rjett með ráði biskups
 að veita leyfi til, að svo skuli vera. — 5. gr. Gjald
 það, sem greiðast á frá einu brauði til annars, greiðist
 þá fyrst, er nýr prestur kemur í brauðið, eða annað brauð
 er sameinað við það. Á meðan hin nýja brauðaskipun
 er að komast á, og þangað til tillag það getur fengizt,
 sem ákveðið er að greiða skuli frá einstökum brauðum
 til annara, greiðist tillag það úr landssjóði til brauða,
 sem nú eru laus, og til annara brauða, sem uppbót er
 ætluð, jafnótt og þau losna. Tillagið skal greiða með
 afgjöldum þjóðjarða, eða með peningum. — 6. gr. Ár-
 gjald það, sem eptir tilsk. 15. desbr. 1865 7. gr. ber að
 greiða af brauðunum, skal vera af numið, og greiðist í
 þess stað 2000 kr. til uppgjafapresta og prestaekkna úr
 landssjóði, þangað til uppgjafaprestum og prestaekkjum

1) Um framkvæmd þessarar ákvörðunar sjá landsh.br. 11. maí
 1886 og ráðgj.br. 18. apríl, 3. júní og 31. desbr. 1887.

1880 er borgið á annan hátt. — 7. gr. Þegar ljenskirkja er 27. febr. lögð niður, tilfellur portiön hennar þeirri kirkju, eða þeim kirkjum, sem sóknin er lögð til. Svo er og um orna-menta og instrumenta kirkjunnar og andvirði fyrir kirkjuna sjálfa. — 8. gr. Þar sem eigi er öðruvísi ákveðið í lögum þessum, hverfa kirkjujarðir og aðrar fasteignir, ítök og hlunnindi þeirra prestakalla, sem lögð eru niður, til þeirra brauða, sem hin eru sameinuð við. — 9. gr. Þessi lög öðlast gildi í fardögum 1881.

27. febr. Lög um eptirlaun presta.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Prestar þeir, er veitt hefur verið prestsembætti og hafa þjónað því lengur eða skemur, hafa rjett til eptirlauna, þá er þeim er veitt lausn frá embætti sínu fyrir aldurs sakir eða heilsubrests, eða fyrir aðrar þær sakir, er þeim er ósjálfrátt um. — 2. gr. Eptirlaun presta skulu talin eptir þjónustualdri þeirra á þá leið, að upphæð eptirlaunanna er 10 kr. fyrir hvert þjónustuár þeirra. Þjónustuár prests skulu talin öll þau ár, er hann gegnir prestsembætti¹. Prestur sjötugur að aldri hefur rjett á að fá lausn frá embætti með eptirlaunum eptir lögum þessum. — 3. gr. Sá prestur, sem að ósjálfráðu slasast þannig eða tekur vanheilsu, er hann er að gegna embætti sínu, að hann verður að sleppa prestskap, skal fá eptirlaun, sem nemi 250 kr., ef hann hefur ekki þjónað prestsembætti svo lengi, að eptirlaun hans nemi því, eða meiru. — 4. gr. Prestur sá, er fyrirgjörir kjóli og kalli, missir rjett til eptirlauna. Nú er presti vikið frá kalli um sinn, en honum þó veitt embætti aptur, og hefur hann þá rjett til eptirlauna samkvæmt 2. gr. — 5. gr. Nú hefur prestur fengið eptirlaun, og

1) Eigi þau ár, er hann er aðstoðarprestur, sbr. ráðgj.br. 16. sept. 1880.

missir hann þau : — 1. ef hann fær aptur embætti og **1880** laun, enda sjeu laun þau eigi minni en eptirlaunin voru; 27. febr. — 2. ef hann fyrir konungs leyfi fram gengur í þjónustu annara ríkja ; — 3. ef hann tekur sjer bústað í öðru ríki utan konungs samþykki komi til ; — 4. ef hann verður sannur að því, að hafa kastað trú þjóðkristninnar ; — 5. ef hann verður sekur að lagadómi um eitthvert það afbrot, er svipt mundi hafa hann embætti, hefði hann í því verið, og er það jafnt, hvort er hann hefir framið brotið áður hann fjekk lausn frá embætti, eða síðan. — 6. gr. Ef tekjur brauðs þess, er uppgjafaprestur hefur fengið lausn frá, eru yfir 1200 kr. eptir síðasta brauðamati, þá skal greiða uppgjafapresti svo eptirlaun af brauðinu, að tekjur prestsins verði eigi minni en 1200 kr. En sjeu tekjur brauðsins 1200 kr. eða minni, þá fær uppgjafaprestur öll eptirlaun sín úr landssjóði. Svo og hvar þess, er uppgjafaprestur fær eigi öll eptirlaun sín greidd af brauðinu, skal það, er til vantar, greitt úr landssjóði. — 7. gr. Nú æskir uppgjafaprestur að fá einhverja kirkjujörð í brauðinu til ábúðar, og skal hann eiga forgangsrjett fyrir öðrum, en gegna verður hann öllum hinum sömu skyldum, sem hver annar leiguliði. — 8. gr. Uppgjafaprestar þeir, sem búnir eru að fá hærri eptirlaun en til eru tekin í lögum þessum, skulu halda þeim fyrir sjálfa sig. Svo skulu og prestar þeir, er nú sitja í embættum, halda rjetti sínum til þeirrar eptirlaunaupphæðar, er hingað til hafa lög og venja verið til, og greiðist upphæð eptirlaunanna samkvæmt 6. gr. — 9. gr. Lög þessi öðlast gildi í fardögum 1880.

Lög um stjórn safnaðarmála og skipun sóknarnefnda 27. febr. og hjeradsnefnda.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt : Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru : — 1. gr. Í hverri kirkjusókn landsins skal vera sóknarnefnd og í prófastsdæmi hverju hjerads-

1880 nefnd, til að annast þau kirkjuleg málefni, sem þeim eru 27. febr. í hendur fengin með lögum þessum. — 2. gr. Sóknarpresturinn skal ár hvert halda að minnsta kosti einn almennan safnaðarfund í hverri sókn, er hann þjónar, til að ræða um kirkjuleg málefni safnaðarins. — 3. gr. Safnaðarfund skal ætíð halda í júnímánuði ár hvert, og skal á þeim fundi kjósa þrjá menn í sóknarnefnd til að veita málefnum safnaðarins forstöðu ásamt sóknarpresti á því fundarári, er þá fer í hönd. — 4. gr.¹ Hver sóknarmaður, sem geldur til prests og kirkju, hefur atkvæðisrjett á safnaðarfundi og kosningarrjett og kjörngengi til sóknarnefndar. — 5. gr. Kosning gildir um eitt ár, en skyldur er maður að taka á móti kosningu þrjú ár í senn, ef hann er endurkosinn. Eftir eitt ár er maður aptur skyldur að taka á móti kosningu, svo sem nú var sagt. — 6. gr. Sóknarnefndin skal vera prestinum til aðstoðar í því, að við halda og efla góða reglu og siðsemi í söfnuðinum, einnig í uppfærðingu ungmenna, og í því, að sjá um, að samlyndi og friðsemi haldist á heimilunum og meðal allra í söfnuðinum. Nefndarmenn skulu vera meðhjálparar prestsins við guðsþjónustugjörðina í kirkjunni, stuðla til þess, að hún fari sómasamlega fram. — 7. gr.² Þegar prestakall er undir veitingu, hefur hlutaðeigandi sóknarnefnd rjett á að mæla fram með einum umsækjenda. — 8. gr. Ef fjemál kirkju eru fengin söfnuði í hendur³, skal það einnig vera ætlunarverk sóknarnefndarinnar að hafa á hendi umsjón yfir kirkjunni og eigum hennar, og að standa fyrir byggingu hennar eða aðgjörð. — 9. gr. Í hjeraðsnefnd skulu eiga sæti hjeraðsprófasturinn sem forseti, og allir prestar prófastsdæmisins; enn fremur einn safnaðarfull-

1) Sbr. lög 12. maí 1882, um kosningarrjett kvenna.

2) Sbr. lög 8. jan. 1886, um hluttöku safnaða í veitingu brauda.

3) Sbr. lög 12. maí 1882, um umsjón og fjárhald kirkna.

trúi úr sókn hverri, er kosinn sje á safnaðarfundum í júnimánuði ár hvert. Um kosning safnaðarfulltrúa og skyldu hans að gegna köllun sinni, gilda hinar sömu reglur, sem settar eru um sóknarnefndarmenn í 4. og 5. gr. — 10. gr. Forseti skal á ári hverju í septembermánuði halda hjeraðsfund, og kveðja til fundarins alla presta og safnaðarfulltrúa hjeraðsins, til að ræða og útkljá þau mál, er hjeraðsnefndin á um að sýsla. — 11. gr. Forseti leitar álit fundarins um, hvernig prestar og sóknarnefndir gegni köllun sinni, einkum að því er lýtur að menntun og uppfræðing ungmenna. Á fundinum leggur forseti fram endurskoðaða reikninga kirkna í hjeraðinu næstliðið fardagaár til umræðu og úrskurðar. — 12. gr. Hverjum fundarmanni er rjett að bera upp á hjeraðsfundi tillögur sínar um sjerhvert það atriði, er lýtur að kirkjulegum málum og skipun þeirra í því hjeraði, svo sem uppfræðingu barna, reglu og siðsemi í söfnuðunum, eignum kirkna og meðferð á þeim, upptekt, niðurlagning og færslu kirkna, breyting á sóknum og prestaköllum. Allar samþykktir hjeraðsfundar sendir forseti biskupi. Ef fundarmenn úr sóknum þeim, sem hlut eiga að máli, greinir á við meira hluta fundarmanna, þá er þeim heimilt að fá bókaðan ágreining sinn við fundarsamþykktina, og er forseta skylt, ef þeir æskja þess, að senda biskupi ágreiningsálit þeirra með fundarsamþykktinni. — Enga breyting má gjöra á takmörkum sókna eða prestakalla, og eigi leggja niður kirkju nje færa úr stað, nema meiri hluti hjeraðsnefndarmanna þeirra, er eiga hlut að máli, samþykki breytinguna á hjeraðsfundi¹.

KONUNGSÚRSKURÐUR um verðlagsskrár.

27. febr.

Með þessum úrskurði var konungsúrskurði 16. júlí 1817 breytt á þá leið, að hvert sýslufjelag landsins skal eptirleiðis fá sjerstaka verðlagsskrá, en Reykjavíkurborgin hafa verðlagsskrá saman við Gullbringusýslu, og

1) Sbr. viðaukalög 12. maí 1882.

1880 aðrir kaupstaðir landsins saman við þær sýslur, er þeir
27. febr. liggja í; að öðru leyti skal eptir sem áður beitt reglum
þeim, er gefnar eru í fyrnefndum konungsráðgjafum.

29. apríl REGLUGJÖRD fyrir hreppstjóra.

18. maí AUGLÝSING (frá innanríkisstjórninni og ráðgjafanum
fyrir Ísland) um' borgun fyrir brjefspjöld milli hins
danska og hins íslenska póstumdæmis. — Borgunin fyrir
brjefspjöld, sem samkvæmt 14. gr. í auglýsingu 26.
septbr. 1872, verða við höfð til þess að leysa undan
burðargjaldi sendingar, sem fara á milli hins danska og
hins íslenska póstumdæmis, skal vera 8 aurar frá 1. degi
júlím. næstkomanda.

1881 SAMÞYKKT um hákarlaniðurskurð á opnum skipum
23. maí og bátum, er gildir fyrir Rauðasandshrepp norðan Bjarg-
tanga, Tálknafjarðarhrepp, Dalahrepp og Suðurfjarða-
hrepp innan Barðastrandarsýslu.

1. gr. Hákarlaniðurskurður má ekki eiga sjer stað
á tímabilinu frá 1. október til 15. febrúarmán. á svæð-
inu frá Hornbjargi og að Bjargtöngum. — 2. gr. Sýslu-
maður útnefndur eptir tillögu hlutaðeigandi hreppsnefnda
svo marga menn í gæzlunefnd, sem hann álitur þurfa í
hreppum þeim í sýslunni, þar sem hákarlaveiði er stund-
uð. Hinir útnefndu gæzlumenn hafa nákvæmt eptirlit á,
að samþykkt þessari sje hlýtt, og varðar það sektum
samkvæmt 3. gr., ef þeir brjóta á móti þessari skyldu
sinni, enda skal gæzlunefndinni launað með $\frac{1}{2}$ alin eptir
meðalverði lýsis í hvers árs verðlagsskrá af hverri lifr-
artunnu, er kemur á land á því svæði, sem hún er
skipuð fyrir. — 3. gr. Brjóti nokkur móti samþykkt
þessari, nema því að eins að líf hans liggi við, varðar
það sektum frá 1—100 króna eptir málavöxtum. Helm-
ingur sekta fellur til uppljóstrarmanns, og hinn helming-
ur til hrepps þess, sem brotið er framið í.

Lög um útflutningsgjald á fiski og lýsi o. fl.

1881

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Af öllum fiski og lýsi, sem flyzt út í skipum, sem afgreiðast frá einhverri höfn á Íslandi, eða frá eða í skipum, sem hafa um hönd síldarveiði í fjörðunum og við strendurnar, eða sem leggjast við akkeri innan þeirra takmarka á sjó, þar sem landhelgi er, til þess að fiska á bátum, skal greiða útflutningsgjald, hvort sem fiskurinn er verkaður í landi eða fluttar út á skip óverkaður. — Taki fiskiskip stöðvar við strendurnar eða í fjörðunum, til þess að reka fiskiveiðar þaðan, skal skipstjórnarmaður þegar í stað tilkynna það lögreglustjóranum þar á staðnum, og skal láta til geymslu hjá honum skipaskjölin, þangað til skipið fer þaðan, hvort heldur til annara fiskistöðva hjer eða alveg burt frá landinu, eptir að veiðiskapnum er lokið á hverjum stað sem er. — 2. gr. Útflutningsgjaldið skal greitt eins og hjer segir:

1. af hverjum 100 pd. af saltfiski eða hertum fiski 10 aur.
2. — fiski, sem flyzt út hálfhertur, saltaður eða nýr, af hverjum 100 fiskum 20 —
3. — hverjum 100 pd. af sundmaga 30 —
4. — hverri tunnu af hrognum..... 15 —
5. — síldartunnu (108 pottar) í hverjum umbúðum sem hún flyzt..... 25 —
6. — hverri tunnu lýsis..... 30 —
7. — laxi, hvort heldur söltuðum, reyktum eða niðursoðnum, af hverjum 100 pd. 30 —
8. — öllum fiski niðursoðnum öðrum en laxi, af hverjum 100 pd. 10 —

Af minni pörtum en helming af þeim vöruupphæðum, sem nefndar voru, skal ekkert gjald greitt, en af helmingnum og þar fram yfir skal goldið eins og af fullri upphæð. — 3. gr. Gjaldið skal borgað áður en skip

cf
10/13/4
1894.
2
6/3 1896

1881 það, sem í hlut á, er afgreitt frá þeirri höfn, sem það
 4. nóv. leggur af stað frá, hvort heldur til annara veiðistaða
 hjer eða fer burt frá landi, til sýslumanns eða bæjar-
 fógeta í því lögsagnarumdæmi, er skipið leggur frá, ann-
 aðhvort í peningum eða ávísunum á verzlunarhús í
 Kaupmannahöfn, er gjaldheimtumaður tekur gilt. —
 Sjerhver sá, sem sendir á stað með skipi fyrnefndan
 fiskiafla, er skyldur til að fá tjeðum embættismanni í
 hendur staðfest endurrit af farmskrám þeim eða öðrum
 hleðsluskjölum, sem skipinu fylgja. Þar að auki er skip-
 stjórnarmaður á hverju skipi, sem fiskur eða lýsi flyzt
 út á, skyldur að láta til skriflega upp á æru og sam-
 vizku skýringar þær um farm skipsins, sem með þarf til
 þess að reikna út gjaldið. — Gjaldið skal talið eptir
 skýrslum þessum. — 4. gr. Hafi lögreglustjóri grun um,
 að skýrsla til útflutningsgjalds sje röng, skal hann rann-
 saka farm skipsins áður en það verður afgreitt, eða með
 því að halda próf yfir skipshöfninni eða öðrum, sem
 geta sagt til um þetta, leitast við að útvega þær skýr-
 ingar, sem með þarf. Kostnaðinn, sem af þessu flytur,
 skal skipstjóri borga, ef það sannast, að skýrsla hans
 var röng, en ella hið opinbera. — 5. gr. Brot gegn lög-
 um þessum varða sektum frá 50—500 kr., nema þyngri
 hegning liggi við eptir gildandi lögum; þar að auki skal
 sá útflutningsmaður eða sá skipstjórnarmaður, sem verð-
 ur uppvis að því, að hafa sagt rangt til, greiða þrefalt
 útflutningsgjald af öllum þeim gjaldskyldu vörum, sem
 sagt var til um. — Sektirnar renna í landssjóð. — 6. gr.
 Skip og farmur eru að veði fyrir útflutningsgjaldinu. —
 7. gr. Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal
 farið samkvæmt þeim reglum, sem gilda um opinber
 lögreglumál. — 8. gr. Fyrir innheimtu útflutningsgjalds-
 ins skal gjöra árlegan reikning eptir reglum þeim, sem
 landshöfðingi setur. — Af útflutningsgjaldinu samtöldu
 fær hlutaðeigandi gjaldheimtumaður 2 af hundraði. —

9. gr. Tilsk. 12. febr. 1872 um spítalgjald af sjávarafli **1881** skal úr gildi numin, þannig, að spítalagjaldið eptir 4. nóv. þeirri tilskipun verður heimt saman í síðasta skipti á manntalsþingum í fardögum 1882 af þeim afla, sem fengizt hefur til loka ágústmánaðar 1881. — Sömuleiðis er úr gildi numið konungsbrjef 26. maí 1824 um spítalagjald af fuglatekju. — 10. gr. Lög þessi öðlast gild 1. janúarmán. 1882.

Lög um löggildingur verzlunarstaðar á Hesteyri við 4. nóv. Hesteyrarfjörð innan Ísafjarðarsýslu.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Frá 1. degi aprílmán. árið 1882 skal Hesteyri við Hesteyrarfjörð vera löggiltur verzlunarstaður.

Lög um löggildingur verzlunarstaðar við Kolbeinsárós 4. nóv. í Skagafirði.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Við Kolbeinsárós í Skagafirði skal vera löggildur verzlunarstaður.

Lög um gagnfræðaskólann á Möðruvöllum.¹

4. nóv.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Fræðigreininir þær, er kenna skal í skóla þessum, eru þessar: íslenska, danska og enska, saga og landfræði, einkum þó landfræði og saga landsins ásamt yfirliti yfir löggjöf þess í landsrjetti og landsstjórn; reikningur, rúmfræði og landmæling, einföld dráttlist, og í náttúrufræði meginatriðin úr mannfræði, dýrafræði, grasfræði, steinfræði, jarðfræði, eðlisfræði og efnfræði; söngur og leikfimi. — 2. gr. Þeir skulu kennarar við skólann; er einn þeirra skólustjóri, og hefur

1) Reglugjörð fyrir skólann er útgefin af landsh. 28. júlí 1882.

1881 hann að launum 3,000 kr. og leigulausan bústað í skól-
 4. nív. anum, fyrri kennarinn 2,000 kr., en hinn 1,600 kr. —
 3. gr. Landsstjórnin hefur á hendi yfirumráð og yfir-
 umsýsón skólans. — 4. gr. Kostnaður allur til skólans
 greiðist úr landssjóði.

4. nív. Lög um breyting á 1. gr. í lögum 27. febrúar 1880
 um skipun prestakalla.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Garpsdalsprestakalli í Barða-
 strandarprófastsdæmi, sem talið er í 75. tölulið í lögum
 27. febrúar 1880, 1. gr., leggjast 300 kr. á ári úr lands-
 sjóði. — 2. gr. Ákvörðun sú, sem sett er í 87. tölulið
 1. gr. tjedra laga, að jörðin Hvítanes skuli keypt fyrir
 fje úr landssjóði, og vera leigulaus ljensjörð prestsins í
 Ögurþingaprestakalli í Norður-Ísafjarðarprófastsdæmi, skal
 úr gildi numin, og skal í þess stað leggja kallinu 200 kr.
 árlegt tillag úr landssjóði, og jörðina Hest til leigulausra
 afnota, þegar næstu prestaskipti verða í Vatnsfjarðar-
 prestakalli. — 3. gr. 1. Holtastaðasókn í Húnavatns-
 sýslu sameinist Höskuldsstöðum; prestssetur í brauði
 þessu verði svo fljótt, sem því verður við komið, sett
 fyrir innan Laxá, en þó eigi innar en á Breiðavaði. Frá
 brauði þessu greiðist í landssjóð 200 kr. 2. Hjaltabakka-
 sókn í Húnavatnssýslu sameinist Þingeyraklaustursbrauði;
 prestssetur sje í Steinnesi; frá brauði þessu greiðist í
 landssjóð 300 kr. 3. Undirfellsprestakall haldi sjer,
 eins og það hefur verið að undanfögnu.¹

4. nív. Lög um breyting á tilskipun um póstmál 26. febr.
 1872 og lögum 15. oktbr. 1875 um breyting á sömu til-
 skipun.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með

1) Þ. e. gripi yfir Undirfellssókn með hinni fyrverandi Grims-
 tungusókn.

samþykki Voru: — 1. gr. Sendingar, sem eru prentað **1881**
mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi, mega vega allt 4. nóv.
að 5 pd. — 2. gr. Böggulsendingar, sem sendar eru með
póstskipunum hafna á milli á Íslandi og ekki þarf að
senda neitt yfir land, mega vega allt að 10 pd. — 3. gr.
Burðareyrir fyrir krossbandssendingar þær, sem getið er
um í 1. gr., skal vera 3 aurar fyrir hver 10 kvint eða
minni þunga. — Burðareyrir fyrir böggulsendingar þær,
sem um getur í 2. gr. hjer að ofan, skal vera 10 aurar
fyrir hvert pund og 5 aurar að auki ábyrgðargjald fyrir
hverjar 100 kr. eða minna af verði sendingarinnar, ef
verð er tiltekið. — 4. gr. Með ferðum landpóstanna frá
því í nóvember og til þess í marz eru póstmenn eigi
skyldir að taka böggla til flutnings þyngri en eitt pund,
framar en þeim þykja hentugleikar leyfa, nema dagblöð
í krossbandi. — Allar eldri ákvarðanir, sem koma í bága
við þessi lög, eru hjer með úr lögum numdar.

VÍXILLÖG fyrir Ísland.

1882
13. jan.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — Fyrsti kafli. — *Um víxla á hendur*
öðrum manni. — 1. kapítuli. — Um form víxla. 1. gr.
Víxil skal svo gjöra, að hann til greini: nafnið víxil með
berum orðum í sjálfum textanum, eður, ef víxillinn er
saminn á útlendu tungumáli, samsvarandi nafn á því
máli; hve mikla peninga borga skuli (fjárhæð víxilsins);
nafn þess manns, er taka á við borguninni (viðtakandi,
remittent); nafn þess, er á að leysa til sín víxilinn (greið-
andi, trassat); stund og stað, þá er víxillinn er útgefinn;
hvar borgun skuli greiða; undirskrifað nafn þess, er gef-
ur út víxilinn (útgefandi, trassent). — 2. gr. Víxill get-
ur hljóðað um borgun til útgefanda sjálfs (víxill til
eiginnar ráðstöfunar). — Ef víxill, sem ræðir um í þess-
um kafa, kveður svo á, að útgefandi eigi sjálfur að leysa
hann til sín (trasseret egen Vexel), skal hann skoða sem

1882 eiginn víxil (95. gr.). — 3. gr. Einn skal vera gjalddagi 13. jan. allrar fjárhæðar víxils. — Víxill skal að eins hljóða um borgun: tilgreindan dag; jafnskjótt sem hann er sýndur (ved Sigt, a vista); tilteknum tíma eptir að hann er sýndur (eftir Sigt, a viso); eða tilteknum tíma eptir að hann er gefinn út (a dato). — Sje enginn gjalddagi ákveðinn, skal álíta hann vera þá, er víxillinn er sýndur. 4. gr. Víxill getur hljóðað um borgun á öðrum stað, en á heimili greiðanda (domicíleraður víxill). — Sje greiðslustaður eigi til tekinn, skal borgun lúka á þeim stað, sem getið er við nafn greiðanda, og sje þar álitíð að vera heimili hans. — 5. gr. Sje skjal eigi svo lagað, sem nú var mælt, veitir það eigi víxilrjett. Yfirlýsingar þær, sem ritaðar eru á slíkt skjal, svo sem greiðslusamþykki, framsal eður ábyrgð, veita heldur eigi nein víxilrjettindi. — 6. gr. Sje fjárhæð víxils nefnd optar en einu sinni, og eigi hin sama, þá gildir hin minnsta. — 7. gr. Sje í víxli gefið loforð um leigur, skal álíta loforð það sem óskráð. — 2. kapítuli. — Um ábyrgð útgefanda. 8. gr. Útgefandi hefur eptir víxilrjetti ábyrgð á því, að víxill verði samþykktur og borgaður. — 3. kapítuli. — Um framsal víxils (endossement, giro). — 9. gr. Víxil má selja öðrum manni (endossatar) með framsali, þótt eigi sje neitt ákveðið um það í víxlinum. Nú hefur útgefandi bannað framsal víxils í sjálfum texta hans með orðunum »eigi til framsals« (Ordre), eða því um líku, og veitir framsalið þá engin víxilrjettindi. — 10. gr. Við framsalið hverfa öll þau rjettindi, sem víxli fylgja til þess, sem hann er framseldur, og þar á meðal rjettur til að fram selja aptur víxilinn. Víxil má einnig fram selja útgefanda, greiðanda, samþykkjanda, eða fyrri framseljanda, og mega þeir fram selja öðrum hann aptur. — 11. gr. Framsal skal rita á sjálfan víxilinn eður á eptirrit hans (kopi) eða á miða (alonge), sem festur er við víxilinn eða eptirritið. — 12. gr. Framsal getur annaðhvort verið á þá leið, að framseljandi (endossent)

ritar á víxilinn nafn þess manns, er hann fram selur **1882**
hann, og nafn sitt undir (fullkomið endossement), eða **13. jan.**
með því móti, að framseljandi að eins ritar sitt nafn
aptan á víxilinn eður eptirritið, eður á miðann, sem við
er festur (endossement in blanco). — 13. gr. Eigandi
vixils getur fyllt eyðuframsal (blancoendossement) með
því að rita nafn einhvers manns, sem víxillinn er fram-
seldur. — 14. gr. Hver framseljandi hefur eptir víxil-
rjetti ábyrð á samþykki og borgun vixils gagnvart öllum
þeim, er síðar eignast hann, nema hann hafi skýlaust
áskilið sjer að vera laus við þá ábyrgð, með því að rita
í framsalið orðin »án skuldbindingar«, »án ábyrgðar«, »án
obligo«, »án retúr« eða því um líkt. — 15. gr. Sje í
framsali skýlaust bannað að framselja víxil öðrum, en
það sje þó gjört eigi að síður, hafa síðari eigendur vixils
eigi víxilrjett gagnvart þeim framseljanda, er bannaði.
— 16. gr. Þegar að eins er gefið með framsali umboð
eða heimild til innheimtu eða þess konar (procura en-
dossement), veitir framsalið eigi eignarrjett yfir víxlinum,
en heimilar umboðsmanni að eins að gjöra þær ráðstaf-
anir, sem með þarf til þess að varðveita víxilrjettinn og
til þess að heimta fjárhæð vixilsins og taka við henni,
sem og til að framselja víxilinn að nýju til umboðs, ef
það er eigi beinlínis bannað í framsalinu. — 4. kapítuli.
— Um það hvernig sýna skuli víxil til samþykkis. 17. gr.
Hverjum þeim, er víxil hefur í höndum, er heimilt
þegar í stað að sýna hann til samþykkis, og fáist sam-
þykki eigi innan þess tíma, sem ákveðinn er í 21. gr.,
að láta afsagnargjörð fram fara fyrir skort á samþykki
(de non acceptatione). Sje nokkur samningur gjörður,
sem kemur í bága við þetta, þá hefir hann engin áhrif
á víxilrjettinn. — 18. gr. Ef annar greiðslustaður er
tiltekinn í víxli en þar, sem greiðandi býr, og hafi út-
gefandi eigi til greint í víxlinum, hver eigi að annast
greiðsluna á hinum staðnum, skal sýna víxilinn greið-
anda til samþykkis fyrir gjalddaga, og fáist samþykki

1882 eigi, afsagnargjörð fram fara. Sje þetta vanrækt, týnist
 13. jan. víxilrjettur gegn útgefanda og framseljendum. — 19. gr. Kveði víxill á um greiðslu eptir sýning, skal sýna hann til samþykkis innan þess tíma, sem tilgreindur er í texta víxilsins. Nú er enginn tími tilgreindur, og skal sýna víxilinn innan 6 mánaða frá dagsetning hans, sje hann útgefinn á Íslandi og eigi að borgast innanlands, en innan árs, sje hann útgefinn á Íslandi og eigi að borgast erlendis, eða útgefinn erlendis og eigi að borgast á Íslandi. Sje víxill eigi samþykktur eða samþykki eigi dagsett, skal afsegja (protestera) víxilinn áður en sýningarfresturinn er útrunninn, og telst þá gjalddagi frá afsagnardegi. Sje það vanrækt, sem hjer er fyrir skipað, týnist víxilrjettur gegn útgefanda og framseljendum. — Hafi framseljandi ákveðið sýningarfrest, þá er hann fram seldi slíkan víxil, er hann laus við ábyrgð eptir víxilrjetti, ef fresturinn er látinn hjá líða. — Gagnvart þeim samþykkjanda, sem eigi hefur dagsett samþykki sitt, skal gjalddagi talinn frá síðasta degi, er sýna mátti víxilinn, hafi afsagnargjörð eigi fram farið. — 20. gr. Þá er afsagnargjörð hefur fram farið fyrir skort á samþykki, skal það ávallt tilkynnt (notification), á þann hátt og með þeirri ábyrgð, sem fyrir er mælt í 45.—47. gr. — 5. kapítuli. — Um samþykki víxils. 21. gr. Þegar víxill er sýndur til samþykkis, skal svarað skýlaust innan sólarhrings, hvort hann verði samþykktur eður eigi. Nú er ekki svar gefið innan þess tíma, og skal svo álíta, sem samþykkis sje synjað. — Samþykki skal rita á víxil, og skal samþykkjandi rita nafn sitt undir. Þá er og samþykki gilt, er samþykkjandi að eins ritar nafn sitt framan á víxilinn. — Nú er samþykki, sem ritað hefur verið á víxil, strykað út, aptur kallað, eða því breytt, og hefur samþykkið engu að síður fullt lagagildi. — 22. gr. Víxil skal samþykkja, svo sem hann er, án skilyrðis eða fyrirvara; þó má takmarka

samþykkið við nokkurn hluta fjárhæðar víxilsins. Sje **1882**
 aðrar takmarkanir settar eður aðrir skilmálar, skal álíta **13. jan.**
 þá sem óritaða. — 23. gr. Sá, sem samþykkt hefur
 víxil, ábyrgist eptir víxlrjetti, að hin [samþykkt]a fjárhæð
 greiðist á gjalddaga. — Samþykkjandi er fyrir samþykki
 sitt einnig skuldbundinn útgefanda eptir víxlrjetti.
 Aptur á móti hefur samþykkjandi eigi víxlrjett gegn útgefanda.
 — 24. gr. Ef víxill kveður svo á, að borga skuli annarstaðar en á heimili greiðanda, enda hafi útgefandi
 eigi til greint í víxlinum, hver greiða skuli borgunina á þeim stað,
 skal samþykkjandi bæta því við á víxlinn. Láti hann það ógjört, skal svo álíta, sem hann sjálfur
 vilji borga víxlinn á greiðslustaðnum. — 6. kapítuli. Um fullnustu fyrir synjun samþykkis eða
 ef samþykkið eigi er tryggjandi. — 25. gr. Sje víxill eigi samþykktur innan þess tíma,
 sem ákveðinn er í 21. gr., eður að eins samþykktur að nokkrum hluta, og afsagnargjörð
 hefur fram farið, hefur eigandi víxilsins heimild að krefjast tryggingar með
 víxlrjetti hjá hverjum framseljanda eða hjá útgefanda fyrir borgun víxilsins
 á gjalddaga eða þess hluta hennar, sem eigi er samþykktur, enda kostnaðar þess,
 er leitt hefur af því, að samþykki fjekkst eigi eða var ófullkomið,
 en selja skal hann þá af hendi afsagnargjörðina. — 26. gr. Hver framseljandi
 hefur og heimild til eptir afsagnargjörð, sökum þess, að samþykki hefur
 brugðizt eða verið ófullkomið, að krefjast tryggingar hjá hverjum hinna fyrri
 framseljanda, eða hjá útgefanda gegn því, að selja honum í hendur
 afsagnargjörðina. — 27. gr. Nú hefur víxilskuldari sett trygging
 einhverjum síðari eiganda, og kemur hún þá einnig öðrum síðari eigendum
 að notum, ef þeir krefjast þess. Enginn þeirra, er víxlinn eignast eptir
 veðsetjanda, getur krafizt frekari tryggingar af neinum víxilskuldara,
 nema sýnt verði, að hin setta trygging sje ónóg. — 28. gr. Vilji greiðandi
 eptir afsögn samþykkja af fullu, og endurgjaldi hann kostnaðinn, sem

1882 leitt hefur af synjun hans, getur sýnandi víxils eigi hafn-
13. jan. að samþykkinu, ef víxillinn er enn í vörzlum hans. Þá er samþykki er þannig gefið, hverfur heimildin til að heimta trygging. Hafi trygging þegar verið sett, skal skila henni aptur. Nú er mál eigi höfðað gegn veðsetjanda til lúkningar víxli, áður ár sje liðið frá gjalddaga hans, og skal þá tryggingunni aptur skilað; sama er og, ef víxill er borgaður eða skuldbindingin eptir víxilrjetti á annan hátt fallin niður. — 29. gr. Hafi sá víxil í höndum, er sökum afsagnar fyrir skort á samþykki á heimting á trygging eptir 25. eða 26. gr., getur hann í stað tryggingar, án þess að biða gjalddaga, heimtað sjer borgaða fjárhæð víxilsins, eða þann hluta hennar, er eigi var samþykktur, svo og endurgjald fyrir kostnað þann, er leitt hefur af synjun samþykkis og þóknun eptir 50.—52. gr. Þó má skuldari draga frá hinni ósamþykktu fjárhæð 5 af hundraði í ársleigu fyrir tímann, sem eptir er til gjalddaga. — Krefjist eigandi víxils tryggingar, en skuldari kys heldur að leysa til sín víxilinn þegar í stað með þeim skilmálum, sem nefndir voru, þá er honum það frjálst. — 30. gr. Nú er samþykkjandi orðinn gjaldþrota fyrir gjalddaga, eða bert hefur orðið af fjárnámsgjörð, að hann hefur eigi efni til að borga skuldir sínar, eða hann er verzlunarmaður og hefur hætt fjárgreiðslum, enda setur hann eigi handhafa trygging fyrir greiðslu víxilsins á gjalddaga, er handhafi krefst þess, og hefur þá eigandi hans og framseljendur, þegar þetta er sannað með afsagnargjörð, heimild til að krefjast tryggingar eptir 25.—27. gr. hjá hinum fyrri framseljendum eða hjá útgefanda, enda skal þá afsagnargjörðin seld af hendi. — Afsagnargjörð skal tilkynna á þann hátt og með þeirri ábyrgð, sem fyrir er mælt í 45.—47. gr. — 7. kapítuli. Um gjalddaga víxils og borgun. — 31. gr. Víxil skal borga í gjalddaga, og frestdagar eiga sjer þannig eigi stað. — 32. gr. Víxil, sem kveður á greiðslu við sýning, skal borga, þá er hann er sýndur. Það sem fyrir er

mælt í 19. gr. um sýning víxla til samþykkis, er þeir **1882**
 kveða á borgun eptir sýning, á einnig við um sýningar- **13. jan.**
 frest til greiðslu þeirra víxla, er ákveða borgun við sýning, sem og um afleiðingar þess, ef fresturinn er látinn hjá líða. — 33. gr. Sje gjalddagi víxils ákveðinn í upphafi, miðju eða enda mánaðar, þá skal borga hinn 1., 15., eða síðasta dag mánaðarins. — Ef gjalddagi víxils er miðaður við ákveðna dagatölu eptir dagsetning, eður eptir sýning, skal hvorki dagsetningardagur nje sýningardagur talinn með. Hálfur mánuður telst 15 dagar; sje greiðslufrestur einn eða fleiri heilir mánuðir og hálfur mánuður, skal hálfí mánuðurinn talinn síðast. — 34. gr. Sje víxill útgefinn þar, sem tímatal eptir gamla stíl er við haft, skal svo álíta, sem tímabil þau, er nefnd eru í víxlinum, sjeu miðuð við gamla stíl, ef víxillinn sýnir eigi annað. — 35. gr. Víxil skal borga í þeirri mynt, sem hann til skilur. Nú er mynt sú eigi gjaldgeng á greiðslustaðnum, enda hefur eigi útgefandi með orðinu »effectiv» eða með samsvarandi orðatiltæki sjerstaklega ákveðið greiðslu í þeirri mynt, og má þá greiða fjeð í innlendum peningum eptir verðlagi á víxlum, er miðað er við hina útlendu peninga og greiðslu við sýning á þeim tíma, er víxillinn er borgaður á greiðslustaðnum, eður á hinum næsta innlenda víxilstað. — 36. gr. Leysi eigi samþykkjandi víxilinn til sín, þá er hann er sýndur honum til borgunar í gjalddaga eður eptir gjalddaga, er hann skyldur að greiða 6 af hundraði í ársleigu af fjárhæð víxilsins frá sýningardegi og endurgjald fyrir kostnað þann, er eigandi víxilsins hefur haft af drættinum. Eigi að greiða borgun eptir verðlagi víxla, og hafi það lækkað eptir sýningu víxilsins, skal fara eptir því verðlagi, sem var í gildi á sýningardegi; þó getur eigandi víxilsins eigi talið til herra verðlags en þess, sem gildi á gjalddaga, ef hann hefur dregið að sýna víxilinn. — 37. gr. Eigandi víxils getur eigi skorast undan að taka við borgun upp í fjárhæð víxilsins. —

1882 38. gr. Víxilskuldari er eigi skyldur að borga, nema
 13. jan. víxill sje fenginn honum í hendur með áritaðri kvittun. Borgi hann nokkuð af fjárhæð víxilsins, skal afborgunin rituð á víxilinn; svo skal og veita honum sjerstaka kvittun á eptirriti af víxlinum, ef þess er krafizt. — 39. gr. Þá er gjalddagi er kominn, hefur handhafi víxils heimild til að heimta og taka borgun fyrir víxilinn, ef það sjest af texta hans eður af fullkompnum framsölum eður eyðuframsölum, sem í óslitinni röð ná til handhafa, að hann sje eigandi víxilsins. Sá sem þá leysir til sín víxilinn, er eigi skyldur að rannsaka, hvort framsölin sjeu rjett. — 40. gr. Sje víxill borgaður fyrir gjalddaga og það reynist síðar, að borgun sje greidd heimildarlausum handhafa, skal sá, sem víxilinn leysti til sín, svara til skaða þess, er af því hlýzt. — 8. kapítuli. Um fullnustu fyrir greiðslufall. — 41. gr. Vilji eigandi víxils geyma rjett sinn til fullnustu fyrir greiðslufall gegn útgefanda og framseljendum, skal hann sýna greiðanda víxilinn, þá er hann er kominn í gjalddaga, og hvort sem hann hefur verið samþykktur eða ekki, krefjast borgunar. Ef greiðandi þá eigi geldur upp, skal eigandi láta afsagnargjörð (de non solutione) fram fara á greiðsludeginum, eða í síðasta lagi á öðrum virkum degi þar eptir. Þó er þessi sýning og afsagnargjörð ópörf, ef afsagnargjörð fyrir synjun samþykkis hefur áður fram farið, og víxillinn þar að auki er borgaður samkvæmt 29. gr. eða mál hafið til borgunar eptir sömu grein. — 42. gr. Áskorun um að afsagnargjörð eigi skuli fram fara (»án afsagnar», »án kostnaðar» eða því líkt) afnemur þá skyldu, að láta afsagnargjörð fram fara, en eigi þá, að sýna víxil til borgunar á rjettum tíma. Bregðist borgun, er eigandi skyldur að skýra frá því á þann hátt og með þeirri ábyrgð, sem fyrir er mælt í 45.—47. gr. Ef víxilskuldari ber það fyrir, að sýning eigi hafi átt sjer stað á rjettum tíma, ber honum að sanna það. Eigi er hann undanþeginn þeirri skyldu, að endurgjalda afsagnar-

1882

13. jan.

kostnað, ef afsagnargjörð hefur fram farið þrátt fyrir áskorunina. — 43. gr. Eigi að borga víxil á öðrum stað en á heimili greiðanda, skal sýna hann á greiðslustaðnum þeim manni, sem á að lúka borgun (domiciliatus), eða samþykkjanda sjálfum, ef hinn er eigi nefndur í vixlinum. Fáist eigi borgun, eða sá hittist eigi á greiðslustaðnum, er víxillinn skal sýna, skal eigandi víxilsins láta afsagnargjörð þar fram fara, sem fyrir er mælt í 41. gr., ef hann vill geyma rjett sinn til fullnustu gegn útgefanda og framseljendum. Eigi annar að borga en samþykkjandi, og vanræki eigandi víxils að láta afsagnargjörð fram fara hjá honum, týnist víxilrjetturinn einnig gegn samþykkjanda. — 44. gr. Hvorki þarf sýning víxils til greiðslu nje afsagnargjörð til þess að varðveita víxilrjett gegn samþykkjanda, nema þegar svo hagar til, sem getið er um í 43. gr. — 45. gr. Nú hefur víxill verið afsagður sökum greiðslufalls, og skal handhafi hans innan tveggja virkra daga frá afsagnardegi tilkynna afsögnina brjeflega (notification) hinum næsta fyrir ofan hann, er staður er tilgreindur við á vixlinum. — Skyldu þessari er fullnægt, þegar skriflegri tilkynning er komið á póstinn áður þessi frestur er liðinn, eða hún send á annan tilhlýðilegan hátt, þar sem enginn póstur fer um. — Hver framseljandi, sem fengið hefur tilkynning um afsögnina, er skyldur innan tveggja virkra daga, eptir að hann hefur fengið tilkynninguna, að tilkynna á sama hátt hinum næsta fyrir ofan hann, er staður er tilgreindur við á vixlinum. Sömuleiðis er sá útgefandi, sem hefur fengið tilkynning um, að víxill, er borga skal á öðrum stað, en þar sem greiðandi á heima, sje afsagður hjá þeim, sem á að annast borgun, skyldur að tilkynna það samþykkjanda. — 46. gr. Sá, sem vanrækir að gefa þá tilkynning, sem skipuð er í 45. gr., hefur ábyrgð á því tjóni, sem leiðir af þessari vanrækt, gegn þeim, er standa fyrir ofan hann á vixlinum, og þannig er gengið fram hjá. Getur hann eigi krafizt endurgjalds

1882 hjá þeim fyrir kostnað sinn, en á að eins tilkall til fjár-
 13. jan. hæðar víxilsins og að auki 5 af hundraði í ársleigu frá
 þeim degi, er mál er hafið til borgunar. — 47. gr. Sýni
 sá, sem gefa átti tilkynning, vottorð póstmanns um, að
 hann hafi komið á póstinn brjefi til þess, er stendur
 fyrir ofan hann á vixlinum, er það gild sönnun fyrir
 því, að tilkynning hafi verið send honum á þeim tíma,
 sem vottorð póstmannsins greinir, nema það sannist, að
 brjefið hafi verið annars efnis. — 48. gr. Hver víxil-
 skuldari, sem greiðir fjárhæð víxils með leigum og kostnaði,
 á heimting á, að eigandi víxilsins selji honum í
 hendur hinn afsagða víxil með áritaðri kvittun og afsagn-
 argjörðina. — 49. gr. Hefja má málssókn til fullnustu
 fyrir greiðslufall gegn fleiri víxilskuldurum í senn eða
 öllum þeim, eða gegn hverjum þeirra, er hann kys.
 Eigandi víxils þarf ekki að fara eftir þeirri röð, er fram-
 sölin hafa farið fram í, eða halda fram sókn gegn þeim,
 sem hann eitt sinn hefur kosið. — Nú hefur eigandi
 víxils strykað út nafn útgefanda eða einhvers framselj-
 anda á vixlinum eða það hefur verið gjört með sam-
 þykki hans, og er víxilskuldari, sem út er strykaður, og
 allir þeir, sem eftir hann koma, lausir við víxilábyrgð.
 — 50. gr. Þegar krafizt er fullnustu fyrir greiðslufall,
 á eigandi víxils heimting á: hinni ógreiddu fjárhæð víx-
 ilsins, með 6 af hundraði í ársleigu frá gjalddaga; end-
 urgjaldi fyrir kostnað við afsagnargjörð, burðareyri og
 önnur nauðsynleg gjöld og þóknun, er sje $\frac{1}{3}$ af hundraði
 í fjárhæð víxilsins. — 51. gr. Ákveði víxill borgun í
 útlendum peningum, fer um greiðslu í innlendum pen-
 ingum sem segir í 35. gr.; en greiða skal eftir verðlagi
 á gjalddaga víxilsins, þótt verðlag hafi síðar lækkað. —
 52. gr. Nú hefur framseljandi leyst til sín víxil, svo
 sem sagt var, og á hann þá heimting á: allri fjár-
 hæð þeirri, er hann hefur verið neyddur til að borga
 eftir 50. og 51. gr. með 6 af hundraði í ársleigu af henni
 frá borgunardegi; endurgjaldi fyrir nauðsynjakostnað

sinn ; svo og þóknun, er sje $\frac{1}{3}$ af hundraði í fjárhæð **1882** víxilsins. Þó mega þóknunargjöldin ekki vera fleiri en **13. jan.** svo, að meiru nemi en 2 af hundraði í fjárhæð víxilsins. — 53. gr. Fullnustugjald má taka með nýjum víxli á hendur þeim, sem borgunar er krafizt hjá (recambio-víxill, gagnvíxill). Má þá bæta við kröfuna gjaldi til miðils og stimpilgjaldi, ef það ber að greiða. — Slíkur víxill skal ákveða borgun við sýning og vera gefinn út beina leið (a drittura). — 54. gr. Sá maður, sem krafinn er um fullnustu, er ekki skyldur að borga, nema því að eins, að afsagnargjörðin og kvittaður reikningur um það, sem greiða skal (retúrreikningur), sje fenginn honum í hendur með víxlinum. — 55. gr. Hver framseljandi, sem hefur fullnægt einhverjum þeirra, sem fyrir neðan hann standa á víxli, má stryka út framsal sitt og framsöl þau, er á eptir koma. — 9. kapítuli. Um samþykki eða borgun víxils fyrir nauðleit eða milligöngu. — 56. gr. Hafi verið ritað á víxil, sem afsagður er sökum þess, að samþykki hefur eigi fengizt eða verið tryggjandi, áskorun til einhvers manns á greiðslustaðnum, eða ef ákvæði 18. gr. á við um víxilinn, til einhvers á sýningarstaðnum um, að samþykkja víxilinn, ef þörf gjörist (nauðleit), þá skal heimta samþykki að þeim, er þannig er leitað til (Nödsadressat), áður en krafizt verður fullnustu sökum afsagnarinnar. Synji hann samþykkis, skal afsagnargjörð einnig fram fara hjá honum. Sjeu fleiri af þeim, sem skorað er á til vara, fúsir á að samþykkja, gengur sá fyrir, sem leysir flesta víxilskuldara. — 57. gr. Sje víxill eigi samþykktur af neinum þeirra, sem nefndir eru í 56. gr. og skorað var á til vara, getur einhver annar (intervenient), eptir að afsagnargjörð hefur fram farið, samþykkt víxilinn í heiðursskyni við útgefanda eða einhvern framseljanda. Eigi er þó eigandi víxilsins skyldur að taka móti slíku samþykki, nema greiðandi bjóði það fram. Ef einhver, sem á er

1882 skorað til vara, býðst einnig til að samþykkja víxilinn, 13. jan. og hann leysir jafnmarga víxilskuldara, þá gengur hann fyrir. — 58. gr. Þegar maður, sem skorað hefur verið á til vara, eða milligöngumaður samþykkir víxil, skal rita samþykkið á sjálfan víxilinn; þó má rita samþykki eptir áskorun eða í heiðursskyni við framseljanda á eptirritið, þar sem frumrituð nauðleit eða frumritað framsal stendur á eptirriti. Sýni eigi samþykkið eitt, eða í sambandi við nauðleitina, í hvers þágu samþykkið er gefið, skal svo álíta, sem það sje í þágu útgefanda. — 59. gr. Nú hefur maður samþykkt víxil fyrir nauðleit eða sem milligöngumaður, og á hann heimting á, að afsagnargjörð sú, er fram hefur farið sökum þess, að samþykki hefur brugðizt eða eigi verið tryggjandi, sje honum í hendur seld, en borga skal hann afsagnarkostnaðinn. Senda skal hann afsagnargjörðina þeim, sem víxillinn er samþykktur fyrir, með pósti, eða, þar sem póstur eigi fer um, með annari vissri ferð, og eigi síðar en öðrum virkum degi eptir samþykkisdag. Sje þessa eigi gætt, ábyrgist hann þann skaða, sem af því hlýzt. — 60. gr. Sá, er samþykkt hefur víxil fyrir nauðleit eða sem milligöngumaður, ábyrgist, sem hver annar samþykkjandi, borgun víxilsins, hverjum þeim, er stendur fyrir neðan þann, sem hann hefur samþykkt víxilinn fyrir, svo framarlega víxillinn með gjörðri afsögn er sýndur honum til borgunar innan þess tíma, sem ákveðinn er í 62. gr. — 61. gr. Hafi sá, sem skorað er á til vara, eða einhver milligöngumaður samþykkt víxil, hefur hvorki eigandi hans nje nokkur annar þeirra, er standa fyrir neðan þann, sem víxillinn er samþykktur fyrir, heimting á fullnustu fyrir það, að samþykki hefur brugðizt eða eigi verið tryggjandi. Aptur á sá, sem víxillinn er samþykktur fyrir, heimting á fullnustu, svo og þeir, er standa fyrir ofan hann á víxlinum. — 62. gr. Nú er nauðleit eða milligöngusamþykki ritað á víxil, sem afsagður er sökum greiðslufalls, enda er nauðleitin eða

1882

13. jan.

milligöngusamþykkið miðað við greiðslustaðinn, og skal sýna víxilinn til borgunar með afsagnargjörðinni eigi síðar en annan virkan dag eptir gjalddaga. Fáist eigi borgun, skal afsegja víxilinn hjá öllum þeim, sem skorað var á til vara, sem og þeim, er samþykkt hefur víxilinn sem milligöngumaður. Sje þetta vanrækt, missir eigandi víxilsins fullnusturjett sinn gegn hverjum þeim víxilskuldara, sem hefði orðið leystur fyrir borgun víxilsins. Hið sama er og, ef eigandi víxilsins skorast undan að taka við borgun, sem boðin er í heiðursskyni við einhvern víxilskuldara. — 63. gr. Hver sá, sem fyrir nauðleit eða sem milligöngumaður greiðir fjárhæð víxils með leigum og endurgeldur afsagnarkostnaðinn, má heimta víxilinn og afsagnargjörðina sjer í hendur selda með áritaðri kvittun, er tilgreini borgunina og fyrir hvern hún sje greidd. Fær hann þá rjett eiganda víxilsins gegn þeim, er hann hefur borgað fyrir, og þeim, sem fyrir ofan hann standa á víxlinum, sem og gegn samþykkjanda. — 64. gr. Bjóðist fleiri til að borga, eptir að afsögn hefur fram farið, gengur sá fyrir, sem leysir flesta víxilskuldara. Nú verður maður til að bjóða borgun, þótt víxillinn eða afsögnin beri með sjer, að öðrum, sem hafði boðið borgun, hafi staðið nær að leysa til sín víxilinn, og hefur hann þá engan fullnusturjett gegn þeim víxilskuldurum, sem leystir hefðu orðið, ef hinn hefði borgað. — 65. gr. Nú hefur maður samþykkt víxil fyrir nauðleit eða sem milligöngumaður, en er varnað að borga sökum þess, að annar leysir til sín víxilinn, og á hann þá heimting á $\frac{1}{3}$ af hundraði í þóknun hjá hinum. — 10. kapítuli. Um samrit og eptirrit vísla. — 66. gr. Víxil má út gefa í samritum (dúpliköt), og skal í texta hvers þeirra greina, hvert það sje í röðinni, svo sem fyrsta, annað, þriðja, o. s. frv. (prima, secunda, tertia o. s. frv.), en sje að öðru eins orðuð. Sje samritin eigi þannig einkennd, gildir hvert þeirra sem víxill fyrir sig,

1882 sem gefinn er út einritaður (solavíxill). — 67. gr. Bæði 13. jan. viðtakandi og síðari eigendur víxils geta krafist útgefanda um samrit hans, ef þeir endurgjalda kostnaðinn. Svo getur og síðari eigandi víxils farið hins sama á leit við þann, sem er næstur fyrir ofan hann á víxlinum, og hann aptur við þann, sem er fyrir ofan hann, og svo hver af öðrum, uns komið er að útgefanda. Framseljendur eru skyldir að rita framsölin á samritin í rjettri röð. — 68. gr. Þá er eitt samrit víxils er borgað, eru hin ógild. Þó ábyrgist samþykkjandi eptir sem áður hvert samrit, er samþykki hans er ritað á, og sem gengur manna á milli eptir að borgun er greidd. Eins ábyrgist framseljandi sá, er framselt hefur ýmsum mönnum samrit víxils, og síðari framseljendur þeirra hvert samrit, er framsal þeirra er á ritað, og sem gengur manna á milli, eptir að borgun er greidd. — 69. gr. Nú er eitt samrit víxils sent til samþykkis, en annað samrit framselt, og skal tilgreina á því samriti, hjá hverjum hitt sje, sem sent var til samþykkis. Sá, sem hefur þetta samrit að geyma, er skyldur að láta það af hendi við þann, er sannar rjett sinn til að fá það, eptir 39. gr., eða á annan hátt. — 70. gr. Handhafi að samriti víxils, sem greinir hjá hverjum það samrit sje, er sent var til samþykkis, hefur eigi rjett að krefjast fullnustu fyrir samþykkis- eða greiðslufall, fyrri en hann hefur sannað með afsagnargjörð, að hann hafi eigi getað fengið samrit það í hendur, nje samþykki eða borgun eptir samriti sínu. — 71. gr. Nú er eptirrit gjört af víxli í þeim tilgangi að rita á það framsal, og skal á eptirriti því standa eptirrit af framsölum og öðru, sem þegar hefur verið ritað á víxlinn. Þá skal þess og getið á eptirritinu, hve langt eptirritunin nær, eða hvar hin frumrituðu framsöl byrja, sem og hjá hverjum frumritið er. — 72. gr. Sá, sem hefur frumrit víxils að geyma, er skyldur að láta það af hendi við þann, sem sannar rjett sinn til að fá það, samkvæmt 39. gr. eða á annan hátt. Sá, sem hefur

eptirrit víxilsins í höndum og getur eigi fengið frumrit- **1882**
 ið, hefur rjett til að krefjast fullnustu hjá þeim fram- **13. jan.**
 seljendum, sem hafa frumritað framsöl sín á eptirritið,
 en láta skal hann áður afsagnargjörð fram fara hjá þeim,
 er synjaði honum um frumritið. — 11. kapítuli. Um
 víxla, sem glatazt hafa. — 73. gr. Ef víxill glatast,
 má dæma hann ógildan eptir sem lög ákveða um ógild-
 ingardóma. — 74. gr. Þegar stefna í ógildingarmáli er
 löglega birt, er útgefandi skyldur að gefa út nýjan víxil.
 Hafi hinn glataði víxill verið samþykktur, er samþykkj-
 andi skyldur að borga á gjalddaga rjettum þeim, sem
 sannar rjett sinn til að taka við borgun. Setja skal þó
 útgefanda eða samþykkjanda næga trygging, uns víxill-
 inn er dæmdur ógildur eða ábyrgð þeirra eptir hinum
 glataða víxli er horfin á annan hátt. — 75. gr. Sje
 víxilrjettur undir því kominn, að víxill sje sýndur eða
 afsagður innan ákveðins tíma, getur sá, er glatað hefur
 víxli, varðveitt rjett þann, sem honum er veittur í 74.
 gr. gegn útgefanda og samþykkjanda, með því að láta
 afsagnargjörð fram fara um glötun víxilsins, áður en af-
 sagnarfresturinn er liðinn. Þá afsögn skal tilkynna þeim
 á þann hátt og með þeirri ábyrgð, sem segir í 45.—47.
 gr. — 76. gr. Sá, sem víxil hefur í höndum með þeirri
 heimild, sem 39. gr. til skilur, er eigi skyldur að láta
 hann af hendi við þann, sem hefur glatað honum, nema
 það sannist, að hann hafi fengið víxilinn með órjettu
 móti, þótt hann vissi betur, eða hann hafi sýnt stór-
 kostlegt gáleysi. — 12. kapítuli. Um fyrning víxla. —
 77. gr. Víxilkrafa gegn samþykkjanda fyrnist á þrem
 árum frá gjalddaga víxils að telja. Eigi að borga víxil
 við sýning, skal telja frá því, að sá frestur er liðinn,
 sem ákveðinn er í 32. gr., eða frá sýningardegi, ef víx-
 illinn hefur áður sýndur verið til borgunar. — 78. gr.
 Fullnustukrafa sú, sem eigandi víxils á, eptir 29. eða 50.
 gr., fyrnist gegn útgefanda og framseljendum á sex mán-
 uðum frá gjalddaga, ef borga skal á Íslandi, en á einu

1882 ári frá gjalddaga, ef borga skal erlendis. — 79. gr.
 13. jan Fullnustukrafa framseljanda þess, er leyst hefur til sín víxil, fyrnist gegn útgefanda og fyrri framseljendum á sex mánuðum, ef framseljandi sá, er leyst hefur til sín víxilinn, býr á Íslandi, og á einu ári, ef hann býr erlendis. Nú hefur hann leyst til sín víxilinn án lögsóknar, og skal telja frá borgunardegi, en ella frá þeim degi, þá er stefna í víxilmálinu var birt honum, eða sagt var til víxilkröfunnar í búi hans, hafi það verið tekið til opinberra skipta. — 80. gr. Fyrning víxils stöðvast, ef stefna er birt eða sagt til víxilkröfunnar í búi skuldnauts, ef það hefur verið tekið til opinberra skipta, svo og ef sá, er sóttur er, tilkynnir málsóknina (litis denunciatio) einhverjum þeim, sem stendur fyrir ofan hann á víxlinum. Sá, sem fengið hefur tilkynning, getur stöðvað fyrning þá, er getur um í 77. gr., ef hann á sama hátt tilkynnir samþykkjanda málsóknina. — Fyrning stöðvast eigi gegn öðrum víxilskuldurum en þeim, sem einhverri af fyrnefndum gjörðum er beint að. Stöðvun fyrningar kemur öllum þeim að notum, sem standa fyrir ofan þann, er stöðvað hefur fyrninguna. — Nú hefur fyrning verið stöðvuð, en víxilmálsókn eigi til lykta leidd, og hefst þá nýr fyrningarfrestur aptur frá þeim degi, er málið síðast var til meðferðar í rjetti. — 13. kapítuli. Um það, hvernig gjöra skuli afsögn. — 81. gr. Notarius publicus eða annar, sem að lögum hefur vald til, skal gjöra afsögn, og skal bóka hana. — 82. gr. Í afsagnargjörð skal rita: eptirrit af víxlinum eða eptirriti hans og öllu því, er á honum stendur, tilmæli eða kröfu gjörðarbeiðanda og svar þess, er afsögnin er gjörð hjá; hafi hann engu svarað, eða eigi fundizt, skal þess getið; svo skal og greina stað og stund afsagnargjörðarinnar, og skal sá, er gjörir afsögnina, rita nafn sitt undir. — Á víxilinn eða eptirrit hans skal rita vottorð um afsagnargjörðina. — 83. gr. Sje afsagnar krafizt hjá fleirum á sama stað, þarf ekki meira en eina afsagnargjörð. — 14. kapítuli. Um það, hve útlend lög koma til greina. — 84. gr.

Hvort erlendur maður er umkominn þess að gangast **1882** undir víxilskyldur, skal meta eftir lögum í landi hans. **13. jan.** Sje hann þess eigi umkominn, en gengst eigi að síður undir víxilskyldur hjer í landi, hefur hann þó fulla ábyrgð, ef hann eftir vorum lögum getur gengizt undir víxilskyldur. — 85. gr. Dæma skal eftir lögum lands þess, þar sem gengizt er undir víxilskyldu, hvort form skuldbindingar þeirrar sje gilt eða eigi. En ef gengizt er undir víxilskyldur erlendis, sem fullnægja ákvæðum þessara laga, eru þær yfirlýsingar gildar, sem síðar eru ritaðar á víxilinn hjer í landi, enda þótt skyldum þeim, er undir var gengizt erlendis, hafi verið ábótavant eftir lögum þess lands. Svo eru og þær víxilskyldur gildar, sem innlendur maður gengst undir erlendis við íslenzkan, danskan, norskan eða sænskan mann, svo framarlega sem þær fullnægja ákvæðum þessara laga. — 86. gr. Um þær gjörðir, sem fram skulu fara í öðrum löndum til framkomu eða varðveizlu víxilrjetti, ráða lög þess lands. — 15. kapítuli. Almenn ákvæði. — 87. gr. Vixilskuldarar bera einn sem allir og allir sem einn ábyrgð víxilskyldunnar. — Svo ber og sá eða þeir, sem ritað hafa á víxil, að þeir gjörist borgunarmenn (aval) og sá, sem gengið er í borgun fyrir, allir sem einn og einn sem allir, ábyrgð á víxilskyldunni. — 88. gr. Sje á víxli fölsuð nöfn, eða rituð af þeim, sem eigi geta að lögum gengizt undir víxilskyldur, eða standi á honum nöfn, er fyrir annara hluta sakir eigi skuldbinda þá, er þau eru rituð fyrir, breytist eigi við það í neinu ábyrgð hinna víxilskuldaranna. — 89. gr. Sýning víxils til samþykkis eða borgunar, afsagnargjörðir og allar aðrar gjörðir, er snerta víxilrjett og gjöra skal hjá einhverjum, skulu fram fara milli 9. stundar að morgni og 7. að aptni í starfhýsi hans, ef hann nokkurt hefur, ella á heimili hans, nema öðruvísi sje um samið. Sje sá eigi við, er þola skal afsagnargjörð, má gjöra hana að starfhýsi hans eða heimili. Sje eigi starfhýsi hans eða heimili kunn, og geti sá, er

1882 afsögn gjörir, eigi fengið visbending um þau hjá lögreglu-
13. jan. stjórn þess staðar, skal geta þess í afsagnargjörðinni. —
 90. gr. Þá er telja skal gjalddaga, eða aðra fresti, sem
 getið er í lögum þessum, vikum, mánuðum eða árum,
 er sá dagur gjalddagi eða lokadagur, sem er sami dagur
 viku eða mánaðar, og sá dagur, sem talið er frá. Nú
 er eigi sami dagur í lokamánuði, og er þá síðasti dagur
 mánaðarins gjalddagi eða lokadagur. — 91. gr. Beri
 gjalddaga víxils upp á sunnudag eða annan helgan dag,
 er gjalddagi næsta virkan dag. Beri þann tíma, er víxil-
 rjettargjörð í síðasta lagi skal fram fara, upp á sunnu-
 dag eða annan helgan dag, má gjöra hana næsta virk-
 an dag. Eigi verða heldur samrit víxla, samþykki eða
 því um líkt heimt nema á virkum degi. — 92. gr. Nú
 er manni varnað að koma fram gjörð til geymslu víxil-
 rjetti, annaðhvort fyrir sakir lagaboðs (moratoria og því
 um líks), eður almenns farartálma, eður annara óvið-
 ráðanlegra atburða (vis major), og heldur hann rjetti
 sínum, nema þegar svo er ástætt, sem getur um í 12.
 kapítula, ef hann tafarlaust, þá er tálmanum er lokið,
 gjörir það, sem honum bar. — 93. gr. Nú hefur víxil-
 krafa fyrnzt, eða víxilrjettur glatazt fyrir vangeymslu,
 og er eiganda víxils rjett að sækja víxilskuldara um þá
 fjárhæð; er hann mundi vinna honum úr hendi, ef
 fjárheimtan niður fjelli, sem um hverja aðra skuld. —
 94. gr. Um rjettarfar í víxilmálum til að flýta málsókn,
 verður ákveðið í sjerstökum lögum. — Annar kafli. *Um*
eigin víxla. — 95. gr. Það, sem í lögum þessum er
 ákveðið um víxla á hendur öðrum manni, gildir einnig
 um víxla, sem kveða á borgun af hendi útgefanda sjálfs
 (eigin víxlar), þó með þeim breytingum, er af því leiða,
 að útgefandi hefur sömu skyldur og væri hann sam-
 þykkjandi, og að eigi þarf að samþykkja þessa víxla
 sjerstaklega, sem og að ákvæði 10. kapítula um samrit
 víxla taka eigi til þeirra. Eigi má gefa þessa víxla út
 til eiginnar ráðstöfunar. — 96. gr. Lög þessi öðlast

gildi 1. dag júlímánaðar 1882. Frá sama tíma skal **1882** tilskipun um víxla 18. maí 1825 úr gildi numin. Þó 13. jan. skal framvegis fara eftir þessari tilskipun að því er snertir víxla, sem út gefnir eru áður en þessi lög öðlast gildi.

LÖG um víxilmál og víxilafsagnir.

13. jan.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Víxilmál eru: þau mál, sem hafin eru gegn útgefendum, framseljendum og samþykkjendum víxla á hendur öðrum manni, eða gegn útgefendum og framseljendum eiginna víxla, þeim til lúkningar, eða til að framkoma fullnustu kröfu eftir víxilrjetti; — þau mál, sem hafin eru gegn útgefendum og framseljendum víxla sökum skorts á samþykki til borgunar víxli, eða þeirri fjárhæð, sem eigi er samþykkt (29. gr. víxillaganna), eða gegn útgefendum, framseljendum og samþykkjendum, til þess trygging verði sett, þá er samþykki hefur brugðizt eða eigi verið tryggjandi (25., 26. og 30. grein víxillaganna); — þau mál, sem hafin eru gegn þeim, sem gengið hefur í borgun (aval) fyrir víxilskyldan mann, skyldunni til fullnustu. — 2. gr. Víxilmál þarf eigi að leggja til sátta. — 3. gr. Í víxilmálum má eigi leyfa hinum stefnda að koma fram með aðrar varnir að efninu til en þær: a) sem lúta að því, að hinn stefndi hafi eigi verið þess ráðandi, að skuldbinda sig þannig, þá er hann skrifaði undir, eða að nafnið sje falsað, eða eitt hvað falsað í víxlinum, eftir að hann ritaði nafn sitt undir; b) eða sem snerta sjálft form og efni víxilsins, eða aðferðina að halda víxilkröfunni í gildi, eða önnur skilyrði, sem í víxillögunum eru ákveðin fyrir því, að víxilrjettar verði neytt. — Engar aðrar varnir, er að efninu lúta, má taka til greina í málinu, en rjett er hinum stefnda, ef hann fær eigi slíkum vörnum fram komið, að taka upp sjerstakt mál til endurgjalds gegn sækjanda,

1882 enda hafi hinn stefndi tilgreint þær í vörn sinni, eða
 13. jan. geymt sjer rjett til þeirra. — Eigi er sækjandi skyldur að setja trygging fyrir sakir slíkra varna, en hinn stefndi á þess kost að leita sjer tryggingar með kyrrsetning, og skal þá gæta þess, sem fyrir er mælt í N. L. 1. bókar, 19. kap. — 4. gr. Í víxilmálum má að eins gjöra gagnkröfur, sem byggðar eru á því, að hinn stefndi hafi beðið tjón af því, að tilkynning hafi eigi verið gefin, sem segir í 20., 30., 42., 45. og 75. gr. víxillaganna. Sje dóms eigi krafizt sjer í lagi fyrir nokkrum hluta gagnkröfunnar, má koma fram með hana án gagnsóknar. Þá er kyrrsetning hefur gjörð verið fyrir víxilkröfu og kyrrsetningunni síðan haldið til dóms og laga, skal að visu fara með kyrrsetningarmálið sem víxilmál; þó má hefja gagnsókn í því máli til ógildingar kyrrsetningunni, sökum þess, að krafan sje röng, og til endurgjalds fyrir hina ólögsmætu gjörð. — 5. gr. Í víxilmálum má eigi veita hinum stefnda lengri frest en viku til að koma vörn fyrir sig, nema samþykki sækjanda komi til, eða skýr rök sje leidd að því, að hann þurfi lengri frest til varnar sjer. — 6. gr. Kveða skal upp dóm í víxilmálum, eigi síðar en á vikufresti frá dómtöku, eða svo skjótt sem verða má, ef málið er stærra en víxilmál gjörast að jafnaði, eða önnur atvik eru því til fyrirstöðu; svo skal og tafarlaust gefa eptirrit af dómnum og dómsgjörðirnar, þá er krafizt er. Ella er dómari sekur eptir tilsk. 3. júní 1796, 35. og 39. gr., um opinber mál og gjafsóknarmál. Ef dómsagnarfrestur N. L. 1—5—8 er látinn hjá líða, varðar það sektum, sem þar segir. — Þessi ákvæði ná og til yfirdómsins, og skal því, þegar málið hefur beðið dóms lengur en viku, rita á dómsgjörðirnar, hve lengi málið hafi verið hjá hverjum dómanda, samkvæmt tilsk. 3. júní 1796, 23. gr. — 7. gr. Þegar dómur er kveðinn upp í málum, sem getið er í lögum þessum, og hinn dæmdi skýtur honum til

æðra dóms, skal fara eptir N. L. 1—6—21 og tilsk. 13. **1882**
 janúar 1792, enda þótt dóminum eigi sje skotið beina 13. jan.
 leið til hæstarjettar; þannig má gjöra fjárnám, eða að
 minnsta kosti leggja löggeymslu á fje hans, þó áfryjað
 hafi verið, ef þau skilyrði eiga sjer stað, sem ákveðin
 eru í tjeðri tilskipun. — 8. gr. Sje krafa sækjanda um
 trygging álitin rjett eptir 25., 26. og 30. gr. víxillaganna,
 má ákveða í dóminum, ef sækjandi heimtar, að lög-
 geymsla sje lögð á svo mikla fjemuni, sem nægja til
 tryggingarinnar. Eigi hindrar það löggeymslu þessa, þó
 dóminum sje áfryjað. — 9. gr. Faist eigi trygging eptir
 8. gr., má þegar í stað gjöra kyrrsetning, en eigi má
 fógeti þá heldur en endrarnær, þá krafizt er kyrrsetn-
 ingar í víxilmálum, heimta trygging af gjörðarbeiðanda,
 nema bornar sje fram við kyrrsetningargjörðina varnir,
 sem taka má til greina í víxilmálum eptir 3. gr. laga
 þessara. Halda skal þegar í stað kyrrsetningunni til
 dóms að lögum. — 10. gr. Afsagnir þær, sem getið er
 í víxillögum fyrir Ísland, gjörir notarius publicus eða
 embættismaður sá, sem að lögum gegnir notarial-störfum.
 Náist eigi til þessa embættismanns í tækan tíma, mega
 tveir órækir vottar gjöra afsögnina á þann hátt, sem
 segir í 82. gr. víxillaganna, sbr. 89. og 91. gr. Afsagn-
 ar má beiða munnlega þann, sem á að gjöra hana, ef
 víxillinn er fenginn honum. Eptirrit af afsagnargjörð
 má eigi veita öðrum en gjörðarbeiðanda. — 11. gr. Lög
 þessi öðlast gildi sama dag, sem víxillög fyrir Ísland,
 og koma þau í stað ákvæða tilskipunar 18. maí 1825 um
 víxilmál og víxilafsagnir. Þó taka ákvæði hennar til
 allra víxla, er út eru gefnir áður en víxillögin öðlast
 gildi.

Lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem 13. jan.
 gjöra rjettarverk.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með

1882 samþykki Voru: — 1. gr. Til hreppstjóra í hverjum 13. jan. hrepp skal ár hvert greiða af landssjóði þóknun, er nemi 1 kr. fyrir hvern búandi mann innan hrepps, sem býr á jörð eða jarðarparti, er metinn sje til dýrleika eigi minna en 5 hundruð eptir gildandi jarðamati. — Þóknun þessa fyrir hvert umliðið fardagaár skal sýslumaður greiða hreppstjóra á manntalsþingi af tekjum landssjóðsins, gegn lögmætri kvittun. — Nú eru tveir hreppstjórar í sama hrepp, og skal þá þóknuninni skipt milli þeirra á þann hátt, að sá hreppstjóranna, sem er formaður undirskattanefndar, fái tvo hluta, en hinn þriðjung. — 2. gr. Fyrir birting á fyrirkalli, stefnu, dómi, uppsögn, málskröfu eða öðrum þess konar tilkynningum, skal greiða 1 kr. fyrir hvern þann, sem birt er, og skal gjaldinu skipt jafnt milli stefnuvottanna. Í hjúamálum, og í skuldamálum, sem eigi nema 50 kr., skal að eins greiða helming af gjaldi þessu. — 3. gr. Þurfi stefnuvottarnir, til þess að birta eitthvað, að ferðast meir en 1 mílu á landi eða $\frac{1}{2}$ mílu á sjó, talið fyrir hvern um sig frá bústað hans til birtingarstaðarins, skal greiða hvorum þeirra 50 aura fyrir hverja mílu á landi eða hverja $\frac{1}{2}$ mílu á sjó. Þóknun þessi, sem greiðist fyrir ferðina fram og aptur, má þó eigi fara fram úr 2 kr. fyrir hvorn stefnuvottinn. Sje sá staður, þar sem birting skal fram fara, svo langt burtu, að vottarnir verði að vera burtu frá heimilum sínum meir en 10 stundir, til þess að framkvæma verk þetta, bera hvorum þeirra 3 kr. á dag í fæðispeninga. — 4. gr. Fyrir að lesa upp eða festa upp auglýsingu um skipti, uppboð eða aðrar slíkar ráðstafanir við kirkju eða á öðrum opinberum stað, skal greiða hreppstjóranum 50 aura fyrir hvern stað, sem heimtað er að gjörð þessi skuli fara fram á. Hið sama gjald greiðist, ef þess er krafizt, að eitthvað annað verði lesið upp við kirkju, sem hreppstjóri eigi samkvæmt stöðu sinni er skyldur til að lesa

upp. Ef hreppstjóri þarf að ferðast, til þess að fram- **1882**
kvæma slíka gjörð, skal borga honum þóknun þá, sem **13. jan.**
ákveðin er í 3. gr.; þó ber honum eigi, hvernig sem á
stendur, endurgjald fyrir ferðakostnað og auglýsingar
við hans eigin sóknarkirkju eptir að guðspjónusta hefur
fram farið. — 5. gr. Fyrir fjárnámsgjörðir bera hrepp-
stjóra 50 aurar af hverjum, sem fjárnám fer fram hjá.
Til hvers vottar, sem hafður er við slíka gjörð, skal
greiða 25 aura. — Þegar hreppstjóri eptir skipun sýslu-
manns sem umboðsmaður hans og á hans ábyrgð frem-
ur einhverja aðra fógetagjörð, fær hann gjald það, sem
ákveðið er í aukatekjureglugjörðinni, 17. gr., fyrir þess
konar gjörðir, ef það eigi fer fram úr 4 kr. Sje það
meira en 4 kr., fellur það, sem umfram er, til lands-
sjóðs. Fyrir gjörðir þær, sem nefndar eru í þessari
grein, ber hreppstjóránun sama endurgjald fyrir ferða-
kostnað, sem að framan er ákveðið handa stefnuvottun-
um. — 6. gr. Haldi hreppstjórinn í forföllum sýslu-
manns og í hans umboði lítillfjörleg uppboð, falla
uppboðslaun þau, sem ákveðin eru í 41. gr. auka-
tekjureglugjörðarinnar, til hans óskipt, þó því að
eins, að upphæð uppboðsins fari eigi fram úr 200 kr.
Sýslumaður skal sjálfur halda þau uppboð, sem ætla má
að hlaupi meira en 200 kr. — 7. gr. Þegar hreppstjóri
fyrir hönd sýslumanns stendur fyrir uppskriftar- og virð-
ingargjörðum til leiðbeiningar við skipti eður uppboð,
fær hann fyrir þetta verk sitt fyrir fjárhæð gjörðar-
innar:

allt að 200 kr.	1 kr.
yfir 200 — allt að 600 kr. 2 —	
— 600 — — — 1,200 — 3 —	
— 1,200 —	5 —

þar að auki endurgjald fyrir ferðakostnað samkvæmt
þeim reglum, sem settar eru í 3. gr. — Þegar hrepp-
stjóri annars fyrir hönd sýslumanns stendur fyrir
öðrum skoðunar- eða virðingargjörðum, eða er hafður

1882 við áreiðar eður aðrar slíkar gjörðir, fær hann sömu
 13. jan. borgun, ef að starfið miðar að því, að fá fjárhæð ákveðna með mati, en að öðrum kosti 3 krónur. — 8. gr. Fyrir úttekt greiðist hverjum úttektarmanni 2 kr. fyrir hvern dag, sem gjörðin stendur yfir. Þóknunin telst eptir ákvörðuninni í 15. gr. í aukatekjureglugjörðinni. Fyrir skoðunar- eða virðingargjörð yfir fasteign, hvort heldur gjörðin miðar til að útvega upplýsing um verð jarðarinnar til veðsetningar, eða til skiptaúthlutunar eða til leiðbeiningar við uppboð, ellegar til notkunar við rjettarþrætu, eða til hvers annars, sem vera má, skal greiða hverjum af skoðunar- eður virðingarmönnum 2 kr., og þeim, sem ritar það, sem fram fer, ennfremur 1 kr. Hreppstjórinn er skyldur til að rita gjörðina; sjeu báðir virðingarmennirnir hreppstjórar, skal sá af þeim, sem lengur hefur verið hreppstjóri, hafa þetta starf á hendi, eða hinn eldri, ef báðir hafa jafnlengi verið. Fyrir skipti á jörðum og húsum greiðist hið sama. Fyrir skoðun og virðingu á lausafje borgast 2 kr. til jafnra skipta milli virðingarmannanna. Ef svo stendur á, að helmingi fleiri menn eru við hafðir til skoðunar eða virðingar, ber hverjum þeirra hin sama borgun, sem goldin er, þegar 2 menn fremja gjörðina. — Fyrir að staðfesta með eiði í rjettinum gjörðir, sem getið er um í þessari grein, borgast eigi sjerstakt gjald. Ferðakostnaður skal endurgoldinn virðingarmönnum samkvæmt því, sem fyrir er mælt í 3. gr., bæði fyrir ferðina til þess staðar, þar sem gjörðin skal framin, og fyrir ferðina til þess staðar, þar sem eiðfesting fram fer. — 9. gr. Sem gjald til vottanna við fógeta-, uppboðs- eða skiptarjettinn skal greiða 50 aura hvorum fyrir hvert rjettarhald, ef það stendur eigi yfir lengur en 8 stundir. Ef rjettarhaldið stendur lengur yfir en 8 stundir samfleytt, telst gjaldið fyrir 1½ dag. — 10. gr. Rjettarvottum við meðferð dómsmála borgast 1 kr. til jafnra skipta fyrir hvert rjettarhald,

sem málið er til meðferðar. Í einkamálum greiðist gjald **1882** þetta í fyrsta skipti ásamt með gjaldinu fyrir fyrirtekt 13. jan. málsins; fyrir hvert rjettarhald seinna í málinu skal sá greiða gjaldið, sem fær málinu frestað. Í opinberum málum greiðist gjald þetta fyrir hvert rjettarhald, án tillits til þess, hvað mörg mál eru til meðferðar við það rjettarhald. Þingvottar við manntalsþingin eru skyldir til að hafa starfa þennan á hendi kauplaust. — 11. gr. Þeir menn, sem notarius publicus hefur sem votta við notarialstörf, fá hvor um sig 50 aura fyrir hverja gjörð. — 12. gr. Fyrir flutning fanga og annan kostnað við hapt á þeim greiðist hreppstjóra endurgjald eptir ákvörðun yfirvaldsins. — 13. gr. Gjöld þau, sem getið er um í þessum lögum, greiðast einnig í opinberum málum og gjafsóknarmálum. — Í einkamálum er gjörðarbeiðandinn skyldur að greiða gjaldið áður en gjörðin fer fram. Verði gjaldið eigi greitt fyrir fram, hefur hlutaðeigandi lög-taksrjett að gjaldinu um 2 ár eptir að gjörðin var fram-in. Hlutaðeigandi rjettarþjónn gefur út fjárnámsskipun-ina, og fer fjárnámið fram eptir reglum þeim, sem á-kveðnar eru í opnu brjefi 2. apríl 1841.¹ — Í opinberum og gjafsóknarmálum greiðast þau gjöld, sem hjer ræðir um, eptir hinum gildandi reglum fyrir fram úr lands-sjóði gegn endurgjaldi hjá þeim, sem dæmdur verður í málskostnað með endilegum dómi. — 14. gr. Það, sem fyrir er mælt í aukatekjureglugjörð fyrir rjettarins þjóna, 10. septbr. 1830, VIII. kap., 63.—75. gr., er úr gildi numið. — 15. gr. Þessi lög öðlast gildi 1. janúar 1882.

LANDAMERKJALÖG.

17. marz

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Skyldur er hver landeigandi

1) Sbr. lög 16. desbr. 1885.

1882 að halda við glöggum landamerkjum fyrir jörð sinni,
 17. marz hvort sem hann býr á henni sjálfur, eða leigir hana
 öðrum. Umsjónarmenn þeirra jarða, sem ekki eru ein-
 stakra manna eign, hafa og sömu skyldu að gæta, að
 því er til slíkra jarða kemur. Hin sama regla gildir
 einnig um afrjetti og aðrar óbyggðar lendur, að því leyti
 því verður við komið. — 2. gr. Þar sem eigi eru glögg
 landamerki, er náttúran hefur sett, svo sem fjöll, gil, ár
 eða lækir, en sjónhending ræður, skal setja marksteina,
 eða hlaða vörður á merkjum með hæfilegu millibili, svo
 merki sjeu auðsjen, eða og hlaða merkjagarð eða grafa
 merkjaskurð. Eru báðir þeir, er land eiga að merk-
 jum, skyldir að leggja til jafnmikla vinnu að gjöra merk-
 in glögg. Nú vill annar vinna að merkjasetning, en
 hinn alls ekki eða þá minna, og skal þá bera það mál
 undir 5 búa, og meta þeir, hve mikið skuli að merkjum
 starfa það sumar. — 3. gr. Eigandi eða umráðamaður
 hvernjar jarðar er skyldur að skrásetja nákvæma lýsing
 á landamerkjum jarðar sinnar, eins og hann veit þau
 rjettust. Skal þar getið þeirra ítaka eða hlunninda, sem
 aðrir menn eiga í land hans, svo og þeirra, sem jörð
 hans á í annara manna lönd. Merkjalýsing þessa skal
 hann sýna hverjum þeim, er land á til móts við hann,
 sem og eigendum lands þess, er hann telur jörð sína
 eiga ítak í, og skulu þeir rita á lýsinguna samþykki sitt,
 hver fyrir sína jörð, nema þeir áleti lýsing hans eigi
 rjetta. — 4. gr. Þá er landeigandi hefur fengið alla, er
 hann á að sýna merkjalýsing sína eptir 3. gr., til að
 rita samþykki sitt á hana, skal hann fá hana sýslumanni
 í hendur til þinglesturs á næsta manntalsþingi. — Nú er
 landamerkjum breytt frá því, sem verið hefur, með samn-
 ingi eða á annan hátt, og skal þá sá, er land hefur
 fengið við breytinguna, láta þinglýsa gjörningi þeim á
 manntalsþingi hinu næsta á eptir. — 5. gr.¹ Sýslumað-

1886, 5. 77 1) Sbr. lög 2. desbr. 1887.

1882

17. marz

ur skal á mauntalsþingi grennslast eptir, hvort ákvörðunum þeim, sem settar eru í 1.—4. gr., hafi verið fullnægt; sannist það, að eigandi eða umráðamaður jarðar hafi vanrækt skyldu sína, skal hann sekur um allt að 20 kr., er renni í sveitarsjóð. — Nú hefur einhver ekki fullnægt ákvæðum laga þessara í 5 ár, frá því að lögin náðu gildi, enda sjeu engar löggildar málsbætur, og skulu þá tvöfaldar sektir fyrir hvert það ár, er líður úr því. — 6. gr. Sýslumaður skal hafa löggilta landamerkjabók, til að rita í allar merkjalýsingar, samninga og dóma um landamerki, sem á þingi eru lesnir. — 7. gr. Ef eigendur eða umráðamenn jarða skilur á um landamerki eða ítök, skal sá, er þrætu vill ljúka, stefna hinum með 7 náttu fresti á varnarþing rjett, en hið rjetta varnarþing er það, sem sýslumaður ákveður innan þeirrar þinghár, er jörð varnaraðila liggur í. Leiguliði er rjettur umboðsmaður varnaraðila, enda hafi varnaraðili ekki til nefnt annan. Á þingi skal sýslumaður nefna átta valinkunna óvilhalla menn fulltíða í dóm, og skal því næst hvor málsaðila nefna tvo úr dómnum. Nú vill annarhvor málsaðila eigi úr nefna, og skal þá hinn ryðja fyrir báða. Nú vill málsaðili enn ryðja úr merkjadómi, og fellir þá sýslumaður fullnaðarúrskurð um það mál að lögum. Verði þá dómur ruddur, skal sýslumaður skipa annan mann í þess stað, er úr vjek. Sýslumaður og þeir 4, er rjett verða kvaddir, skulu skipa merkjadóminn, og stýrir sýslumaður honum. — 8. gr. Nú mætir varnaraðili, en sakaraðili eigi, og skal hann þá greiða varnaraðila 3 krónur fyrir hvern þann dag, er hann fer venjulegum dagleiðum fram og aptur heim til sín, enda sje stefna hans ónýt. Sje varnaraðili sá, er eigi mætir, skal sýslumaður fyrir hans hönd nefna menn úr dómi. Mæti hvorugur, fellur það mál niður. — 9. gr. Þá er merkjadómur er skipaður, skal merkjaganga ákveðin á þeim degi og stundu, er hæfa þykir eptir at-

1882 vikum og árstíma, þá jörð er auð, svo glögg megj sjá, 17. maiz hversu landi og landsnyttjum hagar. Frestur skal jafnan settur svo langur frá skipun merkjadóms til merkjagöngu, að gjöra megj ráð fyrir, eptir atvikum, að málsaðilar hafi nægan tíma til að útvega sjer skilríki þau öll og vitni, sem föng eru á, enda má og sýslumaður lengja frest þennan, reynist hann ónógur fyrir annanhvorn málsaðila eða báða þá. Þó má frestur ekki lengri vera en 18 mánuðir. — 10. gr. Á tilteknum tíma skulu málsaðilar og dómendur ganga á merki. Skulu þeir, er í dóm voru nefndir, rita nöfn sín undir eiðspjall, áður þeir taki til starfa. Að því búnu skulu dómendur allir kynna sjer vandlega landsháttu og land það, er málsaðilar kalla sjer, hvor í sínu lagi. Því næst skal leggja í dóm skilríki og leiða vitni, sem lög og venja er til. Síðan skal heyja merkjadóminn og setja þegar landamerki glögg, sem hann ákveður. — 11. gr. Geti málsaðili eigi mætt sjálfur, þegar á merki er gengið, er honum rjett að senda umboðsmann í sinn stað, enda skal eigi að síður heyja dóminn. Sje dómsmaður sá, er eigi mætir, skal sýslumaður nefna annan í hans stað; skal dómsmaður skýra honum frá forföllum sínum svo snemma, að því verði við komið. — 12. gr. Merkjadómi ræður afl atkvæða, og skal í honum ítarlega skýrt frá landamerkjum þeim, er sett eru, og er hann fullnaðarúrlit þess máls og gild merkjaskrá, þá er hann hefur verið þinglesinn. Þó má innan 12 mánaða áfrýja merkjadómi fyrir, yfirdóm landsins til ónýtingar sökum þingsafglöpunar, eða sökum lögleysu að efni til, og sje merkjadómur ónýttur fyrir þessar sakir, skal vísa málinu heim aptur, og kveður yfirdómur á, hver eða hverjir greiða skuli kostnað af málskotinu. — 13. gr. Nú eiga fleiri menn jörð saman, og skulu þeir hafa atkvæði allir samt, sem einn væri eigandi. Ef eigandi býr eigi á jörðu og er í öðru lögsagnarumdæmi, skal leiguliði vera löglegur umboðsmaður hans, nema hann nefni annan

til, er sje í lögsagnarumdæminu. — 14. gr. Dómendur **1882** skulu hafa 3 krónur hver fyrir hvern dag, er þeir eru 17. marz að merkjadómi, og skal borgunin ákveðin í dóminum, sem og hver eða hverjir skuli greiða hana. Rjett er að fullnægja merkjadómi sem öðrum dómi. — 15. gr. Skorist dómsmaður undan að ganga í merkjadóm eða mæti ekki á settum stað og stund, enda sje undanfærsla hans og útivist ekki á gildum rökum byggð, og skal hann þá sæta sektum allt að 10 krónum, og greiða kostnað allan að skaðlausu, er leitt hefur af útivist hans.

KONUNGSÚRSKURÐUR um danskar messur í Reykjavík. 17. marz

Með úrskurði þessum var ákveðið: 1., að meðan hinn núverandi dómkirkjuprestur þjónar embætti þessu, skuli 5 sinnum á ári flytja danska messu í dómkirkjunni, þannig, að íslenzk messa falli niður þann sunnudag, sem á dönsku er messað, og auk þessa 3 sinnum á ári jafnframt íslenzkri guðspjónustu, en það sje annanhvorn hátíðisdaginn á páskum, hvítasunnu og jólum. 2., að undir eins og unnt verður að útvega dómkirkjuprestinum nauðsynlega aðstoð við guðspjónustuhald, verði dönsk messa flutt öll hin nefndu 8 sinni um árið, án þess að íslenzk messa fyrir þessa skuld falli niður nokkurn sunnudag eða helgidag á árinu; og loksins 3., að þá er dómkirkjuprestsembættið losnar, verði þeim, sem það verður veitt, gjört að skyldu að halda uppi dönskum messum hin nefndu 8 sinnum á ári, án þess að íslenzk messa fyrir þessa skuld verði niður felld nokkurn sunnudag eða helgidag á árinu.

Lög um friðun fugla og hreindýra.

17. marz

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur falltzt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr.¹ — 2. gr. Fyrir hvern

1) Sbr. lög 16. desbr. 1885.

1882 fugl, er friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brot-
 17. marz legur verður, gjalda 50 aura sekt, er tvöfaldast fyrir
 hvert brot allt að 16 krónum. — 3. gr. Hreindýr skulu
 friðhelg vera frá 1. janúar til 1. ágúst, og varðar 5
 króna sekt fyrir dýr hvert hið fyrsta sinn, ef drepíð er.
 Sektin tvöfaldast, ef optar er brotið, allt að 80 krónum.
 — 4. gr. Mál þau, er rísa út af brotum gegn því, sem
 fyrir er mælt í lögum þessum, eru opinber lögreglumál.
 Rennur helmingur sektarfjárins í landssjóð, en hinn
 helmingurinn ber uppljóstrarmanni.

17. marz Lög um bann gegn innflutningi á útlendu kvikfje.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Það er öllum bannað að flytja
 hingað til lands frá útlöndum sauðfjenað, nautgripi eða
 hesta. Þó má landshöfðingi með ráði dýralæknis veita
 undanþágu frá banni þessu, endi setji hann þá tryggj-
 andi reglur um í hvert sinni. Undanþáguleyfið og regl-
 urnar skal prenta í stjórnartíðindunum, deildinni B. —
 2. gr. Brot gegn lögum þessum varðar sektum, ekki
 lægri en 100 kr. fyrir skipstjóra þann, er fjenaðinn flutti
 inn, og jafnháum fyrir þann, er fjenaðinn á, og skal
 fjenaðurinn gjörður upptækur og drepinn að tilhlutun
 lögreglustjórnarinnar. Brot gegn reglum þeim, sem
 landshöfðingi setur samkvæmt 1. gr., varða eiganda
 sektum ekki lægri en 100 kr., enda bæti hann að auki
 allan skaða, er af þeim fjenaði hlýzt, er hann flutti inn
 án leyfis, eða hirti eigi samkvæmt reglum landshöfð-
 ingja.

27. apríl Reglur um »Gjöf Jóns Sigurðssonar« (samþykktar af
 alþingi 1881 og staðfestar af konungi 27. apríl 1882).

1. gr. Sjóðurinn skal vera í vörzlum landshöfðingj-
 ans yfir Íslandi, sem annist um, að hann ávaxtist. —

Stjmi. B

1887

bl. 103

2. gr. Innstæða sjóðsins haldist óskert, en vöxtunum skal **1882**
 varið til verðlauna fyrir vel samin vísindaleg rit viðvirkjandi sögu landsins og bókmenntum, lögum þess, stjórn og framförum. — 3. gr. Alþingi velur í hvert skipti, er það kemur saman, 3 menn, sem kveða á um, hver njóta skuli verðlaunanna.¹ — 4. gr. Landshöfðingi semur skýrslu um ástand sjóðsins, og sendir hana forseta hins sameinaða alþingis.

27. apríl

Lög um leysing á sóknarbandi.

12. maí

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Öllum húsráðendum, börnum þeirra og hverjum öðrum, sem fermdur er og 18 ára, skal heimilt að kjósa sjer annan prest en sóknarprest sinn. Sóknarprestar einir mega kjörprestar vera.—2. gr. Semja skal maður við kjörprest sinn, hverja prestsþjónustu hann vill af honum þiggja. Síðan skýrir hann hjeraðsprófasti frá samningi þeirra, en prófastur aptur sóknarprestinum. Nú vill maður aptur hverfa til sóknarprests síns, og skal hann tjá það prófasti, en prófastur aptur sóknarpresti og kjörpresti.—3. gr. Verði prófastur þess vís, að kjörprestur hafi fermt barn úr öðru prestakalli, er honum þykir óhæfilegt til fermingar sakir fáfræði, skal prófastur skýra biskupi frá því, og leggur biskup úrskurð á það mál. — 4. gr. Gefa skal sóknarleysingi sóknarpresti greinilegar skýrslur um öll þau prestsverk, er kjörprestur hefur fyrir hann gjört; en sóknarprestur er skyldur að geta þeirra í kirkjubók sinni, svo sem lög standa til. Skýrsla leysingja skal gefin eigi síðar en á 14 náttu fresti, og skal henni fylgja vottorð frá kjörpresti. Prestsverka þeirra, er skylt er að rita í kirkjubók, skal kjörprestur geta í embættisbók sinni, en eigi skulu þau talin í ársskýrslu hans, nema ferming sje. Nú er sóknarpresti eigi skýrsla gefin á 14

1) Erindisbrjef fyrir menn þessa var samþ. af sameinuðu alþingi 1885.

1882 náttu fresti, og verður leysingi um það sekur 2—10 kr. 12. maí fyrir viku hverja, er skýrsla dregst, eptir ákvæðum sýslumanns, og renna sektirnar í hreppssjóð þar, er leysingi býr. — 5. gr. Nú fæðist leysingja barn, og skal skýra frá því presti þar í sókn, er barnið fæðist. — 6. gr. Til hjúskapar skal sóknarprestur brúðarinnar lýsa, enda skal og lýsa fyrir honum meinbugum og hjúskaparbanni, og gefur hann síðan hjónaefnunum greinilegt vottorð um lýsingarnar. En að öðru leyti fer um ábyrgð prests þess, er saman vígir, á lögmæti hjónabandsins, sem lög standa til. — 7. gr. Þá er ófermdur maður, sem er fullra 18 ára að aldri, vill ráða sig í vist, skal hann fá til þess samþykki prests þess, er ætlazt er til að fermi hann. Eigi má presturinn veita samþykki sitt til vistarráða, nema í hans prestakalli sje. — 8. gr. Sáttatilraun þá, er lögboðin er, ef hjón vilja slíta sambúð eða skilja að fullu, skal kjörprestur þeirra gjöra, og gefa lögboðið vottorð um siðferði þeirra og hegðun; en geti kjörprestur eigi gefið nægilegt vottorð, skal sóknarprestur bæta því við, er á vantar. — 9. gr. Skyldur er sóknarprestur að semja og senda allar lögboðnar skýrslur um fæðingar, skírn, hjónavígslur og andlát, svo og gefa vottorð þau, er rituð eru upp úr kirkjubók, fyrir ferming utan, því um hana skal sá prestur skýrslu gefa og vottorð senda, er sjálfur fermt hefur. — 10. gr. Sóknarleysingja er rjett að láta kjörprest sinn fremja skírn, ferming, hjónavígslu, skriptamál og altarisgöngu, flytja líkraðu og syngja yfir í sóknarkirkjunni, svo og jarða lík í kirkjugarðinum. Þó skal hann fengið hafa vissu um það hjá sóknarprestinum, að sjálfur hann þurfi eigi á kirkju að halda eða kirkjugarði til prestsverka á sama tíma. — Heimilt er kjörpresti að nota öll áhöld kirkjunnar til prestsþjónustu, svo sem messuskrúða, ljós, graftól, vín og bakstur; en skylt er honum að hafa að minnsta kosti einn meðhjálpara sóknar þeirrar viðstaddan þjónustu-gjörðina. — 11. gr. Gjalda skal leysingi til sóknarkirkj-

unnar öll lögboðin gjöld, og sóknarpresti allar fastar **1882**
tekjur. 12. maí

Lög um kosningarrjett kvenna. 12. maí

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Ekkjur og aðrar ógiptar konur, sem standa fyrir búi, eða á einhvern hátt eiga með sig sjálfar, skulu hafa kosningarrjett, þegar kjósa á í hreppsnefnd, sýslunefnd, bæjarstjórn og á safnaðarfundum, ef þær eru 25 ára, og að öðru leyti fullnægja öllum þeim skilyrðum, sem lög ákveða fyrir þessum rjettindum.

VIÐAUKALÖG við lög 27. febr. 1880 um stjórn safna- 12. maí
aðarmála og skipun sóknarnefnda og hjeraðsfunda.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Skylduvinnu þeirri, er sóknarmenn eiga til að leggja, þá er kirkja er byggð eða kirkjugarður, skal sóknarnefndin í sókninni jafna niður; hafa skal nefndin og umsjón með því, hvernig verkinu er hagað.

12. maí

VIÐAUKALÖG við lög 14. desbr. 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum.¹

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Í stað sekta þeirra fyrir brot gegn fiskiveiðasamþykkt, sem ákveðnar eru í lögum 14. desbr. 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum, má ákveða í samþykkt, að allur hákarlsaffi, eða nokkur hluti hans, sem á land er fluttur á opnum skipum frá 30. degi nóvembermánaðar til fyrsta sunnudags í einmánuði, sje gjörður upptækur, ef hákarlsskrokkum

1) Sbr. lög 4. desbr. 1886.

1882 hefur verið sleppt í sjó, án þess lífsnauðsyn lægi við, og
 12. maí fellur þá afli sá, sem fluttur er á land, í fátækra sjóð.
 Þó má ákveða þeim, er brotinu kemur upp, allt að helm-
 ingi aflans.

12. maí Lög um umsjón og fjárhald kirkna.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Þegar tveir hlutar sóknar-
 manna í einhverri sókn, sem til kirkju gjalda, óska á
 almennum safnaðarfundum að söfnuðurinn taki að sjer um-
 sjón og fjárhald kirkjunnar, og eigandi eða umráðamað-
 ur hennar er fús til að láta það af hendi, skal afhenda
 kirkjuna söfnuðinum, að fengnu samþykki hjeradsfundar
 og biskups. Svo má og svipta sóknarprest fjárhaldi
 ljenskirkju og afhenda kirkjuna söfnuðinum, þó prestur-
 inn ekki sje því samþykkur, ef hjeradsfundur og biskup
 álíta hann óhæfan til að sjá um fje kirkjunnar. — 2. gr.
 Nú vill eigandi eða fjárráðamaður kirkju selja af hendi
 umsjón hennar og fjárráð, og er kirkjuráðanda rjett að
 bera það mál upp við hjeradsprófastinn. Skal þá próf-
 astur sjá um, að haldinn verði almennur safnaðarfundur
 í sókninni og málið borið upp á honum. Verði tveir
 hlutar atkvæða sóknarmanna, þeirra er til kirkju gjalda,
 með því, að söfnuðurinn taki við fjármálum kirkjunn-
 ar og umsjón, fer um það mál sem segir í 1. gr., ella
 er málið fallið að sinni. — 3. gr. Þegar kirkja er af-
 hent söfnuði, skal prófastur með tveim óvilhöllum út-
 tektarmönnum gjöra nákvæma úttekt á kirkjunni, eigu-
 um hennar, áhöldum og gripum. Skulu úttektarmenn
 meta sanngjarnt álag á kirkjuna og það, sem henni
 fylgir, ef þeim virðist þess þörf. Greiðir sá, er kirkju
 hefur haldið, álagið að þeim hluta, sem sjóður kirkjunn-
 ar eigi vinnst til, í hendur sóknarnefndinni, er tekur við
 kirkjunni og fje hennar fyrir hönd safnaðarins. — Nú er

kirkja í skuld við forráðamann sinn, og úttektarmenn **1882**
gjöra álag á hana, og skal þá forráðamaður hennar eigi **12. maí**
að síður greiða álagið; en úttektarmenn meta, að hve
miklu leyti skuldina skuli endurgjalda af tekjum kirkj-
unnar eptirleiðis. Mat þetta liggur undir samþykki
biskups. Hafi lán verið tekið af almannaþje til að
byggja kirkju, skal greiða á sama hátt það, sem ógreitt
er af vöxtum og afborgun. — Ef hinn fyrverandi for-
ráðamaður kirkjunnar eða sóknarnefnd er óánægð með
úttektina, má skjóta henni til yfirúttektar. — Heimilt
er sóknarnefnd að taka við kirkju, án þess að regluleg
úttekt sje gjörð, ef samþykki hjeraðsprófasts kemur til,
og hann afhendir kirkjuna. — 4. gr. Söfnuðir þeir, sem
taka að sjer umsjón og fjárhald kirkna, gangast undir
allar þær skyldur, sem legið hafa á eigendum þeirra eða
forráðamönnum, að því er kemur til endurbyggingar
kirkju, viðhalds og hirðingar. Skal sóknarnefndin fyrir
hönd safnaðarins heimta kirkjutekjurnar saman, svo sem
lög standa til, og koma kirkjusjóðnum á vöxtu. Fyrir
innheimtu og ómak sitt skal sóknarnefndin fá 6 af 100
af árstekjum kirkjunnar. Þá er sóknarnefnd hefur tekið
við fjárhaldi kirkju, skulu skoðunarlaun kirkjureikninga
niður falla.

SKIPULAGSSKRÁ styrktarsjóðs Hannesar Árnasonar **26. maí**
til eflingar heimspekilegum vísindum á Íslandi (samin af
landshöfðingja 26. apríl 1882 og staðfest af konungi 26.
maí s. á.).

1. Sjóðurinn myndast af fje því, er sjera Hannes
heitinn Árnason, kennari við prestaskólann í Reykjavík,
gaf með arfleiðslugjörð 15. ágúst 1878; var sjóðnum lagt
fje þetta út, er búi arfleiðanda var skipt, og borgaði
executor testamenti landshöfðingjanum yfir Íslandi það
12. febr. 1881 með 30,315 kr. 43. a. — 2. Höfuðstól
sjóðsins stýrir landshöfðinginn yfir Íslandi samkvæmt
reglum þeim, er gilda um fje almennra stofnana. Um

1882 tekjur og gjöld sjóðsins skal hvert ár reikning gjöra og
 26. maí birta í B-deild Stjórnartíðindanna. — Höfuðstól sjóðsins
 má aldrei skerða; af vöxtum hans skal fyrst taka upp-
 hæð þá, er greiða skal systur arfleiddanda samkvæmt
 5. gr., meðan hún er á lífi, en afganginn skal við höfuð-
 stólinn leggja, unz hann hefur þeirri upphæð náð, að
 vextir af honum nægi til að greiða af þeim 4 ára styrk
 þann, sem á er kveðið um í 3. gr. — 3. Þá er sjóður-
 inn kemur til afnota samkvæmt 2. gr., skal styrkinn
 veita 6. hvert ár; skal hann veittur um 4 ár í senn, og
 gjörir landshöfðingi það eptir samráði við stiptysfirvöld-
 in. Hvert sinn er styrkinn skal veita, eiga stiptysfir-
 völdin að annast um, að það verði auglýst 6 mánuðum
 fyrir fram; um bónarbrjef þau, er til þeirra koma, leita
 þau álita forstöðumannsins og forspjallsfræða-kennarans
 við prestaskólann og rektors lærða skólans í Reykjavík.
 Til þess að geta komið til greina við veitingu styrks af
 sjóðnum, eru skilyrðin þessi: 1. að sá, er í hlut á, hafi
 próf staðizt í forspjallsfræðum með 1 einkunn annað-
 hvort við háskólann í Kaupmannahöfn eða prestaskólann
 í Reykjavík; 2. að hann færi sönnur á, að hann hafi
 fjörugan áhuga á vísindalegu námi, og einkum heim-
 spekilegu; og 3. að hann sje kunnur að því að vera á-
 reiðanlegur, ráðsettur og í alla staði vandaður maður.
 — 4. Sá, sem styrknoti verður, fær 2000 kr. árlega af
 sjóðnum 4 ár samfleytt, þó með þeim nánari skilyrðum,
 er nú getur: 1. Eitt ár skal hann heimspeki stunda við
 Kaupmannahafnarháskóla, og skal hann sanna með vott-
 orði frá hlutaðeigandi prófessorum í heimspeki, að hann
 hafi hvort semester hlýtt á fyrirlestra tveggja prófessóra
 að minnsta kosti. 2. Því næst skal hann um tvö ár
 stunda heimspeki við einn háskóla á Þýzkalandi, þar er
 heimspeki og heimspekileg vísindi standa í beztum blóma,
 á hann og þar stöðugt að hlýða fyrirlestrum tveggja
 prófessóra að minnsta kosti í tjeðum vísindum og sanna

það með vottorðum frá þeim. 3. Loks skal hann hið **1882**
 síðasta af þeim 4 árum, er hann nýtur styrksins, setjast 26. maí
 að í Reykjavík og halda þar opinbera fyrirlestra um
 hina eða þessa grein heimspekinnar eður yfir eitthvert
 nafnfrægt rit frá eldri eða nýrri tímum, til að rekja það
 og skýra fyrir áheyrendum. — Enginn má styrksins leng-
 ur njóta en 4 ár. — Styrkinn skal greiða missiri hvert
 í þessi 4 ár, þá er styrknjóti sannar fyrir lands-
 höfðingja, að hann hafi fullnægt skilyrðum þeim, er áð-
 ur eru fram tekin. Nú deyr styrknoti eða önnur atvik
 hamla því, að hin ákveðnu skilyrði verði uppfyllt, og
 skal þá leggja þann hlut styrksins, er svo sparast, til
 höfuðstóls sjóðsins og ávaxta á sama hátt. Þá er slíkt
 kemur fyrir, skal veita styrkinn aptur svo fljótt, sem
 unnt er, þótt eigi sjeu 6 ár liðin frá því, er hann var
 síðast veittur. — 5. Meðan systir arfleidda, Sigríður
 jungfrú Árnadóttir á Gunnsteinsstöðum í Langadal í
 Húnavatnssýslu, er á lífi, nýtur hún 400 kr. upphæðar
 árlega af vöxtum sjóðsins, og greiðist henni annar helm-
 ingurinn, 200 kr., 11. júní, og hinn helmingurinn 11. des-
 ember ár hvert.

REGLUGJÖRÐ fyrir gagnfræðaskólann á Möðruvöllum. 28. júlí.

—1. gr. Ætlunarverk skólans er að veita þeim, sem í hann
 ganga, almenna menntun. — 2. gr. Fræðigreininir þær,
 er kenna skal í skólanum, eru þessar: íslenska, danska,
 enska, saga og landfræði, einkum þó landfræði og
 saga landsins ásamt yfirliti yfir löggjöf þess í landsrjetti
 og landsstjórn; reikningur, rúmfræði og landmæling,
 einföld dráttlist og í náttúrufræði meginatriði úr mann-
 fræði, dýrfræði, grasfræði, steinfræði, jarðfræði, eðlis-
 fræði og efnfræði, söngur og leikfimi. — 3. gr. Áður
 en nokkur piltur kemst í skólann, verður hann að sýna
 skilríki fyrir því, — a. að siðferði hans sje óspilt, — b.
 að hann sje bólusettur, — c. að hann sje fermdur, — d.
 að hann sje vel læs og skrifandi, — e. að hann þekki

1882 svo stafsetningu móðurmáls síns, að hann kunni að skrifa
 28. júlí. það stórlýtalaust. — 4. gr. Kennslunni í skólanum skal
 svo hagað, að henni verði lokið á 2 vetrum. — 5. gr. Skólaárið telst frá 1. október ár hvert til 14. maí árið þar
 á eptir — 6. gr. Skólastjóri semur á hverju ári lestöflu
 og sendir hana stiptsyfirvöldunum til samþykktar. —
 Þessi skulu vera lögboðin leyfi: jólaaleyfi frá 24. degi
 desembermánaðar og til 2. dags janúarmánaðar; páska-
 leyfi frá deginum fyrir skírdag til 3. í páskum. — 7. gr.
 Kveld og morgna skulu bænir haldnar í skólanum. —
 8. gr. Skólastjóri hefur umsjón með skólahúsinu; hann
 hefur og byggingarráð og umsjón með ábúð jarðarinnar
 Möðruvalla, en kostnað þann, er leiðir af þvotti skóla-
 stofanna, svefnherbergjanna og annara húsa, er skólinn
 á, fær hann endurgoldinn eptir rjettum reikningi. —
 9. gr. Piltum er frjálst að fæða sig sjálfir; en skyldur
 er búandinn á Möðruvöllum að selja þeim piltum fæði
 og þjónustu, er óska þess, með þeim kjörum, er skóla-
 stjóri ákveður; hann skal og hafa eptirlit með fæðissöl-
 unni og úrskurðarvald í hverjum þeim greinum, er verða
 kunna milli fæðissalans og pilta; en áfrýja má úrskurð-
 um hans til amtmannsins yfir norður- og austurumdæm-
 inu. — 10. gr. Opinbert próf skal haldið fyrir lok skóla-
 árs hvers, og prófað í öllum þeim námsgreinum, sem
 kenndar hafa verið á skólaárinu. Amtmaðurinn yfir norður-
 og austurumdæminu kveður 2 utanskólamenn til að
 vera prófdómendur með kennurum skólans við burtfarar-
 prófið. Skulu þeir gefa stutta skýrslu skriflega ár hvert
 um ástand skólans og kennslunnar. — 11. gr. Fyrir
 hverja af námsgreinum þeim, sem í skólanum eru kennd-
 ar, skal gefa sjerstaka einkunn. — Hinar sjerstöku ein-
 kunnir eru: ágætlega, dável, vel, laklega, illa, afarilla,
 er jafngilda tölunum 6, 5, 4, 3, 2, 1. Við þessar ein-
 kunnir má bæta + eða ÷, er hækkar eða lækkar ein-
 kunnina um $\frac{1}{3}$; verður þá ágætlega ÷ = $5\frac{2}{3}$, dável + =
 $5\frac{1}{3}$, dável ÷ = $4\frac{2}{3}$, vel + = $4\frac{1}{3}$ o. s. frv. Hærri einkunn

en 6 og lægri einkunn en 1 gefast ekki. — Þá er aðal- **1882**
 einkunnina skal draga út úr hinum einstöku einkunnum, **28. júlí.**
 skal við hafa annan mælikvarða; gildir þá ágætlega = 8,
 dável = 7, vel = 5, laklega = 1, illa = ÷ 7 og afarilla
 = ÷ 23, og ef brot eru í einkunninni, skal reikna þau
 þannig: ágætlega ÷ = $7\frac{2}{3}$, dável + = $7\frac{1}{3}$, dável ÷ =
 $6\frac{1}{3}$, vel + = $5\frac{2}{3}$, vel ÷ = $3\frac{2}{3}$, laklega + = $2\frac{1}{3}$, laklega ÷
 = ÷ $1\frac{2}{3}$, illa + = ÷ $4\frac{1}{3}$, illa ÷ = ÷ $12\frac{1}{3}$, afarilla + =
 ÷ $17\frac{2}{3}$. — Við burtfararprófið þarf — til fyrstu ágætis-
 einkunnar 60 stig, til fyrstu einkunnar 48 stig, til ann-
 arar einkunnar 36 stig, til þriðju einkunnar 24 stig, og
 skal þá reikna $\frac{1}{2}$ stig eða meira sem heilt, en kasta burt
 brotum, sem eru minni en $\frac{1}{2}$. Nái einhver eigi 24 stig-
 um í prófinu, skal svo álíta, sem hann eigi hafi staðizt
 prófið. — 12. gr. Í burtfararskírteininu skal tilgreina
 hinar sjerstöku einkunnir, og aðaleinkunn þá, er hinn
 prófaði fær. — Heimilt er utanskólamönnum að fá vitnis-
 burð skólans um kunnáttu sína í fræðigreinum þeim, sem
 kenndar eru í skólanum. — 13. gr. Bæði skólastjóri
 og kennarar skólans skulu hafa nákvæmt eptirlit með
 siðferði lærisveina. Þeir ráða og, hverjir piltar eru fluttir
 úr neðri kennsludeild skólans upp í hina efri. Gjöri
 piltar sig seka í einhverri óreglu, sem hindrar tilgang
 skólans, hefur skólastjóri vald til að vísa þeim burt.
 Með leyfi stiptsyfirvaldanna hefur hann og vald til að
 vísa lærisveinum burt, eptir eins árs skólaveru, ef hann
 álítur þá óhæfa til náms, eður veru þeirra í skólanum
 á einhvern hátt skólanum til ógagns. — Við lok hvers
 skólaárs skal skólastjóri senda stiptsyfirvöldunum skýrslu
 um aðgjörðir skólans hið liðna ár.

AUGLÝSING (frá ráðgjafanum fyrir Ísland) um breyt- **1883**
 ingar á ákvörðunum reglugjörðar hins lærða skóla í 2. maí
 Reykjavík 11. júlí 1877.

Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðsins hefur
 hans hátign, konunginum, þóknast 1. p. m. allramildi-

1883 legast að fallast á, að gjörðar sjeu þessar breytingar á
 2. maí reglugjörð fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík 11. júlí 1877:
 — 1. Þýzka (4. gr. 5.) skal kennd í öllum bekkjum.
 2. Frakkneska (4. gr. 4.) skal að eins kennd í 5. og 6. bekk.
 3. Náttúrusaga (4. gr. 13.) skal kennd í 2., 3. og 4. bekk.
 4. Eðlisfræði og stjörnufræði (4. gr. 12.) skal kennd í 5. og 6. bekk.
 5. Skript (4. gr. 17.) fellur burt.
 6. Prófið í frakknesku við árs- eða aðalprófið úr 4. bekk (10. gr. 5.) fellur eptir framantöldu burt, og eins prófið í eðlisfræði (10. gr. 11.). En í staðinn fyrir prófið í frakknesku kemur tilsvareandi próf í þýzku.
 7. Við burtfararpróf skal prófið í þýzku (13. gr. 4.) haldið á þann hátt, sem í 13. gr. 3. er fyrirskipað um frakknesku; en um próf í frakknesku skal farið eptir 13. gr. 4.
 8. Prófið í hraðlesinni latínu (13. gr. 5.) fellur burt.
 — Landshöfðingi skal, eptir að hafa leitað atkvæðis yfirstjórnenda skólans og forstöðumanns, gjöra þær ráðstafanir, er nauðsynlegar eru framantöldu til framkvæmdar.

21. sept. Lög um breyting á opnu brjefi 27. maí 1859 um að ráða útlenda menn á dönsk skip, sem gjörð eru út frá einhverjum stað á Íslandi.

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Ákvörðunin í opnu brjefi 27. maí 1859 um, að helmingur skipshafnar á dönskum skipum, er gjörð eru út frá einhverjum stað á Íslandi, skuli vera menn, er eigi heima í hinu danska konungsveldi, er úr lögum numin.

21. sept.

Lög um breyting á 1. gr., 2. lið, í tilskipun handa Íslandi um skrásetning skipa 25. júní 1869.

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Til þess að skip, sem er eign hluta-

fjelags, geti með skrásetning á Íslandi öðlzt rjett til að **1883**
 hafa danskt flagg, verður hlutafjelagið að vera háð is- 21. sept.
 lenzkum eða dönskum lögum. Auk þess verður stjórn
 þess að hafa aðsetur á Íslandi eða í Danmörku, og vera
 skipuð fjelagsmönnum, er fullnægi skilyrðum þeim, er
 sett eru í tilskipun 25. júní 1869, 1. gr., 1. lið.

Lög um bæjarstjórn á Akureyri¹.

8. okt.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallzt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Málefnum kaupstaðarins
 skal stjórnað af bæjarstjórn; í henni eru kosnir bæjar-
 fulltrúar og bæjarfógeti; er hann oddviti stjórnarinnar og
 hefur atkvæðisrjett á fundum. — 2. gr. Framkvæmd
 ákvarðana þeirra, er bæjarstjórnin gjörir, og bæjarmál-
 efna yfir höfuð, er á hendi oddvitans. Ef bæjarstjórn-
 inni þykir þess við þurfa, eða henni virðist það hagfelld
 í einstöku tilfellum, má hún fela einum eða fleiri úr sín-
 um flokki á hendur að framkvæma sjerstök bæjarstörf
 eptir þeim reglum, sem hún sjálf kemur sjer saman um.
 — Allir bæjarfulltrúar eru skyldir að taka að sjer þau
 sjerstöku bæjarstörf, sem þeim eru falin á hendur. —
 3. gr. Fulltrúar kaupstaðarins skulu vera 6, þó má
 landshöfðingi breyta tölu fulltrúanna, ef þörf gjörist,

1) Lög um bæjarstjórn í Ísafjardarkaupstað, sem út komu
 sama dag og þessi lög, eru með litlum mun samhljóða þeim,
 og verður því fyrir stuttleika sakir látið nægja, að geta afbrigða
 þeirra, er í þeim eru frá þessum lögum, neðanmáls við lög
 þessi á viðeigandi stað eða í hornklofum. Þess skal þegar
 getið, að í Ísafjardarlögunum er einni grein við bætt, sem er
 þar 1. grein, og hljóðar svo: „Umdæmi Ísafjardarkaupstaðar
 nær yfir hina gömlu kaupstaðarlód og jörðina Eyri með hjá-
 leigunni Stekkjanesi (= Stakkanesi)“. Verður fyrir það grein
 sú, er svarar til 1. greinar í Akureyrarlögunum, 2. greinin í
 Ísafjardarlögunum, sú er svarar til 2. greinar 3. grein o. s. frv.
 (greinatalið einum hærra í Ísafjardarlögunum).

1883 eptir tillögu bæjarstjórnarinnar; skulu þeir kosnir af
 8. okt. þeim bæjarbúum, sem kosningarrjett hafa eptir lög-
 um þessum. — 4. gr. Kosningarrjett hafa allir karl-
 menn í kaupstaðnum, sem eru orðnir fullra 25 ára að aldri,
 þegar kosningin fer fram, eru eigi öðrum háðir, hafa
 verið heimilisfastir í kaupstaðnum eitt ár, hafa óflekkað
 mannorð, eru fjár síns ráðandi, og er eigi lagt af sveit,
 eða hafi þeir fengið sveitarstyrk, þá endurgoldið hann
 eða verið gefinn hann upp; en greitt skulu þeir hafa að
 minnsta kosti 4 kr. í bein bæjargjöld síðasta árið. —
 Kosningarrjett hafa og ekkjur og aðrar ógiptar konur, er
 fullnægja skilyrðum þeim, er sett eru í lögum 12. maí
 1882 um kosningarrjett kvenna, og í grein þessari. —
 Kjörgengur er hver sá karlmaður, sem kosningarrjett
 hefur. — 5. gr. Bæjarfulltrúar skulu kosnir til þriggja
 ára. Af þeim, sem kosnir eru í fyrsta skipti, fara 2 frá
 að ári liðnu, og svo tveir ár hvert. Skal það, hverjir
 frá fara fyrstu 2 árin, vera komið¹ undir samkomulagi,
 en verði því eigi á komið, skal hlutkesti ráða. Ef ein-
 hver fulltrúi fer frá, hverjar helzt sakir sem til þess eru,
 áður 3 [6] ár eru liðin frá kosningu hans, skal þegar
 kjósa annan í hans stað, og hefur sá fulltrúasýslu á
 hendi að eins um þann tíma, er vantaði upp á, að hinn
 hefði verið 3 [6] ár, er frá fór. — 6. gr. Fulltrúakosningar
 skulu fram fara einhvern hinn fyrsta virkan dag eptir
 nýár, nema þegar svo stendur á, að kjósa þarf aukreitis.
 Svo skal kosning undir búa, að skrá sje samin um þá,
 sem kosningarrjett hafa; þá skrá skal kjörstjórnin semja,
 en þessir eru kjörstjórar: bæjarfógetinn og tveir fulltrú-
 anna, er bæjarstjórnin til þess kys. Kjörskráin skal

1) Í stað upphafs þessarra greinar hingað, að segir svo í 6. gr.
 Ísafjarðarlaganna: „Bæjarfulltrúar skulu kosnir til 6 ára. Af
 þeim, sem kosnir eru í fyrsta skipti, fer helmingur frá að 3
 árum liðnum. Skal það, hverjir frá fara eptir fyrstu 3 árin,
 vera komið

liggja öllum kaupstaðarbúum til sýnis á hentugum stað **1883**
um hálfan mánuð á undan kjördegi. Mótbárur gegn **8. okt.**
kjörskránni, sem lúta að því, að nokkur sje of eða van
talinn, á að bera upp fyrir kjörstjórninni að minnsta
kosti 3 dögum á undan kjördegi, svo að hún geti þann
dag lagt úrskurð sinn á málið; en að öðrum kosti verða
þær eigi teknar til greina. — 7. gr. Formaður kjör-
stjórnarinnar skal boða stað og stund, er kosningar skulu
fram fara, að minnsta kosti viku á undan, og á þann
hátt, sem þing almennt eru boðuð í kaupstaðnum. Kjör-
fundinn skal halda fyrir opnum dyrum; skulu þá allir
kjósendur, er neyta vilja kosningarrjettar síns, koma
sjálfir á kjörfund og lýsa yfir því, annaðhvort munnlega
fyrir kjörstjórninni, eða á ólokuðum seðli, hvern þeir
vilji kjósa. Atkvæði skulu greidd í einu um svo marga,
sem kjósa skal. — Þegar þeir hafa greitt atkvæði, sem
við eru staddir, og allir kjósendur kallaðir fram, skal kjör-
stjórnin bíða hálfa stund, áður en hún slítur kosningar-
fundinum, til þess að þeir, sem þá eru eigi komnir, fái
með þessu móti tækifæri til að neyta kosningarrjettar
síns. Þegar öll atkvæði eru bókuð, les formaður kjör-
stjórnarinnar þau upp, en hinir tveir kjörstjórnarnir rita
þau upp og telja saman; þar eptir skal nefna kosna
sem fulltrúa þá, er flest hafa fengið atkvæði. Nú hafa
tveir eða fleiri jafnmörg atkvæði, og skal þá hlutkesti
ráða. — 8. gr. Hver sá, sem er kjörgengur, er skyld-
ur að taka móti kosningu, nema hann sje sextugur að
aldri, eða hann vegna heilsubrests, anna, eða annars
því um líks¹ hafi sennilega ástæðu til að skorast undan
kosningu; kjörstjórnin skal skera úr þessu, og láti hann
sjer ekki lynda úrskurð hennar, skal skjóta málinu til
bæjarstjórnarinnar. Sá, sem gegnt hefur fulltrúastörfum

1) Orðin: „anna, eða annars því um líks“, eru ekki í 9. gr.
Ísafjarðarlaganna.

1883 í 3 ár eða lengur, er eigi skyldur að takast þá sýslu á
 8. okt. hendur aptur, fyr en eptir jafnlangan tíma, og hann hafði
 áður verið fulltrúi. — 9. gr. Sá, sem hefur eitthvað að
 kæra yfir kosningargjörð þeirri, sem fram er farin, eða
 yfir úrskurðum kjörstjórnarinnar, verður að bera mál sitt
 skriflega undir bæjarstjórnina innan viku eptir að kosning
 hefur farið fram, eigi umkvörtun hans að verða tekin
 til greina. Innan hálfs mánaðar frá því, að kæruskjalið
 var fengið bæjarstjórninni, leggur hún úrskurð sinn á
 málið, og skal áður um það leitað álits kjörstjórnarinnar.
 Kæra má skriflega úrskurð bæjarstjórnarinnar fyrir landshöfðingja; skal kæran send [amtmanni] innan hálfs mánaðar
 frá því, er úrskurðurinn var uppkveðinn. — Þegar almennar
 kosningar á ári hverju¹ hafa fram farið, fara bæjarfulltrúar
 þeir, er áður voru, þá fyrst úr bæjarstjórninni, er
 fullnaðarúrskurður er lagður á kærur þær, er kunna að
 hafa komið fram um hinar nýju kosningar. — 10. gr.
 Nú vill bæjarfulltrúi ganga úr bæjarstjórn, áður en sá
 tími er liðinn, er hann er kosinn fyrir, og skal þá bæjarstjórnin
 ákveða, hvort taka skuli beiðni hans til greina. Bæjarstjórnin
 ákveður enn fremur, hvort bæjarfulltrúi skuli fara frá eða
 honum skuli vikið úr bæjarstjórninni um stund sökum atvika,
 er svipta hann kjörgengi. Hið sama skal og gilda, ef bæjarfulltrúi
 vanrækir eða færir undan að gjöra það, er hann er skyldur
 til sem bæjarfulltrúi, þannig, að nauðsyn ber til, að hann fari
 frá. Þó má sá, sem vikið er úr bæjarstjórn gegn vilja hans,
 bera kærú sína undir landshöfðingja á þann hátt, sem sagt
 er fyrir um í næstu grein hjer á undan. — 11. gr. Oddviti
 bæjarstjórnarinnar stjórnar umræðum á fundum, og sjer um,
 að það, sem ályktað er, sje rjett ritað í gjörðabókina. — Til þess að lögmæt ákvörðun
 sje gjörð, verður, auk oddvita, minnst helmingur bæjarfull-

1) Í stað orðanna „á ári hverju“ er í Ísafjarðarlögunum (innan sviga): „(þriðja hvert ár)“.

trúa að vera á fundi. Atkvæðafjöldi skal ávallt ráða. **1883**
 Sje jafnmörg atkvæði með og móti, fellur atkvæðisefnið, 8. okt.
 nema við kosningar, því þá ræður hlutkesti. Fundir
 bæjarstjórnarinnar skulu fara fram í heyranda hljóði.
 Einstök mál má þó ræða innan luktra dyra, þegar bæj-
 arstjórnin ályktar það. — Það skal kunngjört bæjarbú-
 um, hvenær og hvar bæjarstjórnin heldur almenna fundi.
 Aukafundi má halda, þegar oddvita þykir nauðsyn til bera,
 eða minnst helmingur bæjarfulltrúa æskir þess. — Oddviti
 skal á undan fundum, að svo miklu leyti sem unnt er, skýra
 bæjarfulltrúum frá því, hver málefni komi fyrir. Allir
 þeir bæjarfulltrúar, sem eru á fundi, skulu rita nöfn sín
 undir gjörðabókina við fundarlok, og á sjerhver í bæjar-
 stjórninni rjett á að fá ágreiningsatkvæði sitt stuttlega
 bókað. — Bæjarstjórnin setur sjálf þingsköp sín, en
 landshöfðingi samþykkir þau. — 12. gr. Virðist bæjar-
 fógeta, að einhver ákvörðun bæjarstjórnarinnar gangi
 út fyrir vald hennar, eða að ákvörðun sje gagnstæð lög-
 um eða skaðleg fyrir kaupstaðinn, eða að hún miði til
 að færast undan skyldum þeim, er á kaupstaðnum hvíla,
 má hann fella ályktunina úr gildi að sinni, með því að
 rita álit sitt í gjörðabókina. Um þetta skal hann, svo
 fljótt sem verða má, senda landshöfðingja skýrslu, og
 leggur hann úrskurð sinn á málið. Eptirrit af skýrslu
 bæjarfógeta skal jafnframt senda bæjarstjórninni, svo að
 hún geti gjört athugasemdir sínar við hana, áður en
 skýrslan fer til landshöfðingja. — 13. gr. Í öllum þeim
 málum, er snerta uppeldi og uppfærðing barna, hefur
 hlutaðeigandi prestur sæti og atkvæði á fundum bæjar-
 stjórnarinnar. — 14. gr. Bæjarstjórnin kys þá 4 menn,
 er samkvæmt opnu brjefi 6. janúarm. 1857¹ eiga sæti í
 byggingarnefnd Akureyrar [Ísafjarðarkaupstaðar] með
 bæjarfógeta. Skulu 2 þessara [þeirra] manna kosnir

1) Í Ísafjarðarlögunum: reglugjörð 26. janúarm. 1866.

1883 úr flokki bæjarfulltrúa. — 15. gr. Bæjarstjórnin
 3. okt. velur 2 menn í hafnarnefnd; skal annar þeirra á-
 vallt kosinn úr flokki bæjarfulltrúa. — 16. gr. Bæjarstjórn-
 in kys bæjargjaldkera, og má veita honum árlega
 þóknun. Skal hann skyldur að hafa starf sitt á hendi
 að minnsta kosti um 3 ár, nema að beri einhver þau at-
 vik, er aptri honum frá því, og sem bæjarstjórnin tekur
 gild. — 17. gr. Bæjarstjórnin setur embættismenn eða
 sýslunarmenn bæjarins og veitir þeim lausn. Lögreglu-
 þjóna, næturverði og fangaverði setur bæjarstjórnin¹ eptir
 tillögu bæjarfógeta, en hann getur veitt þeim lausn án
 samþykkis bæjarfulltrúanna. — 18. gr. Reikningsár
 kaupstaðarins er frá nýári til nýárs. Innan 1. dags okt-
 óbermánaðar ár hvert skal bæjarstjórnin semja áætlun
 yfir tekjur og gjöld kaupstaðarins hið næsta ár. Í á-
 ætluninni skal tilgreina tekjur þær, sem til eru til þess
 að borga með gjöldin, án þess að skattur sje lagður á
 bæjarbúa. Síðan skal til eiginlegra bæjarparfa jafna 20
 aurum á hvern ferhyrningsfaðm í húsagrunnum, og $\frac{1}{3}$
 eyris á hvern ferhyrningsfaðm² í óbyggðri útmældri lóð í
 kaupstaðnum. Því, sem á vantar til að standa straum
 af bæjarþörfum, skal jafna niður á bæjarbúa eptir efn-
 um og ástæðum. — Áætlun þá, sem þannig er samín,
 skal ræða í bæjarstjórninni á 2 fundum með viku milli-
 bili. Við aðra umræðu skal bæjarstjórnin íhuga áætl-
 unina grein fyrir grein og greiða atkvæði um hverja grein
 fyrir sig. Skal áætlunin í þeirri mynd, sem bæjarstjórn-
 in samþykkir hana, vera regla fyrir hæð bæjargjalda og
 fjárstjórn allri á næsta ári. Áætlun þessa skal leggja
 fram innan 1. dags nóvembermánaðar, og skal hún vera
 öllum til sýnis um hálfan mánuð. — Án samþykkis

1) Í Ísafjardarlögunum er bætt við: „þá er henni þykir
 nauðsyn til vera“

2) Í Ísafjardarlögunum stendur: til bæjarparfa jafna frá 1
 til 2 aura á hverja ferhyrningsalin í húsagrunnum og $\frac{1}{2}$ til 1
 eyris á hverja ferhyrningsalin í óbyggðri

landshöfðingja má eigi nokkurt ár leggja hærri bæjar- **1883**
gjöld samtals [hærra samtals aukaútsvar] á bæjarbúa, 8. okt.
en sem svari meðaltali allra bæjargjalda [alls aukaút-
svars] þrjú hin síðustu árin, að fimmtungi við bætt-
um. — 19. gr. Niðurjöfnun eptir efnum og ástæðum
nær til allra, sem hafa fast aðsetur í bænum; þeir skulu
greiða þar fullt gjald eptir öllum efnahag sínum, nema
þeir á gjaldárinu hafi líka haft aðsetur annarstaðar; sje
svo, má ekki leggja hærra gjald á þá, en samsvari þeim
tíma, er þeir hafa haft fast aðsetur í kaupstaðnum.
Fast aðsetur í bænum skemmri tíma en fjóra mánuði
kemur ekki til greina. — Sömuleiðis má leggja gjald á
fastar verðlanir og aðrar arðsamar stofnanir og fyrirtæki
í kaupstaðnum, er sjeu rekin að minnsta kosti um 4
mánuði af gjaldárinu, þó eigendur þeirra eigi hafi þar
fast aðsetur. Á þessa stofna skal leggja gjald, er sam-
svari útsvarinu eptir efnum og ástandi, eptir því er
hæfa þykir eptir árlegri veltu og arði, án þess að tillit
sje haft til annara tekja eða eigna þess, sem í hlut á.
— 20. gr. Fimm manna nefnd skal jafna niður gjöldum
eptir efnum og ástæðum. Um kosningarrjett og kjör-
gengi til þessarar niðurjöfnunarnefndar gildir hið sama,
sem á er kveðið um kosningarrjett og kjörgengi til bæj-
arstjórnar. Nefndarmenn skulu kosnir til 6 ára, og skal
kosning fram fara í septembermánuði. Af þeim, sem
kosnir voru í fyrsta skipti, fara 2 frá að 3 árum liðnum.
Skal það, hverjir frá fara, vera komið undir samkomu-
lagi, en verði því eigi á komið, skal hlutkesti ráða. Síð-
an fara frá á hverjum 3 ára fresti til skiptis 3 og 2
nefndarmenn. Um kosningaraðferðina í nefnd þessa
gildir hið sama, sem fyr segir um kosning í bæjarstjórn,
að svo miklu leyti sem við getur átt. — Enginn, sem
skyldur er að taka móti kosning í bæjarstjórnina, getur
skorazt undan að taka móti kosning í niðurjöfnunar-
nefndina, nema bæjarfulltrúarnir. Hver sá, er verið
hefur 6 ár eða lengur samfleytt í nefndinni, er og und-

1883 anþeginn starfa þessum jafnlengi og hann hefur í henni
 8. okt. verið. Enginn má á sama tíma sitja í niðurjöfnunar-
 nefnd og í bæjarstjórn. — Niðurjöfnunarnefndin kys sjer
 sjálf oddvita úr sínum flokki, og gildir hið sama um á-
 lyktanir hennar og atkvæðagreiðslu sem um bæjarstjórn-
 ina (11. [12.] gr.). — 21. gr. Niðurjöfnunarnefndin jafnar
 niður hinum árlegu gjöldum í nóvembermánuði sam-
 kvæmt áætluninni. Niðurjöfnunarskráin og skrá um
 önnur gjöld bæjarins skal liggja öllum til sýnis um hálf-
 an mánuð fyrir árslok annaðhvort á bæjarþingstofunni
 eða á öðrum hentugum stað, eptir að búið er að birta það
 opinberlega. Bæjarstjórnin má ákveða, að aukaniðurjöfnun
 skuli fram fara í síðari hluta júnímánaðar ár hvert, og skulu
 skattar þá lagðir á þá, sem flutt hafa sig til kaupstað-
 arins, eptir að aðalniðurjöfnunin fór fram, og skyldir eru
 að greiða skatt samkvæmt 18. [19.] gr. Þessi aukaniður-
 jöfnun skal liggja öllum til sýnis í hálfan mánuð, eins og
 sagt er að framan. — Kærun gegn hinni framlögðu niður-
 jöfnun skulu sendar niðurjöfnunarnefndinni skriflega inn-
 an hálfis mánaðar frá því, að niðurjöfnunarskráin hefur
 verið til sýnis. Innan hálfis mánaðar þar á eptir skal
 nefnd þessi skriflega tilkynna kærandanum, hvort eða
 að hve miklu leyti krafa hans hafi verið tekin til
 greina. Ályktun þá, sem niðurjöfnunarnefndin hefur
 gjört, má svo innan hálfis mánaðar þar á eptir bera upp
 fyrir bæjarstjórninni, sem leggur úrskurð sinn á málið
 innan hálfis mánaðar. Kærun, sem koma fram eptir hinn
 ákveðna tíma, verða eigi til greina teknar. — Hverj-
 um, sem settur er í bæjargjald, er heimilt að kvarta yfir
 skattgjaldi því, sem lagt hefur verið ekki að eins á sjálf-
 an hann, heldur og á aðra, sem á niðurjöfnunarskránni
 standa, sem og líka yfir því, ef einhverjum er sleppt úr
 henni. Ef kvartað er yfir gjaldi annars manns, eða yfir
 því, að einhverjum sje sleppt, skal þeim manni gefinn
 kostur á að segja álit sitt um það efni, áður en úr þessu
 er skorið af niðurjöfnunarnefndinni eða bæjarstjórninni.

— Ekkert bæjargjald má bæjarstjórnin lækka eða hækka, **1883**
nema svo reynist, að það hafi verið sett að minnsta kosti 8. okt.
10% annaðhvort of hátt eða of lágt. Eigi má bæjar-
stjórnin heldur jafna gjaldi á neinn mann, sem sleppt
hefur verið úr niðurjöfnunarskránni, nema gjald hans
geti numið í hið minnsta því lægsta gjaldi, sem þegar
hefur verið lagt á einhvern annan á niðurjöfnunarskránni.
— Enginn getur, með því að bera sig upp við bæjar-
stjórnina um skattgjald sitt, komizt hjá því, að greiða
þann hluta skattsins, sem kominn er í gjalddaga; en
verði gjaldinu breytt, skal greiða aptur úr bæjarsjóði
það, sem ofgildið er. — 22. gr. Ef ágreiningur verður
milli Akureyrar [Ísafjarðar] og annars íslenzks sveitar-
fjelags um, hvernig skipta eigi milli þeirra skattgjaldi
einhvers manns, skal landshöfðingi skera úr því. Verði
þessi ágreiningur milli Akureyrar [Ísafjarðar] og sveitar-
fjelags í Danmörku, skal ráðgjafinn fyrir Ísland leggja
úrskurð sinn á málið. Ef nokkur þykist ekki vera skatt-
skyldur í bænum, má hann leita um það dóms og laga.
— 23. gr. Öll bæjargjöld skulu goldin fyrir 1. apríl og
1. október ár hvert, og ber bæjargjaldkera að innheimta
þau, eins og aðrar tekjur kaupstaðarins. Sjeu þau eigi
greidd innan mánaðar frá gjalddaga, ber að taka þau
lögtaki. — Flytji skattskyldur maður sig úr bænum inn-
an nýárs, fellur allt það gjald burt, sem lagt er á hann
sjálfan fyrir ár það, er fer í hönd. Sá, sem flytur sig
úr kaupstaðnum einhvern tíma á árinu, er að eins skyld-
ur að greiða skatt til loka þess ársfjórðungs, er hann
flytur sig. Sá, sem settur er á aukaniðurjöfnunarskrána, er
að eins skyldur að greiða skatt frá 1. júlímánaðar. —
24. gr. Bæjarstjórnin og sjerstaklega bæjarfógeti skal
hafa nákvæmar gætur á fjárstjórn kaupstaðarins, og því
sjá um, að skattar og aðrar tekjur sjeu rjett heimtar og
í tækan tíma, og teknar lögtaki, ef þess þarf við; enn
fremur gæta þess, að geymt sje, og eptir atvikum ávaxt-
að fje bæjarins, þangað til á því þarf að halda til þess

1883 að borga útgjöld hans. — Bæjarstjórnin skal hafa ábyrgð
 8. okt. á innstæðum, skuldabryfum og öðrum eignum kaupstaðarins. — 25. gr. Gjaldkeri skal, að minnsta kosti eitt sinn á hverjum 3 mánuðum, gefa bæjarstjórninni nákvæma sjóðsskýrslu, er sýni, bæði hvað goldizt hafi í bæjarsjóð, og hvað úr honum hafi verið borgað. Eigi má bæjargjaldkeri greiða neitt úr bæjarsjóði nema eptir ávísun frá bæjarstjórninni. Allar ávísanir skulu vera undirskrifaðar af oddvita bæjarstjórnarinnar og að minnsta kosti 3 bæjarfulltrúum. — 26. gr. Fyrir opinber uppboðsþing, sem bærinn lætur halda á vegavinnu, aðgjörðum á skólum og fátækrahúsum, á því, að útvega verknað og varning í þarfir bæjarins, og öðru þess konar, skal ekki goldið neitt. — 27. gr. Bæjarstjórnin er skyld að útvega og láta stjórninni í tje skýrslur þær, er hún kann að æskja, svo sem um fólkstal, skepnuhald, atvinnuvegi og annað ástand kaupstaðarins. — 28. gr. Bæjarstjórnin má ekki án samþykkis landshöfðingja takast á hendur neina skuldbinding til langframa, sem ekki beinlínis hvílir á henni samkvæmt lögum, ekki taka af innstæðufje kaupstaðarins, ekki selja nje veðsetja fasteignir hans nje kaupa neina nýja fasteign, ekki taka stærri lán nje lán upp á lengri tíma, en að þau verði borguð aptur af tekjum þess árs, sem í hönd fer, nje heldur endurnýja slík lán eða fresta borgunartímanum. — 29. gr. Þegar við lok hvers reikningsárs skal gjaldkeri semja reikning yfir allar tekjur og gjöld kaupstaðarins hið umliðna árið og senda bæjarfógetanum fyrir lok janúarmánaðar; lætur bæjarfógetinn reikning þenna liggja öllum kaupstaðarbúum til sýnis, og skal um þetta og um, hvernig slíkt sje birt, farið að á sama hátt og fyrir er mælt að framan í 21. [22.] grein um niðurfjöfnunina. Reikningurinn sje því næst vandlega yfirfarinn af yfirskoðunarmanni, er kosinn sje af kaupstaðarbúum þeim, er samkvæmt 4. [5.] gr. hafa kosningarrjett; skal hann kjörinn á sama hátt og fulltrúarnir, og hafa það starf á hendi um 3 ár. Skoð-

unarmaður skal hafa lokið rannsókn sinni á reikningnum **1883**
 innan mánaðar frá því hann fjekk hann. Þegar gjaldkeri er búinn að svara athugasemdum hans, en það skal hann hafa gjört innan hálfis mánaðar, skal leggja reikninginn ásamt athugasemdum skoðunarmanns og svari gjaldkera fyrir bæjarstjórnina, er leggur úrskurð sinn á athugasemdir yfirskoðunarmanns og veitir bæjargjaldkera kvittun; þó má enginn taka þátt í úrskurði á athugasemd, sem snertir þau bæjarstörf, er honum hafa verið sjerstaklega falin á hendur (2. [3.] gr.). Nú vill reikningshaldari eða annar, sem hlut á að máli, eigi viðurkenna, að úrskurður bæjarstjórnarinnar sje rjettur, enda leggi úrskurðurinn honum peningaábyrgð á hendur, og má hann halda málinu til dóms og laga. — Þegar búíð er að endurskoða og leggja úrskurð á reikning gjaldkera, á að birta á prenti ágrip af honum, er bæjarfógetinn semji; á ágrip það að vera svo fullkomið, að til sjeu greind öll aðalatriði í tekjum og gjöldum kaupstaðarins. — 30. gr. Innan loka septembermánaðar ár hvert skal senda landshöfðingja reikning fyrir hið umliðna reikningsár með athugasemdum yfirskoðunarmanns og úrskurðum bæjarstjórnarinnar á þeim. Komist landshöfðingi að því, þá er hann yfir fer reikninginn eða á annan hátt, að bæjarstjórnin hafi við haft ólögmæt gjöld, neitað að greiða þau gjöld, sem löglega hvíla á kaupstaðnum, eða á annan hátt beitt ranglega valdi sínu, skal hann gjöra þær ráðstafanir, er við þarf, og, ef nauðsyn ber til, getur hann með lögsókn komið ábyrgð á hendur þeim bæjarfulltrúum, er hafa átt þátt í þessum ályktunum. — 31. gr. Landshöfðingi gjörir ráðstöfun til, að lög þessi geti öðl-
 azt fullt gildi 1. dag janúarmán. 1885, og skal frá þeim degi tilskipun um stjórn bæjarmálefna á Akureyri 29. ágúst 1862¹ vera úr lögum numin. Hann [Landshöfðingi] setur og ákvarðanir þær, sem nauðsynlegar eru

1) Í Ísafjardarlögunum: reglugjörð um stjórn bæjarmálefna

1883 til þess, að breyting reikningsársins geti verið komin í 8. okt. kring þann dag.

Lög um bæjarstjórn í Ísafjarðarkaupstað¹,—sjá löginn næstu hjer á undan, um bæjarstjórn á Akureyri, þar sem getið er afbrigða þeirra, er þessi lög innihalda frá þeim lögum.

8. nóv. Lög um að stofna slökkvilið á Ísafirði.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Á Ísafirði skal stofna slökkvilið. — 2. gr. Allir bæjarbúar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu vera skyldir til að mæta 4 sinnum á ári, til þess að æfa sig í að fara með slökkvívjolar og önnur slökkvitól, eptir boði bæjarfógetans, eður yfirboðara þess, sem af bæjarstjórninni verður settur yfir slökkviliðið. — Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í bænum vera skyldir til að koma til brunans og gjöra allt það, sem þeim verður skipað af þeim, er ræður fyrir því, hvað gjöra skuli til þess að slökkva eldinn, eða aðstoðarmanni hans. Bæjarstjórnin skal semja og leggja undir samþykki amtmanns reglugjörð fyrir slökkviliðið.

8. nóv. Lög um löggildingu nýrra verzlunarstaða.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Frá 1. degi aprílmánaðar 1884 skulu vera löggiltir verzlunarstaðir: — a. Sveinseyri við Tálknafjörð í Barðastrandarsýslu. b. Búðardalur við Hvammsfjörð eða Vestliðaeyri í Dalasýslu. Landshöfðingi ákveð-

fyrir Ísafjarðarkaupstað, dagsett 26. jan. 1866, og lög um skatt á útmældum lóðum frá 11. febr. 1876

1) Sbr. lög 8. nóv. 1883, um að stofna slökkvilið á Ísafirði.

ur, hvor staðurinn skuli vera verzlunarstaður, þá **1883**
 er glögg skýrsla er fengin um, hvor betur sje til fallinn. **8. nóv.**
 c. Skarðsstöðin við Gilsfjörð í sömu sýslu. d. Við Bakka-
 fjörð á Langanesströndum í Norðurmúlasýslu. e. Við
 Lagarfljótsós í sömu sýslu. f. Selnesbót við Þverhamar
 í Breiðdal í Suðurmúlasýslu. g. Hrúteyri við Reyðar-
 fjörð í sömu sýslu. h. Við Fjallahöfn í Norður-Þing-
 eyjarsýslu. i. Stokkseyri í Árnessýslu, og k. í Gríms-
 ey í Eyjafjarðarsýslu.

Lög um breyting á 2. og 3. gr. laga 11. febr. 1876 **8. nóv.**
 um stofnun læknaskóla í Reykjavík.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Landlæknirinn, sem jafnframt
 er forstöðumaður læknaskólans, skal hafa í árslaun
 4,000 kr. — 2. gr. Hinn fasti kennari við læknaskólann
 hefur í árslaun 2,400 kr. — 3. gr. Lög þessi öðlast gildi
 1. janúar 1884.

AUGLÝSING (frá landshöfðingja) um brjefspjöld með **18. des.**
 borguðu svari. Samkvæmt þessari auglýsingu eiga slík
 brjefspjöld að fást á öllum pósthúsum á landinu: 1.
 fyrir 10 aura til að nota á Íslandi, 2. fyrir 16 aura til
 að senda til Danmerkur, og 3. fyrir 20 aura til að senda
 til annara landa í allsherjarpóstsambandinu.

Lög um bygging, ábúð og úttekt jarða.

1884

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Hver maður, sem á jörð og **12. jan.**
 nýtir eigi sjálfur, skal selja hana öðrum á leigu. Nú
 fær hann eigi byggt jörð sína fyrir sumardag hinn fyrsta,
 og skal hann innan hálfis mánaðar láta bjóða hana upp
 til ábúðar eður afnota fardagaár það, sem í hönd fer, í
 þeirri þinghá, sem jörðin liggur í. Vilji þá enginn taka

1884 jörðina til leigu fyrir neitt eptirgjald, skal landeigandi
 12. jan. banna nágrönnum öll afnot hennar, og verða þau þeim
 þá óheimil. Nú lætur hann eigi bjóða upp jörðina sem
 fyrir segir, og skal hann sjálfur greiða öll lögboðin gjöld,
 er á jörð hvíla; en láti hann bjóða jörð sína upp til af-
 nota, þarf hann eigi að halda uppi lögskilum fyrir jörð-
 ina það ár, ef hún verður honum arðlaus. — Hjáleigu
 má leggja niður og undir heimajörðina eða til annarar
 hjáleigu hennar. — 2. gr. Jörð skal ávallt byggja frá
 fardögum til fardaga, og skal um það brjef gjöra, og er
 það byggingarbrjef fyrir jörðinni. Í byggingarbrjefi skal
 skýrt tekið fram, hve langur ábúðartími sje; en sje það
 eigi gjört, skal svo álíta sem jörð sje byggð æfilangt,
 nema landsdrottinn sanni, að öðruvísi hafi verið um
 samið. Ekkja heldur ábúðarrjetti manns síns; en gípt-
 ist hún aptur, missir hún hann. — 3. gr. Í byggingar-
 brjefi skal greina landamerki jarðar og geta þeirra ítaka,
 er hún á í annara manna lönd; svo og þess, ef kvaðir
 eða ískyldur liggja á henni. Þá skal og kveða á í bygg-
 ingarbrjefinu, hverja landskuld greiða skal eptir jörð-
 ina og í hverjum aukum. Í því skal og ákveða, hver
 innstæðukúgildi fylgja jörðu og hvíllk, svo og hverja leigu
 skuli greiða af þeim. Nú hefur landsdrottinn vanrækt
 að gefa byggingarbrjef, og skal svo álíta sem jörð hafi
 byggð verið með leigumála þeim, er leiguliði kannast við
 að áskilinn hafi verið, nema landsdrottinn sanni að ann-
 ar hafi verið. — 4. gr. Gjöra skal tvö samhljóða frum-
 rit af byggingarbrjefi hverju, og rita landsdrottinn og
 leiguliði nöfn sín undir þau ásamt 2 vottum. Hefur
 landsdrottinn annað brjefið, en leiguliði hitt.—5. gr. Ef
 landsdrottinn byggir tveimur mönnum sömu jörð eða
 jarðarpart, þá skal sá hafa, er fyrir tók; en landsdrottinn
 fái hinum jafngott jarðnæði sem hitt var, ella bæti hon-
 um allan þann skaða, er hann bíður af því að hann
 komst ekki að jörðu, hvorttveggja eptir mati óvilhallra
 manna. — 6. gr. Fylgja skulu jörðu nauðsynleg hús,

pau er henni hafa áður fylgt. Um stærð og tölu húsa **1884**
 fer eptir jarðarmagni og því, sem venja er í hverri sveit **12. jan.**
 eptir mati úttektarmanna; en jafnan skal afhenda leiguliða hús í gildu og góðu standi, eða með fullu álagi. —
 7. gr. Þá er leiguliðaskipti verða á jörðu, má viðtakandi taka til voryrkju, þá er hann vill, en eigi má hann flytja bú sitt á jörðina fyrir fardaga, nema fráfarandi leyfi. Fardagar eru þá, er sex vikur eru af sumri, og eru þeir fjórir. Er fimmtudagur í sjöundu viku sumars fyrstur þeirra, en sunnudagur síðastur. Ef leiguliði er ekki kominn til jarðar að forfallalaus, þá er sjö vikur eru af sumri, nje umboðsmaður hans, og hvorugur þeirra hefur gjört ráðstöfun til að hirða og hagnýta hana, þá hefur hann fyrirgjört ábúðarrjetti sínum, og lúki landsdrottni eins árs landskuld og leigur, sem áskilið var; en landsdrottinn má nýta sjer jörð sem hann vill, eða byggja hana öðrum. — 8. gr. Fráfarandi skal hafa flutt allt bú sitt af jörðu hinn síðasta fardag, nema viðtakandi leyfi, að hann hafi það þar lengur. Heimil skal honum húsavist með viðtakanda, og þar má hann hafa fjenað sinn til síðasta fardags, en hvorki má hann beita tún nje engjar. — Rjett er að fráfarandi skilji eptir, þar sem viðtakanda eigi er mein að, það af búslóð sinni, er hann eigi má burt flytja þegar; en það skal hann hafa burt flutt fyrir næstu veturnætur. Sjeu búsmunir eigi fluttir burt að veturnóttum, skal búandi segja hreppstjóra til, og fer hann með þá sem fje í vanhirðingu. —
 9. gr. Eigi má fráfarandi af jörð flytja hey, áburð, eldsneyti nje byggingarefni, sem sú jörð gaf af sjer. Ef fráfarandi á fyrningar heys, eldsneytis eður byggingarefnis, þá skal hann bjóða viðtakanda eða landsdrottni, ef hann eða umboðsmaður hans er viðstaddur, kaup á því eptir mati úttektarmanna. Vilji hvorugur kaupa, má fráfarandi flytja það með sjer eða selja það öðrum, en burt skal hann hafa flutt það af jörðu fyrir næstu heynnir,

1884 nema öðruvísi semji. — 10. gr. Nú á fráfarandi hús á 12. jan. jörðu, og skal hann bjóða landsdrottnei að kaupa þau því verði, er úttektarmenn meta. Ef landsdrottinn vill ekki kaupa, skal fráfarandi bjóða þau viðtakanda, og vilji hann heldur ekki kaupa þau með sama verði, þá er fráfaranda rjett að taka þau ofan og flytja af jörðu, eða selja þau hverjum er hann vill til burtflutnings. Skal hús rjúfa fyrir Jónsmessu hina næstu, ef leiguliði vill gjöra hús þar, er hin voru, en flytja burt viði og húsæfni fyrir veturnætur. Hús skal rjúfa svo, að viðtakanda sje sem minnnst mein að. — 11. gr. Flutt skal fráfarandi hafa áburð allan á tún, áður en hann fer frá jörðu, og skal hann hafa gjört það í tæka tíð. Hann skal og hreinsa öll hús, sem á jörðu eru, heygarða og heytóptir. Vanræki fráfarandi þetta, þá bæti hann viðtakanda það, sem úttektarmenn meta. Ekki má fráfarandi vinna meira á jörðu það vor, er hann flytur sig frá henni, en til búparfa, og eigi svo, að viðtakanda sje mein að. Ef hann vinnur meira, en nú var mælt, eignast viðtakandi það. Nú fylgir eggver jörðu, og á viðtakandi öll afnot þess það vor, er hann flytur sig að jörðu. Fylgi reki leigulandi, á fráfarandi það, sem rekur til miðs föstudags í fardögum. — 12. gr. Ábúandi skal hafa öll leiguliðanot af jörðu sinni, nema öðruvísi sje um samið; en það eru leiguliðanot, að hann hafi til notkunar fyrir sjálfan sig hús og mannvirki, innstæðukúgildi og allt, sem því leigulandi fylgir. — Nú er leiguliðarjettur brotinn, og á leiguliði sókn þess máls. Ef leiguliði sækir eigi, á landsdrottinn sókn þess máls, enda skal leiguliði gjöra landsdrottnei aðvart, er leiguliðarjettur hans er brotinn, og láta hann vita, hvort hann sækir það mál eða ekki. — 13. gr. Eigi má leiguliði byggja öðrum af leigujörð sinni, nje húsmenn taka, nema landsdrottinn leyfi. Eigi má hann heldur án leyfis landsdrottins ljá öðrum nokkuð af hlunnindum þeim og landsnytjum, er leigulandi hans fylgja, nema það sje í um-

skiptum fyrir önnur hlunnindi og landsnyttjar, er leigu- **1884**
jörð hans parf. Hann má og eigi selja áburð af jörðu, **12. jan.**
þann er henni megi að notum verða, nje farga honum
á annan hátt. Eigi má hann heldur láta burtu hey,
sem hann hefur aflað af jörðunni, nema því að eins að
hann fái aptur jafngildi í heyi eða beit, eða að hann í
harðindum hafi látið heyið gegn öðru endurgjaldi eptir
áskorun hreppsnefndar. Ef móti þessu er brotið, varðar
það útbyggingu, enda bæti hann landsdrottnei skemmdir
á jörðu. — 14. gr. Ef reki fylgir jörðu, og er hann
undanskilinn leiguliðanotum, þá skal leiguliði hirða við
þann, er rekur, fyrir landsdrottinn, og marka viðarmarki
hans. Skal hann gjöra þetta sem sjálfur hann ætti, og
draga við úr flæðarmáli, svo eigi taki út aptur. Leigu-
liði skal eiga af fjöru þeirri álnarlöng kefli og þaðan af
smærri, ef eigi er öðruvísi um samið, eða að fornu hef-
ur viðgengizt á þeim reka. Nú rekur hval, og skal leigu-
liði festa hann þeim festum og að öllu bjarga, sem lög
ákveða. Gjöra skal hann og þegar landsdrottnei orð eða
umboðsmanni hans. Rjett er leiguliða að skera þegar
hval, en ábyrgjast skal hann landsdrottnei allan þann
hval, er hann sker. Um endurgjald til leiguliða fer sem
lög ákveða. — 15. gr. Skyldur er maður að halda uppi
húsum þeim öllum, er þá voru, er hann kom til jarðar
og jörðu fylgja, og ábyrgjast fyrning þeirra; svo skal
hann og við halda öðrum nytsömum mannvirkjum, sem
jörðufylgja, svo sem túngörðum, vörslugörðum, matjurtagörð-
um, fjenaðarrjettum, heygörðum, stýflugörðum og hverju
öðru, og endurbæta það á ári hverju, svo að nýtilegt sje, og
byggja upp af nýju, ef fallið hefur. Ábyrgjast skal
leiguliði innstæðukúgildi jarðar sinnar, að ávallt sjeu til
og leigufær. Nú flytur leiguliði sig frá jörðu, eða deyr,
og ekkja hans bregður búi, og skal hann eða bú hans
skila öllu, er jörðu fylgir, fullgildu, eða með fullu álagi.
— 16. gr. Ef skriða fellur á hús leigujarðar eða þau

1884 verða á annan hátt fyrir skemmdum af völdum náttúr-
 12. jan. unnar, svo sem af snjóflóði, vatnsflóði eða jarðskjálfta, eða þau farast fyrir eldsvoða, sem leiguliða verður eigi sök á gefin, þá skulu landsdrottinn og leiguliði, ef eigi er öðruvísi um samið, gjöra hús aptur í sameiningu. Landsdrottinn leggi við til húsagjörðar og smíðar, en leiguliði veggi alla og þök. Þó skal leiguliði greiða landsdrottni álag á hús þau, er fórust, ef þau voru eigi fullgild eptir álitni úttektarmanna. — 17. gr. Ef land jarðar spillist af vatnságangi, skriðum, sandfoki, eða öðru því, er leiguliða verður eigi sök á gefin, þá gjöri hann landsdrottni orð, eða umboðsmanni hans, og er leiguliða heimilt að krefjast skoðunar á skemmdunum. Nú má skemmdir bæta á einu ári, og bætir landsdrottinn og leiguliði þær að helmingi hvor, þó svo, að leiguliði kosti eigi meiru til en jafngildi hálfri landskuld hans. Verði jörð fyrir meiri skemmdum, eða þeim skemmdum, að hún rýrni til langframa, skal meta, hve miklum hluta landskuldar það nemi ár hvert um ákveðinn tíma, og á þá leiguliði heimting á, að landskuld sje sett niður um helming þess, er skemmdir eru metnar til ár hvert. — 18. gr. Leiguliði skal ár hvert flytja út á tún og í garða allan þann áburð, er fellur til á leigujörð hans, og vinna upp tún og engi, svo að hún sje í fullri rækt. Svo skal hann og nota hlunnindi hennar á þann hátt, að sem minnst spjöll verði að. Bregði hann af þessu lengur en eitt ár í senn, missir hann ábúðarrjett sinn. — 19. gr. Nú eru kveðnar jarðabætur á leiguliða eða sjerstök hirðing á áburði, og greinir byggingarbrjef, hverjar jarðabætur sjeu og hve miklar ár hvert, og hver hirðing áburðar, en leiguliði vinnur eigi slíkt, sem til skilið var, eitt ár í senn, og á landsdrottinn heimtingu á endurgjaldi fyrir jarðabæturnar, eptir óvilhallra manna mati, ef leiguliði vinnur þær eigi þegar. Vinni leiguliði eigi jarðabætur, eða hirði eigi svo áburð, sem til var skilið, fleiri ár en eitt í senn, missir hann og ábúðarrjett sinn.

1884

12. jan.

— 20. gr. Nú vill leiguliði gjöra jarðabót, sem eigi verður talin að eins til þess, að jörðin sje í góðri rækt og yfir höfuð vel setin, enda sje hún eigi ákveðin í byggingarbrjefi hans, þá skal hann leita um það samkomulags við landsdrottinn, en nái hann eigi samkomulagi við hann, þá er rjett að hann fái óvilhalla menn á sinn kostnað til að meta, hvort þeir ætla varanleg not muni verða að jarðabótinni og tilvinnandi að gjöra hana, og skulu þeir jafnframt gjöra nákvæma áætlun um kostnaðinn við jarðabótina og hversu mikið eptirgjald eptir jörðina megí hækka fyrir hana til frambúðar. Landsdrottinn skal bjóða, að vera við mat þetta. Leiguliði skal þá bjóða, að landsdrottinn láti gjöra jarðabótina og borga jafnframt hálfan kostnaðinn við matið, en að leiguliði skuli svo halda henni við og greiða þá hækkun á eptirgjaldinu, sem metin var. Vilji landsdrottinn það eigi, þá er rjett að leiguliði gjöri jarðabótina á sinn kostnað. Við úttekt jarðarinnar, er leiguliði fer frá henni, skal þá meta, hversu mikið jörðin megí hækka að varanlegu eptirgjaldi fyrir jarðabótina, og hvern kostnað hafi þurft til að gjöra hana, enda sje hún í góðu standi eða fullt álag gjört á hana. Kostnaðinn skal fráfarandi þá fá endurgoldinn, en þó eigi með hærri upphæð en þeirri, sem er 12 sinnum hærri en hækkun eptirgjaldsins. —

21. gr. Nú vill landsdrottinn gjöra jarðabót á jörð, sem er í fastri byggingu, og getur hann þá um það leitað samkomulags við leiguliða, en nái hann því eigi, þá er rjett, að hann láti gjöra jarðabótina engu að síður, en bæti honum fullum bótum það, sem verkið kann að spilla leiguliðanotum hans, og er jarðabótinni er lokið, þá getur hann látið óvilhalla menn skoða hana og meta, hversu mikið jörðin megí hækka að eptirgjaldi fyrir jarðabótina; jarðabótina getur hann því næst afhent leiguliða og ber honum upp frá því að halda henni vel við, og svara henni ásamt jörðunni í góðu standi eða

1884 með fullu álagi; ennfremur ber honum að gjalda árlega
 12. jan. þá hækkun á eptirgjaldinu, sem metin var fyrir jarðabótina. — 22. gr. Ef leiguliði situr illa leigujörð sína, svo að tún og engi fara í órækt, eða hún á annan hátt bíður varanlegar skemmdir af hans völdum, innstæðukúgildi falla og hús hrörna yfir skör fram, og því um líkt, hefur hann fyrirgjört ábúðarrjetti sínum, nema hann lofi að bæta úr því næsta ár, og setji tryggingu fyrir. Rjett er að landsdrottinn láti gjöra skoðun á jörðunni, hvort er leiguliði fer frá henni eða ekki, og meta til verðs skemmdir þær, er á henni hafa orðið fyrir þessar sakir, og bæti leiguliði þær að fullu. — 23. gr. Er meta skal skemmdir eptir 17. gr., jarðabætur eða jarðaniðslu, skulu úttektarmenn það gjöra. Landsdrottinn og leiguliði borgi skoðunargjörð að helmingi hvor, nema þegar svo á stendur, er segir í 22. gr.; borgar þá leiguliði einn skoðunargjörð, ef hún verður á móti honum, en landsdrottinn ella.—24. gr. Leiguliði skal greiða alla þá skatta og skyldur, sem á leigujörð hans liggja, og halda uppi öllum lögskilum af henni, landsdrottni kostnaðarlaust að öllu. Eindagi á kúgildaleigum er fyrir Mikaelsmessu ár hvert, en á landskuld fyrir hvers árs fardaga. Nú greiðir eigi leiguliði jarðargjöld á næsta missiri eptir eindaga, hefur hann fyrirgjört ábúðarrjetti sínum í næstu fardögum, þótt honum sje eigi byggt út af jörðinni. — 25. gr. Skyldur er leiguliði, þótt eigi sje til skilið, að færa leigur og landskuld á heimili landsdrottins ókeypis, ef eigi er fjær, en þingmannaleið nemi, ella hafi landsdrottinn umboðsmann, er eigi búi fjær og taki við jarðargjöldum. — 26. gr. Þá er landsdrottinn vill neyta rjettar síns að byggja leiguliða út af jörðu sinni, áður en byggingartíminn er á enda, skal hann það gjört hafa fyrir jól; en leiguliði skal af jörðu fara í næstu fardögum á eptir. Útbygging skal brjefleg vera og við votta, enda sje svo skýrt að kveðið í henni, að leiguliði hafi

að vísu að ganga, að hann eigi af jörðu að fara.—27. gr. **1884**
 Nú vill maður flytja sig af leigujörð sinni áður en ábúð- 12. jan.
 artími hans er liðinn, og skal hann hafa sagt jörðu
 lausri fyrir jól. Skal hann segja landsdrottni eða um-
 boðsmanni hans upp leigumála brjeflega og við votta. —
 — 28. gr. Ef leiguliði segir eigi lausri leigujörð sinni
 eptir lögum, en flytur sig af henni, geldur hann lands-
 drottni leigur næsta ár og landskuld. Má landsdrottinn
 nýta sjer jörð sem hann vill, eða byggja öðrum. Nú
 hefur leiguliði sagt jörðu lausri í tækan tíma, en flytur
 sig af henni fyrir fardaga, og bætir hann landsdrottni
 skaða þann, er jörð biður af burtför hans, eptir mati
 óvilhallra manna. — 29. gr. Nú hefur landsdrottinn
 byggt leiguliða löglega út, svo sem fyr er sagt, eða
 byggingartíminn er á enda, eða svo er ástatt sem segir
 í 24. gr., og vill leiguliði eigi flytja sig af jörðu, eða
 beitir prásetu, og er landsdrottni rjett að krefja útburð-
 ar á sína ábyrgð, og fer um það eptir almennum rjettar-
 farsreglum. — 30. gr. Þá er leiguliðaskipti verða á
 jörðum, skal taka þær út með lögmætri skoðunargjörð,
 og kostar fráfarandi og viðtakandi hana að sínum helm-
 ingi hvor. Úttektarmenn skulu vera tveir, og fer úttekt
 fram um fardagaleyti. Skal þá gjöra fráfaranda og við-
 takanda aðvart með nægum fyrirvara, svo og lands-
 drottni eða umboðsmanni hans, svo að þeir geti til út-
 tektar komið. — 31. gr. Hreppstjórar eru úttektarmenn.
 Þar sem eigi er nema einn hreppstjóri í hrepp, skal
 sýslumaður nefna að auki svo marga úttektarmenn, sem
 hreppsnefnd þurfa þykir. Úttektarmenn þessir skulu
 eið sverja fyrir sýslumanni. Sjeu úttektarmenn eigi
 fleiri en tveir í hrepp, skal hinn þriðja tilnefna til vara,
 er úttekt gjöri í forföllum annarshvors hinna, eða með
 þeim, ef þá greinir á. Ávallt þar er úttektarmenn grein-
 ir á, skal hinn þriðja til kveðja. — Úttektarmenn skulu
 hafa starfa sinn á hendi eigi skemmri tíma en sex ár.

1884 — 32. gr. Úttektarmenn skulu bók hafa, er borgist af 12. jan. sveitarsjóði og sýslumaður löggildir; skal rita í hana allar úttektir jarða. Eigi er úttekt lokið fyrir, en svo er gjört. Skulu úttektarmenn því næst rita nöfn sín undir hverja úttekt henni til staðfestingar. Þeir, sem við úttekt eru staddir, fráfarandi, viðtakandi og jarðeigandi, eða umboðsmaður hans, ef hann eigi mætir sjálfur, skulu og rita nöfn sín undir úttekt. Nú skorast þeir undan að rita nöfn sín undir úttekt, og skulu úttektarmenn láta þess við getið í úttektabókinni. — Skyldir eru úttektarmenn að gefa staðfest eptirrit af úttektum, ef þeir eru þess beiddir, og eiga þeir 50 aura fyrir hverja örk eptirrits. — 33. gr. Úttektarmenn skulu taka fyrst út hús þau, er jörðu fylgja, og lýsa þeim greinilega, sem og göllum þeim, er á þeim eru. Næst á eptir jarðarhúsum skal taka út önnur mannvirki, þau er jörðu fylgja, svo sem eru túngarðar, vörzlugarðar, matjurtagarðar, fjenaðarrjettir, heygarðar, stíflugarðar og annað þess konar. Svo skulu og úttektarmenn skoða innstæðukúgildi jarða. Rjett er, ef landsdrottinn eða viðtakandi krefst þess, að úttektarmenn skoði tún, engi og haga, skóg, eggver og aðrar landsnyttjar. Úttektarmenn skulu lýsa öllu þessu nákvæmlega og kveða á hæfilegt álag fyrir þeim göllum, sem á eru hverju fyrir sig. — Ef maður flytur að parti úr jörð, þá er rjett, ef hann eða landsdrottinn óska þess, að úttektarmenn skipti milli aðfaranda og annara húsum, matjurtagörðum og öðrum mannvirkjum, túnnum, engjum, skógi og innstæðukúgildum; beitolandi og hlunnindum skal einnig skipta, ef hlutaðeigendur koma sjer saman að óska þess. — Fráfarandi greiði álag til viðtakanda að aflokinni úttektargjörð. En greiði hann eigi þegar álagið, gjöri úttektarmenn lögtak til lúkningar álaginu í munum þeim, sem fráfarandi á á jörðinni, eptir því sem hann vísar á og fyrir hendi er. Geti viðtakandi sannað, að hann hafi krafizt álags af fráfaranda að lögum, og eigi fengið það eða

hluta þess, á landsdrottinn að greiða honum það sem á **1884**
 vantar, nema að öðruvísi hafi verið um samið. — 34. gr. **12. jan.**
 Ef einhver, sem hlut á að máli, eigi vill hlíta úttekt,
 sem gjörð er á jörðu, er honum rjett að krefja yfir-
 úttektar. Beiða skal hann sýslumann innan hálfis mán-
 aðar að nefna fjóra menn til yfirúttektar, og skulu þeir
 haga yfirúttekt svo, sem segir um úttektir. Yfirúttekt-
 armenn eigi sömu laun fyrir starfa sinn, sem úttektar-
 menn, er krefjandi gjaldi, ef álagsupphæð eigi er breytt;
 ella fer um gjaldið, sem segir í 30. gr.

Lög um breyting á nokkrum brauðum í Eyjafjarðar- **12. jan.**
 og Vesturskaptafells prófastsdæmum.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi, og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — 1. gr. Akureyrarbrauð skal vera
 Akureyrar og Lögmannshlíðar sóknir. Í Lögmannshlíð
 er þriðjungakirkja. Til brauðs þessa liggur prestsskyld
 öll frá Munkapverárkirkju og 300 kr. — 2. gr. Grund-
 arbrauð tekur yfir Grundar, Munkapverár og Kaupangs
 sóknir. Til Grundarsóknar liggja 11 fremstu bæirnir úr
 Akureyrarsókn. Frá brauði þessu greiðast 50 kr. —
 — 3. gr. Saurbæjarbrauð nær yfir Saurbæjar, Möðru-
 valla, Hóla og Miklagarðs sóknir. Frá brauði þessu
 greiðast 250 kr. — 4. gr. Möðruvallaklaustursbrauð skal
 að eins vera Möðruvalla og Glæsibæjar sóknir. Frá brauði
 þessu greiðast 200 kr. — 5. gr. Þykkvabæjar og Lang-
 holts sóknir, er sameinaðar eru í eitt prestakall, skulu
 eins og áður var, vera, hvor út af fyrir sig, sjerstakt
 prestakall. Þykkvabæjarklaustursbrauði leggjast 100 kr.,
 og Meðallandsþingum 300 kr. úr landssjóði.

Lög um horfelli á skepnum.

12. jan.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með

1884 samþykki Voru: — 1. gr. Skylt skal hreppstjórum og 12. jan. hreppsnefndum að hafa eptirlit með og hvetja hrepps-búa sína til, að hafa viðunanlegt húsrúm og nægilegt fóður handa fjenaði þeim, er þeir setja á vetur, og brýna jafnframt fyrir mönnum þá ábyrgð, er þeir geti bakað sjer með því að láta fjenað sinn verða horaðan eða horfalla. — 2. gr. Ef maður lætur fjenað þann, sem hann hefur undir hendi, verða horaðan eða horfalla fyrir illa hirðing eða fóðurskort, en meðferð þessi verður þó eigi heimfærð undir 299. gr. hinna almennu hegningarlagi, þá varðar það sektum til sveitarsjóðs, allt að 20 kr., og skal með slík mál fara sem opinber lögreglumál. — 3. gr. Sýslumaður skal á manntalsþingi ár hvert brýna fyrir mönnum að hegða sjer eptir lögum þessum, og grennslast eptir, hvort eigi hafi verið framið brot gegn þeim.

29. febr. Lög, er breyta tilskipun 5. september 1794.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Hver sá, sem hefur um hönd lækningar, án þess að vera löggiltur til læknisstarfa, og verður uppvís að því, að hafa gjört skaða með lækningatilaunum sínum, skal, ef brot hans er ekki að öðru leyti svo vaxið, að þyngri hegning liggi við því að lögum, sæta sektum allt að 100 krónum eða einföldu fangelsi allt að 4 mánuðum, og þá brot er ítrekað, skal annaðhvort þessum hegningum beitt, eða fangelsi við vatn og brauð, ef mjög miklar sakir eru. — Ákvarðanir 5. gr. í tilskipun um skottulækningar 5. septbr. 1794 eru úr lögum numdar.

3. okt. Lög um eptirlaun prestekkna.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Þær konur, er hjer á eptir

1884

3. okt.

verða ekkjur presta, er rjett höfðu til eptirlauna, eða þegar nutu þeirra, skulu, að undanteknum þeim, er getur um í 6. gr., hafa rjett til að fá í eptirlaun $\frac{1}{10}$ hluta af tekjum brauðanna, eins og þær eru ákveðnar í því brauðamati, sem þá er í gildi; þó mega eptirlaunin aldrei nema minna en 100 kr. — 2. gr. Þá er tekjur brauðsins nema 1200 kr. eða meiru, greiðast eptirlaunin af brauðinu, en að öðrum kosti úr landssjóði. — 3. gr. Ef fleiri en ein ekkja er á brauði, greiðist þó að eins af brauðinu eptirlaun einnar, en eptirlaun hinna úr landssjóði. — 4. gr. Ef kona sóknarprests, er ekkja verður, eptir að lög þessi hafa öðlzt gildi, hefur eptir reglum þeim, er áður giltu, fengið rjett til að fá hærri eptirlaun en þau, er lög þessi heimila henni, þá heldur hún þessum rjetti. Mismunurinn á stærð eptirlaunanna greiðist úr landssjóði. — 5. gr. Prestekkkjur þær, sem engin eptirlaun hafa, er lög þessi öðlast gildi, sökum þess, að maður þeirra var prestur í fátæku brauði, fái 100 kr. úr landssjóði að eptirlaunum ár hvert. — 6. gr. Þær ekkjur hafa ekki rjett til eptirlauna, er hafa gipzt eldra manni en 60 ára, eða á banasæng hans, eða eptir að hann fjekk lausn frá embætti, eða ef hjónabandinu var algjörlega slitið á undan dauða mannsins. — 7. gr. Þá missast eptirlaun ekkna: 1) er ekkjan giptist aptur; 2) er hún sezt að í útlöndum án leyfis konungs; 3) er hún í 3 ár eigi hefur hirt eptirlaunin, enda getur hún eigi á síðan sannað lögleg forföll; 4) er hún verður dæmd sek í einhverri athöfn, sem að almenningsáliti er svívirðileg. Þá er eptirlaun tapast af því, að ekkjan hefur gipzt aptur, á hún rjett á að nýju að fá hin sömu eptirlaun, er hún aptur verður ekkja, ef hún ekki hefur öðlzt rjett til eptirlauna með hinni seinni giptingu. — 8. gr. Ekkjur presta, er í embætti sínu deyja, eiga rjett á samkvæmt konungsbrjefi 5. júní 1750 að fá hjá stipts-yfirvöldunum eina af kirkjujörðum brauðsins til ábúðar fyrir vanalegt eptirgjald. — 9. gr. Skylda sú, er sam-

1884 kvæmt konungsbrjefi 5. júní 1750 og tilsk. 3. maí 1743
 3. okt. hvílir á þeim, er fá veitingu fyrir vissum brauðum, til að greiða þóknun til fátækra prestekkna og hins lærða skóla, er úr gildi numin.

3. okt. ENDURSKOÐAÐ BRAUÐAMAT á Íslandi, samið samkvæmt tilskipun 15. desbr. 1865, 1. gr., og allramildilegast staðfest með konungsúrskurði dagsettum 3. október 1884¹.—
 A. Brauðin, eins og þeim er skipað með lögum 27. febr. 1880, smbr. lög 4. nóvember 1881 og 12. janúar 1884.

Kr. A.		Kr. A.	
<i>Norðurmúlaprófastsdæmi.</i>		<i>Austurskaptafellsprófastsd.</i>	
1. Skeggjastaðir ² ...	1110 26	18. Stafafell í Lóni ...	1172 46
2. Hof í Vopnafirði ...	2960 57	19. Bjarnanes ...	1361 61
3. Hofteigur ...	823 08	20. Kálfafellsstaður..	775 78
4. Kirkjubæri Tungu	1609 34	21. Sandfell í Örafum	778 83
5. Hjaltastaður ...	1368 70	<i>Vesturskaptafellsprófastsd.</i>	
6. Valþjófsstaður. ...	1845 07	22. Kirkjubæjarkl....	1417 91
7. Desjarmýri.....	1189 53	23. Ásar í Skaptárt....	998 25
<i>Suðurmúlaprófastsdæmi.</i>		24. Meðallandsþing...	791 19
8. Dvergasteinn.....	1364 26	25. Þykkvabæjarkl....	637 51
9. Fjörður í Mjóafirði	1278 60	26. Mýrdalsþing	1322 03
10. Vallanes	2172 38	<i>Rangárvallaprófastsdæmi.</i>	
11. Skorrastaður ...	1056 52	27. Eyvindarhólar ...	1018 14
12. Hólmar í Reyðarf.	1937 81	28. Holt undir Eyjafj.	2040 54
13. Kolfreyjustaður...	1441 27	29. Breiðabólstaður í	
14. Stöð í Stöðvarfirði	979 97	Fljótshlíð	2562 69
15. Heydalir.....	1711 13	30. Landeyjapíng	1379 20
16. Berufjörður	1061 54	31. Oddi	2529 97
17. Hof í Álptafirði ...	1483 96	32. Stóruvellir	1058 90

1) Með þessum kgsúrsk. var ákveðið, að brauðamat þetta skyldi öðlast gildi um leið og lögin um eptirlaun prestekkna, og skyldi farið eptir matinu B um þau brauð, er þar eru talin, þangað til breytingin samkvæmt lögum 27. febr. 1880 o. s. frv. kemst á.

2) Sóknaupptalningunni er sleppt hjer, með því að hana má sjá í hinum tilvitnuðu lögum (27. febr. 1880, o. s. frv.).

Kr. A.		Kr. A.	
33. Holtapíng	1066 10	61. Hvammur í Norð- urárdal	1169 20
34. Kálfholt	1089 01	62. Stafholt	1674 63
35. Vestmannaeyjar ..	1407 36	63. Borg	1575 57
<i>Árnessprófastsdæmi.</i>		64. Staðarhraun	2456 08
36. Stórinúpur og Hrepphólar	1142 88	<i>Snæfellsnessprófastsdæmi.</i>	
37. Hruni	1390 50	65. Miklaholt	1660 67
38. Ólafsvellir	905 44	66. Staðarstaður	2034 39
39. Torfastaðir	966 91	67. Nesþing	1356 25
40. Mosfell	1028 64	68. Setberg	1112 41
41. Klausturhólar	853 19	69. Helgafell	2309 03
42. Þingvellir	853 37	70. Breiðabólstaður á Skógarströnd	1088 68
43. Hraungerði	1472 86	<i>Dalaprófastsdæmi.</i>	
44. Gaulverjabær	1398 61	71. Suðurdalapíng ..	1763 60
45. Stokkseyri	1815 85	72. Hjarðarh. í Laxárd.	1573 31
46. Arnarbæli	1708 19	73. Staðarfellspíng ..	1318 01
47. Selvogspíng	915 31	74. Saurbæjar og Skarðspíng	1387 89
<i>Kjalarnessprófastsdæmi.</i>		<i>Barðastrandarprófastsd.</i>	
48. Staður í Grindav. 780	75	75. Staður á Reykjan.	1415 16
49. Útskálar	1696 88	76. Garpsdalur	884 14
50. Kálfatjörn	1253 63	77. Gufudalur	809 47
51. Garðar á Álptanesi	2522 72	78. Flatey	1078 70
52. Reykjavík	3758 79	79. Brjámslækur	1022 17
53. Mosfell	1273 67	80. Sauðlauksdalur ...	903 41
54. Reynivellir	1530 45	81. Selárdalur	1424 06
<i>Borgarfjarðarprófastsdæmi.</i>		82. Otrardalur	764 13
55. Saurbær á Hval- fjarðarströnd ...	1338 62	<i>Vesturisafjarðarprófastsd.</i>	
56. Garðar á Akranesi	1541 61	83. Rafnseyri	983 21
57. Hestþing	997 44	84. Sandar	920 58
58. Lundur	937 69	85. Dýrafjarðarþing...	908 23
59. Reykholt	1594 00	86. Holt í Önundarf. ...	1748 59
<i>Myraprófastsdæmi.</i>		<i>Norðurisafjarðarprófastsd.</i>	
60. Gilsbakki	997 33		

1884

3. okt.

1884

3. okt.

	Kr. A.		Kr. A.
87. Eyri við Skutulsf.	1831 99	115. Hof og Miklibær	
88. Ögurping	1047 70	í Óslandshlíð.....	926 24
89. Vatnsfjörður	1702 26	116. Fell	972 40
90. Kirkjubólsping og		117. Barð	1508 04
Staður á Snæfj.str.	1135 00	<i>Eyjafjarðarprófastsdæmi.</i>	
91. Staður í Grunnav.	1041 61	118. Miðgarðar í	
92. Staður í Aðalvík	1067 15	Grímsey.....	950 93
<i>Strandaprófastsdæmi.</i>		119. Hvanneyri	1061 69
93. Árnes	1253 23	120. Kvíabekkur	979 67
94. Staður í Stein-		121. Tjörn í Svarfað-	
grímsfirði	1479 84	ardal	1214 15
95. Tröllatunga	843 54	122. Vellir.....	1412 41
96. Prestsbakki	1157 64	123. Möðruvellir	1366 77
<i>Húnavatnsprófastsdæmi.</i>		124. Bægisá	1165 65
97. Staður í Hrítaf.	1187 50	125. Akureyri	1897 39
98. Melstaður.....	2030 24	126. Grundarþing ..	1121 48
99. Tjörn á Vatnsnesi	1201 64	127. Saurbær	1566 35
100. Breiðabólstaður í		<i>Suðurþingeyjarprófastsd.</i>	
Vesturhópi	1589 53	128. Laufás	2117 69
101. Þingeyrar.....	1223 75	129. Höfði.....	923 45
102. Undirfell	1036 20	130. Þönglabakki.....	1071 92
103. Auðkúla	890 63	131. Háls	994 18
104. Bergstaðir	1075 43	132. Þóroddsstaðir ...	1005 18
105. Höskuldsstaðir ..	1562 92	133. Lundarbrekka ...	783 01
106. Hof	1088 84	134. Skútustaðir	921 19
<i>Skagafjarðarprófastsdæmi.</i>		135. Grenjaðarstaður	1870 06
107. Hvammur	929 34	136. Helgastaðir	912 73
108. Ríp.....	721 79	137. Húsavík	989 85
109. Glaumbær	1653 00	<i>Norðurþingeyjarprófastsd.</i>	
110. Reynistaður	1113 09	138. Skinnastaðir.....	1445 17
111. Mælifell	1071 19	139. Fjallaping.....	836 39
112. Goðdalir	770 77	140. Presthólar	1023 27
113. Miklibær í		141. Svalbarð	969 52
Blönduhlíð	1077 99	142. Sauðanes	2132 27
114. Viðvík	1244 68		

B. Brauð þau, þar sem skipun sú, er ákveðin er **1884** með lögum 27. febrúar 1880, smbr. lög 4. nóvember 3. okt. 1881 og 12. janúar 1884, enn þá eigi er komin á.

	Kr. A.
Desjarmýri: Desjarmýrar og Njarðvíkursóknir ...	785 09
Klippstaður: Klippstaðar og Húsavíkursóknir ...	611 96
Dvergasteinn: Dvergasteinssókn	859 30
Vallanes: Vallanessókn	1537 80
Hallormsstaður: Hallormsstaðar og Þingmúlasóknir	1634 58
Breiðabólstaður í Fljótshlíð: Breiðabólstaðarsókn	2571 33
Fljótshlíðarþing: Teigs og Eyvindarmúlasóknir ..	691 36
Borg: Borgar og Álptanessóknir	1353 48
Staðarhraun: Staðarhrauns, Hítardals og Álptár- tungusóknir.....	2594 47
Hítarnes: Hjörtseyjar, Akra, Krossholts og Kol- beinsstaðasóknir.....	1284 22
Miklaholt: Miklaholts og Rauðamelssóknir.....	1362 66
Hjarðarholt: Hjarðarholtssókn	1149 08
Hvammur í Laxárdal: Hvamms, Staðarfells og Ásgarðssóknir.....	1546 82
Skarðsþing: Skarðs og Dagverðarnessóknir.....	1115 85
Saurbæjarþing: Staðarhóls og Hvolssóknir.....	737 37
Staður í Hrótafirði: Staðarsókn	535 98
Staðarbakki: Staðarbakka og Núpssóknir	1312 59
Melstaður: Melstaðar og Kirkjuhvammssóknir ...	2173 20
Höskuldsstaðir: Höskuldsstaðasókn	1348 63
Barð: Barðs og Holtssóknir	1326 63
Knappsstaðir: Knappsstaðasókn	413 41
Möðruvellir: Möðruvallasókn	1304 18
Grundarþing: Grundar og Möðruvallasóknir	730 65
Saurbær: Saurbæjar, Hóla og Möðruvallasóknir	1553 06
Grenjaðarstaður: Grenjaðarstaðar og Þverár- sóknir	2240 03
Múli: Múla og Nessóknir	1506 00
Helgastaðir: Einarssstaðasókn.....	736 76

1884

15. okt er landshöfðingjanum yfir Íslandi hefur veitt verið með konungsúrskurði 20. febr. 1875.

Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðsins fyrir Ísland hefur hans hátign konunginum þóknast 3. þ. m. allramildilegast að fallast á, að vald það til að veita ýms brauð á Íslandi eptir uppástungu biskups, sem veitt hefur verið landshöfðingjanum yfir Íslandi með konungsúrskurði 20. febrúar 1875, er ákveður um verksvið landshöfðingjans, skuli rýmkast svo, að það nái til allra þeirra brauða á Íslandi, sem eptir brauðamati því, er við veitinguna er í gildi, hafa tekjur, er minnu nemi en 1,800 kr.

6. des. HAFNARREGLUGJÖRÐ fyrir Reykjavíkur kaupstað.

6. des. REGLUGJÖRÐ um hafnsögu á Ísafirði.

6. des. HAFNSÖGUTAXTI fyrir Ísafjarðarkaupstað.

1885

25. marz

4. júní

HAFNARREGLUGJÖRÐ fyrir Akureyrarkaupstað.

AUGLÝSING um breyting á auglýsing 26. septbr. 1872, 5. gr., og auglýsing 10. febr. 1876, 2. gr.

Viktartakmarki því, er sett er í auglýsing 26. septbr. 1872 fyrir prentað mál, er senda á millum hins danska og íslenzka póstumdæmis, skal frá 1. júlí þ. á. breytt úr 50 kvintum í 4 pund. — Burðargjaldi því, er ákveðið er í auglýsing 10. febr. 1876, 2. gr., fyrir prentuð mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi, er fara millum fyrnefndra umdæma, skal, ef frimerki eru viðhöfð, frá greindum degi breytt í 5 aura fyrir hver 10 kvint.

9. júní SAMÞYKKT um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum, fyrir Rosmhvalaneshrepp innan Skaga, Vatnsleysustrandar, Garða og Bessastaða hreppa.¹

1) Sbr. samþykkt 11. jan. 1888, er nemur úr gildi 1., 5. og 8. gr. þessarar samþykktar.

1. gr. — 2. gr. Tvo fyrstu straumana af hverri **1885**
 vetrarvertíð eptir 14. marz skulu öll þorskanet á svæði 9. júní,
 því, er um ræðir í 1. gr., svo og á Hafnarfirði innan
 Melshöfða og Hraunsness tekin upp og flutt í land dag-
 inn fyrir tunglkomu- eða tunglfyllingardag eptir alma-
 nakinu, og eigi lögð aptur fyr en eptir hádegi daginn
 eptir tunglkomu- eða tunglfyllingardaginn. Skulu þann-
 ig öll þorskanet vera í landi 2 sólarhringa í tvo fyrstu
 straumana framan af hverri vetrarvertíð. Geti menn
 ekki vegna veðurs eða annara hindrana tekið netin í
 land þá daga, sem nefndir eru, skulu þau flutt í land,
 hvenær sem tækifæri gefst næst á eptir, og þá haldið í
 landi fulla tvo sólarhringa tvisvar á vertíð. Hver sá
 fiskimaður, sem getur, skal skyldugur að flytja þau net
 í land, sem hann veit eða sjer að í sjó liggja þá daga,
 sem þau eiga að vera í landi. Brot gegn þessum ákvörð-
 unum varða sektum frá 10—100 kr. — 3. gr. Bannað
 skal að draga upp þorskanet fyr en bjart er af degi, og
 eigi skal draga upp þorskanet síðar á degi en um sólar-
 lag, að viðlögðum sektum frá 10—50 kr. fyrir hverja þá
 skipshöfn, sem uppvis verður að broti gegn ákvörðun
 þessari. — 4. gr. Öllum þeim, er til fiskjar róa, skal
 bannað að varpa í sjó grjóti, sem til seglfestu hefur ver-
 ið notað, nema brýna nauðsyn beri til. Brot móti þessu
 varða sektum frá 5—10 kr. — 5. gr. — 6. gr.
 Allan þann háf, sem aflast, skal skera niður og hirða
 lifrina eina. Hver sá, sem flytur háf í land, skal greiða
 í sekt 10 aura fyrir hvern háf. — 7. gr. Í hreppum
 þeim, sem samþykkt þessi nær yfir, skal sýslumaður
 skipa tilsjónarmenn svo marga, sem þörf er á, til þess
 að gæta þess, að eigi sje brotið á móti samþykktum
 þessum. — 8. gr. — 9. gr. Allir þeir, sem stunda
 fiskiveiðar, hvort heldur er um lengri eða skemmri tíma,
 þar sem fiskiveiðasamþykkt þessi nær yfir, skulu vera
 háðir fyrirskipunum hennar. Samþykkt þessi nær yfir

1885 Rosmhvalanesshrepp fyrir innan Skaga, Vatnsleysustrand-
9. júní ar, Garða og Bessastaða hreppa.

18. sept. Lög um stofnun landsbanka.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — *I. Tilgangur og starfsgögn bankans.*
1. gr. Banka skal stofna í Reykjavík, er kallast lands-
banki; tilgangur hans er að greiða fyrir peningaviðskipt-
um í landinu og styðja að framförum atvinnuveganna.
Til þess að koma stofnun þessari á fót, leggur lands-
sjóður 10,000 kr. til. — 2. gr. Landsbankinn fær að
láni úr landssjóði allt að hálfri miljón króna, er skal
vera vinnufje hans. Fje þetta greiðist bankanum smám
saman, eptir því sem þörf hans krefur, í seðlum þeim,
er getur um í eptirfarandi 3. grein. Bankinn greiðir
landssjóði, eptir að 5 ár eru liðin frá stofnun hans, 1 %
um árið í vöxtu af skuld sinni, og leggur 2 % árlega af
henni í varasjóð. — 3. gr. Stjórninni er heimilt að gefa
út fyrir landssjóð seðla fyrir allt að hálfri miljón króna.
Upphæð seðlanna sje 50, 10 og 5 krónur, og ekki fleiri
fyrst um sinn. Nákvæmari ákvæði um lögun og útlit
seðlanna eru falin stjórninni, sem lætur nauðsynlegar
auglýsingar um það efni út koma.¹ Kostnaðinn við
seðlagjörð og endurnýjun seðla ber landssjóður. — 4. gr.
Seðlarnir skulu gjaldgengir í landssjóð og aðra almanna-
sjóði hjer á landi og eru hjer manna milli löglegur gjald-
eyrir með fullu ákvæðisverði. Engum öðrum en lands-
sjóði er heimilt að gefa út brjefpeninga hjer á landi. Í
bankanum má fá seðlunum skipt mót öðrum seðlum, en
gegn smápeningum eptir því sem tók eru á. — 5. gr.
Sá, sem eptirmyndar þessa íslenzku seðla eða falsar þá,
skal sæta sömu hegningu, sem ákveðið er í almennum
hegningarlögum 25. júní 1869, 266. gr., fyrir eptirmynd-

1) Sbr. augl. 25. maí 1886.

un og fölsun á dönskum peningum eða seðlum þjóðbank- **1885**
 ans. Glæpurinn er fullkomnaður, þegar búið er að eptir- 18. sept.
 mynda eða falsa seðilinn, þótt ekki sje búið að láta þann
 seðil úti. — II. *Störf bankans.* 6. gr. Bankinn hefur
 þessi störf á hendi: 1) Að taka við peningum sem inn-
 láni eða með sparisjóðskjörum, á dálk eða á hlaupa-
 reikning. 2) Að kaupa og selja víxla og ávísanir, hvort
 sem þeir eiga að greiðast heldur hjer á landi eða erlend-
 is, útlenda peninga, bankaseðla, brjefpeninga og auðseld
 arðberandi verðbrjef. 3) Að lána fje gegn tryggingu í
 fasteign. 4) Að lána fje gegn handveði eða sjálfskuldar-
 ábyrgð. 5) Að veita lán sveitum, bæjum og almanna-
 stofnunum hjer á landi, gegn ábyrgð sveita eða bæja.
 6) Að veita lánstraust gegn handveði eða sjálfskuldar-
 ábyrgð. 7) Að heimta ógreiddar skuldir. — 7. gr. Bank-
 inn má taka lán gegn tryggingu í sjálfs síns eignum. —
 8. gr. Nákvæmari reglur og fyrirmæli um alla tilhögun
 á störfum bankans verða ákveðin með reglugjörð, er
 bankastjórnin semur frumvarp til og landshöfðingi sam-
 þykkir.¹ — 9. gr. Bankinn skal, með samþykki lands-
 höfðingja, svo fljótt sem auðið er, setja á stofn auka-
 banka eða framkvæmdarstofur fyrir utan Reykjavík,
 einkum á Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði. — III. *Sjer-
 stök hlunnindi bankans.* 10. gr. Nú glatast viðtökuseð-
 ill, gefinn fyrir innláni, eða viðskiptabók, veitt fyrir
 sparisjóðsinnlagi, og getur þá stjórn bankans stefnt til
 sín handhafa þessa viðtökuseðils eða viðskiptabókar með
 6 mánaða fyrirvara, og birt stefnuna þrisvar sinnum
 samfleytt í tíðindum þeim, er flytja skulu stjórnarvalda-
 auglýsingar hjer á landi, og ef enginn hefur sagt til sín,
 áður enn fyrirvarinn er liðinn, getur hún greitt þeim
 manni upphæðina, sem fengið hefur viðtökuseðilinn eða
 viðskiptabókina, án þess nokkur annar, er viðtökuseðill-

1) Sbr. reglugjörð (staðf.) 5. júní 1886 og viðauka við þá
 reglugjörð (staðf.) 10. marz 1887.

1885 inn eða viðskiptabókin kann að hafa verið afsöluð, geti 18. sept. þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. — 11. gr. Fje ófullráða manna og almannastofnana má um stundarsakir setja á vöxtu í bankann, þangað til því verður komið á vöxtu gegn veði í fasteignum eða á annan lög-mætan hátt. — 12. gr. Fje það, er lagt hefur verið í bankann, ásamt vöxtum þess, er undanþegið kyrrsetning og lögaldi, meðan það stendur þar. — 13. gr. Bankanum er heimilt að áskilja sjer hærri vöxtu en 4% um árið af útlánum gegn fasteignarveðum. — 14. gr. Nú er óskað láns gegn fasteignarveði, og skal þá gefa vottorð um fasteignina úr afsals- og veðmálabókunum kauplaust, þegar stjórn bankans krefst þess, enda sje vottorðið ætlað bankanum einum til afnota. — 15. gr. Bankinn getur löglega samið svo við skuldunautu sína, að þeir taki upp í veðskuldabryf sín til bankans ákvæði það, er getur um í tilskipun 18. febr. 1847, 10. gr., um fje ómyndugra á Íslandi. — 16. gr. Eigi missir bankinn kröfu sína, þó veðið glatist fyrir óhapp. — 17. gr. Bankinn hefur rjett til að láta eigin þjóna sína selja verðbrjef og annað, sem hann hefur fengið að handveði, við uppboð á hverjum þeim stað, er pykir til þess fallinn, en aðvara skal hann veðsala um þetta í votta viðurvist með 8 daga fyrirvara. Nú er veðsali ókunnur, eða menn vita eigi um heimili hans, þá skal bankinn stefna hlutaðeiganda með 14 daga fyrirvara til að leysa út veðið með auglýsingu í þeim tíðindum, sem birta skal í stjórnarvalda auglýsingar. — 18. gr. Bankinn er undanþeginn tekjuskatti eptir lögum 14. desbr. 1877 og sémuleiðis útsvari. — IV. *Stjórn bankans.* 19. gr. Í stjórn bankans skal vera einn framkvæmdarstjóri, er landshöfðingi skipar með hálfis árs uppsagnarfresti, og tveir gæzlustjórar, er kosnir eru sinn af hvorri deild alþingis til fjöggra ára. Af gæzlustjórum þeim, sem í fyrsta skipti eru kosnir, skal þó annar að 2 árum liðnum frá fara

eptir hlutkesti. — Endurkosning getur átt sjer stað. — **1885**
20. gr. Landshöfðingi getur vikið hverjum forstjóra **18. sept.**
bankans frá um stundarsakir, þegar honum þykir ástæða
til; hann skal þó með næstu póstferð gefa ráðgjafa Ís-
lands skýrslu um tilefnið til frávikningarinnar. Þá er
forstjóra er vikið frá um stund, eða hann fyrir sjúkdóm
eða önnur forföll fær eigi gegnt störfum sínum, og sömu-
leiðis ef sæti verður autt í forstjórninni, setur landshöfð-
ingi mann til að gegna störfunum um stundarsakir. —
21. gr. Heimili bankans er í Reykjavík, og þar skulu
forstjórarinnir vera búsettir. — 22. gr. Framkvæmdar-
stjóri annast dagleg störf bankans og stýrir þeim undir
umsjón gæzlustjóranna og með aðstoð þeirra. — Ná-
kvæmari fyrirmæli um sambandið milli forstjóranna verða
ákveðin í reglugjörð þeirri, er 8. gr. um getur. — 23. gr.
Landshöfðingi skipar bókara og fjehirði bankans og vík-
ur þeim frá, hvorttveggja eptir tillögum forstjórnarinnar.
Aðra sýslunarmenn skipar forstjórnin. Hún ákveður
vinnutímann o. s. frv. — 24. gr. Framkvæmdarstjóri
og annar gæzlustjóri skulu undirskrifa svo að skuldbindi
bankann, ef gefa skal út eða framselja víxla, önnur pen-
ingabréf eða aðrar skriflegar skuldbindingar. — Allar
kvittanir verða, til þess að skuldbinda bankann, að vera
undirskrifaðar af fjehirði og með áritun bókara um, að
þær sjeu athugaðar. — 25. gr. Framkvæmdarstjóri hef-
ur 2000 kr. í árslaun, en hver gæzlustjóranna fær 500
króna þóknun árlega. — Bókarinn hefur 1000 kr. í árs-
laun. — Fjehirðir hefur 1000 kr. í árslaun. — Fram-
kvæmdarstjóri og fjehirðir setja hæfilegt veð, sem lands-
höfðingi ákveður. — 26. gr. Stjórn bankans er ávallt
skyldug að gefa landshöfðingja allar þær upplýsingar um
bankann, sem honum kann að þykja ástæða til að
heimta. — Landshöfðingi getur og hvenær sem er látið
rannsaka allan hag bankans. — 27. gr. Forstjórar bank-
ans og sýslunarmenn mega eigi vera skuldskeyttir bank-

1885 anum, hvorki sem skuldunautar eða ábyrgðarmenn ann-
18.sept. ara. — V. *Um reikningslok, varasjóð og fleira.* 28. gr. Starfár bankans er almanaksárið. Ársreikning bankans skal semja svo snemma, að hann verði í síðasta lagi 4 mánuðum eptir árslok birtur í helztu blöðum landsins. — 29. gr. Landshöfðingi nefnir til endurskoðara, er rannsaki reikninginn í hverju einstöku atriði og beri hann saman við bækur bankans og heimafjeð. Endurskoðarinn skal að minnsta kosti tvisvar ár hvert sannreyna, hvort heimafje bankans og eignir sjeu fyrir hendi. — Endurskoðari fær þóknun úr bankanum, sem landshöfðingi nákvæmar ákveður. — Landshöfðingi úrskurðar og kvittar hinn endurskoðaða bankareikning. — 30. gr. Útdrátt úr hinum úrskurðaða reikningi skal birta í stjórnartíðindunum, deildinni B. Þar að auki gefur stjórn bankans eptir hvern ársfjórðung landshöfðingja stutt yfirlit yfir hag bankans, sem og skal birtast þar. — 31. gr. Auk þeirra 2% um árið, er 2. gr. um getur að leggja skuli í varasjóð, leggjast þar og eptirstöðvar þær, er verða kunna við árleg reikningsskil bankans. Ef reikningsskilin bera með sjer, að bankinn hafi tapað, ber varasjóður tapið. — VI. *Ef bankinn leggst niður.* 32. gr. Ef svo skyldi fara, að bankinn yrði lagður niður, eða framkvæmdir bankans hætti að fullu, skal fyrst greiða öllum lánsölum bankans allar skuldakröfur þeirra, að undanskildum landssjóði sem lánsala að seðlaupphæð þeirri, er hann hefur lánað bankanum. Þær eignir, sem þá eru eptir, renna í landssjóð, og leysir hann síðan til sín hina útgefnu seðla með fullu ákvæðisverði.

18.sept. Lög um breytingu á mati nokkurra jarða í Rangárvallasýslu.

2. nóv. Lög um breytingu á 1. gr. í lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-

þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með **1885**
 samþykki Voru: — 1. gr. Melstaðarbrauð í Húnavatns- 2. nóv.
 prófastsdæmi tekur yfir Melstaðar og Kirkjuhvamms
 sóknir. Frá brauði þessu greiðast 350 kr. — 2. gr.
 Staðarbakkabrauð í sama prófastsdæmi tekur yfir Staðar-
 bakka og Núps sóknir. — 3. gr. Prestbakkabrauð í
 Strandaprófastsdæmi tekur yfir Prestbakkasókn og Stað-
 arsókn í Hrútafirði. Til brauðs þessa liggja enn fremur
 bæirnir Guðlaugsvík, Kolbeinsá, Heydalur og Skálholts-
 vík, er áður hafa heyrt Óspakseyrarsókn til. Kirkju-
 gjöld af hinum 4 fyrnefndu bæjum greiðast ár hvert úr
 sjóði Prestbakkakirkju í sjóð Óspakseyrarkirkju. Frá
 þessu brauði greiðast 200 kr. — 4. gr. Tröllatungu-
 brauð í Strandaprófastsdæmi tekur yfir Tröllatungu,
 Fells og Óspakseyrar sóknir, að undanteknum bæjum
 þeim, er áður er um getið í 3. gr. Prestsetrið skal vera
 á Felli í Kollafirði eða einhversstaðar í miðju brauði.
 Brauðið heldur 200 kr. uppbót þeirri, er því var lögð
 með lögum 27. febr. 1880. — 5. gr. Frá Oddapresta-
 kalli í Rangárvallaprófastsdæmi leggist 500 kr. — 6. gr.
 Landshöfðinginn sjer um, að breytingar þær á brauðum
 þeim, sem um er rætt í lögum þessum, komist á svo
 fljótt sem auðið er, að minnsta kosti þá er brauðin
 losna.

Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða 16. des.
 sáttar.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 samþykki Voru: — *I. Um lögtak.* 1. gr. Taka má
 lögtaki skuldir þær og gjöld, er nú skal greina: 1. Skatta
 til landssjóðs, sveitar- og bæjarsjóða, svo og önnur gjöld
 og greiðslur, sem eptir beinu lagaákvæði, eða eptir lög-
 heimilaðri niðurfjöfnun eða mati eiga að lúkast til lands-
 sjóðs, sveitar og bæjarsjóða, kirkna, opinberra stofnana,

1885 embætta og sýslana. 2. Gjöld af fasteignum landssjóðs, 16. des. sveitar- og bæjarfjelaga, þegar eptirrit af lögtaksbeiðninni hefur birt verið skuldunaut vottfast á þann hátt, sem lagt er fyrir í opnu brjefi 21. maí 1829, 1. gr. 3. Gjöld fyrir notkun þeirra stofnana, landsnyttja og annara hluta, er til almennings þarfa eru ætlaðir, enda sjeu gjöld þessi ákveðin í reglugjörðum og gjaldskrám, sem staðfestar eru af konungi eða ráðgjafa, eða og samþykktar eða staðfestar eru af sveitarstjórn, bæjarstjórn eða yfirvaldi lögum samkvæmt. 4. Gjöld fyrir leyfisbrjef, dómgjöld, endurgjald — þar með taldir dagpeningar og ferðakostnaður — sem greiða ber þeim, er framkvæmir eða er við staddur gjörðir, eptir lagaákvæði eða sem sýslunarmaður, eða sem sjerstaklega er til þess kvaddur eða skipaður af yfirvaldi, enda sje í lögum eða verðskrá, staðfestum af konungi, ráðgjafa eða landshöfðingja lögum samkvæmt kveðið á um, hvað gjalda skuli eða hvernig það skuli reikna; svo er og um endurgjald annara lögmætra útgjalda, sem erindisrekstrinum voru samfara. 5. Endurgjald þess, sem landssjóður, kirkjur, sveitar- eða bæjarsjóðir hafa orðið að greiða, til að bæta úr vanrækslu einstakra manna á lögboðnum útvegum, aðgjörðum, vinnu eða kvöðum. 6. Framfærslueyrir, sem manni ber að greiða með barni sínu, skilgetnu eða óskilgetnu, með stjúp barni sínu, meðan móðir þess er honum gípt, foreldri sínu eða konu, er hann hefur slitið samvistum við hana að óvilja hennar, eða skilið við hana að borði og sæng eða að fullu og öllu, enda sje sá framfærslueyrir ákveðinn af yfirvaldi lögum samkvæmt, eða í skilnaðarskilmálum, staðfestum af yfirvaldi, hvort heldur er skilnaður að borði og sæng eða að fullu og öllu; svo er og um skaðabætur frá húsbændum eða öðrum þeim, er gjald eiga að greiða þeim manni, er framfærsluskylda hvílir á, hafi yfirvaldið lagt lögbann á greiðsluna, eptir reglum þeim, er um það gilda. 7. Brunabótagjald af húsum, sje tryggingin lögboðin. 8.

Þóknun sú, sem ákveðin er í 7. gr. tilskipunar 12. febr. 1885 1885
 1872 um síldar- og upsaveiði með nót. 9. Álag eptir út- 16. des.
 tekt, samkv. lögum 12. jan. 1884 um bygging, ábúð og
 úttekt jarða, þó með þeim afbrigðum frá fyrirmælum
 þessara laga, sem leiða af því, að lögtakið á fram að
 fara tafarlaust og framkvæmast af úttektarmönnum (sbr.
 lög nr. 1, 12. jan. 1884, 33. gr.). 10. Andvirði fyrir
 lausafje, keypt á opinberu uppboði, enda greini uppboðs-
 bókin ljóslega nafn kaupanda og kaupverðið. — Aðrar
 kröfur en þær, er nú voru taldar, má eigi lögtaki taka.
 — Þó er lögtaksbeiðanda ávallt frjálst, að ganga eptir
 skuld sinni með venjulegri lögsókn, sem og að neyta
 lögtaks til að heimta nokkurn hluta skuldarinnar, pyki
 fógeta það eptir atvikum við eiga, en ganga eptir hinu
 með venjulegri lögsókn. Bjóði skuldunautur fram nokk-
 urn hluta skuldarinnar, skal því boði eigi hafnað. — 2. gr.
 Lögtaksrjetturinn fylgir skuldakröfunni; ber hann því hverj-
 um þeim, er hana síðar eignast, og helzt rjetturinn þangað
 til ár er liðið frá gjalddaga. Þó er það nóg, að lögtaks hafi
 verið beiðzt, áður en ársfrestur þessi var liðinn, enda
 fylgi beiðandi fram lögtakinu með hæfilegum hraða. —
3. gr. Nú vill maður lögtaks beiðast, og skal hann um
 það fógeta brjef rita; hafi hann brjefleg skilríki eða sönn-
 unargögn fyrir skuld sinni, skal hann jafnframt senda
 þau fógeta, ella láta honum í tje nægar skýrslur til
 þess, að hann geti skorið úr, hvort lögtak megi fram
 fara. || Virðist fógeta eptir fram komnum gögnum lögtak
 mega fram fara, ritar hann úrskurð um það á lögtaks-
beiðnina, þó að því til skildu, að lögtaksbeiðandi hafi
 ábyrgð á, að skuldin sje rjett, og verður þeim úrskurði
 einum sjer eigi áfrýjað. Að öðrum kosti neitar hann
 beiðanda um lögtak með úrskurði, og má áfrýja honum
 lögum samkvæmt. — 4. gr. Nú er lögtak leyft, og skal
 beiðandi, eða fógeti, er hann samkvæmt embættisskyldu
 á að annast um framkvæmd á lögtaki, hlutast til um,

1885 að beiðnin með árituðum úrskurði sje birt skuldunaut
16. des. af stefnuvottunum að minnsta kosti viku fyrir en lögtak

fer fram. (Þá er heimtir skulu í kaupstöðum skattar til landssjóðs, brunabótagjöld, bæjargjöld og önnur opinber gjöld, nægir að auglýsa á þann hátt, sem þar tíðkast um opinberar auglýsingar, að fógeti hafi úrskurðað lögtak á gjöldunum, og að lögtakið fari fram án frekari fyrirvara; skal það gjört að minnsta kosti viku á undan lögtakinu, en eigi er þörf að greina nöfn skuldunauta.

— 5. gr. Fógeti framkvæmir lögtak; þó má hreppstjóri gjöra lögtak í sveitum, þegar skuldin ekki nemur meiru en 50 kr., enda sje lögtakið eigi gjört í fasteign. Nú selur lögtaksbeiðandi fógeta eða hreppstjóra í hendur beiðni sína, með árituðu birtingarvottorði, eins og segir í 4. gr., og skulu þeir þá, nema lögmæt forföll banni, framkvæma lögtakið, þegar fresturinn er liðinn. — 6. gr.

Þegar fógeti er beiðinn lögtaks á framfærslueyri, þarf eigi að gjöra það brjeflega, og má fógeti rita úrskurð sinn á yfirvaldsúrskurð þann, er ákveðið hefur meðlagið eða staðfest hefur samning um fjárhæð þess. Þá er yfirvaldsúrskurðurinn eitt sinn hefur birtur verið þeim, er hlut á eða eiga að máli, getur í sveitum hreppstjórinn, en í kaupstöðum lögregluþjónn eða einn stefnuvottur birt lögtaksúrskurð fógeta, svo að gilt sje, um innheimtu hverrar þeirrar fjárhæðar, er í gjalddaga er komin. Nú hefur beiðzt verið heimtu á slíkum framlögum, og beiðnin gild tekin, og skal fógeti án frekari áskorunar annast um innheimtuna, þar með talin sala á hinum lögteknunum og innheimta andvirðisins. — 7. gr. Auk aðal-

kröfunnar nær lögtakið og til alls kostnaðar, er leiðir af gjörðinni og af geymslu og sölu hinna lögteknunna, en ekki má heimta gjöld fyrir gjörðina fyrir fram. Ef

söluandvirðið hrökkur eigi fyrir kröfunni og áföllnum kostnaði, skal lögtakinu fram haldið án fyrirvara eptir 4. gr. Að öðru leyti skal lögtak fram fara eptir ákvæðum laganna um fjárnám, en eigi þarf lögtaksbeiðandi að

*Remungrbr.
3/1755.*

vera við staddur gjörðina. Ef gjald það, er lögtaki skal **1885**
 taka, eigi er ákveðið í peningum, skal fógeti eða hrepp- 16. des.
 stjóri breyta því í peningagjald, ef gjaldið er ákveðið í
 þeim aurum, sem verðlagsskrá leggur verð á; en að öðr-
 um kosti skulu lögkvaddir virðingarmenn kveða á um fjhæð
 þess. Lögtak, er hreppstjóri framkvæmir, á fram að fara í
 viðurvist tveggja tilkvaddra votta, og getur enginn, sem
 hann kveður til, undan skorast. Hann ritar gjörðina í
 bók, er fógeti fær honum, og hefur löggilt, og skal
 greiða andvirði bókarinnar úr sýslusjóði. — Ef lögtaks-
 beiðandi eigi er við staddur gjörðina, er fógeti eða hrepp-
 stjóri skyldur að taka við borgun þeirri, er fram kann
 að verða boðin, meðan á gjörðinni stendur, hvort heldur
 er á skuldinni allri eða á hluta hennar, og er það jafn-
 gilt og lögtaksbeiðandi hefði sjálfur við tekið; svo er og
 þeim, er lögtak framkvæmir, skylt að ákveða, hvort hin-
 ir lögteknu munir skuli eptir sem áður vera í vörzlum
 skuldunauts, ella annast um varðveislu þeirra, svo að
 vel sje. — 8. gr. Sje það fógeti, sem lögtakið fram-
kvæmir, mega varnir fram koma, meðan á gjörðinni
stendur. Meðan sókn og vörn fer fram fyrir fógetanum
 um lögmæti fram kominna mótmæla, getur venjulega að
 eins lögtaksbeiðandi fengið frest til að sanna sitt mál.
 Ef lögtaksbeiðandi eigi er við staddur, og eigi verður
 þegar til hans náð, og fógeti þykist hvorki geta dæmt
 fram komin mótmæli ógild þegar í stað, nje heldur tek-
 ið þau gild, skal gjörðinni frestað, og málsaðilum skýrt
 frá, hvenær gjörðin skuli upp tekin af nýju, og fer þá
 sókn og vörn fram eptir reglum þeim, er gilt hafa til
 þessa. Þá er fógeti á að úrskurða um fram komin mót-
mæli, er hann eigi bundinn við úrskurð þann um að
lögtak megi framkvæma, er kveðinn er upp samkvæmt
3. gr. Úrskurði, er tekur gild fram komin mótmæli,
 má áfrýja lögum samkvæmt. — 9. gr. Sje það hrepp-
stjóri, sem framkvæmir lögtak, mega varnir fram koma,

1885 meðan á gjörðinni stendur og innan hálfis mánaðar eptir 16. des. framkvæmd hennar. Komi mótmæli fram, meðan á gjörðinni stendur, skal hreppstjóri bóka þau, en framkvæma lögtakið, og því næst senda fógeta eptirrit af bókinni. Mótmæli, sem fram koma, eptir að gjörðinni er lokið, skal bera fram fyrir fógeta. Að hálfum mánuði liðnum frá því gjörðin fór fram, leggur fógeti úrskurð sinn á fram komið mótmæli; þó má fógeti, þyki honum nauðsyn til bera, gefa málsaðilum kost á að láta uppi álit sitt um mótmælin fyrir fógetaðómi, áður hann leggur úrskurð á þau. Nú þykja fógeta fram komið mótmæli gild vera, og leiðrjettir hann þá sjálfur það, er rangt er, eða lætur hreppstjóra gjöra það, eða hann ónýtir með úrskurði gjörðina að öllu eða nokkru leyti. / Taki fógeti mótmælin eigi til greina, staðfestir hann gjörðina til fullnaðar. Skýra skal málsaðilum frá málalokum. Sjeu mótmæli gild tekin með úrskurði, má áfrýja honum lögum samkvæmt. — 10. gr. Leysa má lögtekna muni, þangað til uppboð fer fram, greiði maður það, er lögtak var gjört fyrir, með áföllnum kostnaði. Þá er liðnar eru 3 vikur, frá því lögtakið var gjört, eða frá því það var staðfest, hafi mótmæli framkomið samkvæmt 9. gr., má lögtaksbeiðandi hlutast til um sölu á hinum lögteknu munum (sbr. þó 11. og 12. gr.). Fari skuldin eigi fram úr 50 kr., og hafi lögtak eigi verið gjört í fasteign, getur skuldunautur eigi mótmælt sölu gegn borgun út í hönd, nema svo sje, að hann geti útvegað áreiðanlegan innheimtumann, er ábyrgjast vilji uppboðsandvirðið, eða hann geti sett næga tryggingu fyrir því á annan hátt; að öðrum kosti fer salan fram eptir hinum almennu ákvæðum laganna. — 11. gr. Nú þykir einhverjum sjer órjettur gjör með lögtaki, og getur hann þá áfrýjað gjörðinni, hvort sem mótmæli þau, er hann ber fyrir sig, hafa fram komið við sjálfa gjörðina eða eigi, og hvernig sem þeim er háttað, enda nemi gjörðin slíku, er áfrýja megi. Áfrýja skal áður 8 vikur sjeu liðnar frá

gjörðardegi, eða frá staðfestingu hennar, hafi mótmæli fram komið samkv. 9. gr.—Uppreisn má eigi veita, þegar missiri er liðið frá sama tíma. Hafi stefna til áfrýjunar lögtaksgjörðinni verið birt lögtaksbeiðanda, áður liðinn sje 3 vikna frestur sá, sem nefndur er í 10. gr., má lögtaksbeiðandi eigi selja hina lögteknu muni, þar til lögtaksgjörðin hefur dæmd verið lögmæt með fullnaðardómi í því máli. Hafi lögtaksbeiðanda eigi verið varnað sölu á þennan hátt, má krefjast ónýtingar á lögtaksgjörðinni, sjeu hinir lögteknu munir eigi þegar seldir, ella að eins krefjast skaðabóta. — 12. gr. Hafi sá, er fyrir lögtaki hefur orðið, önnur mótmæli gegn því en þau, að eigi hafi mátt skuldina lögtaki taka að lögum, eða lögtaksaðferðin hafi röng verið, er honum rjett mál að höfða í hjeraði um lögmæti gjörðarinnar, enda hafi hann eigi í hyggju að koma fram ábyrgð á hendur fógeta, nje hafi áfrýjað gjörðinni eptir 11. gr. Mál þetta skal fyrst kæra fyrir sáttanefnd, og síðan höfða í þinghá þeirri, þar sem lögtak fór fram, þótt varnarþing lögtaksbeiðanda sje eigi þar; en höfða skal málið áður 8 vikur sjeu liðnar frá lögtaksdegi eða frá staðfestingu þess, hafi mótmæli fram komið eptir 9. gr. — Þá er fyrirkall hefur birt verið lögtaksbeiðanda, áður liðnar eru 3 vikur þær, er um getur í 10. gr., getur kærandi sett tryggingu, og með því varnað lögtaksbeiðanda sölu hinna lögteknu muna, þar til genginn er fullnaðardómur í því máli; má þá og krefjast ónýtingar á lögtaksgjörðinni. Hafi lögtaksbeiðanda eigi verið varnað sölu á þennan hátt, má ónýtingar krefjast á lögtaksgjörðinni, sjeu hinir lögteknu munir eigi þegar seldir, ella að eins krefjast skaðabóta. — 13. gr. Sje mál höfðað út af lögtaksgjörð samkvæmt 11. eða 12. gr., og reynist lögtaksgjörðin ólögmæt, ber lögtaksbeiðanda, þar með talinn landssjóður, sveitarsjóðir, bæjarsjóðir, svo og aðrir yfirbjóðendur þeir og stofnanir, sem um er rætt í 1. gr., að bæta skuldu-

1885

16. des.

1885 naut allan halla, er hann beðið hefur af lögtaksgjörð-
 16. des. inni, samkvæmt reglum þeim, er gilt hafa til þessa. Svo
 skal hann og greiða skuldunaut að skaðlausu málskostnað
 í öllum dómum, ef svo reynist, að skuld var krafín, sem engin var, eða eigi komin í gjalddaga, þá er lögtaksgjörðin fór fram. — 14. gr. Fyrir lögtaksgjörð hverja, er hreppstjóri framkvæmir, ber honum borgun, og, ef til kemur, endurgjald fyrir ferðakostnað, eptir lögum nr. 3, 13. jan. 1882, 5. gr., sbr. 3. gr. Fyrir lögtaksgjörðir, er fúgeti framkvæmir, skal goldið eins og fyrir fjárnámsgjörðir, samkvæmt ákvæðum aukatekjulaganna. Fyrir hverja birting samkvæmt 4. gr. ber stefnuvottum þóknun eptir lögum nr. 3, 13. jan. 1882. — *II. Um fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar.* 15. gr. Gjóra má fjárnám, þótt eigi styðjist það við dóm eða sátt, á tiltekinni skuld, sem þinglesið brjef er fyrir með veði í fasteign, hafi skuldunautur ritað undir það nafn sitt eða við það kennt í viðurvist notarii publici eða tveggja vitundarvotta, þá er skuldin er í gjalddaga komin fyrir uppsögn, eða eptir ákvæði veðbrjefsins eða og fyrir greiðslufall á vöxtum eða afborgunum, sje svo með berum orðum til skilið í veðbrjefinu. Fjárnámið má gjöra eigi einungis fyrir höfuðstól eða afborgun upp í hann, heldur og fyrir vöxtum út af fyrir sig; en eigi má fjárnám gjöra í öðru en veðinu, og eigi fyrri en liðinn er hálfur mánuður frá gjalddaga; og búi skuldunautur á hinni veðsettu eign, þá skal með þriggja daga fyrirvara birta honum með stefnuvottum, hvenær gjörðin eigi fram að fara. — Um áfrýjun á slíku fjárnámi og uppboðum, er af því stafa, skal farið eptir almennum lagaákvæðum. Nú hefur skuldunautur afsalað sjer rjetti til áfrýjunar, áður en fjárnámsgjörð fór fram, og er slíkt afsal ógilt. — 16. gr. Ákvæði 15. gr. ná og til veðbrjefa þeirra, er gjörð hafa verið, áður en lög þessi öðlast gildi, sje skilyrðum þeim fullnægt, er greinin setur.

Lög um breytingu á 46. gr. í tilskipun um sveitastjórn á Íslandi, 4. maí 1872. **1885**

16. des.

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Hjer eptir skulu úr lögum numin ákvæði 46. gr. í tilskipun um sveitastjórn á Íslandi, 4. maí 1872, að því er snertir kjörskrá þá, er amtmaður á að semja um kjörgenga menn í amtinu og senda öllum sýslunefndum amtsins, áður en kosningar til amtsráðs fara fram.

Lög um selaskot á Breiðafirði.

16. des.

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Öll skot á sel skulu hjer eptir bönnuð á Breiðafirði fyrir innan línu, sem hugsast dregin frá Klofningshyrnu í Dalasýslu mitt á milli Gassaskerja og Stagleyjar hálfa mílu suður frá Oddbjarnarskeri nyrðra í Bjargtanga í Barðastrandarsýslu. — 2. gr. Brot gegn 1. gr. varða sektum og skaðabótum eptir 5., 15. og 16. gr. í tilskipun 20. júní 1849. — 3. gr. Með þessum lögum er opið bjef 22. marz 1855 úr lögum numið.

Lög um breytingu á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra. **16. des.**

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — Hjer á landi skulu þessar fuglategundir friðaðar fyrir allri veiði á hverjum tíma árs sem er: kríur, snjótitlingar, þúfútitlingar, maríuerlur, steindeplar, prestir, rindlar og auðnutitlingar; og allar aðrar fuglategundir, nema ernir, valir, smirlar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl, skulu friðaðar frá 1. apríl til 20. júlí ár hvert; þó skal lundi friðaður frá 10. maí til 20. júní, fýll frá 1.

1885 marz til 10. ágúst. Net og skot má eigi hafa við lunda
 16. des. eða fýla veiði. — Með lögum þessum er 1. gr. laga
 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra úr lögum
 numin.

1886 Lög um hluttöku safnaða í veitingu brauða.

8. jan.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
 með samþykki Voru: — 1. gr. Þegar brauð í þjóð-
 kirkjunni losnar, tekur söfnuðurinn þátt í veitingu þess
 eptir reglum þeim, er nú skal greina. — 2. gr. Þegar
 auglýst hefur verið, að prestsembætti sje laust, og hinn
 ákveðni umsóknarfrestur er út runninn, skal landshöfð-
 ingi, þegar fleiri en 3 hafa sótt um embættið, er allir
 fullnægja hinum almennu skilyrðum fyrir því að geta
 haft á hendi prestsembætti í þjóðkirkjunni, með ráði
 biskups velja þrjá af umsækjendum til kosningar, er
 honum virðast hafa bezta hæfilegleika til þess, að geta
 komið til álita við veitingu embættisins. Hafi að eins 3
 slíkir menn sótt um brauð, má landshöfðingi á sama
 hátt velja 2 þeirra til kosningar. — 3. gr. Umsóknar-
 brjef þau, er þannig hafa verið valin úr, og bæði um-
 sóknarbrjefin, hafi að eins 2 sótt um embættið, sendir
 biskup með athugasemdum þeim, er honum virðist á-
 stæða til að gjöra, til hlutaðeigandi prófasts, en prófast-
 ur skal sjá um, að þau verði lögð fram og liggja til sýnis
 í 2 vikur á einhverjum hentugum stað í prestakallinu.
 Ef sóknarnefndin eða sóknarnefndirnar í prestakallinu láta
 eigi prófast vita, áður frestur þessi er liðinn, að söfnuð-
 urinn ætli sjer eigi að nota kjörrjett sinn, skal prófast-
 urinn stofna til fundar fyrir allt prestakallið, áður aðrar
 2 vikur sjeu liðnar, og skal auglýsa fund þennan svo
 sem þörf gjörist. Um umsækjendur þá, sem í kjöri
 eru, skal á þessum fundi öllum þeim meðlimum þjóð-
 kirkjunnar, sem búsettir eru í prestakallinu, og óspillt
 mannorð hafa, gefinn kostur á að greiða atkvæði, ef þeir

eru orðnir fullra 25 ára, þegar kosningin fer fram, og **1886** hafa atkvæðisrjett á safnaðafundum samkvæmt lögum nr. 8. jan. 5 frá 27. febr. 1880, sbr. lög nr. 10 frá 12. maí 1882. —

4. gr. Kjörstjórn skal stýra kosningum; er prófastur formaður hennar, en hver sóknarnefnd í prestakallinu kys í hana 2 menn. — 5. gr. Sóknarnefnd hver semur skrá yfir þá sóknarmenn, er kosningarrjett hafa eptir 3. gr., og sjer um, að skráin liggi til sýnis fulla viku á undan kjördeginum á einhverjum hentugum stað fyrir sóknarbúa; eptir þeirri skrá fer kosningin fram. — Nú kærir einhver, að sjer hafi verið sleppt úr skránni, eða að annar hafi heimildarlaust verið tekinn á skrána, og skal hann þá í seinasta lagi koma fram með kröfu sína eða mótmæli á sjálfum kjördeginum, og leggur kjörstjórnin því næst úrskurð sinn á málið, áður en gengið er til atkvæðagreiðslu. — 6. gr. Sjerhver sá, er kosningarrjett hefur og vill greiða atkvæði, skal koma sjálfur á kjörfund. Atkvæðagreiðslan skal fram fara munnlega, og skulu 2 af kjörstjórnum taka við atkvæðum við kjörskrá hverja. Þegar öllum, er viðstaddir eru og hafa kosningarrjett, hefur verið gefinn kostur á að greiða atkvæði og þau rituð í kjörbækurnar, skal atkvæðagreiðslunni lokið, en þó eigi fyr en klukkustund er liðin frá því kosningar hófust. — 7. gr. Kjörstjórnin semur skýrslu um það, er fram hefur farið á kjörfundinum, og sendir hana ásamt kjörskránum og umsóknarbrjefunum o. fl. til landshöfðingja, þegar frestur sá er liðinn, sem ræðir um í 8. gr. — 8. gr. Nú vill einhver koma fram með kæru viðvíkjandi kosningu þeirri, er fram hefur farið, og verður hann þá að senda kæru sína skriflega til formanns kjörstjórnarinnar, áður en vika sje liðin frá því kosningin fór fram, ef henni skal nokkur gaumur gefinn; en formaður kjörstjórnarinnar skal senda landshöfðingja kæruna ásamt álitu kjörstjórnarinnar. — 9. gr. Ef að minnsta kosti helmingur safnaðarmeðlima þeirra í prestakallinu, er kosningarrjett hafa,

1886 hafa tekið þátt í kosningunni, og einhver af umsæk-
 8. jan. endum hefur hlotið að minnsta kosti helming atkvæða
 þeirra, er greidd hafa verið, verður honum gefið veit-
 ingarbrjef af hlutaðeigandi stjórnarvaldi, hafi kosningin
 farið fram eptir 3.—8. gr. laga þessara, eða sjeu eigi þeir
 gallar á, sem eptir atvikum geti haft veruleg áhrif á úrslit
 hennar; ella skal við veiting embættisins taka það tillit
 til þeirra óska, er hafa komið fram af hálfu safnaðarins,
 er álitnið verður að rjett sje. — 10. gr. Nú hefur laust
 brauð verið auglýst á venjulegan hátt, og hinn ákveðni
 umsóknarfrestur er út runninn, og hafi þá ekki nema
 einn, er fullnægi hinum almennu skilyrðum fyrir að þjóna
 prestsembætti í þjóðkirkjunni, sótt um brauðið, þá skal
 eptir kosningarreglum laga þessara leita tillögu safnað-
 arins um, hvort hann heldur kjósi að brauðið verði veitt
 þessum eina umsækjanda, eða prestþjónusta í brauðinu
 verði fyrst um sinn falin á hendur nágrannapresti eða
 nágrannaprestum, verði því við komið, eða settur verði
 prestur til að þjóna brauðinu til bráðabirgða, geti hann
 fengizt. — 11. gr. Kostnaði við prestakosningar skulu
 sóknarnefndirnar jafna niður á alla safnaðarmenn í presta-
 kallinu, þá er atkvæðisrjett hafa samkvæmt 3. gr. Ein-
 dagi á því gjaldi er hinn fjórtándi dagur, frá því að
 niðurföfnunin og hverjum greiða skuli var auglýst á
 kirkjufundi. Kærur út af fjárheimtu þessari er heimilt
 að bera upp á hjeradsfundi prófastsdæmisins, og leggur
 hann fullnaðarúrskurð á málið. Rjett er að taka gjöld
 þessi lögtaki. — 12. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. dag
 janúarmán. 1887.

8. jan. Lög um lán úr viðlagasjóði til handa sýslufjelögum
 til æðarvarpsræktar¹.

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með

1) Sbr. lög 4. des. 1886.

samþykki Voru: — 1. gr. Sýslunefndunum í Snæfells-**1886**
ness, Dala, Barðastrandar og Strandasýslum, sem og **8. jan.**
Mýra og Ísafjarðarsýslum, ef þær beiðast þess, veitist
samtals allt að 10,000 kr. lán úr viðlagasjóði til efling-
ar æðarvarpsræktar. Lánið geta sýslufjelög þessi tekið
smátt og smátt eptir þörfum. Lánið ávaxtast og end-
urgelzt á 28 árum með 6 af hundraði ár hvert.— 2. gr.
Hver ábúandi á æðarvarpsjörð í sýslum þeim, sem tal-
ar eru í 1. gr., er skyldur fram að telja á hreppskila-
þingum haust hvert, hversu mörg pund af hreinsuðum
æðardún fengizt hafi það sumar af ábyli hans, og skal
hreppstjóri hver semja greinilega og ýtarlega skýrslu um
framtal æðardúnstekju í sínum hrepp; skal hann til-
greina nöfn allra ábúanda á hverri æðarvarpsjörðu, hve
mikinn hluta jarðar hver hafi til ábúðar eða afnota, og
hversu mikla dúntekju hver fram telur, og senda sýslu-
manni skýrslu sína fyrir útgöngu desembermánaðar ár
hvert. Síðan jafnar sýslumaður árgjaldi sýslunnar af
láninu niður samkvæmt skýrslum hreppstjóra á allar æð-
arvarpsjarðir í sýslunni, jafnt á hvert æðardúnpund, og
tilkynnir hverjum ábúanda gjaldhæð hans innan marz-
mánaðarloka. Ábúandi skal lokið hafa árgjaldi sínu til
sýslumanns fyrir aprílmánaðarlok, en sýslumaður við-
lagasjóði fyrir 11. júní ár hvert. — 3. gr. Þá er ábúandi
greitt hefur árgjaldið, á hann rjett á fullu endurgjaldi
þess hjá landeiganda. Greiði ábúandi eigi árgjaldið á
rjettum eindaga, er rjett að taka það lögtaki sem annað
almannagjald. — 4. gr. Nú er ábúandi gjaldskyldrar
jarðar kærður um rangt framtal, og má hann vinna eið
að framtali sínu fyrir sýslumanni. Treystist hann eigi
að vinna eiðinn, eða sannist það að hann hafi talið
rangt fram, greiði hann umfram árgjald sitt í sekt til
landssjóðs 20—50 kr.

Lög um utanþjóðkirkjumenn.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al- 19. febr.

1886 þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með 19. febr. samþykki Voru: — I. *Um borgaralegt hjónaband utanþjóðkirkjumanna og trúarfærðslu barna þeirra.* — 1. gr. Rjett er að veraldlegir valdsmenn gefi hjón saman, og hefur slíkt hjónaband fulla löghelgi, þótt kirkjuleg vígsla eigi komi til, ef annaðhvort hjónaefna eða bæði eru utanþjóðkirkju. — 2. gr. Hjónaefni þau, er ganga vilja í borgaralegt hjónaband, riti bæjarfógeta eða sýslumanni í því lögsagnarumdæmi, er þau vilja láta gefa sig saman í, bónarbrjef um, að hann gefi þau í hjónaband. Skulu þau þá skýra honum frá því, hverrar trúar þau sjeu og í hverju trúfjelagi, ef þau í nokkru eru. — 3. gr. Nú hefur bæjarfógeti eða sýslumaður verið beðinn um að gefa hjón saman, og skal hann láta birta það á kirkjufundi í prestakalli því, er brúðurin er til heimilis í, 3 vikum áður en hjónin eru saman gefin. Í kaupstöðum fer um þessa birtingu, sem þar er venja um auglýsingar þær, er almenning varða. Birtingin verður ógild, ef hjónaefnin eigi eru saman gefin hinar næstu 12 vikur. Vilji nokkur hefja lögbann gegn hjónabandinu, skal segja til þess valdsmanni lögsagnarumdæmis þess, sem brúðurin á heima í. — 4. gr. Áður en valdsmaður gefur hjón saman, ber honum að hafa fengið fulla vissu um, að birting sú, sem lögboðin er í 3. gr., hafi farið fram, og að ekkert lögbann sje gjört. Um meinbugi skal valdsmaður gæta alls hins sama, sem þjóðkirkjuprestar eiga að gæta að lögum, þó svo, að ferming og altarisganga sjeu ekki hjúskaparskilyrði fyrir þá, sem eigi hafa þjóðkirkjutrú. — 5. gr. Hjónaefni skulu koma til brúðkaupsstefnu á þeim stað, degi og stundu, er valdsmaður ákveður. Skal valdsmaður þá fyrst brýna fyrir þeim þýðingu hjónabandsins, því næst tekur hann á móti játningu þeirra um, að þau vilji hjón verða, og lýsir loksins yfir því, að þau sjeu gefin saman í lögmætt hjónaband. Stjórnarráð Íslands setur reglur fyrir athöfn þessari, og skal hún fram fara í heyranda hljóði og í viðurvist

tveggja tilkvaddra votta. Bæjarfógeti eða sýslumaður **1886** skal rita í bók, sem til þess er ætluð, allt það, er nokkru 19. febr. má varða, að því er til hjónabandsins kemur, og fái hjónunum eptirrit þess, staðfest með nafni sínu og embættisinnsgli, til sannindamerkis um, að þau sjeu að lögum hjón orðin. Svo skal og valdsmaður, áður vika er liðin, senda annað eptirrit presti sóknar þeirrar, er brúðurin átti heima í, þá er hún giptist, og ritar hann þá skýrslu um hjónabandið í gjörðabók prestakallsins. — 6. gr. Borgun fyrir birtingu þá, sem 3. gr. getur, og vottorð um hana greiðist eptir lögum nr. 3 13. jan. 1882, 4. gr.; en fyrir gjörð þá, sem 5. gr. tilskilur og fyrir eptirrit af gjörðabókinni, skal gjalda valdsmanni 4 kr., er renni í landssjóð. Nú þarf valdsmaður að takast ferð á hendur, til að gefa hjón saman, og skal þá greiða honum dagpeninga og farareyri, slíkan sem aukatekjureglugjörð 10. sept. 1830 til skilur í 15. og 16. gr. — 7. gr. Nú er annaðhvort hjónaefna eða bæði utan þjóðkirkju, og verður hjónaband þeirra löglegt, ef einhver þjóðkirkjuprestur, sem í embætti er, vígir þau; en senda skal sóknarpresti brúðurinnar skýrslu um vígsluna, ef það er eigi hann, sem hefur gefið þau saman, svo hann geti gjört við það athugasemd í gjörðabók sína. Við stofnun hjónabanda þessara skal gæta ákvæða laganna um kirkjulega vígslu. — 8. gr. Ekki má gefa saman í hjónaband hjónaefni þau, sem ekki eru bæði þjóðkirkjutrúar, nema þau hafi skýrt embættismanni þeim, sem á að gefa þau saman í hjónaband, frá því, í hverjum trúarbrögðum börn þau, er þau eiga saman, skuli uppfræða. Þessa yfirlýsingu skal rita í gjörðabækur þær, er fyr greinir. Þó má breyta slíkri ákvörðun, ef þeim hjónum semur um, eða eptir ráðstöfun annars þeirra, ef hitt er látið, eða hefur misst forráð fyrir börnunum, og landshöfðingi samþykkir. Ekki má uppfræða börn í öðrum trúarbrögðum en þeim, er annaðhvort foreldra hefur, eða að öðrum kosti í trú

1886 Þjóðkirkjunnar. — 9. gr. Nú var hvorttveggja foreldra 19. febr. í Þjóðkirkjunni, er þau gengu að eigast, og hafa því engan samning gjört sín á milli um trúfræðslu barna sinna, og er þá hvoru þeirra rjett að krefjast þess, að börnin alist upp í trúfræði Þjóðkirkjunnar. Þó er rjett, að börnin alist upp í trú þeirri, er annað foreldra hefur síðar tekið, sjeu þau bæði á það sátt. Nú gengur annað hjóna úr Þjóðkirkjunni og tekur aðra trú, en hitt er látið eða hefur misst forráð fyrir börnum sínum, og er þá heimilt, að þau alist upp í trú þess, sem á lífi er, ef landshöfðingi samþykkir. — 10. gr. Foreldri, sem ekki eru í Þjóðkirkjunni, skulu tafarlaust skýra sóknarprestinum frá fæðingu barna sinna, svo og frá nöfnum þeirra, áður en 12 vikur eru liðnar frá því er þau fæddust, svo hann geti ritað hvorttveggja þetta í gjörðabók prestakallsins. Vottorð um nafngjafir þessar komi í staðinn fyrir skírnarvottorð. Brot gegn ákvæðum greinar þessarar varða 1—20 króna sekt, er rennur í fátækra sjóð. Valdsmaður ákveður sektina. — 11. gr. Fjórtán ára aldur barna þeirra, sem ekki heyra til Þjóðkirkjunni, jafngildir fermingu, að því er til borgaralegra rjettinda kemur. Rjett er að börn þau, er ekki skulu alast upp í trúarbrögðum Þjóðkirkjunnar, sjeu undanþegin fræðslu í þeim í alþjóðlegum skólum. — 12. gr. Sáttatilraun milli hjóna af hálfu hinnar andlegu stjettar, sem tilskipun 18. okt. 1811 (sbr. tilskipun 30. apríl 1824, 18. gr.) til skilur, fellur niður, ef hjón lýsa því yfir við valdsmann, að þau sjeu ekki bæði í Þjóðkirkjunni. — II. *Um konunglega staðfesting utanþjóðkirkjupresta og gildi embættisverka þeirra.* — 13. gr. Ef kirkjufjelag hjer á landi utan Þjóðkirkjunnar kys sjer prest eða forstöðumann, þá geta fulltrúar kirkjufjeldagsins leitað staðfestingar konungs á kosningunni. Nú staðfestir konungur kosninguna, og hafa þá kirkjuleg embættisverk þau, er sá prestur fremur fyrir utanþjóðkirkjumenn, þar á meðal hjónavígsla, alla hina sömu borgaralega þýðingu, sem væru þau af

þjóðkirkjupresti framin; slíkt hið sama er um vottorð **1886**
 þau, er slíkur prestur gefur. — Um meinbugi og lýsing- **19. febr.**
 ar, að því er til hjúskapar kemur, gæti prestar þessir
 fyrirmæla þeirra, er annars gilda að lögum; sæti ella
 ábyrgð sem þjóðkirkjuprestar. — 14. gr. Nú hefur prest-
 ur eða forstöðumaður utanþjóðkirkjusafnaðar fengið kon-
 unglega staðfesting, og skal hann þá sýna hana sýslu-
 manni eða bæjarfógeta, þeim er í hlut á, áður en hann
 fremur embættisverk, og skal hann jafnframt með skrif-
 legum eiðstaf eða yfirlýsingu skuldbinda sig til að hegða
 sjer í þessari stöðu sinni samkvæmt lögum landsins.
 Skyldur er hann að gefa skýrslur þær og vottorð, er yfir-
 völd krefjast og að söfnuði hans lúta, og upplýsingar
 aðrar í líkingu við það, sem þjóðkirkjuprestar eru skyldir
 að gefa. — 15. gr. Rjett er utanþjóðkirkjumönnum,
 þeim er hafa prest eða forstöðumann þann, sem kgl.
 staðfestingu hefur fengið eptir 13. gr., að nota grafreiti
 þá, er þjóðkirkjan hefur gjöra látið, ef þeir gjalda leg-
 kaup og taka þátt í kostnaði til viðhalds eða stækkunar
 grafreitanna. Má prestur þeirra jarðsyngja og moldausa
 þar lík safnaðarlima sinna, og mega utanþjóðkirkjumenn
 við hafa þar helgisiði sína, er þeir hafa sett sjer. Gjöri
 þeir sjer sjerstaka grafreiti, eru þeir háðir heilnæmis-
 reglum þeim, er nú gilda eður settar kunna að verða um
 greptranir, svo og samþykki og eptirliti valdsmanns, að
 því er til grafreitarstæðis kemur. — III. *Um gjaldskyldu*
utanþjóðkirkjumanna. — 16. gr. Allir þeir menn, sem
 eru í einhverju kirkjufjelagi utan þjóðkirkjunnar, því er
 prest hefur eða forstöðumann, er fengið hefur kgl. stað-
 festing samkvæmt 13. gr., skulu lausir við gjöld fyrir
 aukaverk, svo og offur, lambseidi, dagsverk, ljóstoll og
 lausafjártíund til kirkna og presta þjóðkirkjunnar. —
 Þeir, sem ekki eru í neinu slíku kirkjufjelagi, eru aptur
 á móti eigi undanþegnir nokkru lögboðnu gjaldi til prests
 og kirkju.

1886

19. febr.

Lög um friðun á laxi.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Eigi má lax veiða í sjó, ám eða vötnum nema 3 mánuði á hverju sumri. Sýslunefnd skal í hverju hjeraði setja fastar reglur um, hve nær veiðitíminn skuli þar byrja og enda. Á þessum veiðitíma skal þó lax friðaður 36 stundir í viku hverri, eða frá náttmálum á laugardögum til dagmála á mánudögum, og skulu þá öll laxanet tekin upp, og allar veiðivjelar standa opnar, svo lax hafi frjálsa göngu. Net þau, er svo eru gjörð, að ekki getur lax fest sig í þeim, teljast með föstum veiðivjelum. — 2. gr. Ekki má leggja net, setja garða eða aðrar fastar veiðivjelar lengra út í nokkra á, en í hana miðja, og þó því að eins svo langt út, að hinn helmingur árinna sje eigi grynri en sá, sem þvergirtur er. — Nú vilja menn leggja net eða setja garða eða veiðivjel út frá báðum löndum, og skal þá svo leggja, að ávallt sje 30 faðma bil eptir endilangri ánni milli veiðivjela. Eigi einn maður veiði í á, er honum heimilt að veiða með þvergirðing; en renni á í fleiri kvíslum, má enginn þvergirða eina þeirra, nema meiri sje fiskiför í annari, og þó því að eins, að hann eigi einn veiði í þeirri kvísl. — 3. gr. Eigi má leggja net eða veiðivjel úti fyrir ósamynnum í stöðuvötn eða sjó, þar sem lax gengur, svo för hans sje hindruð. Ádráttarveiði má við hafa í ám; þó má ekki draga á nema frá dagmálum til náttmála og í árósum einungis fyrir göngu annarshvors flóðs. Heimilt er að veiða lax með stöng, en eigi með sting eða krók. Til vísindalegra þarfa og laxaklaks má lax veiða á hverjum tíma árs sem er. — 4. gr. Hverjum manni er heimilt að skjóta sel og styggja í ám og árósum, er lax gengur um; þó má ekki raska þinglesinni friðun eggvera og selalátra, nema fullt gjald komi fyrir, slíkt er dómkvaddir menn meta. — 5. gr. Engin veiðarfæri nje veiðivjelar má við hafa, er taka smálax. Skulu möskvar í laxnet-

um ekki minni vera, þá votir eru, en 9 þumlungar um- **1886**
máls. Net, hvort sem eru lagnet eða ádráttarnet, mega 19. febr.
eigi tvöföld vera. — Á hverri laxveiðivjel skulu vera svo
stór op, að enginn lax, sem ekki er meiri en 9 þuml-
ungar ummáls, þar sem hann er gildastur, staðnæmist í
vjelinni. Sjeu grindur í vjelinni, skulu spelar standa
lóðrjett upp og ofan, og sje eigi skemmra bil milli þeirra
en $1\frac{1}{2}$ þumlungur. — 6. gr. Nú vill meiri hluti veiði-
eiganda í á, sem lax gengur í, veiða í fjelagi, til að koma
á meiri friðun, en lög þessi ákveða, og skulu þá þeir,
sem friðunina vilja fram hafa, leggja málið fyrir hlut-
aðeigandi sýslunefnd. Álíti sýslunefndin rjetti einskis
hallað, skal hún semja reglur fyrir veiðiaðferðinni og
skiptingu á veiðinni, og eru allir hlutaðeigendur skyldir
því að hlíta. Þegar svona stendur á, skal höfuðáin og
allar laxgengar ár, sem í hana renna, álítast sem ein á.
— 7. gr. Nú er svo háttað á einhverjum stað, að nauð-
syn þykir til bera, að kveða skýrara á um eitthvað það,
sem fyrir er mælt í lögum þessum, og er sýslunefnd
einni eða fleirum heimilt að setja um það reglugjörð, en
þó svo, að grundvallarreglum laga þessara um friðun
laxins og frjálsa göngu sje í engu haggð. Reglugjörðir
sýslunefnda, sem getið er í þessari grein og 6. gr., skal
amtmaður staðfesta, og fá þær þá fullt lagagildi um
næstu 10 ár. — 8. gr. Brot gegn lögum þesum varða
allt að 100 kr. sekt. Allt ólöglegt veiðifang og öll ólög-
leg veiðiáhöld skulu upptæk, og skal fógeti tafarlaust
taka upp öll ólögleg veiðigögn, og nema burtu ólögmat-
ar girðingar. — Sektir samkvæmt lögum þessum renni
að helmingi í sveitarsjóð þann, er hlut á að máli, og að
helmingi til uppljóstrarmanns; en andvirði ólöglegra veiði-
áhalda renni eingöngu í sveitarsjóð eða sveitarsjóði. —
9. gr. Mál um brot gegn lögum þessum eða staðfestum
samþykktum eru almenn lögreglumál. Þó getur sá, sem
fyrir sök er hafður, komið hjá málssókn, ef hann játar
brot sitt og greiðir sektir og skaðabætur að fullu, eptir

1886 því sem amtmaður ákveður. Rjett er og, að sá, sem 19. febr. fyrir skaða hefur orðið af ólöglegri veiði annara, reki málið sem einkalögreglumál. — 10. gr. Ákvarðanir í Jónsbókar landsleigubálki 56. kap. um veiðar í ám, sem og viðaukalögin 11. maí 1876 um friðun á laxi, eru hjer með úr lögum numin.

19. febr. Lög um friðun hvala.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru: — 1. gr. Allir hvalir, nema tannhvalir og smáhveli, svo sem hnýsur, höfrungar, og marsvín, skulu friðhelgir fyrir alls kyns skotum hvervetna í landhelgi, svo fyrir land utan sem á flóum og fjörðum inni, frá 1. maí til 31. október ár hvert, nema í ísvök sje, fastir á grynningum eða hamlaðir á annan hátt þvílíkan. Eigi má heldur hvali skjóta á öðrum árstíma á fjörðum eða vogum, meðan síldarveiði er þar stunduð. En reka má hvali á land og drepa, ef það er gjört með handskutlum eða lagjárnnum, en eigi með skotum. — Þá er hvalur er drepinn á þann hátt, sem hjer er leyft, skal þess ávallt gætt, að eigi sje síldarveiði eða veiðarfærum spillt. — 2. gr. Brot gegn 1. gr. laga þessara varða sektum til landssjóðs allt að 2,000 kr. Auk þess skal veiðifang, ef nokkurt er, gjört upptækt, og andvirðið falla til landssjóðs. — Sje hvalur, hvernar tegundar sem hann er, nokkurstaðar veiddur í landhelgi af mönnum, er eigi hafa rjett til að veiða þar, eða sje landhelgi notuð af þeim á nokkurn hátt við hvalveiðar, varðar það sömu sektum og útlátum til landssjóðs, þó svo, að sektin má eigi minni vera en 500 kr. — 3. gr. Mál um brot gegn lögum þessum skal farið með sem opinber lögreglumál.

10. júlí Samþykkt um ýmislegt, er að fiskiveiðum á opnum skipum lýtur í veiðistöðunum í Stokkseyrarhreppi í Ár-

nessýslu. — 1. gr. Í byrjun vertíðar ár hvert kveður **1886** hreppstjóri alla formenn til fundar, til að kjósa 3 menn **10. júlí** úr þeirra flokki í hverri veiðistöðu hreppsins fyrir sig í gæzlunefnd, sem hefur á hendi, að láta draga upp veifu, þegar hún álitur hæfilega bjart, til að sjá til sundmerkja, og að ræði sje. En úr því að albjart er orðið, ræður hver formaður róðri sínum. — Annað hlutverk nefndar þessar er, að ákveða, hvenær á vertíðinni skuli brúka færi og hvenær lóð. — Þriðja hlutverk nefndar þessarar er, að ákveða, hvenær á vertíðum skuli brúka til beitu skelfisk og maðk. — 2. gr. Þess skal gætt, að menn leggi ekki á »sundin» of nærri hver öðrum, heldur með hæfilegu millibili. Einkum skulu menn varast, að leggja hver á móti öðrum á sundin, þegar brim er, heldur sje beðið eptir þeim, sem á sundið er lagður, en sá hefur forgangs-
rjett á leiðinni, sem af sjó kemur. — 3. gr. Hver skips-
eigandi leggi til ílát eptir þörfum til skips síns undir slor, sem flutt skal á sjó út til niðurburðar í grynustu fiski-
leitum, og hefur formaður hvers skips umsjón bæði yfir ílátunum og á því, að slorið sje flutt út. — 4. gr. Þegar lóð er brúkuð, skal svo hagað lagningu lóðarinnar, að sem minnstur bagi verði að fyrir aðra, svo sem, að sá er á eptir kemur, leggi ekki of nærri þeim, sem áður er farinn að leggja, sízt byrji fyrir framan stafninn hjá þeim, sem eru að leggja, eða rói svo út lóðina, af fyrir-
sjáanlegt sje, að lóðarflækjur verði eða hraunfestur. — 5. gr. Hver formaður hafi með sjer á sjó, í hvert skipti sem róið er, að minnsta kosti 8 potta af lýsi, til þess að hella í sjóinn, ef sundið er slæmt. Kostnaður af því skiptist niður sem afli af skipinu. — 6. gr. Nefnd sú, sem um er rætt í 1. gr., hefur umsjón með, að ákvörðunum þessum sje fylgt. — 7. gr. Brot á móti samþykkt þessari varðar 5—20 kr. sekt í hvert skipti eptir atvikum, að svo miklu leyti það sætir ekki hegningu eptir hegn-
ngarlögnum. Sektin rennur að helmingi til gæzlu-

1886 nefndarinnar og að helmingi til sveitarsjóðs Stokkseyrar-
10. júlí hrepps.

29. okt. AUGLÝSING um þyngd á böggjum, er senda á millum
konungsríkisins og Færeyja annars vegar og Íslands hins
vegar.

Böggjar, sem senda á millum konungsríkisins og
Færeyja annars vegar og þeirra pósthöfva á Íslandi hins
vegar, er pósthópið koma við á, mega vega 10 pd. í mesta
lagi. — 5 pd. mega böggjar vega, sem sendir eru í mán-
uðunum apríl—október millum konungsríkisins og Fær-
eyja annars vegar, og hins vegar annara pósthöfva á
Íslandi en þeirra, er áður gat um; en 1 pd., ef þeir eru
sendir í mánuðunum nóvember—marz.

4. des. Lög um prentsmiðjur.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — 1. gr. Í kaupstöðum og þeim verzlun-
arstöðum, er lögreglustjóri er búsettur í, er heimilt hverj-
um þeim, sem er fjár síns fullráði og hefur óflekkað mann-
orð, að setja prentsmiðju og reka prentið, enda fullnægi
hann skilyrðum þeim, er til þess þurfa að vera kaupstað-
arborgari, og leysi borgarabráðgjafi handiðnamanna, ef hann
hefur það eigi áður á þeim stað. Utan kaupstaða þessara
og verzlunarstaða þarf leyfi landshöfðingja til þessa, en
það veitist ókeypis. Brot gegn þessu verður sektum frá
25—500 kr. — 2. gr. Allar prentsmiðjur þær, er nú eru
eða síðar kunna stofnaðar að verða á landi hjer, eru skyld-
ar að láta landsbókasafninu ókeypis í tje 2 eintök og amts-
bókasöfnunum á Akureyri og í Stykkishólmi sitt eintakið
hvoru af hverju því, sem prentað er, hvort heldur er smátt
eða stórt, svo og hinni konunglegu bókhöfðu í Kaupmanna-
höfn 2 eintök, er annað sje á skrifpappír, og háskólasafn-
inu 1 eintak. Skulu þau send landshöfðingja við fyrsta
tækifæri, er fellur tvisvar á ári í júní og septembermánuð-

um. Sje þetta vanrækt, varðar það sektum eptir atvikum, **1886**
 eigi minna en þreföldu verði þess, sem undan er dregið. 4. des.
 Þó má landshöfðingi leyfa, að sektir falli niður að öllu eða
 nokkru leyti, ef bætt er úr vanræktinni, þegar áminnt er
 um það. — 3. gr. Prentsmiðju, sem ólöglega er niður sett,
 má lögreglustjóri loka, og ef þörf gjörist, leggja löghald á
 öll tæki hennar. — 4. gr. Eigandi prentsmiðju ber ábyrgð
 á brotum gegn lögum þessum. Sje óvíst, hver eigandi er,
 eða sje hann fjarverandi, ber sá ábyrgðina, er hefur verk-
 stjórn prentsmiðjunnar á hendi. — Mál um brot gegn lög-
 um þessum skulu rekin sem almenn lögreglumál. — Eldri
 ákvarðanir, er koma í bága við lög þessi, eru numdar úr
 lögum.

Lög um breyting á lögum um ýmisleg atriði, er 4. des.
 snerta fiskiveiðar á opnum skipum 14. des. 1877.

V j e r C h r. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
 þingi hefur fallið á lög þessi og Vjer staðfest þau með sam-
 þykki Voru: — 1. gr. Fyrir brot móti löggiltri samþykkt
 má ákveða sektir frá 5—500 króna, er tilfalli fátækra-
 sjóði; svo má og ákveða, að öll veiðarfæri, er brúkuð eru
 gagnstætt ákvæðum samþykktar, megi skipaðir umsjónar-
 menn upp taka og í land flytja án úrskurðar yfirvalds, en
 tafarlaust skulu þeir tilkynna lögreglustjóra upptökuna og
 málavöxtu, og má hann með úrskurði ákveða, að veiðar-
 færin skulu höfð í haldi, uns eigandi eða umboðsmaður
 hans sýnir vottorð lögreglustjóra um það, að sá, er veið-
 arfærin voru upp tekin fyrir, sje sýknaður með dómi eða
 málssókn gegn honum niður fallin, eða að hann hafi greitt
 sektir þær, sem honum hafa verið gjörðar, eða sett fyrir
 þeim fullgilda tryggingu. Ákveða má og, að affi, sem
 fenginn er með ólöglegri veiðiaðferð, skuli upptækur vera
 og andvirði hans renna í fátækra sjóð. — Þó má ákveða
 þeim, er uppljóstar broti gegn samþykkt, eða tekur upp
 veiðarfæri, allt að helmingi sekta og afla. — 2. gr. Með
 lögum þessum er 7. gr. laga um ýmisleg atriði, er snerta

1886 fiskiveiðar á opnum skipum 14. des. 1877, úr gildi
4. des. numin.

4. des. Lög um breyting á lögum 8. jan. 1886 um lán úr
viðlagasjóði til handa sýslufjelögum til æðarvarps-
ræktar.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Al-
þingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru: — 1. gr. Í stað sýslunefnda þeirra,
sem nefndar eru í lögum 8. jan. 1886, veitist lánið amts-
ráði vesturamtsins. Skal það verja því til að eyða flug-
vargi þeim, er æðarfugli grandar á Breiðafirði og við
Strandaflóa samkvæmt reglum þeim, er æðarræktarfe-
lagið á Breiðafirði og við Strandaflóa setur og amts-
ráðið samþykkir. — 2. gr. Endurgjaldinu verður jafn-
að niður á varpjarðirnar á Breiðafirði og við Strandaflóa,
og fer um niðurjöfnunina samkvæmt fyrirmælum 2. gr.
í tjeðum lögum, og standi sýslumaður amtsráði skil á
gjaldinu fyrir 11. júní, en amtsráðið líki því tafarlaust
í landssjóð.

4. des. TILSKIPUN um rjett kvenna til að ganga undir próf
hins lærða skóla í Reykjavík, prestaskólans og lækna-
skólans, og til að njóta kennslu á þessum síðar töldu
skólum.

Vjer Chr. IX., o. s. frv., Gjörum kunnugt: Vjer
viljum allramildilegast skipa svo fyrir: — 1. gr. Kon-
um er heimilt með sömu skilmálum og lærisveinum hins
lærða skóla í Reykjavík að ganga undir árspróf 4. bekkj-
ar og eins undir burtfararpróf skólans, smbr. reglugjörð
fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík 11. júlí 1877, 12. gr.,
síðustu málsgrein. — 2. gr. Konur eiga enn fremur
rjett á að njóta kennslunnar á prestaskólanum og lækna-
skólanum í Reykjavík, ef þær fullnægja skilyrðum þeim,
er um karlmenn eru sett í því efni. Þessa rjettar njóta
þær til fulls, að því er kennslu á læknaskólanum snert-

ir, og mega þær og ganga undir burtfararpróf skólans, **1886**
ef þær fullnægja að öðru leyti skilyrðunum fyrir því. 4. des.
En að því er prestaskólann snertir, þá mega þær að
eins að nokkru leyti njóta kennslunnar á honum, og
setur ráðgjafiun fyrir Ísland nákvæmari reglur þar um¹.
Eigi mega þær heldur ganga undir burtfararpróf þessa
skóla, en geta lokið námi sínu þar með því að ganga
undir sjerstakt próf í guðfræði; en ráðgjafinn fyrir Ís-
land til tekur námsgreinarnar og kveður á um, hvernig
því prófi skuli háttað¹. — Próf þau á prestaskólanum, er
fyrir skipuð eru í sálarfræði og hugsunarfræði, eiga náms-
konur rjett á að ganga undir. — 3. gr. Með því að
ganga undir próf þau, er getur um í þessari tilskipun,
öðlast konur engan aðgang að embættum nje heldur rjett
á að njóta góðs af styrktarfje því, er hingað til hefur
ákveðið verið námsmönnum við presta og læknaskólann.
Konur mega heldur eigi stíga í stólinn, þótt þær njóti
kennslu á prestaskólanum eða hafi gengið undir próf það
í guðfræði, er getur um í 2. gr.

1) Sbr. augl. 7. nóv. 1887.

